

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ
ਵਿਚਲੇ
ਫਾਰਸੀ-ਅਰਬੀ ਮੂਲਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ
ਕੋਸ਼

ਸੰਪਾਦਕ
ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ (ਡਾ.)

ਤੀਸਰਾ ਸੋਧਿਆ ਹੋਇਆ ਅਡੀਸ਼ਨ

2006

ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਗੁਰਮਤਿ ਟਰੱਸਟ
ਪਟਿਆਲਾ, ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ
ਵਿਚਲੇ
ਫਾਰਸੀ-ਅਰਬੀ ਮੂਲਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ
ਕੋਸ਼

ਸੰਪਾਦਕ
ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ (ਡਾ.)

ਤੀਸਰਾ ਸੋਧਿਆ ਹੋਇਆ ਅਡੀਸ਼ਨ
2006
ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਗੁਰਮਤਿ ਟਰੱਸਟ
ਪਟਿਆਲਾ, ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ

ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਗੁਰਮਤਿ ਟਰੱਸਟ
ਗੁਰਮਤਿ ਸਾਗਰ ਕੰਪੈਲਕਸ, ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ

Shri Guru Granth Sahib
Vichle
Arbi Farsi Mulak Shabdan Da
Kosh

Editor
Gurcharan Singh (Dr.) ©
101 - Century Enclave - I,
Nabha Road, Patiala
☎ 0175-2214738

2006
ਤੀਜੀ ਵਾਰ: 1000 ਕਾਪੀਆਂ

ਲੋਜ਼ਰ ਟਾਈਪ ਸੈਟਿੰਗ
ਪੰਜਾਬ ਟੂਡੇ, ਪਟਿਆਲਾ। ☎ 0175-2360187, 2354381
e-mail : punjabtoday@rediffmail.com

ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਸਕੱਤਰ, ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਗੁਰਮਤਿ ਟਰੱਸਟ
ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਟੂਡੇ, ਪਟਿਆਲਾ ਰਾਹੀਂ ਛਪਵਾ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ।

ਸੰਕੇਤ ਵਿਧੀ

ਕੋਸ਼ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਸੰਕੇਤਾਂ ਦੀ ਵਿਧੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ :

੧. ਹਰ ਤੁੱਕ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਸੰਕੇਤ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੰਖੇਪ-ਚਿੰਨ੍ਹ, ਉਸ ਰਾਗ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਤੁੱਕ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਬੰਦਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਤੁੱਕਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਸੰਖੇਪ-ਚਿੰਨ੍ਹ ਬਾਣੀ ਦੇ ਨਾਂ ਅਥਵਾ ਕਾਵਿ-ਰੂਪ ਦਾ ਸੂਚਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਜਪੁ, ਸਲੋ (ਸਲੋਕ), ਸਵ (ਸਵਯੇ) ਆਦਿ। ਸੰਖੇਪ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੋ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਹੈ।
੨. ਪਹਿਲੇ ਸੰਖੇਪ-ਚਿੰਨ੍ਹ ਤੋਂ ਅਗੇ ਮੋਟੇ ਹਿੰਦਸੇ ਅਥਵਾ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਸੰਕੇਤ ਕਰਤਾ ਦਾ ਹੈ।
੩. ਇਸ ਮੋਟੇ ਹਿੰਦਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇ ਕੋਈ ਸੰਖੇਪ-ਚਿੰਨ੍ਹ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਾਵਿ-ਰੂਪ ਅਥਵਾ ਬਾਣੀ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਸੰਕੇਤਕ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਅਸ (ਅਸਟਪਦੀ), ਛੰਤ, ਸੋਲਾ, ਵਾਰ, ਸੁਖ (ਸੁਖਮਨੀ), ਪਟੀ, ਸਿਗੋ (ਸਿਧ ਗੋਸ਼ਟ) ਆਦਿ। ਜੇ ਕੋਈ ਸੰਖੇਪ-ਚਿੰਨ੍ਹ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤਾ ਅੰਕ 'ਸ਼ਬਦਾਂ' ਅਥਵਾ ਦੁਪਦੇ ਤੋਂ ਛੇ ਪਦੇ ਵਾਲੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਰਾਗ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਜ ਹਨ।
੪. ਮੋਟੇ ਹਿੰਦਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਉਂਦਾ ਹਿੰਦਸਾ ਸ਼ਬਦ ਅਥਵਾ ਅਸਟਪਦੀ ਅਥਵਾ ਉਸ ਬਾਣੀ ਦੀ ਪਉੜੀ ਆਦਿ ਦਾ ਨੰਬਰ ਹੈ।
੫. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤਾ ਹਿੰਦਸਾ ਉਸ ਸ਼ਬਦ, ਅਸਟਪਦੀ ਅਥਵਾ ਛੰਤ ਦੇ ਬੰਦ ਵਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਬੰਦ ਵਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦੇ ਹਿੰਦਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੋਲਨ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।
੬. ਸੰਕੇਤ ਦਾ ਆਖਰੀ ਹਿੰਦਸਾ ਅਰਥਾਤ ਕੋਲਨ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹਿੰਦਸਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬੰਦ ਦੀ ਤੁੱਕ ਨੰਬਰ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।
੭. ਤੁੱਕ ਨੰਬਰ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦੇ ਅੰਕ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਬ੍ਰੈਕਟਾਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਉਸ ਪੰਨੇ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਜਿਸ ਉਪਰ ਉਸ ਤੁੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਈ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ੧੪੩੦ ਪੰਨਿਆਂ ਵਾਲੀ ਬੀੜ ਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਵੱਖ ਵੱਖ ਛਾਪਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਪੰਨੇ ਦੀ ਅਖੀਰਲੀਆਂ ਅਥਵਾ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਜਾਂ ਸ਼ਬਦ ਅਗਲੇ ਅਥਵਾ ਪਿਛਲੇ ਪੰਨੇ ਉਪਰ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ/ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਇਹ ਪੰਨੇ ਅਗੇ ਪਿਛੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।
੮. ਬੰਦ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦਸੇ ਉੱਤੇ ਦਿੱਤਾ 'ਐਸਟੈਰਿਕ' (*) ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ (ਅਸਟਰਿਕ ਮਾਰਕ) 'ਰਹਾਉ' ਵਾਲੇ ਬੰਦ ਦਾ ਲਘਾਇਕ ਹੈ। ਇਸ ਰਹਾਉ ਵਾਲੇ ਬੰਦ ਬਾਰੇ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕੁੱਝ ਗੱਲਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਯੋਗ ਹਨ। ਇਹ 'ਰਹਾਉ' ਵਾਲੇ ਬੰਦ 'ਸ਼ਬਦ' ਵਿਚ ਆਮ ਕਰਕੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਪਹਿਲੇ

ਬੰਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਆਰੰਭ ਉਤੇ ਵੀ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਰੰਭਲੇ ਬੰਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ 'ਰਹਾਉ' ਵਾਲੇ ਬੰਦ ਦਾ ਸੰਕੇਤ '੧' ਕਰਕੇ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ 'ਰਹਾਉ' ਵਾਲੇ ਬੰਦ ਜਿਸ ਸਾਧਾਰਨ ਬੰਦ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਆਏ ਹਨ, ਉਸ ਬੰਦ ਦੇ ਹਿੰਦਸੇ ਉਤੇ ਇਹ (*) ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਾ ਕੇ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। 'ਰਹਾਉ' ਵਾਲੇ ਬੰਦ ਵਿਚ ਤੁੱਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ੧ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ੪ ਤਕ ਘਟਦੀ ਵਧਦੀ ਹੈ।

੯. ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਨਾ ੧੭੬ ਉਪਰ ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ੭੦ਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ (ਨੰਬਰ ਰਹਿਤ) ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ੭੧ਵਾਂ ਸ਼ਬਦ ਗਿਣ ਕੇ ਅਗਲੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ੭੧* ਕਰਕੇ ਗਿਣੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਪੰਨਾ ੨੦੦ ਉਪਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸੰਚਿਤ ਗਿਣਤੀ ੧੭੪ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਗ ਅੰਕ ਅਨੁਸਾਰ ਅਗਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ੨੦੧ ਪੰਨੇ ਉਪਰ ੧੦੬ ਕਰਕੇ ਗਿਣਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਆਉਂਦੇ ਅੰਕਾਂ ਉਪਰ ਵੀ * ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੈ।

'ਸਵਯੇ ਮੁਖਵਾਕ ਮ : ਪ' ਵਿਚ ਵੀ ੨੦ ਸਵੱਯਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ੧ ਤੋਂ ੯ ਅਤੇ ਫਿਰ ੧ ਤੋਂ ੧੧ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸੰਕੇਤਕ ਅੰਕਾਂ ਉਪਰ ਵੀ * ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੈ।

੧੦. ਬੰਦ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦਸੇ ਨਾਲ ਆਉਂਦਾ 'ਸ' ਅਤੇ 'ਭ' ਅੱਖਰ ਉਸ ਬੰਦ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਂਦੇ ਸਲੋਕ ਅਥਵਾ ਡਖਣੇ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਛੱਤਾਂ ਵਿਚ, ਸੁਖਮਨੀ, ਬਾਵਨ ਅਖਰੀ ਆਦਿ ਬਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸਲੋਕ ਆਮ ਹਨ।

੧੧. ਕਾਵਿ-ਰੂਪ ਅਥਵਾ ਬਾਣੀ-ਨਾਮ ਦੇ ਸੰਕੇਤਕ ਸੰਖੇਪ-ਚਿੰਨ੍ਹ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਜੇ (:) ਨਾਲ ਨਿਖੇੜੇ ਹਿੰਦਸੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕਾਵਿ-ਰੂਪ ਵਿਚ ਰਚੀ ਗਈ ਰਚਨਾ ਅਥਵਾ ਬਾਣੀ ਲਗਾਤਾਰ ਰਚਨਾ ਹੈ ਤੇ ਪਹਿਲਾ ਹਿੰਦਸਾ ਪਉੜੀ ਅਥਵਾ ਬੰਦ ਦੇ ਨੰਬਰ ਵਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜਾ ਹਿੰਦਸਾ ਤੁੱਕ ਨੰਬਰ ਵਲ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਜਪੁਜੀ, ਬਾਰਾਮਾਹ, ਵਾਰ, ਬਾਵਨ ਅਖਰੀ, ਪਟੀ, ਓਅੰਕਾਰ, ਸਿਧ-ਗੋਸਟ, ਅਨੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

੧੨. 'ਵਾਰਾਂ' ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਹੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤੁੱਕ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪਉੜੀਆਂ ਤਾਂ ਇੱਕੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਹਨ ਸਿਵਾਏ ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਵਾਰ ਮ : ੪ ਵਿਚ ਪੰਜ ਅਤੇ ਸਾਰੰਗ ਤੇ ਮਲਾਰ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇੱਕ ਇੱਕ ਪਉੜੀ ਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ 'ਪਉੜੀ' ਮ : ਪ' ਕਰਕੇ ਉਥੇ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਸਲੋਕ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸੰਕੇਤ ਨੂੰ ਵਧੇਰਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਵਿਧੀ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਹੈ :

(੧) ਜੇ 'ਤੁੱਕ' ਵਾਰ ਦੀਆਂ ਪਉੜੀਆਂ ਵਿਚ ਹੈ ਤਾਂ ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੰਕੇਤਦੇ ਮੋਟੇ ਅੱਖਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਵਾਰ' ਲਿਖ ਕੇ ਕੋਲਨ (:) ਰਾਹੀਂ ਨਿਖੇੜੇ ਗਏ ਦੋ ਹਿੰਦਸਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਪਉੜੀ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਤੁੱਕ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(੨) ਪਰ ਜੇ ਸ਼ਬਦ ਪਉੜੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਹੈ ਤਾਂ ਪਉੜੀ ਨੂੰ ਸੰਕੇਤਦੇ ਹਿੰਦਸੇ ਨਾਲ ਅੱਖਰ 'ਸ' ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(੩) 'ਸ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਮੋਟਾ ਹਿੰਦਸਾ ਉਸ ਸਲੋਕ ਦੇ ਕਰਤਾ ਦਾ ਸੂਚਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਦੋ ਕੋਲਨ ਨਾਲ ਨਿਖੇੜੇ ਹਿੰਦਸੇ ਸਲੋਕ ਦੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਤੁੱਕ ਦੇ ਨੰਬਰ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।
੧੩. ਸਵੱਯੇ ਮ : ੫ ਵਿਚ ਭੱਟ 'ਕਲਸਹਾਰ' ਦੇ ਸਵੈਯਾਂ ਵਿਚ 'ਦ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਉਂਦੇ ਤਿੰਨ, ਸਵੱਯੇ ੧੦, ੧੧, ੧੨ ਕਰਕੇ ਗਿਣੇ ਗਏ ਹਨ।

੧੪. ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਅੰਤਲੀ ਰਚਨਾ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿਚ ਹਰ ਬੰਦ ਦੇ ਪਿਛੋਂ '੧' ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ ਸਾਰੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਇਕ ਬੰਦ ਅਥਵਾ ਇਕ ਇਕਾਈ ਮੰਨ ਕੇ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਤੁੱਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਲਈ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ :

(੧) ਸੋ ਸੇਵਕੁ ਜਮ ਤੇ ਕੈਸਾ ਡਰੈ॥

- ਧਨਾ ੧, ੪, ੪ : ੪ - ੬੬੧

(੨) ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਸਾਰ ਸੋਈ ਜਾਣੈ ਜਿਸ ਨੇ ਨਦਰਿ ਤੁਮਾਰੀ ਜੀਉ॥

- ਮਾਰੂ ੩, ਅਸ ੧, ੧* : ੩ - ੧੦੧੬

ਭਾਵ ਹੈ : 'ਇਹ ਤੁੱਕ (੧) ਰਾਗ ਧਨਸਰੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਚੌਥੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਚੌਥੇ ਬੰਦ ਦੀ ਚੌਥੀ ਤੁੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਤੁੱਕ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਨਾ ੬੬੧ ਉਪਰ ਹੈ। ਦੂਜੀ (੨) ਤੁੱਕ ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਸਟਪਦੀ ਦੇ ਰਹਾਉ ਵਾਲੇ ਬੰਦ ਦੀ ਤੀਜੀ ਤੁੱਕ ਹੈ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਨਾ ੧੦੧੬ ਉਪਰ ਦਰਜ ਹੈ।

(੧) ਇਕਿ ਆਪੇ ਬਖਸਿ ਮਿਲਾਇਅਨੁ ਦੁਬਿਧਾ ਤਜਿ ਵਿਕਾਰ॥

- ਵਡ ੪, ਵਾਰ ੨੧ ਸੁ, ੩, ੧ : ੪ - ੫੯੪

ਭਾਵ ਹੈ : ਤੁੱਕ (੧) ਰਾਗ ਵਡਹੰਸ ਦੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਵਾਰ ਦੀ ੨੧ਵੀਂ ਪਉੜੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਂਦੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਲੋਕ ਦੀ ਚੌਥੀ ਤੁੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਨਾ ੫੯੪ ਉਪਰ ਹੈ।

(੧) ਮੂਸਨ ਮਗਨ ਮਰੰਮ ਸਿਉ ਖੰਡ ਖੰਡ ਕਰਿ ਹਾਰ॥

- ਚਉ ੫, ੧੦ : ੨ - ੧੩੬੪

(੨) ਕਿਆ ਹੰਸੁ ਕਿਆ ਬਗੁਲਾ ਜਾ ਕਉ ਨਦਰਿ ਧਰੇ॥

- ਸਲੇ ਫਰ, ੧੨੪ : ੧ - ੧੩੮੪

ਭਾਵ ਹੈ : ਤੁੱਕ (੧) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ੧੦ਵੇਂ ਚਉਬੇਲੇ ਦੀ ਦੂਜੀ ਤੁੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ (੨) ਸੇਖ ਫਰੀਦ ਜੀ ਦੇ ੧੨੪ਵੇਂ ਸਲੋਕ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤੁੱਕ ਹੈ ਜੋ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਨਾ ੧੩੬੪ ਅਤੇ ੧੩੮੪ ਉਪਰ ਹਨ।

(੧) ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਹਰਿ ਗੁਣ ਸਦ ਗਾਵਉ॥

- ਸਵ ੪, ਕਲ ੧ : ੨ - ੧੩੯੬

ਭਾਵ ਹੈ : ਇਹ ਤੁੱਕ ਸਵੱਯੇ ਮ : ੪, ਵਿਚ ਭਟ 'ਕਲਸਹਾਰ' ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਵਯੇ ਦੀ ਦੂਜੀ ਤੁੱਕ ਹੈ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਨਾ ੧੩੯੬ ਉਪਰ ਹੈ।

ਸੰਖੇਪ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਤੁੱਕ-ਤਤਕਰੇ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਸੰਖੇਪ-ਚਿੰਨ੍ਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ :

ਸਾਰ - ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ	ਧਨਾ - ਰਾਗ ਧਨਾਸਰੀ
ਸੋਰ - ਰਾਗ ਸੋਰਠਿ	ਨਟ - ਰਾਗ ਨਟ ਨਰਾਇਨ
ਕਲਿ - ਰਾਗ ਕਲਿਆਣ	ਪ੍ਰਭਾ - ਰਾਗ ਪ੍ਰਭਾਤੀ
ਕਾਨ - ਰਾਗ ਕਾਨੜਾ	ਬਸੰ - ਰਾਗ ਬਸੰਤ
ਕੇਦਾ - ਰਾਗ ਕੇਦਾਰਾ	ਬਿਹਾ - ਰਾਗ ਬਿਹਾਗੜਾ
ਗਉ - ਰਾਗ ਗਉੜੀ	ਬਿਲਾ - ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ
ਗੂਜ - ਰਾਗ ਗੂਜਰੀ	ਬੈਰਾ - ਰਾਗ ਬੈਰਾੜੀ
ਜੈਜਾ - ਰਾਗ ਜੈਜਾਵੰਤੀ	ਭੈਰ - ਰਾਗ ਭੈਰਉ
ਜੈਤ - ਰਾਗ ਜੈਤਸਰੀ	ਮਲਾ - ਰਾਗ ਮਲਾਰ
ਤਿਲੰ - ਰਾਗ ਤਿਲੰਗ	ਮਾਲੀ - ਰਾਗ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ
ਤੁਖਾ - ਰਾਗ ਤੁਖਾਰੀ	ਰਾਮ - ਰਾਗ ਰਾਮਕਲੀ
ਦੇਵ - ਰਾਗ ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ	ਵਡ - ਰਾਗ ਵਡਹੰਸ

(੨) ਕਰਤਾ ਸੁਚਕ ਅੰਕ -ਚਿੰਨ੍ਹ ਤੇ ਸੰਖੇਪ - ਚਿੰਨ੍ਹ

(ਅੰਕ ਕ੍ਰਮ ਅਥਵਾ ਅੱਖਰ - ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ)

(ੳ) ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ

੧. ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ	੪. ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ
੨. ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ	੫. ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ
੩. ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ	੬. ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ

(ਅ) ਭਗਤ ਜਨ

ਸਧ - ਭਗਤ ਸਧਨਾ ਜੀ	ਪਰ - ਭਗਤ ਪਰਮਾਨੰਦ ਜੀ
ਸੁੰਦ - ਬਾਬਾ ਸੁੰਦਰ ਜੀ	ਪੀਪਾ - ਭਗਤ ਪੀਪਾ ਜੀ
ਸੂਰ - ਭਗਤ ਸੂਰਦਾਸ ਜੀ	ਫਰ - ਸ਼ੇਖ ਫਰੀਦ ਜੀ
ਸੈਣ - ਭਗਤ ਸੈਣ ਜੀ	ਬਸ - ਬਲਵੰਡ ਸਤਾ ਜੀ
ਕਬ - ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ	ਬੇਣੀ - ਭਗਤ ਬੇਣੀ ਜੀ
ਜੈਦੇ - ਭਗਤ ਜੈਦੇਵ ਜੀ	ਭੀਖ - ਭਗਤ ਭੀਖਣ ਜੀ
ਤ੍ਰਿਲੋ - ਭਗਤ ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ ਜੀ	ਮਰ - ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ
ਧੰਨਾ - ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ	ਰਵਿ - ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ
ਨਾਮ - ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ	ਰਾਮਾ - ਭਗਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਜੀ

(ੲ) ਭਾਟ ਜਨ

ਸਲ - ਸਲਯ
ਹਰਿ - ਹਰਿਬੰਸ
ਕਲ - ਕਲਸਹਾਰ

ਕੀਰ - ਕੀਰਤ
ਗਯੰ - ਗਯੰਦ
ਜਾਲ - ਜਾਲਪੁ
ਮਥੁ - ਮਥੁਰਾ

(੩) ਬਾਣੀਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਤੇ ਕਾਵਿ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ-ਚਿੰਨ੍ਹ

ਬਾਣੀ-ਨਾਮ ਸੰਖੇਪ-ਚਿੰਨ੍ਹ ਵੇਰਵਾ

(ਅੱਖਰ-ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ)

ੳਅੰ - ੳਅੰਕਾਰ
ਅਨੰ - ਅਨੰਦ
ਅਲ - ਅਲਾਹਣੀਆਂ
ਸਸ - ਸਲੋਕ ਸਹਸਕ੍ਰਿਤੀ
ਸਿਗੋ - ਸਿਧ-ਗੋਸਟਿ
ਸੁਖ - ਸੁਖਮਨੀ
ਸੁਚ - ਸੁਚਜੀ
ਸੋਹ - ਸੋਹਲਾ
ਸੋਦ - ਸੋਦਰ
ਸੋਪੁ - ਸੋ ਪੁਰਖ
ਕਰ - ਕਰਹਲੇ
ਕੁਚ - ਕੁਚਜੀ

ਚਉ - ਚਉਬੋਲੇ
ਡ - ਡਖਣਾ
ਦਿਨ - ਦਿਨ ਰੈਣਿ
ਪਹ - ਪਹਿਰੇ
ਫੁਨ - ਫੁਨਹੇ
ਬਾਅ - ਬਾਵਨ ਅਖਰੀ
ਬਾਰਾ - ਬਾਰਾਮਾਹਾ
ਬਿਰ - ਬਿਰਹੜੇ
ਮੁੰਦਾ - ਮੁੰਦਾਵਣੀ
ਰਾਗ - ਰਾਗਮਾਲਾ
ਵਣ - ਵਣਜਾਰਾ
ਵਾ - ਸਤਵਾਰ

(ਕਾਵਿ - ਰੂਪ ਸੰਖੇਪ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵੇਰਵਾ)

ਅਸ - ਅਸਟਪਦੀ
ਸ - ਸਲੋਕ
ਸਲੋ - ਸਲੋਕ ਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਧੀਕ

ਸਮੁ - ਸਵੱਯੈ ਮੁਖਬਾਕ
ਸਵ - ਸਵੱਯੈ
ਸੋਲਾ - ਸੋਲਹਾ

ਹੋਰ

ਅ - ਅਰਬੀ
ਫਾ - ਫਾਰਸੀ

ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਗੁਰਮਤਿ ਟਰੱਸਟ ਵਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ੨੦ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਅੱਧ ਵਿਚ ਸਿਰਕੱਢ ਸਿੱਖ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਮਰ ਭਰ ਇੱਕ ਲਗਨ, ਸਿਰਝ ਤੇ ਸਿਦਕ ਨਾਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਖੋਜ, ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ ਪਰਸਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਛੋਹੇ ਗਏ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਤ-ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ, ੧੯੯੩ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਗੁਰਮਤਿ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਗੁਰਮਤਿ ਟਰੱਸਟ ਵਲੋਂ ਡਾ. ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦ ਐਮ. ਡੀ., ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਤੁਕ-ਤਤਕਰੇ ਅਥਵਾ 'ਹਉਮੈ' ਅਤੇ 'ਨਦਰਿ' ਦਾ ਗੁਰਮਤਿ ਪਰਿਪੇਖ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਉਤਰਾਂ ਦਾ ਕੋਸ਼ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਸੀ.ਡੀ. ਰੋਮ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਡਾ. ਬਿੰਦ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਉਤੇ ਮਾਣ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਰਤਗ ਹਾਂ ਡਾ. (ਭਾਈ) ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ ਜੀ ਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਕ ਖੋਜ ਸਹਾਇਕ ਦੀ ਦੋ ਸਾਲ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ।

ਡਾ. ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਤੇ ਡਾ. ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਹਲੀ ਚੈਸਟਰ, (ਅਮਰੀਕਾ) ਜੀ ਦਾ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਸਹਿਯੋਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਆਪ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਇਕ ਖੋਜ ਸਹਾਇਕ ਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਲਈ ਇਕ ਦੋ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਛਪਾਈ ਲਈ ਰਜਵੀਂ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਟਰੱਸਟ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੱਥ-ਲਿਖਤੀ ਸਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਡਿਜੀਟਾਇਜ਼ ਕਰਕੇ ਸੀ. ਡੀ. ਰੋਮਾਂ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੇਰ ਸਾਰੀ ਮਾਇਆ ਤੇ ਸੋਨੀ ਦਾ ਇਕ 5 ਮੈਗਾਪਿਕਸਲ ਦਾ ਕੈਮਰਾ ਵੀ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਬੈਂਕ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਲੈਪਟਾਪ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਟਰੱਸਟ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਦਾ ਹਾਰਦਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਰਿਣੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਕ ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਅਧੀਨ ਅਸੀਂ ਵਿਭਿੰਨ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੁਰਲੱਭ ਹੱਥ-ਲਿਖਤੀ ਸਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿਚ ਲਿਆ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 8 ਸਰੂਪ 1642 ਈਸਵੀ ਤੋਂ 1700 ਈਸਵੀ ਤਕ ਦੇ ਮਿਤੀਬਧ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 10 ਸਰੂਪਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਡ ਸੀ.ਡੀਜ਼, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ 400 ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੇ ਅਵਸਰ ਤੇ 22 ਅਗਸਤ, 2004 ਨੂੰ ਪੰਥ ਨੂੰ ਭੇਟਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ।

ਖੋਜ ਲਈ ਮੁੱਢਲੇ ਸੰਦ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼੍ਰੋਤਾਈਆਂ ਦਾ ਇਹ ਕਾਫਲਾ ਵਧੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਡਾ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਬਲਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੋਸ਼ੀ, ਸ. ਅਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਬ੍ਰਿਜਿੰਦਰ ਕੌਰ (ਪਟਿਆਲਾ), ਸ. ਹਰਿਬੰਸ ਸਿੰਘ (ਜੰਮੂ), ਡਾ. ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ (ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ), ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਬੀਰ ਸਿੰਘ (ਸੰਗਰੂਰ), ਪ੍ਰੋ. ਅਮਰ ਸਿੰਘ (ਪਟਿਆਲਾ), ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਭਰਵਾਂ ਸਹਿਯੋਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਜੋ ਆਪੋ-ਆਪਣੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਆਪਣੇ ਉਪਜੀਵਕਾ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਵਿਚ ਲਗੇ, ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਇਸ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਪੂਰਾ-ਪੂਰਾ ਸਾਥ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਸਾਡਾ ਇਹ ਕਾਫਲਾ ਵਧੀ ਜਾਵੇ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਓਟ ਲੈ ਕੇ ਟਰੱਸਟ ਜਿਸ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰ ਸਕੇ।

ਟਰੱਸਟ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕੰਮ ਦੀ ਛਪਾਈ ਲਈ ਕਲਗੀਧਰ ਟਰਸਟ, ਬੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਹੋਰ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਵਲੋਂ ਮਿਲ ਰਹੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦਾ ਟਰਸਟ ਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ।

ਪਟਿਆਲਾ

10 ਫਰਵਰੀ, 2006

ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ

ਸਕੱਤਰ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ
ਵਿਚਲੇ
ਫਾਰਸੀ-ਅਰਬੀ ਮੂਲਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ
ਕੋਸ਼

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧੰਨਵਾਦ ਦੇ ਪਾਤਰ

ਗਿਆਨੀ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੈਹਣੀਵਾਲ

ਸ. ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚਾਹਲ

ਆਈ. ਪੀ. ਐਸ. (ਰਿਟਾ.)

ਉ

ਉਸਤਾਦੁ-(ਫ਼ਾ. ¹استاد) ਅਧਿਆਪਕ, ਗੁਰੂ

ਭਉਰੂ ਉਸਤਾਦੁ ਨਿਤ ਭਾਖਿਆ ਬੋਲੇ ਕਿਉ ਬੁਝੈ ਜਾ ਨਹ ਬੁਝਾਈ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨੭, ੨ : ੧ ; ੨ (24)

ਉਗਾਹੀ-(ਫ਼ਾ. ¹گواهي) ਸਹਾਦਤ, ਸਾਖੀ, ਗੁਆਹੀ

ਲੈ ਕੈ ਵਢੀ ਦੇਨਿ ਉਗਾਹੀ ਦੁਰਮਤਿ ਕਾ ਗਲਿ ਫਾਹਾ ਹੇ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ਸੋਲਾ ੧੨, ੩ : ੩ (1032)

ਉਜੁ-(ਅ. ¹وضو) ਸ਼ਰਈ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਮਾਜ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੱਥ -ਮੂੰਹ ਧੋਣਾ

ਕਿਆ ਉਜੁ ਪਾਕੁ ਕੀਆ ਮੁਹੁ ਧੋਇਆ ਕਿਆ ਮਸੀਤਿ ਸਿਰੁ ਲਾਇਆ॥

- ਪ੍ਰਭਾ ਕਬ, ੪, ੩ : ੧ (1350)

ਉਮਤਿ-(ਅ. ¹امت) ਉਮਤ) ਪੈਰੋਕਾਰ, ਸਿੱਖ, ਸੇਵਕ

ਦਰੁ ਸੇਵੇ ਉਮਤਿ ਖੜੀ ਮਸਕਲੈ ਹੋਇ ਜੰਗਲੀ॥

- ਰਾਮ ਬਸ, ਵਾਰ ੩ : ੬ (967)

ਉਮਰ-(ਅ. ¹عمر) ਉਮਰ) ਆਯੁ

ਫਰੀਦਾ ਉਮਰ ਸੁਹਾਵੜੀ ਸੰਗਿ ਸੁਵੰਨੜੀ ਦੇਹ॥

- ਰਾਮ ਪ, ਵਾਰ ੨੧੪, ੫, ੨ : ੧ (966)

ਉਮਰਾਉ-(ਅ. ¹امرا) ਉਮਰਾ) ਅਮੀਰ, ਮਾਲਦਾਰ, ਰਾਜ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ

ਪਾਤਿਸਾਹ ਸਾਹ ਉਮਰਾਉ ਪਤੀਆਏ॥

- ਗੋਂਡ ਪ, ਅਸ ੧, ੨ : ੧ (869)

ਉਮਰਾਵ-(ਅ. ¹امرا) ਉਮਰਾ) ਅਮੀਰ, ਵੇਖੋ 'ਉਮਰਾਉ'

ਬਾਦਿਸਾਹ ਸਾਹ ਉਮਰਾਵ ਖਾਨ ਢਾਹਿ ਡੇਰੇ ਜਾਸੀ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਵਾਰ ੧੭ : ੨ (1100)

ਉਮਰਾਵਹੁ- ਵੇਖੋ 'ਉਮਰਾਵ', ਅਮੀਰ

ਉਮਰਾਵਹੁ ਆਗੈ ਝੇਰਾ॥ ਮਿਲਿ ਰਾਜਨ ਰਾਮ ਨਿਬੇਰਾ॥

- ਸੋਰ ਪ, ੫੧, ੧ : ੩ (621)

ਉਮਰੇ-ਵੇਖੋ 'ਉਮਰਾਉ', ਅਮੀਰ, ਰਾਜ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ

ਮਿਥਿਆ ਰਾਜ ਜੋਬਨ ਅਰੁ ਉਮਰੇ ਮੀਰ ਮਲਕ ਅਰੁ ਖਾਨ॥

- ਸਾਰ ਪ, ੫੮, ੧ : ੧ (1215)

ਓਗਾਹਾ--(ਫ਼ਾ. ۱۰ گواہ) ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਗੁਆਹੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਸਾਖੀ

ਅਮਲ ਜਿ ਕੀਤਿਆ ਦੁਨੀ ਵਿਚਿ ਸੇ ਦਰਗਹ ਓਗਾਹਾ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੯੮ : ੪ (1383)

ਓਤਾਕੁ--(ਫ਼ਾ. ۱۰ طاق) ਓਤਾਕੁ) ਹੁਜਰਾ, ਘਰ ਵਿਚ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਬੈਠਣ ਦਾ ਕਮਰਾ, ਬੈਠਕ,

ਟਿਕਾਣਾ, ਨਿਵਾਸ

ਤਿਤੁ ਤਨਿ ਮੈਲੁ ਨ ਲਗਈ ਸਚ ਘਰਿ ਜਿਸੁ ਓਤਾਕੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੩, ਪ : ੨ (55)

ਓਮੀ]-(ਅ. ۱۰ می) ਉਮੀ) ਅਨਪੜ੍ਹ,

ਓਮੀਆ]- ਅਸਿਖਸ਼ਤ, ਉਮ(ਮਾਂ) ਤੋਂ ਜਿਹਾ ਜਨਮਿਆ ਸੀ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ

ਪੜਿਆ ਹੋਵੇ ਗੁਨਹਗਾਰੁ ਤਾ ਓਮੀ ਸਾਧੁ ਨ ਮਾਰੀਐ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੧੨ : ੧ (469)

ਪੜਿਆ ਅਤੇ ਓਮੀਆ ਵੀਚਾਰੁ ਅਗੈ ਵੀਚਾਰੀਐ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੧੨ : ੪ (469)

ਅ

ਅਉਤਾਕੁ--ਵੇਖੋ 'ਓਤਾਕੁ', ਬੈਠਕ, ਮਹਿਰਾਬਦਾਰ, ਹੁਜਰਾ

ਇਹੁ ਕਿਥੈ ਘਰੁ ਅਉਤਾਕੁ ਮਹਲ ਨ ਪਾਈਐ॥

- ਸੂਹੀ ੧, ਅਸ ੪, ੪ : ੨ (752)

ਅਉਰਤ--(ਫ਼ਾ. ۱۰ اورت) ਔਰਤ), ਜਨਾਨੀ, ਨਾਰੀ, ਤ੍ਰੀਮਤ, ਇਸਤ੍ਰੀ

ਏਤੇ ਅਉਰਤ ਮਰਦਾ ਸਾਜੇ ਏ ਸਭ ਰੂਪ ਤੁਮ੍ਹਾਰੇ॥

- ਪ੍ਰਭਾ ਕਬ, ੨, ਪ : ੧ (1349)

ਅਉਰਾਤ--ਵੇਖੋ 'ਅਉਰਤ', ਅਉਰਤ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਨਾਰੀਆਂ, ਜਨਾਨੀਆਂ, ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ,

ਤ੍ਰੀਮਤਾਂ (ਭਾਵ ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ)

ਦਸ ਅਉਰਾਤ ਰਖਹੁ ਬਦਰਾਹੀ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੧੨, ੪ : ੨ (1083)

ਅਉਲ--(ਅ. ۱۰ اول) ਔਲਯਾ) ਵਲੀ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਪੈਰੀਬਰ, ਮਦਦਗਾਰ

ਅਵਲਿ ਅਉਲ ਦੀਨੁ ਕਰਿ ਮਿਠਾ ਮਸਕਲ ਮਾਨਾ ਮਾਲੁ ਮੁਸਾਵੈ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੮੮, ੧, ੧ : ੨ (141)

ਅਉਲੀਏ-ਵੇਖੋ 'ਅਉਲ', ਅਉਲ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਬਣਾਇਆ ਬਹੁਵਚਨ,
ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੰਤ, ਪੈਗੰਬਰ, ਮਦਦਗਾਰ
ਪੀਰ ਪੈਕਾਬਰ ਅਉਲੀਏ ਕੋ ਬਿਰੁ ਨ ਰਹਾਸੀ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਵਾਰ ੧੭ : ੫ (1100)

ਅਸਤਿ-(ਫ਼ਾ. است) ਹੈ, ਮੌਜੂਦ ਹੈ
ਅਸਤਿ ਏਕ ਦਿਗਰਿ ਕੁਈ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ਵਾਰ ੧੩੨, ੧, ੨ : ੩ (143)

ਅਸਨਾਈ-(ਅ. سنا) ਸਨਾ)ਸਿਫਤ,ਵਡਿਆਈ, ਉਸਤਤ (ਦਰਪਣ)
ਜੋ ਕਿਛੁ ਹੋਆ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਤੁਝ ਤੇ ਤੇਰੀ ਸਭ ਅਸਨਾਈ॥

- ਬਿਲਾ ੧, ੧, ੨ : ੧ (795)

ਅਸਨਾਈ-(ਫ਼ਾ. شائ) ਆਸਨਾਈ) ਸਿਫਤ, ਉਸਤਤ
ਜੋ ਕਿਛੁ ਹੋਆ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਤੁਝ ਤੇ ਤੇਰੀ ਸਭ ਅਸਨਾਈ ॥

- ਬਿਲਾ ੧, ੧, ੨:੧ (795)

('ਦਰਪਨ' ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ 'ਵਡਿਆਈ' ਦੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ
ਮੂਲ-ਅਰਥ 'ਸਨਾ' (ਫ਼ਾ. سنا) ਵਡਿਆਈ ਸਿਫਤ ਮੰਨਦਾ ਹੈ)

ਅਸਨਾਹਾ-(ਫ਼ਾ. شاء) ਆਸਨਾ) ਵਾਕਫ਼, ਜਾਣਕਾਰ
ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਮੋਹਿ ਅਸਨਾਹਾ॥

- ਗਉ ੫, ੧੦੯, ੨ : ੨ (187)

ਅਸਮਾਨ-(ਫ਼ਾ. آسمان) ਆਸਮਾਨ) ਆਕਾਸ਼, ਅੰਬਰ
ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਖੋਜਉ ਅਸਮਾਨ॥

- ਗਉ ਕਬ, ੩੪, ੨ : ੧ (330)

ਅਸਮਾਨਿ-ਵੇਖੋ 'ਅਸਮਾਨ', ਆਕਾਸ਼ ਵਿਚ
ਜੋ ਅਸਮਾਨਿ ਨ ਮਾਵਨ ਤਿਨ ਨਕਿ ਨਬਾ ਪਾਇ॥

- ਸੋਰ ੧, ੧, ੩ : ੨ (595)

ਅਸਮਾਨੀ-ਵੇਖੋ ਅਸਮਾਨ, ਅਸਮਾਨ ਦਾ ਬਹੁ- ਵਚਨ
ਪੰਖੀ ਹੋਇ ਕੈ ਜੋ ਭਵਾ ਸੈ ਅਸਮਾਨੀ ਜਾਉ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨, ੩ : ੧ (14)

ਅਸਮਾਨੁ- ਵੇਖੋ 'ਅਸਮਾਨ', ਆਕਾਸ਼
ਅਸਮਾਨੁ ਧਰਤੀ ਚਲਸੀ ਮੁਕਾਮੁ ਓਹੀ ਏਕੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧੭, ੨ : ੨ (64)

ਅਸਲਿ (ਅ. اصل) ਅਸਲ) ਸੁਧਾ, ਖਰਾ, ਸੱਚਾ, ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ
ਨਾਨਕ ਤੇ ਨਰ ਅਸਲਿ ਖਰ ਜਿ ਬਿਨੁ ਗੁਣ ਗਰਬੁ ਕਰੰਤ॥

- ਸਲੋ ੧, ੧੫ : ੬ (1411)

ਅਸਵਾਰ-(ਫ਼ਾ. اسوار ਅਸਵਾਰ) ਘੋੜੇ ਆਦਿ ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ, ਸਵਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਘੋੜ ਸਵਾਰ
ਇਕਿ ਹੋਏ ਅਸਵਾਰ ਇਕਨਾ ਸਾਖਤੀ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੦ : ੭ (142)

ਅਸਵਾਰਾ-ਵੇਖੋ 'ਅਸਵਾਰ', ਘੋੜ ਸਵਾਰ
ਕਹਤ ਕਬੀਰ ਭਲੇ ਅਸਵਾਰਾ॥

- ਗੁਰੂ ਕਬ, ੩੧, ੩ : ੧ (329)

ਅਸਵਾਰੀ-(ਫ਼ਾ. سوارੀ ਸਵਾਰੀ) ਜਿਸ ਉਪਰ ਚੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ, ਸਵਾਰੀ
ਅਸੁ ਪਵਨ ਹਸਤਿ ਅਸਵਾਰੀ॥

- ਗੁਰੂ ੫, ੮੧, ੨ : ੧ (179)

ਅਸਵਾਰੁ-ਵੇਖੋ 'ਅਸਵਾਰ', ਸਵਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਘੋੜੇ ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ
ਕਮਰਿ ਕਟਾਰਾ ਬੰਕੁਤਾ ਬੰਕੇ ਕਾ ਅਸਵਾਰੁ॥

- ਰਾਮ ੩, ਵਾਰ ੧੯੮, ੧, ੩ : ੧ (956)

ਅਸੁਲੁ-ਵੇਖੋ 'ਅਸਲਿ', ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ, ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ
ਸਹਸ ਅਠਾਰਹ ਕਹਨਿ ਕਤੋਬਾ ਅਸੁਲੁ ਇਕੁ ਧਾਤੁ॥

- ਜਪੁ ੧, ੨੨ : ੩ (5)

ਅਹਵਾਲ-(ਅ. احوال ਅਹਵਾਲ), ਹਾਲ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਹਾਲਤ, ਦਸ਼ਾ
ਗਾਹੇ ਨ ਨੇਕੀ ਕਾਰ ਕਰਦਮ ਮਮ ਈ ਚਿਨੀ ਅਹਵਾਲ॥

- ਤਿਲੀ ੧, ੧, ੩ : ੨ (721)

ਅਕਲ-(ਅ. عقل ਅਕਲ), ਮਤ, ਬੁੱਧੀ, ਸਮਝ
ਕਾਲੁਬਿ ਅਕਲ ਮਨ ਗੋਰ ਨ ਮਾਨੀ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੨੭੮, ੧, ੨ : ੨ (1291)

ਅਕਲਿ-ਵੇਖੋ 'ਅਕਲ', ਬੁੱਧੀ
ਗੁਰ ਪਰਸਾਦਿ ਅਕਲਿ ਭਈ ਅਵਰੈ ਨਾਤਰੁ ਬਾ ਬੇਗਾਨਾ॥

- ਗੁਰੂ ਕਬ, ੪੭, ੧* : ੨ (333)

ਅਕਲੀ-ਵੇਖੋ 'ਅਕਲ', ਅਕਲ ਦੁਆਰਾ, ਬੁੱਧੀ ਦੁਆਰਾ, ਅਕਲ ਤੋਂ
ਅੰਧੇ ਅਕਲੀ ਬਾਹਰੇ ਕਿਆ ਤਿਨ ਸਿਉ ਕਹੀਐ॥

- ਗੁਰੂ ੧, ਅਸ ੧੮, ੨ : ੧ (229)

ਅਗਦੁ-(ਅ. اقد اਕਦ), ਇਕਰਾਰ, ਗੰਢ ਮਾਰਨੀ, ਵਿਆਹ, ਅਨੰਦ-ਕਾਰਜ,
ਕਾਜੀਆ ਬਾਮਣਾ ਕੀ ਗਲ ਬਕੀ ਅਗਦੁ ਪੜੈ ਸੈਤਾਨੁ ਵੇ ਲਾਲੇ॥

- ਤਿਲੀ ੧, ੫, ੧ : ੪ (722)

ਅਜਬ-(ਅ. عجب ਅਜਬ) ਅਨੋਖਾ, ਵਚਿਤਰ
ਅਜਬ ਕੰਮ ਕਰਤੇ ਹਰਿ ਕੇਰੇ॥

- ਮਾਝ ੩, ਅਸ ੧੬, ੫ : ੧ (118)

ਅਜਬ-ਵੇਖੋ 'ਅਜਬ', ਅਜੂਬਾ, ਅਨੋਖੀ/ ਅਸਚਰਜ ਗਲ
ਜੋ ਦਰਿ ਰਹੇ ਸੁ ਉਬਰੇ ਨਾਨਕ ਅਜਬੁ ਭਿਨੁ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੧੪, ੧, ੧ : ੪ (142)

ਅਜਰਾਈਲ-(ਅ. **جبرائيل**, ਅਜਰਾਇਲ), ਮੌਤ ਦਾ ਫਰਿਸ਼ਤਾ, ਜਮਰਾਜ
ਮਮ ਸਰ ਮੁਇ ਅਜਰਾਈਲ ਗਿਰਫਤਾਰ ਦਿਲ ਹੋਚਿ ਨ ਦਾਨੀ॥

- ਤਿਲੀ ੧, ੧, ੧* : ੨ (721)

ਅਜਰਾਈਲ-ਵੇਖੋ 'ਅਜਰਾਈਲ', ਅਜਰਾਈਲ ਨੇ
ਅਜਰਾਈਲਿ ਫੜੇ ਫੜਿ ਕੁਠੇ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਅਸ ੮, ੨ : ੨ (1019)

ਅਜਰਾਈਲ-ਵੇਖੋ 'ਅਜਰਾਈਲ', ਮੌਤ ਦਾ ਫਰਿਸ਼ਤਾ
ਅਜਰਾਈਲੁ ਫਰੇਸਤਾ ਤਿਲ ਪੀੜੇ ਘਾਣੀ॥

- ਗਉ ੪, ਵਾਰ ੨੭ : ੫ (315)

ਅਜਾਇ-(ਫ਼ਾ. **عاج** ਜਾਇਆ) ਵਿਅਰਥ, ਅਜਾਈ, ਨਿਸਫਲ, ਫਜ਼ੂਲ
ਜੋ ਕਿਛੁ ਕੀਆ ਸੋ ਮਨ ਕੀਆ ਮੁੰਡਾ ਮੁੰਡੁ ਅਜਾਇ॥

- ਸਲੋ ਕਬ, ੧੦੧ : ੨ (1369)

ਅਜਾਈ-ਵੇਖੋ 'ਅਜਾਇ', ਵਿਅਰਥ, ਫਜ਼ੂਲ
ਪਾਪੁ ਪੁੰਨ ਕੀ ਸਾਰ ਨ ਜਾਣ ਭੁਲਾ ਫਿਰੈ ਅਜਾਈ॥

- ਪੁਭਾ ੧, ੯, ੧ : ੨ (1329)

ਅਜਾਏ-ਵੇਖੋ 'ਅਜਾਇ', ਵਿਅਰਥ, ਅਜਾਈ, ਫਜ਼ੂਲ
ਜਾ ਦਿਨਿ ਬਿਸਰੈ ਪ੍ਰਾਨ ਸੁਖਦਾਤਾ ਸੋ ਦਿਨੁ ਜਾਤ ਅਜਾਏ॥

- ਗਉ ੫, ੧੫੨*, ੧* : ੨ (212)

ਅਜਾਈ-ਵੇਖੋ 'ਅਜਾਇ', ਵਿਅਰਥ, ਫਜ਼ੂਲ
ਤਿਸ ਕੀ ਘਾਲ ਅਜਾਈ ਜਾਇ॥

- ਭੈਰ ਕਬ, ੧੨, ੧ : ੪ (1160)

ਅਤੀਮਾ-(ਅ. **آتم** ਯਤੀਮ), ਯਤੀਮਾਂ ਵਾਂਗ, ਮਾਂ-ਪਿਓ ਵਿਹੁਣਿਆਂ ਵਾਂਗ
ਜਾਇ ਸੁਤੇ ਜੀਰਾਣ ਮਹਿ ਥੀਏ ਅਤੀਮਾ ਗਡਾ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੪੫ : ੨ (1380)

ਅੰਦਰ-(ਫ਼ਾ. **الداخل** ਅੰਦਰ, **الداخلين** ਅੰਦਰੂਨ), ਵਿਚ, ਭੀਤਰ
ਘਰ ਹੀ ਅੰਦਰ ਸਾਚਾ ਸੋਈ॥

- ਮਾਰੂ ੩, ਸੋਲਾ ੧੬, ੧੦ : ੧ (1060)

ਅੰਦਰਿ-ਵੇਖੋ 'ਅੰਦਰ', ਭੀਤਰ
ਆਪੇ ਜਾਲ ਮਣਕੜਾ ਆਪੇ ਅੰਦਰਿ ਲਾਲੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨੫, ੨ : ੨ (23)

ਅੰਦਰੇ-ਵੇਖੋ 'ਅੰਦਰ', ਵਿਚ, ਭੀਤਰ
ਆਪੇ ਸਭ ਘਟ ਅੰਦਰੇ ਆਪੇ ਹੀ ਬਾਹਰਿ॥

- ਬਿਹਾ ੪, ਵਾਰ ੧੮ : ੧ (555)

ਅਦਲੀ- (ਅ. اَدْلَى ਅਦਲੀ) ਨਿਆਂਕਾਰ, ਜੱਜ

ਮੁਨਸਫ਼, ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਦਲੀ ਹੋਇ ਬੈਠਾ ਪ੍ਰਭੂ ਆਪਿ॥

(ਭਾਵ ਧਰਮਰਾਜ)

- ਗਉ ਪ, ੧੬੮, ੩ : ੨ (199)

ਅਦਲੁ- (ਅ. اَدْلَى ਅਦਲੁ), ਨਿਆਂ, ਇਨਸਾਫ਼

ਤਸਕਰ ਮਾਰਿ ਵਸੀ ਪੰਚਾਇਣਿ ਅਦਲੁ ਕਰੇ ਵੀਚਾਰੇ॥

- ਸੂਰੀ ੧, ਛੰਡ ੩, ੨:੫ (765)

ਅੰਦਾਜ਼ਾ-(ਫ਼ਾ. اِنْجَازِہ اੰਦਾਜ਼ਾ) ਅਨੁਮਾਨ, ਕਿਆਸ

ਹਾਥੁ ਪਸਾਰਿ ਸਕੈ ਕੋ ਜਨ ਕਉ ਬੋਲਿ ਸਕੈ ਨ ਅੰਦਾਜ਼ਾ॥

- ਬਿਲਾ ਕਬ, ੫, ੧ : ੨ (856)

ਅੰਦੇਸਰਾ-ਵੇਖੋ 'ਅੰਦੇਸਾ', ਡਰ, ਤੌਖਲਾ

ਭਏ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਦਇਆਲ ਦੁਖ ਭੰਜਨ ਮੇਰਾ ਸਗਲ ਅੰਦੇਸਰਾ ਗਇਆ॥

- ਦੇਵ ਪ, ੨੪, ੧* : ੨ (533)

ਅੰਦੇਸਰੋ-ਵੇਖੋ 'ਅੰਦੇਸਾ', ਤੌਖਲਾ, ਡਰ

ਜਿਨਾ ਬਾਤ ਕੋ ਬਹੁਤੁ ਅੰਦੇਸਰੋ ਤੇ ਮਿਟੇ ਸਭਿ ਗਇਆ॥

- ਸੋਰ ਪ, ੧੪, ੧ : ੧ (612)

ਅੰਦੇਸਾ-(ਫ਼ਾ. اِنْدِيسَا اੰਦੇਸਾ), ਡਰ, ਫਿਕਰ, ਚਿੰਤਾ, ਤੌਖਲਾ

ਤ੍ਰਿਬਿਧਿ ਕਰਮ ਕਮਾਈਅਹਿ ਆਸ ਅੰਦੇਸਾ ਹੋਇ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੧੨, ੩ : ੧ (18)

ਅਦੇਸਾ-ਵੇਖੋ 'ਅੰਦੇਸਾ', ਡਰ, ਤੌਖਲਾ

ਸੋ ਦਾਸੁ ਅਦੇਸਾ ਕਾਹੇ ਕਰੈ॥

- ਰਾਮ ਪ, ੫੩, ੨ : ੨ (899)

ਅੰਦੇਸਿਆ-ਵੇਖੋ 'ਅੰਦੇਸਾ', ਡਰ, ਤੌਖਲਾ

ਮਿਟੇ ਅੰਦੇਸਿਆ ਹਾ॥

- ਆਸਾ ਪ, ੧੬੦, ੧ : ੫ (410)

ਅੰਦੇਸੇ-ਵੇਖੋ 'ਅੰਦੇਸਾ', ਡਰ, ਤੌਖਲੇ

ਮਿਟੇ ਅੰਦੇਸੇ ਨਾਨਕ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ॥

- ਗਉ ਪ, ੧੩੦, ੪ : ੨ (192)

ਅੰਦੋਹੁ-(ਫ਼ਾ. اِنْدَوْہ اੰਦੋਹੁ) ਗਮ, ਫਿਕਰ, ਤਕਲੀਫ਼, ਦੁੱਖ, ਚਿੰਤਾ

ਦੁਖੁ ਅੰਦੋਹੁ ਨਹੀ ਤਿਹਿ ਠਾਉ॥

- ਗਉ ਰਵਿ, ੨, ੧ : ੨ (345)

ਅਪੁ - (ਸੰ. अणु), (ਫ਼ਾ. اَنْ اਥ) ਪਾਣੀ, ਜਲ

ਅਪੁ ਤੇਜੁ ਬਾਇ ਪ੍ਰਿਥਮੀ ਆਕਾਸਾ॥

- ਗਉ ਕਬ, ੧੮, ੪:੧ (327)

ਅਫਜ਼ੂ-(ਫ਼ਾ. *افزؤں* ਅਫਜ਼ੂ), ਬਾਕੀ ਰਹਿਣਵਾਲਾ, ਪਿਛੇ ਰਹਿੰਦਾ
ਮੇ ਰਵਦਿ ਬਾਦਿਸਾਹਾ ਅਫਜ਼ੂ ਖੁਦਾਇ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੩੨, ੧, ੧:੧ (143)

ਅਬਦਾਲਾ-(ਫ਼ਾ. *ابدا* ਅਬਦਾਲ), ਜੋ ਬਦਲ ਜਾਵੇ, ਅਸਥਿਰ, ਬਿਰ ਨਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ
ਮਾਰਫਤਿ ਮਨੁ ਮਾਰਹੁ ਅਬਦਾਲਾ ਮਿਲਹੁ ਹਕੀਕਤਿ ਜਿਤੁ ਫਿਰਿ ਨ ਮਰਾ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਸ਼ੈਲ, ੧੨, ੩ : ੩ (1083)-

(ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਫਕੀਰਾਂ ਦੇ ਪੰਜ ਦਰਜਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਚੌਥਾ ਦਰਜਾ
ਇਹ ਦਰਜੇ ਹਨ : ਵਲੀ, ਗੋਸ, ਕੁਤਬ, ਅਬਦਾਲ ਅਤੇ ਕਲੰਦਰ)

ਅਬਦਾਲੀ -(ਫ਼ਾ. *ابدا* ਅਬਦਾਲੀ) ਅਬਦਾਲੀ ਫਕੀਰਾਂ ਵਾਲਾ
ਆਉ ਕਲੰਦਰ ਕੇਸਵਾ]
ਕਰਿ ਅਬਦਾਲੀ ਭੇਸਵਾ॥

- ਭੈਰ ਨਾਮ, ੧, ੧*: ੧; ੨ (1167)

ਅਬੀਨਿਆ-(ਫ਼ਾ. *ابينا* ਬੀਨਾ, (ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ) *ابينا* ਨਾ ਬੀਨਾ) ਅੰਨ੍ਹੇ
ਸਭ ਫੋਕਟ ਧਰਮ ਅਬੀਨਿਆ॥
(ਭਾਵ ਅਗਿਆਨਤਾ ਵਾਲੇ)

- ਪ੍ਰਭਾ ਬੇਣੀ, ੧, ੫ : ੨ (1351)

ਅਬੇ-(ਅ. *اب* ਅੱਬਾ), ਪਿਤਾ
ਅੰਮ ਅਬੇ ਬਾਵਹੁ ਮਿਠਤਾ॥

- ਸਿਰੀ ਪ, ਅਸ ੨੯, ੧ : ੨ (73)

ਅੰਮ-(ਅ. *ام* ਉੱਮ, *ام* ਅੰਮਾ) ਮਾਂ, ਮਾਤਾ
ਅੰਮ ਅਬੇ ਬਾਵਹੁ ਮਿਠਤਾ॥

- ਸਿਰੀ ਪ, ਅਸ ੨੯, ੧ : ੨ (73)

ਅਮਰ (ਫ਼ਾ. *امر* ਅਮਰ) ਹੁਕਮ, ਆਗਿਆ
ਸਭਿ ਪਾਤਿਸਾਹੀਆ ਅਮਰ ਸਭਿ ਸਭਿ ਖੁਸੀਆ ਸਭਿ ਖਾਨ॥

- ਸਾਰ ੪, ਵਾਰ ੯੨, ੧, ੨:੪ (1241)

(2) (ਅ. *امر* ਅਮਰ) ਹਾਕਮ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ
ਅਸੰਖ ਅਮਰ ਕਰਿ ਜਾਹਿ ਜੋਰ॥

- ਜਪੁ ੧, ੧੮ : ੩ (4)

ਅਮਰੁ-ਵੇਖੋ, 'ਅਮਰ', ਹੁਕਮ
ਸਚੁ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ਅਮਰੁ ਸਚੁ ਸਚੇ ਸਚਾ ਬਾਨੁ॥

- ਸਿਰੀ ਪ, ੮੬, ੪ : ੧ (48)

ਅਮਰੈ- ਵੇਖੋ 'ਅਮਰ', ਹੁਕਮ ਦੇ
ਬਿਨੁ ਅਮਰੈ ਕੈਸੇ ਰਾਜ ਮੰਡਿਤ॥

- ਭੈਰ ਪ, ੧੯, ੩ : ੨ (1140)

ਅਮਲ-(1) (ਅ. عمل ਅਮਲ) ਕੰਮ, ਕਾਜ, ਕਰਨੀ
ਅਵਰਿ ਦਿਵਾਜੇ ਦੁਨੀ ਕੇ ਝੁਠੇ ਅਮਲ ਕਰੇਹੁ॥ (ਕਰਤੂਤ)

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੬੩, ੧, ੧ : ੪ (140)

(2) (ਫ਼ਾ. مل' ਮੁਲ) ਨਸ਼ਾ, ਸ਼ਰਾਬ
ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਅਮਲ ਹਰਿ ਲਾਏ ਹਰਿ ਮੇਲਹੁ ਅਨਦ ਭਲੇ॥

- ਨਟ ੪, ੨, ੪ : ੨ (976)

ਅਮਲਨ-ਵੇਖੋ 'ਅਮਲ' (2), ਨਸ਼ਿਆਂ
ਅਮਲਨ ਸਿਉ ਅਮਲੀ ਲਪਟਾਇਓ ਭੂਮਨ ਭੂਮਿ ਪਿਆਰੀ॥

- ਸੋਰ ੫, ੧੬, ੨ : ੧ (613)

ਅਮਲਿ-ਵੇਖੋ ਅਮਲ (2), ਨਸ਼ੇ ਨਾਲ, ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ
ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਮਰਿ ਜਾਈਐ ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਜਿਉ ਅਮਲੀ ਅਮਲਿ ਲੁਭਾਨਾ॥

- ਜੈਤ ੪, ੩, ੨ : ੨ (697)

ਅਮਲੀ-ਵੇਖੋ 'ਅਮਲ' (2), ਨਸ਼ਾ/ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ
ਰਾਮ ਰਸਾਇਣਿ ਜੋ ਰਤੇ ਨਾਨਕ ਸਚ ਅਮਲੀ॥

- ਆਸਾ ੫, ੧੧੪, ੪ : ੨ (399)

ਅਮਲੁ-(1) ਵੇਖੋ 'ਅਮਲ' (1), ਕੰਮ
ਅਮਲੁ ਕਰਿ ਧਰਤੀ ਬੀਜੁ ਸਬਦੇ ਕਰਿ ਸਚ ਕੀ ਆਬ ਨਿਤ ਦੇਹਿ ਪਾਣੀ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨੭, ੧ : ੧ (24)

(2) ਵੇਖੋ 'ਅਮਲ' (2), ਨਸ਼ਾ
ਅਮਲੀ ਜੀਵੈ ਅਮਲੁ ਖਾਇ॥

- ਬਸੰ ੫, ੨, ੧ : ੩ (1180)

ਅਮਲੈ-ਵੇਖੋ 'ਅਮਲ' (2), ਨਸ਼ੇ ਦੇ, ਨਸ਼ੇ ਤੋਂ
ਜਿਉ ਬਿਨੁ ਅਮਲੈ ਅਮਲੀ ਮਰਿ ਜਾਈਹੈ ਤਿਉ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਹਮ ਮਰਿ ਜਾਤੀ॥

- ਧਨਾ ੪, ੫, ੧* : ੨ (668)

ਅਮਾਣ-(1) (ਅ. امانت ਅਮਾਨਤ) ਅਮਾਨਤ, ਹਿਫਾਜ਼ਿਤ ਵਿਚ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਪਰਾਈ ਵਸਤੁ
ਪਰਾਈ ਅਮਾਣ ਕਿਉ ਰਖੀਐ ਦਿਤੀ ਹੀ ਸੁਖੁ ਹੋਇ॥

- ਸਾਰ ੪, ਵਾਰ ੩੨੩, ੩, ੧ : ੧ (1249)

(2) (ਅ. ملن ਅਮਾਨ) ਸੁੱਰਖਿਅਤ, ਸਲਾਮਤ, ਅਮਨ ਵਿਚ, ਤਸਕੀਨ ਵਿਚ
ਸੇਈ ਰਹੇ ਅਮਾਣ ਜਿਨਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਭੇਟਿਆ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਵਾਰ ੮੩, ੫, ੩ : ੨ (1097)

ਅਮਾਨ-ਵੇਖੋ 'ਅਮਾਣ' (1) ਅਮਾਨਤ
ਅਪੁਨੀ ਅਮਾਨ ਕਛੁ ਬਹੁਚਿ ਸਾਹੁ ਲੇਇ॥

- ਗਉ ੫, ਸੁਖ ੫, ੨ : ੩ (268)

ਅਮਾਨਾ-ਅਮਾਨਤ, ਵੇਖੋ 'ਅਮਾਣ'
ਬੈਰੀ ਕਾਰਣਿ ਪਾਪ ਕਰਤਾ ਬਸਤੁ ਰਹੀ ਅਮਾਨਾ॥ (ਅਣਵਰਤੀ)

- ਆਸਾ ੫, ੧੨੭, ੩ : ੧ (403)

ਅੰਮਾਲੀ-(1) ਵੇਖੋ 'ਅਮਲ' (1) ਕੰਮ ਕਰਕੇ, ਕਰਮਾਂ ਸਦਕਾ
ਅੰਮਾਲੀ ਹਉ ਖਰੀ ਸੁਚਜੀ ਤੈ ਸਹ ਏਕਿ ਨ ਭਾਵਾ॥

- ਵਡ ੧, ੩, ੧ : ੧੦ (558)

(2) ਵੇਖੋ 'ਅੰਮ', ਹੇ ਮਾਂ, ਮੇਰੀ ਮਾਂ
ਜਿਚਰੁ ਦੁਜਾ ਭਰਮੁ ਸਾ ਅੰਮਾਲੀ ਤਿਚਰੁ ਮੈ ਜਾਣਿਆ ਪ੍ਰਭੁ ਦੁਰੇ॥

- ਵਡ ੫, ੯, ੫ : ੧ (564)

ਅਰਸਹੁ-(ਅ. عرش ਅਰਸ਼) ਅਸਮਾਨ ਤੋਂ, ਆਕਾਸ਼ ਤੋਂ
ਹੋਵੈ ਸਿਫਤਿ ਖਸੰਮ ਦੀ ਨੂਰੁ ਅਰਸਹੁ ਕੁਰਸਹੁ ਝਟੀਐ॥

- ਰਾਮ ਬਸ, ਵਾਰ ੨ : ੭ (967)

ਅਰਜ-(ਅ. عرس ਅਰਜ਼) ਬੇਨਤੀ, ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ
ਯਕ ਅਰਜ ਗੁਫਤਮ ਪੇਸਿ ਤੋ ਦਰ ਗੋਸ ਕੁਨ ਕਰਤਾਰ॥

- ਤਿਲੰ ੧, ੧, ੧ : ੧ (721)

ਅਰਜੁ-ਵੇਖੋ 'ਅਰਜ', ਬੇਨਤੀ, ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ
ਸਚਾ ਅਰਜੁ ਸਚੀ ਅਰਦਾਸਿ॥

- ਆਸਾ ੧, ੨੧, ੨ : ੧ (355)

(ਕੁੱਝ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਨੂੰ اَرَج (ਅਰਜ਼) ਤੋਂ ਵਿਉਤਪਤ
ਮੰਨ ਕੇ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ 'ਮਨੋਰਥ' ਕਰਦੇ ਹਨ)

ਅਰਦਾਸਾ-(ਫ਼ਾ. عرضداشت ਅਰਜ਼-ਦਾਸਤ) ਅਰਦਾਸ, ਬੇਨਤੀ, ਜੋਦਤੀ
ਬਖਸਿ ਲਏ ਸਭਿ ਸਚੈ ਸਾਹਿਬਿ ਸੁਣਿ ਨਾਨਕ ਕੀ ਅਰਦਾਸਾ॥

- ਸੋਰ ੫, ੪੫, ੨ : ੨ (620)

ਅਰਦਾਸਿ-ਵੇਖੋ 'ਅਰਦਾਸਾ', ਬੇਨਤੀ, ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ, ਜੋਦਤੀ
ਨਾਨਕੁ ਏਕ ਕਹੈ ਅਰਦਾਸਿ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੩੧, ੩ : ੩ (25)

ਅਰਦਾਸੇ-ਵੇਖੋ 'ਅਰਦਾਸਾ', ਬੇਨਤੀ/ਜੋਦਤੀ ਹੈ
ਮੇਲਿ ਲੈਹੁ ਨਾਨਕ ਅਰਦਾਸੇ॥

- ਸੂਰੀ ੫, ਅਸ ੧, ੮ : ੨ (759)

ਅਲਹ-(1) (ਅ. الله ਅਲਾਹ)- ਰੱਬ, ਪਰਮੇਸ਼ਰ
ਅਲਹ ਅਵਲਿ ਦੀਨ ਕੋ ਸਾਹਿਬੁ ਜੋਰੁ ਨਹੀ ਫੁਰਮਾਵੈ॥

- ਆਸਾ ਕਬ, ੧੭, ੧ : ੨ (480)

(2) ਰੱਬ ਕਰੇ, ਰੱਬੋਂ
ਭਿਜਉ ਸਿਜਉ ਕੰਬਲੀ ਅਲਹ ਵਰਸਉ ਮੇਹੁ॥

- ਸਲੋ ਵਰ, ੨੫ : ੧ (1379)

ਅਲਹੁ-ਵੇਖੋ ਅਲਹ (1), ਰੱਬ, ਰੱਬ ਨੂੰ
ਬਾਬਾ ਅਲਹੁ ਅਗਮ ਅਪਾਰੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧, ੧* : ੧ (53)

ਰੋਜਾ ਧਰੈ ਮਨਾਵੈ ਅਲਹੁ ਸੁਆਦਤਿ ਜੀਅ ਸੰਘਾਰੈ॥ (ਅਲਾ ਨੂੰ)

- ਆਸਾ ਕਬ, ੨੯, ੧ : ੧ (483)

ਅਲਮਸਤੁ - (ਅ. ਅਲ + ਫਾ ਮਸਤ المست ਅਲਮਸਤ) ਪੂਰੀ ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ

ਹਰਿ ਰਸੁ ਪੀਵੈ ਅਲਮਸਤੁ ਮਤਵਾਰਾ॥

- ਆਸਾ ਪ, ੨੭, ੧* : ੧ (377)

ਅਲਾ-(ਅ. اَلّ ਦਡਨੁ) ਹੋ ਖੁਦਾ ਦੀ ਜਾਤ, ਹੋ ਅੱਲਾ

ਸੋਈ ਲਗੈ ਸਚਿ ਜਿਸੁ ਤੂੰ ਦੇਹਿ ਅਲਾ॥

- ਆਸਾ ਪ, ੧੦੭, ੨ : ੨ (397)

ਅਲਾਹ-ਰੱਬ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਵੇਖੋ 'ਅਲਾ'

ਅਲਾਹ ਪਾਕੈ ਪਾਕ ਹੈ ਸਕ ਕਰਉ ਜੇ ਦੂਸਰ ਹੋਇ॥

- ਤਿਲੋ ਕਬ, ੧, ੪ : ੧ (727)

ਅਲਾਹਿ-ਰੱਬ ਨੂੰ, ਵੇਖੋ 'ਅੱਲਾ'

ਕੋਈ ਸੇਵੈ ਗੁਸਈਆ ਕੋਈ ਅਲਾਹਿ॥

- ਰਾਮ ਪ, ੯, ੧ : ੨ (885)

ਅਲਾਹੁ-ਰੱਬ, ਵੇਖੋ 'ਅਲਾ'

ਅਲਾਹੁ ਅਲਖੁ ਅਰੀਮੁ ਕਾਦਰੁ ਕਰਣਹਾਰੁ ਕਰੀਮੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧੭, ੬, ੧ (64)

ਅਵਲਿ-(ਅ. اَوَّل) (1) ਪਹਿਲਾ

ਅਵਲਿ ਅਉਲਿ ਦੀਨੁ ਕਰਿ ਮਿਠਾ ਮਸਕਲਮਾਨਾ ਮਾਲੁ ਮੁਸਾਵੈ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੮੮, ੧, ੧ : ੨ (141)

(2) ਪ੍ਰਬਲ, ਆਦਿ ਦੀ

ਅਲਾ ਅਵਲਿ ਦੀਨ ਕੋ ਸਾਹਿਬੁ ਜੋਰੁ ਨਹੀ ਫੁਰਮਾਵੈ॥

- ਆਸਾ ਕਬ, ੧੭, ੧ : ੨ (480)

(3) ਪਹਿਲੀ (ਗਿਣਤੀ), ਇਕ

ਅਵਲਿ ਸਿਫਤਿ ਦੁਜੀ ਸਾਬੁਰੀ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਸੋਲਾ ੧੨, ੯ : ੧ (1084)

ਆ-(ਫਾ. اَنْ ਆ) ਉਸ, ਉਹ

ਨ ਰਿਜਕੁ ਦਸਤ ਆ ਕਸੇ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੩੮, ੧, ੫ : ੧ (144)

ਆਸਕੀ-(ਅ. عاشق ਆਸ਼ਿਕ, عاشقੀ ਆਸ਼ਿਕੀ) ਪ੍ਰੇਮ, ਪਿਆਰ, ਮੁਹੱਬਤ

ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਚੀ ਆਸਕੀ ਜਿਤੁ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਸਚਾ ਪਾਈਐ॥

- ਸਲੋ ੪, ੧੦ : ੧ (1422)

ਆਸਕੁ-(ਅ. عاشق ਆਸ਼ਿਕ) ਪ੍ਰੇਮੀ

ਆਸਕੁ ਆਸਾ ਬਾਹਰਾ ਮੁ ਮਨਿ ਵਡੀ ਆਸ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਵਾਰ ੧੮੮, ੫, ੨ : ੧ (1100)

ਆਸਾ-(ਅ. ۷۷ ਆਸਾ) ਸੋਟਾ, ਡੰਡਾ, ਲਾਠੀ
ਮਨਸਾ ਮਾਰਿ ਨਿਵਾਰਹੁ ਆਸਾ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੧੨, ੨ : ੨ (1083)

ਆਕੀ-(ਅ. ۷۸ ਆਕੀ) ਬਾਗੀ
ਦਿਲਿ ਖੋਟੈ ਆਕੀ ਫਿਰਨਿ ਬੰਨ੍ਹ ਭਾਰੁ ਉਚਾਇਨਿ ਛਟੀਐ॥
ਮਾਨੈ ਹੁਕਮੁ ਸੋਹੈ ਦਰਿ ਸਾਚੈ ਆਕੀ ਮਰਹਿ ਅਫਾਰੀ॥

- ਰਾਮ ਬਸ, ਵਾਰ ੨ : ੧੧ (967)

- ਮਾਰੂ ੧, ੧੦, ੨ : ੨ (992)

ਆਕੀਆ-ਵੇਖੋ 'ਆਕੀ', ਬਾਗੀਆ
ਤਲਬਾ ਪਉਸਨਿ ਆਕੀਆ ਬਾਕੀ ਜਿਨਾ ਰਹੀ॥

- ਰਾਮ ੩, ਵਾਰ ੧੩੪, ੧, ੨ : ੩ (953)

ਆਖਿਰ-(ਅ. ۷۹ ਆਖਿਰ), ਅੰਤ, ਅਖੀਰ
ਆਖਿਰ ਬਿਅਫਤਮ ਕਸ ਨ ਦਾਰਦ ਚੂੰ ਸਵਦ ਤਕਬੀਰ॥

- ਤਿਲੀ ੧, ੧, ੨ : ੨ (721)

ਆਗਾਜਾ-(ਫ਼ਾ. ۸۰ ਆਗਾਜ਼) ਆਰੰਭ, ਸ਼ੁਰੂ, ਉਤਪਤਿ, ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣਾ
ਕਰਨਹੁ ਮਧੁ ਬਾਸੁਰੀ ਬਾਜੈ ਜਿਹਵਾ ਧੁਨਿ ਆਗਾਜਾ॥

- ਰਾਮ ੫, ੨, ੧ : ੨ (884)

ਆਣਿ-(ਫ਼ਾ. ۸۱ ਆਨ), ਮਾਨ, ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਟਾ, ਇੱਜ਼ਤ
ਜਿਸ ਕੀ ਮੀਰਾ ਰਾਖੈ ਆਣਿ॥

- ਆਸਾ ੫, ੨੧, ੨ : ੨ (376)

ਆਤਸ-(ਫ਼ਾ. ۸۲ ਆਤਿਸ਼), ਅੱਗ
ਆਤਸ ਦੁਨੀਆ ਖੁਨਕ ਨਾਮੁ ਖੁਦਾਇਆ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੨੨੪, ੧, ੨ : ੮ (1291)

ਆਤਸਤੀ-ਅਗ, ਵੇਖੋ 'ਆਤਸ'
ਨਾਨਕ ਆਤਸਤੀ ਮੰਤ੍ਰਿ ਨੈਣੁ ਬਿਆ ਢਲਿ ਪਬਣਿ ਜਿਉ ਜੁੰਮਿਓ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਵਾਰ ੫੪, ੫, ੨ : ੨ (1095)

ਆਦਮ-(ਫ਼ਾ. ۸۳ ਆਦਮ) ਕੁਰਾਨ ਮਜ਼ੀਦ ਤੇ ਅੰਜੀਲ ਅਨੁਸਾਰ ਧਰਤੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮਨੁੱਖ
ਬਾਬਾ ਆਦਮ ਕਉ ਕਿਛੁ ਨਦਰਿ ਦਿਖਾਈ॥

- ਭੈਰ ਕਬ, ੧੫, ੨ : ੩ (1161)

ਆਦਮੀ-(ਫ਼ਾ. ۸۴ ਆਦਮੀ) ਮਨੁੱਖ, ਆਦਮ ਦੀ ਸੰਤਾਨ
ਨਾਨਕ ਹੰਸਾ ਆਦਮੀ ਬਧੇ ਜਮਪੁਰਿ ਜਾਹਿ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੧੮੪, ੧, ੨ : ੪ (472)

- ਆਨ- ਮਾਨ, ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਟਾ, ਪਤਿ, ਇੱਜਤ, ਵੇਖੋ 'ਆਣਿ'
ਉਨ੍ਹ ਕੈ ਬਸਿ ਆਇਓ ਭਗਤਿ ਬਛਲੁ ਜਿਨਿ ਰਾਖੀ ਆਨ ਸੰਤਾਨੀ॥
- ਸਾਰ ੫, ੩੧, ੨ : ੧ (1210)
- ਆਨਿ-ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਟਾ, ਇੱਜਤ, ਵੇਖੋ 'ਆਣਿ'
ਆਪੇ ਹੀ ਪ੍ਰਭੁ ਰਾਖਤਾ ਭਗਤਨ ਕੀ ਆਨਿ॥
- ਬਿਲਾ ੫, ੬੬, ੧* : ੧ (817)
- ਆਫੂ-(ਅ. افو ਅਫਵ) ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ, ਖਿਮਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ
ਗੁਨਹ ਉਸ ਕੇ ਸਗਲ ਆਫੂ ਤੇਰੇ ਜਨ ਦੇਖਹਿ ਦੀਦਾਰੁ॥
- ਤਿਲੋ ੫, ੪, ੩ : ੨ (724)
- ਆਬ-(ਫ਼ਾ. آب ਆਬ) ਪਾਣੀ, ਜਲ
ਆਬ ਖਾਕੁ ਜਿਨਿ ਬੀਧਿ ਰਹਾਈ ਧੰਨੁ ਸਿਰਜਣਹਾਰੋ॥
- ਸਿਰੀ ੧, ੨੮, ੧ : ੨ (24)
- ਆਬਾਦਾਨੁ-(ਫ਼ਾ. آبادان ਆਬਾਦਾਨ) ਵਸਿਆ ਹੋਇਆ, ਘਣਾ ਆਬਾਦ, ਸੰਘਣੀ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲਾ
ਆਬਾਦਾਨੁ ਸਦਾ ਮਸਹੂਰ॥
- ਗਉ ਰਵਿ, ੨, ੨ : ੩ (345)
- ਆਮਦ-(ਫ਼ਾ. آمد ਆਮਦ) ਆਇਆ
ਕੁਜਾ ਆਮਦ ਕੁਜਾ ਰਫਤੀ ਕੁਜਾ ਮੇ ਰਵੀ॥
- ਤਿਲੋ ਨਾਮ, ੩, ੧ : ੧ (727)
- ਆਮਰਿ-(ਅ. عامل ਆਮਲ) ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਕਾਰਿੰਦਾ, ਸੇਵਕ, ਚਾਕਰ (آمر ਆਮਿਰ)
ਜੋ ਹੁਕਮ ਚਲਾਵੇ
ਧੁਰ ਕੀ ਭੇਜੀ ਆਈ ਆਮਰਿ॥
- ਆਸਾ ੫, ੪, ੨ : ੧ (371)
- ਇਹ ਆਮਰਿ ਹਮ ਗੁਰਿ ਕੀਏ ਦਰਬਾਰੀ॥
- ਆਸਾ ੫, ੪, ੪* : ੨ (371)
- ਆਰਾਉ-(ਫ਼ਾ. آراستن ਆਰਾਸਤਨ, آرا ਆਰਾ) ਸੰਵਾਰਨਾ, ਸਿੰਗਾਰਨਾ
ਜਾ ਕੇ ਰੁਖ ਬਿਰਖ ਆਰਾਉ॥
- ਸਿਰੀ ੧, ੩੨, ੨ : ੧ (25)
- ਆਲਮ-(ਅ. عالم ਆਲਿਮ) ਲੋਕ, ਸੰਸਾਰ, ਜਹਾਨ
ਖਾਕ ਨੂਰ ਕਰਦੇ ਆਲਮ ਦੁਨੀਆਇ॥
- ਤਿਲੋ ੫, ੧, ੧ : ੧ (723)
- ਆਲਮੁ- ਸੰਸਾਰ, ਜਹਾਨ, ਵੇਖੋ 'ਆਲਮ'
ਖਖੈ ਖੁੰਦਕਾਰੁ ਸਾਹ ਆਲਮੁ ਕਰਿ ਖਰੀਦਿ ਜਿਨਿ ਖਰਚੁ ਦੀਆ॥
- ਆਸਾ ੧, ਪਟੀ ੬ : ੧ (432)

ਆਲਾ-(ਅ. اعلیٰ, اءلا) ਵਧੀਆ, ਉੱਤਮ, ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ, ਉੱਚਾ
ਹੁਰ ਨੁਰ ਮੁਸਕੁ ਖੁਦਾਇਆ ਬੰਦਗੀ ਅਲਹ ਆਲਾ ਹੁਜਰਾ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਸ਼ੋਲਾ ੧੨, ਪ : ੩ (1084)

ਆਲੇ-ਉੱਚਾ, ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ, ਵੇਖੋ 'ਆਲਾ'
ਨੀਕੀ ਤੇਰੀ ਬਿਗਾਰੀ ਆਲੇ ਤੇਰਾ ਨਾਉ॥

- ਤਿਲੀ ਨਾਮ, ੩, ੧* : ੩ (727)

ਆਲੁਦਿਆ-(ਫ਼. آلودين آਲودين) ਗੰਦੇ, ਅਪਵਿੱਤ੍ਰ, ਲਿਬੜੇ ਹੋਏ
ਨਾਨਕ ਵਿਣੁ ਨਾਵੈ ਆਲੁਦਿਆ ਜਿਤੀ ਹੋਰੁ ਖਿਆਲੁ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਵਾਰ ੧੦੪, ਪ, ੩:੨ (1097)

ਐਬ-(ਅ. آب, ਐਬ) ਭੈੜ, ਔਗੁਣ, ਦੋਸ਼
ਐਬ ਤਨਿ ਚਿਕੜੇ ਇਹੁ ਮਨੁ ਮੀਡਕੈ ਕਮਲ ਕੀ ਸਾਰ ਨਹੀ ਮੂਲਿ ਪਾਈ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨੭, ੨ : ੧ (24)

ੲ

ਇਸਕ-(ਅ. عشق, ਇਸਕ) ਮੁਹੱਬਤ, ਪ੍ਰੇਮ, ਨੇਹੁੰ
ਰਤੇ ਇਸਕ ਖੁਦਾਇ ਰੰਗਿ ਦੀਦਾਰ ਕੇ॥

- ਆਸਾ ਫਰ, ੧, ੧* : ੧ (488)

ਇਕ-(ਅ. يك, ਯਕ) ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਇਕਾਈ
ਸਹਸ ਸਿਆਣਪਾ ਲਖ ਹੋਹਿ ਤ ਇਕ ਨ ਚਲੈ ਨਾਲਿ॥

- ਜਪੁ ੧, ੧ : ੪ (1)

ਇਕਿ-ਇਕ, (ਬਹੁ-ਵਚਨ) ਵੇਖੋ 'ਇਕ'
ਇਕ ਦੁ ਇਕਿ ਚੜਦੀਆ ਕਉਣੁ ਜਾਣੈ ਮੇਰਾ ਨਾਉ ਜੀਉ॥

- ਸੂਰੀ ੧, ਕੁਚ ੧ : ੨ (762)

ਇਕੁ - ਇੱਕ, ਵੇਖੋ 'ਇਕ'
ਸਭਨਾ ਜੀਆ ਕਾ ਇਕੁ ਦਾਤਾ ਸੋ ਮੈ ਵਿਸਰਿ ਨ ਜਾਈ॥

- ਜਪੁ ੧, ਪ : ੧੧ (2)

(ਵਰਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਰੂਪ ਹਨ- 'ਏਕ, ਏਕਿ, ਏਕੁ')
ਇਕਤੀਆਰ-(ਅ. اکتیار, ਇਕਤਿਆਰ) ਧਾਰਨ ਕਰ, ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰ
ਬੰਦੇ ਬੰਦਗੀ ਇਕਤੀਆਰ॥

- ਗਉ ਕਬ, ੬੯, ੧* : ੧ (338)

ਇਕਦਮੀ-(ਫ਼ਾ. ك + م) ਯਕ+ਦਮ) ਇਕ ਸੁਆਸ ਦਾ, ਅਤਿ ਬੁਝ-ਚਿਰਾ
ਹਮ ਆਦਮੀ ਹਾਂ ਇਕਦਮੀ ਮੁਹਲਤਿ ਮੁਹਤੁ ਨ ਜਾਣਾ॥

- ਧਨਾ ੧, ੨, ੧ : ੧ (660)

ਇਕਫਾ-(ਅ. اِكْفَا, ਇਕਫਾਅ) ਇੱਕ-ਰੂਪ, ਇੱਕ-ਸਮਾਨ
ਹਰਿ ਹਰਿ ਆਪੁ ਧਰਿਓਂ ਹਰਿ ਜਨ ਮਹਿ ਜਨ ਨਾਨਕੁ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਇਕਫਾ॥

- ਪ੍ਰਭਾ ੪, ੫, ੪ : ੨ (1337)

ਇਖਲਾਸੁ-(ਅ. اِخْلَاص, ਇਖਲਾਸ) ਪਵਿੱਤ੍ਰਤਾ, ਖਾਲਸਪੁਣਾ
ਰਿਦੈ ਇਖਲਾਸੁ ਨਿਰਖਿ ਲੇ ਮੀਰਾ॥

- ਭੈਰ ਕਬ, ੨, ੪ : ੧ (1159)

ਇਜਾਰਾ-(ਅ. اِزَار, ਇਜਾਰ) ਪਾਜਾਮਾ
ਛਪਨ ਕੋਟਿ ਕਾ ਪੇਹਨੁ ਤੇਰਾ ਸੋਲਹ ਸਹਸ ਇਜਾਰਾ॥

- ਭੈਰ ਨਾਮ, ੧, ੨ : ੧ (1167)

ਇਫਤਰਾ-(ਅ. اِفْتَرَا, ਇਫਤਿਰਾ) ਮੁਬਾਲਗਾ, ਵਧਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਗਲ ਕਰਨੀ, ਲੰਮੀ-ਚੌੜੀ (ਵਿਸਤਾਰ
ਪੁਰਬਕ) ਗੱਲ ਕਰਨੀ
ਬੇਦ ਕਤੇਬ ਇਫਤਰਾ ਭਾਈ ਦਿਲ ਕਾ ਫਿਕਰੁ ਨ ਜਾਇ॥

- ਤਿਲੋ ਕਬ, ੧, ੧ : ੧ (727)

ਈ-(ਫ਼ਾ. اِي) ਈ
ਗਾਹੇ ਨ ਨੇਕੀ ਕਾਰ ਕਰਦਮ ਮਮ ਈ ਚਿਨੀ ਅਹਵਾਲ॥

- ਤਿਲੋ ੧, ੧, ੩ : ੨ (721)

ਈਦਿ-(ਅ. اِيْدِي ਈਦਿ) ਪੁਰਵ, ਉਤਸਵ, ਰੋਜ਼ਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਤਿਉਹਾਰ
ਜਾ ਕੈ ਈਦਿ ਬਕਰੀਦਿ ਕੁਲ ਗਊ ਰੇ ਬਧ ਕਰਹਿ ਮਾਨੀਅਹਿ ਸੇਖ ਸਹੀਦ ਪੀਰਾ॥

- ਮਲਾ ਰਵਿ, ੨, ੨ : ੧ (1293)

ਈਮਾਨੁ-(ਅ. اِيْمَان, ਈਮਾਨ) ਭਰੋਸਾ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ
ਹੋਇ ਕਿਰਸਾਣੁ ਈਮਾਨੁ ਜੰਮਾਇ ਲੈ ਭਿਸਤੁ ਦੋਜਕੁ ਮੂੜੇ ਏਵ ਜਾਣੀ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨੨, ੧ : ੨ (24)

ਸ

ਸਉਦਾ-(ਅ. سَوْدا, ਸੌਦਾ) ਲੈਣ-ਦੇਣ, ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖਤ, ਵਣਜ-ਵਪਾਰ
ਨਿਤ ਸਉਦਾ ਸੂਦੁ ਕੀਚੈ ਬਹੁ ਭਾਤਿ ਕਰਿ ਮਾਇਆ ਕੈ ਤਾਈ॥

- ਗਉ ੪, ੪੮, ੩ : ੧ (166)

ਸਉਦਾਗਰੀ-(ਫ਼ਾ. سؤداگرى سੌਦਾਗਰੀ) ਸਉਦਾ, ਵਾਪਾਰ, ਵਣਜ
ਸੁਣਿ ਸਾਸਤ ਸਉਦਾਗਰੀ ਸਤੁ ਘੋੜੇ ਲੈ ਚਲੁ॥

- ਸੋਰ ੧, ੨, ੩ : ੧ (595)

ਸਉਦਾਗਰੁ-(ਫ਼ਾ. سوداگر ਸੌਦਾਗਰ) ਵਾਪਾਰੀ
ਲੈ ਤੁਰੇ ਸਉਦਾਗਰੀ ਸਉਦਾਗਰੁ ਧਾਵੈ॥

- ਗਉ ੪, ੪੭, ੨ : ੧ (166)

ਸਉਦੀ-ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਾਲ, ਵਣਜ ਨਾਲ, ਵੇਖੇ 'ਸਉਦਾ'
ਕਾਚੀ ਸਉਦੀ ਤੋਟਾ ਆਵੈ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ਸੋਲਾ ੧੨, ੧੦ : ੧ (1032)

ਸਉਦੀ'- ਵਣਜ ਨਾਲ, ਵੇਖੇ 'ਸਉਦਾ'
ਸਗਲੀ ਸਉਦੀ ਤੋਟਾ ਆਵੈ॥

- ਆਸਾ ੧, ੨੪, ੫ : ੧ (356)

ਸਉਦੇ-ਵਣਜ, ਵੇਖੇ 'ਸਉਦਾ'
ਸਉਦੇ ਕਉ ਧਾਵੈ ਬਿਨੁ ਪੁੰਜੀ॥

- ਗਉ ੫, ੧੬੦, ੩ : ੨ (198)

ਸਈਆਦ-(ਅ. سعياد سਈਆਦ) ਸ਼ਿਕਾਰੀ
ਰੰਨਾ ਹੋਈਆ ਬੋਧੀਆ ਪੁਰਸ ਹੋਏ ਸਈਆਦ॥

- ਸਾਰ ੪, ਵਾਰ ੧੪੪, ੧, ੨ : ੧ (1242)

ਸਹ-(ਫ਼ਾ. سهُ سੁ) ਪਤੀ, ਖਾਵੰਦ, ਖ਼ਸਮ, ਘਰ-ਵਾਲਾ
ਚਾਰੇ ਕੁੰਡਾ ਭਾਲੀਆ ਸਹ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਜਾਇ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ੮੯, ੨ : ੩ (49)

ਸਹਨਕ-(ਅ. سحنك سਹਨਕ) ਬਾਲੀ, ਪਲੇਟ
ਭਾਰ ਅਠਾਰਹ ਮੁਦਗਰੁ ਤੇਰਾ ਸਹਨਕ ਸਭ ਸੰਸਾਰਾ॥

- ਭੈਰ ਨਾਮ, ੧, ੨ : ੨ (1167)

ਸਹਨਾਈ-(ਫ਼ਾ. سهنائي سਹਨਾਈ) ਤੂਤੀ
ਕਹਾ ਸੁ ਖੇਲ ਤਬੇਲਾ ਘੋੜੇ ਕਹਾ ਭੇਰੀ ਸਹਨਾਈ॥

- ਆਸਾ ੧, ਅਸ ੧੨, ੧ : ੧ (417)

ਸਹੰਮ-(ਫ਼ਾ. سهم سਹਮ) ਭੈ
ਕਿਤੀ ਲਹਾ ਸਹੰਮ ਜਾ ਬਖਸੇ ਤਾ ਧਕਾ ਨਹੀ॥

- ਸੂਰੀ ੩, ਵਾਰ ੧੧੪, ੧, ੨ : ੨ (789)

ਸਹੰਮਾ-ਸਹਮ, ਡਰ, ਵੇਖੇ 'ਸਹੰਮ'
ਸਿਰਿ ਸਿਰਿ ਸੁਖ ਸਹੰਮਾ ਦੇਹਿ ਸੁ ਤੂ ਭਲਾ॥

- ਤੁਖਾ ੧, ਬਾਰਾ ੧ : ੨ (1107)

ਸਹੀਮੀ-ਸਹਮ ਵਿਚ, ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪੈ, ਦੁੱਖ ਵਿਚ
ਜੋ ਲੇਵੈ ਸੋ ਦੇਵੈ ਨਾਹੀ ਖਟੇ ਦੰਮ ਸਹੀਮੀ॥

- ਸਲੋ ੧, ੨੯ : ੪ (1412)

(ਅ. ਸਹਮ سہم ਕਾਲਖ ਭਾਵ ਅਨਰਥ ਕਰਕੇ)

ਸਹਰ-(ਫ਼ਾ. سہر ਸਹਰ) ਨਗਰ, ਵੱਡਾ ਕਸਬਾ
ਬੇਗਮਪੁਰਾ ਸਹਰ ਕੋ ਨਾਉ॥

- ਗਉ ਰਵਿ, ੨, ੧ : ੧ (345)

ਸਹਰੁ-ਨਗਰ, ਵੇਖੋ 'ਸਹਰ'
ਲਾਹੌਰ ਸਹਰੁ ਜਹਰੁ ਕਹਰੁ ਸਵਾ ਪਹਰੁ॥

- ਸਲੋ ੧, ੨੭ : ੧ (1412)

ਸਹਿ-ਪਤੀ, ਵੇਖੋ 'ਸਹ'
ਨਾਨਕ ਧੰਨੁ ਸੁਹਾਗਣੀ ਜਿਨ ਸਹਿ ਨਾਲਿ ਪਿਆਰੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੧੩, ੫ : ੩ (19)

ਸਹਿਲਾ-(ਫ਼ਾ. سهل سਹਲ) ਸੌਖਾ, ਸੁਗਮ
ਜੋ ਕਰਿ ਸਾਹਿਬੁ ਮਨਹੁ ਨ ਵੀਸਰੈ ਤਾ ਸਹਿਲਾ ਮਰਣਾ ਹੋਇ॥

- ਬਿਹਾ ੪, ਵਾਰ ੧੭ਸ, ੩, ੨:੨(555)

ਸਹੀ-(ਫ਼ਾ. سہی ਸਹੀਹ, سہی ਸੱਹੀ)ਸਿੱਧਾ, ਦਰੁਸਤ, ਠੀਕ, ਬਿਨਾਂ-ਸੰਸੇ
ਹੈ ਤਉ ਸਹੀ ਲਖੈ ਜਾ ਕੋਈ॥

- ਗਉ ਕਬ, ਬਾਅ ੪੨ : ੩ (342)

ਜਿਨੀ ਚਲਣੁ ਸਹੀ ਜਾਣਿਆ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਹਿ ਨਾਮੁ ਸਮਾਲੇ॥

- ਵਡ ੩, ਅਲਾ ੩, ੧ : ੨ (584)

ਨਾਨਕੁ ਆਖੈ ਰੇ ਮਨਾ ਸੁਣੀਐ ਸਿਖ ਸਹੀ॥

- ਰਾਮ ੩, ਵਾਰ ੧੩ਸ, ੧, ੨ : ੧ (953)

ਸਹੀ-ਸਲਾਮਤਿ-(ਫ਼ਾ. سہی سلامت سਹੀਹਸਲਾਮਤ) ਸੁੱਖ-ਸਾਂਦ ਨਾਲ, ਠੀਕ- ਠਾਕ, ਸੁਰਖਿਅਤ,

ਰਾਜੀ-ਬਾਜੀ
ਸਹੀ-ਸਲਾਮਤਿ ਘਰਿ ਲੈ ਆਇਆ॥

- ਆਸਾ ੫, ੬, ੩ : ੪ (372)

ਸਹੀਦ-(ਫ਼ਾ. سہید ਸਹੀਦ) ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ
ਪੀਰ ਪੈਕਾਮਰ ਸਾਲਕ ਸਾਦਕ ਸੁਹਦੇ ਅਉਰੁ ਸਹੀਦ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧, ੩ : ੧ (53)

ਸਹੁ-ਪਤੀ, ਵੇਖੋ 'ਸਹ'
ਹਰਿ ਜਸੁ ਵਖਰੁ ਲੈ ਚਲਹੁ ਸਹੁ ਦੇਖੈ ਪਤੀਆਇ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨੩, ੧* : ੨ (22)

ਸਹੈ- ਪਤੀ ਦੀ, ਵੇਖੋ 'ਸਹ'

ਭਗਤਿ ਕਰਹੁ ਤੁਮ ਸਹੈ ਕੇਰੀ ਜੋ ਸਹ ਪਿਆਰੇ ਭਾਵਏ॥

- ਆਸਾ ੩, ਛੰਡ ੨, ੧ : ੩ (440)

ਸਹੋ-ਪਤੀ, ਵੇਖੋ 'ਸਹ'

ਸੋ ਸਹੋ ਅਤਿ ਨਿਰਮਲੁ ਦਾਤਾ ਜਿਨਿ ਵਿਚਹੁ ਆਪੁ ਗਵਾਇਆ ਰਾਮ॥

- ਸੂਰੀ ੩, ਛੰਡ ੬, ੩ : ੨ (771)

ਸੰਕ-(ਅ. ਸੰਕ) ਸੰਦੇਹ, ਸੰਸਾ, ਭਰਮ, ਗੁਮਾਨ

ਅੰਤਰ ਕੀ ਗਤਿ ਜਾਣੀਐ ਗੁਰ ਮਿਲੀਐ ਸੰਕ ਉਤਾਰਿ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੧੮, ੨ : ੧ (21)

ਸਕ-ਵੇਖੋ ਸੰਕ, ਸ਼ਕ, ਸੰਦੇਹ

ਅਲਾਹ ਪਾਕੈ ਪਾਕ ਹੈ ਸਕ ਕਰਉ ਜੇ ਦੂਸਰ ਹੋਇ॥

- ਤਿਲੋ ਕਥ, ੧, ੪ : ੧ (727)

ਸਕਰ-(ਫ਼ਾ. ਸ਼ਕਰ) ਖੰਡ, ਮਿੱਠਾ

ਸਗਲੀ ਧਰਤੀ ਸਕਰ ਹੋਵੈ ਖੁਸੀ ਕਰੇ ਨਿਤ ਜੀਉ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੯੯, ੧, ੧ : ੨ (142)

ਸਕਰ ਖੰਡ ਮਾਇਆ ਤਨਿ ਮੀਠੀ ਹਮ ਤਉ ਪੰਡ ਉਚਾਈ ਰੇ॥

- ਗਉ ੧, ੧੬, ੨ : ੧ (156)

ਸਗ-(ਫ਼ਾ. ਸ਼ਗ) ਕੱਤਾ

ਸਗ ਨਾਨਕ ਦੀਬਾਨ ਮਸਤਾਨਾ ਨਿਤ ਚੜੈ ਸਵਾਇਆ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੨੭੯, ੧, ੨ : ੨ (1291)

ਸਗਿ-ਕੁੱਤਾ, ਵੇਖੋ 'ਸਗ'

ਮਨਮੁਖਿ ਬੰਨ੍ਹਿ ਚਲਾਈਅਹਿ ਨਾ ਮਿਲਹੀ ਵਗਿ ਸਗਿ॥

- ਸਲੋ ੩, ੬ : ੪ (1413)

ਸਜਾਇ-(ਫ਼ਾ. 'ਸਜਾ'), ਦੰਡ, ਸਜਾ

ਦੂਜੇ ਭਾਇ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਵਿਸਾਰਿਆ ਮਨ ਮੂਰਖ ਮਿਲੈ ਸਜਾਇ॥

- ਸਿਰੀ ੪, ਵਾਰ ੯੯, ੩, ੧ : ੨ (85)

ਸਜਾਈ- ਦੰਡ, ਸਜਾ, ਵੇਖੋ 'ਸਜਾਇ'

ਜਨਮਿ ਮਰੈ ਫਿਰਿ ਜੋਨੀ ਆਵੈ ਦਰਗਹ ਮਿਲੈ ਸਜਾਈ॥

- ਸੋਰ ੪, ੮, ੩ : ੨ (607)

ਸਜਾਈ- ਦੰਡ, ਸਜਾਵਾ, ਵੇਖੋ 'ਸਜਾਇ'

ਅਨਿਕ ਸਜਾਈ ਗਣਤ ਨ ਆਵੈ ਗਰਭੈ ਗਰਭਿ ਭ੍ਰਮਾਹਿ॥

- ਸਾਰ ੫, ੧੧੧, ੧ : ੨ (1225)

ਸਜਾਏ- ਸਜਾ, ਦੰਡ, ਵੇਖੋ 'ਸਜਾਇ'

ਨਾਵਹੁ ਭੁਲੇ ਦੇਇ ਸਜਾਏ॥

-ਮਾਝ ੩, ਅਸ ੨੯, ੫ : ੨ (127)

ਸਤਰੰਜ-(ਅ. شمرج سترنج) 64 ਖਾਨਿਆਂ ਦੀ ਬਸਤ ਤੇ 32 ਮੋਹਰਿਆਂ ਨਾਲ

ਖੇਡੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਖੇਡ, ਚੌਪੜ ਦੀ ਖੇਡ
ਸਤਰੰਜ ਬਾਜੀ ਪਕੈ ਨਾਹੀ ਕਦੀ ਆਵੈ ਸਾਰੀ॥

- ਆਸਾ ੧, ੩੬, ੩ : ੨ (359)

ਸਤਰਿ-(ਫਾ. ستر ستر) ਗੁਪਤ

ਸਤਰਿ ਕਾਬਾ ਘਟ ਹੀ ਭੀਤਰਿ ਜੇ ਕਰਿ ਜਾਨੈ ਕੋਈ॥

- ਆਸਾ ਕਬ, ੧੭, ੨: ੨ (480)

ਸਦ-(ਫਾ. سد سدا) ਸੌ, ਸਤਕ

ਜਨ ਨਾਨਕ ਬਲਿ ਬਲਿ ਸਦ ਬਲਿ ਜਾਈਐ ਤੇਰਾ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਰਾਵਰਿਆ॥

- ਗੁਜ ਪ, ਸੋਦ ਪ, ੪ : ੨ (10)

ਸਦਕਾ-(ਫਾ. صد سدا) ਰਾਹੀਂ, ਬਰਕਤ ਨਾਲ, ਕਰਕੇ (ਕਾਰਨ), ਕਾਰਨੇ
ਨਿਰਗੁਣੁ ਰਾਖਿ ਲੀਆ ਸੰਤਨ ਕਾ ਸਦਕਾ॥

- ਤੁਖਾ ਪ, ਛੰਡ ੧, ੪ : ੧ (1117)

ਸਦਕੇ-(ਫਾ. صد سدا) ਕੁਰਬਾਨ ਜਾਣਾ, ਵਾਰੇ ਜਾਣਾ, ਬਲਿਹਾਰ ਜਾਣਾ
ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਜਾਉ ਸੰਤ ਸਦਕੇ॥

- ਗਉ ਪ, ਬਾਅ ੨੭ : ੭ (255)

ਸਦਕੈ-ਕੁਰਬਾਨ ਜਾਣਾ, ਵੇਖੋ 'ਸਦਕਾ'

ਕਬਨੁ ਨ ਜਾਇ ਅਕਬੁ ਸੁਆਮੀ ਸਦਕੈ ਜਾਇ ਨਾਨਕੁ ਵਾਰਿਆ॥

- ਸਿਰੀ ਪ, ਛੰਡ ੩, ੫ : ੬ (81)

ਸਦੁ-(ਅ. سد سدا) ਭਿੱਖਿਆ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਆਵਾਜ਼

ਇਕਿ ਵਣਖੰਡਿ ਬੈਸਹਿ ਜਾਇ ਸਦੁ ਨ ਦੇਵਹੀ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੧੫ : ੧ (1284)

ਸਦੇ-(ਅ. سد سدا) ਫਕੀਰ ਦੀ ਮੰਗ ਦਾ ਹੋਕਾ, ਹਾਕ, ਬੁਲਾਵਾ, ਆਵਾਜ਼ੇ
ਆਪੇ ਸਦੇ ਢਿਲ ਨ ਹੋਇ॥ (ਭਾਵ ਬੁਲਾਏ)

- ਪ੍ਰਭਾ ੧, ਅਸ ਪ, ੪ : ੧ (1344)

ਰੈਣਿ ਦਿਨਸੁ ਦੁਇ ਸਦੇ ਪਏ॥ (ਆਵਾਜ਼ੇ)

- ਬਸੰ ੪, ੨, ੧ : ੧ (1177)

ਸਨਾਇ-(ਅ. سن سنا) ਉਸਤਤ, ਵਡਿਆਈ, ਜਸ

ਪੈਨਣੁ ਸਿਫਤਿ ਸਨਾਇ ਹੈ ਸਦਾ ਸਦਾ ਓਹੁ ਉਜਲਾ ਮੈਲਾ ਕਦੇ ਨ ਹੋਇ॥

- ਮਾਰੂ ੩, ਵਾਰ ੧੭੪, ੩, ੨ : ੪ (1092)

ਸਨਾਈ-ਉਸਤਤ, ਜਸ, ਵੇਖੋ 'ਸਨਾਇ'

ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਧਿਆਈਐ ਸਚੁ ਸਿਫਤਿ ਸਨਾਈ॥

- ਰਾਮ ੩, ਵਾਰ ੧੦ : ੫ (951)

ਸੁਪੇਦਾ-(ਫ਼ਾ. *سوپه* ਸੁਪੇਦ *سپه* ਸਪੇਦ) ਚਿੱਟਾ, ਵੇਖੋ 'ਸੁਪੇਦ'

ਰਾਤੀ ਹੋਵਨਿ ਕਾਲੀਆਂ ਸੁਪੇਦਾ ਸੇ ਵੰਨ॥

- ਸੂਹੀ ੩, ਵਾਰ ੧੩੪, ੧, ੨:੧ (789)

ਸਫਰੀ-(ਫ਼ਾ. *سفری* ਸਫਰੀ) ਮੁਸਾਫਰ, ਯਾਤਰੀ, ਰਾਹੀ, ਪਾਥੀ

ਦੇਵਨਹਾਰੁ ਬਿਸਾਰਿਓ ਅੰਧੁਲੇ ਜਿਉ ਸਫਰੀ ਉਦਰੁ ਭਰੈ ਬਹਿ ਹਾਟੁਲੀ॥

- ਸਾਰ ੫, ੬੧, ੧: ੨ (1216)

ਸਫਰੀਆ-(ਅ. *سفر* ਸਫ) ਇਕੱਠ, ਸੰਗਤ, ਸਭਾ

ਬਿਰੁ ਸਾਧ ਸਫਰੀਆ॥

- ਬਿਹਾ ੫, ੧, ੪: ੧ (537)

ਸਬ-(ਫ਼ਾ. *شب* ਸ਼ਬ) ਰਾਤ

ਸਬ ਰੋਜ ਗਸਤਮ ਦਰ ਹਵਾ ਕਰਦੇਮ ਬਦੀ ਖਿਆਲ॥

- ਤਿਲੋ ੧, ੧, ੩: ੧ (721)

ਸਬਰ-(ਅ. *صبر* ਸਬਰ) ਸੰਤੋਖ

ਸਬਰ ਅੰਦਰਿ ਸਾਬਰੀ ਤਨੁ ਏਵੈ ਜਾਲੇਨਿ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੧੧੬: ੧ (1384)

ਸਬਰੁ-ਸੰਤੋਖ, ਵੇਖੋ 'ਸਬਰ'

ਸਿਦਕੁ ਸਬਰੀ ਸਾਦਿਕਾ ਸਬਰੁ ਤੋਸਾ ਮਲਾਇਕਾ॥

- ਸਿਰੀ ੪, ਵਾਰ ੨੪, ੧, ੨: ੧ (83)

ਸਬਾਹ-(ਅ. *شبه* ਸ਼ਬ) ਰਾਤ

ਚਉਥੈ ਪਹਰਿ ਸਬਾਹ ਕੈ ਸੁਰਤਿਆ ਉਪਜੈ ਚਾਉ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੮੪, ੨, ੧: ੪ (146)

ਸਬੂਰੀ-(ਫ਼ਾ. *صبری* ਸਬੂਰੀ) ਸਹਿਨਸ਼ੀਲਤਾ, ਸੰਤੋਖ

ਪੰਚ ਮਰਦ ਸਿਦਕਿ ਲੇ ਬਾਧਹੁ ਖੈਰਿ ਸਬੂਰੀ ਕਬੂਲ ਪਰਾ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੧੨, ੪: ੩ (1083)

ਸਮਾਇ-(1) (ਅ. *سما* ਸਮਾ) ਮਸਤੀ, ਵਜਦ, ਵਿਸਮਾਦ (ਮਹਾਨਕੋਸ਼)

ਤਉ ਦਰਸਨ ਕੀ ਕਰਉ ਸਮਾਇ॥

- ਤਿਲੋ ੧, ੨, ੧*: ੧ (721)

(2) (ਅ. *ساعت* ਸਮਾਅਤ), ਸੁਣਵਾਈ, ਸੁਣਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ

ਅਖੀ ਦੇਖੈ ਜਿਹਵਾ ਬੋਲੈ ਕੰਨੀ ਸੁਰਤਿ ਸਮਾਇ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੨੪, ੧, ੧: ੨ (138)

ਸਮਾਈ-(ਅ. *ساعت* ਸਮਾਅਤ) ਸੁਣਵਾਈ, ਭਾਵ ਸਮਾਈ ਕਰਨਾ, ਓਟ ਦੇਣਾ

ਨਾਹਿਨ ਦਰਬੁ ਨ ਜੋਬਨਮਾਤੀ ਮੋਹਿ ਅਨਾਥ ਕੀ ਕਰਹੁ ਸਮਾਈ॥

- ਗਉ ੫, ੧੧੮*, ੨: ੧ (204)

ਸਰ-(ਫ਼ਾ. سر سر), ਸਿਰ

ਮਮ ਸਰ ਮੁਇ ਅਜਰਾਈਲ ਗਿਰਫਤਰ ਦਿਲ ਹੇਚਿ ਨ ਦਾਨੀ॥

- ਤਿਲੀ ੧, ੧, ੧* : ੨ (721)

ਸਰਕਾਰ-(ਫ਼ਾ. سرکار ਸਰਕਾਰ) ਹਕੂਮਤ, ਰਾਜ

ਦੁਜੈ ਭਾਇ ਦੁਸਟ ਆਤਮਾ ਓਹੁ ਤੇਰੀ ਸਰਕਾਰ॥

- ਸਿਰੀ ੩, ੬੩, ੨ : ੨ (38)

ਸਰੰਜਾਮ-(ਫ਼ਾ. سرانجام ਸਰਅੰਜਾਮ)(1) ਕਾਰਜ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਮਾਨ, ਪ੍ਰਬੰਧ, ਯਤਨ, ਆਹਰ

ਸਗਲ ਸਰੰਜਾਮ ਕਰੇ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪੇ॥

- ਬਿਲਾ ੫, ੧੨, ੨ : ੧ (805)

(2) ਅੰਤ ਨੂੰ, ਅਖੀਰ ਨੂੰ

ਅਨਿਕ ਜਤਨ ਉਆ ਕੈ ਸਰੰਜਾਮ॥

(ਭਾਵ ਪੂਰੇ ਹੁੰਦੇ/ਸਫਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਨੇਪਰੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਹਨ)

- ਰਾਮ ੫, ੧੮, ੧* : ੨ (888)

ਸਰੰਜਾਮਿ-ਪ੍ਰਬੰਧ, ਆਹਰ, ਵੇਖੋ 'ਸਰੰਜਾਮ'

ਸਰੰਜਾਮਿ ਲਾਗੁ ਭਵਜਲ ਤਰਨ ਕੈ॥

- ਆਸਾ ੫, ਸੋਪੁ ੪, ੧* : ੧ (12)

ਸਰਦ-(ਫ਼ਾ. سرد ਸਰਦ) ਠੰਢੀ, ਸੀਤ

ਚੰਦਨ ਚੰਦੁ ਨ ਸਰਦ ਰੁਤਿ ਮੂਲਿ ਨ ਮਿਟਈ ਘਾਮ॥

- ਜੈਤ ੫, ਵਾਰ ੧੭੨, ੫, ੨ : ੧ (709)

ਸਰਫੈ-(ਅ. صرفہ ਸਰਫਹ) ਸੁਮਪੁਣੇ ਨਾਲ/ ਕੰਜੁਸੀ ਨਾਲ

ਸਰਫੈ ਸਰਫੈ ਸਦਾ ਸਦਾ ਏਵੈ ਗਈ ਵਿਹਾਇ॥

- ਸਲੋ ੧, ੩੧ : ੩ (1412)

ਸਰਮ-(ਫ਼ਾ. شرم ਸਰਮ) ਲੱਜਾ, ਲਾਜ

ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਨਾਨਕੁ ਗੁਣ ਗਾਵੈ ਰਾਖਹੁ ਸਰਮ ਅਸਾਤੀ ਜੀਉ॥

- ਮਾਭ ੫, ੩੭, ੪ : ੩ (105)

ਸਰਮਾ-(ਫ਼ਾ. شرمہ ਸਰਮਾ) ਲੱਜਾ, ਲਾਜ, ਵੇਖੋ 'ਸਰਮ'

ਸਰਣਿ ਪਰੇ ਕੀ ਰਾਖਹੁ ਸਰਮਾ॥

- ਆਸਾ ੫, ਸੋਪੁ ੪, ੨ : ੪ (12)

ਸਰਮਾਵੈ-ਲੱਜਾ ਕਰੇ, ਲੱਜਿਤ ਹੋਵੇ, ਵੇਖੋ 'ਸਰਮ'

ਬੇਸੁਆ ਭਜਤ ਕਿਛੁ ਨਹ ਸਰਮਾਵੈ॥

- ਭੈਰ ੫, ੨੮, ੧ : ੨ (1143)

ਸਰਮਿੰਦਾ-(ਫ਼ਾ. شرمندہ ਸਰਮਿੰਦਾ) ਲੱਜਿਤ, ਸ਼ਰਮਸਾਰ

ਮਤੁ ਸਰਮਿੰਦਾ ਧੀਵਹੀ ਸਾਂਈ ਦੈ ਦਰਬਾਰਿ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੫੯ : ੨ (1381)

ਸਰਮੁ-ਲੱਜਾ, ਸਰਮ, ਵੇਖੋ 'ਸਰਮ'

ਸਰਮੁ ਧਰਮੁ ਦੁਇ ਛਪਿ ਖਲੋਏ ਕੂੜ ਫਿਰੈ ਪਰਧਾਨੁ ਵੇ ਲਾਲੇ॥

- ਤਿਲੀ ੧, ੫, ੧ : ੩ (722)

ਸਰਾ-(1) (ਫ਼ਾ. شراب ਸਰਾਬ) ਸਰਾਬ

ਸਚੁ ਸਰਾ ਗੁੜ ਬਾਹਰਾ ਜਿਸੁ ਵਿਚਿ ਸਚਾ ਨਾਉ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੫, ੨ : ੧ (15)

(2) (ਅ. شر سਰਅ) ਸਿੱਧਾ/ਸੱਚਾ ਰਾਹ, ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਧਰਮ ਮਰਯਾਦਾ

ਕਲਿ ਕਲਵਾਲੀ ਸਰਾ ਨਿਬੇੜੀ ਕਾਜੀ ਕ੍ਰਿਸਨਾ ਹੋਆ॥

- ਰਾਮ ੧, ਅਸ ੧, ੫ : ੧ (903)

ਸਰਾਇ-(ਫ਼ਾ. سرائي ਸਰਾਯ) ਸਰਾ, ਮੁਸਾਫ਼ਰਖਾਨਾ, ਧਰਮਸਾਲਾ

ਸੁਬਹ ਨਿਵਾਜ ਸਰਾਇ ਗੁਜਾਰਉ॥ (ਸਰਾ ਵਿਚ, ਰਸਤੇ ਵਿਚ)

- ਸੂਹੀ ਕਬ, ੩, ੨ : ੪ (792)

ਸਰਾਇਚਉ- ਛੋਟਾ ਤੰਬੂ, ਵੇਖੋ 'ਸਰਾਇਚਾ'

ਸੇਜ ਸਧਾ ਸਹਜੁ ਛਾਵਾਣੁ ਸੰਤੋਖੁ ਸਰਾਇਚਉ ਸਦਾ ਸੀਲ ਸੰਨਾਹੁ ਸੋਹੈ॥

- ਸਵ ੪, ਕਲ੍ਹ ੧੦ : ੧ (1398)

ਸਰਾਇਚਾ-(ਫ਼ਾ. سرائچي ਸਰਾਚਹ) ਤੰਬੂ, ਛੋਟਾ ਘਰ, ਤੰਬੇਟੀ

ਜਾਚੈ ਘਰਿ ਦਿਗ ਦਿਸੈ ਸਰਾਇਚਾ ਬੈਕੁੰਠ ਭਵਨ ਚਿਤ੍ਰਸਾਲਾ ਸਪਤਲੋਕ ਸਾਮਾਨਿ ਪੂਰੀਅਲੇ॥

- ਮਲਾ ਨਾਮ, ੧, ੧ : ੧ (1292)

ਸਰਾਇਚੇ-ਤੰਬੂ, ਵੇਖੋ 'ਸਰਾਇਚਾ'

ਤੰਬੂ ਪਲੰਘ ਨਿਵਾਰ ਸਰਾਇਚੇ ਲਾਲਤੀ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੮ : ੭ (141)

ਸਰਾਈ-ਸਰਾਵਾ, ਵੇਖੋ 'ਸਰਾਇ'

ਕਹਾ ਸੁ ਘਰ ਦਰ ਮੰਡਪ ਮਹਲਾ ਕਹਾ ਸੁ ਬੰਕ ਸਰਾਈ॥

- ਆਸਾ ੧, ਅਸ ੧੨, ੨ : ੧ (417)

ਸਰਾਫ-(ਅ. صراف ਸਰਾਫ) ਪਰਖਣ ਵਾਲਾ, ਸੋਨੇ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਪਾਰਖੂ, ਸੁਨਿਆਰਾ

ਇਹੁ ਤਨੁ ਹਾਟੁ ਸਰਾਫ ਕੋ ਭਾਈ ਵਖਰੁ ਨਾਮੁ ਅਪਾਰੁ॥

- ਸੋਰ ੧, ਅਸ ੨, ੮ : ੧ (636)

ਸਰਾਫਾ-ਪਾਰਖੂਆਂ ਦੇ, ਵੇਖੋ 'ਸਰਾਫ'

ਉਘਰਿ ਗਇਆ ਜੈਸੋਂ ਖੋਟਾ ਫੁਬੁਆ ਨਦਰਿ ਸਰਾਫਾ ਆਇਆ॥

- ਆਸਾ ੫, ੪੨, ੩ : ੧ (381)

ਸਰਾਫੀ-(1) ਪਰਖਣ ਦਾ ਕੰਮ, ਵੇਖੋ 'ਸਰਾਫ'

ਐਸਾ ਸਾਹੁ ਸਰਾਫੀ ਕਰੈ॥

- ਆਸਾ ੧, ਅਸ ੫, ੧* : ੧ (413)

(2) ਸਰਾਫਾ (ਪਾਰਖੂਆਂ) ਨੇ

ਪਰਖਿ ਖਜਾਨੈ ਪਾਇਆ ਸਰਾਫੀ ਫਿਰਿ ਨਾਹੀ ਤਾਈਜਾ ਹੇ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਸੋਲਾ ੩, ੧੬ : ੩ (1074)

ਸਰਾਫਾ-ਪਾਰਖੂ, ਵੇਖੋ 'ਸਰਾਫ'

ਜਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਰਾਫੁ ਨਦਰਿ ਕਰਿ ਦੇਖੈ ਸੁਆਵਗੀਰ ਸਭਿ ਉਘੜਿ ਆਏ॥

- ਗਉ ੪, ਵਾਰ ੭੪, ੪, ੧ : ੫ (303)

ਸਰੀਅਤਿ-(ਅ. شریعت ਸਰੀਅਤ) ਮਜ਼ਹਬੀ ਹੁਕਮ, ਇਸਲਾਮੀ ਕਾਨੂੰਨ

ਸਰੈ ਸਰੀਅਤਿ ਕਰਹਿ ਬੀਚਾਰੁ॥

- ਸਿਰੀ ੪, ਵਾਰ ੪੪, ੧, ੧ : ੫ (84)

ਸਰੀਕ-(ਅ. شریک ਸਰੀਕ) ਸਰੀਕਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਰਕੀਬ, ਵਿਰੋਧੀ, ਬਰਾਬਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਸ਼ਰੀਕਾ

ਹਉ ਹੋਆ ਮਾਹਰੁ ਪਿੰਡ ਦਾ ਬੰਨਿ ਆਦੇ ਪੰਜਿ ਸਰੀਕ ਜੀਉ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ਅਸ ੨੯, ੪ : ੩ (73)

ਸਰੀਕੀ-(1) (ਅ. شریک ਸਰੀਕ) ਭਾਈਵਾਲ, ਸਾਥੀ

ਆਪੁ ਜਨਾਇ ਅਵਰ ਕਉ ਜਾਨੈ ਤਬ ਹੋਇ ਭਿਸਤ ਸਰੀਕੀ॥

- ਆਸਾ ਕਬ, ੧੭, ੪ : ੨ (480)

(2) ਸਰੀਕਾ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਭਾਵ ਬਰਾਬਰੀ

ਕੀਤਾ ਹੋਵੈ ਸਰੀਕੀ ਕਰੈ ਅਨਹੋਦਾ ਨਾਉ ਧਰਾਇਆ॥

- ਪ੍ਰਭਾ ੩, ਅਸ ੧, ੨ : ੩ (1154)

ਸਰੀਕੁ-ਭਾਈਵਾਲ, ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਹਿੱਸੇਦਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਸਰੀਕੀ'

ਅਵਰੁ ਨ ਦੀਸੈ ਕਿਸੁ ਸਾਲਾਹੀ ਤਿਸਹਿ ਸਰੀਕੁ ਨ ਕੋਈ॥

- ਸੋਰ ੧, ੫, ੪ : ੧ (597)

ਸਲਾਮ-(ਅ. سلام ਸਲਾਮ) ਅੱਖਰੀ ਅਰਥ ਕੁਸ਼ਲਤਾ; ਸਤਿਕਾਰ, ਪਰਣਾਮ, ਨਮਸਕਾਰ

ਬਧੇ ਕਰਨਿ ਸਲਾਮ ਖਸਮ ਨ ਭਾਣਿਆ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੧ : ੬ (143)

ਸਲਾਮਤਿ-(ਅ. سلامت ਸਲਾਮਤ) (1) ਸੁਰੱਖਿਅਤ

ਸਹੀ ਸਲਾਮਤਿ ਘਰਿ ਲੈ ਆਇਆ॥

- ਆਸਾ ੫, ੬, ੩ : ੪ (372)

ਪੁੰਜੀ ਸਾਬਤੁ ਰਾਸਿ ਸਲਾਮਤਿ ਚੁਕਾ ਜਮ ਕਾ ਫਾਹਾ ਹੇ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ਸੋਲਾ ੧੨, ੧੦ : ੩ (1032)

(2) ਸਥਿਤ, ਜੀਵਤ

ਤੂ ਸਦਾ ਸਲਾਮਤਿ ਨਿਰੰਕਾਰ॥

- ਜਪੁ ੧, ੧੬ : ੨੪ (3)

ਗੁਰਿ ਚੇਲੇ ਰਹਰਾਸਿ ਕੀਈ ਨਾਨਕਿ ਸਲਾਮਤਿ ਬੀਵਦੈ॥ (ਜਿਉਦਿਆਂ)

- ਰਾਮ ਬਸ, ਵਾਰ ੧ : ੬ (966)

ਸਲਾਮੁ-ਸਤਿਕਾਰ ਭੇਟਾ, ਨਮਸਕਾਰ

ਕਰਸਨਿ ਤਖਤਿ ਸਲਾਮੁ ਲਿਖਿਆ ਪਾਵਸੀ॥ (ਭਾਵ ਈਨ ਮੰਨਣਾ)

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੧ : ੮ (143)

ਤਿਸੁ ਮੁਲਾ ਕਉ ਸਦਾ ਸਲਾਮੁ॥

- ਭੈਰ ਕਬ, ੧੧, ੧ : ੪ (1159)

ਸਲਾਰ-(ਫਾ. سالار ਸਾਲਾਰ) ਸਰਦਾਰ, ਫੌਜ ਦਾ ਸਰਦਾਰ, ਫੌਜ ਦਾ ਮੁਖੀ, (ਜਰਨੈਲ)

ਸੁਰ ਸਿਧ ਗਣ ਗੰਧਰਬ ਮੁਨਿ ਜਨ ਸੇਖ ਪੀਰ ਸਲਾਰ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧੭, ੩:੧ (64)

ਇਕਿ ਆਵਹਿ ਇਕਿ ਜਾਹਿ ਉਠਿ ਰਖੀਅਹਿ ਨਾਵ ਸਲਾਰ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੬, ੩ : ੧ (16)

ਸਵਦ-(ਫਾ. شاد ਸ਼ਾਦ) ਹੋ ਜਾਣਾ

ਆਖਿਰ ਬਿਅਫਤਮ ਕਸ ਨ ਦਾਰਦ ਚੂੰ ਸਵਦ ਤਕਬੀਰ॥

- ਤਿਲੋ ੧, ੧, ੨ : ੨ (721)

ਸਵਰਾ-(ਫਾ. شوار ਸ਼ੋਹਰ) ਪਤੀ

ਨਾਨਕ ਧਨੁ ਧੰਨੁ ਧੰਨੁ ਸੋਹਗਣਿ ਜਿਨਿ ਪਿਰੁ ਰਾਵਿਅਤਾ ਸਚੁ ਸਵਰਾ॥ (ਭਾਵ ਪਰਮਾਤਮਾ)

- ਵਡ ੪, ੩, ੨ : ੪ (561)

ਸਾਇਰ-(ਅ. شاعر ਸ਼ਾਅਰ) ਕਵੀ

ਕਰੇ ਕਰਾਏ ਸਭ ਕਿਛੁ ਜਾਣੈ ਨਾਨਕ ਸਾਇਰ ਇਵ ਕਹਿਆ॥

- ਆਸਾ ੧, ਪਟੀ ੩੫ : ੨ (434)

ਸਾਇਰੁ-ਕਵੀ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਇਰ'

ਨਾਨਕੁ ਸਾਇਰੁ ਏਵ ਕਹਤੁ ਹੈ ਸਚੇ ਪਰਵਦਗਾਰਾ॥

- ਧਨਾ ੧, ੨, ੨ : ੨ (660)

ਸਾਹ-(ਫਾ. شاه ਸ਼ਾਹ) ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਸੁਆਮੀ

ਖਥੈ ਖੁੰਦਕਾਰੁ ਸਾਹ ਆਲਮੁ ਕਰਿ ਖਰੀਦਿ ਜਿਨਿ ਖਰਚੁ ਦੀਆ॥

- ਆਸਾ ੧, ਪਟੀ ੬ : ੧ (432)

ਸਾਹਬਿ-(ਅ. صاحب ਸਾਹਿਬ) ਬਾਦਸ਼ਾਹ/ਹਾਕਮ/ ਸੁਆਮੀ/ ਪ੍ਰਭੂ/ਕਰਤਾਰ ਨੇ

ਸਾਹਬਿ ਅੰਧਾ ਜੋ ਕੀਆ ਕਰੇ ਸੁਜਾਖਾ ਹੋਇ॥

- ਰਾਮ ੩, ਵਾਰ ੧੬੪, ੨, ੨ : ੧ (954)

ਸਾਹਬੁ-ਮਾਲਕੁ, ਹਾਕਮ, ਸੁਆਮੀ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਹਬਿ'

ਸਾਚਾ ਸਾਹਬੁ ਏਕੁ ਤੂ ਹੋਰਿ ਜੀਆ ਕੇਤੇ ਲੋਆ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੩, ੩ : ੩ (15)

ਸਾਹਿਬ-ਮਾਲਕ, ਪ੍ਰਭੂ, ਪਤੀ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਹਬਿ'

ਏਹੁ ਸਜਣ ਅਸੀਸਤੀਆ ਜਿਉ ਹੋਵੈ ਸਾਹਿਬ ਸਿਉ ਮੇਲੁ॥

- ਗਉ ੧, ਸੋਹ ੧, ੩ : ੨ (12)

ਤੈ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਬਾਤ ਜਿ ਆਖੈ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਕਿਆ ਦੀਜੈ॥ (ਪਤੀ, ਮਾਲਕ)

- ਵਡ ੧, ੩, ੧ : ੧੮ (558)

ਸਾਹਿਬ-ਮਾਲਕ, ਸੁਆਮੀ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਹਿਬ'

ਵਡੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਬਾ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰਾ ਗੁਣੀ ਗਹੀਰਾ॥

- ਆਸਾ ੧, ਸੋਦ ੨, ੧* : ੧ (9)

ਸਾਹਿਬ-(ਅ. ۞ ਸਾਹਿਬ) ਮਾਲਕ/ਪਤੀ ਨੇ/ਨਾਲ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਹਿਬ'

ਤਿਨ ਕੀ ਸੋਭਾ ਕਿਆ ਗਣੀ ਜਿ ਸਾਹਿਬਿ ਮੇਲਤੀਆਹ॥

- ਮਾਝ ੫, ਬਾਰਾ ੧੦ : ੨ (135)

ਸਾਹਿਬੀ-(ਫਾ. ۞ ਸਾਹਿਬੀ) ਹਕੂਮਤ, ਮਾਲਕੀ, ਅਮੀਰੀ, ਰਾਜ-ਭਾਗ

ਦਿਵਸ ਚਾਰਿ ਕੀ ਕਰਹੁ ਸਾਹਿਬੀ ਜੈਸੇ ਬਨ ਹਰ ਪਾਤ॥

- ਸਾਰ ਕਬ, ੧, ੧ : ੨ (1251)

ਸਾਹਿਬੁ-ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਮਾਲਕ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਹਿਬ'

ਆਪੇ ਸਾਹਿਬੁ ਆਪਿ ਵਜੀਰ॥

- ਗਉ ੩, ੨੬, ੪ : ੩ (159)

ਸਾਹਿਬੈ-ਮਾਲਕ, ਸੁਆਮੀ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਹਿਬ'

ਬਹੁ ਗੁਣ ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਬੈ ਭਾਈ ਹਉ ਤਿਸ ਕੈ ਬਲਿ ਜਾਉ॥

- ਸੋਰ ੫, ਅਸ ੧, ੭ : ੧ (640)

ਸਾਹਿਬੋ-ਸੁਆਮੀ, ਮਾਲਕ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਹਿਬ'

ਤੂੰ ਠਾਕੁਰੁ ਤੂੰ ਸਾਹਿਬੋ ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਮੀਰਾ॥

- ਤਿਲੰ ੪, ਅਸ ੨, ੨੧ : ੧ (726)

ਸਾਹੀ-(1) (ਅ. ۞ ਸਾਹੀ) ਸ਼ਾਹ (ਬਾਦਸ਼ਾਹ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ; ਬਾਦਸ਼ਾਹ

ਤੂੰ ਸਾਹੀ ਹੁ ਸਾਹੁ ਹਉ ਕਹਿ ਨ ਸਕਾ ਗੁਣ ਤੇਰਿਆ॥

- ਸੂਹੀ ੫, ਅਸ ੪, ੫ : ੨ (761)

(2) (ਫਾ. ۞ ਸਿਯਾਹੀ) ਸਿਆਹੀ

ਜੇਤਾ ਆਖਣੁ ਸਾਹੀ ਸਬਦੀ ਭਾਖਿਆ ਭਾਇ ਸੁ ਭਾਈ॥

(ਸਿਆਹੀ ਨਾਲ ਲਿਖੇ)

- ਸਾਰ ੪, ਵਾਰ ੧੨੪, ੧, ੧ : ੩ (1242)

ਸਾਹੁ- (1) ਮਾਲਕ, ਪਤੀ ਵੇਖੋ 'ਸਾਹ'

ਪੰਚ ਸਖੀ ਮਿਲਿ ਰੁਦਨੁ ਕਰੇਹਾ॥

ਸਾਹੁ ਪਜੂਤਾ ਪ੍ਰਣਵਤਿ ਨਾਨਕ ਲੇਖਾ ਦੇਹਾ॥ (ਭਾਵ ਆਤਮਾ)

- ਆਸਾ ੫, ੩੪, ੪ : ੧; ੨ (359)

(2) ਬਾਦਸ਼ਾਹ

ਤੂੰ ਸਾਹੀ ਹੁ ਸਾਹੁ ਹਉ ਕਹਿ ਨ ਸਕਾ ਗੁਣ ਤੇਰਿਆ॥

- ਸੂਹੀ ੫, ਅਸ ੪, ੫ : ੨ (761)

(3) ਮਾਲਕ, ਸੁਆਮੀ, ਸਾਹ

ਸਚਾ ਸਾਹੁ ਸਚੇ ਵਣਜਾਰੇ ਪ੍ਰੀਤੀ ਨਾਮੁ ਵਿਸਾਹਾ ਹੇ॥

- ਮਾਰੂ ੩, ਸੋਲਾ ੧੦, ੪ : ੩ (1053)

ਸਾਹੈ-ਮਾਲਕ, ਪ੍ਰਭੂ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਹ'

ਸਾਹੈ ਕੈ ਫੁਰਮਾਇਅਤੈ ਜੀ ਦੇਹੀ ਵਿਚਿ ਜੀਉ ਆਇ ਪਇਆ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ੩੧, ੧ : ੩ (1007)

ਸਾਕਤ-(ਅ. ساکت ਸਾਕਤੁ) ਡਿੱਗਿਆ ਹੋਇਆ, ਪਤਿਤ, ਨਿਕੰਮਾ, ਨਾਸਤਕ, ਮਾਇਆ ਦਾ ਪੁਜਾਰੀ

ਜਿਨ ਕਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨਾਹੀ ਹਰਿ ਸੇਤੀ ਤੇ ਸਾਕਤ ਮੂੜ ਨਰ ਕਾਚੇ॥

- ਗਉ ੪, ੫੫, ੨ : ੧ (169)

ਸਾਕਤ ਉਲਟਿ ਸੁਜਨ ਭਏ ਚੀਤਾ॥

- ਗਉ ਕਬ, ੧੭, ੧ : ੪ (326)

ਸਾਕਰ-(ਫ਼. ساکر ਸੱਕਰ) ਸ਼ਕਰ, ਮਿੱਠਾ ਪਦਾਰਥ

ਸਾਕਰ ਮਾਖੀ ਅਧਿਕ ਸੰਤਾਪੇ॥

- ਭੈਰ ਕਬ, ੧੩, ੨ : ੨ (1160)

ਸਾਖ-(ਫ਼. شاخ ਸਾਖ) ਡਾਲੀ, ਟਾਹਣੀ, ਡਾਲ

ਤੂੰ ਪੇਡੁ ਸਾਖ ਤੇਰੀ ਫੁਲੀ॥

- ਮਾਝ ੫, ੨੮, ੧ : ੧ (102)

ਸਾਖਹ-ਟਾਹਣੀਓਂ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਖ'

ਨਾਮ ਕਿਤਿ ਸੰਸਾਰਿ ਕਿਰਣਿ ਰਵਿ ਸੁਰਤਰ ਸਾਖਹ॥

- ਸਵ ੩, ੫ : ੧ (1393)

ਸਾਖਤਿ-(ਫ਼. ساخت ਸਾਖਤ) ਦੁਮਚੀ, ਘੋੜੇ ਦੀ ਦੁਮ ਨਾਲ ਬੰਨਿਆ ਸਾਜ਼ ਅਥਵਾ ਰੱਸਾ

ਘੋੜੇ ਪਾਖਰ ਸੁਇਨੇ ਸਾਖਤਿ ਬੁਝਣੁ ਤੇਰੀ ਵਾਟ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੭, ੩ : ੧ (16)

ਸੋਇਨ ਸਾਖਤਿ ਪਉਣ ਵੇਗ ਧ੍ਰਿਗੁ ਧ੍ਰਿਗੁ ਚਤੁਰਾਈ॥

- ਸਾਰ ੪, ਵਾਰ ੨੩ : ੩ (1246)

ਸਾਖਤੀ-(1) ਦੁਮਚੀ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਖਤਿ'

ਇਕਿ ਹੋਏ ਅਸਵਾਰ ਇਕਨਾ ਸਾਖਤੀ॥(ਦੁਮਚੇ ਕਸਣ ਲਗ ਪਏ)

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੦ : ੭ (142)

(2) (ਫ਼. ساختن ਸਾਖਤਨ) ਬਣਾਉਣਾ, ਘਾਤਤ ਘਤਨ

ਆਪਿ ਕਰਾਏ ਸਾਖਤੀ ਫਿਰਿ ਆਪਿ ਕਰਾਏ ਮਾਰ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੨੩ : ੨ (475)

ਸਾਖਾ-ਟਾਹਣੀ, ਡਾਲੀ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਖ'

ਸਾਖਾ ਤੀਨਿ ਨਿਵਾਰੀਆ ਏਕ ਸਬਦਿ ਲਿਵ ਲਾਇ॥ (ਤਿੰਨ ਗੁਣਾਂ ਰੂਪੀ ਸਾਖਾਵਾਂ)

- ਸਿਰੀ ੩, ਅਸ ੨੦, ੩ : ੨ (66)

ਸਾਜ-(ਫ਼ਾ. ۛۛ ਸਾਜ) ਸਾਮਾਨ, ਉਪਜ, ਕਿਰਤ, ਰਚਨਾ

ਪ੍ਰੰਮ ਬਾਦਰ ਸਭਿ ਮਾਇਆ ਸਾਜ॥

- ਬਸੰ ੫, ੨, ੨ : ੨ (1192)

ਸਾਜਹਿ-(ਫ਼ਾ. ۛۛ ਸਾਜ ਕਰਦਨ) ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਰਚਦਾ ਹੈ

ਤੂ ਹੁਕਮੀ ਸਾਜਹਿ ਸਿਸਟਿ ਸਾਜਿ ਸਮਾਵਹੀ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਵਾਰ ੩ : ੨ (1095)

ਸਾਜਹੁ-ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਜਹਿ'

ਕਰਮ ਧਰਮ ਤੁਮੁ ਚਉਪਤਿ ਸਾਜਹੁ ਸਤੁ ਕਰਹੁ ਤੁਮੁ ਸਾਰੀ॥

- ਬਸੰ ੫, ੧੯, ੨ : ੧ (1185)

ਸਾਜਣ-ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਰਚਨਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਜਹਿ'

ਕੋਟਿ ਬ੍ਰਹਮੇ ਜਗੁ ਸਾਜਣ ਲਾਏ॥

- ਭੈਰ ੫, ੫, ੧ : ੪ (1156)

ਸਾਜਾ-(ਫ਼ਾ. ۛۛ ਸਾਜ) ਵਾਜਾ

ਨਿਰਤਿ ਕਰੇ ਕਰਿ ਮਨੁਆ ਨਾਚੈ ਆਣੈ ਘੁਘਰ ਸਾਜਾ॥

- ਰਾਮ ੫, ੨, ੧ : ੩ (884)

ਸਾਜਿ- ਬਣਾ ਕੇ, ਸਿਰਜ ਕੇ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਜਹਿ'

ਗਾਵੈ ਕੋ ਸਾਜਿ ਕਰੇ ਤਨੁ ਖੇਹ॥

- ਜਪੁ ੧, ੩ : ੫ (2)

ਸਾਜਿਓ-ਰਚਿਆ, ਸਿਰਜਿਆ, ਬਣਾਇਆ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਜਹਿ'

ਆਪੀਨੈ ਆਪੁ ਸਾਜਿਓ ਆਪੀਨੈ ਰਚਿਓ ਨਾਉ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੧ : ੧ (463)

ਸਾਜਿਓਨੁ- ਰਚਿਆ, ਸਿਰਜਿਆ, ਬਣਾਇਆ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਜਹਿ'

ਆਪੀਨੈ ਆਪੁ ਸਾਜਿਓਨੁ ਆਪੇ ਹੀ ਬੰਨ੍ਹਿ ਖਲੋਆ॥

- ਰਾਮ ਬਸ, ਵਾਰ ੮ : ੨ (968)

ਸਾਜਿਅਨੁ-ਬਣਾਏ, ਸਿਰਜੇ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਜਹਿ'

ਆਪੇ ਭਾਂਡੇ ਸਾਜਿਅਨੁ ਆਪੇ ਪੂਰਣੁ ਦੇਇ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੨੪੮, ੧, ੧ : ੧ (475)

ਸਾਜਿਆ-ਬਣਾਇਆ, ਸਿਰਜਿਆ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਜਹਿ'

ਜਲ ਤੇ ਤ੍ਰਿਭਵਣੁ ਸਾਜਿਆ ਘਟਿ ਘਟਿ ਜੋਤਿ ਸਮੋਇ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੧੫, ੩ : ੨ (19)

ਸਾਜਿਐ-ਘੜੇ, ਬਣਾਏ, ਸਿਰਜੇ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਜਹਿ'

ਇਕਨੈ ਭਾਂਡੇ ਸਾਜਿਐ ਇਕੁ ਚਾਨਣੁ ਤਿਹੁ ਲੋਇ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧੪, ੬ : ੨ (62)

ਸਾਜੀ-ਸਿਰਜੀ, ਬਣਾਈ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਜਹਿ'

ਜਿਨਿ ਸਿਸਟਿ ਸਾਜੀ ਸੋਈ ਜਾਣੈ॥

- ਮਾਝ ੩, ਅਸ ੩੩, ੮ : ੧ (129)

ਸਾਜੀਅਨੁ-ਸਿਰਜੀ, ਬਣਾਈ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਜਹਿ'
ਆਪੇ ਧਰਤੀ ਸਾਜੀਅਨੁ ਆਪੇ ਆਕਾਸ਼॥

- ਗਉ ੪, ਵਾਰ ੬੪, ੪, ੨ : ੧ (302)

ਸਾਜੀਐ- ਸਿਰਜੀ ਹੈ, ਬਣਾਈ ਹੈ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਜਹਿ'
ਤੁਧੁ ਆਪੇ ਧਰਤੀ ਸਾਜੀਐ ਚੰਦੁ ਸੂਰਜੁ ਦੁਇ ਦੀਵੇ॥

- ਸਿਰੀ ੪, ਵਾਰ ੩ : ੧ (83)

ਸਾਜੁ-ਵਾਜਾ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਜਾ'
ਤਾਗਾ ਤੰਤੁ ਸਾਜੁ ਸਭੁ ਥਾਕਾ ਰਾਮ ਨਾਮ ਬਸਿ ਹੋਈ॥

- ਆਸਾ ਕਥ, ੨੮, ੧ : ੨ (483)

ਸਾਜੇ-ਬਣਾਏ, ਸਿਰਜੇ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਜਹਿ'
ਪੁਛਿ ਨ ਸਾਜੇ ਪੁਛਿ ਨ ਢਾਹੇ ਪੁਛਿ ਨ ਦੇਵੈ ਲੇਇ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧, ੪ : ੧ (53)

ਆਪੇ ਸਾਜੇ ਕਰੇ ਆਪਿ ਜਾਈ ਭਿ ਰਖੈ ਆਪਿ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੨੪੪, ੨, ੨ : ੧ (475)

ਸਾਦਕ-(ਫ਼ਾ. صادق) ਸਾਦਿਕ ਵਾਲਾ
ਪੀਰ ਪੈਕਾਮਰ ਸਾਲਕ ਸਾਦਕ ਸੁਹਦੇ ਅਉਰੁ ਸਹੀਦ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧, ੩ : ੧ (53)

ਸਾਦਨ-(ਅ. سادن) ਦਰਬਾਨ, ਦਵਾਰਪਾਲ
ਰਾਜ ਮਾਲ ਸਾਦਨ ਦਰਬਾਰ॥

- ਭੈਰ ੫, ੮, ੩ : ੧ (1137)

ਸਾਦਿਕ-ਸਿਦਕ ਵਾਲੇ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਦਕ'
ਪੀਰ ਪੇਕਾਬਰ ਸਾਲਿਕ ਸਾਦਿਕ ਛੋਡੀ ਦੁਨੀਆ ਬਾਇ ਪਏ॥

- ਆਸਾ ੧, ੩੩, ੨ : ੨ (358)

ਸਾਦਿਕਾ-ਸਿਦਕ ਵਾਲੇ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਦਕ'
ਸਿਦਕੁ ਸਬੂਰੀ ਸਾਦਿਕਾ ਸਬਰੁ ਤੋਸਾ ਮਲਾਇਕਾ॥

- ਸਿਰੀ ੪, ਵਾਰ ੨੪, ੧, ੨ : ੧ (83)

ਸਾਦੁ-(ਫ਼ਾ. ساد) ਸਾਦ, ਖੁਸ਼ੀ, ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ
ਗਲਾ ਕਰੇ ਘਣੇਰੀਆ ਖਸਮ ਨ ਪਾਏ ਸਾਦੁ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੨੨੪, ੨, ੧ : ੨ (474)

ਸਾਬਤ-(ਅ. سبت) ਸਾਬਤ) ਪੂਰਾ, ਮੁਕੰਮਲ, ਸੰਪੂਰਨ
ਨਾਪਾਕ ਪਾਕੁ ਕਰਿ ਹਦੁਰਿ ਹਦੀਸਾ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤਿ ਦਸਤਾਰ ਸਿਰਾ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੧੨, ੧੨ : ੩ (1084)

ਸਾਬਤਿ-ਅਖੰਡ, ਸਥਿਰ, ਪੱਕਾ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਬਤ'
ਕਬੀਰ ਜਾ ਕੀ ਦਿਲ ਸਾਬਤਿ ਨਹੀ ਤਾ ਕਉ ਕਹਾ ਖੁਦਾਇ॥

- ਸਲੋ ਕਥ, ੧੮੫ : ੨ (1374)

ਸਾਬਤੁ-(1) ਮੁਕੰਮਲ, ਸੰਪੂਰਨ, ਪੂਰੀ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਬਤ'
ਸਾਬਤੁ ਵਸਤੁ ਓਹੁ ਅਪਨੀ ਲਹੈ॥

- ਗਉ ਪ, ੮੯, ੧* : ੨ (182)

(2) ਸਹੀ-ਸਲਾਮਤ, ਸੁਰੱਖਿਅਤ
ਮਨਮੁਖ ਸੋਇ ਰਹੇ ਸੇ ਲੁਟੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਾਬਤੁ ਭਾਈ ਹੇ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ਸੋਲਾ ਪ, ੪ : ੩ (1024)

ਸਾਬਰੀ-(ਅ. *صابر* ਸਾਬਿਰ) ਸਬਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਸੰਤੋਖੀ
ਸਬਰ ਅੰਦਰਿ ਸਾਬਰੀ ਤਨੁ ਏਵੈ ਜਾਲੇਨਿ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੧੧੬ : ੧ (1384)

ਸਾਬਾਸਿ-(1) (ਫ਼ਾ. *شادباش* ਸ਼ਾਦਬਾਸ਼ ਦਾ ਸੰਖੇਪ, *شادباش* ਸਾਬਾਸ਼) ਸ਼ੋਭਾ, ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਲਈ ਸਲਾਘਾ,
ਵਾਹ-ਵਾਹ, ਧੰਨ-ਧੰਨ, ਸਾਲਾਹੁਣਯੋਗ
ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਿਨੀ ਜਾਣਿਆ ਤਿਨ ਕੀਚੈ ਸਾਬਾਸਿ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੧੬, ਪ : ੧ (20)

ਸਹਜਿ ਸੁਭਾਇ ਮਿਲੇ ਸਾਬਾਸਿ॥

- ਗਉ ੧, ੧੧, ੨ : ੨ (154)

ਜਾ ਕਰਤਾ ਵਲਿ ਤਾ ਸਭੁ ਕੋ ਵਲਿ ਸਭਿ ਦਰਸਨੁ ਦੇਖਿ ਕਰਹਿ ਸਾਬਾਸਿ॥
(ਧੰਨ-ਧੰਨ)

- ਗਉ ੪, ਵਾਰ ੧੦੪, ੪, ੨ : ੩ (305)

(2) ਧੰਨ ਹਨ, ਸਾਲਾਹੁਣ ਯੋਗ ਹਨ
ਨਾਨਕ ਸੇ ਸਾਬਾਸਿ ਜਿਨੀ ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਇਕੁ ਪਛਾਣਿਆ॥

- ਗਉ ਪ, ਵਾਰ ਪਸ, ਪ, ੨ : ੨ (319)

ਸਾਬਾਸੈ-ਧੰਨ ਹਨ, ਸਾਲਾਹੁਣ ਯੋਗ ਹਨ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਬਾਸਿ' (2)
ਜਿਤੁ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਪੈ ਸਾ ਧੰਨੁ ਸਾਬਾਸੈ ਧੁਰਿ ਪਾਇਆ ਕਿਰਤੁ ਜੁੜਦਾ॥

- ਵਡ ੪, ਘੋੜੀ ੧, ੪ : ੩ (575)

ਸਾਬੁਨਿ-(ਅ. *صابون* ਸਾਬੂਨ) ਸਾਬਣ
ਜਿਉ ਸਾਬੁਨਿ ਕਾਪਰ ਉਜਲ ਹੋਤ॥

- ਰਾਮ ਪ, ਅਸ ੪, ਪ : ੩ (914)

ਸਾਬੁਨੁ-ਸਾਬਣ ਨੇ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਬੁਨਿ'
ਮੈਲੁ ਕੀਨੇ ਸਾਬੁਨੁ ਸੁਧੁ॥

- ਰਾਮ ਪ, ਪਖ, ੨ : ੨ (900)

ਸਾਬੁਣ-ਸਾਬਣ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਬੁਨਿ'
ਦੇ ਸਾਬੁਣੁ ਲਈਐ ਓਹੁ ਧੋਇ॥

- ਜਪੁ ੧, ੨੦ : ੪ (4)

ਸਾਬੁਣੈ-ਸਾਬਣ ਦੇ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਬੁਨਿ'
ਕਕੈ ਕੇਸ ਪੁੰਡਰ ਜਬ ਹੁਏ ਵਿਣੁ ਸਾਬੁਣੈ ਉਜਲਿਆ॥

- ਆਸਾ ੧, ਪਟੀ ਪ : ੧ (432)

ਸਾਬੁਰੀ-(ਅ. سابر سابر, ਸੰਤੋਖ

ਅਵਲਿ ਸਿਫਤਿ ਦੁਜੀ ਸਾਬੁਰੀ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੧੨, ੯ : ੧ (1084)

ਸਾਰਤਾ-(ਅ. اشارت , اشارة, ਇਸ਼ਾਰਾ ਇਸ਼ਾਰਤ) ਸੰਕੇਤ, ਇਸ਼ਾਰਾ

ਦੇਇ ਬੁਝਾਰਤ ਸਾਰਤਾ ਸੇ ਅਖੀ ਡਿਠਤਿਆ॥

- ਗਉ ੫, ੧੬੯, ੨ : ੧ (218)

ਸਾਲਕ-(ਅ. سالک, ਸਾਲਿਕ) ਰੱਬ ਦੇ ਰਾਹ ਤੇ ਚਲਣ ਵਾਲਾ, ਸੂਫੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਪੁਰਖ ਜੋ ਰੱਬ ਦੀ

ਨਿਕਟਤਾ ਵੀ ਚਾਹੇ ਤੇ ਸੋਝੀਵਾਨ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਖੁਦਾ-ਦੋਸਤ

ਪੀਰ ਪੈਕਾਮਰ ਸਾਲਕ ਸਾਦਕ ਸੁਹਦੇ ਅਉਰੁ ਸਹੀਦ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧, ੩ : ੧ (53)

ਸਾਲਕਾ-ਰਾਹ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ, ਖੁਦਾ-ਦੋਸਤ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਲਕ'

ਕਰੁ ਗਹਿ ਲੀਨੇ ਅੰਧ ਕੂਪ ਤੇ ਵਿਰਲੇ ਕੋਈ ਸਾਲਕਾ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੧੩, ੫ : ੩ (1085)

ਸਾਲਕੁ-ਰਾਹ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ, ਖੁਦਾ-ਦੋਸਤ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਲਕ'

ਸਾਲਕੁ ਮਿਤੁ ਨ ਰਹਿਓ ਕੋਈ॥

- ਸਲੋ ੧, ੫ : ੨ (1410)

ਸਾਲਾਹ-(ਫ਼ਾ. صلاح, ਸਲਾਹ) ਉਸਤਤ, ਵਡਿਆਈ; ਭਲਾਈ, ਨੇਕੀ

ਅਖਰੀ ਨਾਮੁ ਅਖਰੀ ਸਾਲਾਹ॥

- ਜਪੁ ੧, ੧੯ : ੪ (4)

ਸਾਲਾਹਹਿ-ਉਸਤਤ ਕਰਨ, ਵਡਿਆਈ ਕਰਨ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਲਾਹ'

ਅਨਦਿਨੁ ਹਰਿ ਸਾਲਾਹਹਿ ਸਾਚਾ ਨਿਰਮਲ ਨਾਦੁ ਵਜਾਵਣਿਆ॥

- ਮਾਝ ੩, ਅਸ ੧੧, ੬ : ੩ (116)

ਸਾਲਾਹਣ-ਵਡਿਆਈ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸਿਫਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਲਾਹ'

ਸੁਣਿਐ ਮੁਖ ਸਾਲਾਹਣ ਮੰਦੁ॥

- ਜਪੁ ੧, ੯ : ੨ (2)

ਸਲਾਹਣਾ-ਵਡਿਆਈ ਕਰਨੀ, ਸਿਫਤ ਕਰਨੀ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਲਾਹ'

ਤਿਨ ਕਾ ਕਿਆ ਸਲਾਹਣਾ ਅਵਰ ਸੁਆਲਿਉ ਕਾਇ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੪, ੪ : ੨ (15)

ਸਲਾਹਣਿਆ-ਵਡਿਆਈ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸਿਫਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਲਾਹ'

ਹਉ ਵਾਰੀ ਜੀਉ ਵਾਰੀ ਸਚੁ ਸਲਾਹਣਿਆ॥

- ਮਾਝ ੩, ਅਸ ੧੮, ੧* : ੧ (119)

ਸਲਾਹਣੁ-ਵਡਿਆਈ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਲਾਹ'

ਸਿਫਤਿ ਸਲਾਹਣੁ ਤੇਰਾ ਹੁਕਮ ਰਜਾਈ॥

- ਮਾਝ ੫, ੨੦, ੧ : ੧ (100)

ਸਲਾਹਦੇ-ਵਡਿਆਈ ਕਰਦੇ, ਸਿਫਤ ਕਰਦੇ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਲਾਹ'
ਸਭਿ ਤੁਧੈ ਨੈ ਸਾਲਾਹਦੇ ਦਰਿ ਗੁਰਮੁਖਾ ਨੈ ਪਰਗਾਸਿ॥

- ਸਿਰੀ ੪, ਵਾਰ ੯ : ੫ (86)

ਸਾਲਾਹਨਿ-ਵਡਿਆਈ ਕਰਦੇ, ਸਿਫਤ ਕਰਦੇ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਲਾਹ'
ਪਿਰੁ ਸਾਲਾਹਨਿ ਆਪਣਾ ਤਿਨ ਕੈ ਹਉ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰੈ ਜਾਉ॥

- ਸਿਰੀ ੩, ੬੨, ੩ : ੧ (38)

ਸਾਲਾਹਾ-ਵਡਿਆਈ, ਨੇਕੀ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਲਾਹ'
ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਘਟ ਅੰਤਰਿ ਵਸਿਆ ਸਬਦੇ ਸਚੁ ਸਾਲਾਹਾ ਹੇ ॥

- ਮਾਰੂ ੩, ਸੋਲਾ ੧੩, ੧੫ : ੩ (1057)

ਸਾਲਾਹਿ-ਸਲਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਵਡਿਆਈ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਲਾਹ'
ਸਾਲਾਹੀ ਸਾਲਾਹਿ ਏਤੀ ਸੁਰਤਿ ਨ ਪਾਈਆ॥

- ਜਪੁ ੧, ੨੩ : ੧ (5)

ਗੁਰਮਤੀ ਸਾਲਾਹਿ ਸਚੁ ਹਰਿ ਪਾਇਆ ਗੁਣਤਾਸੁ॥ (ਸਾਲਾਹ ਕੇ)

- ਸਿਰੀ ੩, ੩੭, ੧ : ੨ (27)

ਸਾਲਾਹਿਆ-ਵਡਿਆਈ ਕੀਤੀ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਲਾਹ'
ਗੁਣਵੰਤੀ ਸਾਲਾਹਿਆ ਸਚੇ ਸਚੀ ਸੋਇ॥

- ਸਿਰੀ ੩, ਅਸ ੨੩, ੭ : ੨ (68)

ਸਾਲਾਹਿਹੁ-ਵਡਿਆਈ ਕਰਨੀ, ਸਿਫਤ ਕਰਨੀ ਵੇਖੋ 'ਸਾਲਾਹ'
ਸਾਲਾਹਿਹੁ ਭਗਤਹੁ ਕਰ ਜੋਇ ਹਰਿ ਭਗਤ ਜਨ ਤਾਰਦਾ॥

- ਸਿਰੀ ੪, ਵਾਰ ੧੮ : ੫ (90)

ਸਾਲਾਹੀ-(1) ਉਸਤਤ ਕਰਾਂ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਲਾਹ'
ਕਿਵ ਕਰਿ ਆਖਾ ਕਿਵ ਸਾਲਾਹੀ ਕਿਉ ਵਰਨੀ ਕਿਵ ਜਾਣਾ॥

- ਜਪੁ ੧, ੨੧ : ੧੫ (5)

(2) ਉਸਤਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਲਾਹ'
ਸਾਲਾਹੀ ਸਾਲਾਹਿ ਏਤੀ ਸੁਰਤਿ ਨ ਪਾਈਆ॥

- ਜਪੁ ੧, ੨੩ : ੧ (5)

(3) ਉਸਤਤ ਕਰਨ ਯੋਗ (ਵਾਹਿਗੁਰੂ), ਵੇਖੋ 'ਸਾਲਾਹ'
ਸਾਲਾਹੀ ਸਚੁ ਸਾਲਾਹ ਸਚੁ ਸਚੁ ਕੀਮਤਿ ਕਿਨੈ ਨ ਪਾਈ॥

- ਗਉ ੪, ਵਾਰ ੧੮ : ੨ (310)

ਸਾਲਾਹੀਅਹਿ-ਉਸਤਤ ਕਰੀਏ, ਵਡਿਆਈ ਕਰੀਏ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਲਾਹ'
ਜਿਤੁ ਮੁਖਿ ਤੁ ਸਾਲਾਹੀਅਹਿ ਤਿਤੁ ਮੁਖਿ ਕੈਸੀ ਭੁਖ॥

- ਪ੍ਰਭਾ ੧, ੨, ੩ : ੨ (1328)

ਸਾਲਾਹੀਐ-ਉਸਤਤ ਕਰੀਏ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਲਾਹ'
ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਸਾਲਾਹੀਐ ਰੰਗੇ ਸਹਜਿ ਸੁਭਾਇ॥

- ਸਿਰੀ ੩, ੪੯, ੨ : ੨ (32)

ਸਾਲਾਹੇ- ਉਸਤਤ ਕਰੇ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਲਾਹ'
ਸਾਸਿ ਸਾਸਿ ਨਾਨਕੁ ਸਾਲਾਹੇ॥

- ਮਾਝ ੫, ੩੪, ੪ : ੧ (104)

ਸਾਲਾਹੈ-ਸਲਾਹਉਦੇ ਹਨ, ਉਸਤਤ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਸਭ ਸਾਲਾਹੈ ਆਪ ਕਉ ਵਡਹੁ ਵਡੇਰੀ ਹੋਇ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੮, ੮ : ੧ (58)

ਸਾਲਿਕ - ਰਾਹ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ, ਵੇਖੋ 'ਸਾਲਕ'
ਪੀਰ ਪੇਕਾਬਰ ਸਾਲਿਕ ਸਾਦਿਕ ਛੋਡੀ ਦੁਨੀਆ ਥਾਇ ਪਏ॥

- ਆਸਾ ੪, ੩੩, ੨ : ੨ (358)

ਸਾਵਕਾ-(ਫ਼ਾ. ساوڪا, ਸਾਬਿਕਾ) ਪਿਛਲਾ, ਭਾਵ ਮੜ੍ਹੇਆ
ਬਾਪੁ ਸਾਵਕਾ ਕਰੈ ਲਰਾਈ ਮਾਇਆ ਸਦ ਮਤਵਾਰੀ॥

- ਆਸਾ ਕਬ, ੨੫, ੨ : ੧ (482)

ਸਿਆਹਹੁ-(ਫ਼ਾ. سیاہ, ਸਿਜਾਹ) ਕਾਲੇ ਕੇਸਾਂ ਤੋ (ਭਾਵ ਜੁਆਨੀ ਤੋਂ)
ਹਥ ਮਰੋਤੈ ਤਨੁ ਕਪੇ ਸਿਆਹਹੁ ਹੋਆ ਸੇਤੁ॥

- ਮਾਝ ੫, ਬਾਰਾ ੨ : ੬ (134)

ਸਿਆਹੀ-(ਫ਼ਾ. سیاہی, ਸਿਜਾਹੀ) ਮਸ, ਰੋਸ਼ਨਾਈ
ਨੀਲੀ ਸਿਆਹੀ ਕਦਾ ਕਰਣੀ ਪਹਿਰਣੁ ਪੈਰ ਧਿਆਨੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨, ੨ : ੨ (16)

ਸਿਆਹੁ-ਕਾਲਾ, ਵੇਖੋ 'ਸਿਆਹਹੁ'
ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੀ ਇਸੁ ਮਨ ਕਉ ਮਲੁ ਲਾਗੈ ਕਾਲਾ ਹੋਆ ਸਿਆਹੁ॥
(ਭਾਵ ਅਪਵਿੱਤ੍ਰ)

- ਸੋਰ ੪, ਵਾਰ ੨੨੨, ੩, ੧ : ੧ (651)

ਸਿਹਰੁ-(ਅ. سحر, ਸਿਹਰ) ਜਾਦੂ, ਇੰਦਰਜਾਲ, ਮਾਇਆਵੀ
ਇਹ ਜੁ ਦੁਨੀਆ ਸਿਹਰੁ ਮੇਲਾ ਦਸਤਗੀਰੀ ਨਾਹਿ॥

- ਤਿਲੀ ਕਬ, ੧, ੧* : ੨ (727)

ਸਿਕਦਾਰ-(ਫ਼ਾ. سكدار, ਸਿੱਕਦਾਰ) ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਹੋਵੇ ਭਾਵ ਬਾਦਸ਼ਾਹ,
ਸਰਦਾਰ, ਪਠਾਨਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚਲਾ ਇੱਕ ਹਾਕਮ
ਜਿਤਨੇ ਪਾਤਿਸਾਹ ਸਾਹ ਰਾਜੇ ਖਾਨ ਉਮਰਾਵ ਸਿਕਦਾਰ ਹਰਿ
ਤਿਤਨੇ ਸਭਿ ਹਰਿ ਕੇ ਕੀਏ॥

- ਬਿਲਾ ੪, ਵਾਰ ੬ : ੧ (851)

ਸਿਕਦਾਰਹੁ-ਅਹਿਲਕਾਰ, ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਕਾਰਿਦੇ, ਵੇਖੋ 'ਸਿਕਦਾਰ'
ਸਿਕਦਾਰਹੁ ਨਹ ਪਤੀਆਇਆ॥

- ਸੋਰ ੫, ੫੧, ੧ : ੨ (621)

ਸਿਕਦਾਰਾ-ਹਾਕਮ, ਵੇਖੋ 'ਸਿਕਦਾਰ'
ਏਕੁ ਕੋਟੁ ਪੰਚ ਸਿਕਦਾਰਾ ਪੰਚੇ ਮਾਗਹਿ ਹਾਲਾ॥

- ਸੂਹੀ ਕਬ, ੫, ੧ : ੧ (793)

ਸਿਕਦਾਰਾ-ਹਾਕਮਾਂ, ਵੇਖੋ 'ਸਿਕਦਾਰ'
ਹਰਣਾਂ ਬਾਜਾਂ ਤੈ ਸਿਕਦਾਰਾਂ ਏਨ੍ਹਾ ਪੜਿਆ ਨਾਉ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੨੨੨, ੧, ੨ : ੧ (1288)

ਸਿਕਦਾਰੀ-ਰਾਜ, ਹਕੂਮਤ, ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ, ਵੇਖੋ 'ਸਿਕਦਾਰ'
ਇਸੁ ਧਰਤੀ ਮਹਿ ਤੇਰੀ ਸਿਕਦਾਰੀ॥

- ਆਸਾ ੫, ੧੨, ੪ : ੨ (374)

ਸਿਕਦਾਰੀਆ-ਰਾਜ, ਹਕੂਮਤਾਂ, ਬਾਦਸ਼ਾਹੀਆਂ, ਵੇਖੋ 'ਸਿਕਦਾਰ'
ਰਾਜ ਮਿਲਕ ਸਿਕਦਾਰੀਆ ਰਸ ਭੋਗਣ ਬਿਸਥਾਰ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ਅਸ ੨੬, ੬ : ੧ (70)

ਸਿਕਦਾਰੁ-ਹਾਕਮ, ਰਾਜਾ, ਵੇਖੋ 'ਸਿਕਦਾਰ'
ਲਬੁ ਪਾਪੁ ਦੁਇ ਰਾਜਾ ਮਹਤਾ ਕੂੜੁ ਹੋਆ ਸਿਕਦਾਰੁ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੧੧੨, ੧, ੨ : ੧ (468)

ਸਿਕਦਾਰੈ-ਹਾਕਮ, ਸਰਦਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਸਿਕਦਾਰ'
ਰਯਤਿ ਮਹਰ ਮੁਕਦਮ ਸਿਕਦਾਰੈ॥

- ਗਉ ੧, ਅਸ ੧੪, ੫ : ੧ (227)

ਸਿਕਾਰ-(ਫ਼ਾ. شكار, ਸਿਕਾਰ)ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ/ਯਤਨ
ਸੰਤ ਸੰਗਿ ਲੇ ਚਤਿਓ ਸਿਕਾਰ॥

- ਭੈਰ ੫, ੪, ੧* : ੧ (1136)

ਸਿਜਦਾ-(ਅ. سجد, ਸਿਜਦਾ) ਰੱਬ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾਉਣਾ, ਮੱਥਾ ਟੇਕਣਾ
ਸਿਦਕੁ ਕਰਿ ਸਿਜਦਾ ਮਨੁ ਕਰਿ ਮਖਸੂਦ॥

- ਸਿਰੀ ੪, ਵਾਰ ੪੨, ੧, ੧ : ੨ (84)

ਸਿਤਾਬ-(ਫ਼ਾ. شتاب, ਸ਼ਿਤਾਬ) ਜਲਦੀ, ਛੇਤੀ, ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ, ਤੁਰੰਤ
ਚਲਹੁ ਸਿਤਾਬ ਦੀਬਾਨਿ ਬੁਲਾਇਆ॥

- ਸੂਹੀ ਕਬ, ੩, ੧ : ੪ (792)

ਸਿਦਕਿ-(ਅ. صدق, ਸਿਦਕੁ) ਨਿਸ਼ਚਾ/ਵਸ਼ਵਾਸ/ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ (ਸਚਾਈ, ਸੱਚ, ਪਰਸੰਸਾ)
ਪੰਚ ਮਰਦ ਸਿਦਕਿ ਲੇ ਬਾਧਹੁ ਖੈਰਿ ਸਬੂਰੀ ਕਬੂਲ ਪਰਾ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੧੨, ੪ : ੩ (1083)

ਸਿਦਕੁ-ਨਿਸ਼ਚਾ, ਸ਼ਰਧਾ, ਵੇਖੋ 'ਸਿਦਕਿ'
ਸਿਦਕੁ ਸਬੂਰੀ ਸਾਦਿਕਾ ਸਬਰੁ ਤੋਸਾ ਮਲਾਇਕਾ॥

- ਸਿਰੀ ੪, ਵਾਰ ੨੨, ੧, ੨ : ੧ (83)

ਸਿਹਰ ਮਸੀਤਿ ਸਿਦਕੁ ਮੁਸਲਾ ਹਕੁ ਹਲਾਲੁ ਕੁਰਾਣੁ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੨੨, ੧, ੧ : ੧ (140)

ਸਿਪੀਤੀ-(ਅ. صفت, ਸਿਫਤ) ਉਸਤਤ, ਵਡਿਆਈ, ਗੁਣ, ਖੂਬੀ
ਜਿਨ ਕਉ ਪੋਤੈ ਪੁੰਨੁ ਹੈ ਤਿਨੁ ਵਾਤਿ ਸਿਪੀਤੀ॥

- ਰਾਮ ੩, ਵਾਰ ੧੦ : ੪ (951)

ਸਿਫਤਿ- (1) ਵੇਖੋ 'ਸਿਪੀਤੀ', ਉਸਤਤ, ਜੱਸ
ਜਿਸ ਨੇ ਬਖਸ਼ੇ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ॥

- ਜਪੁ ੧, ੨੫ : ੧੬ (5)

ਕੁਝਿ ਕਮਾਣੈ ਕੁਝੋ ਹੋਵੈ ਨਾਨਕ ਸਿਫਤਿ ਵਿਗਾਸਿ॥
(ਸਿਫਤ ਦੁਆਰਾ, ਉਸਤਤ ਦੁਆਰਾ)

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੨੨੨, ੨, ੩ : ੫ (474)

ਸਿਫਤੀ-(1)। ਉਪਮਾ/ਉਸਤਤ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਸਿਪੀਤੀ'
ਇਕਿ ਆਪਣੀ ਸਿਫਤੀ ਲਾਇਅਨੁ ਦੇ ਸਤਿਗੁਰ ਮਤੀ॥

- ਰਾਮ ੩, ਵਾਰ ੩ : ੧ (948)

ਸਿਫਤੀ ਗੰਢੁ ਪਵੈ ਦਰਬਾਰਿ॥ (ਉਸਤਤ ਦੁਆਰਾ)

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੨੨, ੧, ੨:੧੪ (143)

ਅੰਤੁ ਨ ਸਿਫਤੀ ਕਹਣਿ ਨ ਅੰਤੁ॥ (ਜੱਸ, ਉਪਮਾ ਦਾ)

- ਜਪੁ ੧, ੨੪ : ੧ (5)

(2). (ਅ. اصف, ਵਾਸਫ) ਸਿਫਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ
ਧਾਤੁ ਮਿਲੈ ਫੁਨਿ ਧਾਤੁ ਕਉ ਸਿਫਤੀ ਸਿਫਤਿ ਸਮਾਇ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੧੨, ੧ : ੧ (18)

ਸਿਫਤੀ- ਉਸਤਤ, ਜੱਸ, ਵੇਖੋ 'ਸਿਪੀਤੀ'
ਆਖਹਿ ਬਕਹਿ ਆਖਿ ਆਖਿ ਕਰਿ ਸਿਫਤੀ ਵੀਚਾਰ॥

- ਸਾਰ ੪, ਵਾਰ ੧੧੨, ੧, ੧ : ੬ (1241)

ਸਿਰ-(ਫਾ. سر) ਸੀਸ

ਜਾ ਤੁਧੁ ਭਾਵੈ ਤੇਗ ਵਗਾਵਹਿ ਸਿਰ ਮੁੰਡੀ ਕਟਿ ਜਾਵਹਿ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੫੨, ੧, ੧ : ੫ (145)

ਸਿਰਕਾਰ-(ਫਾ. سرکار) ਹਕੂਮਤ, ਰਾਜ

ਜਿਸ ਹੀ ਕੀ ਸਿਰਕਾਰ ਹੈ ਤਿਸ ਹੀ ਕਾ ਸਭੁ ਕੋਇ॥

- ਸਿਰੀ ੩, ੩੬, ੧ : ੧ (27)

ਸਿਰਪਾਉ-(ਫਾ. سرپا) ਸਰੋਪਾ) ਖਿਲਅਤ, ਸਰੋਪਾ, ਸਿਰ ਤੋਂ ਪੈਰਾਂ ਤਕ ਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ, ਸਨਮਾਨ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ

ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪੋਸ਼ਾਕ

ਪਹਿਰਿ ਸਿਰਪਾਉ ਸੇਵਕ ਜਨ ਮੇਲੇ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟ ਪਹਾਰੇ॥

- ਸੋਰ ੫, ੯੩, ੨ : ੨ (631)

ਭਗਤਿ ਸਿਰਪਾਉ ਦੀਓ ਜਨ ਅਪੁਨੇ ਪ੍ਰਤਾਪੁ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭ ਜਾਤਾ॥

- ਸੋਰ ੫, ੯੪, ੨ : ੨ (631)

ਸਿਰਿ-ਸਿਰ ਤੋ, ਵੇਖੋ 'ਸਿਰ'

ਅਸੰਖ ਕਹਹਿ ਸਿਰਿ ਭਾਰੁ ਹੋਇ॥

- ਜਪੁ ੧, ੧੯ : ੩ (4)

ਸਿਰੁ- ਸੀਸ, ਵੇਖ 'ਸਿਰ'

ਨਾਨਕ ਸਿਰੁ ਦੇ ਛੁਟੀਐ ਦਰਗਹ ਪਤਿ ਪਾਏ॥

- ਆਸਾ ੧, ਅਸ ੧੮, ੮ : ੨ (421)

ਭੁਬਿ ਮੁਏ ਬਗ ਬਪੁਤੇ ਸਿਰੁ ਤਲਿ ਉਪਰਿ ਪਾਉ॥

- ਵਡ ੪, ਵਾਰ ੧੪, ੩ : ੨ (585)

ਸਿਲਕ-(ਅ. سلك, ਸਿਲਕ) ਧਾਗਾ, ਰੱਸੀ, ਫਾਹੀ, ਬੰਧਨ

ਕਾਟਿ ਸਿਲਕ ਪ੍ਰਭਿ ਸੇਵਾ ਲਾਇਆ॥

- ਮਾਝ ੫, ੨੫, ੨ : ੧ (101)

ਸਿਲਕਾ- ਫਾਹੀਆਂ

ਤਿਨੁ ਗਲਿ ਸਿਲਕਾ ਪਾਈਆ ਤੁਟਨਿ ਮੋਤਸਰੀਆ॥

- ਆਸਾ ੧, ਅਸ ੧੧, ੩ : ੩ (417)

ਸੀਕਾ-(ਅ. سكة, ਸਿੱਕਾ) ਸਿੱਕਾ

ਲਖਿਮੀ ਕੇਤਕ ਗਨੀ ਨ ਜਾਈਐ ਗਨਿ ਨ ਸਕਉ ਸੀਕਾ॥

- ਗੁਜ ੫, ਅਸ ੧, ੫ : ੨ (507)

ਸੀਚਾਨੇ-(ਫਾ. سچانه, ਸੀਚੁਗਾਨਹ) ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਪੰਛੀ ਜੋ ਬਾਜ

ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਤੇ ਸ਼ਿਕਰੇ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਸੀਚਾਨੇ ਜਿਉ ਪੰਖੀਆ ਜਾਲੀ ਬਧਿਕ ਹਾਥਿ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੪, ੩ : ੧ (55)

ਸੀਨਾ-(ਫਾ. سینه, ਸੀਨਹ) ਛਾਤੀ

ਮੁ ਜਾਗਾਤਿ ਨਾਹੀ ਕਰੁ ਲਾਗੈ ਜਿਸੁ ਅਗਨਿ ਬੁਝੀ ਠਰੁ ਸੀਨਾ ਹੇ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ਸੋਲਾ ੮, ੫ : ੩ (1028)

ਸੁਆਵਗੀਰ-(ਫਾ. ساوگر, ਸਾਵਗੀਰ) ਖਾਲਸ ਸੋਨੇ ਵਾਲੇ ਭਾਵ ਖਰੇ ਸਿੱਕੇ

ਜਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਰਾਫੁ ਨਦਰਿ ਕਰਿ ਦੇਖੈ ਸੁਆਵਗੀਰ ਸਭਿ ਉਪਤਿ ਆਏ॥

- ਗਉ ੪, ਵਾਰ ੭੪, ੪, ੧ : ੫ (303)

ਸੁਹਦੇ-(ਅ. شہدا, ਸੁਹਦਾ), ਮਸਤ, ਅਲਬੇਲਾ, ਮਦਹੋਸ਼, (&ਕੀਰ)

ਪੀਰ ਪੈਕਾਮਰ ਸਾਲਕ ਸਾਦਕ ਸੁਹਦੇ ਅਉਰੁ ਸਹੀਦ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧, ੩ : ੧ (53)

ਸੁਹਾਣ-(ਅ. صبحان, ਸੁਬਹਾਨ) ਪਵਿੱਤ੍ਰ

ਸਤਿ ਸੁਹਾਣੁ ਸਦਾ ਮਨਿ ਚਾਉ॥

- ਜਪੁ ੧, ੨੧ : ੮ (4)

ਸੁੰਨਤਿ-(ਅ. سُنَّتْ ਸੁੰਨਤ) ਰੀਤ, ਮਰਯਾਦਾ, ਖਤਨੇ ਦੀ ਰੀਤ, ਬੱਚੇ ਦੇ ਲਿੰਗ ਦੀ ਸੁਪਾਰੀ ਦਾ ਮਾਸ

ਕੱਟਣਾ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਰੀਤ
ਸੁੰਨਤਿ ਕੀਏ ਤੁਰਕੁ ਜੇ ਹੋਇਗਾ ਅਉਰਤ ਕਾ ਕਿਆ ਕਰੀਐ॥

- ਆਸਾ ਕਬ, ੮, ੩ : ੧ (477)

ਸੁਪਾਰੀ-(ਫ਼ਾ. سُਪَارِي ਸੁਪਾਰੀ) ਇੱਕ ਕਰਤਾ ਗੋਲ ਫਲ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੁਤਰ ਕੇ ਪਾਨ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਖਾਏ ਹਨ
ਕਬੀਰ ਉਜਲ ਪਹਿਰਹਿ ਕਾਪਰੇ ਪਾਨ ਸੁਪਾਰੀ ਖਾਹਿ॥

- ਸਲੋ ਕਬ, ੩੪ : ੧ (1366)

ਸੁਪੇਦ-(ਫ਼ਾ. سُوپِد ਸੁਪੇਦ ਸਫੇਦ) ਚਿੱਟਾ
ਤੁਮ ਮਖੜੁਲ ਸੁਪੇਦ ਸਪੀਅਲ ਹਮ ਬਪੁਰੇ ਜਸ ਕੀਰਾ॥

- ਆਸਾ ਰਵਿ, ੩, ੨ : ੧ (486)

ਸੁਪੇਦਾ- ਚਿੱਟੀਆਂ, ਭਾਵ ਰੋਸ਼ਨ, ਵੇਖੋ 'ਸੁਪੇਦ'
ਰਾਤੀ ਹੋਵਨਿ ਕਾਲੀਆ ਸੁਪੇਦਾ ਸੇਵੰਨ॥

- ਸੂਰੀ ੩, ਵਾਰ ੧੩੩, ੧, ੨ : ੧ (789)

ਸੁਪੇਦੀ- (1) ਸਫੇਦ, ਚਿੱਟੀ, ਵੇਖੋ 'ਸੁਪੇਦ'
ਕਬਹੁ ਖਾਟ ਸੁਪੇਦੀ ਸੁਵਾਵੈ॥

- ਭੈਰ ਨਾਮ, ੫, ੩ : ੧ (1164)

(2)ਚਿੱਟਾਪਨ,ਵੇਖੋ 'ਸੁਪੇਦ'
ਰਤਾ ਪੈਨਣੁ ਮਨੁ ਰਤਾ ਸੁਪੇਦੀ ਸਤ ਦਾਨੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੭, ੨:੧(16)

ਸੁਬਹ-(ਅ. صُحُ ਸੁਬਾਹੁ) ਸਵੇਰ ਦੀ, ਤੜਕੇ ਦੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੀ
ਉਨੁ ਫਰੀਦਾ ਉਜੁ ਸਾਜਿ ਸੁਬਹ ਨਿਵਾਜ ਗੁਜਾਰਿ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੭੧ : ੧ (1381)

ਸੁਬਹਾਨੁ-(ਅ. صُبْحَانُ ਸੁਬਹਾਨ) ਅਚਰਜ ਰੂਪ, ਪਵਿਤ੍ਰ, ਮੁਬਾਰਕ, ਵੇਖੋ 'ਸੁਹਾਣ'
ਸਭ ਦੁਨੀਆ ਸੁਬਹਾਨੁ ਸਚਿ ਸਮਾਈਐ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੯ : ੭ (142)

ਸੁਭਾਨੁ-ਵੇਖੋ 'ਸੁਬਹਾਨੁ', ਪਵਿਤ੍ਰ, ਉੱਤਮ
ਮਨਮੁਖਿ ਸੁਖੁ ਨ ਪਾਈਐ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸੁਖੁ ਸੁਭਾਨੁ॥ (ਭਾਵ ਆਤਮਕ, ਉੱਚੇ)

- ਸਿਰੀ ੧, ੧੯, ੩ : ੩ (21)

ਸੁਮਾਰ-(ਫ਼ਾ. سُمَار ਸੁਮਾਰ) ਗਿਣਤੀ, ਸੰਖਿਆ
ਪੇਖਿ ਪੇਖਿ ਨਾਨਕ ਬਿਗਸਾਨੇ ਨਾਨਕ ਨਾਹੀ ਸੁਮਾਰ॥

- ਸੋਰ ੫, ੩੮, ੨ : ੨ (618)

ਸੁਮਾਰਿ-ਗਿਣਤੀ, ਵੇਖੋ 'ਸੁਮਾਰ'
ਕੇਵਡੁ ਦਾਤਾ ਆਖੀਐ ਦੇ ਕੈ ਰਹਿਆ ਸੁਮਾਰਿ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧, ੭ : ੨ (53)

ਸੁਮਾਰੀ-ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ, ਵੇਖੋ 'ਸੁਮਾਰ'
ਇਕਿ ਪਉਣ ਸੁਮਾਰੀ ਪਉਣ ਸੁਮਾਰਿ॥

- ਮਾਭ ੧, ਵਾਰ ੧੪੮, ੧, ੨ : ੪ (144)

ਸੁਮਾਰੁ-ਗਿਣਤੀ, ਵੇਖੋ 'ਸੁਮਾਰੁ'
ਕਰਤੇ ਕੈ ਕਰਣੈ ਨਾਹੀ ਸੁਮਾਰੁ॥

- ਜਪੁ ੧, ੧੬ : ੬ (3)

ਸੁਰ-(ਫਾ. سُਰ ਸੁਰ) ਧੁਨੀ
ਜਤਨ ਕਰੈ ਤਉ ਭੀ ਸੁਰ ਭੰਗ॥ (ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਧੁਨੀ)

- ਗਉ ਪ, ਸੁਖ ੪, ੬ : ੬ (267)

ਸੁਰਖਰੁ-(ਫਾ. سُرُਖੁ ਸੁਰਖਰੁ) ਖੁਸ਼, ਕਰਤਵ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਸਦਕਾ ਖੁਸ਼, ਪ੍ਰਸੰਨ, ਜੁੰਮੇਵਾਰੀ
ਤੋਂ ਬਰੀ, ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਵ ਸਫਲ, ਪਰਵਾਨ
ਜਥੇ ਓਹੁ ਜਾਇ ਤਿਥੈ ਓਹੁ ਸੁਰਖਰੁ ਉਸ ਕੈ ਮੁਹਿ ਡਿਠੈ ਸਭ ਪਾਪੀ ਤਰਿਆ॥

- ਸਿਰੀ ੪, ਵਾਰ ੧੧ : ੨ (87)

ਸੁਰਤਾਨੁ-(ਅ. سلطان ਸੁਲਤਾਨ) ਬਾਦਸ਼ਾਹ
ਸੇ ਸੁਰਤਾਨੁ ਜੁ ਦੁਇ ਸਰ ਤਾਨੈ॥

- ਭੈਰ ਕਥ, ੧੧, ੩ : ੧ (1160)

ਸੁਰਾ-(ਫਾ. سُਰ ਸੁਰ) ਧੁਨੀ, ਵੇਖੋ 'ਸੁਰ'
ਪੰਚ ਬਜਿਤ੍ਰ ਕਰੇ ਸੰਤੋਖਾ ਸਾਤ ਸੁਰਾ ਲੈ ਚਾਲੈ॥

- ਰਾਮ ਪ, ੮, ੨ : ੧ (885)

ਸੁਲਤਾਨ-(ਅ. سلطان' ਸੁਲਤਾਨ), ਬਾਦਸ਼ਾਹ
ਸਮੁੰਦ ਸਾਹ ਸੁਲਤਾਨ ਗਿਰਹਾ ਸੇਤੀ ਮਾਲੁ ਧਨੁ॥

- ਜਪੁ ੧, ੨੩ : ੩ (5)

ਸੁਲਤਾਨ ਖਾਨ ਮਲੂਕ ਉਮਰੇ ਗਏ ਕਰਿ ਕਰਿ ਕੂਚੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧੨, ੪ : ੧ (64)

ਸੁਲਤਾਨਾ-ਬਾਦਸ਼ਾਹਾ ਨੂੰ, ਵੇਖੋ 'ਸੁਲਤਾਨ'
ਨਦਰਿ ਉਪਠੀ ਜੇ ਕਰੇ ਸੁਲਤਾਨਾ ਘਾਹੁ ਕਰਾਇਦਾ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੧੬ : ੪ (472)

ਸੁਲਤਾਨਾ-ਬਾਦਸ਼ਾਹਾ ਨੂੰ, ਵੇਖੋ 'ਸੁਲਤਾਨ'
ਇਸਤ੍ਰੀ ਪੁਰਖ ਨਿਪਜਹਿ ਮਾਸਹੁ ਪਾਤਿਸਾਹ ਸੁਲਤਾਨਾ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੨੫੮, ੧, ੨ : ੧੯ (1290)

ਸੁਲਤਾਨੁ-ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਵੇਖੋ 'ਸੁਲਤਾਨ'
ਤੂ ਸੁਲਤਾਨੁ ਕਹਾ ਹਉ ਮੀਆ ਤੇਰੀ ਕਵਨ ਵਡਾਈ॥

- ਬਿਲਾ ੧, ੧, ੧ : ੧ (795)

ਸੁਲਤਾਨੇ-ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ, ਵੇਖੋ 'ਸੁਲਤਾਨ'
ਨਾਮਾ ਸੁਲਤਾਨੇ ਬਾਇਲਾ॥

- ਭੈਰ ਨਾਮ, ੧੦, ੧* : ੧ (1165)

ਸੁਲਿਤਾਨ-ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਵੇਖੋ 'ਸੁਲਤਾਨ'
ਤੁਮ ਨਿਧਾਨ ਅਟਲ ਸੁਲਿਤਾਨ ਜੀਅ ਜੰਤ ਸਭਿ ਜਾਚੈ॥

- ਸੋਰ ੫, ੧੨, ੪ : ੧ (613)

ਸੁਦੁ-(ਫਾ. سُودُ ਸੁਦ) ਵਿਆਜ
ਨਿਤ ਸਉਦਾ ਸੁਦੁ ਕੀਚੈ ਬਹੁ ਭਾਤਿ ਕਰਿ ਮਾਇਆ ਕੈ ਤਾਈ॥

- ਗਉ ੪, ੪੮, ੩ : ੧ (166)

ਸੁਫ-(ਅ. سُوفُ ਸੁਫ) ਉਨ, ਪਸ਼ਮ
ਫਰੀਦਾ ਕੰਨਿ ਮੁਸਲਾ ਸੁਫ ਗਲਿ ਦਿਲਿ ਕਾਤੀ ਗੁਤੁ ਵਾਤਿ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੫੦ : ੧ (1380)

ਸੁਮਹਿ-(ਅ. سُومُ ਸੁਮ) ਕੰਜੁਸ/ਮਨਹੁਸ ਨੂੰ
ਸੁਮਹਿ ਧਨੁ ਰਾਖਨ ਕਉ ਦੀਆ ਮੁਗਧੁ ਕਹੈ ਧਨੁ ਮੇਰਾ॥

- ਆਸਾ ਕਬ, ੧੬, ੩ : ੧ (479)

ਸੁਰਤਿ-(ਅ. سُورَتُ ਸੁਰਤ) ਸ਼ਕਲ
ਨਾਪਾਕ ਪਾਕੁ ਕਰਿ ਹਦੁਰਿ ਹਦੀਸਾ ਸਾਬਤ ਸੁਰਤਿ ਦਸਤਾਰ ਸਿਰਾ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੧੨, ੧੨ : ੩ (1084)

ਸੁਰਤਿ ਦੇਖਿ ਨ ਭੁਲੁ ਗਵਾਰਾ॥ (ਬਾਹਰੀ ਰੂਪ)

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੨, ੧ : ੧ (1077)

ਸੁਲਾ-(ਅ. سُولُ ਉਸੁਲ) ਜੜ੍ਹਾ, ਬੁਨਿਆਦ
ਤਲੈ ਰੇ ਬੈਸਾ ਉਪਰਿ ਸੁਲਾ॥

- ਆਸਾ ਕਬ, ੨੨, ੩ : ੧ (481)

ਸੇਖ-(ਅ. سُيْਖُ ਸੈਖ) ਬੁੱਢਾ, ਬਜ਼ੁਰਗ, ਧਰਮ ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੁਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਆਗੂ
ਸੁਣਿਐ ਸੇਖ ਪੀਰ ਪਾਤਿਸਾਹ॥

- ਜਪੁ ੧, ੧੧ : ੨ (3)

ਸੇਖਾ-ਹੇ ਸੇਖ !, ਵੇਖੋ 'ਸੇਖ'
ਸੇਖਾ ਚਉਚਕਿਆ ਚਉਵਾਇਆ ਏਹੁ ਮਨੁ ਇਕਤੁ ਘਰਿ ਆਇ॥

- ਸੋਰ ੪, ਵਾਰ ੧੧੯, ੩, ੧ : ੧ (646)

ਸੇਖਾਂ-ਸੇਖ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਵੇਖੋ 'ਸੇਖ'
ਆਇ ਪੁਰਖ ਕਉ ਅਲਹੁ ਕਹੀਐ ਸੇਖਾਂ ਆਈ ਵਾਰੀ॥

- ਬਸੰ ੧, ਅਸ ੮, ੫ : ੧ (1191)

ਸੇਖੁ-ਸੇਖ, ਵੇਖੋ 'ਸੇਖ'
ਨਾ ਕੋ ਸੇਖੁ ਮਸਾਇਕੁ ਹਾਜੀ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ਸੋਲਾ ੧੫, ੧੧ : ੨ (1036)

ਸੇਮ-(ਫ਼ਾ. سَم, ਸਿਵਮ, سَم ਸੇਮ) ਤੀਜਾ
ਦੇਮ ਨ ਸੇਮ ਏਕ ਸੋ ਆਹੀ॥

- ਗਉ ਰਵਿ, ੨, ੨ : ੨ (345)

ਸੇਰੁ-(ਫ਼ਾ. سِر, ਸੇਰ) ਸਿੰਘ, ਜੰਗਲ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਭਾਵ ਦਲੇਰ, ਬਹਾਦਰ
ਚੰਗਿਆਈ ਆਲਕੁ ਕਰੇ ਬੁਰਿਆਈ ਹੋਇ ਸੇਰੁ॥

- ਗੁਜ ਪ, ਵਾਰ ੩੨, ੫, ੧ : ੧ (518)

ਸੇਲਮਸੇਲ-(سول + سلم) ਸਲਮ+ਸੂਲ) ਬੰਨਣਾ - ਖੁਰ, ਦੁਪ ਚੋਣ ਲਈ ਨਿਆਣਾ ਪਾਉਣਾ
ਨਾਮਾ ਪ੍ਰਣਵੈ ਸੇਲਮਸੇਲ॥

- ਭੈਰ ਨਾਮ, ੧੦, ੧੯: ੨ (1166)

ਸੈਤਾਨਿ-(ਅ. شيطان ਸੈਤਾਨ) ਰੱਬ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਭਾਵ ਬਦੀ ਦਾ ਫਰਿਸ਼ਤਾ
ਜੋ ਸੈਤਾਨਿ ਵੰਵਾਇਆ ਸੇ ਕਿਤ ਫੇਰਹਿ ਚਿਤ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੧੫ : ੨ (1378)

ਸੈਤਾਨਿਆ-ਸ਼ਤਾਨ ਵਾਂਗ, ਵੇਖੋ 'ਸੈਤਾਨਿ'
ਬਿਨੁ ਪੂਰੇ ਗੁਰਦੇਵ ਫਿਰੈ ਸੈਤਾਨਿਆ॥

- ਜੈਤ ਪ, ਵਾਰ ੯ : ੫ (708)

ਸੈਤਾਨੀ-(1) ਸੈਤਾਨਾਂ ਨੇ, ਵੇਖੋ 'ਸੈਤਾਨਿ'
ਨਾਨਕ ਸਿਰਖੁਥੇ ਸੈਤਾਨੀ ਏਨਾ ਗਲ ਨ ਭਾਣੀ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੨੬੨, ੧, ੧ : ੧੮ (150)

(2) (ਫ਼ਾ. شيطنت ਸੈਤਾਨਤ) ਸ਼ਰਾਰਤ, ਬਦੀ
ਛੇਡਿ ਕਤੇਬ ਕਰੈ ਸੈਤਾਨੀ॥

- ਭੈਰ ਕਥ, ੧੫, ੩ : ੨ (1161)

ਸੈਤਾਨੁ-(1) ਬਦੀ ਦਾ ਫਰਿਸ਼ਤਾ, ਵੇਖੋ 'ਸੈਤਾਨਿ'
ਕਾਜੀਆ ਬਾਮਣਾ ਕੀ ਗਲ ਬਕੀ ਅਗਦੁ ਪਤੈ ਸੈਤਾਨੁ ਵੇ ਲਾਲੇ॥

- ਤਿਲੋ ੧, ੫, ੧ : ੪ (722)

(2) ਬੁਰਾਈ, ਸੈਤਾਨੀਅਤ, ਬਦੀ, ਵੇਖੋ 'ਸੈਤਾਨੀ' (2)
ਸਿਫਤੀ ਸਾਰ ਨ ਜਾਣਨੀ ਸਦਾ ਵਸੈ ਸੈਤਾਨੁ॥

- ਸੂਹੀ ੩, ਵਾਰ ੧੪੨, ੧, ੧ : ੩ (790)

ਸੈਲ-(ਅ. سِل ਸੈਲ)ਸਿਲ ਪੱਥਰ,ਅਭਿਜ ਪੱਥਰ, ਸਖਤ ਪੱਥਰ
ਸੈਲ ਪਥਰ ਮਹਿ ਜੰਤ ਉਪਾਏ ਤਾ ਕਾ ਰਿਜਕੁ ਆਗੈ ਕਰਿ ਧਰਿਆ॥

- ਗੁਜ ਪ, ਸੋਦ ਪ, ੧ : ੨ (10)

ਸੈਲਾ-ਪੱਥਰ, ਪੱਥਰ ਦੇ ਬੁੱਤ, ਵੇਖੋ 'ਸੈਲ'
ਨਾਵਹਿ ਧੋਵਹਿ ਪੁਜਹਿ ਸੈਲਾ॥

- ਰਾਮ ੧, ਅਸ ੪, ੩ : ੧ (904)

ਸੈਲੁ-ਅਭਿੱਜ ਪੱਥਰ, ਵੇਖੋ 'ਸੈਲ'
ਮਨਮੁਖੁ ਪਾਥਰੁ ਸੈਲੁ ਨ ਭੀਜੈ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ਸੋਲਾ ੯, ੧੨ : ੨ (1029)

ਸੋਗ-(ਫ਼ਾ. سۆگ ਸੋਗ) ਗਮ, ਦੁੱਖ
ਜਨਮ ਮਰਣ ਭੈ ਕਾਟੇ ਮੋਹਾ ਬਿਨਸੇ ਸੋਗ ਸੰਤਾਪੇ ਜੀਉ॥

- ਮਾਝ ੫, ੩੪, ੩ : ੩ (104)

ਸੋਗਾ-ਸੋਗ, ਗਮ, ਦੁੱਖ, ਵੇਖੋ 'ਸੋਗ'
ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰੈ ਚੁਕਸਿ ਸੋਗਾ॥

- ਰਾਮ ੧, ਅਸ ੨, ੭ : ੨ (903)

ਸੋਗਿ-ਦੁੱਖ, ਗਮ, ਵੇਖੋ 'ਸੋਗ'
ਸਚੁ ਨਾਮੁ ਆਧਾਰੁ ਸੋਗਿ ਨ ਮੋਹਿ ਜਰਿ॥

- ਮਾਰੂ ੩, ਵਾਰ ੨੦ : ੪ (1093)

ਸੋਗੀ-ਦੁੱਖੀ, ਸੋਗ ਵਿਚ, ਗਮਜ਼ਦਾ, ਵੇਖੋ 'ਸੋਗ'
ਇਕਿ ਸੋਗੀ ਇਕਿ ਰੋਗਿ ਵਿਆਪੇ॥
ਨ ਭੀਜੈ ਸੋਗੀ ਕੀਤੈ ਰੋਜਿ॥ (ਸੋਗ ਕੀਤਿਆ)

- ਮਾਰੂ ੧, ਸੋਲਾ ੫, ੧੨ : ੧ (1025)

- ਸਾਰ ੪, ਵਾਰ ੧੪, ੧, ੨ : ੩ (1237)

ਸੋਗੁ-ਦੁਖ, ਗਮ, ਵੇਖੋ 'ਸੋਗ'
ਹਿੰਸਾ ਹਉਮੈ ਗਤੁ ਗਏ ਨਾਹੀ ਸਹਸਾ ਸੋਗੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨੦, ੨ : ੨ (21)

ਸੋਫੀਆ-(ਅ. صُوفِي ਸੁਫੀ) ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ, ਗਿਆਨਵਾਨ
ਸਚੁ ਮਿਲਿਆ ਤਿਨ ਸੋਫੀਆ ਰਾਖਣ ਕਉ ਦਰਵਾਰੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੫, ੧ : ੩ (15)

ਸੋਰ-(ਫ਼ਾ. سور ਸੋਰ) ਰੌਲਾ-ਰੱਪਾ
ਨਾਨਕ ਜਨ ਹਰਿ ਕੀਰਤਿ ਗਾਈ ਛੁਟਿ ਗਇਓ ਜਮ ਕਾ ਸਭ ਸੋਰ॥

- ਮਲਾ ੪, ੮, ੪ : ੧ (1265)

ਸੋਰੁ- ਰੌਲਾ-ਰੱਪਾ, ਵੇਖੋ 'ਸੋਰ'
ਝੁਠਾ ਮਾਇਆ ਕਾ ਸਭੁ ਸੋਰੁ॥

- ਗਉ ੫, ੭੬, ੩ : ੨ (178)

ਸੋਰੋ- ਰੌਲਾ-ਰੱਪਾ, ਵੇਖੋ 'ਸੋਰ'
ਛੁਟਕੀ ਹਉਮੈ ਸੋਰੋ॥

- ਕਾਨ ੫, ੪੩, ੨ : ੨ (1306)

ਹਉਲਿ-(ਅ. ۱۱۱ ਹੌਲ) ਘਬਰਾਹਟ ਨਾਲ, ਧੜਕੇ ਨਾਲ

ਓਨਾ ਦਾ ਆਖਿਆ ਕੋ ਨਾ ਸੁਣੈ ਨਿਤ ਹਉਲੇ ਹਉਲਿ ਮਰਾਹੀ॥

- ਗਉ ੪, ਵਾਰ ੧੫੪, ੪, ੨ : ੬ (308)

ਹਇਆ-(ਅ. ۱۲ ਹਯਾ) ਸ਼ਰਮ, ਲੱਜਾ

ਬੋਲੈ ਝੂਠ ਕਮਾਵੈ ਅਵਰਾ ਤ੍ਰਿਸਨ ਨ ਬੂਝੈ ਬਹੁਤੁ ਹਇਆ॥

- ਰਾਮ ੫, ੫੫, ੩ : ੧ (900)

ਹਕਾ-(ਅ. ۱۳ ਹੱਕਾ) ਹੇ ਸੱਚ-ਸਰੂਪ !

ਹਕਾ ਕਬੀਰ ਕਰੀਮ ਤੂ ਬੇਐਬ ਪਰਵਦਗਾਰ॥

- ਤਿਲੰ ੧, ੧, ੧ : ੨ (721)

ਹਕਾਰਾ-(ਫ਼ਾ. ۱۴ ਹਰਕਾਰਾ) ਸੁਨੇਹਾ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲਾ, ਸੰਦੇਸ਼ਵਾਹਕ

ਆਇਆ ਹਕਾਰਾ ਚਲਣਵਾਰਾ ਹਰਿ ਰਾਮ ਨਾਮਿ ਸਮਾਇਆ॥ (ਭਾਵ ਹੁਕਮ, ਸੱਦਾ)

- ਰਾਮ ਸੁੰਦ, ਸਦ, ੧ : ੫ (923)

ਹਕਿ-(ਅ. ۱۵ ਹੱਕ) (1) ਸੱਚਾ ਰੱਬ, ਅਕਾਲ-ਪੁਰਖ

ਹੋਇ ਹਲਾਲੁ ਲਗੈ ਹਕਿ ਜਾਇ॥

- ਰਾਮ ੩, ਵਾਰ ੧੯੪, ੧, ੨ : ੨ (956)

(2) ਸੱਚਾ, ਸਹੀ, ਠੀਕ

ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਿਉ ਮਨਮੁਖੁ ਅਤੈ ਡੁਬੈ ਹਕਿ ਨਿਆਇ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੨੨੪, ੨, ੧ : ੪ (148)

ਹਕੀਕਤਿ-(ਅ. ۱۶ ਹਕੀਕਤ) ਅਸਲੀਅਤ, ਸਚਾਈ

ਮਾਰਫਤਿ ਮਨੁ ਮਾਰਹੁ ਅਬਦਾਲਾ ਮਿਲਹੁ ਹਕੀਕਤਿ ਜਿਤੁ ਫਿਰਿ ਨ ਮਰਾ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੧੨, ੩ : ੩ (1083)

ਹਕੀਨਾ-(ਅ. ۱۷ ਹਕੀਨ) ਵੱਸ ਕਰਕੇ, ਰੋਕ ਕੇ

ਰੰਗ ਤਮਾਸੇ ਮਾਣਿ ਹਕੀਨਾ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੧੨, ੧੨ : ੨ (1084)

ਹਕੁ-(ਅ. ۱۸ ਹੱਕ) (1) ਠੀਕ

ਮਿਹਰ ਮਸੀਤਿ ਸਿਦਕੁ ਮੁਸਲਾ ਹਕੁ ਹਲਾਲੁ ਕੁਰਾਣੁ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੨੪, ੧, ੧ : ੧ (140)

(2) ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ(ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ) ਮਿਲਣਯੋਗ ਚੀਜ਼

ਹਕੁ ਪਰਾਇਆ ਨਾਨਕਾ ਉਸੁ ਸੁਅਰ ਉਸੁ ਗਾਇ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੨੪, ੧, ੨ : ੧ (141)

(3) ਧਰਮ

ਮਰਣੁ ਮੁਣਸਾ ਸੁਰਿਆ ਹਕੁ ਹੈ ਜੇ ਹੋਇ ਮਰਨਿ ਪਰਵਾਣੈ॥

- ਵਡ ੧, ਅਲਾ ੨, ੩ : ੧ (579)

(4) ਪ੍ਰਭੂ/ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੋ ਸਦਾ 'ਸਤਿ' ਹੈ

ਹਕੁ ਸਚੁ ਖਾਲਕੁ ਖਲਕ ਮਿਆਨੇ ਸਿਆਮ ਮੂਰਤਿ ਨਾਹਿ॥

- ਤਿਲੇ ਕਥ, ੧, ੨ : ੨ (727)

(5) ਸੱਚਾ

ਹਕੁ ਹੁਕਮੁ ਸਚੁ ਖੁਦਾਇਆ ਬੁਝਿ ਨਾਨਕ ਬੰਦਿ ਖਲਾਸ ਤਰਾ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੧੨, ੧੫ : ੩ (1084)

ਹਜ਼-(ਅ. ੬੭ ਹਜ਼) ਮੱਕੇ ਦੀ ਯਾਤਰਾ

ਕੋਈ ਨਾਵੈ ਤੀਰਥਿ ਕੋਈ ਹਜ਼ ਜਾਇ॥

- ਰਾਮ ੫, ੯, ੨ : ੧ (885)

ਹਜ਼ਾਰ-(ਫ਼ਾ. ੨੧੧ ਹਜ਼ਾਰ) ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਇਕਾਈ, ਦਸ ਸੌ

ਜੇ ਸਉ ਚੰਦਾ ਉਗਵਹਿ ਸੂਰਜ ਚੜਹਿ ਹਜ਼ਾਰ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੧੩, ੨, ੨ : ੧ (463)

ਹਜ਼ੂਰਿ-(ਅ. ੪੭੨ ਹਜ਼ੂਰ) (1) ਪ੍ਰਤੱਖ, ਹਾਜ਼ਰ, ਮੌਜੂਦ, ਸਾਹਮਣੇ

ਹੈ ਹਜ਼ੂਰਿ ਹਾਜ਼ਰੁ ਅਰਦਾਸਿ॥

- ਆਸਾ ੧, ੧੩, ੧* : ੧ (352)

(2) ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ, ਸਾਹਮਣੇ

ਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵਾ ਵਿਸਰੀ ਕਿਉ ਮਨੁ ਰਹੈ ਹਜ਼ੂਰਿ॥

- ਬਿਲਾ ੪, ਵਾਰ ੧੩੩, ੩, ੧ : ੨ (854)

ਹਜ਼ੂਰੀ-(ਅ. ੪੭੨ ਹਜ਼ੂਰੀ) ਪ੍ਰਤੱਖ, ਹਾਜ਼ਰ

ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਸਦਾ ਸੰਗਿ ਹਜ਼ੂਰੀ॥

- ਗਉ ੫, ਸੁਖ ੨੦, ੩ : ੮ (289)

ਹਜ਼ੂਰੀਐ- ਪ੍ਰਤੱਖ, ਨਿਕਟ, ਸਾਹਮਣੇ, ਵੇਖੋ 'ਹਜ਼ੂਰਿ'

ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਗੁਰਦੇਵ ਸਦਾ ਹਜ਼ੂਰੀਐ॥

- ਜੈਤ ੫, ਵਾਰ ੧੩ : ੫ (708)

ਹਜ਼ੂਰੇ- ਪ੍ਰਤੱਖ, ਸਾਹਮਣੇ, ਵੇਖੋ 'ਹਜ਼ੂਰਿ'

ਨਾਨਕ ਰਤਾ ਸਚਿ ਨਾਇ ਹਰਿ ਵੇਖੈ ਸਦਾ ਹਜ਼ੂਰੇ॥

- ਮਾਝ ੫, ਅਸ ੩੯, ੮:੧ (133)

ਹਦਰਬਿ-(ਅ. ੪੭੨ ਹਦਰਤ) ਬਜ਼ੁ ਤਗੀ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਦਾ ਬੋਧਕ ਸ਼ਬਦ

ਮਨਿ ਬਿਸਾਸੁ ਪਾਇਓ ਗਹਰਿ ਗੁਰੁ ਹਦਰਬਿ ਦੀਓ॥

- ਸਵ ੨, ੨ : ੧ (1392)

ਹਦੀ-(ਅ. *هَدِي* ਹਾਦੀ) ਹਦਾਇਤ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਸਿੱਖਿਆ-ਦਾਇਕ
ਨਾਨਕ ਈਸਰਿ ਜਗਨਾਥਿ ਉਚ ਹਦੀ ਵੈਣੁ ਵਿਰਿਕਿਓਨੁ॥

- ਰਾਮ ਬਸ, ਵਾਰ ੪ : ੨ (967)

ਹਦੀਸਾ-(ਅ. *حديث* ਹਦੀਸ) ਅੱਖਰੀ ਅਰਥ ਗੱਲ; ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹਾਲ ਅਬਵਾ ਬਚਨਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ; ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਧਰਮ ਵਿਚ 'ਹਦੀਸੇ' ਨੂੰ ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ ਤੋਂ ਦੂਜਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਨਾਪਾਕ ਪਾਕੁ ਕਰਿ ਹਦੁਰਿ ਹਦੀਸਾ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤਿ ਦਸਤਾਰ ਸਿਰਾ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਸੋਲਾ ੧੨, ੧੨ : ੩ (1084)

ਹਦੁਰਾ-(ਅ. *هذُر* ਹਜ਼ੂਰ) ਪ੍ਰਤੱਖ, ਹਾਜ਼ਰ, ਮੌਜੂਦ, ਵੇਖੋ 'ਹਜ਼ੂਰਿ'
ਕਰਣਹਾਰੁ ਸਦ ਵਸੈ ਹਦੁਰਾ॥

- ਗਉ ਪ, ੧੧੪, ੪ : ੧ (188)

ਹਦੁਰਿ- (1) ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਹਦੁਰਾ'
ਚੰਗਿਆਈਆ ਬੁਰਿਆਈਆ ਵਾਚੈ ਧਰਮੁ ਹਦੁਰਿ॥

- ਜਪੁ ੧, ੩੮੨ : ੩ (8)

(2) ਪ੍ਰਤੱਖ ਹੋ ਕੇ, ਵੇਖੋ 'ਹਜ਼ੂਰਿ'
ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਮਨੁ ਬੋਧਿਆ ਪ੍ਰਭੁ ਮਿਲਿਆ ਆਪਿ ਹਦੁਰਿ॥

- ਸਿਰੀ ੩, ੫੯, ੨ : ੪ (37)

ਹਦੁਰੀ-ਪ੍ਰਤੱਖ, ਵੇਖੋ 'ਹਜ਼ੂਰਿ'
ਹਰਿ ਆਤਮ ਰਾਮੁ ਪਸਾਰਿਆ ਮੇਰੇ ਗੋਵਿੰਦਾ ਹਰਿ ਵੇਖੇ ਆਪਿ ਹਦੁਰੀ ਜੀਉ॥

- ਗਉ ੪, ੬੮, ੩ : ੪ (174)

ਹਦੁਰੇ-ਪ੍ਰਤੱਖ, ਹਾਜ਼ਰ-ਨਾਜ਼ਰ, ਸਾਹਮਣੇ, ਵੇਖੋ 'ਹਜ਼ੂਰਿ'
ਆਪਣਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਿ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਤਾ ਪਿਰੁ ਮਿਲਿਆ ਹਦੁਰੇ॥

- ਆਸਾ ੩, ਛੰਤ ੬, ੨ : ੪ (439)

ਨਿਰਗੁਣਵੰਤਤੀਏ ਪਿਰੁ ਦੇਖਿ ਹਦੁਰੇ ਰਾਮ॥

- ਵਡ ੩, ਛੰਤ ੧, ੨ : ੧ (568)

ਹਮ-(ਫ਼ਾ. *هم* ਹਮਹ) ਸਾਰੇ, ਸਭ
ਉਨ ਕੈ ਸੰਗਿ ਹਮ ਤੁਮ ਸੰਗਿ ਮੇਲ॥

- ਆਸਾ ਪ, ੮੨, ੧ : ੨ (390)

ਹਮਸਹਰੀ-(ਫ਼ਾ. *همسهری* ਹਮਸਹਿਰੀ) ਇੱਕੋ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ, ਸਮਾਨ ਅਵਸਥਾ
ਤੱਕ ਪੁੱਜੇ ਭਾਵ ਬ੍ਰਹਮ-ਗਿਆਨੀ, ਜੀਵਨ-ਮੁਕਤਿ
ਜੋ ਹਮਸਹਰੀ ਸੁ ਮੀਤੁ ਹਮਾਰਾ॥ (ਭਾਵ ਗੁਰਭਾਈ)

- ਗਉ ਰਵਿ, ੨, ੩ : ੪ (345)

ਹਮਸਰਿ-(ਫ਼ਾ. *همسر* ਹਮਸਰ) ਸਾਡੇ ਬਰਾਬਰ
ਹਮਸਰਿ ਦੀਨੁ ਦਇਆਲੁ ਨ ਤੁਮਸਰਿ ਅਬ ਪਤੀਆਰੁ ਕਿਆ ਕੀਜੈ॥

- ਧਨਾ ਰਵਿ, ੧, ੧ : ੧ (694)

ਹਮਹਿ-(ਫ਼ਾ. ۛۛۛ ਹਮਹ) ਸਾਰੇ, ਅਸੀਂ, ਸਾਨੂੰ, ਵੇਖੋ 'ਹਮ'
ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੈ ਨਾਨਕ ਹਮਹਿ ਆਪਹਿ ਮਾਈ ਬਾਪ॥

- ਗਉ ਪ, ਬਾਅ ੩੨ : ੮ (257)

ਹਮਹੁ-ਸਾਨੂੰ; ਅਸਾਂ, ਅਸੀਂ
ਸੋ ਸੁਖੁ ਹਮਹੁ ਨ ਮਾਂਗਿਆ ਭਾਵੈ॥ (ਸਾਨੂੰ)
ਸੋ ਸੁਖੁ ਹਮਹੁ ਸਾਚੁ ਕਰਿ ਜਾਨਾ॥ (ਅਸੀਂ, ਅਸਾਂ)

- ਗਉ ਕਬ, ਅਸ ੩੬, ੧ : ੨ (330)

- ਗਉ ਕਬ, ਅਸ ੩੬, ੨ : ੨ (330)

ਹਮਚਿਨੀ-(ਫ਼ਾ. ۛۛۛ ਹਮਚੁਨੀ) ਵਰਗਾ, ਸਮਾਨ, ਤੁਲ
ਹਮਚਿਨੀ ਪਾਤਿਸਾਹ ਸਾਂਵਲੇ ਬਰਨਾ॥

- ਤਿਲੈ ਨਾਮ, ੩, ੩ : ੨ (727)

ਹਮਚੁ-(ਫ਼ਾ. ۛۛۛ ਹਮਚੁ) (ਸਾਡੇ) ਵਰਗਾ, ਸਮਾਨ, ਤੁਲ
ਬਦਬਖਤ ਹਮਚੁ ਬਖੀਲ ਗਾਫਿਲ ਬੇਨਜਰ ਬੇਬਾਕ॥

- ਤਿਲੈ ੧, ੧, ੪ : ੧ (721)

ਹਮਚੇ-(ਮੇਰੇ) ਵਰਗਾ, ਵੇਖੋ 'ਹਮਚੁ'
ਤੁਮ੍ਹਚੇ ਪਾਰਸੁ ਹਮਚੇ ਲੋਹਾ ਸੰਗੇ ਕੰਚਨੁ ਭੈਇਲਾ॥

- ਪ੍ਰਭਾ ਨਾਮ, ੨, ੩ : ੧ (1351)

ਹਮਤੁਮ-(ਫ਼ਾ. ۛۛۛ ਹਮਤੁਮਾ) ਹਰ-ਕਿਸੇ, ਸਾਰੇ
ਉਨ ਕੈ ਸੰਗਿ ਹਮ ਤੁਮ ਸੰਗਿ ਮੇਲ॥

- ਆਸਾ ਪ, ੮੨, ੧ : ੨ (390)

ਹਮਾ-(1) (ਫ਼ਾ. ۛۛۛ ਹਮਹ) ਸਾਰੇ, ਸਭ
ਹਮਾ ਰਾ ਏਕੁ ਆਸ ਵਸੇ॥

- ਮਾਭ ੧, ਵਾਰ ੧੩੩, ੧, ੫ : ੨ (144)

ਹਮਾਤੁਮਾ-(ਫ਼ਾ. ۛۛۛ ਹਮਾਤੁਮਾ) ਹਰ-ਕੋਈ, ਵੱਡਾ-ਛੋਟਾ
ਦੀਬਾਨੁ ਏਕੋ ਕਲਮ ਏਕਾ ਹਮਾਤੁਮਾ ਮੇਲੁ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੨੦੩, ੧, ੨ : ੮ (473)

ਹਮੁ- (ਫ਼ਾ. ۛۛज़ ਹਮਹ) ਸਾਰੇ, ਸਭ
ਖਿਲਖਾਨਾ ਬਿਰਾਦਰ ਹਮੁ ਜੰਜਾਲਾ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਸੋਲਾ ੧੨, ੮ : ੨ (1084)

ਹਰ-(ਫ਼ਾ. ۛज़ ਹਰ) ਹਰਇੱਕ
ਰਾਮ ਨਾਮ ਰਸੁ ਚਾਖਿਆ ਹਰਿਨਾਮਾ ਹਰ ਤਾਰਿ॥ (ਹਰਇੱਕ ਨੂੰ)

- ਮਾਰੂ ਕਬ, ੩, ੪ : ੧ (1103)

ਹਰਮ-(ਅ. ੧੭ ਹਰਮ) ਰਣਵਾਸ, ਜਨਾਨਖਾਨਾ

ਤੁਰੇ ਪਲਾਣੇ ਪਉਣ ਵੇਗ ਹਰ ਰੰਗੀ ਹਰਮ ਸਵਾਰਿਆ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੧੭ : ੧ (472)

ਹਰਮਾ-'ਹਰਮ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਜਨਾਨਖਾਨੇ

ਕਹਾ ਸੁ ਪਾਨ ਤੰਬੋਲੀ ਹਰਮਾ ਹੋਈਆ ਛਾਈ ਮਾਈ॥

- ਆਸਾ ੧, ਅਸ ੧੨, ੨ : ੩ (417)

ਹਰਰੋਜ-(ਫਾ. ੧੧੧੧ ਹਰਰੋਜ) ਹਰਦਿਨ, ਨਿੱਤ, ਹਮੇਸ਼ਾ

ਬੰਦੇ ਖੋਜੁ ਦਿਲ ਹਰਰੋਜ ਨਾ ਫਿਰੁ ਪਰੇਸਾਨੀ ਮਾਹਿ॥

- ਤਿਲੰ ਕਬ, ੧, ੧* : ੧ (727)

ਹਰਾਮ-(ਅ. ੧੭ ਹਰਾਮ) ਵਿਵੱਰਜਿਤ, ਅਪਵਿੱਤ੍ਰ, ਨਾਜਾਇਜ਼

ਗੈਬਾਨ ਹੈਵਾਨ ਹਰਾਮ ਕੁਸਤਨੀ ਮੁਰਦਾਰ ਬਖੋਰਾਇ॥

- ਤਿਲੰ ਪ, ੧, ੨ : ੧ (723)

ਮਾਰਣ ਪਾਹਿ ਹਰਾਮ ਮਹਿ ਹੋਇ ਹਲਾਲੁ ਨ ਜਾਇ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੭੮, ੧, ੨ : ੪ (141)

ਹਰਾਮਖੋਰ-(ਅ. ੧੭੧੭ ਹਰਾਮਖੋਰ) ਲੁਣ- ਹਰਾਮ, ਅਕ੍ਰਿਤਘਣ

ਅਸੰਖ ਚੋਰ ਹਰਾਮਖੋਰ॥

- ਜਪੁ ੧, ੧੮ : ੨ (4)

ਹਰਾਮਖੋਰ ਨਿਰਗੁਣ ਕਉ ਤੂਠਾ॥ ਨੁ ਤਨੁ ਸੀਤਲੁ ਮਨਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਵੂਠਾ॥

- ਭੈਰ ਪ, ੨੩, ੪ : ੧ ; ੨ (1142)

ਹਰਾਮਖੋਰੀ-(ਅ. ੧੭੧੭੧੭ ਹਰਾਮਖੋਰੀ) ਅਕ੍ਰਿਤਘਣਤਾ, ਨਮਕ-ਹਰਾਮੀ

ਲੁਣੁ ਖਾਇ ਕਰਹਿ ਹਰਾਮਖੋਰੀ ਪੇਖਤ ਨੈਨ ਬਿਦਾਰਿਓ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ੮, ੧* : ੨ (1001)

ਹਰਾਮਖੋਰੁ-ਅਕ੍ਰਿਤਘਣ, ਵੇਖੋ 'ਹਰਾਮਖੋਰ'

ਮੈ ਕੀਤਾ ਨ ਜਾਤਾ ਹਰਾਮਖੋਰੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨੯, ੪ : ੧ (24)

ਹਰਾਮੀ- ਅਕ੍ਰਿਤਘਣ, ਵੇਖੋ 'ਹਰਾਮਖੋਰ'

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਹਮ ਲੁਣੁ ਹਰਾਮੀ॥

- ਗਉ ਪ, ੧੪੫, ੪ : ੧ (195)

ਹਰਾਮੁ-ਵਿਵਰਜਤ, ਅਯੋਗ, ਵੇਖੋ 'ਹਰਾਮ'

ਸਭੁ ਹਰਾਮੁ ਜੇਤਾ ਕਿਛੁ ਖਾਇ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੦੮, ੧, ੧ : ੪ (142)

ਤਿਨਿ ਪ੍ਰਭਿ ਮਾਰੇ ਨਾਨਕਾ ਹੋਇ ਹੋਇ ਮੁਏ ਹਰਾਮੁ॥ (ਅਧਰਮੀ)

- ਗਉ ੪, ਵਾਰ ੨੯੮, ੫, ੧ : ੨ (315)

ਹਰਿ-(ਫ਼ਾ. ۱ ਹਰ) ਹਰਇੱਕ, ਵੇਖੋ 'ਹਰ'

ਖਿਨੁ ਰਮ ਗੁਰ ਗਮ ਹਰਿ ਦਮ ਨਹ ਜਮ ਹਰਿ ਕੰਠਿ ਨਾਨਕ ਉਰਿਹਾਰੀ ਰੇ॥

- ਆਸਾ ਪ, ੧੩੪, ੨ : ੧ (404)

(ਦੂਜੇ 'ਹਰਿ' ਦਾ ਅਰਥ 'ਹਰੀ' / 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ' ਹੈ)

ਹਰਿਸਾਤੇ-(ਫ਼ਾ. ساعته ਸਾਅਤ=ਘੜੀ) ਹਰ ਘੜੀ, ਹਰ ਸਮੇਂ

ਤਿਨ ਕੇ ਕਰਮ ਧਰਮ ਕਾਰਜ ਸਭਿ ਪਵਿਤੁ ਹਰਿ
ਜੋ ਬੋਲਹਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਹਰਿਸਾਤੇ॥

- ਸੋਰ ੪, ਵਾਰ ੧੬ : ੪ (648)

ਹਲਾਹਲ -(ਫ਼ਾ. هلاهل ਹਲਾਹਲ) ਜ਼ਹਿਰ

ਜੋ ਹਲਾਹਲ ਸੋ ਪੀਵੈ ਬੁਊਰਾ॥

- ਗਉ ੫, ੮੨, ੩:੧ (180)

ਹਲਾਲ-(ਅ. هلال ਹਲਾਲ) ਯੋਗ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ, ਜਾਇਜ਼, ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਅਨੁਸਾਰ ਠੀਕ

ਪਹਿਲਾ ਸਚੁ ਹਲਾਲ ਦੁਇ ਤੀਜਾ ਖੈਰ ਖੁਦਾਇ॥
(ਭਾਵ ਨੇਕ ਕਮਾਈ, ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ)

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੭੪, ੧, ੩ : ੨ (141)

ਹਲਾਲ-ਯੋਗ, ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਹਲਾਲ'

ਮਾਰਣ ਪਾਹਿ ਹਰਾਮ ਮਹਿ ਹੋਇ ਹਲਾਲੁ ਨ ਜਾਇ॥

(ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਹੜਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੀਵ ਦਾ ਮਾਸ)

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੭੪, ੧, ੨ : ੪ (141)

ਮਿਹਰ ਮਸੀਤਿ ਸਿਦਕੁ ਮੁਸਲਾ ਹੁਕੁ ਹਲਾਲੁ ਕੁਰਾਣੁ॥
(ਨੇਕ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਕੁਰਾਨ ਬਣਾ)

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੭੪, ੧, ੧ : ੧ (140)

ਹੁਕੁ ਹਲਾਲੁ ਬਖੋਰਹੁ ਖਾਣਾ॥ (ਹਕ ਦੀ ਕਮਾਈ)

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੧੨, ੧੧ : ੧ (1084)

ਹਲੇਮੀ-(ਫ਼ਾ. هلمی ਹਲੇਮੀ) (1) ਨਮਰ, ਹਲੀਮੀ ਵਾਲਾ, ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਵਾਲਾ, ਨਿਮ੍ਹਤਾ ਵਾਲਾ

ਸਭ ਸੁਖਾਲੀ ਵੁਠੀਆ ਇਹੁ ਹੋਆ ਹਲੇਮੀ ਰਾਜੁ ਜੀਉ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ਅਸ ੨੯, ੧੩ : ੩ (74)

(2) ਨਿਮ੍ਹਤਾ

ਹਲੁ ਹਲੇਮੀ ਹਾਲੀ ਚਿਤੁ ਚੇਤਾ ਵੜੁ ਵਖਤ ਸੰਜੋਗੁ॥

- ਰਾਮ ੩, ਵਾਰ ੧੭੪, ੧, ੨ : ੨ (955)

ਹਵਾ-(ਅ. هوا ਹਵਾ) ਹਿਰਸ, ਕਾਮਨਾ, ਲਾਲਚ,

ਸਬ ਰੋਜ ਗਸਤਮ ਦਰ ਹਵਾ ਕਰਦੇਮ ਬਦੀ ਖਿਆਲ॥

- ਤਿਲੋ ੧, ੧, ੩ : ੧ (721)

ਹਵਾਇ-ਲਾਲਚ, ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ, ਵੇਖੋ 'ਹਵਾ'

ਦੁਨੀਆ ਮੁਰਦਾਰ ਖੁਰਦਨੀ ਗਾਫਲ ਹਵਾਇ॥

- ਤਿਲੀ ੫, ੧, ੧* : ੨ (723)

ਹਵਾਲ-(ਅ. احوال ਅਹਵਾਲ) ਹਾਲਤ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਹਾਲਤ, ਦਸ਼ਾ

ਹਵਾਲ ਮਾਲੂਮ ਕਰਦੇ ਪਾਕ ਅਲਾਹ॥

- ਤਿਲੀ ੫, ੧, ੪ : ੧ (723)

ਜਬ ਜਮੁ ਆਇ ਸੰਘਾਰੈ ਪ੍ਰਾਨੀ ਤਬ ਤੁਮਰੇ ਕਉਨੁ ਹਵਾਲ॥

- ਸਾਰ ੫, ੯੨, ੧ : ੨ (1222)

ਹਵਾਲਾ-ਹਾਲ, ਹਾਲਤ, ਵੇਖੋ 'ਹਵਾਲ'

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਹਮ ਇਹੈ ਹਵਾਲਾ ਰਾਖੁ ਸੰਤਨ ਕੈ ਪਾਛੈ॥

- ਸੋਰ ੫, ੧੭, ੪ : ੨ (613)

ਹਵਾਲੁ-ਹਾਲਤ, ਦਸ਼ਾ, ਵੇਖੋ 'ਹਵਾਲ'

ਦਫਤਰਿ ਲੇਖਾ ਮਾਗੀਐ ਤਬ ਹੋਇਗੋ ਕਉਨੁ ਹਵਾਲੁ॥

- ਸਲੋ ਕਬ, ੧੮੭ : ੨ (1374)

ਹਵਾਲੈ-(ਅ. احوال ਹਵਾਲਹ) ਸਪੁਰਦ ਕਰਨਾ, ਹਵਾਲੇ ਕਰਨਾ

ਹਰਿ ਭਗਤਾ ਹਵਾਲੈ ਹੋਤਾ॥

- ਰਾਮ ੫, ੩੫, ੧ : ੪ (893)

ਹਾਇ-(ਫ਼ਾ. هاء ਹਾਏ) ਦਰਦ ਦੀ ਅਵਾਜ਼, ਪੀੜਾ, ਸ਼ੋਕ ਤੇ ਦੁੱਖ ਬੋਧਕ

ਹਾਇ ਹਾਇ ਕਰੇ ਦਿਨੁ ਰਾਤਿ ਮਾਇਆ ਦੁਖਿ ਮੋਹਿਆ ਜੀਉ॥

- ਧਲਾ ੪, ਛੰਤ ੧, ੪:੨ (690)

ਹਾਸਲੁ-(ਅ. حاصل ਹਾਸਿਲ) ਟੈਕਸ/ਮਾਮਲਾ ਉਗਰਾਹੁਣ ਦੀ ਸਮੱਰਥਾ

ਹੁਕਮੁ ਹਾਸਲੁ ਕਰੀ ਬੈਠਾ ਨਾਨਕਾ ਸਭ ਵਾਉ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੧, ੪ : ੨ (14)

ਹਾਕਾਰੜਾ-(ਫ਼ਾ. هرکارا ਹਰਕਾਰਾ) ਬੁਲਾਵਾ, ਸੁਨੇਹਾ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲਾ,

ਲਿਖਿਅੜਾ ਲੇਖੁ ਨ ਮੋਟੀਐ ਦਰਿ ਹਾਕਾਰੜਾ ਆਇਆ ਹੈ॥

- ਵਡ ੧, ਅਲਾ ੫, ੪ : ੨ (582)

ਹਾਕਾਰਾ-ਬੁਲਾਣ ਵਾਲਾ, ਸੁਨੇਹਾ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ ਵਾਲਾ, ਵੇਖੋ 'ਹਾਕਾਰੜਾ'

ਹਾਕਾਰਾ ਆਇਆ ਜਾ ਤਿਸੁ ਭਾਇਆ ਹੁੰਨੇ ਰੋਵਣਹਾਰੇ॥

- ਵਡ ੧, ਅਲਾ ੫, ੪ : ੩ (582)

ਹਾਜਰਾਹਜੂਰਿ-(ਅ. حاضر حضور ਹਾਜ਼ਿਰ ਹਜ਼ੂਰ) ਸਾਹਮਣੇ, ਪ੍ਰਗਟ, ਪ੍ਰਤੱਖ

ਵਿਸਮਾਦੁ ਦੇਖੈ ਹਾਜਰਾ ਹਜੂਰਿ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੩੩, ੧, ੧ : ੧੪ (464)

ਹਾਜਰੁ-(ਅ. ۛۛۛ ਹਾਜ਼ਿਰ) (1) ਮੌਜੂਦ

ਹਰਿ ਦਿਸਹਿ ਹਾਜਰੁ ਜਾਹਰਾ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ਅਸ ੨੯, ੨੦ : ੨ (74)

(2) ਸਾਹਮਣੇ

ਓਇ ਹਾਜਰੁ ਮਿਠਾ ਬੋਲਦੇ ਬਾਹਰਿ ਵਿਸੁ ਕਢਹਿ ਮੁਖਿ ਘੋਲੇ॥

- ਗਉ ੪, ਵਾਰ ੧੧ : ੫ (306)

(3) ਪ੍ਰਤੱਖ

ਜਾ ਮਿਲਿਆ ਪੂਰਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਤਾ ਹਾਜਰੁ ਨਦਰੀ ਆਇਆ॥

- ਗਉ ੪, ਵਾਰ ੨੩ : ੪ (313)

(4) ਭਾਵ ਇੱਕਮਨ ਹੋ ਕੇ, ਇਕਾਗ੍ਰਤਾ ਵਾਲੀ

ਹੈ ਹਜ਼ੂਰਿ ਹਾਜਰੁ ਅਰਦਾਸਿ॥

- ਆਸਾ ੧, ੧੩, ੧* : ੧ (352)

ਹਾਜਰੁ-ਹਜ਼ੂਰਿ - ਮੌਜੂਦ, ਹਾਜ਼ਰ-ਨਾਜ਼ਰ, ਵੇਖੋ 'ਹਾਜਰਾ-ਹਜ਼ੂਰਿ'

ਹਾਜਰੁ ਹਜ਼ੂਰਿ ਹਰਿ ਵੇਪਰਵਾਹਾ॥

- ਮਲਾ ੩, ੧੧, ੪ : ੩ (1261)

ਹਾਜ਼ਿਰ-ਹਜ਼ੂਰਿ-ਪ੍ਰਤੱਖ, ਹਾਜ਼ਰ-ਨਾਜ਼ਰ, ਵੇਖੋ 'ਹਾਜਰੁ' (3)

ਟੁਕੁ ਦਮੁ ਕਰਾਰੀ ਜਉ ਕਰਹੁ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹਜ਼ੂਰਿ ਖੁਦਾਇ॥

- ਤਿਲੋ ਕਥ, ੧, ੧ : ੨ (727)

ਹਾਜੀ-(ਅ. ۛۛۛ ਹਾਜੀ) ਹੱਜ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਮੱਕਾ ਸ਼ਰੀਫ ਦਾ ਯਾਤਰੀ

ਨਾ ਕੋ ਸੇਖੁ ਮਸਾਇਕੁ ਹਾਜੀ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ਸੋਲਾ ੧੫, ੧੧ : ੨ (1036)

ਹਾਦਰਾ-ਹਦੂਰਿ-ਵੇਖੋ 'ਹਾਜ਼ਿਰ-ਹਜ਼ੂਰਿ', ਹਾਜ਼ਰ, ਮੌਜੂਦ, ਪ੍ਰਤੱਖ

ਗਾਵੈ ਕੋ ਵੇਖੈ ਹਾਦਰਾ ਹਦੂਰਿ॥

- ਜਪੁ ੧, ੩ : ੮ (2)

ਹਾਮਾ-(ਅ. ۛۛۛ ਹਾਮੀ) ਹਮਾਇਤ, ਜੁਮੇਵਾਰੀ, ਹਾਮੀ

ਗੁਰੁ ਪੀਰੁ ਹਾਮਾ ਤਾ ਭਰੇ ਜਾ ਮੁਰਦਾਰੁ ਨ ਖਾਇ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੭੮, ੧, ੨ : ੨ (141)

ਚੋਰ ਕੀ ਹਾਮਾ ਭਰੇ ਨ ਕੋਇ॥

- ਧਨਾ ੧, ੬, ੧ : ੩ (662)

ਹਾਲ-(ਅ. ۛۛ ਹਾਲ) (1) ਹਾਲਾਤ, ਦਸ਼ਾ, ਅਵੱਸਥਾ

ਹਰਿ ਬਿਸਰਤ ਹੋਵਤ ਏਹ ਹਾਲ॥

- ਗਉ ੫, ਬਿਤੀ ੧੩ : ੯ (299)

(2) ਮਸਤੀ ਦਾ ਨਾਚ

ਖੇਲਤ ਖੇਲਤ ਹਾਲ ਕਰਿ ਜੋ ਕਿਛੁ ਹੋਇ ਤ ਹੋਇ॥

- ਸਲੋ ਕਥ, ੨੩੯ : ੨ (1377)

ਹਾਲਿ-ਹਾਲਤ, ਦਸਾ ਵੇਖੋ 'ਹਾਲ' (1)

ਫਿਰਦਾ ਕਿਤੈ ਹਾਲਿ ਜਾ ਡਿਠਮੁ ਤਾ ਮਨੁ ਧ੍ਰਾਪਿਆ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਵਾਰ ੮੮, ੫, ੧ : ੨ (1097)

ਹਾਲੁ-ਹਾਲਤ, ਦਸਾ, ਵੇਖੋ 'ਹਾਲ' (1)

ਏਹੁ ਨਿਦੋਸਾ ਮਾਰੀਐ ਹਮ ਦੋਸਾ ਦਾ ਕਿਆ ਹਾਲੁ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੩੯ : ੨ (1379)

ਹਿਕਮਤਿ-(ਅ. حُكْمَت, ਹਿਕਮਤ) ਸਿਆਣਪ, ਚਤੁਰਾਈ

ਕਰਮਿ ਮਿਲੈ ਤਾ ਪਾਈਐ ਹੋਰਿ ਹਿਕਮਤਿ ਹੁਕਮੁ ਖੁਆਰੁ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੮੮, ੧, ੨ : ੯ (465)

ਪੁਰਾਬ ਖਾਮ ਕੂਜੈ ਹਿਕਮਤਿ ਖੁਦਾਇਆ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੨੭੮, ੧, ੨ : ੫ (1291)

ਹਿਕਮਤੀ-ਸਿਆਣਪਾ ਨਾਲ, ਵੇਖੋ 'ਹਿਕਮਤਿ'

ਲਾਖ ਹਿਕਮਤੀ ਜਾਨੀਐ॥

- ਗਉ ੫, ੧੪੨, ੨ : ੧ (211)

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੁ-(ਫ਼ਾ. هندوستان, ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ) ਭਾਰਤ-

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੁ) ਵਰਜ

ਕਾਇਆ ਕਪਤੁ ਟੁਕੁ ਟੁਕੁ ਹੋਸੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੁ ਸਮਾਲਸੀ ਬੋਲਾ॥

- ਤਿਲੋ ੧, ੫, ੨ : ੪ (723)

ਖੁਰਾਸਾਨ ਖਸਮਾਨਾ ਕੀਆ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੁ ਡਰਾਇਆ॥

- ਆਸਾ ੧, ੩੯, ੧ : ੧ (360)

ਹਿੰਦੂ-(ਫ਼ਾ. هِنْدُو, ਹਿੰਦੂ) ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਨਿਵਾਸੀ

ਜਾਤਿ ਵਰਨ ਤੁਰਕ ਅਰੁ ਹਿੰਦੂ॥

- ਗਉ ੫, ਅਸ ੪, ੫ : ੧ (237)

ਹੀਲਾ - (ਫ. حِلّ) ਧੋਖਾ, ਛਲ

ਮਨੁ ਨ ਸੁਹੇਲਾ ਪਰਪੰਚੁ ਹੀਲਾ ॥

- ਗਉ ੫, ੮੧, ੩ : ੫ (179)

ਹੁਸੀਆਰ-(ਫ਼ਾ. هوشیار, ਹੋਸ਼ਯਾਰ ਹੁਸ਼ਯਾਰ) ਹੋਸ਼ ਵਾਲਾ, ਸੁਚੇਤ, ਚੇਤੰਨ

ਦੁਨੀਆ ਹੁਸੀਆਰ ਬੇਦਾਰ ਜਾਗਤ ਮੁਸੀਅਤ ਹਉਰੇ ਭਾਈ॥

- ਰਾਮ ਕਬ, ੧੨, ੧* : ੧ (972)

ਹੁਕਮ-(ਅ. حُكْم, ਹੁਕਮ) ਆਦੇਸ਼, ਆਗਿਆ

ਰਾਜ ਨ ਭਾਗ ਨ ਹੁਕਮ ਨ ਸਾਦਨ॥

- ਆਸਾ ੫, ੧੪੩, ੨ : ੧ (406)

ਹੁਕਮ ਕੀਏ ਮਨਿ ਭਾਵਦੇ ਰਾਹਿ ਭੀਤੈ ਅਗੈ ਜਾਵਣਾ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੧੪ : ੩ (471)

ਹੁਕਮਹੁ-ਹੁਕਮ ਸਦਕਾ, ਵੇਖੋ 'ਹੁਕਮ'
ਸੋ ਕਿਉ ਅੰਧਾ ਆਖੀਐ ਜਿ ਹੁਕਮਹੁ ਅੰਧਾ ਹੋਇ॥

- ਰਾਮ ੩, ਵਾਰ ੧੬੪, ੨, ੩ : ੧ (954)

ਹੁਕਮਿ-ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਹੁਕਮ ਨਾਲ, ਵੇਖੋ 'ਹੁਕਮ'
ਹੁਕਮੀ ਹੋਵਨਿ ਜੀਅ ਹੁਕਮਿ ਮਿਲੈ ਵਡਿਆਈ॥

- ਜਪੁ ੧, ੨ : ੨ (1)

ਹੁਕਮੀ-ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਹੁਕਮ ਸਦਕਾ, ਵੇਖੋ 'ਹੁਕਮ'
ਹੁਕਮੀ ਆਇਆ ਹੁਕਮੁ ਨ ਬੁਝੈ ਹੁਕਮਿ ਸਵਾਰਣਹਾਰਾ॥

- ਧਨਾ ੧, ਛੰਡ ੨, ੩ : ੫ (688)

ਹੁਕਮੁ- ਆਗਿਆ, ਵੇਖੋ 'ਹੁਕਮ'
ਹੁਕਮੀ ਹੋਵਨਿ ਆਕਾਰ ਹੁਕਮੁ ਨ ਕਹਿਆ ਜਾਈ॥

- ਜਪੁ ੧, ੨ : ੧ (1)

ਹੁਕਮੇ-ਹੁਕਮ ਵਿਚ, ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ, ਹੁਕਮ ਸਦਕਾ, ਹੁਕਮ ਨਾਲ, ਵੇਖੋ 'ਹੁਕਮ'
ਹੁਕਮੇ ਕਰਮ ਕਮਾਵਣੇ ਪਇਐ ਕਿਰਤਿ ਫਿਰਾਉ॥

- ਸਿਰੀ ੩, ਅਸ ੨੦, ੫ : ੧ (66)

ਹੁਕਮੈ- ਹੁਕਮ ਦੇ, ਵੇਖੋ 'ਹੁਕਮ'
ਬਿਨੁ ਹੁਕਮੈ ਕਿਉ ਬੁਝੈ ਬੁਝਾਈ॥

- ਆਸਾ ੫, ੩੩, ੧ : ੨ (378)

ਹੁਕਮੋ-ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਵੇਖੋ 'ਹੁਕਮ'
ਜੰਮਣ ਮਰਣਾ ਹੁਕਮੋ ਵਰਤੈ ਗੁਰਮੁਖਿ ਆਪੁ ਪਛਾਣੈ॥

- ਸੁਗੀ ੩, ਅਸ ੧, ੮ : ੨ (754)

ਹੁਕਾਮੀ- ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਹੁਕਮ ਸਦਕਾ, ਵੇਖੋ 'ਹੁਕਮ'
ਬਿਚਰਦੇ ਫਿਰਹਿ ਸੰਸਾਰ ਮਹਿ ਹਰਿ ਜੀ ਹੁਕਾਮੀ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਵਾਰ ੧੪ : ੬ (1099)

ਹੁਜਤਿ-(ਅ. ਹੁਜਤ) (1) ਬਹਾਨਾ, ਸੰਕਾ
ਗੁਰਮਤਿ ਸਾਚੀ ਹੁਜਤਿ ਦੂਰਿ॥

- ਆਸਾ ੧, ੧੩, ੧ : ੧ (352)

(2) ਤਰਕ, ਦਲੀਲ
ਮੁਰਖ ਪੰਡਿਤ ਹਿਕਮਤਿ ਹੁਜਤਿ ਸੰਜੈ ਕਰਹਿ ਪਿਆਰੁ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੧੧੪, ੧, ੨ : ੬ (469)

ਹੁਜਰਾ-(ਅ. ਹੁਜਰਹ) ਇਕਾਤਵਾਜ, ਸਿਮਰਨ ਲਈ ਇਕਾਤ ਸਥਾਨ
ਹੁਰ ਨੂਰ ਮੁਸਕੁ ਖੁਦਾਇਆ ਬੰਦਗੀ ਅਲਹ ਆਲਾ ਹੁਜਰਾ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੧੨, ੫ : ੩ (1084)

ਹੁਰਮਤਿ-(ਅ. ਹੁਰਮਤ), ਇੱਜ਼ਤ, ਆਦਰ, ਮਾਨ
ਹੁਰਮਤਿ ਤਿਸ ਨੈ ਅਗਲੀ ਓਹੁ ਵਜਹੁ ਭਿ ਦੂਣਾ ਖਾਇ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੨੨ : ੨ (474)

ਹੁਰ-(ਅ. *هَر* ਹੁਰ) ਸੁੰਦਰ ਇਸਤ੍ਰੀ, ਬਹਿਸ਼ਤ ਦੀ ਪਰੀ, ਅਪਸਰਾ

ਹੁਰ ਨੂਰ ਮੁਸਕੁ ਖੁਦਾਇਆ ਬੰਦਗੀ ਅਲਹ ਆਲਾ ਹੁਜਰਾ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਸੋਲਾ ੧੨, ਪ : ੩ (1084)

ਹੁਲ-(ਫ਼. *هول*, *هول* ਹੋਲ, ਹੋਲ) ਚੌਲਾ, ਹਾਹਾਕਾਰ

ਅਗੈ ਦੋਜਕੁ ਤਪਿਆ ਸੁਣੀਐ ਹੁਲ ਪਵੈ ਕਾਹਾਹਾ ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੯੮: ੨ (1383)

ਹੇਚਿ-(ਫ਼. *هچ* ਹੇਚ) ਬੋੜਾ/ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹਾ ਵੀ

ਮਮ ਸਰ ਮੁਇ ਅਜਰਾਈਲ ਗਿਰਫਤਹ ਦਿਲ ਹੇਚਿ ਨ ਦਾਨੀ॥

- ਤਿਲੀ ੧, ੧, ੧* : ੨ (721)

ਹੈਯਾਤੀ-(ਅ. *حيات* ਹਯਾਤ) ਜੀਵਨ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਉਮਰ

ਸੇਖ ਹੈਯਾਤੀ ਜਗਿ ਨ ਕੋਈ ਬਿਰੁ ਰਹਿਆ॥

- ਆਸਾ ਫਰ, ੨, ਪ : ੧ (488)

ਹੈਰਤਿ-(ਅ. *هیرت* ਹੈਰਤ) ਹੈਰਾਨੀ, ਅਚੰਭਾ

ਤੀਨਿ ਦੇਵ ਅਰੁ ਕੋਤਿ ਤੇਤੀਸਾ ਤਿਨ ਕੀ ਹੈਰਤਿ ਕਛੁ ਨ ਰਹੀ॥

- ਗੁਜ ਪ, ੧੪, ੧ : ੨ (498)

ਹੈਰਾਣੁ-(ਅ. *هیران* ਹੈਰਾਨ) ਦੰਗ, ਅਚੰਭਤ

ਨਾਨਕ ਹੰਦਾ ਛੜੁ ਸਿਰਿ ਉਮਤਿ ਹੈਰਾਣੁ॥

- ਰਾਮ ਬਸ, ਵਾਰ ੬ : ੧੮ (968)

ਹੈਰਾਨ-ਅਚੰਭਤ, ਦੰਗ, ਵੇਖੋ 'ਹੈਰਾਣੁ'

ਗੁਨ ਗਾਵਹ ਪ੍ਰਭ ਅਗਮ ਠਾਕੁਰ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਇ ਰਹੇ ਹੈਰਾਨ॥

- ਪ੍ਰਭਾ ੪, ੧, ੪ : ੧ (1335)

ਹੈਰਾਨਾ-(ਅ. *هیران* ਹੈਰਾਨ) ਪਰੇਸ਼ਾਨ, ਚਿੰਤਾਤੁਰ

ਬਨ ਖੰਡਿ ਮਾਇਆ ਮੋਹਿ ਹੈਰਾਨਾ॥

- ਆਸਾ ੧, ਅਸ ੮, ੧ : ੨ (415)

ਹੈਰਾਨੁ-ਅਚੰਭਤ, ਚਕ੍ਰਿਤ, ਵੇਖੋ 'ਹੈਰਾਣੁ'

ਹੋਰਤ ਹੋਰਤ ਹੇ ਸਖੀ ਹੋਇ ਰਹੀ ਹੈਰਾਨੁ॥

- ਰਾਮ ੧, ਓਅੰ ੫੧ : ੧ (937)

ਹੈਰਾਨੈ-ਅਚੰਭਤ, ਦੰਗ, ਵੇਖੋ 'ਹੈਰਾਣੁ'

ਪੇਖਿ ਪੇਖਿ ਮਨ ਮਹਿ ਹੈਰਾਨੈ॥

- ਪ੍ਰਭਾ ਪ, ੨, ੨ : ੪ (1338)

ਹੈਰਾਨੋ-ਅਚੰਭਤ, ਦੰਗ, ਵੇਖੋ 'ਹੈਰਾਣੁ'

ਅਚਲ ਅਮਰ ਨਿਰਭੈ ਪਦੁ ਪਾਇਓ ਜਗਤ ਜਾਹਿ ਹੈਰਾਨੋ॥

- ਬਿਲਾ ੯, ੧, ੨ : ੧ (830)

ਹੈਵਾਨ- (ਅ. *هوان* ਹਵਾਨ) ਪਸ਼ੂ, ਜਾਨਵਰ
ਗੈਬਾਨ ਹੈਵਾਨ ਹਰਾਮ ਕੁਸਤਨੀ ਮੁਰਦਾਰ ਬਖੋਰਾਇ॥

- ਤਿਲੈ ੫, ੧, ੨ : ੧ (723)

ਕ

ਕਉਸੈ-(ਫ਼ਾ. *كوش* ਕਫ਼ਸ) ਜੁੱਤੀ, ਖੜਾਵਾਂ
ਜਿਨਿ ਆਕਾਸ ਕੁਲਹ ਸਿਰਿ ਕੀਨੀ ਕਉਸੈ ਸਪਤ ਪਯਾਲਾ॥

- ਭੈਰ ਨਾਮ, ੧, ੧ : ੧ (1167)

ਕਉਲੁ-(ਅ. *قول* ਕੌਲ) ਬਚਨ, ਇਕਰਾਰ, ਵਾਹਦਾ
ਪੁਤ੍ਰੀ ਕਉਲੁ ਨ ਪਾਲਿਓ ਕਰਿ ਪੀਰਹੁ ਕੰਨੁ ਮੁਰਟੀਐ॥

- ਰਾਮ ਬਸ, ਵਾਰ ੨ : ੧੦ (967)

ਕਸ-(ਫ਼ਾ. *كس* ਕਸੇ) ਕੋਈ ਆਦਮੀ, ਕੋਈ
ਜਨ ਪਿਸਰ ਪਦਰ ਬਿਰਾਦਰਾਂ ਕਸ ਨੇਸ ਦਸਤੰਗੀਰ॥

- ਤਿਲੈ ੧, ੧, ੨ : ੧ (721)

ਕਸਾਈ-(ਅ. *قصاب* ਕਸਾਈ ਕਸਾਬ) ਬੁੱਚੜ, ਜਾਨਵਾਰਾਂ ਦਾ ਬੱਧ ਕਰਨ ਵਾਲਾ
ਜਗਤੁ ਪਸ਼ੂ ਅਹੰ ਕਾਲੁ ਕਸਾਈ॥

- ਰਾਮ ੧, ਓਅੰ ੧੮ : ੫ (932)

ਕਸਾਬਿ-(ਅ. *قصاب* ਕਸਾਬ) ਕਸਾਈ, ਬੁੱਚੜ
ਮਹਾ ਕਸਾਬਿ ਫੁਰੀ ਸਟਿ ਪਾਈ॥

- ਰਾਮ ੫, ੫੦, ੨ : ੨ (898)

ਕਸੀਦਾ-(ਫ਼ਾ. *كشيد* ਕਸ਼ੀਦਹ) ਕਢਾਈ, ਪੜੇ ਉਤੇ ਸੁਈ ਧਾਗੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਕਢਾਈ
ਕਢਿ ਕਸੀਦਾ ਪਹਿਰਹਿ ਚੋਲੀ ਤਾਂ ਤੁਮ੍ਹ ਜਾਣਹੁ ਨਾਰੀ॥

- ਬਸੰ ੧, ੧੦, ੨ : ੧ (1171)

ਕਸੇ-(ਫ਼ਾ. *كس* ਕਸੇ) ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ
ਨ ਰਿਜਕੁ ਦਸਤ ਆ ਕਸੇ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੩੪, ੧, ੫ : ੧ (144)

ਕਹਰੁ-(ਅ. **قهر** ਕਹਰ) ਗੁੱਸਾ, ਆਫ਼ਤ
ਲਾਹੌਰ ਸਹਰੁ ਜਹਰੁ ਕਹਰੁ ਸਵਾ ਪਹਰੁ॥

- ਸਲੋ ੧, ੨੭ : ੧ (1412)

ਕਤਹੀ-(ਅ. **قطعی** ਕਤਈ) ਹਰਗਿਜ, ਬਿਲਕੁਲ
ਓਹੁ ਨ ਸੁਣਈ ਕਤਹੀ ਤੁਮ੍ਹ ਲੋਕ ਸੁਣਾਵਹੁ॥

- ਆਸਾ ੧, ਅਸ ੧੩, ੪ : ੨ (418)

ਕਤਹੁ-ਬਿਲਕੁਲ, ਕਦੀ ਵੀ, ਵੇਖੋ 'ਕਤਹੀ'
ਗੁਰ ਕਾ ਬਚਨੁ ਕਤਹੁ ਨ ਜਾਇ॥

- ਗਉ ੫, ੭੪, ੨ : ੩ (177)

ਕਤਹੂੰ- ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ, ਵੇਖੋ 'ਕਤਹੀ'
ਤਾ ਕਉ ਚਿੰਤਾ ਕਤਹੂੰ ਨਾਹਿ॥

- ਗਉ ੫, ੧੦੩, ੨ : ੨ (186)

ਕਤੀਫਿਆ-(ਅ. **قطیف** ਕਤੀਫਤ) ਕਤਾਇਫ ਮਖਮਲ
ਰੰਗ ਪਰੰਗ ਕਤੀਫਿਆ ਪਹਿਰਹਿ ਧਰਮਾਈ॥

- ਸਾਰ ੪, ਵਾਰ ੨੪ : ੨ (1247)

ਕਤੁ-(ਅ. **قط** ਕਤੁ) ਕਟਣਾ, ਕਟਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ
ਮਾਣਕੁ ਮਨ ਮਹਿ ਮਨੁ ਮਾਰਸੀ ਸਚਿ ਨ ਲਾਗੈ ਕਤੁ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ੧੦, ੧ : ੩ (992)

ਕਤੇਬ-(ਅ. **کتب** ਕਤੇਬ) ਪੱਛਮੀ ਧਰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ, ਗ੍ਰੰਥ
ਪੰਜ ਵਖਤ ਨਿਵਾਜ ਗੁਜਾਰਹਿ ਪੜਹਿ ਕਤੇਬ ਕੁਰਾਣਾ॥ (ਧਾਰਮਕ ਗ੍ਰੰਥ)

- ਸਿਰੀ ੧, ੨੮, ੪ : ੧ (24)

ਸਾਚੁ ਕਤੇਬ ਬਖਾਨੈ ਅਲਹੁ ਨਾਰਿ ਪੁਰਖੁ ਨਹੀ ਕੋਈ॥ (ਕੁਰਾਨ)

- ਆਸਾ ਕਬ, ੨੯, ੨ : ੧ (483)

ਕਤੇਬਾ- ਪੁਸਤਕਾਂ, ਗ੍ਰੰਥ, ਧਾਰਮਕ ਗ੍ਰੰਥ, ਵੇਖੋ 'ਕਤੇਬ'
ਅੰਤਰਿ ਪੂਜਾ ਪੜਹਿ ਕਤੇਬਾ ਸੰਜਮੁ ਤੁਰਕਾ ਭਾਈ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੧੬੬, ੧, ੧ : ੩ (471)

ਕਤੇਬੀ-ਗ੍ਰੰਥਾਂ/ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੇ, ਵੇਖੋ 'ਕਤੇਬ'
ਬੇਦ ਕਤੇਬੀ ਭੇਦੁ ਨ ਜਾਤਾ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ਸੋਲਾ, ੨, ੬ : ੧ (1021)

ਕਤੇਬੀ-ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ, ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਕਤੇਬ'
ਮਾਸੁ ਪੁਰਾਣੀ ਮਾਸੁ ਕਤੇਬੀ ਚਹੁ ਜੁਗਿ ਮਾਸੁ ਕਮਾਣਾ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੨੫੬, ੧, ੨ : ੧੨ (1290)

ਕਦਮ-(ਅ. **قدم** ਕਦਮ) ਪੈਰ, ਚਰਣ
ਅਚਰਜੁ ਤੇਰੀ ਕੁਦਰਤਿ ਤੇਰੇ ਕਦਮ ਸਲਾਹ॥

- ਭੈਰ ੫, ੧੦, ੨ : ੧ (1138)

ਕਦਾ-(ਅ. قدّ ਕਦਰ) ਹਟਾਉਣਾ

ਨੀਲੀ ਸਿਆਹੀ ਕਦਾ ਕਰਣੀ ਪਹਿਰਣੁ ਪੈਰ ਧਿਆਨੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨, ੨ : ੨ (16)

ਕਦੁਰੀ-(ਅ. کدورت ਕਦੁਰਤ) ਗੰਧਲਪਣ, ਮਲੀਨਤਾ, ਮਨ ਦੀ ਮੈਲ

ਮਿਸਿਮਿਲਿ ਤਾਮਸੁ ਭਰਮੁ ਕਦੁਰੀ॥

- ਭੈਰ ਕਬ, ੪, ੨ : ੧ (1158)

ਕਨਾਰਾ-(ਫ਼ਾ. کنار ਕਨਾਰ), ਕੰਢਾ, ਤੀਰ

ਬਾਲੁ ਕਨਾਰਾ ਤਰੰਗ ਮੁਖਿ ਆਇਆ॥

- ਆਸਾ ਪ, ੮੧, ੩ : ੧ (390)

ਕਨਾਰੈ- ਕੰਢੇ ਤੇ, ਵੇਖੋ 'ਕਨਾਰਾ'

ਤੇਰਸਿ ਤਰਵਰ ਸਮੁਦ ਕਨਾਰੈ॥

- ਬਿਲਾ ੧, ਬਿਤੀ ੧੭ : ੧ (840)

ਕਫ਼-(ਫ਼ਾ. کف ਕਫ਼) ਝੱਗ, ਬਲਗਮ

ਕਫ਼ ਕੰਠੁ ਬਿਰੁਧੋ ਨੈਨਹੁ ਨੀਰੁ ਢਰੇ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ਅਸ ੮, ੭:੧ (1014)

ਕਬਜ਼-(ਅ. قبض ਕਬਜ਼) ਪਕੜ

ਦਿਲ ਕਬਜ਼ ਕਬਜ਼ਾ ਕਾਦਰੋ ਦੇਜਕ ਸਜਾਇ॥

- ਤਿਲੰ ੫, ੧, ੨ : ੨ (723)

ਕਬਜ਼ਾ-ਪਕੜ ਕੇ, ਵੇਖੋ 'ਕਬਜ਼'

ਦਿਲ ਕਬਜ਼ ਕਬਜ਼ਾ ਕਾਦਰੋ ਦੇਜਕ ਸਜਾਇ॥

- ਤਿਲੰ ੫, ੧, ੨ : ੨ (723)

ਕਬੀਰ-(ਅ. کبير ਕਬੀਰ) ਵੱਡਾ, ਬਜ਼ੁਰਗ

ਹਕਾ ਕਬੀਰ ਕਰੀਮ ਤੁ ਬੇਅੈਬ ਪਰਵਦਗਾਰ॥

- ਤਿਲੰ ੧, ੧, ੧ : ੨ (721)

ਕਬੂਲ-(ਅ. قبول ਕਬੂਲ) ਪਰਵਾਨ, ਸ੍ਰੀਕਾਰ

ਪੰਚ ਮਰਦ ਸਿਦਕਿ ਲੇ ਬਾਧਹੁ ਧੈਰਿ ਸਬੂਰੀ ਕਬੂਲ ਪਰਾ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਸੈਲਾ ੧੨, ੪ : ੩ (1083)

ਕਬੂਲਿ-ਪਰਵਾਨ ਕਰ, ਵੇਖੋ 'ਕਬੂਲ'

ਪਹਿਲਾ ਮਰਣੁ ਕਬੂਲਿ ਜੀਵਣ ਕੀ ਛਡਿ ਆਸ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਵਾਰ ੨੩੨, ੫, ੧ : ੧ (1102)

ਕਬੂਲੁ-ਪਰਵਾਨ, ਸ੍ਰੀਕਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਕਬੂਲ'

ਜਾਚਿਕੁ ਮੰਗੈ ਨਿਤ ਨਾਮੁ ਸਾਹਿਬੁ ਕਰੇ ਕਬੂਲੁ॥

- ਗਉ ਪ, ਵਾਰ ੨੧੨, ੫, ੨ : ੧ (323)

ਕਮਜਾਤਿ-(ਫ਼ਾ. کمزات ਕਮਜਾਤ) ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਵਾਲਾ ਭਾਵ ਕਮੀਨਾ, ਨੀਚ, ਦੁਰਾਚਾਰਨ

ਖਸਮੁ ਵਿਸਾਰਹਿ ਤੇ ਕਮਜਾਤਿ॥

- ਆਸਾ ੧, ਸ਼ੇਰ ੩, ੪ : ੩ (10)

ਕਮਤਰੀਨ-(ਫ਼ਾ. کمترین ਕਮਤਰੀਨ) ਬਹੁਤ ਘਟੀਆ

ਮਨ ਕਮੀਨ ਕਮਤਰੀਨ ਤੂ ਦਰੀਆਉ ਖੁਦਾਇਆ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੨੭ਸ, ੧, ੨ : ੩ (1291)

ਕਮਰ-(ਫ਼ਾ. کمر ਕਮਰ) ਲੱਕ

ਮੁਡ ਪਲੇਸਿ ਕਮਰ ਬਧਿ ਪੋਥੀ॥

- ਗੋਡ ਕਬ, ੬, ੩ : ੩ (871)

ਕਮਰਬੰਦ-(ਫ਼ਾ. کمربند ਕਮਰਬੰਦ) ਲੱਕ ਨਾਲ ਬੰਨਣ ਵਾਲਾ ਪਟਕਾ/ਪੱਟੀ, ਕਮਰਕਸਾ

ਕਮਰਬੰਦੁ ਸੰਤੋਖ ਕਾ ਧਨੁ ਜੋਬਨੁ ਤੇਰਾ ਨਾਮ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨, ੨ : ੩ (16)

ਕਮਰਿ-ਲੱਕ ਉੱਪਰ, ਵੇਖੋ 'ਕਮਰ'

ਕਮਰਿ ਕਟਾਰਾ ਬੰਕੁਤਾ ਬੰਕੇ ਕਾ ਅਸਵਾਰੁ॥

- ਰਾਮ ੩, ਵਾਰ ੧੯ਸ, ੧, ੩ : ੧ (956)

ਕਮਾਣ-(ਫ਼ਾ. کمان ਕਮਾਨ) ਧਨੁੱਸ, ਇੱਕ ਸ਼ਸਤ੍ਰ

ਤਰਕਸ ਤੀਰ ਕਮਾਣ ਸਾਧਿ ਤੇਗਬੰਦ ਗੁਣ ਧਾਤੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨, ੩ : ੨ (16)

ਕਮਾਨ- ਧਨੁੱਸ, ਵੇਖੋ 'ਕਮਾਣ'

ਸ੍ਰਾਦ ਸਨਾਹ ਟੋਪੁ ਮਮਤਾ ਕੋ ਕੁਬੁਧਿ ਕਮਾਨ ਚਢਾਈ॥

- ਭੈਰ ਕਬ, ੧੨, ੩ : ੧ (1161)

ਕਮੀ-(ਫ਼ਾ. کمی ਕਮੀ) ਘਾਟ, ਬੁੜ

ਕਿਛੁ ਨਾਹੀ ਤਾ ਕੈ ਕਮੀ॥

- ਗਉ ੫, ੧੪੭*, ੨ : ੨ (212)

ਕਮੀਆ-ਘਾਟ, ਬੁੜ, ਵੇਖੋ 'ਕਮੀ'

ਤਿਸੁ ਜਨ ਕਉ ਕਹੁ ਕਾ ਕੀ ਕਮੀਆ॥

- ਗਉ ੫, ੧੦੨, ੧ : ੨ (186)

ਕਮੀਨ-(ਫ਼ਾ. کمین ਕਮੀਨ) ਨੀਚ, ਤੁੱਛ, ਘਟੀਆ

ਮਨ ਕਮੀਨ ਕਮਤਰੀਨ ਤੂ ਦਰੀਆਉ ਖੁਦਾਇਆ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੨੭ਸ, ੧, ੨ : ੩ (1291)

ਕਮੀਨੀ-ਤੁੱਛ, ਨੀਚ, ਘਟੀਆ, ਵੇਖੋ 'ਕਮੀਨ'

ਮੇਰੀ ਜਾਤਿ ਕਮੀਨੀ ਪਾਤਿ ਕਮੀਨੀ ਓਛਾ ਜਨਮੁ ਹਮਾਰਾ॥

- ਸ਼ੇਰ ਰਵਿ, ੬, ੫ : ੧ (659)

ਕਰਹਲਾ-(1) (ਅ. قمرل, ਕਿਰਮਿਲ) ਉਠ

ਮਾਰਵਾਤਿ ਜੈਸੇ ਨੀਰੁ ਬਾਲਹਾ ਬੇਲਿ ਬਾਲਹਾ ਕਰਹਲਾ॥

- ਧਨਾ ਨਾਮ, ੩, ੧ : ੧ (693)

(2) ਉਠ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲਾ

ਮਨ ਕਰਹਲਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੁਰਖੁ ਧਿਆਇ॥

- ਗਉ ੪, ੧, ੧* : ੧ (234)

ਕਰਹਲੁ-ਉਠ, ਵੇਖੋ 'ਕਰਹਲਾ' (1)

ਹਉ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਖਿਨੁ ਪਲੁ ਰਹਿ ਨ ਸਕਉ ਜੈਸੇ ਕਰਹਲੁ ਬੇਲਿ ਰੀਝਾਈ॥

- ਆਸਾ ੪, ੬੨, ੧* : ੨ (369)

ਕਰਹਲੇ-ਉਠ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲੇ, ਵੇਖੋ ਕਰਹਲਾ (2)

ਕਰਹਲੇ ਮਨ ਪਰਦੇਸੀਆ ਕਿਉ ਮਿਲੀਐ ਹਰਿ ਮਾਇ॥

- ਗਉ ੪, ੧, ੧ : ੧ (234)

ਕਰਗਹ- (ਫ਼ਾ. کارگاه, ਕਾਰਗਾਹ) ਖੱਡੀ, ਅੱਡਾ

ਧਰਨਿ ਅਕਾਸ ਕੀ ਕਰਗਹ ਬਨਾਈ॥

- ਆਸਾ ਕਬ, ੩੬, ੨ : ੧ (484)

ਕਰਜ-(ਅ. قرض, ਕਰਜ਼) ਹੁਦਾਰ

ਹਮਰੈ ਮਸਤਕਿ ਦਾਗੁ ਦਗਾਨਾ ਹਮ ਕਰਜ ਗੁਰੁ ਬਹੁ ਸਾਢੇ॥

- ਗਉ ੪, ੫੯, ੨ : ੧ (171)

ਕਰਜੁ- ਕਰਜਾ, ਹੁਦਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਕਰਜ਼'

ਕਰਜੁ ਉਤਾਰਿਆ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕਰਿ ਆਹਰੁ ਆਪ॥ (ਲੇਖਾ ਕੱਟਿਆ)

- ਬਿਲਾ ੫, ੬੨, ੧ : ੨ (816)

ਕਰਣ-(ਅ. قرن, ਕਰਨ) ਵਾਹਿਦ, ਇਕੋ ਇਕ

ਕਰਣ ਕਰੀਮ ਨ ਜਾਤੇ ਕਰਤਾ ਤਿਲ ਪੀਤੇ ਜਿਉ ਘਾਣੀਆ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਅਸ ੮, ੩ : ੩ (1020)

ਕਰਦਨ-(ਫ਼ਾ. کردن, ਕਰਦਨ) ਕਰਨਾ

ਅਸਮਾਨ ਮਿਠਾਨੇ ਲਹੰਗਾ ਦਰੀਆ ਗੁਸਲ ਕਰਦਨ ਬੂਦ॥

- ਤਿਲੋ ਕਬ, ੧, ੩ : ੧ (727)

ਕਰਦਮ-(ਫ਼ਾ. کردیم, ਕਰਦੇਮ) ਅਸੀਂ ਕੀਤਾ, ਮੈਂ ਕੀਤਾ

ਗਾਹੇ ਨ ਨੇਕੀ ਕਾਰ ਕਰਦਮ ਮਮ ਈ ਚਿਨੀ ਅਹਵਾਲ॥

- ਤਿਲੋ ੧, ੧, ੩ : ੨ (721)

ਕਰਦੇਮ- ਅਸੀਂ ਕੀਤਾ, ਵੇਖੋ 'ਕਰਦਮ'

ਸਬ ਰੋਜ ਗਸਤਮ ਦਰ ਹਵਾ ਕਰਦੇਮ ਬਦੀ ਖਿਆਲ॥

- ਤਿਲੋ ੧, ੧, ੩ : ੧ (721)

ਕਰਮ-(ਅ. کرم ਕਰਮ) ਮਿਹਰ, ਬਖਸ਼ਿਸ਼, ਕ੍ਰਿਪਾ

ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਕਰਮ ਨ ਛੁਟਸੀ ਕਹਿ ਸੁਣਿ ਆਖਿ ਵਖਾਣੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੫, ੭ : ੩ (56)

ਆਵਣ ਜਾਣ ਰਖੇ ਕਰਿ ਕਰਮ॥

- ਗਉ ੫, ੯੨, ੨ : ੪ (183)

ਕਰਮਾਤਿ-(ਅ. کرامات ਕਰਮਾਤ) (1) ਬਜ਼ੁਰਗੀ, ਵਡਿਆਈ, ਬਖਸ਼ਿਸ਼

ਨਾਨਕ ਸਾ ਕਰਮਾਤਿ ਸਾਹਿਬ ਤੁਠੈ ਜੋ ਮਿਲੈ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੨੩੨, ੨, ੧:੨ (474)

(2) ਅਲੌਕਿਕ ਕੰਮ, ਮੁਅਜਜ਼ਾ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ

ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਪੈਨਣੁ ਖਾਣੁ ਸਭੁ ਬਾਦਿ ਹੈ ਧਿਗੁ ਸਿਧੀ ਧਿਗੁ ਕਰਮਾਤਿ॥

- ਸੋਰ ੪, ਵਾਰ ੨੦੨, ੩, ੨:੩ (650)

ਕਰਮਿ-ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਰਾਹੀਂ, ਵੇਖੋ 'ਕਰਮ'

ਕਰਮਿ ਪਰਾਪਤਿ ਤਿਸੁ ਹੋਵੈ ਜਿਸ ਨੋ ਹੋਇ ਦਇਆਲੁ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ੯੦, ੧ : ੪ (49)

ਕਰਮੀ-ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਸਦਕਾ, ਵੇਖੋ 'ਕਰਮ'

ਨਾਨਕ ਨਦਰੀ ਕਰਮੀ ਦਾਤਿ॥

- ਜਪੁ ੧, ੨੪ : ੧੬ (5)

ਕਰਮੁ-ਬਖਸ਼ਿਸ਼, ਵੇਖੋ 'ਕਰਮ'

ਬਹੁਤਾ ਕਰਮੁ ਲਿਖਿਆ ਨਾ ਜਾਇ॥

- ਜਪੁ ੧, ੨੫ : ੧ (5)

ਕਰਾਰੀ-(ਅ. قرار ਕਰਾਰ) ਕਰਾਰ, ਟਿਕਾਓ

ਟੁਕੁ ਦਮੁ ਕਰਾਰੀ ਜਉ ਕਰਹੁ ਹਾਜਿਰ ਹਜ਼ੂਰਿ ਖੁਦਰਇ॥

- ਤਿਲੋ ਕਥ, ੧, ੧: ੨ (727)

ਕਰਮੈ- ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ, ਵੇਖੋ 'ਕਰਮ'

ਕਰਮਿ ਮਿਲੈ ਤ ਪਾਈਐ ਵਿਣੁ ਕਰਮੈ ਪਾਇਆ ਨ ਜਾਇ॥

- ਸਿਰੀ ੩, ੩੯, ੪ : ੧ (29)

ਕਰੀਮ-(ਅ. کريم ਕਰੀਮ) ਸਖੀ, ਦਿਆਲੂ

ਹਕਾ ਕਬੀਰ ਕਰੀਮ ਤੁ ਬੇਅੈਬ ਪਰਵਦਗਾਰ॥

- ਤਿਲੋ ੧, ੧, ੧ : ੨ (721)

ਕਰੀਮਾ-ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਵੇਖੋ 'ਕਰੀਮ'

ਕੁਦਰਤਿ ਕਾਦਰ ਕਰਣ ਕਰੀਮਾ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੧੨, ੧੫ : ੧ (1084)

ਕਰੀਮਾ-ਹੇ ਬਖਸ਼ਿਸ਼, ਕਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਵੇਖੋ 'ਕਰੀਮ'

ਕਰੀਮਾ ਰਹੀਮਾ ਅਲਾਹ ਤੂ ਗਨੀ॥

- ਤਿਲੋ ਨਾਮ, ੨, ੧ : ੧ (727)

ਕਰੀਮੁ- ਬਖਸ਼ਿੰਦ, ਵੇਖੋ 'ਕਰੀਮ'

ਸੋ ਕਰਤਾ ਕਾਦਰ ਕਰੀਮੁ ਦੇ ਜੀਆ ਰਿਜਕੁ ਸੰਬਾਹਿ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੨੪ : ੨ (475)

ਕਲੰਦਰ-(ਫ਼ਾ. کَلَنْدَر, کَلَنْدَر ਕਲੰਦਰ, ਕਲੰਦਰ) ਇੱਕ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਫਕੀਰ

ਆਉ ਕਲੰਦਰ ਕੇਸਵਾ॥

- ਭੈਰ ਨਾਮ, ੧, ੧* : ੧ (1167)

ਕਲੰਦਰੁ-ਮੁਸਲਮਾਨ ਫਕੀਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਫਿਰਕਾ, ਵੇਖੋ 'ਕਲੰਦਰ'

ਮਨੁ ਮੰਦਰੁ ਤਨੁ ਵੇਸ ਕਲੰਦਰੁ ਘਟ ਹੀ ਤੀਰਥਿ ਨਾਵਾ॥

- ਬਿਲਾ ੧, ੨, ੧ : ੧ (795)

ਕਲਮ-(1)(ਅ. کَلَم ਕਲਮ) ਲੇਖਣੀ, ਲਿਖਣ ਦਾ ਸੰਦ

ਕਾਗਦਿ ਕਲਮ ਨ ਲਿਖਣਹਾਰੁ॥

- ਜਪੁ ੧, ੧੨ : ੩ (3)

(2) (ਅ. کَلِمَة ਕਲਿਮਹ) ਕਲਮਾ ਦਾ ਸੰਖੇਪ, ਰੱਬੀ ਆਦੇਸ਼, ਖੁਦਾਈ ਬੋਲ

ਦੇਹ ਮਸੀਤਿ ਮਨੁ ਮਉਲਾਣਾ ਕਲਮ ਖੁਦਾਈ ਪਾਕੁ ਖਰਾ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੧੨, ੨ : ੩ (1083)

(ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਹੋਣਾ ਕਲਮਾ ਹੈ)

ਕਲਮਾ-(ਅ. کَلِمَة ਕਲਿਮਹ) ਪੈਗੰਬਰੀ ਬੋਲ, ਵੇਖੋ 'ਕਲਮ' (2) ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਮੂਲਮੰਤਰ

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ “ਲਾ ਇਲਾਹ ਇਲਾਲਹੁ ਮੁਹੰਮਦੱਰਸੂਲੱਲਾਹ”

ਕਰਣੀ ਕਾਬਾ ਸਚੁ ਪੀਰੁ ਕਲਮਾ ਕਰਮ ਨਿਵਾਜ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੭੪, ੧, ੧ : ੩ (140)

(ਅ. کَلَم ਕਲਮ) ਲੇਖਣੀ, ਕਲਮ

ਬਸੁਪ ਕਾਗਦ ਬਨਰਾਜ ਕਲਮਾ ਲਿਖਣ ਕਉ ਜੇ ਹੋਇ ਪਵਨ॥

- ਆਸਾ ੫, ਛੰਤ ੮, ੪ : ੫ (458)

ਕਲਾਮ-(ਅ. کَلَم ਕਲਮ) ਲੇਖਣੀ, ਕਲਮ, ਵੇਖੋ 'ਕਲਮ'

ਹੁਕਮਿ ਚਲਾਏ ਆਪਣੈ ਕਰਮੀ ਵਹੈ ਕਲਾਮ॥

- ਸਾਰ ੪, ਵਾਰ ੯੪, ੧, ੨ : ੨ (1241)

ਕਵਾਇ-(ਅ. قَا ਕਬਾ) ਕੀਮਤੀ ਪੋਸ਼ਾਕ, ਚੋਗਾ, ਸਿਰੋਪਾਉ, ਸਰੋਪਾ

ਗੁਰਿ ਦੀਬਾਣਿ ਕਵਾਇ ਪੈਨਾਈਓ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ਅਸ ੨੯, ੪ : ੨ (73)

ਕਵਾਈ-ਕੀਮਤੀ ਪੋਸ਼ਾਕ, ਵੇਖੋ 'ਕਵਾਇ'

ਕਹਾ ਸੁ ਤੇਗਬੰਦ ਗਾਡੇਹਤਿ ਕਹਾ ਸੁ ਲਾਲ ਕਵਾਈ॥

- ਆਸਾ ੧, ਅਸ ੧੨, ੧ : ੨ (417)

ਕਾਇਨੁ-(ਅ. قَيْنُ ਕੈਨ) ਨੌਕਰ, ਗੁਲਾਮ (ਬਹੁਵਚਨ قِلْم, ਕ੍ਰਿਯਾਨ) ਦਾਸੀਆਂ

ਬੀਬੀ ਕਉਲਾ ਸਉ ਕਾਇਨੁ ਤੇਰਾ ਨਿਰੰਕਾਰ ਆਕਾਰੈ॥
(ਦਾਸੀਆਂ ਵਾਲਾ ਸਬੰਧ, ਨਿਕਾਹ)

- ਭੈਰ ਨਾਮ, ੧, ੩ : ੨ (1167)

ਕਾਇਮੁ-(ਅ. قائم ਕਾਯਮ) ਖਲੋਤਾ, ਸਲਾਮਤ, ਸਥਿਤ, ਸਥਿਰ

ਕਾਇਮੁ ਦਾਇਮੁ ਸਦਾ ਪਾਤਿਸਾਹੀ॥ (ਅਟਲ)

- ਗਉ ਰਵਿ, ੨, ੨ : ੧ (345)

ਓਹੁ ਹਮਾਰੈ ਮਾਥੈ ਕਾਇਮੁ ਅਉਰੁ ਹਮਰੈ ਨਿਕਟਿ ਨ ਆਵੈ॥

- ਆਸਾ ਕਬ, ੪, ੩ : ੨ (476)

ਕਾਸਾ-(ਅ. کاسہ ਕਾਸਹ) ਪਿਆਲਾ, ਠੂਠਾ, ਭਿਖਿਆ ਮੰਗਣ ਵਾਲਾ ਕੌਲਾ

ਕਰ ਕਾਸਾ ਦਰਸਨ ਕੀ ਭੁਖ॥

- ਤਿਲੈ ੧, ੨, ੧ : ੩ (721)

ਕਾਗਦ-(ਅ. کاغذ ਕਾਗਜ਼) ਕਾਗਜ਼

ਨਾਨਕ ਕਾਗਦ ਲਖ ਮਣਾ ਪਤਿ ਪਤਿ ਕੀਚੈ ਭਾਉ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨, ੪ : ੧ (15)

ਕਾਗਦਿ-ਕਾਗਜ਼, ਵੇਖੋ 'ਕਾਗਦ'

ਕਾਗਦਿ ਕਲਮ ਨ ਲਿਖਣਹਾਰੁ॥

- ਜਪੁ ੧, ੧੨ : ੩ (3)

ਕਾਗਦੁ-ਕਾਗਜ਼, ਵੇਖੋ 'ਕਾਗਦ'

ਜਾਲਿ ਮੋਹੁ ਘਸਿ ਮਸੁ ਕਰਿ ਮਤਿ ਕਾਗਦੁ ਕਰਿ ਸਾਰੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੬, ੧ : ੧ (16)

ਕਾਗਦੈ-ਕਾਗਜ਼ ਦਾ, ਵੇਖੋ 'ਕਾਗਦ'

ਕਮਾਦੈ ਅਰੁ ਕਾਗਦੈ ਕੁੰਨੇ ਕੋਇਲਿਆਹ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੪੯ : ੨ (1380)

ਕਾਗਰ- 'ਕਾਗਦ' ਦਾ ਤਦਭਵ ਰੂਪ

ਬਧੇ ਬਿਕਾਰ ਲਿਖੇ ਬਹੁ ਕਾਗਰ॥

- ਗਉ ਪ, ੧੪੭, ੪ : ੧ (195)

ਕਾਗਰਾ- 'ਕਾਗਦ' ਦਾ ਤਦਭਵ ਰੂਪ

ਤਰ ਤਾਰਿ ਅਪਵਿਤ੍ਰੁ ਕਰਿ ਮਾਨੀਐ ਰੇ ਜੈਸੇ ਕਾਗਰਾ ਕਰਤ ਬੀਚਾਰੈ॥ (ਭਾਵ ਲੇਖ)

- ਮਲਾ ਰਵਿ, ੧, ੨ : ੧ (1293)

ਕਾਗਰੁ- 'ਕਾਗਦ' ਦਾ ਤਦਭਵ(ਵਿਗਤਿਆ) ਰੂਪ

ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਸੰਗਿ ਉਧਾਰੁ ਹੋਇ ਫਾਟੈ ਜਮ ਕਾਗਰੁ॥ (ਭਾਵ 'ਲੇਖ')

- ਕਾਨ ੪, ਵਾਰ ੧੪ : ੩ (1318)

ਕਾਗਲੁ-ਕਾਗਜ਼, 'ਕਾਗਦ' ਦਾ ਤਦਭਵ ਰੂਪ

ਕਢਿ ਕਾਗਲੁ ਦਸੇ ਰਾਹੁ॥ (ਭਾਵ ਪੜ੍ਹੀ)

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੧੫੪, ੧, ੪ : ੮ (471)

ਕਾਜੀ-(ਅ. قاضي ਕਾਜੀ) ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਸ਼ਰਾਅ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਝਗੜਾ ਨਿਬੇੜਨ ਵਾਲਾ,
ਅਦਲੀ, ਜੱਜ
ਤਾ ਤੁ ਮੁਲਾ ਤਾ ਤੁ ਕਾਜੀ ਜਾਣਹਿ ਨਾਮੁ ਖੁਦਾਈ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨੮, ੨ : ੧ (24)

ਕਾਜੀਆ-ਕਾਜੀਆਂ ਨੇ, ਵੇਖੋ 'ਕਾਜੀ'
ਕਾਜੀਆ ਬਾਮਣਾ ਕੀ ਗਲ ਬਕੀ ਅਗਦੁ ਪੜੈ ਸੈਤਾਨੁ ਵੇ ਲਾਲੇ॥

- ਤਿਲੀ ੧, ੫, ੧ : ੪ (722)

ਕਾਦਰ-(ਅ. قادر ਕਾਦਿਰ) ਕੁਦਰਤ ਵਾਲਾ, ਸਰਬਸ਼ਕਤੀਮਾਨ, ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ
ਸੋ ਕਰਤਾ ਕਾਦਰ ਕਰੀਮੁ ਦੇ ਜੀਆ ਰਿਜਕੁ ਸੰਬਾਹਿ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੨੪ : ੨ (475)

ਕਾਦਰੁ-ਸਮਰਥ, ਵੇਖੋ 'ਕਾਦਰ'
ਅਲਾਹੁ ਅਲਖੁ ਅਗੰਮੁ ਕਾਦਰੁ ਕਰਣਹਾਰੁ ਕਰੀਮੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧੭, ੬ : ੧ (64)

ਕਾਦਰੋ-ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ, ਵੇਖੋ 'ਕਾਦਰ'
ਦਿਲ ਕਬਜ਼ ਕਬਜ਼ਾ ਕਾਦਰੋ ਦੋਜਕ ਸਜਾਇ॥

- ਤਿਲੀ ੫, ੧, ੨ : ੨ (723)

ਕਾਦਿਰੁ-ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਮਾਲਕ, ਵੇਖੋ 'ਕਾਦਰ'
ਸਭ ਤੇਰੀ ਕੁਦਰਤਿ ਤੂੰ ਕਾਦਿਰੁ ਕਰਤਾ ਪਾਕੀ ਨਾਈ ਪਾਕੁ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੩੩, ੧, ੨ : ੮ (464)

ਕਾਦੀ-(ਅ. قاضي ਕਾਜੀ) 'ਕਾਜੀ' ਦਾ ਤਦਭਵ ਰੂਪ, ਵੇਖੋ 'ਕਾਜੀ'
ਕਾਦੀ ਕੂੜੁ ਬੋਲਿ ਮਲੁ ਖਾਇ॥

- ਧਨਾ ੧, ੨, ੨ : ੧ (662)

ਕਾਦੀਆ-ਕਾਜੀਆਂ ਨੇ, ਵੇਖੋ 'ਕਾਜੀ'
ਵਖਤੁ ਨ ਪਾਇਓ ਕਾਦੀਆ ਜਿ ਲਿਖਨਿ ਲੇਖੁ ਕੁਰਾਣੁ॥

- ਜਪੁ ੧, ੨੧ : ੧੨ (4)

ਕਾਬਾ-(ਅ. كعبه ਕਾਬਹ) ਰਬ ਦਾ ਘਰ, ਮੱਕਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਧਰਮ-ਸਥਾਨ
ਕਰਣੀ ਕਾਬਾ ਸਚੁ ਪੀਰੁ ਕਲਮਾ ਕਰਮ ਨਿਵਾਜ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੭੩, ੧, ੧ : ੩ (140)

ਕਾਬੇ-ਮੱਕੇ ਵਿਚਲਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਧਰਮ-ਸਥਾਨ, ਵੇਖੋ 'ਕਾਬਾ'
ਸੇਖ ਸਬੂਰੀ ਬਾਹਰਾ ਕਿਆ ਹਜ ਕਾਬੇ ਜਾਇ॥

- ਸਲੋ ਕਬ; ੧੮੫ : ੧ (1374)

ਕਾਬੈ-ਕਾਬੇ ਦਾ/ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਕਾਬਾ'
ਕਬੀਰ ਹਜ ਕਾਬੈ ਹੋਇ ਹੋਇ ਗਇਆ ਕੇਤੀ ਬਾਰ ਕਬੀਰ॥

- ਸਲੋ ਕਬ; ੧੯੮ : ੧ (1375)

ਕਾਮੁ-(ਫ਼ਾ. كَام) ਮਨੋਰਥ, ਮੰਤਵ, ਮਨੋਭਾਵਨਾ
ਪੂਰਨ ਹੋਇ ਤੁਮਾਰਾ ਕਾਮੁ॥

- ਗਉ ੫, ੭੩, ੧ : ੨ (176)

ਕਾਰ-(ਫ਼ਾ. كَار) ਕੰਮ, ਆਹਰ, ਸਰੰਜਾਮ
ਜੋ ਤੁਧੁ ਭਾਵੈ ਸਾਈ ਭਲੀ ਕਾਰ॥

- ਜਪੁ ੧, ੧੬ : ੨੩ (3)

ਕਾਰਕੁਨੀ-(ਫ਼ਾ. كَارْكُونِي) ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਪਣਾ, ਅਹਿਲਕਾਰੀ
ਹਰਿਨਾਮੁ ਹਮਾਰਾ ਵਣਜੁ ਹਰਿਨਾਮੁ ਵਾਪਾਰੁ
ਹਰਿਨਾਮੈ ਕੀ ਹਮ ਕੰਊ ਸਤਿਗੁਰਿ ਕਾਰਕੁਨੀ ਦੀਈ॥

- ਵਡ ੪, ਵਾਰ ੧੭ : ੩ (593)

ਕਾਰਗਹ-(ਫ਼ਾ. كَارْغَاه) ਖੱਡੀ (ਕਪੜੇ ਬੁਨਣ ਵਾਲੀ), ਅੱਡਾ, ਵੇਖੋ 'ਕਰਗਹ'
ਕਹਤੁ ਕਬੀਰੁ ਕਾਰਗਹ ਤੋਰੀ॥

- ਆਸਾ ਕਬ, ੩੬, ੪ : ੧ (484)

ਕਾਰਾ-(ਫ਼ਾ. كَار) ਕੰਮ, ਧੰਧਾ
ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਕੀ ਲਾਗਾ ਕਾਰਾ॥

- ਗਉ ੫, ੧੪੯, ੪ : ੨ (212)

ਕਾਰਿ-ਕੰਮ ਕਰਕੇ, ਵੇਖੋ 'ਕਾਰ'
ਪੁਰਿ ਕਰ ਕਾਇਆ ਕਪਤੁ ਪਹਿਰਾ ਧੋਵਾ ਸਦਾ ਕਾਰਿ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੪੪, ੧, ੧ : ੩ (139)

ਕਾਰੀ-ਕੰਮ, ਵੇਖੋ 'ਕਾਰ'
ਹਰਿ ਕੀਰਤਨੁ ਗਾਵਹੁ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ਸਫਲ ਏਹਾ ਹੈ ਕਾਰੀ ਜੀਉ॥

- ਮਾਝ ੫, ੪੬, ੩ : ੩ (108)

ਕਾਰੈ-ਕੰਮ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਕਾਰ'
ਜਿਨੀ ਨਾਮੁ ਵਿਸਾਰਿਆ ਦੂਜੀ ਕਾਰੈ ਲਗਿ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੧੪, ੨ : ੧ (19)

ਕਾਰੋ-ਕੰਮ, ਕਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਕਾਰ'
ਰੂਪੁ ਨ ਜਾਣੈ ਸੋਹਣੀਐ ਹੁਕਮਿ ਬਧੀ ਸਿਰਿ ਕਾਰੋ॥

- ਵਡ ੧, ਅਲਾ ੩, ੪ : ੩ (580)

ਕਾਲਬੁਤ-(ਫ਼ਾ. كَالْبُت) ਕਲਬੁਤ, ਢਾਂਚਾ
ਕਾਲਬੁਤ ਕੀ ਹਸਤਨੀ ਮਨ ਬਉਰਾ ਰੇ ਚਲਤੁ ਰਚਿਓ ਜਗਦੀਸ॥

- ਗਉ ਕਬ, ੫੭, ੧ : ੧ (335)

ਕਾਲੂਬਿ-(ਅ. قَلُوب) ਉਲਟਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਫਿਰ ਜਾਣ ਵਾਲਾ
ਕਾਲੂਬਿ ਅਕਲ ਮਨ ਗੋਰ ਨ ਮਾਨੀ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੨੭੪, ੧, ੨ : ੨ (1291)

ਕਿਬਲਾ-(ਅ. **قِبْلَة**, ਕਿਬਲਹ) ਜਿਸ ਪਾਸੇ ਮੂੰਹ ਕਰ ਕੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਕਾਬਾ
ਮਨੁ ਕਰਿ ਮਕਾ ਕਿਬਲਾ ਕਰਿ ਦੇਹੀ॥

- ਭੈਰ ਕਬ, ੪, ੧ : ੧ (1158)

ਕਿਰਦਾਰ-(ਫ਼ਾ. **کردار**, ਕਿਰਦਾਰ) ਕੰਮ, ਚੰਗਾ ਕੰਮ
ਕਾਇਆ ਕਿਰਦਾਰ ਅਉਰਤ ਯਕੀਨਾ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਸੋਲਾ ੧੨, ੧੨ : ੧ (1084)

ਕਿਰਮ-(ਫ਼ਾ. **كرم**, ਕਿਰਮ) ਕੀਟ, ਕੀੜਾ
ਹਮ ਕੀਰੇ ਕਿਰਮ ਸਤਿਗੁਰ ਸਰਣਾਈ ਕਰਿ ਦਇਆ ਨਾਮੁ ਪਰਗਾਸਿ॥
(ਭਾਵ ਨਾਚੀਜ਼, ਦੀਨ)

- ਗੁਜ ੪, ਸੋਦ ੪, ੧ : ੨ (10)

ਜਬ ਜਰੀਐ ਤਬ ਹੋਇ ਭਾਸਮ ਤਨੁ ਰਹੈ ਕਿਰਮ ਦਲ ਖਾਈ॥
(ਕੀੜਿਆ ਦੀ ਫੌਜ)

- ਸੋਰ ਕਬ, ੨, ੧ : ੧ (654)

ਕਿਰਮਾਇ-ਕਿਰਮ(ਕੀੜੇ) ਆਇ, ਵੇਖੋ 'ਕਿਰਮ'
ਸੰਤਨ ਕੈ ਦੁਖਨਿ ਝਿਗਦ ਜੋਨਿ ਕਿਰਮਾਇ॥

- ਗਉ ਪ, ਸੁਖ ੧੩, ੨ : ੪ (279)

ਕਿਰਮਾਇਣਾ-ਕਿਰਮ(ਕੀੜੇ) ਉੱਪਰ, ਵੇਖੋ 'ਕਿਰਮ'
ਸੇਵਾ ਸੁਰਤਿ ਨ ਜਾਣਾ ਕਾਈ ਤੁਮ ਕਰਹੁ ਦਇਆ ਕਿਰਮਾਇਣਾ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਸੋਲਾ ੭, ੧੨ : ੩ (1078)

ਕੀਮ-(ਅ. **قیم**, ਕੀਯਮ) ਕੀਮਤ
ਸਤਗੁਰੁ ਸੇਵਿ ਗੁਣ ਨਿਧਾਨੁ ਪਾਇਆ ਤਿਸ ਕੀ ਕੀਮ ਨ ਪਾਈ॥

- ਸਿਰੀ ੩, ੪੮, ੩ : ੨ (32)

ਕੀਮਤ-(ਅ. **قيمت**, ਕੀਮਤ) ਮੁੱਲ
ਤਾ ਕੀ ਕੀਮਤ ਕਹਣੁ ਨ ਜਾਈ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ੧੯, ੩ : ੮ (1005)

(ਹੁਣ ਵਾਲੇ ਸੰਸਕਰਨ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ 'ਕੀਮਤਿ' ਕਰਕੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ)

ਕੀਮਤਿ-ਮੁੱਲ, ਵੇਖੋ 'ਕੀਮਤ'
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭ ਪੁਰਖ ਦਇਆਲਾ ਕੀਮਤਿ ਕਹਣੁ ਨ ਜਾਈ॥ (ਭਾਵ ਵਡਿਆਈ)

- ਗੁਜ ਪ, ੯, ੩ : ੨ (498)

ਕੀਰਾ-(ਅ. **قیران**, ਕੀਰਾਨ) ਕਾਲਾ ਪਥਰ
ਤੁਮ ਮਖੜਲ ਸੁਪੇਦ ਸਪੀਅਲ ਹਮ ਬਪੁਰੇ ਜਸ ਕੀਰਾ॥

- ਆਸਾ ਰਵਿ, ੩, ੨ : ੧ (486)

- ਕੁਸਤਨੀ-(ਫ਼ਾ. كُستْنِي كُستْنِي) ਮਾਰਨਯੋਗ, ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨਯੋਗ, ਬਲੀਦਾਨ ਦੇਣ ਯੋਗ
ਗੈਬਾਨ ਹੈਵਾਨ ਹਰਾਮ ਕੁਸਤਨੀ ਮੁਰਦਾਰ ਬਖੋਰਾਇ॥
- ਤਿਲੰ ਪ, ੧, ੨ : ੧ (723)
- ਕੁਸਾ-(ਫ਼ਾ. كُستْنِي كُستْنِي) ਕੱਟਿਆ ਜਾਵਾਂ, ਕੁਰਬਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵਾਂ
ਕੁਸਾ ਕਟੀਆ ਵਾਰ ਵਾਰ ਪੀਸਣਿ ਪੀਸਾ ਪਾਇ॥
- ਸਿਰੀ ੧, ੨, ੨ : ੧ (14)
- ਕੁਹਤ-(ਫ਼ਾ. كُستْنِي كُستْنِي) ਕੁਹੰਦਿਆ,
ਜੀਆਂ ਕੁਹਤ ਨ ਸੰਗੈ ਪਰਾਣੀ॥
- ਗਉ ਪ, ੧੦੭, ੩:੨ (201)
- ਕੁਜਾ-(ਫ਼ਾ. كُستْنِي كُستْنِي) ਕਿੱਥੇ, ਕਿੱਥੋਂ
ਕੁਜਾ ਆਮਦ ਕੁਜਾ ਰਫਤੀ ਕੁਜਾ ਮੇ ਰਵੀ॥
- ਤਿਲੰ ਨਾਮ, ੩, ੧, ੧ (727)
- ਕੁਜਾਤ-(ਫ਼ਾ. كُستْنِي كُستْنِي) ਜਾਤ, ਖਾਨਦਾਨ, ਕੁਲ) ਨੀਵੀਂ ਕੁਲ
ਪਹਿਲੀ ਕਰੁਪਿ ਕੁਜਾਤਿ ਕੁਲਖਨੀ ਸਾਹੁਰੈ ਪੇਈਐ ਬੁਰੀ॥
- ਆਸਾ ਕਬ, ੩੨, ੧ : ੧ (483)
- ਕੁਟਵਾਰੀ-(ਫ਼ਾ. كُستْنِي كُستْنِي) ਕੋਤਵਾਲੀ, ਕੋਤਵਾਲੀ, ਸੁੱਰਖਿਆ ਦਾ ਕੰਮ, ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਕਰਨੀ
ਸੰਤਾ ਮਾਨਉ ਦੁਤਾ ਡਾਨਉ ਇਹ ਕੁਟਵਾਰੀ ਮੇਰੀ॥
- ਰਾਮ ਕਬ, ੪, ੧ : ੧ (969)
- ਕੁਟਵਾਰੀ-ਕੋਤਵਾਲੀ, ਵੇਖੋ 'ਕੁਟਵਾਰੀ'
ਪੁੰਜੀ ਮਾਰ ਪਵੈ ਨਿਤ ਮੁਦਗਰ ਪਾਪੁ ਕਰੇ ਕੁਟਵਾਰੀ॥
- ਬਸੰ ੧, ਅਸ ੮, ੪ : ੧ (1191)
- ਕੁਦਰਤ-(ਅ. كُستْنِي كُستْنِي) ਸ਼ਕਤੀ, ਬਲ, ਮਾਇਆ
ਤੂੰ ਸਭ ਮਹਿ ਵਰਤਹਿ ਆਪਿ ਕੁਦਰਤ ਦੇਖਾਵਹੀ॥
- ਮਾਰੂ ਪ, ਵਾਰ ੩ : ੪ (1095)
- ਕੁਦਰਤਿ-(1) ਸ਼ਕਤੀ, ਕਲਾ, ਵੇਖੋ 'ਕੁਦਰਤ'
ਕੁਦਰਤਿ ਵਰਤੈ ਰੂਪ ਅਰੁ ਰੰਗਾ॥
- ਆਸਾ ਪ, ੨੧, ੧ : ੨ (376)
- (2)(ਅ. كُستْنِي كُستْنِي) ਕੁਦਰਤ) ਰਚਨਾ, ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ
ਕੁਦਰਤਿ ਕਰਿ ਕੈ ਵਸਿਆ ਸੋਇ॥
- ਸਿਰੀ ੪, ਵਾਰ ੪੪, ੧, ੧ : ੧ (84)
- ਕੁਦਰਤਿ ਤਖਤੁ ਰਚਾਇਆ ਸਚਿ ਨਿਬੇੜਣਹਾਰੇ॥
- ਵਡ ੧, ਅਲਾ ੩, ੨ : ੪ (580)

ਕੁਦਰਤੀ-(1) ਬਲ, ਸ਼ਕਤੀ, ਵੇਖੋ 'ਕੁਦਰਤ' (1)

ਮਨ ਤੁਆਨਾ ਤੁ ਕੁਦਰਤੀ ਆਇਆ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੨੭੪, ੧, ੨ : ੬ (1291)

(2) ਰਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੁਆਰਾ, ਵੇਖੋ 'ਕੁਦਰਤ' (2)

ਨਾਨਕ ਸਚ ਦਾਤਾਰੁ ਸਿਨਾਖਤੁ ਕੁਦਰਤੀ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੮ : ੮ (141)

ਕੁਨ-(ਫ਼ਾ. کُن ਕੁਨ) ਕਰ

ਯਕ ਅਰਜ ਗੁਫਤਮ ਪੇਸਿ ਤੋ ਦਰ ਗੋਸ ਕੁਨ ਕਰਤਾਰ॥

- ਤਿਲੰ ੧, ੧, ੧ : ੧ (721)

ਕੁਫਰ-(ਅ. کُفْر ਕੁਫਰ) ਮੁਨਕਰ ਹੋਣਾ, ਭਾਵ ਝੂਠ

ਕੁਫਰ ਗੋਅ ਕੁਫਰਾਣੈ ਪਇਆ ਦਝਸੀ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੯ : ੬ (142)

ਕੁਫਰਾਣੈ-(ਅ. کُفْرَان کੁਫਰ) ਨਾਸਤਕਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਭਾਵ ਦੋਸ਼ਕ, ਨਰਕ

ਕੁਫਰ ਗੋਅ ਕੁਫਰਾਣੈ ਪਇਆ ਦਝਸੀ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੯ : ੬ (142)

ਕੁਰਸਹੁ-(ਅ. کُرس کੁਰਸ) ਟਿੱਕੀ ਸੂਰਜ/ਚੰਦ ਦੀ ਤੋਂ, ਭਾਵ ਈਸ਼ਵਰੀ ਮੰਡਲ ਤੋਂ

ਹੋਵੈ ਸਿਫਤਿ ਖਸਿਮ ਦੀ ਨੂਰੁ ਅਰਸਹੁ ਕੁਰਸਹੁ ਝਟੀਐ॥

- ਰਾਮ ਬਸੂ, ਵਾਰ ੨:੨ (967)

ਕੁਰਬਾਣ-(ਅ. کُربان کੁਰਬਾਨ) ਨਿਛਾਵਰ, ਸਦਕੇ, ਬਲਿਹਾਰ, ਚਹੁਪੰਨੀਏ, ਵਾਰਨੇ

ਪੁਰੈ ਗੁਰ ਉਪਰਿ ਕੁਰਬਾਣ॥

- ਰਾਮ ਪ, ਪੜ, ੨ : ੪ (899)

ਕੁਰਬਾਣਾ-ਬਲਿਹਾਰ, ਵਾਰੀ, ਵੇਖੋ 'ਕੁਰਬਾਣ'

ਜੋ ਸੇਵਹਿ ਜੋ ਸੇਵਹਿ ਤੁਧੁ ਜੀ ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਤਿਨ ਕੁਰਬਾਣਾ॥

- ਆਸਾ ੪, ਸੋਪੁ ੧, ੨ : ੫ (11)

ਕੁਰਬਾਣਿਆ-ਬਲਿਹਾਰਿਆ, ਵਾਰੀ ਹੋਇਆ

ਆਪੇ ਬਖਸਿ ਮਿਲਾਏ ਸਦ ਕੁਰਬਾਣਿਆ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੨੭ : ੨ (1291)

ਕੁਰਬਾਣੀ-ਬਲਿਹਾਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਿਛਾਵਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਵੇਖੋ 'ਕੁਰਬਾਣ'

ਤਿਸੁ ਸੇਵਕ ਕੈ ਨਾਨਕ ਕੁਰਬਾਣੀ ਸੋ ਗਹਿਰ ਗਭੀਰਾ ਗਉਹਰੁ ਜੀਉ॥

- ਮਾਝ ੫, ੨੫, ੪ : ੩ (102)

ਕੁਰਬਾਣੀਐ-ਬਲਿਹਾਰ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਵੇਖੋ 'ਕੁਰਬਾਣ'

ਸਰਬ ਧਾਰ ਸਮਰਥ ਹਉ ਤਿਸੁ ਕੁਰਬਾਣੀਐ॥

- ਰਾਮ ਪ, ਵਾਰ ੨ : ੬ (957)

ਕੁਰਬਾਣੁ-ਬਲਿਹਾਰ, ਨਿਛਾਵਰ, ਵੇਖੋ 'ਕੁਰਬਾਣ'

ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਕਉ ਵਾਰਿਆ ਜੀਉ ਕੀਆ ਕੁਰਬਾਣੁ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ੭੪, ੪ : ੧ (43)

ਕੁਰਬਾਣੇ-ਬਲਿਹਾਰ, ਨਿਛਾਵਰ, ਵੇਖੋ 'ਕੁਰਬਾਣ'

ਜੀਉ ਪਿਛੁ ਸਭੁ ਤੁਮ੍ਹਰਾ ਦਾਤੇ ਨਾਨਕ ਸਦ ਕੁਰਬਾਣੇ॥

- ਆਸਾ ਪ, ੫੦, ੪ : ੨ (383)

ਕੁਰਬਾਣੈ-ਬਲਿਹਾਰ, ਨਿਛਾਵਰ, ਵੇਖੋ 'ਕੁਰਬਾਣ'

ਸਤਗੁਰੁ ਸੇਵੇ ਆਪਣਾ ਹਉ ਸਦ ਕੁਰਬਾਣੈ ਤਾਸੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੧੮, ੩ : ੨ (21)

ਕੁਰਬਾਣੇ-ਬਲਿਹਾਰ, ਵਾਰੀ, ਵੇਖੋ 'ਕੁਰਬਾਣ'

ਸਾ ਧਰਤਿ ਸੁਹਾਵੀ ਜਿਤੁ ਵਸਹਿ ਹਰਿ ਜਨ ਸਚੇ ਨਾਮ ਵਿਟਹੁ ਕੁਰਬਾਣੈ ਜੀਉ॥

- ਮਾਝ ਪ, ੪੪, ੧ : ੩ (107)

ਕੁਰਬਾਨ- ਵਾਰਨੇ, ਨਿਛਾਵਰ, ਵੇਖੋ 'ਕੁਰਬਾਣ'

ਜਿਨੀ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਭੁ ਪਿਆਇਆ ਨਾਨਕ ਤਿਨ ਕੁਰਬਾਨ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ੮੦, ੪ : ੩ (46)

ਕੁਰਬਾਨਾ-ਬਲਿਹਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਕੁਰਬਾਣ'

ਸਦ ਬਲਿਹਾਰਿ ਜਾਈਐ ਕੁਰਬਾਨਾ॥

- ਮਾਝ ਪ, ੩੬, ੩ : ੨ (105)

ਕੁਰਬਾਨਾ-ਬਲਿਹਾਰ ਹਾਂ, ਬਲਿਹਾਰ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਵੇਖੋ 'ਕੁਰਬਾਣ'

ਸਾਧੁ ਧੁਰਿ ਜਾਚਹਿ ਜਨ ਤੇਰੇ ਨਾਨਕ ਸਦ ਕੁਰਬਾਨਾ ਹੇ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਸੋਲਾ ੪, ੯ : ੩ (1075)

ਕੁਰਬਾਨੀ-ਕੁਰਬਾਨ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਬਲਿਹਾਰ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਵੇਖੋ 'ਕੁਰਬਾਣ'

ਹਉ ਕੁਰਬਾਨੀ ਗੁਰ ਆਪਣੇ ਜਿਨਿ ਵਿਛੁੜਿਆ ਮੇਲਿਆ ਮੇਰਾ ਸਿਰਜਨਹਾਰਾ॥

- ਗਉ ੪, ੪੯, ੧ : ੩ (167)

ਕੁਰਬਾਨੁ-ਬਲਿਹਾਰ, ਵਾਰਨੇ, ਵੇਖੋ 'ਕੁਰਬਾਣ'

ਨਾਨਕ ਜਪੀਐ ਸਚੁ ਨਾਮੁ ਹਉ ਸਦਾ ਸਦਾ ਕੁਰਬਾਨੁ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ੮੬, ੪ : ੩ (48)

ਕੁਰਬਾਨੇ-ਬਲਿਹਾਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਿਛਾਵਰ ਹੈ, ਵੇਖੋ 'ਕੁਰਬਾਣ'

ਉਨ ਸੰਤਨ ਕੈ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਕੁਰਬਾਨੇ॥

- ਮਾਝ ਪ, ੨੦, ੪ : ੧ (100)

ਕੁਰਬਾਨੈ-ਬਲਿਹਾਰ, ਵਾਰਨੇ, ਵੇਖੋ 'ਕੁਰਬਾਣ'

ਨੈਨਿ ਜੋ ਤੇਰਾ ਨਾਉ ਤਿਨਾ ਕੈ ਹਉ ਸਦ ਕੁਰਬਾਨੈ ਜਾਉ॥

- ਤਿਲੋ ੧, ੩, ੧* : ੩ (721)

ਕੁਰਬਾਨੋ-ਬਲਿਹਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਕੁਰਬਾਣ'

ਮਿਲੁ ਸਾਜਨ ਹਉ ਤੁਝ ਕੁਰਬਾਨੋ॥

- ਸੂਹੀ ਪ, ੫, ੧* : ੨ (737)

ਕੁਰਬਾਣੀ-ਕੁਰਬਾਨ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਵਾਰਨੇ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਵੇਖੋ 'ਕੁਰਬਾਣ'
ਜੋ ਜਪਦੇ ਹਰਿ ਹਰਿ ਦਿਨਸੁ ਰਾਤਿ ਤਿਨ ਹਉ ਕੁਰਬਾਣੀ॥

- ਸੋਰ ੪, ਵਾਰ ੨੪ : ੩ (652)

ਕੁਰਾਣਾ-(ਅ. قرآن ਕੁਰਾਨ) ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਧਾਰਮਕ ਗ੍ਰੰਥ, ਸ਼ਾਬਦਕ ਅਰਥ ਹਨ 'ਕਲਾਮ ਅਲਾਹ'
ਪੰਜ ਵਖਤ ਨਿਵਾਜ ਗੁਜਾਰਹਿ ਪੜਹਿ ਕਤੇਬ ਕੁਰਾਣਾ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨੮, ੪ : ੧ (24)

ਕੁਰਾਣੁ-ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਧਾਰਮਕ ਗ੍ਰੰਥ, ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ, ਵੇਖੋ 'ਕੁਰਾਣਾ'
ਵਖਤੁ ਨ ਪਾਇਓ ਕਾਦੀਆ ਜਿ ਲਿਖਨਿ ਲੇਖੁ ਕੁਰਾਣੁ॥

- ਜਪੁ ੧, ੨੧ : ੧੨ (4)

ਕੁਰਾਨ-ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਧਾਰਮਕ ਗ੍ਰੰਥ, ਵੇਖੋ 'ਕੁਰਾਣਾ'
ਕੁਰਾਨ ਕਤੇਬ ਤੇ ਪਾਕੁ॥

- ਰਾਮ ੫, ੪੫, ੩ : ੪ (897)

ਕੁਲਹ-(ਫ਼ਾ. كُله ਕੁਲਾਹ) ਟੋਪੀ, ਕੁੱਲਾ
ਤਾਜ ਕੁਲਹ ਸਿਰਿ ਛਤ੍ਰ ਬਨਾਵਉ॥

- ਗਉ ੧, ਅਸ ੧੦, ੬ : ੨ (225)

ਕੁਲਹਾਂ-ਟੋਪੀ, ਕੁੱਲਾ, ਵੇਖੋ 'ਕੁਲਹ'
ਕੁਲਹਾਂ ਦੇਦੇ ਬਾਵਲੇ ਲੈਦੇ ਵਡੇ ਨਿਲਜ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੧੯੯, ੧, ੧ : ੧ (1286)

ਕੁਲਫ਼-(ਅ. كُفْل ਕੁਫਲ) ਤਾਲਾ, ਜੰਦਰਾ
ਕੁੰਜੀ ਕੁਲਫ਼ ਪਾਨ ਕਰਿ ਰਾਖੇ ਕਰਤੇ ਬਾਰ ਨ ਲਾਈ॥

- ਗਉ ਕਬ, ੨੩, ੧ : ੨ (339)

ਕੁਲਾਲੁ-(ਫ਼ਾ. كلال ਕੁਲਾਲ) ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਘੁਮਿਆਰ
ਜਾਂ ਚੈ ਘਰਿ ਕੁਲਾਲੁ ਬ੍ਰਹਮਾ ਚਤੁਰ ਮੁਖ ਡਾਵੜਾ ਜਿਨਿ ਬਿਸੁ ਸੰਸਾਰੁ ਰਾਚੀਲੇ॥

- ਮਲਾ ਨਾਮ, ੧, ੨ : ੧ (1292)

ਕੁਚ-(ਫ਼ਾ. كُچ ਕੁਚ) ਤੁਰ ਜਾਣਾ, ਚਲੇ ਜਾਣਾ
ਕੁਚਾ)
ਦਰਿ ਕੁਚ ਕੁਚਾ ਕਰਿ ਗਏ ਅਵਰੇ ਭਿ ਚਲਣਹਾਰ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧੨, ੩ : ੨ (64)

ਕੁਚੁ-ਚਲਾਣਾ, ਵੇਖੋ 'ਕੁਚ'
ਸੁਲਤਾਨ ਖਾਨ ਮਲੂਕ ਉਮਰੇ ਗਏ ਕਰਿ ਕਰਿ ਕੁਚੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧੨, ੪ : ੧ (64)

ਕੁਜਾ-(ਅ. كُج ਕੁਜਾਹ) 1. ਦਸਤੇ ਵਾਲਾ ਭਾਂਡਾ, ਗੰਗਾ ਸਾਗਰ, ਲੋਟਾ
ਬਦ ਅਮਲ ਛੋਡਿ ਕਰਹੁ ਹਥਿ ਕੁਜਾ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੧੨, ੧੦ : ੨ (1084)

2. ਮਿਸਰੀ ਦੇ ਡਲੇ

ਕੁਜਾ ਮੇਵਾ ਮੈ ਸਭ ਕਿਛੁ ਚਾਖਿਆ ਇਕੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਨਾਮੁ ਤੁਮਾਰਾ॥

- ਗਉ ੧, ੧੩, ੮: ੩ (155)

ਕੁਜੇ-ਕੁਜਾ, ਲੋਟਾ, ਵੇਖੋ 'ਕੁਜਾ'

ਪੁਰਾਬ ਖਾਮ ਕੁਜੈ ਹਿਕਮਤਿ ਖੁਦਾਇਆ॥ (ਭਾਵ ਸਰੀਰ)

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੨੭੮, ੧, ੨ : ੫ (1291)

ਕੋਕਿਲ-(ਫ਼ਾ. كوكيل ਕੋਕਿਲਾ) ਕੋਇਲ, ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਪੰਛੀ

ਕੋਕਿਲ ਹੋਵਾ ਅੰਬਿ ਬਸਾ ਸਹਜਿ ਸਬਦ ਬੀਚਾਰੁ॥

- ਗਉ ੧, ੧੯, ੨ : ੧ (157)

ਕੋਟਵਾਰ-(ਫ਼ਾ. كوتوار ਕੋਤਵਾਲ) ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਸੁਰਖਿਆ ਦਾ ਜੁਮੇਵਾਰ, ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ

ਜਿਸ ਕੀ ਅਟਕ ਤਿਸ ਤੇ ਛੁਟੀ ਤਉ ਕਹਾ ਕਰੈ ਕੋਟਵਾਰ॥ (ਭਾਵ ਜਮਦੁਤ)

- ਮਾਰੂ ੫, ੧੪, ੨ : ੨ (1002)

ਕੋਟਵਾਲ-ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਜੁਮੇਵਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਵੇਖੋ 'ਕੋਟਵਾਰ'

ਜਾਚੈ ਘਰਿ ਲਛਿਮੀ ਕੁਆਰੀ ਚੰਦੁ ਸੂਰਜੁ ਦੀਵੜੇ

ਕਉਤਕੁ ਕਾਲੁ ਬਪੁੜਾ ਕੋਟਵਾਲੁ ਸੁਕਰਾ ਸਿਰੀ॥

- ਮਲਾ ਨਾਮ, ੧, ੧ : ੨ (1292)

ਕੋਮ-(ਅ. كم كੋਮ) ਸੰਪਰਦਾਇ, ਜਾਤੀ

ਵਡੀ ਕੋਮ ਵਸਿ ਭਾਗਹਿ ਨਾਹੀ ਮੁਹਕਮ ਫਉਜ ਹਠਲੀ ਰੇ॥

- ਆਸਾ ੫, ੧੩੨, ੨ : ੧ (404)

ਕੋਮਾ-ਕੋਮ, ਜਾਤੀ, ਵੇਖੋ 'ਕੋਮ'

ਠਾਕੁਰ ਮਹਿ ਠਕੁਰਾਈ ਤੇਰੀ ਕੋਮਨ ਸਿਰਿ ਕੋਮਾ॥

- ਗੁਜ ੫, ਅਸ ੧, ੧ : ੨ (507)

ਖ

ਖਉਫ਼-(ਅ. خوف ਖੌਫ਼) ਡਰ, ਭੈ

ਖਉਫ਼ ਨ ਖਤਾ ਨ ਤਰਸੁ ਜਵਾਲੁ॥

- ਗਉ ਰਵਿ, ੨, ੧ : ੪ (345)

ਖਸਮ-(ਅ. خصم ਖਸਮ) ਮਾਲਕ, ਸੁਆਮੀ, ਪਤੀ

ਖੇਤੁ ਖਸਮ ਕਾ ਰਾਖਾ ਉਠਿ ਜਾਏ॥

- ਗਉ ੫, ੮੦, ੩ : ੨ (179)

ਖਸਮਾਨਾ-(ਫ਼ਾ. **خسانه** ਖਸਮਾਨਹ) ਮਾਲਕ ਵਾਗੂੰ ਆਪਣਾ ਬਣਾ ਕੇ ਰਖਨਾ

ਖੁਰਾਸਾਨ ਖਸਮਾਨਾ ਕੀਆ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੁ ਡਰਾਇਆ॥

- ਆਸਾ ੧, ੩੯, ੧ : ੧ (360)

ਖਸਮਿ-ਪਤੀ/ਮਾਲਕ ਨੂੰ, ਵੇਖੋ 'ਖਸਮ'

ਖਸਮਿ ਦੁਹਾਗਨਿ ਤਜਿ ਅਉਹੇਰੀ॥

- ਗੋਡ ਕਬ, ੯, ੪ : ੨ (872)

ਖਸਮਿ ਮਿਲਿਐ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਕੀਮਤਿ ਕਹਣੁ ਨ ਜਾਈ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ਅਸ ੫, ੧ : ੩ (1011)

ਖਸਮੁ-ਪਤੀ, ਸੁਆਮੀ, ਵੇਖੋ 'ਖਸਮ'

ਖਸਮੁ ਵਿਸਾਰਹਿ ਤੇ ਕਮਜਾਤਿ॥

- ਆਸਾ ੧, ਸੋਦ ੩, ੪ : ੩ (10)

ਖਸਮੁ ਪਛਾਣਹਿ ਆਪਣਾ ਤਨੁ ਮਨੁ ਆਗੈ ਦੇਇ॥

- ਸਿਰੀ ੩, ੬੧, ੪ : ੨ (38)

ਖਸਮੁ ਮਰੈ ਤਉ ਨਾਰਿ ਨ ਰੋਵੈ॥

- ਗੋਡ ਕਬ, ੨, ੧ : ੧ (871)

ਦੁਹਾ ਸਿਰਿਆ ਕਾ ਖਸਮੁ ਆਪਿ ਅਵਰੁ ਨ ਦੁਜਾ ਬਾਉ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ਅਸ ੨੬, ੯ : ੩ (71)

ਖਸਮੈ-ਪਤੀ ਦੇ, ਮਾਲਕ ਦੇ, ਵੇਖੋ 'ਖਸਮ'

ਨਾਲਿ ਖਸਮੈ ਰਤੀਆ ਮਾਣਹਿ ਸੁਖਿ ਰਲੀਆਹ॥

- ਸਿਰੀ ੪, ਵਾਰ ੨੪, ੧, ੨ : ੪ (85)

ਸਕਤਾ ਸੀਹੁ ਮਾਰੇ ਪੈ ਵਗੈ ਖਸਮੈ ਸਾ ਪੁਰਸਾਈ॥ (ਮਾਲਕ ਨੂੰ)

- ਆਸਾ ੧, ੩੯, ੨ : ੧ (360)

ਖਸਲਤਿ-(ਅ. **خصلت** ਖਸਲਤ) ਆਦਤ, ਸੁਭਾਅ

ਮੁੰਢੈ ਦੀ ਖਸਲਤਿ ਨ ਗਈਆ ਅੰਧੇ ਵਿਛੁਤਿ ਚੋਟਾ ਖਾਇ॥

- ਬਿਹਾ ੪, ਵਾਰ ੪੪, ੩, ੨ : ੨ (549)

ਖਜਾਨਾ-(ਅ. **خزانه** ਖਜਾਨਹ) ਨਕਦੀ ਦਾ ਭੰਡਾਰ, ਕੋਸ਼, ਧਨ ਰਖਣ ਦਾ ਸਥਾਨ

ਪੀਉਂ ਦਾਦੇ ਕਾ ਖੋਲਿ ਡਿਠਾ ਖਜਾਨਾ॥

- ਗਉ ੫, ੧੦੦, ੧ : ੧ (186)

ਖਜਾਨੇ-ਕੋਸ਼, ਵੇਖੋ 'ਖਜਾਨਾ'

ਬਹੁਤੁ ਖਜਾਨੇ ਮੇਰੈ ਪਾਲੈ ਪਰਿਆ ਅਮੋਲ ਲਾਲ ਆਖੁਟਾ॥

- ਸਾਰ ੫, ੩੨, ੨ : ੧ (1210)

ਖਜਾਨੈ-ਕੋਸ਼ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਖਜਾਨਾ'

ਖੋਟੇ ਠਉਰ ਨ ਪਾਇਨੀ ਖਰੇ ਖਜਾਨੈ ਪਾਇ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੨, ੪ : ੨ (57)

ਖਜੀਨਾ-(ਅ. ੫੫) ਖਜੀਨਾ) ਕੋਸ਼, ਖਜਾਨਾ.

ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਨ ਕੈ ਮਾਲੁ ਖਜੀਨਾ॥

- ਗਉ ਪ, ਸੁਖ ੨, ੭ : ੧ (265)

ਖਤੁ-(ਅ. ੫੬ ਖਤ) ਲਿਖਤ, ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ, ਪਟਾ

ਇਸੁ ਹਰਿ ਧਨ ਕਾ ਕੋਈ ਸਰੀਕੁ ਨਾਹੀ ਕਿਸੈ ਕਾ ਖਤੁ ਨਾਹੀ
ਕਿਸੈ ਕੈ ਸੀਵ ਬੰਨੈ ਰੋਲੁ ਨਾਹੀ ਜੇ ਕੋ ਹਰਿ ਧਨ ਕੀ ਬਖੀਲੀ ਕਰੇ
ਤਿਸੁ ਕਾ ਮੁਹੁ ਹਰਿ ਚਹੁ ਕੁੰਡਾ ਵਿਚਿ ਕਾਲਾ ਕਰਾਇਆ॥

- ਬਿਲਾ ੪, ਵਾਰ ੯:੪ (853)

ਨਾ ਹਰਿ ਭਜਿਓ ਨ ਖਤੁ ਫਟਿਓ ਕਾਲੁ ਪਹੁੰਚੈ ਆਇ॥ (ਲਿਖਤ, ਲੇਖਾ)

- ਸਲੋ ਕਬ, ੨੦੮:੨ (1375)

ਖਤਾ-(ਅ. ੫੭ ਖਤਹ) ਭੁੱਲ, ਉਕਾਈ, ਗਲਤੀ

ਜੋ ਕਿਛੁ ਬੋਲੀਐ ਸਭੁ ਖਤੋ ਖਤਾ॥

- ਆਸਾ ੧, ੯, ੨ : ੨ (351)

ਖਤਿਅਹੁ- ਭੁੱਲ ਤੋਂ, ਵੇਖੋ 'ਖਤਾ'

ਖਤਿਅਹੁ ਜੰਮੇ ਖਤੇ ਕਰਨਿ ਤ ਖਤਿਆ ਵਿਚਿ ਪਾਹਿ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੨੪੪, ੧, ੧ : ੧ (149)

ਖਤਿਆ-ਭੁੱਲਾ, ਵੇਖੋ 'ਖਤਾ'

ਖਤਿਆਹੁ ਜੰਮੇ ਖਤੇ ਕਰਨਿ ਤ ਖਤਿਆ ਵਿਚਿ ਪਾਹਿ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੨੪੪, ੧, ੧ : ੧ (149)

ਖਤੇ-ਭੁੱਲਾ, ਵੇਖੋ 'ਖਤਾ'

ਅਸੰਖ ਖਤੇ ਖਿਨ ਬਖਸਨਹਾਰਾ॥

- ਗਉ ਪ, ਬਾਅ ੪੯ : ੭ (260)

ਅਸੰਖ ਅਵਗਣ ਖਤੇ ਫੇਰ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਸਦ ਭੁਲੀਐ॥

- ਜੈਤ ਪ, ਛੰਤ ੨, ੧ : ੩ (704)

ਖਬਰਿ-(ਅ. ੫੮ ਖਬਰ)ਸੂਚਨਾ, ਜਾਣਕਾਰੀ

ਖਬਰਿ ਭਈ ਸੰਸਾਰਿ ਆਏ ਤ੍ਰੈ ਲੋਆ॥

- ਤੁਧਾ ੪, ਛੰਤ ੪, ੩ : ੨ (1116)

ਖਬਰੀ-ਖਬਰ, ਸੂਚਨਾ, ਸੁਨੇਹਾ, ਵੇਖੋ 'ਖਬਰਿ'

ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਇਹ ਬਿਨਤੀ ਸੁਨੀਅਹੁ ਮਤ ਘਾਲਹੁ ਜਮ ਕੀ ਖਬਰੀ॥

- ਬਿਲਾ ਕਬ, ੬, ੨ : ੨ (856)

ਖਰ-(ਫ਼ਾ. ੫੯ ਖਰ) ਗਧਾ, ਖੋਤਾ

ਖਰ ਕਾ ਪੈਖਰੁ ਤਉ ਛੁਟੈ ਜਉ ਉਪਰਿ ਲਾਦਾ॥

- ਬਿਲਾ ਪ, ਪਦ, ੧* : ੨ (815)

ਖਰਹ-ਖੋਤੇ, ਵੇਖੋ 'ਖਰ'

ਉਦਿਆਨ ਬਸਨੈ ਸੰਸਾਰੰ ਸਨਬੰਧੀ ਸ੍ਰਾਨ ਸਿਆਲ ਖਰਹ॥

- ਸਸ ਪ, ਪਦ : ੧ (1359)

ਖਰਚਹਿ-(ਫ਼ਾ. ੭੨ ਖਰਚ, ਅ. ੭੨ ਖਰਜ) ਖਰਚਦੇ ਹਨ

ਖਾਵਹਿ ਖਰਚਹਿ ਰਲਿ ਮਿਲਿ ਭਾਈ॥

- ਗਉ ਪ, ੧੦੦, ੩ : ੧ (186)

ਖਰਚਹੁ-ਧਨ ਵਰਤੋ, ਵੇਖੋ 'ਖਰਚਹਿ'

ਖਾਵਹੁ ਖਰਚਹੁ ਤੋਟਿ ਨ ਆਵੈ ਹਲਤ ਪਲਤ ਕੈ ਸੰਗੇ॥

- ਗੁਜ ਪ, ੩, ੪ : ੧ (496)

ਖਰਚਤ-ਖਰਚਦਾ ਹੈ, ਵੇਖੋ 'ਖਰਚਹਿ'

ਖਤ ਖਰਚਤ ਬਿਲਛਤ ਦੇਵਨ ਕਉ॥

- ਆਸਾ ਪ, ੭੯, ੧* : ੨ (390)

ਖਰਚਦੇ-ਖਰਚਦੇ ਹਨ, ਵੇਖੋ 'ਖਰਚਹਿ'

ਹਰਿ ਅਰਥਿ ਜੋ ਖਰਚਦੇ ਦੇ ਦੇ ਸੁਖ ਪਾਇਆ॥

- ਸਾਰ ੪, ਵਾਰ ੨੨ : ੨ (1246)

ਖਰਚਨਿ-ਖਰਚਣ ਵਾਲਾ, ਵੇਖੋ 'ਖਰਚਹਿ'

ਅੰਤਰਿ ਨਵ ਨਿਧਿ ਨਾਮੁ ਹੈ ਖਾਨਿ ਖਰਚਨਿ ਨ ਨਿਖੁਟਈ ਹਰਿ ਗੁਣ ਸਹਜਿ ਰਵੰਨਿ॥

- ਸੂਰੀ ੩, ੩, ੩੨ : ੨ (756)

ਖਰਚਿ- ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਕੇ, ਖਰਚ ਕੇ, ਵੇਖੋ 'ਖਰਚਹਿ'

ਖਾਇ ਖਰਚਿ ਮਨੁ ਰਹਿਆ ਅਘਾਇ॥

- ਆਸਾ ਪ, ੧੮, ੨ : ੨ (375)

ਖਰਚਿਉ-ਖਰਚ ਲੈਣਾ, ਖਰਚਣਾ, ਵੇਖੋ 'ਖਰਚਹਿ'

ਸਤਿਗੁਰ ਮਿਲਿਐ ਉਲਟੀ ਭਈ ਨਵ ਨਿਧਿ ਖਰਚਿਉ ਖਾਉ॥

- ਸਿਰੀ ੪, ਵਾਰ ੨੧੪, ੩, ੨ : ੧ (91)

ਖਰਚਿਐ-ਖਰਚਣ ਨਾਲ, ਵੇਖੋ 'ਖਰਚਹਿ'

ਖਾਧੈ ਖਰਚਿਐ ਤੋਟਿ ਨ ਆਵਈ ਸਦਾ ਸਦਾ ਓਹੁ ਦੇਇ॥

- ਬਿਹਾ ੪, ਵਾਰ ੧੮੪, ੩, ੨ : ੩ (555)

ਖਰਚੁ-(ਫ਼ਾ. ੭੨ ਖਰਚ, ਅ. ੭੨ ਖਰਜ) ਖਰਚਾ, ਗੁਜ਼ਾਰਾ, ਤੋਸ਼ਾ

ਖਰਚੁ ਬੰਨੁ ਚੰਗਿਆਈਆ ਮਤੁ ਮਨ ਜਾਣਹਿ ਕਲੁ॥

- ਸੋਰ ੧, ੨, ੩ : ੨ (595)

ਖਰਾਬੁ-(ਅ. ੭੨ ਖਰਾਬ)ਉਜੜਿਆ ਹੋਇਆ, ਵੀਰਾਨ

ਕੀਨ ਖਰਾਬੁ ਹੋਵੈ ਨਿਤ ਕੰਧੁ॥

- ਆਸਾ ੧, ੧੮, ੨ : ੪ (354)

ਖਰੀਦਿ-(ਫ਼ਾ. ੭੨ ਖਰੀਦ) ਖਰੀਦ ਕੇ, ਮੁੱਲ ਲੈ ਕੇ

ਖਥੈ ਖੁੰਦਕਾਰੁ ਸਾਹ ਆਲਮੁ ਕਰਿ ਖਰੀਦਿ ਜਿਨਿ ਖਰਚੁ ਦੀਆ॥

- ਆਸਾ ੧, ਪਟੀ ੬ : ੧ (432)

ਖਰੀਦੀ-ਖਰੀਦਿਆ ਹੋਇਆ, ਮੁੱਲ ਲਿਆ

ਮੁਲ ਖਰੀਦੀ ਲਾਲਾ ਗੋਲ ਮੇਰਾ ਨਾਉ ਸਭਾਗਾ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ੬, ੧ : ੧ (991)

ਖਰੁ-(ਫ਼ਾ. خُره) ਖੋਤਾ

ਪਾਨਾਵਾੜੀ ਹੋਇ ਘਰਿ ਖਰੁ ਸਾਰ ਨ ਜਾਣੈ॥

- ਤਿਲੰ ੧, ਅਸ ੧, ੯ : ੧ (725)

ਖਲਹਲੁ-(ਅ. خلل) ਖਲਲ, ਵਿਆਕੁਲਤਾ

ਦਿਲ ਖਲਹਲੁ ਜਾ ਕੈ ਜਰਦ ਰੂ ਬਾਨੀ॥

- ਭੈਰ ਕਬ, ੧੫, ੩ : ੧ (1161)

ਖਲਕ-(ਅ. خلق) (1) ਖਲਕਤ, ਲੋਕਾਈ

ਸਭ ਖਲਕ ਤਮਾਸੇ ਆਈ॥

- ਸੋਰ ਕਬ, ੪, ੨ : ੨ (655)

(2) ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੋਈ, ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ, ਰਚਨਾ

ਦੀਨ ਦੁਨੀਆ ਏਕ ਤੁਹੀ ਸਭ ਖਲਕ ਹੀ ਤੇ ਪਾਕੁ॥

- ਤਿਲੰ ੫, ੪, ੧* : ੨ (724)

ਖਲਾਸ-(ਅ. خلاص) ਖਾਲਸ, ਮੁਕਤ

ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਖਲਾਸ ਚਮਾਰਾ॥

- ਗਉ ਰਵਿ, ੨, ੩ : ੩ (345)

ਖਲਾਸੀ-ਮੁਕਤੀ, ਛੁਟਕਾਰਾ, ਵੇਖੋ 'ਖਲਾਸ'

ਬੰਦਿ ਖਲਾਸੀ ਭਾਣੈ ਹੋਇ॥

- ਜਪੁ ੧, ੨੫ : ੧੦ (5)

ਖਲਾਸੁ- (1) ਮੁਕਤ, ਵੇਖੋ 'ਖਲਾਸ'

ਜਿਨ ਕੋ ਸਾਧੂ ਭੇਟੀਐ ਸੋ ਦਰਗਹ ਹੋਇ ਖਲਾਸੁ॥

- ਮਾਝ ੫, ਬਾਰਾ ੫ : ੬ (134)

(2) (ਅ. خلاص) ਮੁਕਤੀ, ਖਲਾਸੀ, ਛੁਟਕਾਰਾ

ਕਾਟੀ ਬੇਰੀ ਪਗਹ ਤੇ ਗੁਰਿ ਕੀਨੀ ਬੰਦਿ ਖਲਾਸੁ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ੧੪, ੧ : ੨ (1002)

ਖਵਾਸ-(ਅ. خواس) ਖਵਾਸ (ਖਾਸ ਸੇਵਕ)

ਲਸਕਰ ਨੇਬ ਖਵਾਸ ਸਭ ਤਿਆਗੇ ਜਮਪੁਰਿ ਉਠਿ ਸਿਧਾਸ॥

- ਗੁਜ ੫, ੫, ੨ : ੨ (496)

ਖਵਾਸੀ-(1) ਖਾਸ ਸੇਵਕ, ਵੇਖੋ 'ਖਵਾਸ'

ਕਿਆ ਲਸਕਰ ਕਿਆ ਨੇਬ ਖਵਾਸੀ ਆਵੈ ਮਹਲੀ ਵਾਸੁ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੦੮, ੧, ੨ : ੫ (142)

(2) (ਅ. خواصی) ਸੇਵਕੀ, ਚੋਬਦਾਰੀ

ਨਾਰਦ ਸਾਰਦ ਕਰਹਿ ਖਵਾਸੀ॥

- ਆਸਾ ਕਬ, ੧੩, ੨ : ੧ (478)

ਖਾਸਾ-(ਫ਼ਾ. خاصه) ਉਤਮ, ਸ਼ੇਸਟ, ਮਹੀਨ ਸੂਤੀ ਕਪੜਾ

ਸਦਾ ਅਨੰਦੁ ਕਰੇ ਅਨੰਦੀ ਜਿਸੁ ਸਿਰਪਾਉ ਪਾਇਆ ਗਲਿ ਖਾਸਾ ਹੈ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਸੋਲਾ ੨, ੧੩:੩ (1073)

ਖਾਕ-(ਫ਼ਾ. خاك) ਮਿੱਟੀ

ਜੀਵਦਿਆ ਨ ਚੇਤਿਓ ਮੁਆ ਰਲੰਦੜੇ ਖਾਕ॥

- ਗੁਜ ਪ, ਵਾਰ ੧੯੮, ੫, ੧ : ੧ (523)

ਖਾਕੁ-(1) ਮਿੱਟੀ, ਵੇਖੋ 'ਖਾਕ'

ਆਬ ਖਾਕੁ ਜਿਨਿ ਬੰਧਿ ਰਹਾਈ ਧੰਨੁ ਸਿਰਜਣਹਾਰੈ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨੮, ੧ : ੨ (24)

(2) ਧੂੜ (ਚਰਨ ਧੂੜ)

ਖਾਕੁ ਸੰਤਨ ਕੀ ਦੇਹੁ ਪਿਆਰੇ॥

- ਮਾਝ ਪ, ੧੪, ੪ : ੧ (98)

ਦਾਨੁ ਮਹਿੰਡਾ ਤਲੀ ਖਾਕੁ ਜੇ ਮਿਲੈ ਤ ਮਸਤਕਿ ਲਾਈਐ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੧੦ : ੧ (468)

ਖਾਕੁ-ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਖਾਕ'

ਜਾ ਸਾਬੀ ਉਠੀ ਚਲਿਆ ਤਾ ਧਨ ਖਾਕੁ ਰਾਲਿ॥

- ਸਿਰੀ ਪ, ੯੩, ੧ : ੨ (50)

ਖਾਜੀਨਿਆ-(ਅ. خزينة) ਖਜਾਨੇ, ਭੰਡਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਖਜੀਨਾ'

ਸਚੁ ਤੇਰੇ ਖਾਜੀਨਿਆ ਸਚੁ ਤੇਰਾ ਪਾਸਾਰਾ॥

- ਸੂਹੀ ਪ, ੪੭, ੨ : ੨ (746)

ਖਾਨ-(1) (ਫ਼ਾ. (ਤੁਰਕੀ) خان) ਪਠਾਨ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦੀ ਉਪਾਧੀ, ਅਮੀਰ, ਸਰਦਾਰ

ਨਾਵ ਜਿਨਾ ਸੁਲਤਾਨ ਖਾਨ ਹੋਦੇ ਡਿਠੇ ਖੇਹ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੬, ੪ : ੨ (16)

(2) (ਫ਼ਾ. خان) ਘਰ

ਕਾਹੁ ਗਰੀ ਗੋਦਰੀ ਨਾਹੀ ਕਾਹੁ ਖਾਨ ਪਰਾਰਾ॥

- ਆਸਾ ਕਬ, ੧੬, ੧ : ੨ (479)

ਖਾਨਮ-(ਫ਼ਾ. خانم) ਅਮੀਰਜ਼ਾਦੀ, ਬੇਗਮ

ਸੂਰ ਨ ਬੀਰ ਨ ਮੀਰ ਨ ਖਾਨਮ ਸੰਗਿ ਨ ਕੋਊ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਨਿਹਾਰਹੁ॥ (ਭਾਵ ਸਰਦਾਰ, ਅਮੀਰ)

- ਸਮੁ ਪ, ੫* : ੪ (1388)

ਖਾਨਾਇ-(ਫ਼ਾ. خانہ) ਘਰ

ਵਲੀ ਨਿਆਮਤਿ ਬਿਰਾਦਰਾ ਦਰਬਾਰ ਮਿਲਕ ਖਾਨਾਇ॥

- ਤਿਲ ਪ, ੧, ੩ : ੧ (723)

ਖਾਨੁ-ਸਰਦਾਰ, ਅਮੀਰ, ਵੇਖੋ 'ਖਾਨ'

ਮਹਰ ਮਲੁਕ ਕਹਾਈਐ ਰਾਜਾ ਰਾਉ ਕਿ ਖਾਨੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧੬, ੬ : ੧ (63)

ਖਾਮ-(ਫ਼ਾ. خم) ਕੱਚੀ, ਟੁੱਟ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਭਾਵ ਨਾਸ਼ਵਾਨ

ਸੂਬ ਸੀਗਾਰ ਤੰਬੋਲ ਰਸ ਸਣੁ ਦੇਹੀ ਸਭ ਖਾਮ॥

- ਮਾਝ ਪ, ਬਾਰਾ ੧ : ੨ (133)

ਖਾਰ-(ਫ਼ਾ. خوار) ਖੁਾਰ, ਨਾਸ਼, ਬਦਨਾਮ

ਸਾਧ ਸੰਗਮਿ ਭਜੁ ਸੁਆਮੀ ਪਾਪ ਹੋਵਤ ਖਾਰ॥

- ਸਾਰ ਪ, ੧੨੬, ੧:੧ (1228)

ਖਾਲਸੇ-(ਅ.. خالص) ਖਾਲਿਸਹ) ਸੁੱਧ, ਮਿਲਾਵਟ ਰਹਿਤ, ਖਰੇ;ਉਹਿ ਜਮੀਨ ਜੋ ਸਿੱਧੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ

ਅਧੀਨ ਹੋਵੇ

ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਜਨ ਭਏ ਖਾਲਸੇ ਪ੍ਰੇਮ ਭਗਤਿ ਜਿਹ ਜਾਨੀ॥

- ਸੋਰ ਕਬ, ੩, ੪ : ੨ (654)

ਖਾਲਕ-(ਅ.. خالق) ਖਾਲਿਕ) ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਕਰਤਾਰ, ਸਿਰਜਣਹਾਰ

ਖਾਲਕ ਕਉ ਆਦੇਸੁ ਢਾਢੀ ਗਾਵਣਾ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੨੧ : ੨ (148)

ਖਾਲਕਾ-ਹੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ, ਹੇ ਕਰਤਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਖਾਲਕ'

ਆਪਣਾ ਨਾਮੁ ਦੇਹਿ ਪ੍ਰਭ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸੁਣਿ ਬੇਨਤੀ ਖਾਲਕਾ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਸੋਲਾ ੧੩, ੧੧ : ੩ (1085)

ਖਾਲਕੁ-ਸਿਰਜਣਹਾਰ, ਕਰਤਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਖਾਲਕ'

ਹਕੁ ਸਚੁ ਖਾਲਕੁ ਖਲਕ ਮਿਆਨੇ ਸਿਆਮ ਮੂਰਤਿ ਨਾਹਿ॥

- ਤਿਲ ਕਬ, ੧, ੨ : ੨ (727)

ਖਾਲਿਕੁ-ਸਿਰਜਣਹਾਰ, ਕਰਤਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਖਾਲਕ'

ਖਾਲਿਕੁ ਖਲਕ ਖਲਕ ਮਹਿ ਖਾਲਿਕੁ ਪੂਰਿ ਰਹਿਓ ਸੂਬ ਠਾਈ॥

- ਪ੍ਰਭਾ ਕਬ, ੩, ੧* : ੨ (1350)

ਖਾਲੀ-(ਅ.. خالي) ਖਾਲੀ) ਸੱਖਣਾ, ਵਿਹੁਣਾ

ਸਤਿਗੁਰ ਤੇ ਖਾਲੀ ਕੋ ਨਹੀ ਮੇਰੈ ਪ੍ਰਭਿ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਏ॥

- ਬਿਲਾ ੪, ਵਾਰ ੪੮, ੩, ੧ : ੧ (850)

ਖਿਆਲ-(ਅ.. خیال, ਖ਼ਾਲ) (1) ਵੀਚਾਰ, ਧਿਆਨ, ਫ਼ੁਰਨਾ

ਕੋਟਿ ਭਵ ਖੰਡੇ ਨਿਮਖ ਖਿਆਲ॥

- ਰਾਮ ਪ, ੩੮, ੧ : ੨ (894)

(2) ਵੀਚਾਰ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ, ਸੋਚਣਾ
ਸਬ ਰੋਜ਼ ਗਸਤਮ ਦਰ ਹਵਾ ਕਰਦੇਮ ਬਦੀ ਖਿਆਲ॥

- ਤਿਲੀ ੧, ੧, ੩ : ੧ (721)

(3) ਵੀਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ
ਉਠਿ ਸਿਧਾਰੇ ਛਤ੍ਰਪਤਿ ਸੰਤਨ ਕੈ ਖਿਆਲ॥

- ਬਿਲਾ ੫, ੨੯, ੧* : ੨ (807)

ਖਿਆਲੀ-ਵੀਚਾਰ ਵਿਚ, ਧਿਆਨ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਖਿਆਲ' (1)
ਮਾਇਆ ਮਮਤਾ ਪਵਹਿ ਖਿਆਲੀ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ੧੨, ੫ : ੧ (993)

ਖਿਆਲੂ-ਵਿਚਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਖਿਆਲ' (1)
ਤੂੰ ਆਪੇ ਮੁਕਤਿ ਕਰਾਇਦਾ ਇਕ ਨਿਮਖ ਘੜੀ ਕਰਿ ਖਿਆਲੂ॥

- ਸਿਰੀ ੪, ਵਾਰ ੨ : ੪ (85)

ਖਿਜਮਤਦਾਰ-(ਫ਼ਾ. خدمت گار, ਖ਼ਿਦਮਤਗਾਰ) ਨੌਕਰ, ਸੇਵਕ, ਟਹਿਲੂਆ
ਹਉ ਬੰਦੀ ਪ੍ਰਿਅ ਖਿਜਮਤਦਾਰ॥

- ਆਸਾ ੫, ੯੫, ੨ : ੧ (394)

ਖਿਜਮਤਿ-(ਫ਼ਾ. خدمت, ਖ਼ਿਦਮਤ) ਸੇਵਾ, ਟਹਿਲ
ਖਿਜਮਤਿ ਕਰੀ ਜਨੁ ਬੰਦਾ ਤੇਰਾ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ੫, ੩ : ੨ (990)

ਖਿਰਾਜ-(ਅ. خراج, ਖ਼ਰਾਜ)ਲਗਾਨ,ਕਰ, ਟੈਕਸ
ਨਾ ਤਸਵੀਸ ਖਿਰਾਜੁ ਨ ਮਾਲੁ॥

- ਗਉ ਰਵਿ, ੨, ੧ : ੩ (345)

ਖਿਲਖਾਨਾ-(ਅ. خاں خانہ, ਖ਼ੈਲ ਖਾਨਾ) ਟਬਰ ਤੇ ਘਰ
ਖਿਲਖਾਨਾ ਬਿਰਾਦਰ ਹਮੁ ਜੰਜਾਲਾ ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੧੨, ੮ : ੨ (1084)

ਖੁਆਰ-(ਫ਼ਾ. خوار, ਖ਼ੁਆਰ) ਜਲੀਲ, ਖੱਜਲ, ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ
ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਨ ਪਾਇਆ ਜਨਮੁ ਬਿਰਥਾ ਗਵਾਇਆ
ਨਾਨਕ ਜਮੁ ਮਾਰਿ ਕਰੇ ਖੁਆਰ॥

- ਗੁਜ ੩, ਵਾਰ ੧੪, ੩, ੨ : ੪ (509)

ਖੁਆਰਾ-ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ, ਜਲੀਲ, ਵੇਖੋ 'ਖੁਆਰ'
ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਭੇਟੇ ਜਮੁ ਕਰੇ ਖੁਆਰਾ॥

- ਗਉ ੩, ਅਸ ੩, ੩ : ੩ (230)

ਖੁਆਰੀ-(ਫ਼ਾ. خوارى, ਖ਼ੁਆਰੀ) (1) ਬਦਨਾਮੀ, ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ, ਬੇਪੱਤੀ
ਬਿਨੁ ਜਗਦੀਸ ਭਜੇ ਨਿਤ ਖੁਆਰੀ॥ (ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ)

- ਗਉ ੧, ਅਸ ੧੦, ੩ : ੩ (225)

ਹਰਿ ਬਿਸਰਤ ਸਦਾ ਖੁਆਰੀ॥

- ਟੋਡੀ ੫, ੨, ੧* : ੧ (712)

(2) ਖੁਆਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਰਤੂਤ
ਖਸਮੁ ਵਿਸਾਰਿ ਖੁਆਰੀ ਕੀਨੀ ਧ੍ਰਿਗੁ ਜੀਵਣੁ ਨਹੀ ਰਹਣਾ॥

- ਮਲਾ ੧, ੧, ੧ : ੨ (1254)

ਖੁਆਰੁ-(1) ਲੱਜਿਤ ਹੋਣਾ, ਖੁਆਰੀ, ਵੇਖੋ 'ਖੁਆਰੀ'
ਬਾਬਾ ਹੋਰੁ ਖਾਣਾ ਖੁਸੀ ਖੁਆਰੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨, ੧* : ੧ (16)

ਕਰਮਿ ਮਿਲੈ ਤਾ ਪਾਈਐ ਹੋਰ ਹਿਕਮਤਿ ਹੁਕਮੁ ਖੁਆਰੁ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੪੪, ੧, ੨ : ੯ (465)

ਖੁਆਰੋ-ਲੱਜਿਤ, ਖੱਜਲ, ਵੇਖੋ 'ਖੁਆਰ'
ਦੁਰਮਤਿ ਮਰੈ ਨਿਤ ਹੋਇ ਖੁਆਰੋ॥

- ਮਾਰੂ ੩, ਸੋਲਾ ੧੪, ੧੩ : ੨ (1058)

ਖੁਸਰੈ-(ਫ਼ਾ. 'خوسر' ਖੁਸ਼ਹਦਰਾ) ਜਨਾਨਖਾਨੇ ਦਾ ਦਰੋਗਾ, ਖੁਸਰਾ
ਖੁਸਰੈ ਕਿਉਂ ਨ ਪਰਮ ਗਤਿ ਪਾਈ॥

- ਗਉ ਕਬ, 4, 3: 2 (324)

ਖੁਸਿਖਬਰੀ-(ਫ਼ਾ. 'خوش خبری' ਖੁਸ਼-ਖਬਰੀ) ਚੰਗੀ ਖਬਰ, ਖੁਸ਼ੀ ਵਾਲੀ ਖਬਰ
ਹਲੇ ਯਾਰਾ ਹਲੇ ਯਾਰਾ ਖੁਸਿਖਬਰੀ॥

- ਤਿਲੰ ਨਾਮ, ੩, ੧* : ੧ (727)

ਖੁਸੀ-(ਫ਼ਾ. 'خوشی' ਖੁਸ਼ੀ) (1) ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ
ਮਤੀ ਮਰਣੁ ਵਿਸਾਰਿਆ ਖੁਸੀ ਕੀਤੀ ਦਿਨ ਚਾਰਿ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੫, ੧ : ੨ (15)

(2) ਪ੍ਰਸੰਨ, ਖੁਸ਼
ਦਰੋਗੁ ਪਤਿ ਪਤਿ ਖੁਸੀ ਹੋਇ ਬੇਖਬਰ ਬਾਦ ਬਕਾਹਿ॥

- ਤਿਲੰ ਕਬ, ੧, ੨ : ੧ (727)

ਖੁੰਦਕਾਰਾ-(ਫ਼ਾ. 'خندکار' ਖੁੰਦਕਾਰ, 'خداوندگار' ਖੁਦਾਵੰਦਗਾਰ) ਮਾਲਕ, ਸੁਆਮੀ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ
ਮੈ ਅੰਧੁਲੇ ਕੀ ਟੇਕ ਤੇਰਾ ਨਾਮੁ ਖੁੰਦਕਾਰਾ॥

- ਤਿਲੰ ਨਾਮ, ੨, ੧* : ੧ (727)

ਖੁੰਦਕਾਰੁ-ਮਾਲਕ, ਸੁਆਮੀ, ਪ੍ਰਭੂ, ਵੇਖੋ 'ਖੁੰਦਕਾਰ'
ਖੈ ਖੁੰਦਕਾਰੁ ਸਾਹ ਆਲਮੁ ਕਰਿ ਖਰੀਦਿ ਜਿਨਿ ਖਰਚੁ ਦੀਆ॥

- ਆਸਾ ੧, ਪਟੀ ੬ : ੧ (432)

ਖੁਦਾਇ-(ਫ਼ਾ. 'خدا' ਖੁਦਾ) ਮਾਲਕ, ਸੁਆਮੀ, ਰੱਬ, ਪ੍ਰਭੂ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ
ਨਾਨਕ ਨਾਉ ਖੁਦਾਇ ਕਾ ਦਿਲਿ ਹਛੈ ਮੁਖਿ ਲੇਹੁ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੬੪, ੧, ੧ : ੩ (140)

ਖੁਦਾਇਆ-(1) ਹੇ ਖੁਦਾ!, ਹੇ ਰੱਬ!, ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ! ਵੇਖੋ 'ਖੁਦਾਇ'
ਮਨ ਕਮੀਨ ਕਮਤਰੀਨ ਤੂ ਦਰੀਆਉ ਖੁਦਾਇਆ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੨੭੪, ੧, ੨ : ੩ (1291)

(2) ਰੱਬ ਦੀ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ
ਹੁਰ ਨੂਰ ਮੁਸਕੁ ਖੁਦਾਇਆ ਬੰਦਗੀ ਅਲਹ ਆਲਾ ਹੁਜਰਾ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੧੨, ੫ : ੩ (1084)

ਖੁਦਾਈ-ਰੱਬ ਦਾ, ਵੇਖੋ 'ਖੁਦਾਇ'
ਤਾ ਤੂ ਮੁਲਾ ਤਾ ਤੂ ਕਾਜੀ ਜਾਣਹਿ ਨਾਮੁ ਖੁਦਾਈ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨੮, ੨ : ੧ (24)

ਖੁਦਿ-(ਫ਼ਾ. ۱۰۰) ਖੁਦਿ (1) ਆਪ, ਨਿੱਜ
ਖੁਦਿ ਖਸਮ ਖਲਕ ਜਹਾਨ ਅਲਹ ਮਿਹਰਵਾਨ ਖੁਦਾਇ॥

- ਤਿਲੀ ੫, ੪, ੨ : ੧ (724)

(2) ਆਪਣੇ-ਆਪ ਵਿਚ
ਖੁਦਿ ਖੁਦਾਇ ਵਡ ਬੇਸੁਮਾਰ॥

- ਰਾਮ ੫, ੪੫, ੧ : ੪ (896)

ਖੁਦੀ-(ਫ਼ਾ. ۱۰۰) ਖੁਦੀ ਹਉਮੈ, ਅਹੰ
ਖੁਦੀ ਮਿਟੀ ਚੁਕਾ ਭੋਲਾਵਾ ਗੁਰਿ ਮਨ ਹੀ ਮਹਿ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਜੀਉ॥

- ਮਾਥ ੫, ੩੨, ੩ : ੩ (104)

ਖੁਨਕ-(ਫ਼ਾ. ۱۰۰) ਖੁਨਕ ਠੰਢਾ, ਸੀਤਲ
ਆਤਸ ਦੁਨੀਆ ਖੁਨਕ ਨਾਮੁ ਖੁਦਾਇਆ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੨੭੪, ੧, ੨ : ੮ (1291)

ਖੁਰਗੀਰ-(ਫ਼ਾ. ۱۰۰) ਖੁਰਗੀਰ) ਕਾਠੀ ਹੇਠਲਾ ਪਸੀਨਾ ਚੁਸਣ ਵਾਲਾ ਨਮਦਾ
ਤਿਨ ਕੇ ਤੁਰੇ ਜੀਨ ਖੁਰਗੀਰ ਸਭਿ ਪਵਿਤੁ ਹਹਿ
ਜਿਨੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਿਖ ਸਾਧ ਸੰਤ ਚੜਿ ਜਾਤੇ॥

- ਸੋਰ ੪, ਵਾਰ ੧੬ : ੩ (648)

ਖੁਰਦਨੀ-(ਫ਼ਾ. ۱۰۰) ਖੁਰਦਨੀ) ਖਾਣ ਯੋਗ (ਵਾਲੀ) ਚੀਜ਼
ਦੁਨੀਆ ਮੁਰਦਾਰ ਖੁਰਦਨੀ ਗਾਫਲ ਹਵਾਇ॥

- ਤਿਲੀ ੫, ੧, ੧* : ੨ (723)

ਖੁਨ-(ਫ਼ਾ. ۱۰۰) ਖੁਨ) ਲਹੂ, ਰਕਤ, ਰੱਤ
ਖੁਨ ਕੇ ਸੋਹਿਲੇ ਗਾਵੀਅਹਿ ਨਾਨਕ ਰਤੁ ਕਾ ਕੁੰਗੁ ਪਾਇ ਵੇ ਲਾਲੇ॥

- ਤਿਲੀ ੧, ੫, ੧ : ੨ (722)

ਖੁਬ-(ਫ਼ਾ. ۱۰۰) ਖੁਬ) ਚੰਗੀ, ਸੁਹਣੀ, ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ
ਅਬ ਮੋਹਿ ਖੁਬ ਵਤਨਗਹ ਪਾਈ॥

- ਗਉ ਰਵਿ, ੨, ੧* : ੧ (345)

ਖੂਬ-ਉੱਤਮ, ਚੰਗੀ, ਸੋਹਣੀ, ਵੇਖੋ 'ਖੂਬ'
ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਕਿਆ ਖੂਬ ਗਾਵਤਾ ਹੈ॥

- ਆਸਾ ਕਬ, ੧੩, ੧* : ੧ (478)

ਖੇਮਾ-(ਅ. خیمہ ਖੇਮਹ) ਤੰਬੂ
ਸਤਿਗੁਰਿ ਖੇਮਾ ਤਾਣਿਆ ਜੁਗ ਜੂਥ ਸਮਾਣੇ॥

- ਸਵ ੪, ਕਲ੍ਹ ੧੨ : ੧ (1398)

ਖੁਮਾਰੀ-(ਫਾ. خمار 'ਖੁਮਾਰ') ਮਸਤੀ, ਨਸ਼ਾ
ਉਬਟ ਚਲੰਤੇ ਇਹੁ ਮਦੁ ਪਾਇਆ ਜੈਸੇ ਖੋਂਦ ਖੁਮਾਰੀ॥

- ਕੇਦਾ ਕਬ, ੩, ੪: ੨ (1123-24)

ਖੇਮੇ-ਤੰਬੂ, ਵੇਖੋ 'ਖੇਮਾ'
ਖੇਮੇ ਛੜ੍ਹ ਸਰਾਇਚੇ ਦਿਸਨਿ ਰਬ ਪੀੜੇ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ੧, ੧ : ੨ (989)

ਖੇਲ-ਖਾਸੀ-(ਅ. खेल خواसी) ਖੇਲ ਖੱਵਾਸੀ) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਰਦਾਰਾਂ/ ਸੇਵਕਾਂ ਦਾ ਟੋਲਾ
ਛਪਨ ਕੋਟਿ ਜਾ ਕੇ ਖੇਲ-ਖਾਸੀ॥

- ਭੈਰ ਕਬ, ੧੫, ੧: ੪ (1161)

ਖੈਰ-(ਅ. خير ਖੈਰ) ਭਲਾਈ, ਖੈਰੀਅਤ, ਭਲਾ
ਪਹਿਲਾ ਸਚੁ ਹਲਾਲ ਦੁਇ ਤੀਜਾ ਖੈਰ ਖੁਦਾਇ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੭੨, ੧, ੩ : ੨ (141)

ਖੈਰਿ-ਸਲਾਮਤੀ, ਖੈਰ-ਖ਼ਰੀਅਤ, ਵੇਖੋ 'ਖੈਰ'
ਉਹਾ ਖੈਰਿ ਸਦਾ ਮੇਰੇ ਭਾਈ॥

- ਗਉ ਰਵਿ, ੨, ੧* : ੨ (345)

ਖੋਇ - (ਫਾ. خوی 'ਖੂ') ਖਸਲਤ, ਆਦਤ
ਅਭਿਮਾਨੁ ਖੋਇ ਖੋਇ ਖੋਈ ਖੋਈ ਹਉ ਮੋ ਕਉ ਸਤਿਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰੁ ਦ੍ਰਿੜਾਇ॥

- ਬਿਲਾ ੫, ੮੧, ੩: ੨ (820)

ਗ

ਗਉਹਰ - (ਫਾ. گوهر 'ਗੋਹਰ') ਸੋਨੀ
ਗੁਰੁ ਗਉਹਰੁ ਦਰੀਆਉ ਪਲਕ ਡੁਬੰਤੁਹ ਤਾਰੈ॥

- ਸਵ ੩, ੧੭: ੪ (1395)

ਗਸਤਮ-(ਫ਼ਾ. غشتن) ਗਸਤਨ=ਫਿਰਨਾ) ਮੈਂ ਫਿਰਿਆ

ਸਬ ਰੋਜ਼ ਗਸਤਮ ਦਰ ਹਵਾ ਕਰਦੇਮ ਬਦੀ ਖਿਆਲ॥

- ਤਿਲੋਂ ੧, ੧, ੩ : ੧ (721)

ਗਹ-(ਫ਼ਾ. گاه) ਗਹ, ګاه ਗਾਹ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ) ਥਾਂ, ਜਗ੍ਹਾ, ਸਥਾਨ

ਅਬ ਮੋਹਿ ਖੂਬ ਵਤਨ ਗਹ ਪਾਈ॥

- ਗਉ ਰਵਿ, ੨, ੧* : ੧ (345)

ਗਚ-(ਫ਼ਾ. گچ) ਗਚ) ਚੂਨਾ

ਘਰ ਗਚ ਕੀਤੇ ਬਾਗੇ ਬਾਗ॥

- ਸਾਰ ੪, ਵਾਰ ੧੫੪, ੧, ੨ : ੨ (1243)

ਗਚਗੀਰੀਆ-(ਫ਼ਾ. گچگيري) ਗਚਗਰੀ) ਚੂਨੇ ਦਾ ਪਲੱਸਤਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ, ਇਥੇ

ਭਾਵ ਚੂਨੇ ਦੇ ਪਲੱਸਤਰ ਵਾਲੀਆਂ

ਗੜ੍ਹ ਮੰਦਰ ਗਚਗੀਰੀਆ ਕਿਛੁ ਸਾਬਿ ਨ ਜਾਈ॥

- ਸਾਰ ੪, ਵਾਰ ੨੩ : ੨ (1246)

ਗਚੁ-ਚੂਨਾ, ਵੇਖੋ 'ਗਚ'

ਕਾਚੀ ਢਹਗਿ ਦਿਵਾਲ ਕਾਹੇ ਗਚੁ ਲਾਵਹੁ॥

- ਬਸੰ ੧, ੯, ੧* : ੨ (1171)

ਗਜ਼-(ਫ਼ਾ. گز) ਗਜ਼) ਕਪੜਾ, ਜ਼ਮੀਨ ਆਦਿ ਮਿਣਨ ਦੀ ਇੱਕ ਇਕਾਈ

ਗਜ਼ ਸਾਵੇ ਤੈ ਤੈ ਧੋਤੀਆ ਤਿਹਰੇ ਪਾਇਨਿ ਤਗ॥

- ਆਸਾ ਕਬ, ੨, ੧ : ੧ (475)

ਗਜੀ- ਗਜ਼ਾਂ ਨਾਲ, ਵੇਖੋ 'ਗਜ਼'

ਗਜੀ ਨ ਮਿਨੀਐ ਤੋਲਿ ਨ ਤੁਲੀਐ ਪਾਚਨੁ ਸੇਰ ਅਵਾਈ॥

- ਗਉ ਕਬ, ੫੪, ੨ : ੧ (335)

ਗਜੁ-ਮਿਨਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਇਕਾਈ, ਵੇਖੋ 'ਗਜ਼'

ਮਨੁ ਮੇਰੇ ਗਜੁ ਜਿਹਬਾ ਮੇਰੀ ਕਾਤੀ॥

- ਆਸਾ ਨਾਮ, ੩, ੧ : ੧ (485)

ਗਨੀ-(ਅ. غني) ਗਨੀ) ਧਨੀ, ਮਾਲਦਾਰ, ਅਮੀਰ

ਉਹਾ ਗਨੀ ਬਸਹਿ ਮਾਮੂਰ॥

- ਗਉ ਰਵਿ, ੨, ੨ : ੪ (345)

ਗਨ'ੀ-(ਅ. غني) ਗਨੀ) ਬੇਪਰਵਾਹ, ਬੇਨਿਆਜ਼, ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਬ ਦੇ 99 ਗੁਣਵਾਚੀ ਨਾਵਾਂ

ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ

ਕਰੀਮਾਂ ਰਹੀਮਾਂ ਅਲਾਹ ਤੂ ਗਨ'ੀ॥

- ਤਿਲੋਂ ਨਾਮ, ੧, ੧ : ੧ (727)

ਗੰਦੇ - (ਫ਼ਾ. ۱۰۵) ਕੁਚੀਲ, ਮਲੀਨ

ਕਸਤੂਰੀ ਕੈ ਭੋਲਤੈ ਗੰਦੇ ਡੂੰਮਿ ਪਈਆਸੁ॥

- ਸਿਰੀ ੪, ਵਾਰ ੧੨੨, ੫, ੨:੨(੮੯)

ਗਨੀਵ-ਪਨੀ, ਦੌਲਤਮੰਦ, ਅਮੀਰ ਵੇਖੋ 'ਗਨੀ'

ਸਦੀਵ ਗਨੀਵ ਸੁਹਾਵਨੇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਗ੍ਰਿਹਿ ਮਾਲ॥

- ਗਉ ੫, ਬਾਅ ੧੮ : ੬ (253)

ਗਮਰੁ - (ਅ. غمر ਗਮਰ) ਵਡਿਆਈ, ਬਜ਼ੁਰਗੀ, ਪ੍ਰਤਾਪ

ਜਾ ਕੈ ਕਾਮਿ ਤੇਰਾ ਵਡ ਗਮਰੁ॥

- ਗਉ ੫, ਅਸ ੬, ੫:੩ (238)

ਗਮੁ - (ਅ. غم ਗਮ) ਫਿਕਰ, ਚਿੰਤਾ ਭਾਵ ਡਰ

ਸਾਧਨਾ ਤੇ ਬਾਲਕੁ ਗਮੁ ਨ ਕਰੈ॥

- ਭੈਰ ੩, ੨੦, ੧*:੨ (1133)

ਗਰਦਨਿ-(ਫ਼ਾ. گردن ਗਰਦਨ) ਧੌਣ, ਗਿੱਚੀ

ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧੁ ਲੈ ਗਰਦਨਿ ਮਾਰੇ ਹਉਮੈ ਲੋਭੁ ਚੁਕਾਇਆ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ਸੋਲਾ ੧੯, ੬ : ੩ (1040)

ਨਾਤਰੁ ਗਰਦਨਿ ਮਾਰਉ ਠਾਇ॥ (ਗਰਦਨੋ ਫੜਕੇ)

- ਭੈਰ ਨਾਮ, ੧੦, ੨ : ੨ (1165)

ਗਰੀਬ-(ਅ. غریب ਗਰੀਬ) ਨਿਰਧਨ, ਕੰਗਾਲ

ਹਮ ਗਰੀਬ ਮਸਕੀਨ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੇ ਹਰਿ ਰਾਖੁ ਰਾਖੁ ਵਡਵਡਾ ਹੇ॥

- ਗਉ ੪, ਸੋਹ ੪, ੪ : ੧ (13)

ਗਰੀਬਨਿਵਾਜ਼-(ਫ਼ਾ. غریب نواز ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ਼) ਦੀਨਾ/ਨਿਰਧਨਾ ਉਪਰ ਦਇਆ ਕਰਨ ਵਾਲਾ

ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ਼॥

- ਗਉ ੫, ਸੁਖ ੧੧, ੪ : ੨ (277)

ਗਰੀਬਨਿਵਾਜ਼ਿ -ਨਿਰਧਨਾ ਉਪਰ ਦਇਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ, ਵੇਖੋ 'ਗਰੀਬਨਿਵਾਜ਼'

ਕੀਤੀਅਨੁ ਆਪਣੀ ਰਖ ਗਰੀਬਨਿਵਾਜ਼ਿ ਬਾਪਿ॥

- ਗੁਜ ੫, ਵਾਰ ੧੩ : ੫ (521)

ਗਰੀਬਨਿਵਾਜ਼ੁ -ਨਿਰਧਨਾ ਉਪਰ ਦਇਆ ਕਰਨ ਵਾਲਾ

ਗਰੀਬਨਿਵਾਜ਼ੁ ਦਿਨੁ ਰੈਣਿ ਧਿਆਇ॥ (ਨਿਮਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਣ ਦੇਣ ਵਾਲਾ)

- ਭੈਰ ੫, ੧੦, ੩ : ੨ (1138)

ਗਰੀਬਾ-(1) ਗਰੀਬ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਨਿਰਧਨਾਂ, ਦੀਨਾਂ, ਵੇਖੋ 'ਗਰੀਬ'

ਗਰੀਬਾ ਅਨਾਥਾ ਤੇਰਾ ਮਾਣਾ॥

- ਮਾਭ ੫, ੧੪, ੧ : ੨ (98)

(2) ਗਰੀਬ, ਨਿਤਾਣਾ, ਵੇਖੋ 'ਗਰੀਬ'

ਪੰਚ ਬਿਖਾਦੀ ਏਕੁ ਗਰੀਬਾ ਰਾਖਹੁ ਰਾਖਨਹਾਰੇ॥

- ਗਉ ੫, ੧੨੫*, ੧ : ੧ (206)

ਗਰੀਬਾਨੋ-ਗਰੀਬ, ਨਿਮਾਣਾ, ਵੇਖੋ 'ਗਰੀਬ'

ਏਕ ਮਹਲਿ ਤੂੰ ਆਪੇ ਆਪੇ ਏਕ ਮਹਲਿ ਗਰੀਬਾਨੋ॥

- ਗਉ ੫, ੧੨੬*, ੧ : ੨ (206)

ਗਰੀਬੁ-ਨਿਰਧਨ, ਵੇਖੋ 'ਗਰੀਬ'

ਐਸੇ ਭਾਉ ਬਿਦਰ ਕੇ ਦੇਖਿਓ ਓਹੁ ਗਰੀਬੁ ਮੋਹਿ ਭਾਵੈ॥

- ਮਾਰੂ ਕਬ, ੯, ੧* : ੨ (1105)

ਗਰੂਰੁ- (ਅ. رُغْرُ ਗਰੂਰ) ਘਮੰਡ, ਅਹੰਕਾਰ

ਜਪੁ ਤਪੁ ਸੰਜਮੁ ਨਾਲਿ ਤੁਧੁ ਹੋਰੁ ਮੁਚੁ ਗਰੂਰੁ॥

- ਰਾਮ ਬਸ, ਵਾਰ ੫ : ੨ (967)

ਗਲ-(ਫ਼ਾ. كَلُّ ਗਲੂ) ਗਲਾ, ਗਰਦਨ, ਧੋਣ

ਇਹੁ ਸਰੀਰੁ ਕੁਝਿ ਕੁਸਤਿ ਭਰਿਆ ਗਲ ਤਾਈ ਪਾਪ ਕਮਾਏ॥

- ਗਉ ੩, ਛੰਤ ੩, ੧ : ੪ (245)

ਲਾਵੈ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਸਦਾ ਗਲ ਸੇਤੀ ਮਨਿ ਜਾਣੈ ਖਟਿ ਖਵਾਏ॥

- ਸਿਰੀ ੪, ਪਹ ੩, ੨ : ੩ (76)

ਗਲਹਿ- ਗਰਦਨ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਗਲ'

ਤੇਰੇ ਗਲਹਿ ਤਉਕੁ ਪਗ ਬੇਰੀ॥

- ਸੋਰ ਕਬ, ੫, ੨ : ੧ (655)

ਗਲਹੁ-ਗਲ ਵਿੱਚੋਂ, ਵੇਖੋ 'ਗਲ'

ਜਮ ਕਾ ਫਾਹਾ ਗਲਹੁ ਨ ਕਟੀਐ ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਆਵੈ ਜਾਇ॥

- ਸਿਰੀ ੪, ਵਾਰ ੯੯, ੩, ੧ : ੪ (85)

ਗਲਤ-(ਫ਼ਾ. غَلَطٌ ਗਲਤਾਨ) ਖਚਿਤ, ਲੀਨ, ਮਸਤ,

ਤਨ ਮਨ ਗਲਤ ਭਏ ਠਾਕੁਰ ਸਿਉ ਆਪਨ ਲੀਏ ਮਿਲਾਈ॥

- ਕਾਨ ੫, ੫, ੧* : ੨ (1299)

ਗਲਤਾਨ-(ਫ਼ਾ. غَلَطٌ ਗਲਤਾਨ) ਖਚਿਤ, ਲਿਵਲੀਨ

ਮਨਿ ਤਨੇ ਗਲਤੰਨ ਸਿਮਰਤ ਪ੍ਰਭ ਨੱਮ ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪੀਵਤੇ ਜੀਅ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ਛੰਤ ੩, ੩ : ੨ (81)

ਗਲਾ-(ਫ਼ਾ. كَلَّ ਗੱਲਾ) ਇਜੜ, ਭੀੜ, ਟੋਲਾ

ਦਖਿ ਵਿਗੋਏ ਫਿਰਹਿ ਵਿਗੁਤੇ ਫਿਟਾ ਵਤੈ ਗਲਾ॥

- ਮਾਭ ੧, ਵਾਰ ੨੬੯, ੧, ੧ : ੧੦ (150)

ਗਲੁ-ਗਰਦਨ, ਗਿੱਚੀ, ਵੇਖੋ 'ਗਲ'

ਫਰੀਦਾ ਜਿ ਦਿਹਿ ਨਾਲਾ ਕਪਿਆ ਜੇ ਗਲੁ ਕਪਹਿ ਚੁਖ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੭੬ : ੧ (1381)

ਗਲੇ-ਗਰਦਨ/ਗਿੱਚੀ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਗਲ'

ਵਾ ਕੇ ਗਲੇ ਜਮ ਕਾ ਹੈ ਫਾਸ॥

- ਭੈਰ ਨਾਮ, ੮, ੩ : ੪ (1165)

ਗਲੈ-ਗਿੱਚੀ/ਗਰਦਨ ਦੁਆਲੇ, ਵੇਖੋ 'ਗਲ'
ਮਿਰਤਕ ਫਾਸ ਗਲੈ ਸਿਰਿ ਪੈਰੇ॥

- ਬਿਲ ੫, ੧੮, ੩ : ੨ (806)

ਗਲੋਲਾ-(ਅ. غلّولہ ਗਲੋਲਹ) ਗੋਲੀ, ਗੋਲਾ
ਅਮਲੁ ਗਲੋਲਾ ਕੁੜ ਕਾ ਦਿਤਾ ਦੇਵਣਹਾਰਿ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੫, ੧ : ੧ (15)

ਗਾਉ-(ਫਾ. گام ਗਾਮ) ਪਿੰਡ
ਤੁਹੀ ਗ੍ਰਿਹਿ ਤੁਹੀ ਬਨਿ ਤੁਹੀ ਗਾਉ ਤੁਹੀ ਸੁਨਿ॥

- ਗਉ ੫, ੧੫੬*, ੩ : ੧ (214)

ਗਾਉ-ਪਿੰਡ, ਵੇਖੋ 'ਗਾਉ'
ਬਹੁਤੁ ਪ੍ਰਤਾਪੁ ਗਾਉ ਸਉ ਪਾਏ ਦੁਇ ਲਖ ਟਕਾ ਬਰਾਤ॥

- ਸਾਰ ਕਬ, ੧, ੧ : ੧ (1251)

ਗਾਉ-(ਫਾ. گاو ਗਾਵ, ਗਾਉ) ਗਾਈਆਂ, ਗਊਆਂ
ਬਿੰਦਾਬਨ ਮਨ ਹਰਨ ਮਨੋਹਰ ਕ੍ਰਿਸਨ ਚਰਾਵਤ ਗਾਉ ਰੇ॥

- ਗਉ ਕਬ, ੬੬, ੨ : ੧ (338)

ਗਾਇ-(1) ਗਉ, ਵੇਖੋ 'ਗਾਉ'
ਹਕੁ ਪਰਾਇਆ ਨਾਨਕਾ ਉਸੁ ਸੁਅਰ ਉਸੁ ਗਾਇ॥

- ਮਾਭ ੧, ਵਾਰ ੭੪, ੧, ੨ : ੧ (141)

(2) (ਫਾ. گاه ਗਾਹ) ਬਾਂ
ਸਾਈ ਮੁਝ ਸਿਉ ਲਰਿ ਪਰਿਆ ਤੁਝੈ ਕਿਨਿ ਫੁਰਮਾਈ ਗਾਇ॥(ਇਹ ਬਾਂ)

- ਸਲੋ ਕਬ, ੧੮੭ : ੨ (1375)

ਗਾਇ-ਪਿੰਡ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਗਾਉ'
ਅਹੇਰਾ ਪਾਇਓ ਘਰ ਕੈ ਗਾਇ॥

- ਭੈਰ ੫, ੪, ੨ : ੨ (1136)

ਗਾਹੇ-(ਫਾ. گاه ਗਾਹੇ) ਕਦੇ
ਗਾਹੇ ਨ ਨੇਕੀ ਕਾਰ ਕਰਦਮ ਮਮ ਈ ਚਿਨੀ ਅਹਵਾਲ॥

- ਤਿਲੋ ੧, ੧, ੩ : ੨ (721)

ਗਾਫਲ-(ਅ. غافل ਗਾਫਲ) ਅਵੇਸਲਾ, ਬੇਸੁੱਧ, ਬੇਖ਼ਬਰ
ਕਿਆ ਸੇਵਹਿ ਨਾਮੁ ਵਿਸਾਰਿ ਗਾਫਲ ਗਹਿਲਿਆ॥

- ਆਸਾ ੫, ੧੧੦, ੧ : ੧ (398)

ਗਾਫਲਿ-ਬੇਸੁੱਧ/ਅਵੇਸਲੇ ਨੇ, ਵੇਖੋ 'ਗਾਫਲ'
ਪਾਇ ਕੁਹਾੜਾ ਮਾਰਿਆ ਗਾਫਲਿ ਅਪੁਨੈ ਹਾਥਿ॥

- ਸਲੋ ਕਬ, ੧੩ : ੨ (1365)

ਗਾਫਲ-ਅਵੇਸਲੇ, ਲਾਪਰਵਾਹ, ਵੇਖੋ 'ਗਾਫਲ'

ਗਾਫਲੁ ਹੋਇ ਕੈ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਓ ਚੋਰੁ ਮੁਸੈ ਘਰੁ ਜਾਈ॥

- ਗਉ ਕਬ, ੭੩, ੧* : ੨ (339)

ਗਾਫਿਲ-ਬੇਸੁੱਧ, ਅਵੇਸਲਾ, ਵੇਖੋ 'ਗਾਫਲ'

ਬਦਬਖਤ ਹਮ ਚੁ ਬਖੀਲ ਗਾਫਿਲ ਬੇਨਜਰ ਬੇਬਾਕ॥

- ਤਿਲੋ ੧, ੧, ੪ : ੧ (721)

ਗਾਰ- (ਫਾ. غار ਗਾਰ) ਟੋਆ, ਖੱਡ, ਨੀਵੀਂ ਧਰਤੀ; ਜਿਲ੍ਹਣ

ਸੈਸਾਰ ਗਾਰ ਬਿਕਾਰ ਸਾਗਰ ਪਤਿਤ ਮੋਹ ਮਾਨ ਅੰਧ॥

- ਕਾਨ ਪ, ੪੧, ੧: ੧ (1306)

ਗਿਰਹ-(ਫਾ. گره, ਗਿਰਾ) ਗੰਢ

ਮੋਹ ਮਗਨ ਲਪਟਿਓ ਭ੍ਰਮ ਗਿਰਹ॥

- ਰਾਮ ਪ, ੩੨, ੪ : ੩ (893)

ਗਿਰਫਤਹ-(ਫਾ. گرفتار ਗਰਿਫਤਹ) ਪਕੜਿਆ ਹੋਇਆ

ਮਮ ਸਰ ਮੁਇ ਅਜਰਾਈਲ ਗਿਰਫਤਹ ਦਿਲ ਹੇਚਿ ਨ ਦਾਨੀ॥

- ਤਿਲੋ ੧, ੧, ੧* : ੨ (721)

ਗਿਰੰਬਾਰੀ-(ਫਾ. گمران ياری) ਵਡੇ ਭਾਰ ਵਾਲੀ ਭਾਵ ਉਚੀ ਅਵਸਥਾ/ ਪਦਵੀ

ਗਿਰੰਬਾਰੀ ਵਡ ਸਾਹਬੀ ਸਭੁ ਨਾਨਕ ਸੁਪਨੁ ਬੀਆ॥

- ਸਿਰੀ ਪ, ੭੨, ੪: ੨ (42)

ਗਿਰਾਹ-(ਫਾ. گره, ਗਿਰਹ) ਜੇਬ/ਪੱਲੇ ਵਿਚ

ਪਰੰਦਏ ਨ ਗਿਰਾਹ ਜਰ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੩੪, ੧, ੬ : ੧ (144)

ਗਿਰੀਵਾਨ-(ਫਾ. گریبان, ਗਿਰੇਬਾਨ) ਗਲਮਾ, ਭਾਵ ਕੁਝਤਾ, ਬੁੱਕਲ

ਆਪਨਤੇ ਗਿਰੀਵਾਨ ਮਹਿ ਸਿਰੁ ਨੀਵਾ ਕਰਿ ਦੇਖੁ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੬ : ੨ (1378)

ਗੁਸਲ-(ਅ. غسل, ਗੁਸਲ), ਇਸ਼ਨਾਨ, ਮੰਜਨ

ਅਸਮਾਨ ਮ੍ਰਿਣਾਲੇ ਲਹੰਗਾ ਦਰੀਆ ਗੁਸਲ ਕਰਦਨ ਬੂਦ॥

- ਤਿਲੋ ਕਬ, ੧, ੩ : ੧ (727)

ਗੁਸਾ-(ਅ. غصه, ਗੁਸਾ) ਕ੍ਰੋਧ

ਫਰੀਦਾ ਬੁਰੇ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਿ ਗੁਸਾ ਮਨਿ ਨ ਹਵਾਇ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੭੮ : ੧ (1381)

ਗੁੰਗ-(ਫਾ. گنگ, ਗੁੰਗ) ਗੁੰਗਾ, ਜੋ ਬੋਲ ਨ ਸਕੇ

ਕਹਾ ਬਿਸਨਪਦ ਗਾਵੈ ਗੁੰਗ॥

- ਗਉ ਪ, ਸੁਖ ੪, ੬ : ੫ (267)

ਗੁੰਗੇ-ਜੋ ਬੋਲ ਨ ਸਕੇ, ਵੇਖੋ 'ਗੁੰਗ'
ਅੰਧੇ ਗੁੰਗੇ ਅੰਧ ਅੰਧਾਰੁ॥

- ਬਿਹਾ ੪, ਵਾਰ ੨੦੪, ੧, ੨ : ੩ (556)

ਗੁਜਾਰਉ- (ਫ਼ਾ. گوار گوار) ਪੜ੍ਹਾਂ, ਅਦਾ ਕਰਾਂ, ਗੁਜਾਰਾਂ (ਨਮਾਜ਼)
ਸੁਬਹ ਨਿਵਾਜ ਸਰਾਇ ਗੁਜਾਰਉ॥

- ਸੂਹੀ ਕਬ, ੩, ੨ : ੪ (792)

ਗੁਜਾਰਹਿ-ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ' (ਨਮਾਜ਼), ਵੇਖੋ 'ਗੁਜਾਰਉ'
ਪੰਜ ਵਖਤ ਨਿਵਾਜ ਗੁਜਾਰਹਿ ਪੜਹਿ ਕਤੇਬ ਕੁਰਾਣਾ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨੮, ੪ : ੧ (24)

ਗੁਜਾਰਹੁ-ਅਦਾ ਕਰੋ (ਨਮਾਜ਼), ਵੇਖੋ 'ਗੁਜਾਰਉ'
ਜਉ ਦਿਲ ਮਹਿ ਕਪਟੁ ਨਿਵਾਜ ਗੁਜਾਰਹੁ ਕਿਆ ਹਜ ਕਾਬੈ ਜਾਇਆ॥

- ਪ੍ਰਭਾ ਕਬ, ੪, ੩ : ੨ (1350)

ਗੁਜਾਰਿ-ਅਦਾ ਕਰ/ਪੜ੍ਹ (ਨਮਾਜ਼), ਵੇਖੋ 'ਗੁਜਾਰਉ'

ਉਨੁ ਫਰੀਦਾ ਉਜੁ ਸਾਜਿ ਸੁਬਹ ਨਿਵਾਜ ਗੁਜਾਰਿ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੨੧ : ੧ (1381)

ਗੁਜਾਰੈ-ਅਦਾ ਕਰੇ/ਪੜੇ (ਨਮਾਜ਼), ਵੇਖੋ 'ਗੁਜਾਰਉ'
ਰੋਜਾ ਧਰੈ ਨਿਵਾਜ ਗੁਜਾਰੈ ਕਲਮਾ ਭਿਸਤਿ ਨ ਹੋਈ॥

- ਆਸਾ ਕਬ, ੧੭, ੨ : ੧ (480)

ਗੁਦਰਾਣੁ-(ਫ਼ਾ. گواران گواران) ਗੁਜਾਰਾਂ, ਨਿਰਬਾਹ
ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਾਚੁ ਤਹਾ ਗੁਦਰਾਣੁ॥

- ਆਸਾ ੧, ੨੧, ੫ : ੪ (355)

ਗੁਦਰੀ- (ਫ਼ਾ. گوار غوار) ਬੀਤੀ, ਲੰਘ ਗਈ
ਸਗਲੀ ਰੈਣ ਗੁਦਰੀ ਅੰਧਿਆਰੀ ਸੇਵਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਚਾਨਣੁ ਹੋਇ॥

- ਸਿਰੀ ੪, ਛੰਦ ੪, ੪ : ੫ (78)

ਗੁਨਹ- (ਫ਼ਾ. گناه گناه) ਅਥਵਾ 'ਗੁਨਾਹ' ਪਾਪ, ਖਤਾ, ਅਪਰਾਧ
ਐਸੇ ਗੁਨਹ ਅਛਾਦਿਓ ਪ੍ਰਾਨੀ॥

- ਆਸਾ ੫, ੨੨, ੨ : ੨ (376)

ਗੁਨਹਗਾਰ-(ਫ਼ਾ. گناهگار گناهگار) ਪਾਪੀ, ਗੁਨਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਦੋਸ਼ੀ
ਨੁਣ ਹਰਾਮੀ ਗੁਨਹਗਾਰ ਬੇਗਾਨਾ ਅਲਪ ਮਤਿ॥

- ਗਉ ੫, ਬਾਅ ਪੰਤ : ੧ (261)

ਗੁਨਹਗਾਰੁ-ਪਾਪੀ, ਅਪਰਾਧੀ, ਵੇਖੋ 'ਗੁਨਹਗਾਰ'
ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਕਰਿ ਕੈ ਬਖਸਿ ਲੈਹੁ ਹਉ ਪਾਪੀ ਵਡ ਗੁਨਹਗਾਰੁ॥

- ਸਲੋ ੩, ੨੯ : ੨ (1416)

ਗੁਨਹਾਂ-ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ, ਵੇਖੋ 'ਗੁਨਹ'

ਗੁਨਹਾਂ ਬਖਸਣਹਾਰੁ ਸਬਦੁ ਕਮਾਵਹੀ॥

- ਆਸਾ ੧, ਅਸ ੧੬, ੮ : ੨ (420)

ਗੁਨਹੀ-ਪਾਪਾਂ ਨਾਲ, ਗੁਨਾਹਾਂ ਨਾਲ, ਵੇਖੋ 'ਗੁਨਹ'

ਗੁਨਹੀ ਭਰਿਆ ਮੈ ਫਿਰਾ ਲੈਕੁ ਕਹੈ ਦਰਵੇਸੁ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੬੧ : ੨ (1381)

ਗੁਫਤਮੁ-(ਫ਼ਾ. گفتم ਗੁਫਤਮ) ਮੈਂ ਆਖਦਾ/ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ

ਯਕ ਅਰਜ ਗੁਫਤਮ ਪੇਸਿ ਤੈ ਦਰ ਗੋਸ ਕੁਨ ਕਰਤਾਰ॥

- ਤਿਲੀ ੧, ੧, ੧ : ੧ (721)

ਗੁਬਾਰ-(ਅ. غبار ਗੁਬਾਰ) ਹਨੇਰੀ ਕਾਰਨ ਫੈਲੇ/ਚੜ੍ਹੇ ਗਰਦੇ ਕਰਕੇ ਹੋਇਆ ਹਨੇਰਾ

ਤੈ ਗੁਣ ਬਿਖਿਆ ਅੰਧੁ ਹੈ ਮਾਇਆ ਮੋਹ ਗੁਬਾਰ॥

- ਸਿਰੀ ੩, ੪੩, ੩ : ੧ (30)

ਗੁਬਾਰਾ-ਹਨੇਰਾ, ਵੇਖੋ 'ਗੁਬਾਰ'

ਬਾਝੁ ਗੁਰੁ ਹੈ ਅੰਧ ਗੁਬਾਰਾ॥

- ਮਾਝ ੩, ਅਸ ੧੨, ੫ : ੧ (116)

ਗੁਬਾਰੀ-ਹਨੇਰਾ, ਵੇਖੋ 'ਗੁਬਾਰ'

ਮਨਮੁਖ ਦੁਬਿਧਾ ਦੁਰਮਤਿ ਬਿਆਪੇ ਜਿਨ ਅੰਤਰਿ ਮੋਹ ਗੁਬਾਰੀ॥

- ਗੁਜ ੪, ਅਸ ੧, ੫ : ੧ (507)

ਗੁਬਾਰੁ-ਹਨੇਰਾ, ਵੇਖੋ 'ਗੁਬਾਰ'

ਅੰਧੁਲੈ ਨਾਮੁ ਵਿਸਾਰਿਆ ਮਨਮੁਖਿ ਅੰਧ ਗੁਬਾਰੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੧੩, ੩ : ੨ (19)

ਗੁਬਾਰੇ-ਹਨੇਰਾ, ਵੇਖੋ 'ਗੁਬਾਰ'

ਉਰਧ ਮੁਖ ਮਹਾ ਗੁਬਾਰੇ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ੩੧, ੨ : ੨ (1007)

ਗੁਬਾਰੈ-ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਗੁਬਾਰ'

ਕੇਤੇ ਜੁਗ ਵਰਤੇ ਗੁਬਾਰੈ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ਸੋਲਾ ੨, ੧ : ੧ (1026)

ਗੁਮਾਨ-(ਫ਼ਾ. گمان ਗੁਮਾਨ) ਅਹੰਕਾਰ, ਗਰਬ, ਘੁਮੰਡ

ਬਿਸਟਾ ਅਸਤ ਰਕਤ ਪਰੇਟੇ ਚਾਮ॥

ਇਸੁ ਉਪਰਿ ਲੇ ਰਾਖਿਓ ਗੁਮਾਨ॥

- ਆਸਾ ੫, ੧੪, ੩ : ੧ ; ੨ (374)

ਗੁਮਾਨਾ-ਘੁਮੰਡ, ਅਹੰਕਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਗੁਮਾਨ'

ਜਬ ਇਹੁ ਮਨ ਮਹਿ ਕਰਤ ਗੁਮਾਨਾ॥

- ਗਉ ੫, ਅਸ ੧, ੧ : ੧ (235)

ਗੁਮਾਨੀ-ਅਹੰਕਾਰ, ਘੁਮੰਡ, ਵੇਖੋ 'ਗੁਮਾਨ'

ਗੁਰੁ ਸੇਵਹੁ ਅਰੁ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵਹੁ ਤਿਆਗਹੁ ਮਨਹੁ ਗੁਮਾਨੀ॥

- ਗਉ ੫, ੧੬੪*, ੪ : ੨ (216)

ਗੁਮਾਨੁ- ਅਹੰਕਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਗੁਮਾਨ'

ਮਨ ਰੇ ਹਉਮੈ ਛੋਡਿ ਗੁਮਾਨੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੧੯, ੧* : ੧ (21)

ਗੁਮਾਨੇ-ਅਹੰਕਾਰ, ਘੁਮੰਡ, ਵੇਖੋ 'ਗੁਮਾਨ'

ਸੁਣਿ ਬਾਵਰੇ ਹੁਤੁ ਵੈਸੀ ਗਰਬੁ ਗੁਮਾਨੇ॥

- ਸੂਰੀ ੫, ਛੰਡ ੧, ੩ : ੨ (777)

ਗੁਰਜ-(ਫ਼ਾ. گرج) ਗੁਰਜ) ਗਦਾ ਵਰਗਾ ਲੋਹੇ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਸਤ੍ਰ

ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਲਾਦ ਸਿਉ ਗੁਰਜ ਉਠਾਈ॥

- ਭੈਰ ੩, ਅਸ ੧, ੮ : ੧ (1154)

ਗੁਲਾਮੁ-(ਅ. غلام) ਗੁਲਾਮ) ਮੁੱਲ ਖਰੀਦਿਆ ਨੌਕਰ

ਜੇ ਰਾਜਿ ਬਹਾਲੇ ਤਾ ਹਰਿ ਗੁਲਾਮੁ ਘਾਸੀ ਕਉ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਕਢਾਈ॥

- ਗਉ ੪, ੪੬, ੪ : ੨ (166)

ਗੁਲਾ-(ਅ. غل) ਗੁਲਾ) ਦਾਣੇ ਦੀ ਗੁੱਲੀ, ਅਨਾਜ ਦਾ ਇੱਕ-ਅੱਧ ਦਾਣਾ

ਅਧੁ ਗੁਲਾ ਚਿਤੀ ਕਾ ਚੁਗਣੁ ਗੈਣਿ ਚਤੀ ਬਿਲਲਾਇ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੧੯੪, ੧, ੨:੫ (1286)

ਗੁੰਗਾ-(ਫ਼ਾ. گنگ) ਗੁੰਗਾ) ਗੁੰਗਾ, ਜੋ ਸੈਨਤਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝਾਏ, ਵੇਖੋ 'ਗੁੰਗ'

ਪੀਓ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਅਮੋਲਕ ਜਿਉ ਚਾਖਿ ਗੁੰਗਾ ਮੁਸਕਾਵਤ॥

- ਸਾਰ ੫, ੯, ੧ : ੨ (1205)

ਗੁੰਗੇ-ਸੈਨਤਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਵੇਖੋ 'ਗੁੰਗ'

ਜਿਉ ਗੁੰਗੇ ਸਾਕਰ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ॥

- ਗਉ ਕਬ, ੧੮, ੧ : ੪ (327)

ਗੁੰਗੇ-ਸੈਨਤਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੇ, ਵੇਖੋ 'ਗੁੰਗ'

ਇਹੁ ਹਰਿ ਰਸੁ ਸੇਈ ਜਾਣਦੇ ਜਿਉ ਗੁੰਗੇ ਮਿਠਿਆਈ ਖਾਈ॥

- ਗਉ ੪, ਵਾਰ ੧੮ : ੪ (311)

ਗੈਬਾਨ-(ਫ਼ਾ. غایبان) ਗਾਯਬਾਨਹ) ਗੁਪਤ, ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ, ਨਾ ਦਿਸਣ ਵਾਲਾ, ਅਪ੍ਰਤੱਖ

ਗੈਬਾਨ ਹੈਵਾਨ ਹਰਾਮ ਕੁਸਤਨੀ ਮੁਰਦਾਰ ਬਖੋਰਾਇ॥

- ਤਿਲੰ ੫, ੧, ੨ : ੧ (723)

ਗੈਬਾਨਾ-(ਅ. غائبان) ਗਾਬੀਨ) ਮੂਰਖ, ਬੁੱਧੀਹੀਣ

ਬਦਫੈਲੀ ਗੈਬਾਨਾ ਖਸਮੁ ਨ ਜਾਣਈ॥

- ਮਾਭ ੧, ਵਾਰ ੯ : ੧ (142)

ਗੈਬ- (ਅ. غَبّ ਗੈਬ) ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ, ਅਦਿਸਟ

ਅਲਹੁ ਗੈਬੁ ਸਗਲ ਘਟ ਭੀਤਰਿ ਹਿਰਦੈ ਲੇਹੁ ਬਿਚਾਰੀ॥

- ਆਸਾ ਕਬ, ੨੯, ੩ : ੧ (483)

ਗੈਰਤਿ- (ਅ. غَيْرَت ਗੈਰਤ) ਸ਼ਰਮ, ਲੱਜਾ

ਖਸਮੈ ਕਰੈ ਬਰਾਬਰੀ ਫਰਿ ਗੈਰਤਿ ਅੰਦਰਿ ਪਾਇ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੨੨ : ੩ (474)

ਗੈਰ-ਮਹਲੁ- (ਫਾ. غَيْر مَحَل ਗੈਰ ਮਹਲ) ਲਾ ਮਕਾਨ ਹਰੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਘਰ ਨਹੀਂ

ਮਹਲਾ ਅੰਦਰਿ ਗੈਰ-ਮਹਲੁ ਪਾਏ ਭਾਣਾ ਬੁਝਿ ਸਮਾਹਾ ਹੇ॥

- ਮਾਰੂ ੩, ਸੋਲਾ ੧੪, ੧੪: ੨ (1058)

ਗੈਰਵਜਹਿ- (ਫਾ. غَيْر وَجْه ਗੈਰ ਵਜਾਹ) ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਨ ਦੇ

ਭਾਨੁ ਸਗਲ ਗੈਰ ਵਜਹਿ ਭਰਿਆ ਦੀਵਾਨ ਲੇਖੈ ਨ ਪਰਿਆ॥

- ਆਸਾ ੫, ੧੫੨, ੩: ੧ (408)

ਗੋਇ- (ਫਾ. گَوِي ਗੋਏ) ਗੋਦ, ਖਿੱਧੂ, ਖਿੱਏ

ਕਬੀਰ ਜਉ ਤੁਹਿ ਸਾਧ ਪਿਰੰਮ ਕੀ ਸੀਸੁ ਕਾਟਿ ਕਰਿ ਗੋਇ॥

- ਸਲੋ ਕਬ, ੨੩੯ : ੧ (1377)

ਗੋਈਆ- (ਫਾ. گَوِيَا ਗੁਫਤਨ) ਕਹਿਣਾ, ਆਖਣਾ, ਆਖੀਆਂ

ਮਨਮੁਖਿ ਗਲਾ ਗੋਈਆ ਕੀਤਾ ਚਾਉ ਰਲੀ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੨੦੮, ੧, ੨ : ੪ (1287)

ਗੋਸ- (ਫਾ. گَوَس ਗੋਸ) ਕੰਨ; ਸ਼ਵਨ

ਯਕ ਅਰਜ ਗੁਫਤਮ ਪੇਸਿ ਤੋ ਦਰ ਗੋਸ ਕੁਨ ਕਰਤਾਰ॥

- ਤਿਲੈ ੧, ੧, ੧ : ੧ (721)

ਗੋਤੇ- (ਫਾ. گَوْتِي ਗੋਤਹ) ਚੁੱਬੀ, ਡੁਬਕੀ

ਬਹੁਤੁ ਪਏ ਅਸਗਾਹ ਗੋਤੇ ਖਾਹਿ ਨ ਨਿਕਲਹਿ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੭੮, ੧, ੧ : ੪ (145)

ਗੋਬਰਿ- (ਫਾ. گَوْبَر ਗੋਬਰ) ਗੋਹਾ

ਗਉ ਬਿਰਾਹਮਣ ਕਉ ਕਰੁ ਲਾਵਹੁ ਗੋਬਰਿ ਤਰਣੁ ਨ ਜਾਈ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੧੬੮, ੧, ੧: ੧ (471)

ਗੋਬਰੁ - ਗੋਹਾ, ਵੇਖੋ 'ਗੋਬਰਿ'

ਗੋਬਰੁ ਜੁਠਾ ਚਉਕਾ ਜੁਠਾ ਜੁਠ ਦੀਨੀ ਕਾਰਾ॥

- ਬਸੰ ਕਬ, ੭, ੪: ੧ (1195)

ਗੋਰ- (ਫਾ. گَوْر ਗੋਰ) ਕਬਰ, ਮਕਬਰਾ

ਨਾਨਕੁ ਆਖੈ ਗੋਰ ਸਦੇਈ ਰਹਿਓ ਪੀਣਾ ਖਾਣਾ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨੮, ੪ : ੨ (24)

ਗੋਰਾ-ਕਬਰਾ, ਵੇਖੋ 'ਗੋਰ'

ਗੋਰਾ ਸੇ ਨਿਮਾਣੀਆ ਬਹਸਨਿ ਰੂਹਾ ਮਲਿ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੯੭ : ੨ (1383)

ਗੋਰੀ- ਕਬਰਾ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਗੋਰ'

ਕੁੜਾ ਸਉਦਾ ਕਰਿ ਗਏ ਗੋਰੀ ਆਇ ਪਏ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੮੬ : ੨ (1380)

ਗੋਲਾ-(ਅ. *گولہ* ਗੁਲਾਮ) ਮੁੱਲ ਖਰੀਦਿਆ ਨੌਕਰ, ਦਾਸ

ਮੁਲ ਖਰੀਦੀ ਲਾਲਾ ਗੋਲਾ ਮੇਰਾ ਨਾਉ ਸਭਾਗਾ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ੬, ੧: ੧ (991)

ਗੋਵਹਿ-(ਫ਼ਾ. *گوهی* ਗੁਫਤਨ) ਕਹਿਣਾ, ਆਖਣਾ

ਗਲੀ ਗਰਬਹਿ ਮੁਖਿ ਗੋਵਹਿ ਗਿਆਨ॥

- ਆਸਾ ਪ, ੧੨, ੨: ੩ (374)

ਚ

ਚਉਕੀ-(ਫ਼ਾ. *چوکی* ਚੌਕੀ)ਪਹਿਰਾ, ਨਿਗਰਾਨੀ

ਚਉਕੀ ਚਉਗਿਰਦ ਹਮਾਰੇ॥

- ਸੋਰ ਪ, ੬੮, ੧ : ੨ (626)

ਚਸਮ-(ਫ਼ਾ. *چشم* ਚਸਮ) ਅੱਖ, ਨੇੜ

ਬੰਦੇ ਚਸਮ ਦੀਦੰ ਫਨਾਇ॥

- ਤਿਲੋ ਪ, ੧, ੧* : ੧ (723)

ਚਸਮੇ-(ਫ਼ਾ. *چشمه* ਚਸਮਹ) ਐਨਕ

ਕਰਿ ਫਕਰੁ ਦਾਇਮ ਲਾਇ ਚਸਮੇ ਜਹ ਤਹਾ ਮਉਜੂਦ॥

- ਤਿਲੋ ਕਬ, ੧, ੩ : ੨ (727)

ਚੰਦੀ-(ਫ਼ਾ. *چندی* ਚੰਦੀ) ਕੁੱਝ

ਚੰਦੀ ਹਜਾਰ ਆਲਮ ਏਕਲ ਖਾਨਾ॥

- ਤਿਲੋ ਨਾਮ, ੩, ੩ : ੧ (727)

ਚਰਗਾ-(ਫ਼ਾ. ۱۴۰ ਚਰਗ) ਇੱਲ ਨਾਲੋਂ ਬੋਝੇ ਛੋਟੇ ਆਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਪੰਛੀ
ਸੀਹਾ ਬਾਜਾ ਚਰਗਾ ਕੁਹੀਆ ਏਨਾ ਖਵਾਲੇ ਘਾਹ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੪੮, ੧, ੧ : ੧ (144)

ਚਰਮ-(ਫ਼ਾ. ۱۴۰ ਚਰਮ) ਚਮੜੀ, ਚੰਮ
ਅਸਤਿ ਚਰਮ ਬਿਸਟਾ ਕੇ ਮੂੰਦੇ ਦੁਰਗੰਧ ਹੀ ਕੇ ਬੇਢੇ॥

- ਕੋਦਾ ਕਬ, ੪, ੧* : ੨ (1124)

ਚਰਮਣਹ-ਚਮੜੇ ਦੇ, ਚੰਮ ਦੇ, ਵੇਖੋ 'ਚਰਮ'
ਕਾਚ ਕੋਟੀ ਰਚੰਤਿ ਤੋਯੋ ਲੇਪਨੰ ਰਕਤ ਚਰਮਣਹ॥

- ਸਸ ਪ, ੪ : ੧ (1354)

ਚਰਾਕ-(ਫ਼ਾ. ۱۴۰ ਚਰਾਗ) ਚਾਣਨ, ਚੋਸ਼ਨੀ
ਕੋਟਿ ਚੰਦ੍ਰਮੇ ਕਰਹਿ ਚਰਾਕ॥

- ਭੈਰ ਕਬ, ਅਸ ੨, ੨: ੧ (1163)

ਚਰਾਗਾ-(ਫ਼ਾ. ۱۴۰ ਚਰਾਗ) ਦੀਪ, ਦੀਵੇ
ਚੰਦ੍ਰ ਸੂਰਜ ਦੁਇ ਜਰੇ ਚਰਾਗਾ ਚਹੁ ਕੁੰਟ ਭੀਤਰਿ ਰਾਖੇ॥

- ਰਾਮ ਪ, ੨, ੩ : ੧ (884)

ਚਰਾਗੁ-ਦੀਵਾ, ਵੇਖੋ 'ਚਰਾਗ'
ਅਗਿਆਨੁ ਅੰਧੇਰਾ ਮਿਟਿ ਗਇਆ ਗੁਰ ਚਾਨਣੁ ਗਿਆਨੁ ਚਰਾਗੁ॥

- ਬਿਲਾ ੪, ਵਾਰ ੧੪੮, ੪, ੧ : ੫ (849)

ਚਲੂਲ-(ਫ਼ਾ. ۱۴۰ ۱۴۰ ਚੁੰ ਲਾਲਾ) ਗੁੜ੍ਹੇ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੇ, ਚਮਕਦੇ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੇ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਵਾਂਗ
ਬਸਤ੍ਰ ਹਮਾਰੇ ਰੰਗਿ ਚਲੂਲ॥

- ਆਸਾ ਪ, ੨, ੩ : ੧ (372)

ਚਲੂਲਾ-ਗੁੜ੍ਹਾ ਲਾਲ ਰੰਗ, ਵੇਖੋ 'ਚਲੂਲ'
ਗੁਰਮੁਖਿ ਰੰਗੁ ਚਲੂਲਾ ਪਾਵੈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਵ ਰੰਗੜੀਆ॥

- ਵਡ ੪, ਘੋੜੀ ੧, ੧ : ੪ (575)

ਚਲੂਲਿ-ਗੁੜ੍ਹੇ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ, ਵੇਖੋ 'ਚਲੂਲ'
ਮੁਹਬਤਿ ਜਿਸੁ ਖੁਦਾਇ ਦੀ ਰਤਾ ਰੰਗਿ ਚਲੂਲਿ॥

- ਰਾਮ ਪ, ਵਾਰ ੨੨੮, ੫, ੧ : ੧ (966)

ਚਲੂਲਿਆ-ਗੁੜ੍ਹੇ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ, ਵੇਖੋ 'ਚਲੂਲ'
ਗੁਰਮੁਖਿ ਰੰਗਿ ਚਲੂਲਿਆ ਰੰਗਿ ਹਰਿ ਰੰਗਿ ਰਾਤੀ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧ : ੫ (138)

ਚਲੂਲੀ- ਗੁੜ੍ਹੇ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੀ, ਵੇਖੋ 'ਚਲੂਲ'
ਮਨੁ ਤਨੁ ਰਤਾ ਰਸਨਾ ਰੰਗੁ ਚਲੂਲੀ ਭੈ ਭਾਇ ਰੰਗਿ ਚੜਾਵਇਆ॥

- ਮਾਝ ੩, ਅਸ ੯, ੧ : ੩ (114)

ਚਲੁਲ-ਗੁਰੂ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ, ਵੇਖੋ 'ਚਲੁਲ'
ਰੁਤੋਂ ਰੁਤੋਂ ਆਖੀਐ ਭਾਈ ਰੁਤੋਂ ਲਾਲ ਚਲੁਲ॥

- ਸੋਰ ੧, ਅਸ ੪, ੩ : ੧ (637)

ਚਲੁਲੇ-ਗੁਰੂ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੇ, ਵੇਖੋ 'ਚਲੁਲ'
ਸਬਦਿ ਰਤੇ ਸੇ ਰੰਗਿ ਚਲੁਲੇ ਰਾਤੇ ਸਹਜਿ ਸੁਭਾਈ॥

- ਸਾਰ ੩, ਅਸ ੨, ੨ : ੨ (1234)

ਚਲੁਲੇ-ਗੁਰੂ ਲਾਲ ਰੰਗ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਚਲੁਲ'
ਹੀਰੈ ਹੀਰੁ ਮਿਲਿ ਬੇਧਿਆ ਰੰਗਿ ਚਲੁਲੈ ਨਾਇ॥

- ਸਿਰੀ ੪, ੬੨, ੧ : ੩ (40)

ਚਾਕਰ-(ਫ਼ਾ. چکر ਚਾਕਰ) ਸੇਵਕ, ਨੌਕਰ, ਸੇਵਾਦਾਰ, ਟਹਿਲੀਆ
ਗੁਰਿ ਚਾਕਰ ਲੈ ਲਾਇਆ॥

- ਗਉ ੫, ੧੪੧*, ੧ : ੨ (210)

ਚਾਕਰ-ਨੌਕਰਾਂ, ਸੇਵਕਾਂ, ਟਹਿਲੀਆਂ, ਵੇਖੋ 'ਚਾਕਰ'
ਨਾਨਕ ਬੁਗੋਯਦ ਜਨੁ ਤੁਰਾ ਤੇਰੇ ਚਾਕਰਾਂ ਪਾ ਖਾਕ॥

- ਤਿਲੰ ੧, ੧, ੪ : ੨ (721)

ਚਾਕਰੀ-(ਫ਼ਾ. چاکری ਚਾਕਰੀ)(1)ਟਹਿਲ, ਸੇਵਾ
ਦੂਤ ਲਗੇ ਫਿਰਿ ਚਾਕਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਵੇਸਾਹੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੧੧, ੧ : ੨ (18)

(2) ਸੇਵਕੀ, ਨੌਕਰੀ
ਏਹਾ ਸੇਵਾ ਚਾਕਰੀ ਨਾਮੁ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਇ॥

- ਸਿਰੀ ੩, ੫੪, ੧ : ੩ (34)

ਚਾਕਰੀਆ-ਸੇਵਾਵਾਂ, ਟਹਿਲ, ਵੇਖੋ 'ਚਾਕਰੀ'(1)
ਚਾਕਰੀਆ ਚੰਗਿਆਣੀਆ ਅਵਰ ਸਿਆਣਪ ਕਿਤੁ॥

- ਸੂਰੀ ੧, ੩, ੬ : ੧ (729)

ਚਾਕਰੁ-ਸੇਵਕ, ਨੌਕਰ, ਵੇਖੋ 'ਚਾਕਰ'
ਚਾਕਰੁ ਲਗੈ ਚਾਕਰੀ ਨਾਲੇ ਗਾਰਬੁ ਵਾਦੁ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੨੨੨, ੨, ੧ : ੧ (474)

ਚਾਬਕੁ-(ਫ਼ਾ. چابک ਚਾਬਕ) ਕੋਰੜਾ, ਸੋਟੀ, ਛਾਟਾ, ਪਰਾਣੀ
ਤਨਿ ਪ੍ਰੇਮੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਲਾਇ ਚਾਬਕੁ ਮਨੁ ਜਿਣੈ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜੀਤਿਆ॥

- ਵਡ ੪, ਘੋੜੀ, ੧, ੩ : ੩ (575)

ਚਾਬੁਕ-ਕੋਰੜਾ, ਵੇਖੋ 'ਚਾਬਕ'
ਹਿਚਹਿ ਤ ਪ੍ਰੇਮ ਕੈ ਚਾਬੁਕ ਮਾਰਉ॥

- ਗਉ ਕਬ, ੩੧, ੨ : ੨ (329)

ਚਾਮ-(ਫ਼ਾ. چم ਚਰਮ) ਚੰਮ, ਚਮੜੀ
ਕਿਆ ਨਾਗੇ ਕਿਆ ਬਾਧੇ ਚਾਮ॥

- ਗਉ ਕਬ, ੪, ੧* : ੧ (324)

ਚਾਮਰੋ-ਚੰਮ, ਚਮੜੀ, ਵੇਖੋ 'ਚਰਮ'

ਪਵਨਿ ਅਫਾਰ ਤੋਰ ਚਾਮਰੋ ਅਤਿ ਜਜਰੀ ਤੇਰੀ ਰੇ ਮਾਟੁਲੀ॥

- ਸਾਰ ੫, ੬੧, ੧* : ੨ (1216)

ਚਾਮੁ-ਚਮੜੀ, ਵੇਖੋ 'ਚਰਮ'

ਤਾ ਕੇ ਪਗ ਕੀ ਪਾਨਹੀ ਮੇਰੇ ਤਨ ਕੇ ਚਾਮੁ॥

- ਸਲੋ ਕਥ, ੬੩ : ੨ (1367)

ਚਾਰਾ-(ਫ਼ਾ. ੧੫ ਚਾਰਹ) ਇਲਾਜ, ਉਪਾਉ, ਯਤਨ, ਹੀਲਾ-ਵਸੀਲਾ

ਜਿਸੁ ਤੁ ਦੇਹਿ ਤਿਸੈ ਕਿਆ ਚਾਰਾ॥

- ਆਸਾ ੧, ਸੋਦ ੨, ੪ : ੩ (9)

ਚਾਰਿ-(ਫ਼ਾ. ੧੫ ਚਹਾਰ) ਚਾਰ, ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਚੌਥੀ ਇਕਾਈ

ਮਤੀ ਮਰਣੁ ਵਿਸਾਰਿਆ ਖੁਸੀ ਕੀਤੀ ਦਿਨ ਚਾਰਿ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੫, ੧ : ੨ (15)

ਚਾਰੀ-(1) ਚਾਰੇ, ਵੇਖੋ 'ਚਾਰਿ'

ਜੀਅ ਜੰਤ ਸਭੇ ਹੀ ਨਾਚੇ ਨਾਚਹਿ ਖਾਣੀ ਚਾਰੀ॥

- ਗੁਜ ੩, ਅਸ ੧, ੫ : ੨ (506)

(2) ਉਪਾਓ, ਵੇਖੋ 'ਚਾਰਾ'

ਹਉ ਨਾਹੀ ਨਾਹੀ ਕਿਛੁ ਮੇਰਾ ਨਾ ਹਮਰੋ ਬਸੁ ਚਾਰੀ॥

- ਸਾਰ ੫, ੫੯, ੨ : ੧ (1216)

ਚਾਰੇ-ਚਹੁਆਂ ਹੀ, ਵੇਖੋ 'ਚਾਰਿ'

ਜੇ ਜੁਗ ਚਾਰੇ ਆਰਜਾ ਹੋਰ ਦਸੁਣੀ ਹੋਇ॥

- ਜਪੁ ੧, ੭ : ੧ (2)

ਚਾਰੈ-ਚਾਰੇ ਹੀ, ਵੇਖੋ 'ਚਾਰਿ'

ਚਾਰਿ ਮੁਕਤਿ ਚਾਰੈ ਸਿਧਿ ਮਿਲਿ ਕੈ ਦੁਲਹ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਸਰਨਿ ਪਰਿਓ॥

- ਮਾਰੂ ਨਾਮ, ੧, ੧ : ੧ (1105)

ਚਾਰੋ-ਚਾਰਾ, ਉਪਾਉ, ਜ਼ੋਰ, ਵੇਖੋ 'ਚਾਰਾ'

ਭੁਡੜੈ ਨਾਮੁ ਵਿਸਾਰਿਆ ਬੁਡੜੈ ਕਿਆ ਤਿਸੁ ਚਾਰੋ॥

- ਵਡ ੧, ਅਲਾ ੩, ੩ : ੩ (580)

ਚਿ-(ਫ਼ਾ. ੨, ਚਿਹ) ਕੀ

ਜਬ ਅਜਰਾਈਲੁ ਬਸਤਨੀ ਤਬ ਚਿ ਕਾਰੇ ਬਿਦਾਇ॥

- ਤਿਲੋ ੫, ੧, ੩ : ੨ (723)

ਚਿਨੀ-(ਫ਼ਾ. چینی, چینی ਚੁਨੀਨ, ਚੂਈ) ਅਜਿਹਾ, ਇਹੋ ਜਿਹਾ

ਗਾਹੇ ਨ ਨੇਕੀ ਕਾਰ ਕਰਦਮ ਮਮ ਏ'ੀ ਚਿਨੀ ਅਹਵਾਲ॥

- ਤਿਲੋ ੧, ੧, ੩ : ੨ (721)

ਚੀਜ਼-(ਫ਼ਾ. چيز چيں) ਵਸਤ, ਪਦਾਰਥ

ਦੁਨੀਆ ਚੀਜ਼ ਫਿਲਹਾਲ ਸਗਲੇ ਸਚੁ ਸੁਖੁ ਤੇਰਾ ਨਾਉ॥

- ਤਿਲੰ ੫, ੪, ੪ : ੧ (724)

ਚੀਜ਼-ਵਸਤ, ਪਦਾਰਥ, ਵੇਖੋ 'ਚੀਜ਼'

ਏਕੁ ਚੀਜ਼ੁ ਮੁਝੈ ਦੇਹਿ ਅਵਰ ਜਹਰ ਚੀਜ਼ ਨ ਭਾਇਆ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੨੭੨, ੧, ੨ : ੪ (1291)

ਚੀਰੇ-(ਫ਼ਾ. چيرے ਚੀਰਹ) ਹੱਦ, ਹਲਕੇ, ਵਸ ਵਿਚ

ਸਭੁ ਕੋ ਜਮ ਕੇ ਚੀਰੇ ਵਿਚਿ ਹੈ ਜੇਤਾ ਸਭੁ ਆਕਾਰੁ॥

- ਬਿਲਾ ੪, ਵਾਰ ੫੨, ੩, ੨:੨ (851)

ਚੀਰੈ - ਹੱਦਬੰਦੀ, ਵਸ ਵਿਚ ਹੈ, ਵੇਖੋ 'ਚੀਰੇ'

ਹਰਿ ਜੀ ਸਚਾ ਸਚੁ ਤੁ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਤੇਰੈ ਚੀਰੈ॥ (ਹਦਬੰਦੀ, ਵਸ ਵਿਚ ਹੈ)

- ਸਿਰੀ ੩, ੬੩, ੧:੧ (38)

ਚੁਗਲ-(ਫ਼ਾ. چوغل چੁਗਲ) ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਬੁਰਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ

ਹਰਿ ਕੀ ਵਡਿਆਈ ਵਡੀ ਹੈ ਜਾ ਨ ਸੁਣਈ ਕਹਿਆ ਚੁਗਲ ਕਾ॥

- ਸਿਰੀ ੪, ਵਾਰ ੬ : ੪ (84)

ਚੁਗਲੀ-(ਫ਼ਾ. چوگلی ਚੁਗਲੀ) ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਕੀਤੀ ਬੁਰਾਈ/ਨਿੰਦਾ

ਪਰਾਈ ਜੋ ਨਿੰਦਾ ਚੁਗਲੀ ਨੋ ਵੇਮੁਖੁ ਕਰਿ ਕੈ ਭੇਜਿਆ

ਓਥੈ ਭੀ ਮੁਹੁ ਕਾਲਾ ਦੁਹਾ ਵੇਮੁਖਾ ਦਾ ਕਰਾਇਆ॥

- ਗਉ ੪, ਵਾਰ ੧੨੨, ੪, ੧ : ੩ (306)

ਚੁੰ-(ਫ਼ਾ. چوں ਚੁੰ) ਜਿਵੇਂ, ਵਾਂਗ

ਆਖਿਰ ਬਿਅਫਤਮ ਕਸ ਨ ਦਾਰਦ ਚੁੰ ਸਵਦ ਤਕਬੀਰ॥

- ਤਿਲੰ ੧, ੧, ੨ : ੨ (721)

ਛ

ਛਾਇਆ-(ਫ਼ਾ. سایا ਸਾਯਾ) ਪਰਛਾਵਾਂ, ਸਾਇਆ

ਸਭੁ ਜਗੁ ਦੇਖਿਆ ਮਾਇਆ ਛਾਇਆ॥ (ਭਾਵ 'ਪਰਦਾ')

- ਆਸਾ ੧, ੧੭, ੪ : ੩ (354)

ਆਪੇ ਮਾਇਆ ਆਪੇ ਛਾਇਆ॥

- ਮਾਝ ੩, ੨੭, ੫ : ੧ (125)

ਛਾਇਐ-ਪਰਛਾਵਾਂ, ਵੇਖੋ 'ਛਾਇਆ'

ਤੂੰ ਸਭਨਾ ਕਾ ਖਸਮੁ ਸਭ ਤੇਰੀ ਛਾਇਐ॥

- ਗੁਜ ਪ, ਵਾਰ ੮ : ੮ (520)

ਛਾਵਾਣਿਆ-(ਫ਼ਾ. ساوالا ਸਾਯਵਾਨ) ਛੱਤ੍ਰ, ਚੰਦੋਆ

ਪਰਗਟੁ ਭਾਇਆ ਸੰਸਾਰਿ ਮਿਹਰ ਛਾਵਾਣਿਆ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੨੭ : ੬ (1291)

ਜ

ਜਉਲਾ-(ਅ. جُولان ਜੌਲਾਨ) ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਲੋਹੇ ਦੀ ਬੇੜੀ, ਬੰਧਨ

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਭ੍ਰਮ ਕਟੇ ਕਿਵਾੜਾ ਬਹੁੜਿ ਨ ਹੋਈਐ ਜਉਲਾ ਜੀਉ॥

- ਮਾਝ ਪ, ੨੬, ੪ : ੩ (102)

(ਫ਼ਾ. جُولان ਜੌਲਾਨ) ਅੱਖਰੀ ਅਰਥ ਦੌੜਨਾ; ਵੱਖ ਹੋਣਾ, ਵਿੱਛੜਨਾ

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਭ੍ਰਮ ਕਟੇ ਕਿਵਾੜਾ ਬਹੁੜਿ ਨ ਹੋਈਐ ਜਉਲਾ ਜੀਉ॥

- ਮਾਝ ਪ, ੨੬, ੪ : ੩ (102)

ਜਹਰ-(ਫ਼ਾ. جهر ਜਹਿਰ) ਵਿਹੁ, ਮਹੁਰਾ, ਵਿਸ਼

ਏਕੁ ਚੀਜੁ ਮੁਝੈ ਦੇਹਿ ਅਵਰ ਜਹਰ ਚੀਜ ਨ ਭਾਇਆ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੨੭ਸ, ੧, ੨ : ੪ (1291)

ਜਹਰੁ-ਵਿਹੁ, ਮਹੁਰਾ, ਵਿਸ਼, ਵੇਖੋ 'ਜਹਰ'

ਲਾਹੌਰ ਸਹਰੁ ਜਹਰੁ ਕਹਰੁ ਸਵਾ ਪਹਰੁ॥

- ਸਲੋ ੧, ੨੭ : ੧ (1412)

ਜਹਾਜੁ-(ਫ਼ਾ. جہاز ਜਹਾਜ਼) ਬੋਤਾ, ਬੋਹਿਥ, ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਚਲਣ ਵਾਲੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਬੇੜੀ

ਨਿਰਭੈ ਹੋਇ ਨ ਹਰਿ ਭਜੇ ਮਨ ਬਉਰਾ ਰੇ ਗਹਿਓ ਨ ਰਾਮ ਜਹਾਜੁ॥

- ਗਉ ਕਥ, ੫੭, ੧* : ੨ (336)

ਜਹਾਨ-(ਫ਼ਾ. جهان ਜਹਾਨ) ਜਗਤ, ਸੰਸਾਰ, ਦੁਨੀਆ

ਤਿਨ ਕੀ ਸੋਭਾ ਨਿਰਮਲੀ ਪਰਗਟੁ ਭਈ ਜਹਾਨ॥

- ਸਿਰੀ ਪ, ੮੦, ੪ : ੨ (45)

ਜਹਾਨੁ-ਜਗਤ, ਸੰਸਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਜਹਾਨ'

ਸਚੀ ਕੁਦਰਤਿ ਧਾਰੀਅਨੁ ਸਚਿ ਸਿਰਜਿਉਨ ਜਹਾਨੁ॥

- ਸਿਰੀ ਪ, ੮੬, ੪ : ੨ (48)

ਜਹਾਨੈ-ਜਗਤ ਵਿਚ, ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਜਹਾਨ'

ਪਰਬਾਇ ਸਾਖੀ ਮਹਾ ਪੁਰਖ ਬੋਲਦੇ ਸਾਝੀ ਸਗਲ ਜਹਾਨੈ॥

- ਸ਼ੇਰ ੪, ਵਾਰ ੧੨੮, ੩, ੧ : ੧ (647)

ਜਹੀਰ-(ਅ. جہیر) ਜਹੀਰ) ਦੁੱਖੀ, ਲਾਚਾਰ, ਕੰਮਜ਼ੋਰ, ਕੰਗਾਲ

ਇਕਨਾ ਵਡੀ ਆਰਜਾ ਇਕਿ ਮਰਿ ਹੋਹਿ ਜਹੀਰ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੨੪੮, ੧, ੧ : ੪ (1289)

ਜਗਾਤਿ-(ਅ. جگات • جگات) ਕਮਾਏ ਧਨ ਦਾ ਚਾਲੀਵਾਂ ਹਿਸਾ ਜੋ ਹਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲਈ ਰਬ ਦੇ

ਨਾਂ ਤੇ ਧਰਮ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਜੇਜੀਆ ਡੰਨੁ ਕੋ ਲਏ ਨ ਜਗਾਤਿ॥

- ਆਸਾ ਪ, ਅਸ ੧, ਪ: ੧ (430)

ਜੰਗਾ-(ਫ਼ਾ. جنگ) ਜੰਗ) ਲੜਾਈ, ਯੁੱਧ

ਬਿਸਰਿਓ ਧੰਧੁ ਬੰਧੁ ਮਾਇਆ ਕੋ ਰਜਨਿ ਸਬਾਈ ਜੰਗਾ॥

- ਸਾਰ ਪ, ੩੦, ੧* : ੨ (1210)

ਜੰਗਾਲੀ-(ਫ਼ਾ. جنگ) ਜੰਗ) ਜੰਗਾਲੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗਾਲ ਲਗਾ ਹੋਵੇ

ਦਰੁ ਸੇਵੇ ਉਮਤਿ ਖਤੀ ਮਸਕਲੈ ਹੋਇ ਜੰਗਾਲੀ॥

- ਰਾਮ ਬਸ, ਵਾਰ ੩ : ੬ (967)

ਜੰਗੀਲਾ-ਜੰਗ, ਵੇਖੋ 'ਜੰਗਾਲੀ'

ਸਿਸੁ ਸਿਮਰਤ ਮਨਿ ਹੋਤ ਅਨੰਦਾ ਉਤਰੈ ਮਨਹੁ ਜੰਗੀਲਾ॥

- ਗੁਜ ਪ, ੧੩, ੨ : ੧ (498)

ਜਜਮਾਲਿਆ-(ਫ਼ਾ. ججامالا) ਜੁਜਾਮੁਵਾਲਾ) ਕੋਹੜੇ, ਖੂਨ ਵਿਗੜਨ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਵਾਲੇ

ਓਥੈ ਸਚੇ ਹੀ ਸਚਿ ਨਿਬੜੈ ਚੁਣ ਵਖਿ ਕਵੇ ਜਜਮਾਲਿਆ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੨: ੨ (463)

ਜੰਜਾਰ-(ਫ਼ਾ. ججیر) ਜੰਜੀਰ) ਸੰਗਲੀ ਭਾਵ ਬੰਧਨ

ਕਰਮ ਕਰਤ ਜੀਅ ਕਉ ਜੰਜਾਰ॥

- ਆਸਾ ਪ, ਪ੮, ੩ : ੨ (385)

ਜੰਜਾਰਾ-ਬੰਧਨ, ਵੇਖੋ 'ਜੰਜਾਰ'

ਨਾਮੁ ਲੈਤ ਛੁਟੇ ਜੰਜਾਰਾ॥

- ਭੈਰ ਪ, ੨੫, ੨ : ੪ (1142)

ਜੰਜਾਰੀ-ਬੰਧਨਾਂ, ਵੇਖੋ 'ਜੰਜਾਰ'

ਅਨਿਕ ਕਾਜ ਅਨਿਕ ਧਾਵਰਤਾ ਉਰਝਿਓ ਆਨ ਜੰਜਾਰੀ॥

- ਸਾਰ ਪ, ਪ੯, ੧* : ੨ (1216)

ਜੰਜਾਰੇ-ਬੰਧਨ, ਵੇਖੋ 'ਜੰਜਾਰ'

ਧੰਧੁ ਬੰਧੁ ਅਰੁ ਸਗਲ ਜੰਜਾਰੇ ਅਵਰ ਕਾਜ ਤੇ ਛੁਟਿ ਪਰੀ॥

- ਬਿਲਾ ਪ, ੯੩, ੧* : ੨ (822)

ਜੰਜੀਰ-(ਫ਼ਾ. **سلسلة** ਜੰਜੀਰ) ਸੰਗਲ, ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਕੜੀਆਂ ਦੀ ਸੰਗਲੀ
ਨਾਨਕ ਅਉਗੁਣ ਜੇਤੜੇ ਤੇਤੇ ਗਲੀ ਜੰਜੀਰ॥

- ਸੋਰ ੧, ੧, ੪ : ੧ (595)

ਜੰਜੀਰੀ-ਸੰਗਲ, ਵੇਖੋ 'ਜੰਜੀਰ'
ਜਾ ਸਿਕਦਾਰੈ ਪਵੈ ਜੰਜੀਰੀ ਤਾ ਚਾਕਰ ਹਬਹੁ ਮਰਣਾ॥

- ਰਾਮ ੧, ਅਸ ੧, ੪ : ੨ (903)

ਜੰਜੀਰੀਆ-ਸੰਗਲ, ਵੇਖੋ 'ਜੰਜੀਰ'
ਇਕਨ੍ਹਾ ਗਲੀ ਜੰਜੀਰੀਆ ਇਕਿ ਤੁਰੀ ਚੜਹਿ ਬਿਸੀਆਰ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੨੩ : ੩ (475)

ਜੰਦਾਰ - (1) ਜਿੰਦ+ਆਰਿ - ਜਿੰਦ ਦਾ ਵੈਰੀ (ਕੋਸ਼), ਅਵੈੜਾ ਭਾਵ ਜਮ (ਸ਼ਬਦਾਰਥ, ਦਰਪਣ)
(ਫ਼ਾ. **سندار** ਜੰਦਾਲ), ਗਵਾਰ, ਜਾਲਮ (ਸ਼ਬਦਾਰਥ, ਮਹਾਨਕੋਸ਼)
ਉਠਿ ਚਲਿਆ ਪਛੁਤਾਇਆ ਪਰਿਆ ਵਸਿ ਜੰਦਾਰ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ੨੪, ੧:੩ (43)

ਜੰਬੂਰ-(ਫ਼ਾ. **جانبور** ਜੰਬੂਰ) - ਭਿੰਡ, ਡੇਮੂ (ਮਹਾਨਕੋਸ਼) ਸੰਨ੍ਹੀ ਵਰਗਾ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਫੜਨ ਵਾਲਾ
ਹਥਿਆਰ (ਨਿਰਣੈ); ਚਿਮਟੇ ਵਰਗਾ ਹਥਿਆਰ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵੈਰੀ ਨੂੰ ਤਸੀਹੇ
ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ (ਦਰਪਣ)
ਵਿਛੋਹੇ ਜੰਬੂਰ ਪਵੇ ਨ ਵੰਵਨਿ ਗਾਖੜੇ॥

- ਗੁਜ ੫, ਵਾਰ ੧੧੪, ੫, ੧:੧ (520)

ਜਨ-(ਫ਼ਾ. **جن** ਜਨ) ਇਸਤ੍ਰੀ, ਔਰਤ, ਜੋਰੂ, ਬੀਬੀ
ਜਨ ਪਿਸਰ ਪਦਰ ਬਿਰਾਦਰਾਂ ਕਸ ਨੇਸ ਦਸਤੰਗੀਰ॥

- ਤਿਲੀ ੧, ੧, ੨ : ੧ (721)

ਜਬਾਬੁ-(ਅ. **جواب** ਜਵਾਬ) ਉੱਤਰ
ਧਰਮਰਾਇ ਜਬ ਪਕਰਸਿ ਬਵਰੇ ਤਬ ਕਿਆ ਜਬਾਬੁ ਕਰੇਇ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ਪਰ ੪, ੨ : ੫ (77)

ਜਮਾਤੀ-(ਅ. **جماعت** ਜਮਾਅਤ) ਸੰਮੂਹ, ਟੋਲੀ
ਆਈ ਪੰਥੀ ਸਗਲ ਜਮਾਤੀ ਮਨਿ ਜੀਤੈ ਜਗੁ ਜੀਤੁ॥

- ਜਪੁ ੧, ੨੮ : ੩ (6)

ਜਮਾਲ-(ਅ. **جمال** ਜਮਾਲ) ਸੁੰਦਰਤਾ, ਕੋਮਲ ਸੁੰਦਰਤਾ
ਨੀਚ ਕੀਚ ਨਿਮ੍ਰਿਤ ਘਨੀ ਕਰਨੀ ਕਮਲ ਜਮਾਲ॥

- ਚਉ ੫, ੯ : ੨ (1364)

ਜਰਦਰੂਬਾਨੀ-(ਫ਼ਾ. **جاردروبانى**, **جاردرو** ਜਰਦਰੂਖ, ਜਰਦਰੂ) ਪੀਲੇ-ਭੂਕ ਮੂੰਹ ਵਾਲਾ, ਡਰਿਆ ਹੋਇਆ,
ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ
ਦਿਲ ਖਲਹਲੁ ਜਾ ਕੈ ਜਰਦਰੂਬਾਨੀ॥

- ਭੈਰ ਕਬ, ੧੫, ੩ : ੧ (1161)

ਜਰੀਨਾ-(ਫ਼ਾ. جرنیہ، جرنیہ ਜਰੀਨ, ਜਰੀਨਾ) ਸੋਨੇ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਭਾਵ ਜਰ, ਦੌਲਤ
ਤੁਮਹਿ ਖਜੀਨਾ ਤੁਮਹਿ ਜਰੀਨਾ ਤੁਮ ਹੀ ਮਾਣਿਕ ਲਾਲਾ॥

- ਸਾਰ ੫, ਪਛ, ੨: ੧ (1215)

ਜਰੁ-(ਫ਼ਾ. رُ جُਰ) (1) ਬੁਢਾਪਾ

ਓੜਕੁ ਆਇਆ ਤਿਨ ਸਾਹਿਆ ਵਣਜਾਰਿਆ ਮਿਤ੍ਰਾ ਜਰੁ ਜਰਵਾਣਾ ਕੰਨਿ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਪਹ ੨, ੫ : ੧ (76)

(2) ਸੋਨਾ ਭਾਵ ਦੌਲਤ, ਧਨ

ਏਕ ਘੜੀ ਮਹਿ ਬਾਪਿ ਉਥਾਪੇ ਜਰੁ ਵੰਡਿ ਦੇਵੈ ਭਾਈ॥

- ਆਸਾ ੧, ਅਸ ੧੨, ੧* : ੨ (417)

ਜਰੂਰਤਿ-(ਅ. ضرورت جُرورت) ਲੋੜ, ਆਵਸ਼ਕਤਾ

ਜੈਸਾ ਕਰੈ ਕਹਾਵੈ ਤੈਸਾ ਐਸੀ ਬਨੀ ਜਰੂਰਤਿ॥

- ਸਾਰ ੪, ਵਾਰ ੨੦੪, ੨, ੨ : ੧ (1245)

ਜਵਾਹਰ-(ਅ. جواهر جواهر) ਕੀਮਤੀ ਪੱਥਰ, ਹੀਰਾ, ਰਤਨ, ਨਗੀਨੇ

ਮਤਿ ਵਿਚਿ ਰਤਨ ਜਵਾਹਰ ਮਾਣਿਕ ਜੇ ਇਕ ਗੁਰ ਕੀ ਸਿਖ ਸੁਣੀ॥

- ਜਪੁ ੧, ੬ : ੩ (2)

ਜਵਾਲੁ-(ਅ. جوال جوال) ਪਤਨ, ਅਧੋਗਤੀ, ਢਹਿੰਦੀ ਕਲਾ

ਖਉਫੁ ਨ ਖਤਾ ਨ ਤਰਸੁ ਜਵਾਲੁ॥

- ਗਉ ਰਵਿ, ੨, ੧ : ੪ (345)

ਜਵੇਹਰ-(ਅ. جواهر جواهر) ਜਵਾਹਰ) ਰਤਨ

ਰਤਨ ਜਵੇਹਰ ਮਾਣਿਕਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਉ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ੮੨, ੪ : ੧ (48)

ਜਵੇਹਰੁ-ਰਤਨ, ਕੀਮਤੀ ਪੱਥਰ, ਵੇਖੋ 'ਜਵੇਹਰ'

ਹਰਿ ਧਨੁ ਰਤਨੁ ਜਵੇਹਰੁ ਮਾਣਕੁ ਹਰਿ ਧਨੈ ਨਾਲਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਵੇਲੈ ਵਤੈ
ਹਰਿ ਭਗਤੀ ਹਰਿ ਲਿਵ ਲਾਈ॥

- ਸਿਰੀ ੪, ੧੦, ੩ : ੧ (734)

ਜਾਇ-(ਫ਼ਾ. جاي جاي) ਸਥਾਨ, ਜਗ੍ਹਾ

ਨਾਨਕ ਏਕੀ ਬਾਹਰੀ ਹੋਰ ਦੂਜੀ ਨਾਹੀ ਜਾਇ॥

- ਆਸਾ ੧, ੨੪: ੪ (475)

ਜਾਹਰਾ - (ਅ. جاهر جاهر) ਪ੍ਰਗਟ/ਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ

ਹਰਿ ਦਿਸਹਿ ਹਾਜਰੁ ਜਾਹਰਾ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ਅਸ ੨੯, ੨੦:੨ (74)

ਜਾਹਰਿ -(ਅ. جَاهِر) ਪ੍ਰਗਟ/ਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ

ਉਨ੍ਹਿ ਕੈ ਸੰਗਿ ਤੁ ਹੋਈ ਹੈ ਜਾਹਰਿ॥

- ਆਸਾ ਪ, ੮੨, ੨:੨ (390)

ਜਾਹਰੁ -(ਅ. جَاهِر) ਪ੍ਰਗਟ/ਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ

ਜੇ ਕਿਛੁ ਠਾਕੁਰ ਕਾ ਸੋ ਸੇਵਕ ਕਾ ਸੇਵਕੁ ਠਾਕੁਰ ਹੀ ਸੰਗਿ ਜਾਹਰੁ ਜੀਉ॥

- ਮਾਝ ਪ, ੨੫, ੩:੩ (102)

ਜਾਣੁ-(ਫਾ. جَان) ਜਿਯਾਨ, ਨੁਕਸਾਨ, ਹਾਨੀ

ਅਗੈ ਓਹੁ ਅਗੰਮ ਹੈ ਵਾਹੇਦਤੁ ਜਾਣੁ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੨੨੨, ੨, ੨: ੨ (148)

ਜਾਤਿ-(ਅ. جَات) ਜਾਤ (ਕੁਲ, ਵੰਸ਼, ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਵਰਣ)

ਵਾਜਾ ਨੇਜਾ ਪਤਿ ਸਿਉ ਪਰਗਟੁ ਕਰਮੁ ਤੇਰਾ ਮੇਰੀ ਜਾਤਿ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨, ੩ : ੩ (16)

ਜਾਤੀ-ਕੁਲ, ਵੰਸ਼, ਵੇਖੋ 'ਜਾਤ'

ਜਾਤੀ ਦੈ ਕਿਆ ਹਥਿ ਸਚੁ ਪਰਖੀਐ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੦ : ੧ (142)

ਜਾਨੀ-(ਫਾ. جَانِي) ਅਜੀਜ, ਪਿਆਰਾ

ਜੀਉ ਮਹਿੰਜਾ ਤਉ ਮੋਹਿਆ ਕਦਿ ਪਸੀ ਜਾਨੀ ਤੋਹਿ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਵਾਰ ੨੨, ੫, ੧: ੨ (1094)

ਜਾਮਾ-(ਫਾ. جَامَا) ਜਾਮਹ) ਪੁਸ਼ਾਕ, ਕਪੜੇ

ਜੇ ਰਤੁ ਲਗੈ ਕਪੜੈ ਜਾਮਾ ਹੋਇ ਪਲੀਤੁ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੬੨, ੧, ੧: ੧ (140)

ਜਿਨਸੀ-(ਅ. جِنْسِي, ਜਿਨਸ) ਕਿਸਮ, ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਜਾਤੀ

ਰੰਗੀ ਜਿਨਸੀ ਜੰਤ ਉਪਾਏ ਨਿਤ ਦੇਵੈ ਚੜੈ ਸਵਾਇਆ॥

- ਤੁਖਾ ੧, ਛੰਤ ੫, ੨ : ੪ (1112)

ਜਿਨਾ-(ਅ. جِنَا, ਜਿਨ, جِنَا, ਜਿਨਾਤ) ਭੂਤ, ਪ੍ਰੇਤ, ਖਬੀਸ

ਪੁਤੁ ਜਿਨ੍ਹਰਾ ਧੀਅ ਜਿਨ੍ਹਰੀ ਜੋਰੁ ਜਿਨਾ ਦਾ ਸਿਕਦਾਰੁ॥

- ਬਿਹਾ ੪, ਵਾਰ ੨੦੨, ੧, ੧ : ੨ (556)

ਜਿਨਾ-ਭੂਤਾਂ, ਪ੍ਰੇਤਾਂ, ਵੇਖੋ 'ਜਿਨਾ'

ਕਲੀ ਅੰਦਰਿ ਨਾਨਕਾ ਜਿਨਾ ਦਾ ਅਉਤਾਰੁ॥

- ਬਿਹਾ ੪, ਵਾਰ ੨੦੨, ੧, ੧ : ੧ (556)

ਜਿਨ੍ਹਰਾ-(ਅ. جِنْرَا, ਜਿਨ) ਛੋਟਾ ਭੂਤ, ਭੂਤਨਾ

ਪੁਤੁ ਜਿਨ੍ਹਰਾ ਧੀਅ ਜਿਨ੍ਹਰੀ ਜੋਰੁ ਜਿਨਾ ਦਾ ਸਿਕਦਾਰੁ॥

- ਬਿਹਾ ੪, ਵਾਰ ੨੦੨, ੧, ੧: ੨ (556)

ਜਿੰਨ੍ਹਰੀ--(ਅ. جِنّ، ਜਿਨ) ਭੂਤਨੀ

ਪੁਤ੍ਰ ਜਿਨ੍ਹਰਾ ਧੀਅ ਜਿੰਨ੍ਹਰੀ ਜੇਰ੍ਰ ਜਿੰਨਾ ਦਾ ਸਿਕਦਾਰੁ॥

- ਬਿਹਾ ੪, ਵਾਰ ੨੦੪, ੧, ੧: ੨ (556)

ਜਿਮੀ-(ਫਾ. جَمِيْن، ਜਮੀਨ) ਧਰਤੀ

ਹਮ ਜੇਰ ਜਿਮੀ ਦੁਨੀਆ ਪੀਰਾ ਮਸਾਇਕਾ ਰਾਇਆ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੩੪, ੧, ੧: ੧ (143)

ਜੀਨ-(ਫਾ. جِنّ، ਜੀਨ) ਕਾਠੀ

ਤਿਨ ਕੇ ਤੁਰੇ ਜੀਨ ਖੁਰਗੀਰ ਸਭਿ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹਹਿ ਜਿਨੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਿਖ ਸਾਧ ਸੰਤ ਚੜ੍ਹਿ ਜਾਤੇ॥

- ਸੋਰ ੪, ਵਾਰ ੧੬ : ੩ (648)

ਜੀਨ੍ਹ-ਕਾਠੀ, ਵੇਖੋ 'ਜੀਨ'

ਦੇਹ ਪਾਵਉ ਜੀਨ੍ਹ ਬੁਝਿ ਚੰਗਾ ਰਾਮ॥

- ਵਡ ੪, ਘੋੜੀ ੧, ੨ : ੧ (575)

ਜੀਲ-(ਫਾ. جِلّ، ਜੀਰ) ਤਾਰ, ਤੰਦੀ

ਜੀਲ ਬਿਨਾ ਕੈਸੇ ਬਨੈ ਰਬਾਬ॥

- ਭੈਰ ੫, ੧੯, ੧ : ੩ (1140)

ਜੁਆਨੀ-(ਫਾ. جوانی، ਜਵਾਨੀ) ਯੁਵਾ ਅਵੱਸਥਾ

ਦੁਜੈ ਪਹਰੈ ਰੈਣਿ ਕੈ ਵਣਜਾਰਿਆ ਮਿਤ੍ਰਾ ਭਰਿ ਜੁਆਨੀ ਲਹਰੀ ਦੇਇ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ਪਹ ੪, ੨:੧ (77)

ਜੁਮਲਾ-(ਅ. جُمْلَة، ਜੁਮਲਹ) ਜੋੜ

ਗਉੜੀ ਰਾਗ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀਆਂ ਅਸਪਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤਾ ਸਾਰੀਆਂ ਅਸਟਪਦੀਆਂ ਦਾ ਜੋੜ। - ਪੰਨਾ 241.

ਜੁਲਮ-(ਅ. ظلم، ਜੁਲਮ) ਅਤਿਆਚਾਰ, ਜ਼ਬਰ

ਜੇਰ ਜੁਲਮ ਫੁਲਹਿ ਘਨੇ ਕਾਢੀ ਦੇਹ ਬਿਕਾਰ॥

- ਗਉ ੫, ਬਾਅ ੨੪੪ : ੧ (255)

ਜੁਲਮੁ-ਅਤਿਆਚਾਰ, ਜ਼ਬਰ, ਵੇਖੋ 'ਜੁਲਮ'

ਇਸੁ ਬੰਦੇ ਸਿਰਿ ਜੁਲਮੁ ਹੋਤ ਹੈ ਜਮੁ ਨਹੀ ਹਟੈ ਗੁਸਾਈ॥

- ਆਸਾ ਕਬ, ੯, ੪ : ੨ (478)

ਜੁਲਾਹਾ - (ਫਾ. جُولَاهَا، ਜੁਲਾਹਾ) ਖੱਡੀ ਉੱਪਰ ਕਪੜਾ ਬੁਨਣ ਵਾਲਾ

ਜਾਤਿ ਜੁਲਾਹਾ ਮਤਿ ਕਾ ਧੀਰੁ॥

- ਗਉ ਕਬ, ੨੬, ੩:੧ (328)

ਜੋਜੀਆ-(ਅ. ۴۷۲, ਜਿਜੀਯਾ, جوجیہ جوجیہ) ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਰਾਜ ਵਿਚ

ਗੈਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਉੱਪਰ ਲਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਟੈਕਸ
ਜੋਜੀਆ ਡੰਨੁ ਕੋ ਲਏ ਨ ਜਗਾਤਿ॥

- ਆਸਾ ਪ, ਅਸ ੧, ਪ : ੧ (430)

ਜੋਰ-(ਫਾ. ۴۷ ਜੋਰ) ਹੇਠਾਂ, ਬੱਲੇ

ਹਮ ਜੋਰ ਜਿਸੀ ਦੁਨੀਆ ਪੀਰਾ ਮਸਾਇਕਾ ਰਾਇਆ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੩੩, ੧, ੧ : ੧ (143)

ਜੋਇ-(ਫਾ. ۴۷۲ ਜੋਇਆ, ۴۷۲ ਜੋਇਦਨ) ਢੁੰਢਣਾ, ਲੱਭਣਾ

ਜਾ ਕਾਰਨਿ ਤੂੰ ਬਾਂਗ ਦੇਹਿ ਦਿਲ ਹੀ ਭੀਤਰਿ ਜੋਇ॥

- ਸਲੋ ਕਬ, ੧੮੪ : ੨ (1374)

ਜੋਈਐ- ਭਾਲਣਾ, ਢੁੰਢਣਾ, ਵੇਖੋ 'ਜੋਇ'

ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਦੁਰ ਜੋਈਐ ਮੁਕਤੇ ਭੰਡਾਰਾ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ਅਸ ੧, ੮:੨ (1009)

ਜੋਦਰੀਆ-(ਅ. ۴۷۲ ਜੁਦਦ) ਕਰਤੀ ਘਾਲਨਾ, ਕੋਸ਼ਿਸ਼,

ਮੋਹਨ ਘਰਿ ਆਵਹੁ ਕਰਉ ਜੋਦਰੀਆ॥ (ਭਾਵ ਜੋਦਤੀ, ਬੇਨਤੀ)

- ਸਾਰ ਪ, ੨੪, ੧* : ੧ (1209)

ਜੋਰ-(ਫਾ. ۴۷ ਜੋਰ) ਬਲ, ਸ਼ਕਤੀ, ਤਾਕਤ

ਭਇਓ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਦੀਨ ਦੁਖ ਭੰਜਨੁ ਪਰਾ ਪੁਰਬਲਾ ਜੋਰ॥

- ਸਾਰ ਪ, ੧੨੪, ੨ : ੧ (1228)

ਜੋਰਿ-ਬਲ ਨਾਲ, ਸ਼ਕਤੀ ਸਦਕਾ, ਵੇਖੋ 'ਜੋਰ'

ਕਰਤਾ ਸਭੁ ਕੋ ਤੇਰੈ ਜੋਰਿ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੧੦, ੧* : ੧ (17)

ਜੋਰੀ-(ਫਾ. ۴۷ ਜੋਰੀ) ਬਲ ਨਾਲ, ਧੱਕੇ ਨਾਲ, ਜੋਰੀ

ਪਾਪ ਕੀ ਜੰਵ ਨੈ ਕਾਬਲਹੁ ਧਾਇਆ ਜੋਰੀ ਮੰਗੈ ਦਾਨੁ ਵੇ ਲਾਲੋ॥

- ਭਿਲੰ ੧, ਪ, ੧ : ੨ (722)

ਜੋਰੁ-ਤਾਕਤ, ਸ਼ਕਤੀ, ਵੇਖੋ 'ਜੋਰ'

ਜਿਸੁ ਹਥਿ ਜੋਰੁ ਕਰਿ ਵੇਖੈ ਸੋਇ॥

- ਜਪੁ ੧, ੩੩ : ੭ (7)

ਜੀਉ ਪਿੰਡੁ ਸਭੁ ਰਾਸਿ ਤੁਮਾਰੀ ਤੇਰਾ ਜੋਰੁ ਗੋਪਾਲਾ ਜੀਉ॥

- ਮਾਝ ਪ, ੪੦, ੧ : ੩ (106)

ਤਉ-(ਫ਼. ੫ ਤੋਂ) ਤੈਨੂੰ

ਤਉ ਭਾਣਾ ਤਾਂ ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਅਘਾਇ ਰਾਮ॥

- ਵਡ ੫, ਛੰਡ ੧, ੩ : ੧ (577)

ਤਉਕੁ-(ਅ. طوق ਤੌਕ) ਲੋਹੇ ਦਾ ਪਟਾ ਜੋ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਗਲੇ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਤੇਰੇ ਗਲਹਿ ਤਉਕੁ ਪਗ ਬੇਰੀ॥

- ਗਉ ਕਬ, ੫, ੨ : ੧ (655)

ਤਈ-(ਅ. عیّ ਤਾਈਨ) ਮੁਕੱਰਰ ਹੋਣਾ, ਨੀਯਤ ਹੋਣਾ

ਅਜਰਾਈਲੁ ਫਰੇਸਤਾ ਹੋਸੀ ਆਇ ਤਈ॥

- ਰਾਮ ੩, ਵਾਰ ੧੩੪, ੧, ੨ : ੪ (953)

ਤਸਬੀ-(ਅ. تسبیح ਤਸਬੀਹ) ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ 101 ਮਣਕਿਆਂ ਦੀ ਮਾਲਾ, ਸਿਮਰਨਾ

ਤਸਬੀ ਸਾ ਤਿਸੁ ਭਾਵਸੀ ਨਾਨਕ ਰਖੈ ਲਾਜ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੭੪, ੧, ੧ : ੪ (140)

ਤਸਵੀਸ-(ਅ. توشیح ਤਸਵੀਸ) ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ, ਘਬਰਾਹਟ, ਚਿੰਤਾ

ਨਾ ਤਸਵੀਸ ਖਿਰਾਜੁ ਨ ਮਾਲੁ॥

- ਗਉ ਰਵਿ, ੨, ੧ : ੩ (345)

ਤਹਕੀਕ-(ਅ. تحقّق ਤਹਕੀਕ) ਨਿਸਚੇ ਕਰਕੇ, ਪੱਕਾ ਕਰਕੇ

ਦੁਨੀਆ ਮੁਕਾਮੇ ਫਾਨੀ ਤਹਕੀਕ ਦਿਲ ਦਾਨੀ॥

- ਤਿਲੰ ੧, ੧, ੧* : ੧ (721)

ਤਕਬੀਰ-(ਅ. تكبير ਤਕਬੀਰ) ਵਡਿਆਈ ਕਰਨਾ, ਸਿਫਤ-ਸਾਲਾਹ ਕਰਨਾ

ਆਖਿਰ ਬਿਅਫਤਮ ਕਸ ਨ ਦਾਰਦ ਚੂੰ ਸਵਦ ਤਕਬੀਰ॥

- ਤਿਲੰ ੧, ੧, ੨ : ੨ (721)

ਤਕੀਆ-(ਅ. تكية ਤਕੀਯਹ) ਸਿਰ੍ਹਾਣਾ, ਓਟ, ਆਸਰਾ, ਸਹਾਰਾ, ਟੇਕ

ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਓਟ ਤੂੰ ਹੈ ਮੇਰਾ ਤਕੀਆ॥

- ਗਉ ੫, ੮੭, ੩ : ੪ (181)

ਤਕੀਐ-ਆਸਰੇ, ਸਹਾਰੇ, ਵੇਖੋ 'ਤਕੀਆ'

ਗੁਰ ਕੈ ਤਕੀਐ ਨਾਮਿ ਅਧਾਰੇ॥

- ਮਾਝ ੩, ਅਸ ੧੫, ੩ : ੨ (118)

ਤਖਤ-(ਅ. تَخْت) ਰਾਜ-ਸਿੰਘਾਸਣ

ਤਖਤ ਨਿਵਾਸੀ ਪੰਚ ਸਮਾਇ॥

- ਆਸਾ ੧, ਅਸ ੧, ੬ : ੨ (411)

ਤਖਤਿ-ਤਖਤ ਤੇ, ਰਾਜ-ਸਿੰਘਾਸਣ ਤੇ, ਵੇਖੋ 'ਤਖਤ'

ਸੁਲਤਾਨੁ ਹੋਵਾ ਮੇਲਿ ਲਸਕਰ ਤਖਤਿ ਰਾਖਾ ਪਾਉ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੧, ੪ : ੧ (14)

ਤਖਤੁ-ਰਾਜ-ਸਿੰਘਾਸਣ, ਵੇਖੋ 'ਤਖਤ'

ਝਲੈ ਸੁ ਛਤੁ ਨਿਰੰਜਨੀ ਮਲਿ ਤਖਤੁ ਬੈਠਾ ਗੁਰ ਹਟੀਐ॥

- ਰਾਮ ਬਸ, ਵਾਰ ੨ : ੩ (966)

ਅੰਦਰਿ ਰਾਜਾ ਤਖਤੁ ਹੈ ਆਪੇ ਕਰੇ ਨਿਆਉ॥ (ਅੰਤਹਕਰਣ ਰੂਪੀ ਤਖਤ)

- ਮਾਰੂ ੩, ਵਾਰ ੧੮ : ੧ (1092)

ਤਖਤੈ-ਤਖਤ ਦੇ, ਸਿੰਘਾਸਣ ਦੇ, ਵੇਖੋ 'ਤਖਤ'

ਤਖਤਿ ਬਹੈ ਤਖਤੈ ਕੀ ਲਾਇਕ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ਸੋਲਾ ੧੮, ੧੪ : ੧ (1039)

ਤਨ-(ਫ਼ਾ. تَنْ) ਤਨ) ਸਰੀਰ, ਦੇਹ

ਜੋ ਤਨ ਰਤੇ ਰਬ ਸਿਉ ਤਿਨ ਤਨਿ ਰਤੁ ਨ ਹੋਇ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੫੧ : ੨ (1380)

ਤੰਨ-ਸਰੀਰ, ਵੇਖੋ 'ਤਨ'

ਨਾਨਕ ਸੇਈ ਤੰਨ ਫੁਟੈਨਿ ਜਿਨਾ ਸਾਈ ਵਿਸਰੈ॥

- ਗਉ ੫, ਵਾਰ ੨੦੪, ੫, ੧ : ੨ (323)

ਤਨਹਿ-ਤਨ ਤੋਂ, ਸਰੀਰ ਤੋਂ, ਵੇਖੋ 'ਤਨ'

ਅਗਿਆਨੁ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਇਸੁ ਤਨਹਿ ਜਲਾਏ॥

- ਮਾਰੂ ੩, ਸੋਲਾ ੨੩, ੧੫ : ੧ (1067)

ਤਨਕ-(ਫ਼ਾ. تَنْك) ਤੁਨਕ) ਬੋਤਾ, ਜ਼ਰਾ-ਜਿਨਾ, ਮਾਮੂਲੀ

ਰਾਮ ਬਡੇ ਮੈ ਤਨਕ ਲਹੁਰੀਆ॥

- ਆਸਾ ਕਬ, ੩੦, ੧* : ੨ (483)

ਤਨਾ-ਸਰੀਰ, ਤਨ, ਵੇਖੋ 'ਤਨ'

ਸਗਲ ਸਮਗ੍ਰੀ ਜਾ ਕਾ ਤਨਾ॥

- ਗਉ ੫, ਸੁਖ ੨੩, ੬ : ੩ (294)

ਤਨਿ-ਸਰੀਰ ਦੁਆਰਾ, ਵੇਖੋ 'ਤਨ'

ਆਠ ਪਹਰ ਸਿਮਰਹੁ ਪ੍ਰਭੁ ਅਪਨਾ ਮਨਿ ਤਨਿ ਸਦਾ ਧਿਆਇਐ॥

- ਗੁਜ ੫, ੨੨, ੧* : ੨ (500)

ਤੰਨਿ-ਸਰੀਰ ਤੇ, ਵੇਖੋ 'ਤਨ'

ਤੰਨਿ ਜਤਾਈ ਆਪਣੈ ਲਹਾ ਸੁ ਸਜਣੁ ਟੋਲਿ॥

- ਸਲੋ ੫, ੨੧ : ੨ (1426)

ਤਨੁ-ਸਰੀਰ, ਵੇਖੋ 'ਤਨ'

ਗਾਵੈ ਕੋ ਸਾਜਿ ਕਰੇ ਤਨੁ ਖੇਹ॥

- ਜਪੁ ੧, ੩ : ੫ (2)

ਤੰਨੁ-ਸਰੀਰ, ਵੇਖੋ 'ਤਨ'

ਮਨੁ ਤੰਨੁ ਨਿਰਮਲੁ ਦੇਖਿ ਦਰਸਨੁ ਨਾਮੁ ਪ੍ਰਭ ਕਾ ਮੁਖਿ ਭਣਾ॥

- ਸੁਰੀ ੫, ਛੰਤ ੩, ੨ : ੪ (778)

ਤਨੁਰ-(ਅ. تَنْوَرُ ਤਨੁਰ) ਤੰਦੂਰ ਜਿਸ ਵਿਚ ਰੋਟੀ ਪਕਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਭੱਠੀ

ਤਨੁ ਤਪੈ ਤਨੁਰ ਜਿਉ ਬਾਲਣੁ ਹਡ ਬਲੰਨਿ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੧੧੯ : ੧ (1384)

ਤਨੋ-ਸਰੀਰ, ਵੇਖੋ 'ਤਨ'

ਰਕਤੁ ਬਿੰਦੁ ਕਾ ਇਹੁ ਤਨੋ ਅਗਨੀ ਪਾਸਿ ਪਿਰਾਣੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧੫, ੫ : ੨ (63)

ਤਪਾਇ-(ਫ਼ਾ. تَطَايَ ਤਪੀਦਨ) ਗਰਮ ਕਰਨਾ, ਗਰਮ ਕਰੇ

ਤਨੁ ਨ ਤਪਾਇ ਤਨੁਰ ਜਿਉ ਬਾਲਣੁ ਹਡ ਨ ਬਾਲਿ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੧੨੦ : ੧ (1384)

ਤਪਾਵਸੋ-(ਅ. تَطَاوَسَ ਤਫ਼ਹੁਸ) ਖੋਜ, ਨਿਰਣਾ, ਨਿਆਉ, ਇਨਸਾਫ਼

ਕਰਤੈ ਕੀਓ ਤਪਾਵਸੋ ਦੁਸਟ ਮੁਏ ਹੋਇ ਮੂਰੇ॥

- ਮਾਝ ੫, ਅਸ ੫, ੭:੧ (133)

ਤਪਿਆ-ਗਰਮ ਹੋਇਆ, ਵੇਖੋ 'ਤਪਾਇ'

ਅਗੈ ਦੋਜਕੁ ਤਪਿਆ ਸੁਣੀਐ ਹੁਲ ਪਵੈ ਕਾਹਾਹਾ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੯੮ : ੨ (1383)

ਤਪੈ-ਗਰਮ ਹੋਵੇ, ਬਲੇ, ਸੜੇ, ਵੇਖੋ 'ਤਪਨਾ'

ਰਸੁ ਕਸੁ ਟਟਰਿ ਪਾਈਐ ਤਪੈ ਤੈ ਵਿਲਲਾਇ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੧੯, ੧, ੨:੩ (143)

ਤਬਲਬਾਜ਼-(ਫ਼ਾ. تَبْلِيبُ ਤਬਲਬਾਜ਼) ਨਗਾਰਚੀ, ਪੌਸਾ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲਾ

ਤਬਲਬਾਜ਼ ਬੀਚਾਰ ਸਬਦਿ ਸੁਣਾਇਆ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੦ : ੬ (142)

ਤੰਬੂ-(ਫ਼ਾ. تَنْبُੂ ਤੰਬੂ) ਖੇਮਾ, ਕਪੜੇ, ਟਾਟ, ਕੈਨਵਸ ਦਾ ਬਣਿਆ ਖੇਮਾ ਜੋ ਚੋਬਾ ਤੇ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਜਾ

ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤੰਬੋਟਾ

ਤੰਬੂ ਪਲੰਘ ਨਿਵਾਰ ਸਰਾਇਚੇ ਲਾਲਤੀ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੮ : ੭ (141)

ਤਬੇਲਾ-(ਅ. تَبْلُ ਤਉਯੀਲਹ) ਅਸਤਬਲ

ਕਹਾ ਸੁ ਖੇਲ ਤਬੇਲਾ ਘੋੜੇ ਕਹਾ ਭੇਰੀ ਸਹਨਾਈ॥

- ਆਸਾ ੧, ਅਸ ੨, ੧: ੧ (417)

ਤੰਬੋਲ-(ਅ. تانبل ਤੰਬੋਲ) ਪਾਨ ਦਾ ਬੀੜਾ

ਸੂਬ ਸੀਗਾਰ ਤੰਬੋਲ ਰਸ ਸਣੁ ਦੇਹੀ ਸਭ ਖਾਮ॥

- ਮਾਝ ਪ, ਬਾਰਾ ੧ : ੨ (133)

ਤੰਬੋਲਾ-ਪਾਨ ਦਾ ਬੀੜਾ, ਵੇਖੋ 'ਤੰਬੋਲ'

ਦੂਜਾ ਭਾਉ ਵਿਸਾਰੀਐ ਏਹੁ ਤੰਬੋਲਾ ਖਾਇ ਰੀ॥

- ਆਸਾ ਪ, ੧੧੮, ੨ : ੨ (400)

ਤੰਬੋਲੁ-ਪਾਨ ਦਾ ਬੀੜਾ, ਵੇਖੋ 'ਤੰਬੋਲ'

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਤੰਬੋਲੁ ਮੁਖਿ ਖਾਇਆ॥

- ਸੂਰੀ ਪ, ੪, ੨ : ੨ (737)

ਤਮਾਇ-(ਅ. طما زما) ਲਾਲਚ, ਤਮਾ

ਵਡਾ ਦਾਤਾ ਤਿਲੁ ਨ ਤਮਾਇ॥

- ਜਪੁ ੧, ੨੫ : ੨ (5)

ਤਮਾਈ-ਲਾਲਚ, ਵੇਖੋ 'ਤਮਾਇ'

ਨਾਨਕ ਵੇਪਰਵਾਹੁ ਹੈ ਤਿਸੁ ਤਿਲੁ ਨ ਤਮਾਈ॥

- ਸੂਰੀ ੩, ਵਾਰ ੨੦ : ੫ (792)

ਤਮਾਏ-ਲਾਲਚ, ਤਮਾ, ਵੇਖੋ 'ਤਮਾਇ'

ਜਨ ਨਾਨਕ ਵਡਿਆਈ ਆਖੈ ਹਰਿ ਕਰਤੇ ਕੀ ਜਿਸ ਨੈ ਤਿਲੁ ਨ ਤਮਾਏ॥

- ਬਿਹਾ ੪, ਵਾਰ ੧੫ : ੫ (554)

ਤਮਾਸਾ-(ਅ. تماش تमासा) ਖੇਡ, ਦਿਲ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦ੍ਰਿਸ਼

ਰੰਗ ਤਮਾਸਾ ਪੂਰਨ ਆਸਾ ਕਬਹਿ ਨ ਬਿਆਪੈ ਚਿੰਤਾ॥

- ਗੁਜ ਪ, ੪, ੩ : ੨ (496)

ਤਮਾਸਿਆ-ਖੇਡ, ਮਨ ਪ੍ਰਚਾਵਾ, ਵੇਖੋ 'ਤਮਾਸਾ'

ਕਉਤਕ ਕੋਡ ਤਮਾਸਿਆ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵਸੁ ਨਾਉ॥

- ਜੈਤ ਪ, ਵਾਰ ੯੯, ੫, ੨ : ੧ (707)

ਤਮਾਸੇ-ਖੇਡਾਂ, ਮਨਪ੍ਰਚਾਵੇ, ਵੇਖੋ 'ਤਮਾਸਾ'

ਰੰਗ ਤਮਾਸੇ ਬਹੁ ਬਿਧੀ ਚਾਇ ਲਗਿ ਰਹਿਆ॥

- ਸਿਰੀ ਪ, ਅਸ ੨੬, ੬ : ੩ (70)

ਤਮਾਸੈ-ਖੇਡਾਂ, ਮਨੋਰੰਜਨ, ਵੇਖੋ 'ਤਮਾਸਾ'

ਸਾਹਾਂ ਸੁਰਤਿ ਗਵਾਈਆ ਰੰਗਿ ਤਮਾਸੈ ਚਾਇ॥

- ਆਸਾ ੧, ਅਸ ੧੧, ੫ : ੨ (417)

ਤਰਸੁ-(ਫਾ. ترس ترس) ਡਰ ਖੌਫ਼

ਖਉਫੁ ਨ ਖਤਾ ਨ ਤਰਸੁ ਜਵਾਲੁ॥

- ਗਉ ਰਵਿ, ੨, ੧: ੪ (345)

ਤਰਕ-(ਅ. ترک) ਤਿਆਗ, ਵੈਰਾਗ

ਉਪਜੀ ਤਰਕ ਦਿਗੰਬਰੁ ਹੋਆ ਮਨੁ ਦਹ ਦਿਸ ਚਲਿ ਚਲਿ ਗਵਨੁ ਕਰਈਆ॥

- ਬਿਲਾ ੪, ਅਸ ੨, ੪: ੧ (835)

ਤਰਕਸ-(ਫ਼ਾ. ترکش) ਤਰਕਸ਼, ਭੱਥਾ, ਤੀਰ ਰਖਣ ਵਾਲਾ ਬੈਲਾ

ਤਰਕਸ ਤੀਰ ਕਮਾਣ ਸੰਗ ਤੇਗ ਬੰਦ ਗੁਣਧਾਤੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨, ੩: ੨ (16)

ਤਰਕਸਬੰਦ-(ਫ਼ਾ. ترکشبنده) ਤਰਕਸਬੰਦ) ਤੀਰਾਂ ਨੂੰ ਰਖਣ ਵਾਲਾ, ਭਾਵ ਜੋਧਾ

ਲਸਕਰ ਤਰਕਸਬੰਦ ਬੰਦ ਜੀਉ ਜੀਉ ਸਗਲੀ ਕੀਤ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ਅਸ ੨੬, ੨: ੩ (70)

ਤਰਫ-(ਫ਼ਾ. طرف) ਪਾਸਾ, ਦਿਸ਼ਾ

ਮਨਮੁਖ ਦੂਜੀ ਤਰਫ ਹੈ ਵੇਖਹੁ ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਲਿ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੧੪, ੩, ੧: ੫ (1279)

ਤਰਫਾ-(ਫ਼ਾ. طرف) ਤਰਫ) ਟਾਕਰੇ ਤੇ, ਧੜੇ

ਦੋਵੇਂ ਤਰਫਾ ਉਪਾਈਓਨੁ ਵਿਚਿ ਸਕਤਿ ਸਿਵ ਵਾਸਾ॥

- ਮਾਰੂ ੩, ਵਾਰ ੧੦: ੧ (1090)

ਤਰਾਜੀ-(ਫ਼ਾ. ترازو) ਤਰਾਜ਼ੂਟ) ਤੱਕੜੀ

ਆਪੇ ਕੰਡਾ ਆਪਿ ਤਰਾਜੀ ਪ੍ਰਭਿ ਆਪੇ ਤੋਲਿ ਤੋਲਾਇਆ॥

- ਸੋਰ ੪, ੪, ੧: ੧ (605)

ਤਰੀਕਤਿ-(ਅ. طریقت) ਤਰੀਕਤ) ਸੂਫੀਆਂ ਦੇ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਦੇ ਮਾਰਗ ਦੀ ਇੱਕ ਅਵਸਥਾ

ਤਰੀਕਤਿ ਤਰਕ ਖੋਜਿ ਟੋਲਾਵਹੁ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੧੨, ੩: ੨ (1083)

ਤਲਕੀ-(ਫ਼ਾ. تلکي) ਤਲਖੀ, 'تعلق' ਤਾਲਕ) ਅਧੀਨਤਾ, ਤਾਬਿਆਦਾਰੀ,

ਮੁਬਾਜ਼ੀ, ਨਿਰਭਰਤਾ

ਤਿਸ ਕਉ ਤਲਕੀ ਕਿਸੈ ਦੀ ਨਾਹੀ ਹਰਿ ਦੀਬਾਨਿ ਸਭਿ ਆਣਿ ਪੈਰੀ ਪਾਇਆ॥

- ਵਡ ੪, ਵਾਰ ੧੪: ੨ (591)

ਤਲਫ-(ਅ. تلف) ਤਲਫ) ਤਬਾਹ, ਬਰਬਾਦ, ਨਸ਼ਟ

ਪਾਨੀਆ ਬਿਨੁ ਮੀਨੁ ਤਲਫੈ॥

- ਗੋਡ ਨਾਮ, ੪, ੧*: ੧ (874)

ਤਲਬ-(ਅ. طلب) ਤਲਬ) (1) ਬੁਲਾਵਾ, ਸੱਦਾ

ਆਈ ਤਲਬ ਗੋਪਾਲ ਰਾਇ ਕੀ ਮਾਇਆ ਮੰਦਰ ਛੋਡਿ ਚਲਿਓ॥

- ਆਸਾ ਕਬ, ੧੫, ੫: ੨ (479)

(2) ਇੱਛਾ, ਖਾਹਿਸ਼

ਜੀਵਨ ਤਲਬ ਨਿਵਾਰਿ ਸੁਆਮੀ॥

- ਰਾਮ ੧, ੨, ੧* : ੧ (876)

ਤਲਬਾ - ਬੁਲਾਵੇ, ਸੱਦੇ, ਵੇਖੋ 'ਤਲਬ'

ਤਲਬਾ ਪਉਸਨਿ ਆਕੀਆ ਬਾਕੀ ਜਿਨਾ ਰਹੀ॥

- ਰਾਮ ੩, ਵਾਰ ੧੩੨, ੧, ੨ : ੩ (953)

ਤਲਬੀਐ-ਸਦੇਗਾ, ਵੇਖੋ 'ਤਲਬ'

ਬਾਕੀ ਵਾਲਾ ਤਲਬੀਐ ਸਿਰਿ ਮਾਰੇ ਜੰਦਾਰੁ ਜੀਉ॥

- ਸੂਰੀ ੧, ਅਸ ੨, ੫ : ੧ (751)

ਤਾਖਤੀ-(ਫ਼ਾ. تاختاں ਤਾਖਤਨ) ਦੌੜ-ਭੱਜ

ਇਕਨੀ ਬਧੇ ਭਾਰ ਇਕਨਾ ਤਾਖਤੀ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੦ : ੮ (142)

ਤਾਜ-(ਅ. تاج ਤਾਜ) ਮੁਕਟ, ਬਾਦਸ਼ਾਹਿਤ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸਿਰ ਦਾ ਭੂਸ਼ਨ

ਤਾਜ ਕੁਲਹ ਸਿਰਿ ਛੜ ਬਨਾਵਉ॥

- ਗਉ ੧, ਅਸ ੧੦, ੬ : ੨ (225)

ਤਾਜਨਿ-(ਅ. تاجਨ ਤਾਜੀ) ਅਰਬੀ ਨਸਲ ਦੀ ਚੰਗੀ ਘੋੜੀ, ਘੋੜੀ

ਇਕ ਤਾਜਨਿ ਤੁਰੀ ਚੰਗੇਰੀ॥

- ਧਨਾ ਧੰਨਾ, ੧, ੨ : ੨ (695)

ਤਾਜੀ-ਅਰਬੀ ਨਸਲ ਦਾ ਘੋੜਾ, ਵੇਖੋ 'ਤਾਜਨ'

ਤਾਜੀ ਰਬ ਤੁਖਾਰ ਹਾਥੀ ਪਾਖਰੇ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੮ : ੫ (141)

ਤਾਮ-(ਅ. تالم ਤਾਮ) ਭੋਜਨ, ਰੋਟੀ

ਤਾਮਿ ਪਰੀਤਿ ਵਸੈ ਘਰਿ ਆਇ॥

- ਆਸਾ ੧, ੪, ੨ : ੨ (349)

ਤਾਰ-(ਫ਼ਾ. تار ਤਾਰ) ਤੰਤੀ, ਡੋਰੀ

ਕਬੀਰ ਜੋ ਹਮ ਜੰਤੁ ਬਜਾਵਤੇ ਟੁਟਿ ਗਈ ਸਭ ਤਾਰ॥

- ਸਲੋ ਕਬ, ੧੦੩ : ੧ (1369)

ਤਾਰਾ-(ਫ਼ਾ. تارا ਤਾਰਾ) ਸਤਾਰਾ

ਭਿਲਮਿਲਿ ਭਿਲਕੈ ਚੰਦੁ ਨ ਤਾਰਾ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ਸੋਲਾ ੧੩, ੮ : ੧ (1033)

ਤਾਰਾਜੀ-ਤੱਕੜੀ, ਵੇਖੋ 'ਤਾਰਾਜੀ'

ਧਰਿ ਤਾਰਾਜੀ ਅੰਬਰੁ ਤੋਲੀ ਪਿਛੈ ਟੰਕੁ ਚੜਾਈ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੯੨, ੧, ੧ : ੩ (147)

ਤਾਰਾਜ਼-(ਫ਼ਾ. ٢١٢) ਤਰਾਜ਼) ਤੱਕੜੀ, ਵੇਖੋ 'ਤਰਾਜ਼ੀ'
ਧਰਿ ਤਾਰਾਜ਼ ਤੋਲੀਐ ਨਿਵੈ ਸੁ ਗਉਰਾ ਹੋਇ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੧੪੮, ੧, ੧ : ੬ (470)

ਤਾਰਿ-(ਫ਼ਾ. ٢) ਤਾਰ) ਤਾੜ ਦਾ ਦੱਰਖਤ

ਤਰ ਤਾਰਿ ਅਪਵਿਤ੍ਰ ਕਰਿ ਮਾਨੀਐ ਰੇ ਜੈਸੇ ਕਾਗਰਾ ਕਰਤ ਬੀਚਾਰੀ॥

- ਮਲਾ ਰਵਿ, ੧, ੨ : ੧ (1293)

ਤਾਰੇ-ਸਤਾਰੇ, ਵੇਖੋ 'ਤਾਰਾ'

ਓਇ ਜੁ ਦੀਸਹਿ ਅੰਬਰਿ ਤਾਰੇ॥

- ਗਉ ਕਬ, ੨੯, ੧ : ੧ (329)

ਤਾਲ-(1) (ਫ਼ਾ. ٢) ਤਾਲ) ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਜ਼, ਪਿੱਤਲ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ

ਕਟੋਰੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਾਉਣ ਨਚਣ ਵਾਲੇ ਬਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹਨ

ਤਾਲ ਮਦੀਰੇ ਘਟ ਕੇ ਘਾਟ॥

- ਆਸਾ ੧, ੪, ੧ : ੧ (349)

(1) (ਫ਼ਾ. ٢) ਤਾਲਾਬ) ਤਲਾ, ਸਰੋਵਰ

ਸਭ ਦਿਸੈ ਹਰੀਆਵਲੀ ਸਰ ਭਰੇ ਸੁਭਰ ਤਾਲ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੧੮, ੩, ੧ : ੨ (1279)

ਤਾਲਕਾ-(ਅ. ٢) ਤਾਲਕਾ) ਸਬੰਧ, ਵਾਸਤਾ

ਅਨਤ ਬਿਨੋਦ ਕਰੇ ਹਰਿ ਸਿਮਰਨੁ ਤਿਸੁ ਮਾਇਆ ਸੰਗਿ ਨ ਤਾਲਕਾ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੧੩, ੧੦ : ੩ (1085)

ਤਾਲਾ-ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਜ਼, ਵੇਖੋ 'ਤਾਲ'

ਘੁਘਰ ਬਾਧਿ ਬਜਾਵਹਿ ਤਾਲਾ॥

- ਪ੍ਰਭਾ ੫, ਅਸ ੨, ੩ : ੧ (1348)

ਤਾਲਿ-ਤਾਲਾਬ, ਸਰੋਵਰ, ਵੇਖੋ 'ਤਾਲ' (2)

ਪਉਦੀ ਜਾਇ ਪਰਾਲਿ ਪਿਛੈ ਹੁਸੁ ਨ ਅੰਬੜੈ ਤਿਤੁ ਨਿਵੰਧੈ ਤਾਲਿ॥

- ਸੂਹੀ ੩, ਵਾਰ ੧੧੮, ੧, ੧ : ੨ (789)

ਤਾਲੁ-ਸਰੋਵਰ, ਤਾਲਾਬ, ਵੇਖੋ 'ਤਾਲ'

ਕਰਤੈ ਪੁਰਖਿ ਤਾਲੁ ਦਿਵਾਇਆ॥

- ਸੋਰ ੫, ੬੪, ੨ : ੧ (625)

ਤਿਸਨ-(ਫ਼ਾ. ٢) ਤਿਸਨਹ) ਪਿਆਸ

ਤਿਸਨ ਬੁਝੀ ਆਸ ਪੁੰਨੀ ਮਨ ਸੰਤੋਖਿ ਧ੍ਰਾਪਿ॥

- ਗੁਜ ੫, ਵਾਰ ੧੩ : ੨ (521)

ਤਿਸਨਾ-ਪਿਆਸ

ਇਮਿ ਇਮਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਵਰਸਦਾ ਤਿਸਨਾ ਭੁਖ ਸਭ ਜਾਇ॥

- ਸਲੋ ੩, ੫੬ : ੪ (1420)

ਤਿਲ-(ਅ. ط, ਤਿਲ) ਧੋਖਾ, ਛਲ

ਪ੍ਰੰਜੀ ਸਾਚੀ ਗੁਰੂ ਮਿਲੈ ਨਾ ਤਿਸੁ ਤਿਲੁ ਨ ਤਮਾਇ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੯, ੬: ੩ (59)

ਤੀਰ-(ਫ਼ਾ. تير ਤੀਰ) ਬਾਣ, ਸਰ

ਤਰਕਸ ਤੀਰ ਕਮਾਣ ਸਾਗ ਤੇਗਬੰਦ ਗੁਣ ਧਾਤੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨, ੩ : ੨ (16)

ਤੀਰੁ-ਬਾਣ, ਵੇਖੋ 'ਤੀਰ'

ਸਹਜੈ ਤੇ ਸੁਖ ਅਗਲੈ ਨਾ ਲਾਗੈ ਜਮ ਤੀਰੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੨, ੧ : ੩ (57)

ਤੁਈ-(ਫ਼ਾ. تویی ਤੁਈ) ਤੂੰ ਹੀ, ਕੇਵਲ ਤੂੰ

ਏਕ ਤੁਈ ਏਕ ਤੁਈ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੩੪, ੧, ੨: ੪ (144)

ਤੁਆਨਾ-(ਫ਼ਾ. توانا ਤੁਆਨਾ) ਬਲਵਾਨ, ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰਥ

ਮਨ ਤੁਆਨਾ ਤੁ ਕੁਦਰਤੀ ਆਇਆ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੨੭੪, ੧, ੨: ੬ (1291)

ਤੁਹੀ-(ਫ਼ਾ. تویی ਤੁਹੀ) ਤੂੰ ਹੀ, ਕੇਵਲ ਤੂੰ

ਏਕ ਤੁਹੀ ਏਕ ਤੁਹੀ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੩੪, ੧, ੧: ੩ (143)

ਤੁਪਕ-(ਫ਼ਾ. تپك ਤੁਪਕ) ਬੰਦੂਕ, ਛੋਟੀ ਤੋਪ

ਓਨੀ ਤੁਪਕ ਤਾਣਿ ਚਲਾਈ ਓਨੀ ਹਸਤਿ ਚਿਤਾਈ॥

- ਆਸਾ ੧, ਅਸ ੧੨, ੫ : ੨ (418)

ਤੁਰਸੀ-(ਫ਼ਾ. ترسی ਤੁਰਸੀ) ਖਟਾਸ

ਖਟ ਤੁਰਸੀ ਮੁਖਿ ਬੋਲਣਾ ਮਾਰਣ ਨਾਦ ਕੀਏ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨, ੧ : ੨ (16)

ਤੁਰਕ-(ਫ਼ਾ. ترك ਤੁਰਕ) ਤੁਰਕਸਤਾਨ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਸਨੀਕ, ਭਾਵ ਮੁਸਲਮਾਨ

ਜਾਤਿ ਵਰਨ ਤੁਰਕ ਅਰੁ ਹਿੰਦੁ॥

- ਗਉ ੫, ਅਸ ੪, ੫ : ੧ (237)

ਤੁਰਕਾ-ਤੁਰਕਾਂ ਵਾਲਾ, ਵੇਖੋ 'ਤੁਰਕ'

ਅੰਤਰਿ ਪੁਜਾ ਪੜਹਿ ਕਤੇਬਾ ਸੰਜਮੁ ਤੁਰਕਾ ਭਾਈ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੧੬੪, ੧, ੧ : ੩ (471)

ਤੁਰਕਾਣੀ-(ਫ਼ਾ. ترکانه ਤੁਰਕਾਨ) ਤੁਰਕ ਇਸਤ੍ਰੀ

ਇਕ ਹਿੰਦਵਾਣੀ ਅਵਰ ਤੁਰਕਾਣੀ ਭਟਿਆਣੀ ਠਕੁਰਾਣੀ॥

- ਆਸਾ ੧, ਅਸ ੧੨, ੬ : ੧ (418)

ਤੁਰਕੀ-(ਫ਼ਾ. تۇركى) ਤੁਰਕ ਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ
ਤਾਜੀ ਤੁਰਕੀ ਸੁਇਨਾ ਰੂਪਾ ਕਪੜ ਕੇਰੇ ਭਾਰਾ॥

- ਗਉ ੧, ੧੩, ੪ : ੧ (155)

ਤੁਰਕੁ-ਤੁਰਕਸਤਾਨ ਦਾ ਵਸਨੀਕ, ਵੇਖੋ 'ਤੁਰਕ'
ਜਉ ਰੇ ਖੁਦਾਇ ਮੋਹਿ ਤੁਰਕੁ ਕਰੈਗਾ ਆਪਨ ਹੀ ਕਟਿ ਜਾਈ॥

- ਆਸਾ ਕਬ, ੮, ੨ : ੨ (477)

ਤੁਰਕੁ-ਤੁਰਕ, ਭਾਵ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਵੇਖੋ 'ਤੁਰਕ'
ਹਿੰਦੁ ਅੰਨ੍ਹਾ ਤੁਰਕੁ ਕਾਣਾ॥

- ਗੋਡ ਨਾਮ, ੭, ੪ : ੧ (875)

ਤੁਰਾ-(ਫ਼ਾ. تۇرا) ਤੇਰਾ, ਤੁਹਾਡਾ
ਨਾਨਕ ਬਗੋਯਦ ਜਨ ਤੁਰਾ ਤੇਰੇ ਚਾਕਰਾ ਪਾਖਾਕ॥

- ਤਿਲੋ ੧, ੧, ੪ : ੨ (721)

ਤੁਹੀ-(ਫ਼ਾ. تۇهى) ਤੂੰ ਹੀ, ਕੇਵਲ ਤੂੰ
ਏਕ ਤੁਹੀ ਏਕ ਤੁਹੀ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੩੪, ੧, ੧: ੩ (143)

ਤੇਗ-(ਫ਼ਾ. تىگ) ਤੇਗ਼ ਤਲਵਾਰ, ਖੜਗ, ਸਿਰੀ ਸਾਹਿਬ
ਜਾ ਤੁਧੁ ਭਾਵੈ ਤੇਗ ਵਗਾਵਹਿ ਸਿਰ ਮੁੰਡੀ ਕਟਿ ਜਾਵਹਿ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੫੪, ੧, ੧ : ੫ (145)

ਤੇਗਬੰਦ-(ਫ਼ਾ. تىگبند) ਤੇਗ਼ਬੰਦ) ਪੇਟੀ, ਗਾਤਰਾ
ਤਰਕਸ ਤੀਰ ਕਮਾਣ ਸਾਗ ਤੇਗਬੰਦ ਗੁਣ ਧਾਤੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੭, ੩ : ੨ (16)

ਤੇਜਣਿ-(ਫ਼ਾ. تىجن) ਤੇਜ਼ ਚਾਲ ਵਾਲੀ, ਘੋੜੀ
ਦੇਹ ਤੇਜਣਿ ਜੀ ਰਾਮਿ ਉਪਾਈਆ ਰਾਮ॥

- ਵਡ ੪, ਘੋੜੀ ੧, ੧: ੧ (575)

ਤੋ-(ਫ਼ਾ. تو) ਤੋ ਤੇਰੇ ਕੋਲੋਂ; ਤੈਨੂੰ, ਤੇਰੇ
ਤੋ ਪਹਿ ਦੁਗਣੀ ਮਜ਼ਰੀ ਦੈਹਉ ਮੇ ਕਉ ਬੇਢੀ ਦੇਹੁ ਬਤਾਈ ਹੋ॥
ਤਨੁ ਧਨੁ ਜਿਹ ਤੋ ਕਉ ਦੀਉ ਤਾ ਸਿਉ ਨੇਹੁ ਨ ਕੀਨ॥

- ਸੋਰ ਨਾਮ, ੨, ੧ : ੨ (657)

- ਸਲੋ ੯, ੭ : ੧ (1426)

ਤੋਸਾ-(ਫ਼ਾ. توسه) ਤੋਸ਼ਹ) ਸਫ਼ਰ ਵਾਸਤੇ ਖਰਚਾ ਤੇ ਖੁਰਾਕ
ਤੋਸਾ ਬੰਧਹੁ ਜੀਅ ਕਾ ਐਬੈ ਓਬੈ ਨਾਲਿ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ੯0, ੧:੨ (49)

ਤੋਸੈ-ਸਫਰ ਦਾ ਖਰਚ ਤੇ ਖੁਰਾਕ ਸਦਕਾ, ਵੇਖੋ 'ਤੋਸਾ'
ਦੀਨ ਕੈ ਤੋਸੈ ਦੁਨੀ ਨ ਜਾਇ॥

- ਸੂਰੀ ੫, ੨੯, ੨:੨ (743)

ਤੋਲਾ-(ਫ਼ਾ. تولا ਤੋਲਾ) ਤੋਲ ਦੀ ਇਕ ਇਕਾਈ, ਰਤਾ ਭਰ
ਪ੍ਰਣਵਤਿ ਨਾਨਕੁ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸਾ ਖਿਨੁ ਤੋਲਾ ਖਿਨੁ ਮਾਸਾ॥

- ਬਸੰ ੧, ੧੧, ੪: ੧ (1171)

ਦ

ਦਉਲਤਿ-(ਅ. دولت ਦੌਲਤ) ਧਨ, ਮਾਇਆ
ਲੰਗਰਿ ਦਉਲਤਿ ਵੰਡੀਐ ਰਸੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਖੀਰਿ ਘਿਆਲੀ॥

- ਰਾਮ ਬਸ, ੩ : ੯ (967)

ਦਸਤ-(ਫ਼ਾ. دست ਦਸਤ) ਹੱਥ, ਕਰ
ਨਾ ਰਿਜਕੁ ਦਸਤ ਆ ਕਸੇ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੩੪, ੧, ੫ : ੧ (144)

ਦਸਤਗੀਰ-(ਫ਼ਾ. دستگیر ਦਸਤਗੀਰ) ਹੱਥ ਪਕੜਨ ਵਾਲਾ, ਸਹਾਇਕ
ਦਰ ਪਿਸਰ ਪਦਰ ਬਿਰਾਦਰਾ ਕਸ ਨੇਸ ਦਸਤਗੀਰ॥

- ਤਿਲੈ ੧, ੧, ੨ : ੧ (721)

ਦਸਤਗੀਰੀ-(ਫ਼ਾ. دستگیری ਦਸਤਗੀਰੀ) ਸਹਾਇਤਾ, ਮਦਦ
ਇਹ ਜੁ ਦੁਨੀਆ ਸਿਹਰੁ ਮੇਲਾ ਦਸਤਗੀਰੀ ਨਾਹਿ॥

- ਤਿਲੈ ਕਥ, ੧, ੧* : ੨ (727)

ਦਸਤਾਰ-(ਫ਼ਾ. دستار ਦਸਤਾਰ) ਪੱਗੜੀ, ਪੱਗ
ਨਾਪਾਕ ਪਾਕੁ ਕਰਿ ਹਦੁਰਿ ਹਦੀਸਾ ਸਾਬਤ ਸੁਰਤਿ ਦਸਤਾਰ ਸਿਰਾ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੧੨, ੧੨ : ੩ (1084)

ਦਸੁਗੀਰੀ-ਸਹਾਇਤਾ, ਮਦਦ, ਵੇਖੋ 'ਦਸਤਗੀਰੀ'
ਦਸੁਗੀਰੀ ਦੇਹਿ ਦਿਲਾਵਰ ਤੁਹੀ ਤੁਹੀ ਏਕ॥

- ਤਿਲੈ ੫, ੫, ੨ : ੧ (724)

ਦਹ-(ਫ਼ਾ. ده ਦਹ, ده دਹਸਤ) ਦਸ, ਦਸਾਂ
ਇਹੁ ਮਨੁਆ ਖਿਨੁ ਨ ਟਿਕੈ ਬਹੁ ਰੰਗੀ ਦਹ ਦਹ ਦਿਸਿ ਚਲਿ ਚਲਿ ਹਾਵੇ॥

- ਗਉ ੪, ੫੯, ੧ : ੧ (171)

ਦਗਲੀ-(ਫ਼ਾ. دگلہ, ਦਗਲਹ) ਚੋਗਾ, ਕੋਟ, ਖੜਣੀ
ਪਹਿਰਉ ਨਹੀ ਦਗਲੀ ਲਗੈ ਨ ਪਾਲਾ॥

- ਆਸਾ ਕਬ, ੩, ੧* : ੨ (476)

ਦਫਤਰਿ-(ਫ਼ਾ. دفتر, ਦਫਤਰ) ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਸਥਾਨ ਵਿਚ, ਕਾਰਖਾਨੇ ਵਿਚ
ਜਾ ਕੈ ਦਫਤਰਿ ਪੁਛੈ ਨ ਲੇਖਾ॥

- ਗੁਰੂ ਪ, ਅਸ ੬, ੬ : ੩ (238)

ਦਫਤਰੁ-(ਫ਼ਾ. دفتر, ਦਫਤਰ) ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਵਹੀ
ਧਰਮ ਰਾਇ ਕਾ ਦਫਤਰੁ ਸੋਧਿਆ ਬਾਕੀ ਰਿਜਮ ਨ ਕਾਈ॥

- ਸੁਹੀ ਕਬ, ੫, ੩ : ੨ (793)

ਦਮਾਮਾ-(ਫ਼ਾ. دمامہ, ਦਮਾਮਹ) ਧੌਂਸਾ, ਨਗਾਰਾ
ਗਗਨ ਦਮਾਮਾ ਬਾਜਿਓ ਪਰਿਓ ਨੀਸਾਨੈ ਘਾਓ॥

- ਮਾਰੂ ਕਬ, ੧੦, ੧ : ੧ (1105)

ਦਮਿ-(ਫ਼ਾ. دم, ਦਮ) ਸਾਹ/ਸੁਆਸ ਨਾਲ
ਦਮਿ ਦਮਿ ਸਦਾ ਸਮਾਲਦਾ ਦੰਮੁ ਨ ਬਿਰਥਾ ਜਾਇ॥

- ਬਿਹਾ ੪, ਵਾਰ ੧੯੯, ੩, ੨ : ੩ (556)

ਦਮੁ-ਸੁਆਸ, ਵੇਖੋ 'ਦਮਿ'
ਇਕੁ ਦਮੁ ਸਾਚਾ ਵੀਸਰੈ ਸਾ ਵੇਲਾ ਬਿਰਥਾ ਜਾਇ॥

- ਗੁਜ ੩, ਅਸ ੧, ੯ : ੧ (506)

ਦੰਮੁ-ਸੁਆਸ, ਵੇਖੋ 'ਦਮਿ'
ਜਿਚਰੁ ਵਿਚਿ ਦੰਮੁ ਹੈ ਤਿਚਰੁ ਨ ਚੇਤਈ ਕਿ ਕਰੇਗੁ ਅਗੈ ਜਾਇ॥

- ਬਿਹਾ ੪, ਵਾਰ ੧੯੯, ੩, ੧ : ੨ (556)

ਦਰ-(ਫ਼ਾ. در, ਦਾਰ, در) ਦਰਵਾਜ਼ਾ, ਬੁਹਾਰ
ਦਰ ਘਰ ਮਹਲਾ ਸੋਹਣੇ ਪਕੇ ਕੋਟ ਹਜਾਰ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧੬, ੩ : ੧ (63)

ਦਰਹਾਲੀ-(ਫ਼ਾ. درحال, ਦਰਹਾਲ) ਤੁਰੰਤ, ਝੱਟਪੱਟ
ਸਤਿਗੁਰੁ ਆਖੈ ਸਚਾ ਕਰੇ ਸਾ ਬਾਤ ਹੋਵੈ ਦਰਹਾਲੀ॥

- ਰਾਮ ਬਸ, ੩ : ੩ (967)

ਦਰਹਾਲੁ-ਛੇਤੀ, ਝੱਟਪੱਟ, ਵੇਖੋ 'ਦਰਹਾਲੀ'
ਚਲੁ ਦਰਹਾਲੁ ਦੀਵਾਨਿ ਬੁਲਾਇਆ॥

- ਸੁਹੀ ਕਬ, ੩, ੧* : ੧ (792)

ਦਰਖਤ-(ਫ਼ਾ. درخت, ਦਰਖਤ) ਬੂਟਾ, ਬਿੱਛ, ਰੁੱਖ
ਅਸਮਾਨ ਜਿਮੀ ਦਰਖਤ ਆਬ ਪੈਦਾਇਸਿ ਖੁਦਾਇ॥

- ਤਿਲੀ ੫, ੧, ੧ : ੨ (723)

ਦਰਗਹ-(ਫ਼ਾ. ੧੬੧) ਦਰਗਾਹ) ਦਰਬਾਰ, ਕਚਹਿਰੀ

ਜਿਤੁ ਸੇਵਿਐ ਸੁਖੁ ਪਾਈਐ ਤੇਰੀ ਦਰਗਹ ਚਲੈ ਮਾਣੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੫, ੧* : ੨ (15)

ਦਰਗਹਿ-ਦਰਗਹ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਦਰਗਹ'

ਪੰਚੇ ਪਾਵਹਿ ਦਰਗਹਿ ਮਾਨੁ॥

- ਜਪੁ ੧, ੧੬ : ੨ (3)

ਦਰਜੀ-(ਫ਼ਾ. ੧੭੧) ਦਰਜੀ) ਕਪੜੇ ਸਿਉਣ ਵਾਲਾ

ਲੋਹਾ ਵਢੇ ਦਰਜੀ ਪਾੜੇ ਸੁਈ ਧਾਗਾ ਸੀਵੈ॥

- ਰਾਮ ੩, ਵਾਰ ੧੯੯, ੧, ੧ : ੩ (955)

ਦਰਦ-(ਫ਼ਾ. ੧੧) ਦਰਦ) ਦੁੱਖ, ਪੀੜਾ

ਦੀਨ ਦਰਦ ਦੁਖ ਭੰਜਨਾ ਸੇਵਕ ਕੈ ਸਤ ਭਾਇ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ੮੩, ੧ : ੩ (46)

ਦਰਮਾਦੇ-(ਫ਼ਾ. ੧੧੧) ਦਰਮਾਦਹ)ਆਜਿਜ਼/ ਨਿਮਾਣਾ ਹੋ ਕੇ, ਦੀਨ ਹੋ ਕੇ, ਲਾਚਾਰ ਹੋ ਕੇ, ਬਕੇ ਹੋਏ

ਦਰਮਾਦੇ ਠਾਢੇ ਦਰਬਾਰਿ॥

-ਬਿਲਾ ਕਬ, ੭, ੧* : ੧ (856)

ਦਰਦਵੰਦ-(ਫ਼ਾ. ੧੧੧) ਦਰਦਮੰਦ) ਦਰਦ ਵਾਲਾ, ਪੀੜ ਵਾਲਾ

ਦੁਖੀਏ ਦਰਦਵੰਦ ਦਰਿ ਤੇਰੈ ਨਾਮਿ ਰਤੇ ਦਰਵੇਸ ਭਏ॥

- ਆਸਾ ੧, ੩੩, ੩ : ੨ (358)

ਦਰਦਵੰਦੁ-ਦਰਦ ਵਾਲਾ, ਪੀੜਾ ਗ੍ਰਸਤ, ਵੇਖੋ 'ਦਰਦਵੰਦ'

ਦੁਖੀਆ ਦਰਦਵੰਦੁ ਦਰਿ ਆਇਆ॥

- ਸੁਹੀ ਰਵਿ, ੧, ੩ : ੧ (793)

ਦਰਦਾ-ਪੀੜ, ਵੇਖੋ 'ਦਰਦ'

ਅਨਦੁ ਭਇਆ ਨਿਕਸੀ ਸਭ ਪੀਰਾ ਸਗਲ ਬਿਨਾਸੇ ਦਰਦਾ ਜੀਉ॥

- ਮਾਤ ੫, ੨੪, ੨ : ੩ (101)

ਦਰਦੁ-ਪੀੜਾ, ਵੇਖੋ 'ਦਰਦ'

ਜਿਸੁ ਸਿਮਰਤ ਸੁਖੁ ਹੋਇ ਘਣਾ ਦੁਖੁ ਦਰਦੁ ਨ ਮੂਲੇ ਹੋਇ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ੭੭, ੨ : ੨ (44)

ਦਰਬਾਰ-(ਫ਼ਾ. ੧੫੧) ਦਰਬਾਰ) (1) (ਰੱਬੀ) ਦਰਗਾਹ, ਕਚਹਿਰੀ

ਜੈਜੈਕਾਰੁ ਸਗਲ ਭੂ ਮੰਡਲ ਮੁਖ ਉਜਲ ਦਰਬਾਰ॥

- ਧਨਾ ੫, ੨੮, ੩ : ੨ (678)

(2) ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਸਭਾ

ਵਲੀ ਨਿਆਮਤਿ ਬਿਰਾਦਰਾ ਦਰਬਾਰ ਮਿਲਕ ਖਾਨਾਇ॥

- ਭਿਲੰ ੫, ੧, ੩ : ੧ (723)

ਦਰਬਾਰਿ-(1)ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ, ਰਾਜ-ਸਭਾ ਵਿਚ, ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਦਰਬਾਰ' (2)

ਤਿਨ ਕੇ ਮੁਖ ਸਦ ਉਜਲੇ ਤਤੁ ਸਚੈ ਦਰਬਾਰਿ॥

- ਸਿਰੀ ੩, ੩੮, ੧ : ੨ (28)

(2) ਦਰਬਾਰ ਨਾਲ

ਸਿਫਤੀ ਗੰਢੁ ਪਵੈ ਦਰਬਾਰਿ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੨੨, ੧, ੨ : ੧੪ (143)

ਦਰਬਾਰੀ-(ਫ਼ਾ. ۱۲۱۱ ਦਰਬਾਰੀ) ਸ਼ਾਹੀ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਅਮੀਰ, ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਵਾਲੇ

ਇਹ ਆਮਰਿ ਹਮ ਗੁਰਿ ਕੀਏ ਦਰਬਾਰੀ॥

- ਆਸਾ ੫, ੪, ੪* : ੨ (371)

ਪੰਚ ਕ੍ਰਿਸਾਨਵਾ ਭਾਗਿ ਗਏ ਲੈ ਬਾਧਿਓ ਜੀਉ ਦਰਬਾਰੀ॥ (ਦਰਬਾਰੀਆਂ ਨੇ)

- ਮਾਝ ਕਥ, ੨, ੨ : ੨ (1104)

ਦਰਬਾਰੁ-(1) ਰੱਬੀ ਦਰਗਾਹ, ਵੇਖੋ 'ਦਰਬਾਰ'(1)

ਫੇਰਿ ਕਿ ਅਗੈ ਰਖੀਐ ਜਿਤੁ ਦਿਸੈ ਦਰਬਾਰੁ॥

- ਜਪੁ ੧, ੪ : ੩ (2)

(2) ਰਾਜ-ਸਭਾ, ਵੇਖੋ 'ਦਰਬਾਰ' (2)

ਸਚੁ ਤੇਰਾ ਦਰਬਾਰੁ ਸਬਦੁ ਨੀਸਾਣਿਆ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੩ : ੩ (144)

ਦਰਬਾਰੇ-(1) ਦਰਬਾਰ ਨੂੰ

ਮੋਹਿ ਰੈਣਿ ਨ ਵਿਹਾਵੈ ਨੀਦ ਨ ਆਵੈ ਬਿਨੁ ਦੇਖੇ ਗੁਰ ਦਰਬਾਰੇ ਜੀਉ॥

- ਮਾਝ ੫, ੮, ੩ : ੩ (97)

(2) ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ

ਮੁਖ ਉਜਲ ਹੋਵਹਿ ਦਰਬਾਰੇ॥

- ਗਉ ੫, ੧੨੩, ੧* : ੨ (190)

ਦਰਮਾਦੇ-(ਫ਼ਾ. ۱۲۱۱ ਦਰਮਾਦਾ) ਲਾਚਾਰ/ਆਜਿਜ਼/ ਨਿਮਾਣਾ /ਦੀਨ ਹੋ ਕੇ

ਦਰਮਾਦੇ ਨਾਢੇ ਦਰਬਾਰਿ॥

- ਬਿਲਾ ਕਥ, ੨, ੧* : ੧ (856)

ਦਰਵਾਜ਼-(ਫ਼ਾ. ۱۲۱۱ ਦਰਵਾਜ਼ਾ)ਬਾਰ, ਬੂਹਾ, ਭਿਤ, ਕਿਵਾੜ

ਏਕ ਮਸੀਤਿ ਦਸੈ ਦਰਵਾਜ਼॥

- ਭੈਰ ਕਥ, ੪, ੧* : ੨ (1158)

ਦਰਵਾਜ਼ਾ-ਬਾਰ, ਬੂਹਾ, ਵੇਖੋ 'ਦਰਵਾਜ਼'

ਦੁਖੁ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਰੋਹੁ ਰਖਵਾਲਾ ਆਸਾ ਅੰਦੇਸਾ ਦੁਇ ਪਟ ਜੜੇ॥

- ਰਾਮ ੧, ੩, ੨ : ੧ (877)

ਦਰਵਾਜ਼ੇ-ਬਾਰ, ਬੂਹੇ, ਵੇਖੋ 'ਦਰਵਾਜ਼'

ਮੁੰਦਿ ਲੀਏ ਦਰਵਾਜ਼ੇ॥

- ਸੋਰ ਕਥ, ੧੦, ੧ : ੩ (656)

ਦਰਵਾਜ਼ੈ-ਬੂਹੇ ਤੇ, ਵੇਖੋ 'ਦਰਵਾਜ਼'

ਫਰੀਦਾ ਦਰਿ ਦਰਵਾਜ਼ੈ ਜਾਇ ਕੈ ਕਿਉ ਡਿਠੈ ਘੜੀਆਲੁ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੩੯ : ੧ (1379)

ਦਰਵਾਣੀ-(ਫ਼ਾ. ੧੫੨੨ ਦਰਬਾਨੀ) ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਉੱਪਰ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਪਹਿਰਾ

ਦਰਿ ਦਰਵਾਣੀ ਨਾਹਿ ਮੁਲੇ ਪੁਛ ਤਿਸੁ॥

- ਸੂਰੀ ੧, ੫, ੩ : ੨ (729)

ਦਰਵਾਨੀ- (1) ਪਹਿਰਾ, ਨਿਗਰਾਨੀ ਵੇਖੋ 'ਦਰਵਾਣੀ'

ਦਿਲ ਦਰਵਾਨੀ ਜੋ ਕਰੇ ਦਰਵੇਸੀ ਦਿਲੁ ਰਾਸਿ॥

- ਮਾਰੂ ੩, ਵਾਰ ੧੨੨, ੧, ੧ : ੩ (1090)

(2) (ਫ਼ਾ. ੧੫੨੨ ਦਰਬਾਨੀ) ਪਹਿਰੇਦਾਰ, ਸੰਤਰੀ

ਕਾਮੁ ਕਿਵਾਰੀ ਦੁਖੁ ਸੁਖੁ ਦਰਵਾਨੀ ਪਾਪੁ ਪੁੰਨੁ ਦਰਵਾਜਾ॥

- ਭੈਰ ਕਬ, ੧੨, ੨ : ੧ (1161)

ਦਰਵਾਨੁ-ਦਰਬਾਨ, ਬੂਹੇ ਤੇ ਖਲੋਤਾ ਪਹਿਰੇਦਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਦਰਵਾਨੀ' (2)

ਦਰਿ ਸੇਵਕ ਦਰਵਾਨੁ ਦਰਦੁ ਤੂੰ ਜਾਣਹੀ॥

- ਆਸਾ ੧, ਅਸ ੨੧, ੩ : ੧ (422)

ਦਰਵਾਰ-ਦਰਬਾਰ, ਰਾਜ-ਸਭਾ, ਵੇਖੋ 'ਦਰਬਾਰ'

ਇਕਿ ਉਪਾਏ ਮੰਗਤੇ ਇਕਨਾ ਵਡੇ ਦਰਵਾਰ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੬, ੩ : ੨ (16)

ਦਰਵਾਰਾ-ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਦਰਬਾਰ'

ਖੋਟੇ ਖਰੇ ਪਰਖੀਅਨਿ ਤਿਤੁ ਸਚੈ ਦਰਵਾਰਾ ਰਾਮ॥

- ਵਡ ੩, ਛੰਤ ੪, ੩ : ੬ (570)

ਦਰਵਾਰਿ-ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਦਰਬਾਰ'

ਹਰਖ ਸੋਕ ਉਭੇ ਦਰਵਾਰਿ॥

- ਗਉ ੧, ਅਸ ੩, ੫ : ੨ (222)

ਦਰਵਾਰੀ- ਦਰਬਾਰ ਵਾਲੇ, ਵੇਖੋ 'ਦਰਬਾਰੀ'

ਇਕਿ ਉਪਾਏ ਵਡ ਦਰਵਾਰੀ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੬, ੩ : ੧ (1076)

ਦਰਵਾਰੂ-(ਰੱਬੀ) ਦਰਗਾਹ, ਦਰਬਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਦਰਬਾਰੂ'

ਸਚੁ ਮਿਲਿਆ ਤਿਨ ਸੋਫੀਆ ਰਾਖਣ ਕਉ ਦਰਵਾਰੂ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੫, ੧ : ੩ (15)

ਦਰਵਾਰੇ-ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਦਰਬਾਰ'

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਭਗਤ ਸੋਹਹਿ ਦਰਵਾਰੇ ਮਨਮੁਖ ਸਦਾ ਭਵਾਤਿ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ਪਹ ੪, ੫ : ੬ (78)

ਦਰਵੇਸ-(ਫ਼ਾ. ੧੫੨੨ ਦਰਵੇਸ਼) ਫਕੀਰ, ਮੰਗਤਾ, ਜਾਚਕ

ਸੇਖ ਮਸਾਇਕ ਕਾਜੀ ਮੁਲਾ ਦਰਿ ਦਰਵੇਸ ਰਸੀਦ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧, ੩ : ੨ (53)

ਦਰਵੇਸਾਂ-ਫਕੀਰਾਂ, ਵੇਖੋ 'ਦਰਵੇਸ'

ਦਰਵੇਸਾਂ ਨੇ ਲੋੜੀਐ ਰੁਖਾਂ ਦੀ ਜੀਰਾਂਦਿ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੬੦ : ੨ (1381)

ਦਰਵੇਸਾਵੀ-ਦਰਵੇਸਾਂ/ਫਕੀਰਾਂ ਵਾਲੀ, ਵੇਖੋ 'ਦਰਵੇਸ'

ਇਕਨਿ ਕਿਨੈ ਚਾਲੀਐ ਦਰਵੇਸਾਵੀ ਰੀਤਿ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੧੧੮ : ੨ (1384)

ਦਰਵੇਸੀ-(ਫ਼ਾ. درویشی) ਦਰਵੇਸ਼ੀ ਫਕੀਰੀ

ਫਰੀਦਾ ਦਰਵੇਸੀ ਗਾਖੜੀ ਚੋਪੜੀ ਪਰੀਤਿ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੧੧੮ : ੧ (1384)

ਦਰਵੇਸੁ-ਫਕੀਰ, ਵੇਖੋ 'ਦਰਵੇਸ'

ਦਰਵੇਸੀ ਕੋ ਜਾਣਸੀ ਵਿਰਲਾ ਕੋ ਦਰਵੇਸੁ॥

- ਬਿਹਾ ੪, ਵਾਰ ੬ਸ, ੩, ੧ : ੧ (550)

ਦਰਾ-(ਫ਼ਾ. در) ਦਰ (1) ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ

ਜਿਤੁ ਦਰਿ ਵਸਹਿ ਕਵਨੁ ਦਰੁ ਕਹੀਐ ਦਰਾ ਭੀਤਰਿ ਦਰੁ ਕਵਨੁ ਲਹੈ॥

- ਰਾਮ ੧, ੩, ੧ : ੧ (877)

(2) ਦਰਗਾਹ ਤੇ, ਦਰ ਤੇ

ਹੋਇ ਪੈਖਾਕ ਫਕੀਰ ਮੁਸਾਫਰੁ ਇਹੁ ਦਰਵੇਸੁ ਕਬੂਲੁ ਦਰਾ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਸੋਲਾ ੧੨, ੧ : ੩ (1083)

ਦਰਿ-(1) ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਦਰ'

ਪੰਚੇ ਸੋਹਹਿ ਦਰਿ ਰਾਜਾਨੁ॥

- ਜਪੁ ੧, ੧੬ : ੩ (3)

(2) ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੇ

ਕਹਾ ਭਇਓ ਦਰਿ ਬਾਧੇ ਹਾਥੀ ਖਿਨ ਮਹਿ ਭਈ ਪਰਾਈ॥

- ਧਨਾ ਨਾਮ, ੧, ੩ : ੨ (693)

ਦਰਿਆਉ-(ਫ਼ਾ. دریا) ਦਰਿਆ

ਵਧਿ ਬੀਵਹਿ ਦਰਿਆਉ ਟੁਟਿ ਨ ਬੀਵਹਿ ਵਾਹੜਾ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੧੧੮ : ੨ (1384)

ਦਰੀਆ- ਦਰਿਆ, ਵੇਖੋ 'ਦਰਿਆਉ'

ਤੁਹੀ ਦਰੀਆ ਤੁਹੀ ਕਰੀਆ ਤੁਝੈ ਤੇ ਨਿਸਤਾਰ॥

- ਗਉ ਕਬ, ਅਸ ੬੬, ੧ : ੨ (338)

ਦਰੀਆਉ-ਦਰਿਆ, ਵੇਖੋ 'ਦਰਿਆਉ'

ਤਿਸ ਤੇ ਹੋਏ ਲਖ ਦਰੀਆਉ॥ (ਭਾਵ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸੋਮੇ)

- ਜਪੁ ੧, ੧੬ : ੨੦ (3)

ਦਰੀਆਇ-ਦਰਿਆ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਦਰਿਆਉ'

ਕਿਤੀ ਇਤੁ ਦਰਿਆਇ ਵੰਵਨਿ ਵਹਦਿਆ॥

- ਆਸਾ ਪ, ੧੧੦, ੧ : ੨ (398)

ਦਰੀਆਵਾ-ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦਰਿਆ, ਦਰਿਆਵਾਂ ਨਾਲ, ਵੇਖੋ 'ਦਰਿਆਉ'
ਤਿਨਾ ਦਰੀਆਵਾ ਸਿਉ ਦੋਸਤੀ ਮਨਿ ਮੁਖਿ ਸਚਾ ਨਾਉ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੮੮, ੨, ੧ : ੫ (146)

ਦਰੀਆਵੈ-ਦਰਿਆ ਦੇ, ਵੇਖੋ 'ਦਰਿਆਉ'
ਫਰੀਦਾ ਦਰੀਆਵੈ ਕੰਨੈ ਬਗੁਲਾ ਬੈਠਾ ਕੇਲ ਕਰੇ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੯੯ : ੧ (1383)

ਦਰੁ-ਦਰਵਾਜ਼ਾ, ਦੁਆਰਾ, ਵੇਖੋ 'ਦਰ'
ਸੋ ਦਰੁ ਕੇਹਾ ਸੋ ਘਰੁ ਕੇਹਾ ਜਿਤੁ ਬਹਿ ਸਰਬ ਸਮਾਲੇ॥

- ਜਪੁ ੧, ੨੭ : ੧ (6)

ਦਰੁਦ-(ਫ਼ਾ. ۱۰۱) ਦਰੁਦ) ਨਮਾਜ਼ ਪਿਛੋਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਦੁਆ
ਬਰਕਤਿ ਤਿਨ ਕਉ ਅਗਲੀ ਪੜਦੇ ਰਹਨਿ ਦਰੁਦ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧, ੩ : ੩ (53)

ਦਰੋਗ-(ਫ਼ਾ. ۱۰۱) ਦਰੋਗ) ਬੂਠ, ਮਿਥਿਆ
ਨਾਉ ਬੀਜੁ ਬਖਸੀਸ ਬੋਹਲ ਦੁਨੀਆ ਸਗਲ ਦਰੋਗ॥

- ਰਾਮ ੩, ਵਾਰ ੧੭੮, ੧, ੨:੩(955)

ਦਰੋਗੁ-ਬੂਠ, ਕਲਪਿਤ ਕਥਨ, ਵੇਖੋ 'ਦਰੋਗ'
ਦਰੋਗੁ ਪੜਿ ਪੜਿ ਖੁਸੀ ਹੋਇ ਬੇਖਬਰ ਬਾਦੁ ਬਕਾਹਿ॥

- ਤਿਲੋ ਕਬ, ੧, ੨ : ੧ (727)

ਦਲਾਲ-(ਫ਼ਾ. ۱۰۱) ਦੱਲਾਲ) ਵਿਚੋਲਾ, ਬਸੀਠ
ਵਢੀਅਹਿ ਹਬ ਦਲਾਲ ਕੇ ਮੁਸਫੀ ਏਹ ਕਰੇਇ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੧੭੮, ੧, ੧ : ੩ (472)

ਦਲਾਲੁ-ਵਿਚੋਲਾ
ਧਰਮੁ ਦਲਾਲੁ ਪਾਏ ਨੀਸਾਣੁ॥

- ਸੂਹੀ ੩, ਵਾਰ ੧੩੮, ੧, ੧ : ੫ (789)

ਦਾਇਆ-(ਫ਼ਾ. ۱۰۱) , ۱۰۱) ਦਾਯਾ, ਦਾਈ) ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਖਿਡਾਉਣ ਤੇ ਪਾਲਣ ਵਾਲਾ/ਵਾਲੀ ਵੇਖੋ 'ਦਾਈ'
ਦਿਵਸੁ ਰਾਤਿ ਦੁਇ ਦਾਈ ਦਾਇਆ ਖੇਲੈ ਸਗਲ ਜਗਤੁ॥

- ਜਪੁ ੧, ੩੮੮ : ੨ (8)

ਦਾਇਮ-(ਅ. ۱۰۱) ਦਾਇਮ) ਹਮੇਸ਼ਾਂ, ਸਦਾ
ਕਰਿ ਫਕਰੁ ਦਾਇਮ ਲਾਇ ਚਸਮੇ ਜਹ ਤਹਾ ਮਉਜੂਦੁ॥

- ਤਿਲੋ ਕਬ, ੧, ੩ : ੨ (727)

ਦਾਇਮੁ-ਹਮੇਸ਼ਾਂ, ਸਦੀਵ, ਵੇਖੋ 'ਦਾਇਮ'
ਕਾਇਮੁ ਦਾਇਮੁ ਸਦਾ ਪਾਤਸਾਹੀ॥

- ਗਉ ਰਵਿ, ੨, ੨ : ੧ (345)

ਦਾਈ-(ਫ਼ਾ. ۱۰, ۱۱, ਦਾਯਾ, ਦਾਈ) ਬਚੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ
ਦਿਵਸੁ ਰਾਤਿ ਦੁਇ ਦਾਈ ਦਾਇਆ ਖੇਲੈ ਸਗਲ ਜਗਤੁ॥

- ਜਪੁ ੧, ੩੮੨ : ੨ (8)

ਦਾਈਐ-(ਫ਼ਾ. ੧੦ ਦਾਉ) ਦਾਉ (ਦਾਅ) ਲਾ ਕੇ
ਹੁਕਮੀ ਸਿਰਿ ਜੰਦਾਰੁ ਮਾਰੇ ਦਾਈਐ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੨੦ : ੫ (147)

(ਅ. ੧੦ ਦਾਇਯਹ) ਇੱਛਾ, ਚਾਉ (ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼)

ਦਾਗ-(ਫ਼ਾ. ੯ ਦਾਗ) ਦਾਗ, ਧੱਬਾ, ਨਿਸ਼ਾਨ
ਸਭਾ ਕਾਲਖ ਦਾਗਾ ਦਾਗ॥

- ਧਨਾ ੧, ੫, ੩ : ੨ (662)

ਦਾਗਾ-ਦਾਗ, ਧੱਬਾ, ਨਿਸ਼ਾਨ, ਵੇਖੋ 'ਦਾਗ'
ਮੈਲਾ ਕਦੇ ਨ ਹੋਵਈ ਨਹ ਲਾਗੈ ਦਾਗਾ॥

- ਬਿਲਾ ੫, ੩੩, ੧ : ੨ (808)

ਦਾਗੁ-ਧੱਬਾ, ਦਾਗ, ਵੇਖੋ 'ਦਾਗ'
ਜਨਮ ਮਰਣ ਬਿਕਾਰ ਛੂਟੇ ਫਿਰਿ ਨ ਲਾਗੈ ਦਾਗੁ ਜੀਉ॥

- ਰਾਮ ੫, ਛੰਡ ੪, ੩ : ੫ (927)

ਦਾਣਾ-(1) (ਫ਼ਾ. ੧੦ ਦਾਨਾ) ਸਿਆਣਾ, ਗਿਆਤਾ
ਤੂ ਸਾਹਿਬੁ ਅਗਮ ਦਇਆਲੁ ਹੈ ਵਡ ਦਾਤਾ ਦਾਣਾ॥

- ਗਉ ੪, ਵਾਰ ੧੦ : ੧ (305)

(2) (ਫ਼ਾ. ੧੦ ਦਾਨਹ) ਕਣ ਭਾਵ ਅਨਾਜ, ਅੰਨ
ਸਉ ਮਣੁ ਹਸਤੀ ਘਿਉ ਗੁੜੁ ਖਾਵੈ ਪੰਜਿ ਸੈ ਦਾਣਾ ਖਾਇ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੧੯੨, ੧, ੨ : ੧ (1286)

ਦਾਣੁ-(ਫ਼ਾ. ੧੦ ਦਾਨਹ) ਦਾਣਾ, ਕਣ, ਬੀਜ
ਪਹਿਲਾ ਧਰਤੀ ਸਾਧਿ ਕੈ ਸਚੁ ਨਾਮੁ ਦੇ ਦਾਣੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੧੩, ੨ : ੨ (19)

ਦਾਣੇ-(1) ਕਣ, ਅਨਾਜ, ਵੇਖੋ 'ਦਾਣੁ'
ਖਸਮੈ ਨਦਰੀ ਕੀੜਾ ਆਵੈ ਜੇਤੇ ਚੁਗੈ ਦਾਣੇ॥

- ਆਸਾ ੧, ੩੯, ੩ : ੨ (360)

(2) ਸਮਝਦਾਰ, ਸਿਆਣਾ, ਵੇਖੋ 'ਦਾਣਾ' (1)
ਜਿਨ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਆਰਾਧਿਆ ਸੇ ਸਾਹ ਵਡ ਦਾਣੇ॥

- ਤਿਲੈ ੪, ਅਸ ੨, ੨੦ : ੧ (726)

ਦਾਦਿ-(ਫ਼ਾ. ੧੦ ਦਾਦ) (1) ਪ੍ਰਸੰਸਾ, ਵਡਿਆਈ
ਸਚੈ ਸਰਮੈ ਬਾਹਰੇ ਅਗੈ ਲਹਹਿ ਨ ਦਾਦਿ॥

- ਸਾਰ ੪, ਵਾਰ ੨੦੨, ੧, ੧ : ੩ (1245)

(2) ਅਦਲ, ਨਿਆਂ, ਇਨਸਾਫ਼

ਦਾਦੀ ਦਾਦਿ ਨ ਪਹੁਚਨਹਾਰਾ ਚੁਪੀ ਨਿਰਨਉ ਪਾਇਆ ਰੇ॥

- ਆਸਾ ਪ, ੪੪, ੩ : ੧ (381)

ਦਾਦੇ-(ਫ਼ਾ. ۱) ਦਾਦ ਇਨਸਾਫ਼, ਨਿਆਂ, ਅਦਲ

ਨ ਦਾਦੇ ਦਿਹੰਦ ਆਦਮੀ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੩੨, ੧, ੩ : ੧ (144)

ਦਾਨਸਬੰਦੁ-(ਫ਼ਾ. ۱۰۰) ਦਾਨਿਸ਼ਮੰਦ ਸਿਆਣਾ, ਸੂਝਵਾਨ, ਬੁੱਧੀਵਾਨ

ਦਾਨਸਬੰਦੁ ਸੋਈ ਦਿਲਿ ਧੋਵੈ॥

- ਧਨਾ ੧, ੨, ੪ : ੧ (662)

ਦਾਨਾ-(1) (ਫ਼ਾ. ۱۰) ਦਾਨਾ ਸਿਆਣਾ, ਗਿਆਨਵਾਨ

ਤੂ ਦਰਿਆਉ ਦਾਨਾ ਬੀਨਾ ਮੈ ਮਛਲੀ ਕੈਸੇ ਅੰਤੁ ਲਹਾ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੩੧, ੧ : ੧ (25)

ਦਾਨਾ-ਗਿਆਨਵਾਨ, ਸਿਆਣਾ, ਵੇਖੋ 'ਦਾਨਾ'

ਆਪੇ ਦਾਨਾ ਬੀਨਿਆ ਆਪੇ ਪਰਧਾਨਾ॥

- ਬਿਹਾ ੪, ਵਾਰ ੧੯ : ੧ (556)

(2) (ਫ਼ਾ. ۱۰) ਦਾਨਹ ਅਨਾਜ

ਸੰਤਨ ਕਾ ਦਾਨਾ ਰੂਪਾ ਸੋ ਸਰਬ ਨਿਧਾਨ॥

- ਬਿਲਾ ਪ, ੪੪, ੨ : ੧ (811)

ਦਾਨੀ-(ਫ਼ਾ. ۱۰) ਦਾਨੀ, ਦਾਨਿਸ਼ਤਨ ਜਾਣਦਾ ਹੈ; ਜਾਣਨਾ, ਮਾਲੂਮ ਕਰਨਾ

ਦੁਨੀਆ ਮੁਕਾਮੇ ਫਾਨੀ ਤਹਕੀਕ ਦਿਲ ਦਾਨੀ॥

- ਤਿਲੰ ੧, ੧, ੧* : ੧ (721)

ਦਾਨੋ-(ਫ਼ਾ. ۱۰) ਦਾਨਹ ਦਾਣਾ(ਅਨਾਜ ਦਾ)

ਜੈਸੇ ਦਾਨੋ ਚਕੀ ਦਰਾਹਿ॥

- ਮਾਲੀ ਪ, ੩, ੩ : ੪ (987)

ਦਾਮ-(ਅ. ۱) ਦਾਮ ਕੋਡੀ, ਪੈਸੇ, ਧਨ

ਜਲ ਬਿਨੁ ਸਾਖ ਕੁਮਲਾਵਤੀ ਉਪਜਹਿ ਨਾਹੀ ਦਾਮ॥

- ਮਾਝ ਪ, ਬਾਰਾ ੧ : ੪ (133)

ਦਾਮਾ- ਪੈਸੇ, ਧਨ, ਵੇਖੋ 'ਦਾਮ'

ਕਰਿ ਕਰਿ ਅਨਰਥ ਬਿਹਾਈ ਸੰਪੈ ਸੁਇਨਾ ਰੂਪਾ ਦਾਮਾ॥

- ਗੁਜ ਪ, ੮, ੩ : ੧ (497)

ਦਾਮਿ-ਦਾਮ (ਪੈਸਿਆ) ਲਈ, ਵੇਖੋ 'ਦਾਮ'

ਕਾਮਿ ਦਾਮਿ ਚਿਤੁ ਪਰ ਵਸਿ ਸੇਈ॥

- ਗਉ ੧, ਅਸ ੧੧, ੬ : ੨ (226)

ਦਾਮੁ-ਪੈਸਾ, ਧਨ, ਵੇਖੋ 'ਦਾਮ'
ਏਕਹਿ ਸੁਪਨੈ ਦਾਮੁ ਨ ਛਡਹੈ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ੧੮, ੨ : ੨ (1004)

ਦਾਰਦ-(ਫ਼ਾ. ۱۰۱) ਦਾਰਦ) ਰਖਦਾ ਹੈ
ਆਖਿਰ ਬਿਅਫਤਮ ਕਸ ਨ ਦਾਰਦ ਚੂੰ ਸਵਦ ਤਕਬੀਰ॥

- ਤਿਲੈ ੧, ੧, ੨ : ੨ (721)

ਦਾਰੂ-(ਫ਼ਾ. ۱۰۱) ਦਾਰੂ) ਦਵਾ, ਦਵਾਈ
ਰੋਗੁ ਦਾਰੂ ਦੇਵੈ ਬੁਝੈ ਤਾ ਵੈਦੁ ਸੁਜਾਣੁ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੨੨੨, ੨, ੨ : ੨ (148)

ਦਾਰੂਓ-ਦੁਆਈ, ਵੇਖੋ 'ਦਾਰੂ'
ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੁ ਅਖੁਟੁ ਗੁਰੁ ਦੇਇ ਦਾਰੂਓ॥

- ਗੁਜ ੫, ਵਾਰ ੧੬ : ੩ (522)

ਦਾਵਣਿ-(ਫ਼ਾ. ۱۰۱) ਦਾਮਨ) ਪਲਾ, ਕੰਨੀ
ਹਰਿ ਸਜਣ ਦਾਵਣਿ ਲਗਿਆ ਕਿਸੈ ਨ ਦੇਈ ਬੰਨਿ॥

- ਮਾਝ ੫, ਬਾਰਾ ੪ : ੨ (134)

ਦਾਵਾ-(ਅ. ۱۰) ਦਾਅਵਾ) ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਇਮ ਕਰਨ
ਅਥਵਾ ਹੱਕ ਜਤਾਉਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ
ਦਾਵਾ ਕਾਹੂ ਕੋ ਨਹੀ ਬਡਾ ਦੇਸੁ ਬਡਾ ਰਾਜੁ॥

- ਸਲੋ ਕਬ, ੧੬੮ : ੨ (1373)

ਦਾਵੇ-ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ, ਵੇਖੋ 'ਦਾਵਾ'
ਲੇਖੈ ਬੋਲਣੁ ਲੇਖੈ ਚਲਣੁ ਕਾਇਤੁ ਕੀਚਹਿ ਦਾਵੇ॥

- ਸਾਰ ੪, ਵਾਰ ੨੨, ੧, ੨ : ੪ (1238)

ਦਾਵੈ-ਹੱਕ ਜਮਾਉਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ, ਵੇਖੋ 'ਦਾਵਾ'
ਕਬੀਰ ਦਾਵੈ ਦਾਝਨੁ ਹੋਤੁ ਹੈ ਨਿਰਦਾਵੈ ਰਹੈ ਨਿਸੰਕ॥

- ਸਲੋ ਕਬ, ੧੬੯ : ੧ (1373)

ਦਿਹੰਦ-(ਫ਼ਾ. ۱۰۱) ਦਿਹਿੰਦਹ) ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਦਾਤਾ
ਨ ਦਾਦੇ ਦਿਹੰਦ ਆਦਮੀ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੩੨, ੧, ੩ : ੧ (144)

ਦਿਗਰ-(ਫ਼ਾ. ۱۰) ਦੀਗਰ) ਹੋਰ, ਦੂਜਾ
ਦੇਹਿ ਲੇਹਿ ਏਕ ਤੂੰ ਦਿਗਰ ਕੋ ਨਹੀ॥

- ਤਿਲੈ ਨਾਮ, ੨, ੨ : ੨ (727)

ਦਿਗਰਿ-ਹੋਰ, ਦੂਜਾ, ਵੇਖੋ 'ਦਿਗਰ'
ਅਸਤਿ ਏਕ ਦਿਗਰਿ ਕੁਈ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੩੨, ੧, ੨ : ੩ (144)

ਦਿਲ-(ਫ਼ਾ. ۱۱, ਦਿਲ) ਮਨ, ਚਿੱਤ, ਅੰਤਹਕਰਣ

ਘੜੀ ਮੁਹਤਿ ਕਿ ਚਲਣਾ ਦਿਲ ਸਮਝੁ ਤੂੰ ਭਿ ਪਹੁਚੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧੨, ੪ : ੨ (64)

ਦਿਲਹਿ-ਦਿਲ ਨੂੰ, ਵੇਖੋ 'ਦਿਲ'

ਖਸਮ ਕੀ ਨਦਰਿ ਦਿਲਹਿ ਪਸਿੰਦੇ ਜਿਨੀ ਕਰਿ ਏਕੁ ਧਿਆਇਆ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨੨, ੩ : ੨ (24)

ਦਿਲਹੁ-ਦਿਲੋਂ, ਦਿਲ ਤੋਂ, ਵੇਖੋ 'ਦਿਲ'

ਦਿਲਹੁ ਮੁਹਬਤਿ ਜਿਨੁ ਸੇਈ ਸਚਿਆ॥

- ਆਸਾ ਫਰ, ੧, ੧ : ੧ (488)

ਦਿਲਾ-ਦਿਲਾਂ, ਵੇਖੋ 'ਦਿਲ'

ਘਟਿ ਘਟਿ ਮਾਲਕੁ ਦਿਲਾ ਕਾ ਸਚਾ ਪਰਵਦਗਾਰੁ॥

- ਤਿਲੰ ਪ, ੩, ੨ : ੨ (724)

ਦਿਲਾਵਰ-(ਫ਼ਾ. ۱۱, ਦਿਲਾਵਰ)ਦਲੇਰ, ਬਹਾਦਰ

ਦਸੁਗੀਰੀ ਦੇਹਿ ਦਿਲਾਵਰ ਤੂਹੀ ਤੂਹੀ ਏਕੁ॥

- ਤਿਲੰ ਪ, ੫, ੨ : ੧ (724)

ਦਿਲਿ-ਮਨ/ਚਿਤ ਨਾਲ, ਵੇਖੋ 'ਦਿਲ'

ਨਾਨਕ ਨਾਉ ਖੁਦਾਇ ਕਾ ਦਿਲਿ ਹਛੈ ਮੁਖਿ ਲੇਹੁ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ਏਸ, ੧, ੧ : ੩ (140)

ਦਿਲੁ-ਮਨ, ਚਿੱਤ, ਵੇਖੋ 'ਦਿਲ'

ਜੋ ਦਿਲੁ ਸੋਧੈ ਸੋਈ ਹਾਜੀ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਸੋਲਾ ੧੨, ੬ : ੨ (1084)

ਦਿਲੈ-ਦਿਲ ਅੰਦਰ, ਵੇਖੋ 'ਦਿਲ'

ਖਾਲਕੁ ਯਾਦਿ ਦਿਲੈ ਮਹਿ ਮਉਲਾ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਸੋਲਾ ੧੨, ੭ : ੨ (1084)

ਦਿਵਾਜਾ-(ਫਾ. ۲۴, ਦੀਬਾਚਾ, ਅ. ۲۴, ਦੇਬਾਜਾ) ਦਿਖਾਵੇ, ਚਮਕ ਦਮਕ

ਏ ਭੁਪਤਿ ਸਭ ਦਿਵਸ ਚਾਰਿ ਕੇ ਝੁਠੇ ਕਰਤ ਦਿਵਾਜਾ॥

- ਬਿਲਾ ਕਬ, ੫, ੧ : ੨ (856)

ਦਿਵਾਜੇ-(ਫਾ. ۲੪, ਦੀਬਾਚਾ, ਅ. ੨੪, ਦੇਬਾਜਾ) ਦਿਖਾਵੇ, ਚਮਕ ਦਮਕ

ਅਵਰਿ ਦਿਵਾਜੇ ਦੁਨੀ ਕੇ ਝੁਠੇ ਅਮਲ ਕਰੇਹੁ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ਏਸ, ੧, ੧ : ੪ (140)

ਦਿਵਾਨਾ-(ਫ਼ਾ. ۲੪, ਦੀਵਾਨਹ) ਮਸਤ-ਮੌਲਾ, ਬਉਰਾ, ਮਸਤ, (ਨਾਮ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ)

ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਹਉ ਭਇਆ ਦਿਵਾਨਾ॥ (ਮਸਤ)

- ਭੋਰ ਕਬ, ੪, ੪ : ੧ (1158)

ਨਾਨਕੁ ਵਿਚਾਰਾ ਭਇਆ ਦਿਵਾਨਾ ਹਰਿ ਤਉ ਦਰਸਨ ਕੈ ਤਾਈ॥ (ਬਉਰਾ)

- ਸੁਹੀ ੪, ਅਸ ੧, ੧੨ : ੧ (757)

ਦਿਵਾਨਾ-ਕਮਲਾ, ਵੇਖੋ 'ਦਿਵਾਨਾ'

ਚਉਰਾਸੀ ਲਖ ਫਿਰੈ ਦਿਵਾਨਾ॥

- ਭੋਰ ਕਬ, ੧੫, ੨ : ੨ (1161)

ਦਿਵਾਨੀ-ਬਉਲੀ, ਵੇਖੋ 'ਦਿਵਾਨਾ'

ਹਉ ਫਿਰਉ ਦਿਵਾਨੀ ਆਵਲ ਬਾਵਲ ਤਿਸੁ ਕਾਰਣਿ ਹਰਿ ਢੋਲੀਐ॥

- ਦੇਵ ੪, ੩, ੧ : ੧ (527)

ਦਿਵਾਨੁ-ਬਲਾ, ਦਿਵਾਨਾ, ਵੇਖੋ 'ਦਿਵਾਨਾ'

ਬਿਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਮੁਕਤਿ ਨ ਪਾਈਐ ਮਨਮੁਖਿ ਫਿਰੈ ਦਿਵਾਨੁ॥

- ਸਿਰੀ ੩, ੬੩, ੩ : ੩ (39)

ਦਿਵਾਨੇ-ਝਲੇ, ਬਾਵਲੇ, ਵੇਖੋ 'ਦਿਵਾਨਾ'

ਭਰਮਿ ਭੁਲਾਨੇ ਭਏ ਦਿਵਾਨੇ ਵਿਣੁ ਭਾਗਾ ਕਿਆ ਪਾਈਐ॥

- ਰਾਮ ੧, ੬ਐ ੪੧ : ੪ (935)

ਦਿਵਾਲ-(ਫ਼ਾ. ੧/੫) ਦੀਵਾਰ) ਕੰਧ, ਦੀਵਾਰ

ਦੇ ਦੇ ਨੀਵ ਦਿਵਾਲ ਉਸਾਰੀ ਭਸਮੰਦਰ ਕੀ ਢੇਰੀ॥

- ਗਉ ੧, ੧੩, ੫ : ੧ (155)

ਦੀਦੰ-(ਫ਼ਾ. ੧/੫) ਦੀਦਨ) ਦੇਖਣ, ਦੇਖਦੀ ਹੈ

ਬੰਦੇ ਚਸਮ ਦੀਦੰ ਫਨਾਇ॥

- ਤਿਲੰ ੫, ੧, ੧* : ੧ (723)

ਦੀਦਨੇ-(ਫ਼ਾ. ੧/੫) ਦੀਦਨ) ਦੇਖਣਾ, ਦੇਖਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ

ਦੀਦਨੇ ਦੀਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕਛੁ ਨਹੀ ਇਸ ਕਾ ਮੋਲੁ॥

- ਤਿਲੰ ੫, ੫, ੧ : ੧ (724)

ਦੀਦਾਰ-(ਫ਼ਾ. ੧/੫) ਦੀਦਾਰ) ਦਰਸ਼ਨ

ਜੋ ਰਤੇ ਦੀਦਾਰ ਸੇਈ ਸਚੁ ਹਾਕੁ॥

- ਰਾਮ ੫, ਵਾਰ ੫ : ੧ (959)

ਦੀਦਾਰਿ-ਦਰਸ਼ਨਾ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਦੀਦਾਰ'

ਨਾਨਕ ਦਰਿ ਦੀਦਾਰਿ ਸਮਾਇ॥

- ਰਾਮ ੩, ਵਾਰ ੧੯੯, ੧, ੨ : ੮ (956)

ਦੀਦਾਰੁ-ਦਰਸ਼ਨ, ਵੇਖੋ 'ਦੀਦਾਰ'

ਦੀਦਾਰੁ ਪੂਰੇ ਪਾਇਸਾ ਬਾਉ ਨਾਹੀ ਖਾਇਕਾ॥

- ਸਿਰੀ ੪, ਵਾਰ ੨੯, ੧, ੨ : ੨ (83)

ਦੀਨੁ-(ਅ. ੧/੫) ਦੀਨ) ਧਰਮ, ਮਜ਼ਹਬ

ਅਵਲਿ ਅਉਲ ਦੀਨੁ ਕਰਿ ਮਿਠਾ ਮਸਕਲ ਮਾਨਾ ਮਾਲੁ ਮੁਸਾਵੈ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੮੯, ੧, ੧ : ੨ (141)

ਦੀਬਾਣ- (ਅ. ਜੁਲਾ ਦੀਵਾਨ) ਦਰਬਾਰ, ਕਚਹਿਰੀ

ਜੋ ਮਿਲਿਆ ਹਰਿ ਦੀਬਾਣ ਸਿਉ ਸੋ ਸਭਨੀ ਦੀਬਾਣੀ ਮਿਲਿਆ॥

- ਸਿਰੀ ੪, ਵਾਰ ੧੧ : ੧ (87)

ਦੀਬਾਣਹੁ-ਦਰਬਾਰ ਤੋਂ, ਕਚਹਿਰੀ ਤੋਂ, ਵੇਖੋ 'ਦੀਬਾਣ'

ਮਾਣਸਾ ਕਿਆਹੁ ਦੀਬਾਣਹੁ ਕੋਈ ਨਸਿ ਭਜਿ ਨਿਕਲੈ ਹਰਿ ਦੀਬਾਣਹੁ ਕੋਈ ਕਿਥੈ ਜਾਇਆ॥

- ਵਡ ੪, ਵਾਰ ੧੪ : ੩ (591)

ਦੀਬਾਣਿ-(ਅ. ਜੁਲਾ ਦੀਵਾਨ) ਦਰਬਾਰ/ ਕਚਹਿਰੀ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਦੀਬਾਣ'

ਗੁਰਿ ਦੀਬਾਣਿ ਕਵਾਇ ਪੈਨਾਇ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ਅਸ ੨੯, ੪ : ੨ (73)

ਦੀਬਾਣੀ-ਦਰਬਾਰਾ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਦੀਬਾਣ'

ਜੋ ਮਿਲਿਆ ਹਰਿ ਦੀਬਾਣ ਸਿਉ ਸੋ ਸਭਨੀ ਦੀਬਾਣੀ ਮਿਲਿਆ॥

- ਸਿਰੀ ੪, ਵਾਰ ੧੧ : ੧ (87)

ਦੀਬਾਣੀਐ-ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਦੀਬਾਣ'

ਹੁਕਮੁ ਮੰਨੇ ਸਿਰਦਾਰੁ ਦਰਿ ਦੀਬਾਣੀਐ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੦ : ੪ (142)

ਦੀਬਾਣੁ-(1) ਦਰਬਾਰ, ਕਚਹਿਰੀ, ਵੇਖੋ 'ਦੀਬਾਣ'

ਅਮਲੁ ਧਰਮੁ ਅਮਲੁ ਦੀਬਾਣੁ॥

- ਜਪੁ ੧, ੨੬ : ੫ (5)

(2) (ਫਾ. ਜੁਲਾ ਦੀਵਾਨ) ਹਾਕਮ

ਤੂੰ ਸਚਾ ਦੀਬਾਣੁ ਹੋਰਿ ਆਵਣ ਜਾਣਿਆ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੨੬ : ੨ (150)

ਦੀਬਾਣੇ-ਦੀਬਾਨ, ਕਚਹਿਰੀ, ਦਰਬਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਦੀਬਾਣ'

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਥਿਰੁ ਤਖਤਿ ਨਿਵਾਸੀ ਸਚੁ ਤਿਸੈ ਦੀਬਾਣੇ॥

- ਰਾਮ ੫, ਛੰਤ ੧, ੩ : ੬ (924)

ਦੀਬਾਨ-(ਫਾ. ਜੁਲਾ ਦੀਵਾਨ) (1) ਹਾਕਮ

ਕਿਸ ਹੀ ਜੋਰੁ ਦੀਬਾਨ ਮਾਇਆ ਕਾ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੨, ੧੩ : ੨ (1071)

(2) ਕਚਹਿਰੀ, ਦਰਬਾਰ

ਉਸੁ ਸਾਚੇ ਦੀਬਾਨ ਮਹਿ ਪਲਾ ਨ ਪਕਰੈ ਕੋਇ॥

- ਸਲੋ ਕਬ, ੨੦੧ : ੨ (1375)

ਦੀਬਾਨਿ-ਕਚਹਿਰੀ/ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਦੀਬਾਣ'(2)

ਚਲਹੁ ਸਿਤਾਬ ਦੀਬਾਨਿ ਬੁਲਾਇਆ॥

- ਸੁਹੀ ਕਬ, ੩, ੧ : ੪ (792)

ਦੀਬਾਨੁ-(1) ਹਾਕਮ, ਵੇਖੋ 'ਦੀਬਾਨ' (1)

ਦੀਬਾਨੁ ਹਮਾਰੇ ਤੁਹੀ ਏਕ॥

- ਗਉ ੫, ੧੪੧*, ੧* : ੧ (210)

(2) ਦਰਬਾਰ, ਕਚਹਿਰੀ, ਵੇਖੋ 'ਦੀਬਾਨ'(2)
ਨਾਨਕ ਸਚਾ ਸਚਿ ਨਾਇ ਸਚੁ ਸਭਾ ਦੀਬਾਨੁ॥

- ਸਾਰ ੪, ਵਾਰ ੯੯, ੧, ੨ : ੮ (1241)

ਦੀਵਾਨ-(ਫ਼ਾ. ۱۱۱) ਦੀਵਾਨ) (1) ਦਰਬਾਰ

ਡਾਨੁ ਸਗਲ ਗੈਰ ਵਜਹਿ ਭਰਿਆ ਦੀਵਾਨ ਲੇਖੈ ਨ ਪਰਿਆ॥

- ਆਸਾ ਪ, ੧੫੨, ੩ : ੧ (408)

(2) ਹਕੂਮਤ ਕਰਨਾ, ਰਾਜ ਕਰਨਾ

ਭਾਉ ਭਗਤਿ ਸਿਉ ਕਾਜੁ ਨ ਕਛੁਐ ਮੇਰੇ ਕਾਮੁ ਦੀਵਾਨ॥

- ਕੇਦਾ ਕਬ, ੫, ੧ : ੨ (1124)

ਦੀਵਾਨਾ-ਦਰਬਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਦੀਵਾਨ' (1)

ਪੁਰਖੁ ਅਲੇਖੁ ਸਚੇ ਦੀਵਾਨਾ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ਸੋਲਾ ੧੯, ੫ : ੧ (1039)

ਦੀਵਾਨਿ-ਦਰਬਾਰ/ਕਚਹਿਰੀ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਦੀਵਾਨ' (1)

ਚਲੁ ਦਰਹਾਲੁ ਦੀਵਾਨਿ ਬੁਲਾਇਆ॥

- ਸੂਹੀ ਕਬ, ੩, ੧* : ੧ (792)

ਦੀਵਾਨੁ-ਹਾਕਮ, ਦਰਬਾਰ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਵੇਖੋ 'ਦੀਬਾਨ' (1)

ਨਾਨਕ ਇਕਸੁ ਬਿਨੁ ਮੈ ਅਵਰੁ ਨ ਜਾਣਾ ਸਭਨਾ ਦੀਵਾਨੁ ਦਇਆਲਾ॥

- ਵਡ ੩, ੫, ੫ : ੨ (559)

ਦੁਆਈ-(ਅ. ۱۰) ਦੁਆ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ, ਅਸੀਸਾਂ

ਦੇਨਿ ਦੁਆਈ ਸੇ ਮਰਹਿ ਜਿਨ ਕਉ ਦੇਨਿ ਸਿ ਜਾਹਿ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੧੯੯, ੧, ੧:੩ (1286)

ਦੁਸਮਣ-(ਫ਼ਾ. ۱۱۱) ਦੁਸਮਨ) ਵੈਰੀ

ਦੂਤ ਦੁਸਮਣ ਸਭਿ ਸਜਣ ਹੋਏ ਏਕੋ ਸੁਆਮੀ ਆਹਿਆ ਜੀਉ॥

- ਮਾਝ ੫, ੪੩, ੨ : ੩ (107)

ਦੁਸਮਨ-ਵੈਰੀ, ਵੇਖੋ 'ਦੁਸਮਣ'

ਦੁਸਮਨ ਕਢੇ ਮਾਰਿ ਸਜਣ ਸਰਸਿਆ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੨੩ : ੪ (148)

ਦੁਨੀਆ-(ਅ. ۱۱) ਦੁਨਯਾ) (1) ਸੰਸਾਰ, ਜਗਤ

ਸਭ ਦੁਨੀਆ ਆਵਣ ਜਾਣੀਆ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੩੩, ੩ : ੩ (26)

(2) ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕ

ਸਭ ਦੁਨੀਆ ਸੁਬਹਾਨੁ ਸਚਿ ਸਮਾਈਐ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੯ : ੭ (142)

ਦੁਨੀਆਂ-ਦੁਨੀਆਦਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਦੁਨੀਆ' (2)

ਫਰੀਦਾ ਦਰ ਦਰਵੇਸੀ ਗਾਖੜੀ ਚਲਾ ਦੁਨੀਆਂ ਭਤਿ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੨ : ੧ (1378)

ਦੁਨੀਆ-ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਲੋਕ, ਵੇਖੋ 'ਦੁਨੀਆ'(2)

ਦੁਨੀਆ ਮੁਰਦਾਰ ਮੁਰਦਨੀ ਗਾਫਲ ਹਵਾਇ॥

- ਤਿਲੰ ੫, ੧, ੧* : ੨ (723)

ਦੁਨੀਆਇ-ਜਗਤ, ਸੰਸਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਦੁਨੀਆ'(1)

ਖਾਕ ਨੁਰ ਕਰਦੀ ਆਲਮ ਦੁਨੀਆਇ॥

- ਤਿਲੰ ੫, ੧, ੧ : ੧ (723)

ਦੁਨੀਆਈਐ-ਦੁਨੀਆ ਦੇ, ਜਗਤ ਦੇ, ਸੰਸਾਰ ਦੇ, ਵੇਖੋ 'ਦੁਨੀਆ' (1)

ਕਾਲੁ ਬੁਰਾ ਖੈ ਕਾਲੁ ਸਿਰਿ ਦੁਨੀਆਈਐ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੨੦ : ੪ (147)

ਦੁਨੀਆਦਾਰ-(ਫ਼ਾ. ۱۱۲۰) ਦੁਨੀਯਾਦਾਰ) ਸੰਸਾਰੀ ਲੋਕ, ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਧੰਧਿਆਂ ਵਿਚ ਉਲਝੇ ਮਨੁੱਖ

ਫਡੇ ਵਡੇ ਜੋ ਦੁਨੀਆਦਾਰ॥

- ਗਉ ੫, ੬, ੨ : ੧ (238)

ਦੁਨੀਦਾਰ-ਸੰਸਾਰਕ ਲੋਕ, ਵੇਖੋ 'ਦੁਨੀਆਦਾਰ'

ਫਡਾ ਹੋਆ ਦੁਨੀਦਾਰੁ ਗਲਿ ਸੰਗਲੁ ਘਤਿ ਚਲਾਇਆ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੩ : ੨ (464)

ਦੁਮਾਲੜਾ-(ਫ਼ਾ. ۱۱۲۰) ਦੁੰਬਾਲਾ) ਪੂਛਲ ਵਾਲਾ ਭਾਵ ਸ਼ਮਲਾ ਭਾਵ ਦਸਤਾਰ ਅਬਵਾ ਪਗੜੀ ਦਾ ਲੰਮਕਿਆ

ਹੋਇਆ ਸਿਰਾ

ਮੈ ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਉਚ ਦੁਮਾਲੜਾ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ਅਸ ੨੯, ੧੭ : ੨ (74)

ਦੁਲੀਚਿਆ - (ਫ਼ਾ. ۱۱۲੦) ਕਾਲੀਚਹ)ਗਲੀਚਾ, ਕਾਲੀਨ

ਲਾਲ ਸੁਪੇਦ ਦੁਲੀਚਿਆ ਬਹੁ ਸਭਾ ਬਣਾਈ॥

- ਸਾਰ ੪, ਵਾਰ ੨੪ : ੩ (1247)

ਦੁਲੀਚੈ - ਗਲੀਚਾ, ਕਾਲੀਨ, ਵੇਖੋ 'ਦੁਲੀਚਿਆ'

ਮਾਲਿ ਦੁਲੀਚੈ ਬੈਠੀ ਲੇ ਮਿਰਤਕੁ ਨੈਨ ਦਿਖਾਲਨੁ ਧਾਇਆ ਰੇ॥ (ਭਾਵ ਆਸਨ)

- ਆਸਾ ੫, ੪੪, ੩ : ੨ (381)

ਦੁਰ-(ਫ਼ਾ. ۱۱੨) ਦੁਰ) ਪਰੁ/ਦੁਰੀ/ਫਾਸਲਾ

ਰੁਪਹੀਨ ਬੁਧਿ ਬਲ ਹੀਨੀ ਮੋਹਿ ਪਰਦੇਸਨਿ ਦੁਰ ਤੇ ਆਈ॥

- ਗਉ ੫, ੧੧੮*, ੧ : ੧ (204)

ਦੁਰਹਿ-ਦੁਰ ਤੋਂ, ਫਾਸਲੇ ਤੋਂ, ਵੇਖੋ 'ਦੁਰ'

ਕਬੀਰ ਸਾਕਤ ਸੰਗੁ ਨ ਕੀਜੀਐ ਦੁਰਹਿ ਜਾਈਐ ਭਾਗਿ॥

- ਸਲੋ ਕਬ, ੧੩੧ : ੧ (1371)

ਦੁਰਹੁ-ਦੁਰ ਤੋਂ, ਫਾਸਲੇ ਤੋਂ, ਵੇਖੋ 'ਦੁਰ'

ਦੁਰਹੁ ਹੀ ਤੇ ਭਾਗਿ ਗਇਓ ਹੈ ਜਿਸੁ ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਛੁਟਕੀ ਤ੍ਰਿਕੁਟੀ ਰੇ॥

- ਦੇਵ ੫, ੩੭, ੧ : ੨ (535)

ਦੁਰਾਰੀ-(ਫ਼ਾ. ۱۱۱, ۱۱۲ ਦੁਰ, ਦੁਰਾ) ਬਹੁਤ ਦੁਰ
ਸੋ ਮਾਰਗੁ ਸੰਤਨ ਦੁਰਾਰੀ॥

- ਆਸਾ ੫, ੯੧, ੧ : ੨ (393)

ਦੁਰਿ-(ਫ਼ਾ. ۱۱۱ ਦੁਰ) ਦੁਰੀ ਤੇ, ਫਾਸਲੇ ਤੇ
ਗਾਵੈ ਕੋ ਜਾਏ ਦਿਸੈ ਦੁਰਿ॥

- ਜਪੁ ੧, ੩ : ੨ (2)

ਦੁਰੀ-(ਫ਼ਾ. ۱۱۱ ਦੁਰੀ) ਵਿੱਥ, ਫਾਸਲਾ
ਆਪੇ ਜਲਿ ਬਲਿ ਵਰਤਦਾ ਮੇਰੇ ਗੋਵਿੰਦਾ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਨਹੀ ਦੁਰੀ ਜੀਉ॥

- ਗਉ ੪, ੬੮, ੩ : ੨ (174)

ਦੁਰ-ਵਿੱਥ ਤੇ, ਦੁਰੀ ਤੇ, ਵੇਖੋ 'ਦੁਰ'
ਨੇੜੇ ਦਿਸੈ ਮਾਤ ਲੋਕ ਤੁਧੁ ਸੁਝੈ ਦੁਰੁ॥

- ਰਾਮ ਬਸ, ਵਾਰ ੫ : ੮ (967)

ਦੇਗ-(ਫ਼ਾ. ۱۱۱ ਦੇਗ) ਤਾਬੇ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪਤੀਲਾ
ਧਰਤੀ ਦੇਗ ਮਿਲੈ ਇਕ ਵੇਰਾ ਭਾਗੁ ਤੇਰਾ ਭੰਡਾਰੀ॥

- ਬਸੰ ੧, ਅਸ ੮, ੨ : ੨ (1190)

ਦੇਵਾਲੀਏ-(ਫ਼ਾ. ۱۱۱ ਦੀਵਾਲਾ) ਗਰੀਬ, ਕੰਗਾਲ
ਜਿਨੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਧਨੁ ਨ ਖਟਿਓ ਸੇ ਦੇਵਾਲੀਏ ਜੁਗ ਮਾਹਿ॥

- ਬਿਲਾ ੪, ਵਾਰ ੮ : ੧ (852)

ਦੋਜਕ-(ਫ਼ਾ. ۱۱۱ ਦੋਜਕ) ਨਰਕ
ਹਰਿ ਛੋਡਨਿ ਸੇ ਦੁਰਜਨਾ ਪੜਹਿ ਦੋਜਕ ਕੈ ਸੁਲਿ॥

- ਗਉ ੫, ਵਾਰ ੧੮੮, ੫, ੨ : ੨ (322)

ਦੋਜਕਿ-ਨਰਕ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਦੋਜਕ'
ਦੋਜਕਿ ਪਉਦਾ ਕਿਉ ਰਹੈ ਜਾ ਚਿਤਿ ਨ ਹੋਇ ਰਸੁਲਿ॥

- ਗਉ ੫, ਵਾਰ ੮੮, ੫, ੨ : ੨ (319)

ਦੋਜਕੁ-ਨਰਕ, ਵੇਖੋ 'ਦੋਜਕ'
ਹੋਇ ਕਿਰਸਾਣੁ ਈਮਾਨੁ ਜੀਮਾਇ ਲੈ ਭਿਸਤੁ ਦੋਜਕੁ ਮੂੜੇ ਏਵ ਜਾਣੀ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨੭, ੧ : ੨ (24)

ਦੋਸਤੀ-(ਫ਼ਾ. ۱۱۱ ਦੋਸਤੀ) ਮਿੱਤਰਤਾ, ਪਿਆਰ, ਸਨੇਹ, ਲਗਨ, ਰੁਚੀ, ਲਗਾਓ
ਖਾਧਾ ਹੋਇ ਸੁਆਹ ਭੀ ਖਾਣੇ ਸਿਉ ਦੋਸਤੀ॥ (ਪਿਆਰ)

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੭੮, ੧, ੧ : ੬ (146)

ਤਿਨਾ ਦਰੀਆਵਾ ਸਿਉ ਦੋਸਤੀ ਮਨਿ ਮੁਖਿ ਸਚਾ ਨਾਉ॥
(ਮਿੱਤਰਤਾ, ਲਗਨ)

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੮੮, ੨, ੧ : ੫ (146)

ਦੋਮ-(ਫਾ. ੧੧) ਦੂਜਾ, ਦੂਸਰਾ
ਦੋਮ ਨ ਸੇਮ ਏਕ ਸੋ ਆਹੀ॥

- ਗਉ ਰਵਿ, ੨, ੨: ੨ (345)

ਦੋਲਕ-(ਫਾ. ੧੧) ਦੁਹਲਕ) ਢੋਲ
ਦੋਲਕ ਦੁਨੀਆ ਵਾਜਹਿ ਵਾਜ॥

- ਆਸਾ ੧, ੪, ੧: ੨ (349)

ਨ

ਨਉ- (ਫਾ. ੧੧) ਨਵਾਂ

ਚੰਗੁ ਮਾਣਿ ਲੈ ਪਿਆਰਿਆ ਜਾ ਜੋਬਨੁ ਨਉ ਹੁਲਾ॥

ਨਉਬਤਿ-(ਅ. ੧੧) ਨੌਬਤ) ਨਗਾਰਾ, ਧੌਸਾ, ਹਕੂਮਤ/ਰਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ
ਚਾਰਿ ਦਿਨ ਅਪਨੀ ਨਉਬਤਿ ਚਲੇ ਬਜਾਇ॥

- ਕੇਦਾ ਕਬ, ੬, ੧*: ੧ (1124)

ਨਉਬਤਿ ਵਜੀ ਸੁਬਹ ਸਿਉ ਚਲਣ ਕਾ ਕਰਿ ਸਾਜੁ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੭੯: ੨ (1382)

ਨਹ-(ਫਾ. ੧੧) ਨਹ) ਨਾਂਹ, ਨਹੀਂ

ਨਹ ਕਿਛੁ ਜਨਮੈ ਨਹ ਕਿਛੁ ਮਰੈ॥

- ਗਉ ਪ, ਸੁਖ ੧੪, ੬: ੧ (281)

ਨਹਿ-(ਫਾ. ੧੧) ਨਹ) ਨਾਂਹ, ਨਹੀਂ

ਜਿਹ ਨਰ ਰਾਮ ਭਗਰਿ ਨਹਿ ਸਾਧੀ॥

- ਗਉ ਕਬ, ੨੫, ੧*: ੧ (328)

ਨਹੁ-(ਫਾ. ੧੧) ਨਹ) ਨਾਂਹ, ਨਹੀਂ

ਤਿ ਨਰ ਦੁਖ ਨਹ ਭੁਖ ਤਿ ਨਰ ਨਿਧਨ ਨਹੁ ਕਹੀਅਹਿ॥

- ਸਵ ੩, ੧੧: ੧ (1394)

ਨਗ-(ਫ਼ਾ. نگر نگر) ਨਗ, ਨਗੀਨ) ਮੋਤੀ, ਕੀਮਤੀ ਪੱਥਰ

ਉਦਧਿ ਗੁਰੁ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰ ਬੇਅੰਤੁ ਹਰਿ ਨਾਮ ਨਗ ਹੀਰ ਮਣਿ ਮਿਲਤ ਲਿਵ ਲਾਈਐ॥

- ਸਵ ੪, ਨਲ ੧੫ : ੨ (1401)

ਨਗਜ-(ਫ਼ਾ. نگر نگر) ਸੁੰਦਰ, ਖੂਬਸੂਰਤ

ਨਗਜ ਤੇਰੇ ਬੰਦੇ ਦੀਦਾਰੁ ਅਪਾਰੁ॥

- ਭੋਰ ੫, ੧੦, ੧ : ੧ (1138)

ਨਜਰਿ-(ਅ. نظر نجر) ਨਿਗਾਹ, ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ

ਨਜਰਿ ਭਈ ਘਰੁ ਘਰ ਤੇ ਜਾਨਿਆ॥ (ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ)

- ਗਉ ੧, ੮, ੨ : ੩ (153)

ਨਜੀਕਿ-(ਫ਼ਾ. نزديک نجر) ਨਜ਼ਦੀਕ) ਨੇੜੇ, ਕੋਲ, ਪਾਸ, ਲਾਗੇ

ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਨਜੀਕਿ ਪਛਾਣਹੁ॥

- ਮਾਰੂ ੩, ਸੋਲਾ ੨੪, ੧੫ : ੨ (1068)

ਨਦਰਿ-(ਅ. نظر نجر) (1) ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ/ ਨਿਗਾਹ ਵਿਚ

ਓਹੁ ਵੇਖੈ ਓਨਾ ਨਦਰਿ ਨ ਆਵੈ ਬਹੁਤਾ ਏਹੁ ਵਡਾਣੁ॥

- ਜਪੁ ੧, ੩੦ : ੪ (7)

(2) ਮਿਹਰ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ, ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ

ਜੇ ਤਿਸੁ ਨਦਰਿ ਨ ਆਵਈ ਤ ਵਾਤ ਨ ਪੁਛੈ ਕੇ॥

- ਜਪੁ ੧, ੨ : ੪ (2)

ਨੰਦਰਿ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ, ਵੇਖੋ 'ਨਦਰਿ'(1)

ਦੁਰਿ ਨਾਹੀ ਦੇਖਹੁ ਕਰਿ ਨੰਦਰਿ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ਸੋਲਾ ੬, ੧੨ : ੨ (1026)

ਨਦਰੀ-(1) ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ/ਸਦਕਾ, ਵੇਖੋ 'ਨਦਰਿ' (2)

ਕਰਮੀ ਆਵੈ ਕਪੜਾ ਨਦਰੀ ਮੋਖੁ ਦੁਆਰੁ॥

- ਜਪੁ ੧, ੪ : ੬ (2)

(2) ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ, ਨਿਗਾਹ, ਵੇਖੋ 'ਨਦਰਿ' (1)

ਨਦਰੀ ਕਿਸੈ ਨ ਅਵਉ ਨਾ ਕਿਛੁ ਪੀਆ ਨ ਖਾਉ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨, ੩ : ੨ (14)

(3) ਮਿਹਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਭਾਵ ਵਾਹਿਗੁਰੂ

ਨਾਨਕ ਨਦਰੀ ਨਦਰਿ ਕਰੇ ਤਾ ਨਾਮ ਧਨੁ ਪਲੈ ਪਾਇ॥

- ਬਿਲਾ ੪, ਵਾਰ ੩੩, ੩, ੨:੫ (850)

ਨਪਾਕ-(ਫ਼ਾ. ناپاک ناپاک) ਅਪਵਿੱਤ੍ਰ, ਪਲੀਤ, ਗੰਦਾ, ਸੈਲਾ

ਨਾਨਕ ਦੁਨੀਆ ਸੰਗਿ ਗੁਦਾਰਿਆ ਸਾਕਤ ਮੂੜ ਨਪਾਕ॥

- ਗੁਜ ੫, ਵਾਰ ੧੯੩, ੫, ੧ : ੨ (523)

ਨਫਰੁ-(ਫ਼ਾ. نَفر) ਸੇਵਕ, ਨੌਕਰ, ਚਾਕਰ

ਸਾਹਿਬੁ ਜਿਸ ਕਾ ਨੰਗਾ ਭੁਖਾ ਹੋਵੈ ਤਿਸ ਦਾ ਨਫਰੁ ਕਿਥਹੁ ਰਜਿ ਖਾਇ॥

- ਗਉ ੪, ਵਾਰ ੧੨੮, ੪, ੨ : ੧ (306)

ਨਫਰੈ-ਸੇਵਕ ਦੇ, ਵੇਖੋ 'ਨਫਰੁ'

ਤਤ ਸੁਣਿਆ ਸਭਤੁ ਜਗਤ ਵਿਚਿ ਭਾਈ ਵੇਮੁਖੁ ਸਣੈ ਨਫਰੈ ਪਉਲੀ ਪਉਦੀ
ਫਾਵਾ ਹੋਇ ਕੈ ਉਠਿ ਘਰਿ ਆਇਆ॥

- ਗਉ ੪, ਵਾਰ ੧੨੮, ੪, ੧ : ੪ (306)

ਨਰ-(ਫ਼ਾ. نَر) ਮਰਦ, ਪੁਲਿੰਗ

ਨਰ ਸੈ ਨਾਰਿ ਹੋਇ ਅਉਤਰੈ॥

- ਗੋਡ ਨਾਮ, ੬, ੩ : ੨ (874)

ਨਾਕ-(ਫ਼ਾ. نَک) ਨਾਕ, ਸਰੀਰ ਦਾ ਇਕ ਅੰਗ

ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਨਕਟੇ ਨਰ ਦੇਖਹੁ ਤਿਨ ਘਸਿ ਘਸਿ ਨਾਕ ਵਢੀਜੈ॥

- ਕਲਿ ੪, ਅਸ ੪, ੭ : ੧ (1325)

ਨਾਕੁ-ਨੱਕ, ਵੇਖੋ 'ਨਾਕ'

ਜਿਨਿ ਕਨ ਕੀਤੇ ਅਖੀ ਨਾਕੁ॥

- ਧਨਾ ੧, ੫, ੨ : ੧ (662)

ਨਾਗਾ-(ਫ਼ਾ. نَاح) ਨਾਘਾ ਅਭਾਵ, ਗੈਰ ਹਾਜਰੀ

ਮਿਰਤਕ ਪਿੰਡਿ ਪਦ ਮਦ ਨਾ ਅਹਿਨਿਸਿ ਏਕ ਅਗਿਆਨ ਸੁ ਨਾਗਾ॥

- ਸਿਰੀ ਬੋਣੀ, ੧, ੧: ੨ (93)

ਨਾਜਰ-(ਅ. نَظَر) ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ, ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ

ਸਦ ਹਜ਼ੂਰਿ ਹਾਜਰੁ ਹੈ ਨਾਜਰੁ ਕਤਹਿ ਨ ਭਇਓ ਦੁਰਾਈ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ੬, ੨ : ੨ (1000)

ਨਾਪਾਕ-(ਫ਼ਾ. نَپَاق) ਨਾਪਾਕ ਗੰਦਾ, ਪਲੀਤ, ਮੈਲਾ, ਅਪਵਿੱਤ੍ਰ

ਸਿਰਜਣਹਾਰਿ ਭੁਲਾਇਆ ਵਿਣੁ ਨਾਵੈ ਨਾਪਾਕ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ੭੧, ੨ : ੪ (42)

ਨਾਪਾਕੁ-ਅਪਵਿੱਤ੍ਰ, ਵੇਖੋ 'ਨਾਪਾਕ'

ਸੁਲਹੀ ਕਾ ਹਾਥ ਕਹੀ ਨ ਪਹੁਚੈ ਸੁਲਹੀ ਹੋਇ ਮੁਆ ਨਾਪਾਕੁ॥

- ਬਿਲਾ ੫, ੧੦੪, ੧* : ੨ (825)

ਨਾਮ-(ਫ਼ਾ. نَام) ਨਾਉ, ਕਿਸੇ ਸਥਾਨ/ਵਸਤੂ/ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਬੋਧ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ

ਤਿਨ ਕੇ ਨਾਮ ਅਨੇਕ ਅਨੰਤ

- ਜਪੁ ੧, ੩੪ : ੫ (7)

ਨਾਮਨਾ-(ਫ਼ਾ. نَامي) ਵਡਿਆਈ, ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ, ਮਸ਼ਹੂਰੀ

ਬਿਆਸ ਮਹਿ ਲੇਖੀਐ ਸਨਕ ਮਹਿ ਪੇਖੀਐ ਨਾਮ ਕੀ ਨਾਮਨਾ ਸਪਤ ਦੀਪਾ॥

- ਮਲਾ ਰਵਿ, ੨, ੧:੨ (1293)

ਨਾਵ-(ਫ਼ਾ. ناول ناول) ਕਿਸਤੀ, ਬੇੜੀ

ਸਾਧ ਨਾਵ ਬੈਠਾਵਹੁ ਨਾਨਕ ਭਵਸਾਗਰੁ ਪਾਰਿ ਉਤਾਰਾ॥

- ਸਾਰ ੫, ੮੧, ੨ : ੨ (1220)

ਨਿਆਮਤਿ-(ਅ. نعمت, ਨਿਆਮਤ) ਬਖਸ਼ਿਸ਼, ਦਾਤ

ਵਲੀ ਨਿਆਮਤਿ ਬਿਰਾਦਰਾ ਦਰਬਾਰ ਮਿਲਕ ਖਾਨਾਇ॥

- ਤਿਲੈ ੫, ੧, ੩ : ੧ (723)

ਨਿਹਾਲ-(ਫ਼ਾ. نيهال, ਨਿਹਾਲ) ਕਿਰਤਾਰਥ, ਮਨ-ਇੱਛਤ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣਾ,

ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸੰਨ ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ

ਨਾਨਕ ਨਦਰੀ ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਲ॥

- ਜਪੁ ੧, ੩੮, ੭ (8)

ਨਿਹਾਲੀ-(ਫ਼ਾ. نيهالي, نيهالين, ਨਿਹਾਲੀ, ਨਿਹਾਲੀਨ) ਰਜਾਈ, ਤੁਲਾਈ

ਲਾਲ ਨਿਹਾਲੀ ਫੂਲ ਗੁਲਾਲਾ॥

- ਗਉ ੧, ਅਸ ੧੦, ੨ : ੨ (225)

ਇਕਿ ਨਿਹਾਲੀ ਪੈ ਸਵਨਿ ਇਕਿ ਉਪਰਿ ਰਹਨਿ ਖੜੇ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੨੪੪, ੧, ੧:੩ (475)

ਨਿਦਾਨਿ-(ਫ਼ਾ. ناول ناول) ਮੂਰਖ, ਬੇਸਮਝ

ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਨਿਦਾਨਿ ਦਿਵਾਨੇ॥

- ਸੂਰੀ ਰਵਿ, ੨, ੩ : ੩ (794)

ਨਿਵਾਜ਼-(ਅ. نواز, ਨਮਾਜ਼) ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦਗੀ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ, ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ, ਅਰਾਧਨਾ

ਪੰਜ ਵਖਤ ਨਿਵਾਜ਼ ਗੁਜਾਰਹਿ ਪਤਹਿ ਕਤੇਬ ਕੁਰਾਣਾ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨੮, ੪ : ੧ (24)

ਨਿਵਾਜਾ-'ਨਿਵਾਜ਼' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਨਮਾਜ਼ਾਂ

ਪੰਜਿ ਨਿਵਾਜਾ ਵਖਤ ਪੰਜਿ ਪੰਜਾ ਪੰਜੇ ਨਾਉ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੭੪, ੧, ੩ : ੧ (141)

ਨਿਵਾਜੇ-(ਫ਼ਾ. نوازش, ਨਵਾਜ਼ਿਸ਼) ਵਡਿਆਈ ਦੇਵੇ

ਜਿਸਹਿ ਨਿਵਾਜੇ ਸੇ ਜਨੁ ਸੁਰਾ॥

(ਇਜ਼ਤ - ਮਾਣ ਦੇਵੇ)

- ਗਉ ੫, ੧੪੩, ੧:੨ (194)

ਨਿਵਾਜੈ - ਵਡਿਆਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਦੇਖੋ 'ਨਿਵਾਜੈ'

ਦੀਨ ਦਰਦ ਦੁਖ ਭੰਜਨ ਸੁਆਮੀ ਜਿਸੁ ਭਾਵੈ ਤਿਸਹਿ ਨਿਵਾਜੈ ਰੇ॥

(ਮਾਣ-ਵਡਿਆਈ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ)

- ਗਉ ੫, ੧੩੭, ੨:੨ (209)

ਨਿਵਾਤ-(ਅ. نيات ਨਬਾਤ) ਮਿਸ਼ਰੀ

ਫਰੀਦਾ ਸਕਰ ਖੰਡੁ ਨਿਵਾਤ ਗੁਰੁ ਮਾਖਿਉ ਮਾਂਝਾ ਦੁਧੁ॥

- ਸਲੋ ਵਰ, ੨੭ : ੧ (1379)

ਨਿਵਾਰ-(ਫ਼ਾ. نوار ਨਵਾਰ) ਮੰਜੀ ਉਣਨ ਲਈ ਸੂਤ ਅਥਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਾਗੇ ਦੀ ਉਣੀ ਹੋਈ ਪੱਟੀ

ਤੰਬੁ ਪਲੰਘ ਨਿਵਾਰ ਸਰਾਇਚੇ ਲਾਲਤੀ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੮ : ੭ (141)

ਨੀਅਤਿ-(ਅ. نیت ਨਿਯੱਤ) ਦਿਲੀ-ਇਰਾਦਾ, ਮਨ ਦੀ ਸੋਚ

ਚਉਥੀ ਨੀਅਤਿ ਰਾਸਿ ਮਨ ਪੰਜਵੀ ਸਿਫਤਿ ਸਨਾਇ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੭੨, ੧, ੩ : ੩ (141)

ਨੀਸਾਣਿ-(ਫ਼ਾ. نشان, ਨਿਸ਼ਾਨ) ਝੰਡਾ

ਸਚੈ ਸਬਦਿ ਨੀਸਾਣਿ ਠਾਕ ਨ ਪਾਈਐ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੮ : ੭ (146)

ਨੀਸਾਣੀ-(ਫ਼ਾ. نشانی, ਨਿਸ਼ਾਨੀ) ਪਛਾਣ

ਪ੍ਰਭ ਮਿਲਣੈ ਕੀ ਏਹ ਨੀਸਾਣੀ॥

- ਮਾਝ ੫, ੪੨, ੩ : ੧ (106)

ਨੀਸਾਣੀਆ-'ਨਿਸ਼ਾਨੀ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਪਛਾਣ ਚਿੰਨ੍ਹ, ਵੇਖੋ 'ਨੀਸਾਣੀ'

ਦੋਹਾਗਣੀ ਕਿਆ ਨੀਸਾਣੀਆ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੨੮, ੭ : ੧ (72)

ਨੀਸਾਣੁ-(1) ਨਿਸ਼ਾਨ, ਨਿਸ਼ਾਨੀ, ਵੇਖੋ 'ਨੀਸਾਣੀ'

ਗਾਵੈ ਕੋ ਦਾਤਿ ਜਾਣੈ ਨੀਸਾਣੁ॥

- ਜਪੁ ੧, ੩ : ੨ (1)

ਪਤਿ ਪਰਵਾਨਾ ਸਾਚ ਕਾ ਪਿਆਰੇ ਨਾਮੁ ਸਚਾ ਨੀਸਾਣੁ॥ (ਮੋਹਰ, ਸਹੀ)

- ਸੋਰ ੧, ਅਸ ੩, ੩ : ੧ (636)

(2) ਝੰਡਾ, ਵੇਖੋ 'ਨੀਸਾਣਿ'

ਨਦਰਿ ਤਿਨ੍ਹਾ ਕਉ ਨਾਨਕਾ ਨਾਮੁ ਜਿਨ੍ਹਾ ਨੀਸਾਣੁ॥

- ਸਾਰ ੪, ਵਾਰ ੫੨, ੨, ੨ : ੪ (1239)

ਨੀਸਾਣੈ-ਝੰਡੇ ਸਮੇਤ, ਵੇਖੋ 'ਨੀਸਾਣਿ'

ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਹਰਿ ਦਰਿ ਨੀਸਾਣੈ॥

- ਬਸੰ ੩, ੯, ੩ : ੨ (1175)

ਨੀਸਾਣੋ-ਨਿਸ਼ਾਨ, ਮੋਹਰ, ਠੱਪਾ, ਵੇਖੋ 'ਨੀਸਾਣੀ'

ਗੁਣ ਗੁਣਹਿ ਸਮਾਣੇ ਮਸਤਕਿ ਨਾਮ ਨੀਸਾਣੋ॥

- ਰੁਖਾ ੧, ਛੰਤ ੫, ੩ : ੧ (1112)

ਨੀਸਾਨੁ-ਪਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਛਾਪ, ਮੋਹਰ, ਵੇਖੋ 'ਨੀਸਾਣੀ'

ਕਰਮਿ ਪਵੈ ਨੀਸਾਨੁ ਨ ਚਲੈ ਚਲਾਇਆ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੨੬ : ੬ (150)

ਨੀਸਾਨੈ-ਛਾਪ, ਮੋਹਰ, ਵੇਖੋ 'ਨੀਸਾਣੀ'

ਗੁਰੁ ਅੰਕਸੁ ਸਚੁ ਸਬਦੁ ਨੀਸਾਨੈ॥

- ਗਉ ੧, ਅਸ ੨, ੧ : ੨ (221)

ਨੀਲਾ-(ਫਾ. نِيلَا ਨੀਲਾ) ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ

ਮਲੁ ਜੁਈ ਭਰਿਆ ਨੀਲਾ ਕਾਲਾ ਖਿਧੋਲੜਾ ਤਿਨਿ ਵੇਮੁਖਿ ਵੇਮੁਖੈ ਨੋ ਪਾਇਆ॥

- ਗਉ ੪, ਵਾਰ ੧੨੮, ੪, ੧ : ੧ (306)

ਨੂਰ-(ਅ. نُور ਨੂਰ) ਚਮਕ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਰੂਹਾਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਖਾਕ ਨੂਰ ਕਰਦੈ ਆਲਮ ਦੁਨੀਆਇ॥

- ਤਿਲੀ ੫, ੧, ੧ : ੧ (723)

ਏਕ ਨੂਰ ਤੇ ਸਭੁ ਜਗੁ ਉਪਜਿਆ ਕਉਨ ਭਲੇ ਕੋ ਮੰਦੇ॥

- ਪ੍ਰਭਾ ਕਬ, ੩, ੧ : ੨ (1349)

ਨੂਰ-ਚਮਕ, ਉਜਾਲਾ, ਵੇਖੋ 'ਨੂਰ'

ਹੋਵੈ ਸਿਫਤਿ ਖਸਮ ਦੀ ਨੂਰੁ ਅਰਸਹੁ ਕੁਰਸਹੁ ਭਟੀਐ॥

- ਰਾਮ ਬਸ, ਵਾਰ ੨ : ੨ (967)

ਨੇਸ-(ਫਾ. نَسْت ਨੇਸੁ) ਨਹੀਂ

ਜਨ ਪਿਸਰ ਪਦਰ ਬਿਰਾਦਰਾ ਕਸ ਨੇਸ ਦਸਤੰਗੀਰ॥

- ਤਿਲੀ ੧, ੧, ੨ : ੧ (721)

ਨੇਕ-(ਫਾ. نَك نੇਕ) ਭਲਾ, ਹਛਾ, ਉਤਮ

ਬਲਵੰਡ ਖੀਵੀ ਨੇਕ ਜਨ ਜਿਸੁ ਬਹੁਤੀ ਚਾਉ ਪੜਾਲੀ॥

- ਰਾਮ ਬਸ, ਵਾਰ ੩ : ੮ (967)

ਨੇਕੀ-(ਫਾ. نَكِي ਨੇਕੀ) ਭਲਾਈ, ਚੰਗਿਆਈ

ਮੁਇਆ ਗੰਢੁ ਨੇਕੀ ਸਤੁ ਹੋਇ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੨੮, ੧, ੨ : ੧੦ (143)

ਨੇਕੀਆ- 'ਨੇਕੀ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਵੇਖੋ 'ਨੇਕੀ', ਭਲੇ ਕੰਮ

ਕੁਦਰਤਿ ਨੇਕੀਆ ਕੁਦਰਤਿ ਬਦੀਆ ਕੁਦਰਤਿ ਮਾਨੁ ਅਭਿਮਾਨੁ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੩੮, ੧, ੨ : ੬ (464)

ਨੇਖਾਸਿ-(ਅ. نَخَاس نੱਖਾਸ) ਪਸ਼ੂਆਂ ਤੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੀ ਮੰਡੀ

ਅਉਗਣੁ ਜਾਣੈ ਤ ਪੁੰਨ ਕਰੇ ਕਿਉ ਕਿਉ ਨੇਖਾਸਿ ਬਿਕਾਈ॥

- ਪ੍ਰਭਾ ੧, ਅਸ ੪, ੨ : ੨ (1344)

ਨੇਜਾ-(ਫਾ. نَجَا ਨੇਜਹ) ਬਰਛਾ, ਇੱਕ ਹਥਿਆਰ

ਵਜਾ ਨੇਜਾ ਪਤਿ ਸਿਉ ਪਰਗਟੁ ਕਰਮੁ ਤੇਰਾ ਮੇਰੀ ਜਾਤਿ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨, ੩ : ੩ (16)

ਨੇਜੇ- 'ਨੇਜਾ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਬਰਛੇ, ਵੇਖੋ 'ਨੇਜਾ'
ਹੈਵਰ ਗੈਵਰ ਨੇਜੇ ਵਾਜੇ॥

- ਗਉ ੧, ਅਸ ੧੦, ੫ : ੧ (225)

ਨੇਬ-(ਫ਼ਾ. نَب نਾਯਬ) ਸਹਾਇਕ, ਅਹਿਲਕਾਰ
ਕਿਆ ਲਸਕਰ ਕਿਆ ਨੇਬ ਖਵਾਸੀ ਆਵੈ ਮਹਲੀ ਵਾਸੁ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੦੪, ੧, ੨ : ੫ (142)

ਨੇਬੁ-ਸਹਾਇਕ, ਪੇਸ਼ਕਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਨੇਬ'
ਕਾਮੁ ਨੇਬੁ ਸਦਿ ਪੁਛੀਐ ਬਹਿ ਬਹਿ ਕਰੇ ਬੀਚਾਰੁ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੧੧੪, ੧, ੨ : ੨ (468)

ਪ

ਪਸੰਦੋ-(ਫ਼ਾ. پسند پਸੰਦ) ਮਨ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ, ਮਰਜ਼ੀ ਦਾ, ਮਨ-ਭਾਉਂਦਾ
ਨੈਣ ਪਸੰਦੋ ਸੋਇ ਪੋਖਿ ਮੁਸਤਾਕ ਭਈ॥

- ਆਸਾ ੫, ੧੦੫, ੩ : ੧ (397)

ਪਹਰੁਆ-(ਫ਼ਾ. پहरه ਪਹਿਰਾਦਾਰ) ਚੌਕੀਦਾਰ, ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ
ਉਠਤ ਸੋਵਤ ਹਰਿ ਸੀਗਿ ਪਹਰੁਆ॥

- ਗਉ ੫, ੧੫੪, ੧* : ੧ (196)

ਪਹਿਲਵਾਨੜਾ-(ਫ਼ਾ. पहलوان पहिलਵान) ਲਾਡਲਾ ਪਹਿਲਵਾਨ
ਹਉ ਗੋਸਾਈ ਦਾ ਪਹਿਲਵਾਨੜਾ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ਅਸ ੨੯, ੧੭ : ੧ (74)

ਪਦਰ-(ਫ਼ਾ. پدر پيدر) ਪਿਤਾ
ਜਨ ਪਿਸਰ ਪਦਰ ਬਿਰਾਦਰਾ ਕਸ ਨੇਸ ਦਸਤੰਗੀਰ॥

- ਭਿਲੋ ੧, ੧, ੨ : ੧ (721)

ਪੰਦਿ-(ਫ਼ਾ. پند ਪੰਦ) ਸਿੱਖਿਆ, ਨਸੀਅਤ
ਨਾਨਕ ਅਗੈ ਉਤਮ ਸੇਈ ਜਿ ਪਾਪ ਪੰਦਿ ਨ ਦੇਹੀ॥

- ਸਿਰੀ ੪, ਵਾਰ ੨੦੪, ੧, ੧:੪ (91)

ਪਨਹ-(ਫ਼ਾ. ੧੫ ਪਨਾਹ) ਓਟ, ਆਸਾਰਾ, ਟੇਕ
ਤੇਰੀ ਪਨਹ ਖੁਦਾਇ ਤੂ ਬਖਸੰਦਗੀ॥

- ਆਸਾ ਫਰ, ੧, ੪ : ੧ (488)

ਪਨਾਹਿ-ਓਟ, ਟੇਕ, ਵੇਖੋ 'ਪਨਾਹ'
ਜਿਨਾ ਭਾਗ ਮਥਾਹੜੈ ਤਿਨ ਉਸਤਾਦ ਪਨਾਹਿ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਵਾਰ ੬੩, ੫, ੧ : ੨ (1096)

ਪਰ-(ਫ਼ਾ. ੫ ਪਰ) ਖੰਭ
ਆਵਤ ਜਾਤ ਨ ਦੀਸਹੀ ਨ ਪਰ ਪੰਖੀ ਤਾਹਿ॥

- ਬਿਹਾ ੪, ਵਾਰ ੬੩, ੩, ੨ : ੨ (550)

ਪਰੰਦਏ-(ਫ਼ਾ. ੧੫੫ ਪਰੰਦਹ) ਪੰਛੀ
ਪਰੰਦਏ ਨ ਗਿਰਾਹ ਜਰ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੩੩, ੧, ੬ : ੧ (144)

ਪਰਦਾ-(ਫ਼ਾ. ੧੧੫ ਪਰਦਹ) ਓਹਲਾ, ਆੜ
ਖੰਡ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਕਾ ਏਕੋ ਠਾਣਾ ਗੁਰਿ ਪਰਦਾ ਖੋਲਿ ਦਿਖਾਇਓ॥

- ਗਉ ਪ, ੧੨੩*, ੩ : ੧ (205)

ਪਰਦੇ-ਪੜਦੇ, ਵੇਖੋ 'ਪਰਦਾ'
ਭ੍ਰਮ ਕੇ ਪਰਦੇ ਸਤਿਗੁਰ ਖੋਲ੍ਹੇ॥

- ਆਸਾ ਪ, ੫੭, ੧* : ੨ (385)

ਪਰਵਦਗਾਰ-(ਫ਼ਾ. ੧੧੫੫ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ) ਪਾਲਣਹਾਰ
ਪਰਵਦਗਾਰ ਅਪਾਰ ਅਗਮ ਬੇਅੰਤ ਤੂ॥

- ਆਸਾ ਫਰ, ੧, ੩ : ੧ (488)

ਪਰਵਦਗਾਰਾ-ਪਾਲਣਹਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਪਰਵਦਗਾਰ'
ਨਾਨਕੁ ਸਾਇਰੁ ਏਵ ਕਹਤੁ ਹੈ ਸਚੇ ਪਰਵਦਗਾਰਾ॥

- ਧਨਾ ੧, ੨, ੨ : ੨ (660)

ਪਰਵਦਗਾਰੁ-ਪਾਲਣਹਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਪਰਵਦਗਾਰ'
ਪਰਵਦਵਾਰੁ ਸਾਲਾਹੀਐ ਜਿਸ ਦੇ ਚਲਤ ਅਨੇਕ॥

- ਸਿਰੀ ਪ, ੮੯, ੪ : ੧ (49)

ਪਰਵਦਗਾਰੋ-ਪਾਲਣਹਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਪਰਵਦਗਾਰ'
ਸਚੁ ਸਿਰੰਦਾ ਸਚਾ ਜਾਣੀਐ ਸਚੜਾ ਪਰਵਦਗਾਰੋ॥

- ਵਡ ੧, ਅਲਾ ੩, ੧ : ੧ (580)

ਪਰਵਦਿਗਾਰ-ਪਾਲਣਹਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਪਰਵਦਗਾਰ'
ਨਿਤ ਜਪੀਐ ਸਾਸਿ ਗਿਰਾਸਿ ਨਾਉ ਪਰਵਦਿਗਾਰ ਦਾ॥

- ਗੁਜ ਪ, ਵਾਰ ੪ : ੧ (518)

ਪਰਵਦਿਗਾਰੁ-ਪਾਲਣਹਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਪਰਵਦਗਾਰ'
ਪਾਕੀ ਨਾਈ ਪਾਕ ਬਾਇ ਸਚਾ ਪਰਵਦਿਗਾਰੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧, ੧* : ੨ (53)

ਪਰਵਾਣਾ-(ਫ਼ਾ. مروانہ ਪਰਵਾਨਹ) ਆਗਿਆ-ਪੱਤਰ, ਹੁਕਮ, ਫ਼ੁਰਮਾਨ
ਪਰਵਾਣਾ ਆਇਆ ਹੁਕਮਿ ਪਠਾਇਆ ਫੇਰਿ ਨ ਸਕੈ ਕੋਈ॥

- ਧਨਾ ੧, ਛੰਤ ੨, ੧ : ੪ (688)

ਪਰਵਦਗਾਰ-ਪਾਲਣਹਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਪਰਵਦਗਾਰ'
ਜਿਨਿ ਇਹੁ ਜਮੁਆ ਸਿਰਜਿਆ ਸੁ ਜਪਿਆ ਪਰਵਦਗਾਰ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੧੪੦ : ੨ (1371)

ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ-(ਫ਼ਾ. پریشانی ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ) ਚਿੰਤਾ, ਘਬਰਾਹਟ
ਬੰਦੇ ਬੇਜੁ ਦਿਲ ਹਰ ਰੋਜ ਨਾ ਫਿਰੁ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਮਾਹਿ॥

- ਤਿਲੋ ਕਬ, ੧, ੧* : ੧ (727)

ਪਲਕ-(ਫ਼ਾ. پلک ਪਲਕ) ਬਹੁਤ ਠੋੜਾ ਸਮਾਂ, ਅੱਖ ਦੇ ਝਪਕਨ ਜਿਨਾ ਸਮਾਂ
ਪਲਕ ਦਿਸਟਿ ਤਾ ਕੀ ਲਾਗਹੁ ਪਾਈ॥

- ਆਸਾ ੫, ੭੯, ੩ : ੨ (390)

ਪਲਘ-(ਫ਼ਾ. پلغ ਪਲੰਗ) ਮੰਜਾ, ਸੁੰਦਰ ਚਾਰਪਾਈ
ਕਾਹੁ ਦੀਨੇ ਪਾਟ ਪਟੈਬਰ ਕਾਹੁ ਪਲਘ ਨਿਵਾਰਾ॥

- ਆਸਾ ਕਬ, ੧੬, ੧ : ੧ (479)

ਪਲੰਘ-ਮੰਜਾ, ਚਾਰਪਾਈ, ਵੇਖੋ 'ਪਲਘ'
ਤੰਬੂ ਪਲੰਘ ਨਿਵਾਰ ਸਰਾਇਚੇ ਲਾਲਤੀ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੮ : ੨ (141)

ਪਲਘਿ-ਚਾਰਪਾਈ, ਮੰਜਾ, ਵੇਖੋ 'ਪਲਘ'
ਧਰਤੀ ਤ ਹੀਰੇ ਲਾਲ ਜੜਤੀ ਪਲਘਿ ਲਾਲ ਜੜਾਉ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੧, ੨ : ੧ (14)

ਪਲੰਘਿ-ਮੰਜਾ, ਖਾਟ, ਵੇਖੋ 'ਪਲਘ'
ਲਬੈ ਮਾਲੈ ਘੁਲਿ ਮਿਲਿ ਮਿਚਲਿ ਉਘੈ ਸਉੜਿ ਪਲੰਘਿ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੨੩੩, ੧, ੧:੨ (1288)

ਪਲਾਣ-(ਫ਼ਾ. پلان ਪਾਲਾਨ) ਕਾਠੀ
ਘੋੜਾ ਕੀਤਾ ਸਹਜ ਦਾ ਜਤੁ ਕੀਓ ਪਲਾਣੁ॥

- ਰਾਮ ਬਸ, ਵਾਰ ੬ : ੬ (968)

ਪਲਾੜੇ-(ਫ਼ਾ. پلاڑ پالان) ਕਾਠੀਆਂ ਨਾਲ ਹਜੇ ਹੋਏ
ਤੁਰੇ ਪਲਾਣੇ ਪਉਣ ਵੇਗ ਹਰ ਰੰਗੀ ਹਰਮ ਸਵਾਰਿਆ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੧੭ : ੧ (472)

ਪਲੀਤਹ-(ਫ਼ਾ. ੫੫ ਪਲੀਦ) ਗੰਦਾ, ਨਾਪਾਕ

ਪਾਂਚ ਪਲੀਤਹ ਕਉ ਪਰਬੋਧੈ॥

- ਗੋਡ ਕਬ, ੧੦, ੩ : ੨ (873)

ਪਲੀਤਾ-(ਫ਼ਾ. ੫੫ ਪਲੀਤਹ, ਆ. ੫੫ ਫ਼ਤੀਲਹ) ਦੀਵੇ ਦੀ ਵੱਟੀ, ਅੱਗ ਲਾਉਣ

ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਮਸਾਲੇ ਦਾ ਧਾਗਾ (ਫੀਤਾ)
ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਜਿਨਿ ਦੀਆ ਪਲੀਤਾ ਤਿਨਿ ਤੈਸੀ ਝਲ ਦੇਖੀ॥

- ਗਉ ਕਬ, ੪੭, ੩ : ੨ (333)

ਪਲੀਤੀ-(ਫ਼ਾ. ੫੫ ਪਲੀਦ) ਗੰਦਾ, ਅਪਵਿੱਤ੍ਰ

ਮੂਤ ਪਲੀਤੀ ਕਪਤੁ ਹੋਇ॥

- ਜਪੁ ੧, ੨੦ : ੩ (4)

ਪਲੀਤੁ-ਗੰਦਾ, ਅਪਵਿੱਤ੍ਰ, ਵੇਖੋ 'ਪਲੀਤੀ'

ਜੇ ਰਤੁ ਲਗੈ ਕਪਤੈ ਜਾਮਾ ਹੋਇ ਪਲੀਤੁ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ਏਸ, ੧, ੧ : ੧ (140)

ਪਾ-(ਫ਼ਾ. ੫ ਪਾ) ਪੈਰ, ਪਦ, ਚਰਨ

ਸਦਾ ਅਨੰਦਿ ਰਹਹਿ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ਗੁਣਵੰਤਿਆ ਪਾ ਛਾਰੁ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ਏਸ, ੧, ੧ : ੧੪ (466)

ਪਾਉ-(ਫ਼ਾ. ੫੫ ਪਾਇ, ੫੫ ਪਾਵ) ਪੈਰ

ਸੁਲਤਾਨੁ ਹੋਵਾ ਮੇਲਿ ਲਸਕਰ ਤਖਤਿ ਰਾਖਾ ਪਾਉ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੧, ੪ : ੧ (14)

ਪਾਉ-ਪੈਰ, ਵੇਖੋ 'ਪਾਉ'

ਤਿਸੁ ਜਨ ਕੇ ਹਉ ਮਲਿ ਮਲਿ ਧੋਵਾ ਪਾਉ॥

- ਸਾਰ ੪, ੧੦, ੧ : ੩ (1201)

ਪਾਇ-ਪੈਰ, ਵੇਖੋ 'ਪਾਉ'

ਸਤਗੁਰੁ ਸੇਵਨਿ ਆਪਣਾ ਹਉ ਤਿਨ ਕੈ ਲਾਗਉ ਪਾਇ॥

- ਸਿਰੀ ੩, ੫੪, ੪ : ੩ (35)

ਪਾਇ -(ਫ਼ਾ. ੫ ਪਾ) ਬੁਨਿਆਦ, ਨੀਂਹ

ਜੋਗ ਜੁਗਤਿ ਕੀ ਇਹੈ ਪਾਇ॥

- ਬਸੰ ੧, ਅਸ ਪ, ੫:੨ (1189)

ਪਾਈ-ਪੈਰਾਂ ਤੇ, ਵੇਖੋ 'ਪਾਉ'

ਜੋ ਪਾਥਰ ਕੀ ਪਾਈ ਪਾਇ॥

- ਭੈਰ ਕਬ, ੧੨, ੧ : ੩ (1160)

ਪਾਏ-ਪੈਰਾਂ ਤੇ, ਚਰਨੀ; ਚਰਨ, ਵੇਖੋ 'ਪਾਉ'

ਨਾਨਕ ਤਾ ਕੈ ਲਾਗਉ ਪਾਏ॥ (ਚਰਨੀ)

- ਗਉ ਪ, ਸੁਖ ੧, ੩ : ੧੦ (263)

ਹਉ ਵਾਰਿਆ ਤਿਨ ਸੋਹਗਣੀ ਅੰਮਾਲੀ ਤਿਨ ਕੇ ਧੋਵਾ ਸਦ ਪਾਏ॥ (ਪੈਰ)

- ਵਡ ੫, ੯, ੪ : ੪ (564)

ਪਾਕ-(ਫ਼ਾ. ۱۴, ਪਾਕ) ਪਵਿੱਤ੍ਰ

ਪਾਕੀ ਨਾਈ ਪਾਕ ਬਾਇ ਸਚਾ ਪਰਵਦਿਗਾਰੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧, ੧* : ੨ (53)

ਪਾਕੰਪਾਕ - ਪਵਿੱਤ੍ਰ, ਵੇਖੋ 'ਪਾਕ'

ਅਲਾਹ ਪਾਕੰਪਾਕ ਹੈ ਸਕ ਕਰਉ ਜੇ ਦੁਸਰ ਹੋਇ॥

- ਤਿਲੀ ਕਬ, ੧, ੪ : ੧ (727)

ਪਾਕੀ-(ਫ਼ਾ. ۱۴, ਪਾਕੀ) ਪਵਿੱਤ੍ਰ

ਪਾਕੀ ਨਾਈ ਪਾਕ ਬਾਇ ਸਚਾ ਪਰਵਦਿਗਾਰੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧, ੧* : ੨ (53)

ਪਾਕੁ-ਪਵਿੱਤ੍ਰ, ਵੇਖੋ 'ਪਾਕ'

ਸਭ ਤੇਰੀ ਕੁਦਰਤਿ ਤੂੰ ਕਾਦਿਰੁ ਕਰਤਾ ਪਾਕੀ ਨਾਈ ਪਾਕੁ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੩੩, ੧, ੨ : ੮ (464)

ਪਾਖਾਕ-(ਫ਼ਾ. ۱۴, ਪਾਖਾਕ) ਚਰਨ-ਧੂਤ

ਨਾਨਕ ਬੁਗੋਯਦ ਜਨੁ ਤੁਰਾ ਤੇਰੇ ਚਾਕਰਾ ਪਾਖਾਕ॥

- ਤਿਲੀ ੧, ੧, ੪ : ੨ (721)

ਪਾਤ-(ਫ਼ਾ. ۱۴, ۱۴, ਪਾਤ, ਪਾਤ) ਤਖਤ, ਸਿੰਘਾਸਨ

ਕੋਤੀਆ ਖਾਣੀ ਕੋਤੀਆ ਬਾਣੀ ਕੋਤੇ ਪਾਤ ਨਹਿੰਦ॥

- ਜਪੁ ੧, ੩੫: ੯ (7)

ਪਾਤਿਸਾਹ-(ਫ਼ਾ. ۱۴, ਪਾਤਿਸਾਹ) ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਤਖਤ ਦਾ ਵਾਲੀ

ਸੁਣਿਐ ਸੇਖ ਪੀਰ ਪਾਤਿਸਾਹ॥

- ਜਪੁ ੧, ੧੧ : ੨ (3)

ਪਾਤਿਸਾਹ-ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਵੇਖੋ 'ਪਾਤਿਸਾਹ'

ਸਿਰਿ ਸਾਹਾ ਪਾਤਿਸਾਹ॥

- ਸੋਰ ੫, ੫੨, ੨ : ੩ (621)

ਪਾਤਿਸਾਹਿ-ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ, ਵੇਖੋ 'ਪਾਤਿਸਾਹ'

ਨਾਨਕ ਸਚੈ ਪਾਤਿਸਾਹਿ ਭੁਬਦਾ ਲਇਆ ਕਵਾਇ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ੭੩, ੪ : ੩ (43)

ਪਾਤਿਸਾਹਿਬੁ-ਸੁਲਤਾਨ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਵੇਖੋ 'ਪਾਤਿਸਾਹ'

ਸੋ ਪਾਤਿਸਾਹੁ ਸਾਹਾ ਪਾਤਿਸਾਹਿਬੁ ਨਾਨਕ ਰਹਣੁ ਰਜਾਈ॥

- ਜਪੁ ੧, ੨੭ : ੨੨ (6)

ਪਾਤਿਸਾਹੁ-ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਵੇਖੋ 'ਪਾਤਿਸਾਹ'

ਨਾਨਕ ਸਚਾ ਪਾਤਿਸਾਹੁ ਪੁਛਿ ਨ ਕਰੇ ਬੀਚਾਰੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੭, ੪ : ੩ (17)

ਪਾਨ-(ਫ਼ਾ. **پان** ਪਾਨ) ਨਾਗਰ ਵੇਲ ਦਾ ਖੁਸ਼ਬੂਦਾਰ ਪੱਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੱਢਾ ਚੂਨਾਲਾ ਕੇ ਸੁਪਾਰੀ ਆਦਿ ਪਾ ਕੇ
ਖਾਧਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਕਹਾ ਸੁ ਪਾਨ ਤੰਬੋਲੀ ਹਰਮਾ ਹੋਈਆ ਛਾਈ ਮਾਈ॥

- ਆਸਾ ੧, ਅਸ ੧੨, ੨ : ੩ (417)

ਪਾਨਾ-(ਫ਼ਾ. **پانا** ਪਾਨ) ਤੰਬੋਲ
ਚੋਆ ਚੰਦਨੁ ਬਹੁ ਘਣਾ ਪਾਨਾ ਨਾਲਿ ਕਪੂਰੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੧੩, ੪ : ੨ (19)

ਪਾਰਦੇ-(ਫ਼ਾ. **پاردا** ਪਰਦਾ) ਪਰਦਾ
ਹੋਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਗੁਰ ਲਾਹਿ ਪਾਰਦੇ ਮਿਲਉ ਲਾਲ ਮਨੁ ਹਰੀਆ॥

- ਸਾਰ ੫, ੨੪, ੧ : ੨ (1209)

ਪਾਵ-(ਫ਼ਾ. **پاؤ** , ਪਾਏ, **پاؤ** ਪਾਵ) ਪੈਰ, ਪਦ
ਪਾਵ ਮਲੋਵਾ ਮਲਿ ਮਲਿ ਧੋਵਾ ਮਿਲਿ ਹਰਿਜਨ ਹਰਿ ਰਸੁ ਪੀਚੈ ਜੀਉ॥

- ਮਾਝ ੪, ੬, ੩ : ੨ (96)

ਪਿਆਲਾ - (ਫ਼ਾ. **پيالو** ਪਯਾਲਾ) ਕਟੋਰਾ, ਪਾਤਰ
ਏਕ ਜੁ ਬਾਤ ਅਨੁਪ ਬਨੀ ਹੈ ਪਵਨ ਪਿਆਲਾ ਸਾਜਿਆ॥

- ਸਿਰੀ ਕਬ, ੩, ੩:੧ (92)

ਪਿਸਰ-(ਫ਼ਾ. **پيسر** ਪਿਸਰ) ਪੁੱਤਰ, ਬੇਟਾ, ਲੜਕਾ
ਜਨ ਪਿਸਰ ਪਦਰ ਬਿਰਾਦਰਾ ਕਸ ਨੇਸ ਦਸਤੰਗੀਰ॥

- ਤਿਲੀ ੧, ੧, ੨ : ੧ (721)

ਪਿਕਾਬਰ-(ਫ਼ਾ. **پيکابر** ਪੈਕੀਬਰ) ਪੈਗ਼ਾਮ (ਸੁਨੇਹਾ) ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲਾ, ਏਲਚੀ, ਦੂਤ
ਪੀਰ ਪਿਕਾਬਰ ਸੇਖ ਮਸਾਇਕ ਅਉਲੀਏ॥ (ਰੱਬੀ ਸੁਨੇਹਾ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲਾ)

- ਗੁਜ ੫, ਵਾਰ ੨ : ੫ (518)

ਪਿਰਾਹਨੁ-(ਫ਼ਾ. **پيراهن** ਪੈਰਾਹਨ) ਚੋਗਾ, ਖੁਲਾ ਕੁੜਤਾ
ਹਿਵੈ ਕਾ ਘਰੁ ਮੰਦਰੁ ਅਗਨਿ ਪਿਰਾਹਨੁ॥

- ਰਾਮ ੧, ਸਿਗੋ ੪੫: ੩ (943)

ਪੀਰ-(ਫ਼ਾ. **پير** ਪੀਰ) ਗੁਰੂ, ਧਾਰਮਕ ਆਗੂ, ਮੁਰਸ਼ਦ
ਸੁਣਿਐ ਸਿਧ ਪੀਰ ਸੁਰਿ ਨਾਥ॥

- ਜਪੁ ੧, ੮ : ੧ (2)

ਪੀਰਾ-ਗੁਰੂ, ਧਾਰਮਕ ਆਗੂ, ਵੇਖੋ 'ਪੀਰ'
ਹਮ ਜੇਰ ਜਿਮੀ ਦੁਨੀਆ ਪੀਰਾ ਮਸਾਇਕਾ ਰਾਇਆ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੩੫, ੧, ੧ : ੧ (143)

ਪੀਰਾ-ਧਾਰਮਕ ਆਗੂਆਂ, ਵੇਖੋ 'ਪੀਰ'
ਗੁਰ ਪੀਰਾ ਕੀ ਚਾਕਰੀ ਮਹਾ ਕਰਤੀ ਸੁਖ ਸਾਰੁ॥

- ਸਲੋ ੪, ੧੬ : ੧ (1422)

ਪੀਰਿ-ਗੁਰੂ ਤੋਂ, ਗੁਰੂ ਵੱਲੋਂ, ਵੇਖੋ 'ਪੀਰ'
ਜੋ ਨਰ ਪੀਰਿ ਨਿਵਾਜਿਆ ਤਿਨ੍ਹਾ ਅੰਚ ਨ ਲਾਗ॥

- ਰਾਮ ੫, ਵਾਰ ੨੧੪, ੫, ੧ : ੨ (966)

ਪੀਰੁ-ਗੁਰੂ, ਵੇਖੋ 'ਪੀਰ'
ਪੂਜ ਲਗੈ ਪੀਰੁ ਆਖੀਐ ਸਭੁ ਮਿਲੈ ਸੰਸਾਰੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੮, ੨ : ੧ (17)

ਪੀਰੈ-ਪੀਰ ਦੇ, ਗੁਰੂ ਦੇ, ਵੇਖੋ 'ਪੀਰ'
ਲਖ ਚਉਰਾਸੀਹ ਤਰਸਦੇ ਫਿਰੇ ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਭੇਟੇ ਪੀਰੈ॥

- ਸਿਰੀ ੩, ੬੩, ੧ : ੨ (38)

ਪੀਲਕ- (ਫ਼ਾ. پیل , پیل ਪੀਲ, ਫੀਲ) ਹਾਬੀ
ਮਨੁ ਕੁੰਦਰੁ ਪੀਲਕੁ ਗੁਰੂ ਗਿਆਨੁ ਕੁੰਡਾ ਜਹ ਧਿੰਚੇ ਤਹ ਜਾਇ॥

- ਗੁਜ ੩, ਵਾਰ ੨੦੪, ੩, ੨:੧ (516)

ਪੁਰਸਲਾਤ-(ਅ. پورسلات, ਪੁਲਾਏਸਿਰਾਤ) ਬਹਿਸ਼ਤ ਵਲ ਜਾਣ ਲਗਿਆਂ ਰਸਤੇ ਦਾ ਪੁਲ ਜੋ ਅੱਗ ਦੀ ਨਦੀ
ਉੱਪਰ ਹੈ
ਵਾਲਹੁ ਨਿਕੀ ਪੁਰਸਲਾਤ ਕੰਨੀ ਨ ਸੁਣੀਆਇ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੧ : ੭ (1377)

ਪੁਰਸਾਈ-(ਫ਼ਾ. پورسای , پورسیدن, ਪੁਰਸਿਸ਼) ਪੁਛ ਗਿਛ
ਸਕਤਾ ਸੀਹੁ ਮਾਰੇ ਪੈ ਵਗੈ ਖਸਮੈ ਸਾ ਪੁਰਸਾਈ॥

- ਆਸਾ ੧, ੩੯, ੨: ੧ (360)

ਪੁਰਜਾ-(ਫ਼ਾ. پورجہ , پورجہ) ਟੁਕੜਾ, ਟੋਟਾ, ਖੰਡ
ਪੁਰਜਾ ਪੁਰਜਾ ਕਟਿ ਮਰੈ ਕਬਹੂ ਨ ਛਾਡੈ ਖੇਤੁ॥

- ਮਾਰੂ ਕਬ, ੧੦, ੨ : ੨ (1105)

ਪੁਰਾਬ-(ਫ਼ਾ. پوراہ , پوراہ) ਪੁਰ+ਆਬ) ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰਿਆ
ਪੁਰਾਬ ਖਾਮ ਕੂਜੈ ਹਿਕਮਤਿ ਖੁਦਾਇਆ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੨੭੪, ੧, ੨:੫ (1291)

ਪੁਰਿ-ਪੂਰਨ, ਮੁਕੰਮਲ, ਵੇਖੋ 'ਪੁਰ'
ਪੁਰਿ ਕਰਿ ਕਾਇਆ ਕਪੜੁ ਪਹਿਰਾ ਧੋਵਾ ਸਦਾ ਕਾਰਿ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੪੪, ੧, ੧ : ੩ (139)

ਪੁਰੁ-(ਫ਼ਾ. پور , پور) ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ, ਪੂਰਾ, ਮੁਕੰਮਲ
ਤੁ ਪੁਰੁ ਸਾਗਰੁ ਮਾਣਕੁ ਹੀਰੁ॥

- ਆਸਾ ੧, ਅਸ ੩, ੫ : ੧ (412)

ਪੁਰ-(ਫ਼ਾ. ਪੁਰ) ਪੁਰਨ, ਮੁਕੰਮਲ

ਸੋਈ ਜਪੁ ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਜੀਉ ਭਾਵੈ ਭਾਣੈ ਪੁਰ ਗਿਆਨਾ ਜੀਉ॥

- ਮਾਝ ੫, ੨੦, ੧ : ੩ (100)

ਪੇਸਿ-(ਫ਼ਾ. ਪੇਸ) ਸਨਮੁਖ, ਸਾਹਮਣੇ, ਰੁਬਰੂ (ਰੁ-ਬ-ਰੂ)

ਯਕ ਅਰਜ ਗੁਫਤਮ ਪੇਸਿ ਤੋ ਦਰ ਗੋਸ ਕੁਨ ਕਰਤਾਰ॥

- ਰਿਲੈ ੧, ੧, ੧ : ੧ (721)

ਪੇਹਨੁ-(ਫ਼ਾ. ਪੈਰਾਹਨ) ਜਾਮਾ, ਲਿਬਾਸ, ਪਹਿਰਾਵਾ, ਚੋਲਾ

ਛਪਨ ਕੋਟਿ ਕਾ ਪੇਹਨੁ ਤੇਰਾ ਸੋਲਹ ਸਹਸ ਇਜਾਰਾ॥

- ਫੈਰ ਨਾਮ, ੧, ੨ : ੧ (1167)

ਪੇਕਾਬਰ-(ਫ਼ਾ. ਪੈਰੀਬਰ) ਸੁਨੇਹਾ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲਾ, ਦੂਤ, ਹੋਰ ਵੇਖੋ 'ਪਿਕਾਬਰ'

ਪੀਰ ਪੇਕਾਬਰ ਸਾਲਿਕ ਸਾਦਿਕ ਛੋਡੀ ਦੁਨੀਆ ਬਾਇ ਪਏ॥

- ਆਸਾ ੧, ੩੩, ੨ : ੨ (358)

ਪੇਰਣ-(ਫ਼ਾ. ਪੈਰਾਹਨ) ਲਿਬਾਸ, ਚੋਲਾ

ਇਕਨਾ ਪੇਰਣ ਸਿਰ ਖੁਰ ਪਾਟੇ ਇਕਨਾ ਵਾਸੁ ਮਸਾਣੀ॥

- ਆਸਾ ੧, ਅਸ ੧੨, ੬ : ੨ (418)

ਪੈਸਕਾਰਿਆ-(ਫ਼ਾ. ਪੈਸਕਾਰ) ਸਰਿਸ੍ਰੇਦਾਰ, ਮੁਨਸੀ

ਪੰਨੁ ਸੁ ਤੇਰਾ ਬਾਨੁ ਹੈ ਸਚੁ ਤੇਰਾ ਸਚੁ ਤੇਰਾ ਪੈਸਕਾਰਿਆ॥

- ਰਾਮ ਬਸ, ਵਾਰ ੭: ੭ (968)

ਪੈਕਾਨੈ-(ਫ਼ਾ. ਪੈਕਾਨੀ) ਰਤਨ/ਮਾਣਿਕ ਵਰਗੀ

ਜਾ ਕਉ ਰਾਖਿ ਲੇਇ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ ਤਾ ਕਉ ਸੁਮਤਿ ਦੇਇ ਪੈਕਾਨੈ॥(ਉਂਚੀ)

- ਕਲਿ ੪, ੫, ੨ : ੧ (1320)

ਪੈਕਾਬਰ-(ਫ਼ਾ. ਪੈਰੀਬਰ) ਸੁਨੇਹਾ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲਾ, ਦੂਤ, ਹੋਰ ਵੇਖੋ 'ਪਿਕਾਬਰ', 'ਪੇਕਾਬਰ'

ਸਵਾ ਲਾਖੁ ਪੈਕਾਬਰ ਤਾ ਕੇ॥

- ਭੈਰ ਕਬ, ੧੫, ੧ : ੨ (1161)

ਪੈਕਾਬਰ-ਸੁਨੇਹਾ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲਾ, ਵੇਖੋ 'ਪੈਕਾਬਰ'

ਪੀਰ ਪੈਕਾਬਰ ਸੇਖ॥

- ਰਾਮ ੫, ੪੫, ੩ : ੨ (897)

ਪੈਕਾਮਰ-ਸੁਨੇਹਾ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲਾ, ਵੇਖੋ 'ਪੈਕਾਬਰ'

ਪੀਰ ਪੈਕਾਮਰ ਸਾਲਕ ਸਾਦਕ ਸੁਹਦੇ ਅਉਰੁ ਸਹੀਦ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧, ੩ : ੧ (53)

ਪੈਕਾਮੁ-(ਫ਼ਾ. ਪੈਕਾਨ) ਤੀਰ

ਪਿਰਮ ਪੈਕਾਮੁ ਨ ਨਿਕਲੈ ਲਾਇਆ ਤਿਨਿ ਸੁਜਾਣਿ॥

- ਸਲੋ ੧, ੧੩ : ੪ (1411)

ਪੈਖਾਕ-(ਫ਼ਾ. ۛ ਪا+ک پاك), ਪੈਰ ਦੀ ਮਿੱਟੀ, ਚਰਨ-ਧੂੜ
ਹੋਇ ਪੈਖਾਕ ਫਕੀਰ ਮੁਸਾਫ਼ਰੁ ਇਹੁ ਦਰਵੇਸ਼ੁ ਕਬੂਲੁ ਦਰਾ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਸੋਲਾ ੧੨, ੧ : ੩ (1083)

ਪੈਖਾਕਾ-ਚਰਨ ਧੂੜ, ਵੇਖੋ 'ਪੈਖਾਕ'
ਮਕਾ ਮਿਹਰ ਰੋਜਾ ਪੈਖਾਕਾ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ੧੨, ੫ : ੧ (1084)

ਪੈਦਾਇਸਿ-(ਫ਼ਾ. پيدائش ਪੈਦਾਯਸ਼) ਉਪਜ, ਰਚਨਾ, ਕਿਰਤ
ਅਸਮਾਨ ਜਿਮੀ ਦਰਖਤ ਆਬ ਪੈਦਾਇਸਿ ਖੁਦਾਇ॥

- ਡਿਲੀ ਪ, ੧, ੧ : ੨ (723)

ਪੋਸ-(ਫ਼ਾ. پوش , پوش ਪੋਸ਼ਾ, ਪੋਸ਼) ਉਛਾੜ, ਗਲਾਫ, 'ਚਕਰਪੋਸ਼ ਕਾ ਮੰਦਰ' ਭਾਵ ਸਰੀਰ
ਚਮਰ ਪੋਸ ਕਾ ਮੰਦਰੁ ਤੇਰਾ ਇਹ ਬਿਧਿ ਬਨੇ ਗੁਪਾਲਾ॥

- ਭੈਰ ਨਾਮ, ੧, ੧: ੨ (1167)

ਪੋਚ-(ਫ਼ਾ. پوش ਪੂਚ) ਬੇਹੁਦਾ, ਤੁਛ, ਕਮੀਨੀ, ਭੈੜੀ
ਮੇਰੀ ਸੰਗਤਿ ਪੋਚ ਸੋਚ ਦਿਨ ਰਾਤੀ॥

- ਗਉ ਰਵਿ, ੧, ੧: ੧ (345)

ਪੋਤਾ-(ਫ਼ਾ. پوتا ਪੋਤਹ) ਖਜ਼ਾਨਾ
ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਪੋਤਾ ਕਰਮੁ ਪਸਾਉ॥

- ਰਾਮ ੧, ੮, ੨ : ੧ (878)

ਪੋਤਾਦਾਰ-(ਫ਼ਾ. پوتدار ਪੋਤਾਦਾਰ) ਖਜ਼ਾਨਚੀ, ਭੰਡਾਰੀ
ਸਿਫਤਿ ਜਿਨਾ ਕਉ ਬਖਸੀਐ ਸੇਈ ਪੋਤੇਦਾਰ॥

- ਸਾਰ ੪, ਵਾਰ ਪਸ, ੨, ੨:੧ (1239)

ਫ

ਫਉਜ-(ਅ. فوج ਫੌਜ) ਲਸ਼ਕਰ, ਸੈਨਾ
ਵਡੀ ਕੌਮ ਵਸਿ ਭਾਗਹਿ ਨਾਹੀ ਮੁਹਕਮ ਫਉਜ ਹਠਲੀ ਰੇ॥

- ਆਸਾ ਪ, ੧੩੨, ੨ : ੧ (404)

ਫਸਲਿ-(ਅ. فصل ਫਸਲ) ਖੇਤੀ, ਤਿਆਰ ਖੇਤੀ

ਫਸਲਿ ਅਹਾੜੀ ਏਕੁ ਨਾਮੁ ਸਾਵਣੀ ਸਚੁ ਨਾਉ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੧੯੯, ੧, ੧ : ੫ (1286)

ਫਕਰੁ-(ਅ. فکر ਫਕਰ) ਫਕੀਰੀ

ਕਰਿ ਫਕਰੁ ਦਾਇਮ ਲਾਇ ਚਸਮ ਜਹ ਤਹਾ ਮਉਜੁਦ॥

- ਤਿਲੰ ਕਬ, ੧, ੩ : ੨ (727)

ਫਕਾ-(ਅ. فاقه ਫਾਕਹ) ਨਿਰਾਹਾਰ ਰਹਿਣਾ; ਬੋੜਾ ਜਿਹਾ, ਚੁੱਟਕੀ-ਕੁ-ਖਾਣਾ

ਇਕਿ ਖਾਵਹਿ ਬਖਸ ਤੋਟਿ ਨ ਆਵੈ ਇਕਨਾ ਫਕਾ ਪਾਇਆ ਜੀਉ॥

- ਗਉ ੪, ੬੬, ੪ : ੨ (173)

ਫਕੀਰ-(ਅ. فقير ਫਕੀਰ) (1) ਸਾਧੂ, ਦਰਵੇਸ਼

ਹੋਇ ਪੈ ਖਾਕ ਫਕੀਰ ਮੁਸਾਫਰੁ ਇਹੁ ਦਰਵੇਸੁ ਕਬੂਲੁ ਦਰਾ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੧੨, ੧ : ੩ (1083)

(2) ਮਸਕੀਨ, ਨਿਰਪਠ

ਇਕਿ ਦੇ ਖਾਹਿ ਨਿਖੁਟੈ ਨਾਹੀ ਇਕਿ ਸਦਾ ਫਿਰਹਿ ਫਕੀਰ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੨੪੯, ੧, ੧ : ੫ (1289)

ਫਕੀਰਾ-ਫਕੀਰ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਸਾਧੂਆਂ/ ਦਰਵੇਸ਼ਾਂ ਵਾਲਾ, ਵੇਖੋ 'ਫਕੀਰ' (1)

ਕਾਜੀ ਸੇਖ ਭੇਖ ਫਕੀਰਾ॥

- ਗਉ ੧, ਅਸ ੧੪, ੨ : ੧ (227)

ਫਕੀਰਾ-ਫਕੀਰਾਂ ਵਰਗੀ, ਫਕੀਰਾਂ ਦੀ, ਵੇਖੋ 'ਫਕੀਰ'

ਮਿਸਲ ਫਕੀਰਾਂ ਗਾਖੜੀ ਸੁ ਪਾਈਐ ਪੂਰ ਕਰੰਮਿ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੧੧੧ : ੨ (1383)

ਫਕੀਰੁ-ਮੰਗਤਾ, ਦਰਵੇਸ਼, ਸਾਧੂ, ਵੇਖੋ 'ਫਕੀਰ'

ਰਾਣਾ ਰਾਉ ਨ ਕੋ ਰਹੈ ਰੰਗੁ ਨ ਤੁੰਗੁ ਫਕੀਰੁ॥

- ਰਾਮ ੧, ਓਅੰ ੪੪ : ੧ (936)

ਫਕੀਰੈ-ਮੰਗਤੇ/ਦਰਵੇਸ਼ ਦੇ, ਵੇਖੋ 'ਫਕੀਰ'

ਪੂਰੈ ਗੁਰਿ ਬਖਸਾਈਅਹਿ ਸਭਿ ਗੁਨਹ ਫਕੀਰੈ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ਅਸ ੬, ੧ : ੩ (1012)

ਫਤਿਹ-(ਅ. فتح ਫਤਹ) ਜਿੱਤ, ਕਾਮਯਾਬੀ, ਸਫਲਤਾ

ਫਾਹੇ ਕਾਟੇ ਮਿਟੇ ਗਵਨ ਫਤਿਹ ਭਈ ਮਨਿ ਜੀਤ॥

- ਗਉ ੫, ਬਾਅ ੩੮੯ : ੧ (258)

ਫਦੀਹਤਿ-(ਅ. فديحت ਫਜੀਹਤ) ਵਿੰਸ਼ਟਾ, ਟੱਟੀ, ਮਲ-ਮੂੜ੍ਹ

ਫੋਲਿ ਫਦੀਹਤਿ ਮੁਹਿ ਲੈਨਿ ਭੜਾਸਾ ਪਾਣੀ ਦੇਖਿ ਸਗਾਹੀ ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ਵਾਰ ੨੬੯, ੧, ੧:੨ (149)

ਫਨ-(ਫਾ. فن) ਫਲ, ਧੋਖਾ, ਨਾਸਵੰਤ, ਭਾਵ ਮਾਇਆ

ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਭਾਈ ਸੁਤ ਬਨਿਤਾ ਹਿਤੁ ਲਾਗੋ ਸਭ ਫਨ ਕਾ॥

- ਸਾਰ ਕਬ, ੯, ੧*: ੨ (1253)

ਚੇਤਸਿ ਨਾਹੀ ਦੁਨੀਆ ਫਨ ਖਾਨੇ॥

- ਸੂਹੀ ਰਵਿ, ੨, ੩: ੪ (794)

ਫਨਾਇ-(ਫਾ. فنا) ਮਿੱਟ ਜਾਣ ਵਾਲਾ, ਫਨਾਹ ਹੋ ਜਾਣ ਵਾਲਾ

ਬੰਦੇ ਚਸਮ ਦੀਦੰ ਫਨਾਇ॥

- ਤਿਲੰ ੫, ੧, ੧*: ੧ (723)

ਫੰਨੀ-(ਫਾ. فنّی) ਚਤੁਰਤਾ ਫਰੇਬ ਵਾਲੀ

ਧ੍ਰਿਗੁ ਤਨੁ ਧ੍ਰਿਗੁ ਧਨੁ ਧ੍ਰਿਗੁ ਇਹ ਮਾਇਆ ਧ੍ਰਿਗੁ ਧ੍ਰਿਗੁ ਮਤਿ ਬੁਧਿ ਫੰਨੀ॥

- ਬਿਲਾ ਕਬ, ੯, ੧: ੧ (857)

ਫਰਕੁ-(ਫਾ. فرق) ਅੰਤਰ, ਭੇਦ

ਸਭਨਾ ਨਦਰਿ ਏਕ ਹੈ ਆਪੇ ਫਰਕੁ ਕਰੇਇ॥

- ਵਡ ੩, ੨, ੪: ੧ (559)

ਫਰੋਸਤਾ-(ਫਾ. فرستہ) ਫਰਿਸ਼ੂਹ) ਖੁਦਾ ਦਾ ਦੂਤ, ਰੱਬ ਦਾ ਸੁਨੇਹੀ, ਏਲਚੀ, ਦੇਵਤਾ

ਅਜਰਾਈਲੁ ਫਰੋਸਤਾ ਤਿਲ ਪੀੜੇ ਘਾਣੀ॥

- ਗਉ ੪, ਵਾਰ ੨੨ : ੫ (315)

ਫਰੋਸੀ-(ਫਾ. فروشی) ਫਰੋਸ਼ੀਦਨ) ਵੇਚਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ

ਓਹੁ ਗਲ ਫਰੋਸੀ ਕਰੇ ਬਹੁਤੇਰੀ ਓਸ ਦਾ ਬੋਲਿਆ ਕਿਸੈ ਨ ਭਾਇਆ॥

(ਭਾਵ ਗਲਾਂ ਦਾ ਖਟਿਆ ਖਾਣਾ)

- ਗਉ ੪, ਵਾਰ ੮੮, ੪, ੨: ੩ (303)

ਫਾਦਲ-(ਅ. فضل) ਫਜ਼ਲ) ਵਾਧੂ, ਫਜ਼ਲ

ਪਿਰ ਕੈ ਕਾਮਿ ਨ ਆਵਈ ਬੋਲੇ ਫਾਦਿਲ ਬਾਦਿ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੫. ੫: ੨ (56)

ਫਾਨੀ-(ਅ. فانی) ਨਾਸਵਾਨ, ਨਾਸ ਹੋਣ ਵਾਲਾ

ਦੁਨੀਆ ਮੁਕਾਮੇ ਫਾਨੀ ਤਹਕੀਕ ਦਿਲ ਦਾਨੀ॥

- ਤਿਲੰ ੧, ੧, ੧*: ੧ (721)

ਫਾਵਾ-(ਫਾ. فوہ) ਫਾਵਾਹ) ਬੇਇਜ਼ਤ ਅਪਮਾਣਿਤ

ਤਤ ਸੁਣਿਆ ਸਭਤੁ ਜਗਤ ਵਿਚਿ ਭਾਈ ਵੇਮੁਖੁ ਸਣੈ ਨਫਰੈ ਪਉਲੀ ਪਉਦੀ

ਫਾਵਾ ਹੋਇ ਕੈ ਉਠਿ ਘਰਿ ਆਇਆ॥

- ਗਉ ੪, ਵਾਰ ੧੨੮, ੪, ੧: ੪ (306)

ਫਿਕਰੁ-(ਅ. فکر, ਫਿਕਰ) ਸੋਚ, ਚਿੰਤਾ, ਵੀਚਾਰ

ਬੇਦ ਕਤੋਬ ਇਫਤਰਾ ਭਾਈ ਦਿਲ ਕਾ ਫਿਕਰੁ ਨ ਜਾਇ॥

- ਤਿਲੀ ਕਥ, ੧, ੧ : ੧ (727)

ਫਿਲਹਾਲ-(ਫਾ. في الحال, ਫਿਲਹਾਲ) ਇਸੇ ਵੇਲੇ, ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਭਾਵ ਬੁੜ੍ਹ - ਚਿਰੀ

ਦੁਨੀਆ ਚੀਜ਼ ਫਿਲਹਾਲ ਸਗਲੇ ਸਚੁ ਸੁਖੁ ਤੇਰਾ ਨਾਉ॥

(ਹੁਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਭਾਵ ਬੋੜੇ ਸਮੇਂ ਲਈ)

- ਤਿਲੀ ਪ, ੪, ੪ : ੧ (724)

ਫਿਲਹਾਲਾ-ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ, ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ, ਭਾਵ ਬੁੜ੍ਹ-ਚਿਰਾ ਵੇਖੋ 'ਫਿਲਹਾਲ'

ਦਿਲ ਮਹਿ ਜਾਨਹੁ ਸਭ ਫਿਲਹਾਲਾ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਸੋਲਾ ੧੨, ੮ : ੧ (1084)

ਫੀਲੁ-(ਅ. فيل, ਫੀਲ, ਫਾ. فيل, ਪੀਲ) ਹਾਥੀ

ਫੀਲੁ ਰਬਾਬੀ ਬਲਦੁ ਪਖਾਵਜ ਕਉਆ ਤਾਲ ਬਜਾਵੈ॥

- ਆਸਾ ਕਥ, ੬, ੧ : ੧ (477)

ਫੁਰਮਾਇ-(ਫਾ. فرمان, ਫਰਮਾਨ, (ਹੁਕਮ) فرمان, ਫਰਮੂਦਨ) ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ, ਫਰਮਾਣ ਕਰਨਾ

ਕਾਜੀ ਮੁਲਾ ਬਿਨਤੀ ਫੁਰਮਾਇ॥ (ਭਾਵ ਕਹੋ)

- ਭੈਰ ਨਾਮ, ੧੦, ੨੨ : ੧ (1166)

ਫੁਰਮਾਇਓ-ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ, ਵੇਖੋ 'ਫੁਰਮਾਇ'

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਜ ਅਬਿਚਲੁ ਅਟਲੁ ਆਇ ਪੁਰਖਿ ਫੁਰਮਾਇਓ॥

- ਸਵ ੧, ੭ : ੬ (1390)

ਫੁਰਮਾਇਅੜੈ-ਹੁਕਮ ਕਰਨ ਕਰਕੇ, ਵੇਖੋ 'ਫੁਰਮਾਇ'

ਸਾਹੈ ਕੈ ਫੁਰਮਾਇਅੜੈ ਜੀ ਦੇਹੀ ਵਿਚਿ ਜੀਉ ਆਇ ਪਇਆ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ੩੧, ੧ : ੩ (1007)

ਫੁਰਮਾਇਆ-ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ, ਕਿਹਾ, ਵੇਖੋ 'ਫੁਰਮਾਇ'

ਰਾਤਿ ਦਿਹੈ ਕੈ ਫਾਰ ਪੁਰਹੁ ਫੁਰਮਾਇਆ॥

- ਮਾਰ ੧, ਭਾਰ ੨੭ : ੨ (150)

ਫੁਰਮਾਇਸਿ-(ਫਾ. فرمائش, ਫਰਮਾਇਸ਼) ਹੁਕਮ, ਤਲਬ, ਹੁਕਮ ਵਜੋਂ ਮੰਗਣਾ

ਲਖਾ ਉਪਰਿ ਫੁਰਮਾਇਸਿ ਤੇਰੀ ਲਖ ਉਠਿ ਰਾਖਹਿ ਮਾਨੁ॥

- ਆਸਾ ੧, ੩੧, ੧ : ੨ (358)

ਫੁਰਮਾਇਸੀ-(ਫਾ. فرمائشی, ਫਰਮਾਇਸ਼ੀ) ਹੁਕਮ

ਬਹੁਤੁ ਕਰਹਿ ਫੁਰਮਾਇਸੀ ਵਰਤਹਿ ਹੋਇ ਅਫਾਰ॥

- ਸਿਰੀ ਪ, ੭੧, ੧ : ੩ (42)

ਫੁਰਮਾਈ-(ਫਾ. فرمان, ਫਰਮੂਦਨ) ਹੁਕਮ ਕੀਤੀ ਹੋਈ

ਕਰਣੀ ਕਾਰ ਪੁਰਹੁ ਫੁਰਮਾਈ॥ (ਭਾਵ ਨਿਸਚਿਤ ਕੀਤੀ)

- ਆਸਾ ੩, ੪੬, ੨ : ੧ (363)

ਫੁਰਮਾਈਐ-ਹੁਕਮ ਕਰੇ, ਕਰੇ, ਵੇਖੋ 'ਫੁਰਮਾਇ'
ਹਉ ਗੋਲਾ ਲਾਲਾ ਤੁਧੁ ਮੈ ਹੁਕਮੁ ਫੁਰਮਾਈਐ॥

- ਸੋਰ ੪, ਵਾਰ ੨ : ੪ (643)

ਫੁਰਮਾਏ-ਹੁਕਮ ਕਰੇ, ਵੇਖੋ 'ਫੁਰਮਾਈ'
ਜਿਵ ਫੁਰਮਾਏ ਤਿਵ ਤਿਵ ਪਾਹਿ॥

- ਜਪੁ ੧, ੧੯ : ੯ (4)

ਫੁਰਮਾਣੁ-(ਫ਼ਾ. فرمان) (1) ਹੁਕਮ
ਅਮਲੁ ਕਰਮੁ ਅਮਲੁ ਫੁਰਮਾਣੁ॥

- ਜਪੁ ੧, ੨੬ : ੮ (5)

(2) ਹੁਕਮ ਨਾਮਾ, ਸ਼ਾਹੀ ਫੁਰਮਾਨ
ਸਚਾ ਤੇਰਾ ਹੁਕਮੁ ਸਚਾ ਫੁਰਮਾਣੁ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੨੨, ੧, ੧ : ੫ (463)

ਫੁਰਮਾਣੈ-ਹੁਕਮ ਵਿਚ, ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਫੁਰਮਾਣੁ' (1)
ਸਾਧਿਕ ਸਿਧ ਗੁਰੁ ਬਹੁ ਚੇਲੇ ਖੋਜਤ ਫਿਰਹਿ ਫੁਰਮਾਣੈ॥

- ਰਾਮ ੧, ਸਿਰੀ ੨੩ : ੩ (946)

ਫੁਰਮਾਨੀ-(ਫ਼ਾ. فرمانبرداري) ਫੁਰਮਾਨਬਰਦਾਰੀ) ਅਗਿਆਕਾਰਤਾ, ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ
ਫੁਰਮਾਨੀ ਹੈ ਕਾਰ ਖਸਮਿ ਪਠਾਇਆ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੦ : ੫ (142)

ਫੁਰਮਾਨੁ-ਹੁਕਮ, ਵੇਖੋ 'ਫੁਰਮਾਣੁ'
ਸਚੁ ਤੇਰਾ ਫੁਰਮਾਨੁ ਸਬਦੇ ਸੋਹਿਆ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੨੬ : ੪ (150)

ਫੁਰਮਾਵਹਿ-ਹੁਕਮ ਕਰੇ, ਵੇਖੋ 'ਫੁਰਮਾਇ'
ਜਿਉ ਫੁਰਮਾਵਹਿ ਤਿਉ ਚਲਾ ਸਚੁ ਲਾਲ ਪਿਆਰੇ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ਅਸ ੪, ੧* : ੨ (1010)

ਫੁਰਮਾਵੈ-ਹੁਕਮ ਕਰੇ, ਵੇਖੋ 'ਫੁਰਮਾਇ'
ਅਲਹ ਅਵਲਿ ਦੀਨ ਕੈ ਸਾਹਿਬੁ ਜੋਰੁ ਨਹੀ ਫੁਰਮਾਵੈ॥

- ਆਸਾ ਕਬ, ੧੨, ੧ : ੨ (480)

ਬਸਤਨੀ-(ਫ਼ਾ. بَسْتَنِي ਬਸਤਨ) ਬੰਨ੍ਹਣਾ; ਤੈਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹੇਗਾ
ਜਬ ਅਜਰਾਈਲੁ ਬਸਤਨੀ ਤਬ ਚਿ ਕਾਰੇ ਬਿਦਾਇ॥

- ਤਿਲੈ ੫, ੧, ੩ : ੨ (723)

ਬਹਲ-(ਫ਼ਾ. بَهْل, ਬਿਹਿਲ) ਅਰਪਣ, ਭੇਟਾ
ਪ੍ਰਾਨ ਮਨੁ ਧਨੁ ਸੰਤ ਬਹਲ॥

- ਮਾਲੀ ੫, ੪, ੧ : ੪ (987)

ਬਹਾਨਾ-(ਫ਼ਾ. بَهَانَا ਬਹਾਨਹ) ਦਲੀਲ, ਹੀਲ-ਹੁਜਤ
ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸੇਵਕੁ ਸੇਵ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਕਿਆ ਕੋ ਕਹੈ ਬਹਾਨਾ॥

- ਬਿਲਾ ੩, ੩, ੧ : ੧ (797)

ਬਹਾਨੈ-ਜੁਗਤ ਨਾਲ, ਵੇਖੋ 'ਬਹਾਨਾ'
ਕਰਉ ਅਢਾਈ ਧਰਤੀ ਮਾਗੀ ਬਾਵਨ ਰੁਪਿ ਬਹਾਨੈ॥

- ਪ੍ਰਭਾ ੧, ਅਸ ੪, ੩ : ੧ (1344)

ਬਕਰੀਦਿ-(ਅ. بَقْرِيَّةٌ ਬਕਰ-ਈਦ) ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਈਦ ਜੋ ਹਜ਼ਰਤ ਇਬਰਾਹੀਮ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ
ਅੱਲਾ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਮਨਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਜਾ ਕੈ ਈਦਿ ਬਕਰੀਦਿ ਕੁਲ ਗਊ ਰੇ ਬਧੁ ਕਰਹਿ
ਮਾਨੀਅਹਿ ਸੇਖ ਸਹੀਦ ਪੀਰਾ॥

- ਮਲਾ ਰਵਿ, ੨, ੨ : ੧ (1293)

ਬਖਸ-(ਫ਼ਾ. بَخْس, بَخْش ਬਖਸ਼, ਬਖਸ਼ਿਸ਼) ਦਾਤ, ਬਖਸ਼ਿਸ਼, ਮਿਹਰ
ਸਭਨਾ ਕਾ ਦਾਤਾ ਏਕੁ ਹੈ ਆਪੇ ਬਖਸ ਕਰੇਇ॥

- ਸਿਰੀ ੩, ੪੨, ੪ : ੧ (30)

ਬਖਸਹਿ-ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇ, ਮਿਹਰ ਕਰੇ, ਵੇਖੋ 'ਬਖਸ'
ਇਕਨਾ ਬਖਸਹਿ ਮੇਲਿ ਲੈਹਿ ਗੁਰਮਤੀ ਤੁਧੈ ਲਾਇਆ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੩ : ੪ (139)

ਬਖਸਣਹਾਰ-(ਫ਼ਾ. بَخْشَانْدِه بَخْش ਬਖਸ਼ਿੰਦਾ, ਬਖਸ਼) ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਾ, ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ
ਗੁਰ ਸਰਣਾਈ ਭਜਿ ਪਏ ਬਖਸੇ ਬਖਸਣਹਾਰ॥

- ਆਸਾ ੩, ਅਸ ੩੭, ੩ : ੨ (430)

ਬਖਸਣਹਾਰਾ-ਬਖਸਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਵੇਖੋ 'ਬਖਸਣਹਾਰ'
ਆਪੇ ਮੇਲਿ ਮਿਲੀਐ ਜੀਉ ਆਪੇ ਬਖਸਣਹਾਰਾ॥

- ਗਉ ੩, ਛੰਤ ੩, ੪ : ੨ (245)

ਬਖਸਣਹਾਰੁ-ਬਖਸਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਵੇਖੋ 'ਬਖਸਣਹਾਰ'
ਤੁਧੁ ਜੇਵਡੁ ਦਾਤਾ ਕੋ ਨਹੀ ਤੂ ਬਖਸਣਹਾਰੁ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ਅਸ ੫, ੬ : ੨ (1011)

ਬਖਸੰਦ-(ਫ਼ਾ. ۰ شمس۰ ਬਖਸਿੰਦਹ) ਬਖਸਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ
ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਦਇਆਲ ਬਖਸੰਦ॥

- ਗਉ ੫, ਸੁਖ ੧੬, ੧ : ੮ (284)

ਬਖਸੰਦਗੀ-(ਫ਼ਾ. ۰ شمس۰ ਬਖਸੰਦਗੀ) ਬਖਸਿਸ਼, ਭਾਵ 'ਬਖਸੰਦ'
ਤੇਰੀ ਪਨਹ ਖੁਦਾਇ ਤੂ ਬਖਸੰਦਗੀ॥

- ਆਸਾ ਫਰ, ੧, ੪ : ੧ (488)

ਬਖਸੰਦਾ-ਬਖਸਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਵੇਖੋ 'ਬਖਸੰਦ'
ਲੇਖਾ ਕੋਇ ਨ ਪੁਛਈ ਜਾ ਹਰਿ ਬਖਸੰਦਾ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਵਾਰ ੭ : ੬ (1096)

ਬਖਸੰਦੁ-ਬਖਸਣਹਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਬਖਸੰਦ'
ਗੁਰੁ ਕਰਤਾ ਗੁਰੁ ਸਦ ਬਖਸੰਦੁ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੯, ੧੨ : ੨ (1080)

ਬਖਸਨਹਾਰ-(ਫ਼ਾ. ۰ شمس۰ ਬਖਸਿੰਦਹ) ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ
ਬਖਸਨਹਾਰ ਬਖਸਿ ਲੈ ਨਾਨਕ ਪਾਰਿ ਉਤਾਰ॥

- ਗਉ ੫, ਬਾਅ ਪ੨੨ : ੨ (261)

ਬਖਸਨਹਾਰਾ-ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਵੇਖੋ 'ਬਖਸਨਹਾਰ'
ਅਸੰਖ ਖਤੇ ਖਿਨ ਬਖਸਨਹਾਰਾ॥

- ਗਉ ੫, ਬਾਅ ੪੯ : ੭ (260)

ਬਖਸਨਹਾਰੇ-ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਵੇਖੋ 'ਬਖਸਨਹਾਰ'
ਹਮ ਅਪਰਾਧੀ ਸਦ ਭੁਲਤੇ ਤੁਮੁ ਬਖਸਨਹਾਰੇ॥

- ਬਿਲਾ ੫, ੩੪, ੧* : ੨ (809)

ਬਖਸਾਇ-(ਫ਼ਾ. ۰ شمس۰ ਬਖਸੀਦਨ) ਮੁਆਫ਼ ਕਰਵਾਣਾ
ਸਭੇ ਗੁਨਹ ਬਖਸਾਇ ਲਇਓਨੁ ਮੇਲੇ ਮੇਲਣਹਾਰਿ॥

- ਆਸਾ ੩, ਅਸ ੩੪, ੮ : ੧ (428)

ਬਖਸਾਇਆ-ਮੁਆਫ਼ ਕਰਾਇਆ, ਵੇਖੋ 'ਬਖਸਾਇ'
ਅਵਗਣ ਗੁਣੀ ਬਖਸਾਇਆ ਹਰਿ ਸਿਉ ਲਿਵ ਲਾਈ॥

- ਆਸਾ ੩, ਅਸ ੩੩, ੧* : ੧ (428)

ਬਖਸਾਈਅਹਿ-ਮੁਆਫ਼ ਕਰਾਏ ਜਾਣਗੇ, ਵੇਖੋ 'ਬਖਸਾਇ'
ਪੂਰੈ ਗੁਰਿ ਬਖਸਾਈਅਹਿ ਸਭਿ ਗੁਨਹ ਫਕੀਰੈ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ਅਸ ੬, ੧ : ੪ (1012)

ਬਖਸਾਵਣਿਆ-ਬਖਸੀਦੇ (ਮੁਆਫ਼ ਕਰੀਦੇ) ਹਨ

ਅਵਗਣਿ ਮੁਠੀ ਮਹਲੁ ਨ ਪਾਏ ਅਵਗਣ ਗੁਣਿ ਬਖਸਾਵਣਿਆ॥

- ਮਾਰ ੧, ਅਸ ੧, ੬ : ੩ (109)

ਬਖਸਾਤੇ-ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤੇ, ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਵੇਖੋ 'ਬਖਸਾਇ'

ਹਮ ਅਪਰਾਧੀ ਤੁਮੁ ਬਖਸਾਤੇ॥

- ਭੈਰ ੫, ੨੩, ੧ : ੨ (1141)

ਬਖਸਿ-(1) ਬਖਸ਼ ਕੇ, ਮੁਆਫ਼ ਕਰਕੇ, ਵੇਖੋ 'ਬਖਸਾਇ'

ਆਪੇ ਜਗਜੀਵਨੁ ਸੁਖਦਾਤਾ ਆਪੇ ਬਖਸਿ ਮਿਲਾਏ॥

- ਸਿਰੀ ੩, ੪੮, ੨ : ੧ (32)

(2) ਮਿਹਰ ਕਰਕੇ, ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਕੇ, ਵੇਖੋ 'ਬਖਸ'

ਗੁਰਮੁਖਿ ਬਖਸਿ ਜਮਾਈਅਨੁ ਮਨਮੁਖੀ ਮੂਲੁ ਗਵਾਇਆ॥

- ਗਉ ੪, ਵਾਰ ੯੯, ੪ : ੧ : ੨ (304)

ਬਖਸਿਓਸੁ-ਉਸ ਨੇ ਬਖਸ਼ ਦਿਤਾ, ਵੇਖੋ 'ਬਖਸਾਇ'

ਜਿਥੈ ਕੇ ਵੇਖੈ ਤਿਥੈ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਹਰਿ ਬਖਸਿਓਸੁ ਸਭੁ ਜਹਾਨੁ॥

- ਬਿਲਾ ੪, ਵਾਰ ੧੦ : ੩ (853)

ਬਖਸਿਓਨੁ-ਉਸਨੇ ਬਖਸ਼ਿਆ, ਵੇਖੋ 'ਬਖਸ'

ਭਗਤਿ ਖਜਾਨਾ ਬਖਸਿਓਨੁ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੁ॥

- ਸੂਹੀ ੩, ਵਾਰ ੪ : ੫ (786)

ਬਖਸਿਅਨੁ-ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਖਸ਼ੇ, ਮੁਆਫ਼ ਕੀਤੇ, ਵੇਖੋ 'ਬਖਸਾਇ'

ਕਉਣ ਕਉਣ ਅਪਰਾਧੀ ਬਖਸਿਅਨੁ ਪਿਆਰੇ ਸਾਢੈ ਸਬਦਿ ਵੀਚਾਰਿ॥

- ਸੋਰ ੩, ਅਸ ੨, ੨ : ੧ (638)

ਬਖਸਿਆ-(1)ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਵੇਖੋ 'ਬਖਸ'

ਨਾਨਕ ਕਉ ਗੁਰਿ ਬਖਸਿਆ ਨਾਮੈ ਸੀਗਿ ਜੁਟਾ॥

- ਗਉ ੪, ਵਾਰ ੨੯ : ੫ (315)

(2) ਮੁਆਫ਼ ਕੀਤਾ, ਵੇਖੋ 'ਬਖਸਾਇ'

ਭੂਲ ਚੁਕ ਅਪਨਾ ਬਾਰਿਕੁ ਬਖਸਿਆ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਭਗਵਾਨਾ॥

- ਆਸਾ ੫, ੪੮, ੧ : ੨ (383)

ਬਖਸਿਹਿ-(1) ਬਖਸ਼ ਦੇਵੇ, ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੇ, ਵੇਖੋ 'ਬਖਸਾਇ'

ਲੂਣ ਹਰਾਮੀ ਨਾਨਕੁ ਲਾਲਾ ਬਖਸਿਹਿ ਤੁਧੁ ਭਛਿਆਈ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ੬, ੪ : ੧ (991)

(2) ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇ, ਮਿਹਰ ਕਰੇ, ਵੇਖੋ 'ਬਖਸ'

ਇਕਨਾ ਬਖਸਿਹਿ ਮੇਲਿ ਨੈਹਿ ਇਕਿ ਦਰਗਹ ਮਾਰਿ ਕਢੇ ਕੁਤਿਆਰ॥

- ਆਸਾ ੩, ੩੨, ੩ : ੨ (427)

ਬਖਸਿੰਦ-ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਵੇਖੋ 'ਬਖਸਾਇ'

ਜੀਅ ਜੰਤ ਸਗਲੇ ਬਖਸਿੰਦ॥

- ਗੋਂਡ ੫, ੧੫, ੧ : ੪ (866)

ਬਖਸਿੰਦਾ-ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਵੇਖੋ 'ਬਖਸਨਹਾਰ'
ਗੁਰੁ ਦਇਆਲੂ ਸਦਾ ਬਖਸਿੰਦਾ॥

- ਮਾਝ ਪ, ਸੋਲਾ ੪, ੧ : ੨ (1074)

ਬਖਸਿੰਦੁ-(1) ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਵੇਖੋ 'ਬਖਸਨਹਾਰ'
ਨਾਨਕ ਸਗਲੇ ਦੋਖ ਉਤਾਰੀਅਨੁ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਬਖਸਿੰਦੁ॥

- ਸਿਰੀ ਪ, ੮੨, ੪ : ੩ (46)

(2) ਬਖਸਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਦਾਤ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਾ, ਵੇਖੋ 'ਬਖਸੰਦ'
ਸੰਤ ਅਰਾਧਨਿ ਸਦਾ ਸਦਾ ਸਭਨਾ ਕਾ ਬਖਸਿੰਦੁ॥

- ਮਾਝ ਪ, ਦਿਨ ੩ : ੧ (137)

ਬਖਸੀ-ਮੁਆਫ਼ ਕਰੋ, ਵੇਖੋ 'ਬਖਸਾਇ'
ਬਖਸੀ ਹਿੰਦੁ ਮੈ ਤੇਰੀ ਗਾਇ॥

- ਭੈਰ ਨਾਮ, ੧੦, ੨੨ : ੨ (1166)

ਬਖਸੀਅਹਿ-ਬਖਸੇ ਜਾਂਦੇ, ਭਾਵ ਮਾਫ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ, ਵੇਖੋ 'ਬਖਸਾਇ'
ਨਾਨਕ ਬਖਸੇ ਬਖਸੀਅਹਿ ਨਾਹਿ ਤ ਪਾਹੀ ਪਾਹਿ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੨੪੪, ੧, ੧ : ੩ (149)

ਬਖਸੀਅਨੁ-ਬਖਸੀ (ਭਾਵ ਦਾਤ ਵਜੋਂ ਦਿਤੀ) ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਵੇਖੋ 'ਬਖਸ'
ਹਰਿ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਨਿਤ ਨਾਵੈ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਬਖਸੀਅਨੁ ਨਿਤ ਚੜੈ ਸਵਾਈ॥

- ਗਉ ੪, ਵਾਰ ੩੦੪, ੪, ੨ : ੩ (316)

ਬਖਸੀਐ-ਬਖਸੀ (ਭਾਵ ਦਾਤ ਵਜੋਂ ਦਿਤੀ) ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਵੇਖੋ 'ਬਖਸ'
ਸਿਫਤਿ ਜਿਨਾ ਕਉ ਬਖਸੀਐ ਸੇਈ ਪੋਤੇਦਾਰ॥

- ਸਾਰ ੪, ਵਾਰ ੫੪, ੨, ੨ : ੧ (1239)

ਬਖਸੀਸ-ਦਾਤ, ਬਖਸਿਸ਼, ਮਿਹਰ, ਵੇਖੋ 'ਬਖਸ'
ਇਕਨਾ ਹੁਕਮੀ ਬਖਸੀਸ ਇਕਿ ਹੁਕਮੀ ਸਦਾ ਭਵਾਈਅਹਿ॥

- ਜਪੁ ੧, ੨ : ੪ (1)

ਬਖਸੀਸੀ-ਬਖਸਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਦਾਤਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਬਖਸੰਦ'
ਤੂੰ ਬਖਸੀਸੀ ਅਗਲਾ ਨਿਤ ਦੇਵਹਿ ਚੜਹਿ ਸਵਾਇਆ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੨ : ੪ (467)

ਬਖਸੇ-(1) ਦਾਤ ਦੇਵੇ, ਮਿਹਰ ਕਰੇ, ਵੇਖੋ 'ਬਖਸ'
ਜਿਸ ਨੇ ਬਖਸੇ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ॥

- ਜਪੁ ੧, ੨੫ : ੧੬ (5)

(2) ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੇ, ਵੇਖੋ 'ਬਖਸਾਇ'
ਜੇ ਗੁਰੁ ਭਿੜਕੇ ਤ ਮੀਠਾ ਲਾਗੈ ਜੇ ਬਖਸੇ ਤ ਗੁਰ ਵਡਿਆਈ॥

- ਸੁਗੀ ੪, ਅਸ ੧, ੨੫ : ੧ (758)

ਬਖਸੇ-ਦਾਤ ਦੇਵੇ, ਵੇਖੋ 'ਬਖਸ'
ਸਿਫਤਿ ਖਜਾਨਾ ਬਖਸ ਹੈ ਜਿਸੁ ਬਖਸੈ ਸੋ ਖਰਚੈ ਖਾਇ॥

- ਬਿਹਾ ੪, ਵਾਰ ੧੪, ੩, ੨ : ੧ (548)

ਬਖੀਲ-(ਅ. بخیل ਬਖੀਲ) ਕੰਜਸ, ਸ਼ੂਮ, ਤੰਗ-ਦਿਲ; ਚੁਗਲਖੋਰ
ਬਦਬਖਤ ਹਮ ਚੁ ਬਖੀਲ ਗਾਫਿਲ ਬੇਨਜਰ ਬੇਬਾਕ॥

- ਤਿਲੀ ੧, ੧, ੪ : ੧ (721)

ਬਖੀਲੀ-(ਅ. بخیلی ਬਖੀਲੀ) ਚੁਗਲੀ, ਬਦਖੋਰੀ
ਮਨਮੁਖ ਤਿਨ ਕੀ ਬਖੀਲੀ ਕਿ ਕਰੇ ਜਿ ਸਚੈ ਸਬਦਿ ਸਵਾਰੇ॥

- ਸਾਰ ੪, ਵਾਰ ੩੨੨, ੩, ੨ : ੫ (1249)

ਬਖੋਰਹੁ-(ਫ਼ਾ. بخورم ਖੁਰਦਨ (ਖਾਣਾ), بخور ਬਖੁਰ (ਖਾਉਂ)), ਖਾਓ, ਸੇਵਨ ਕਰੋ
ਹਕੁ ਹਲਾਲੁ ਬਖੋਰਹੁ ਖਾਣਾ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੧੨, ੧੧ : ੧ (1084)

ਬਖੋਰਾਇ-(ਫ਼ਾ. بخورم ਖੁਰਦਨ) ਤੂੰ ਖਾਂਦਾ ਹੈਂ
ਗੈਬਾਨ ਹੈਵਾਨ ਹਰਾਮ ਕੁਸਤਨੀ ਮੁਰਦਾਰ ਬਖੋਰਾਇ॥

- ਤਿਲੀ ੫, ੧, ੨ : ੧ (723)

ਬਗੀਚਾ-(ਫ਼ਾ. باغچا ਬਾਗਚਾ) ਛੋਟਾ ਬਾਗ
ਏਕੁ ਬਗੀਚਾ ਪੇਡ ਘਨ ਕਰਿਆ॥

- ਆਸਾ ੫, ਪ੬, ੧ : ੧ (385)

ਬਜਗਾਰੀ-(ਫ਼ਾ. بجاگر ਬਜਹ+ਗਾਰੀ) ਪਾਪ, ਬੁਰਾਈ, ਗੁਨਾਹ
ਦੇਉ ਜਬਾਬੁ ਹੋਇ ਬਜਗਾਰੀ॥

- ਭੈਰ ਕਥ, ੧੫, ੪ : ੨ (1161)

ਬਜਾਰਹਿ-(ਫ਼ਾ. بازار ਬਾਜ਼ਾਰ) ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੂੰ (ਉਹ ਸਥਾਨ ਜਿਥੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੋਵੇ)
ਬਜਾਰੀ ਸੋ ਜੁ ਬਜਾਰਹਿ ਸੋਧੈ॥
(ਸਰੀਰ ਰੂਪੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੂੰ)

- ਗੋਡ ਕਥ, ੧੦, ੩ : ੧ (873)

ਬਜਾਰੀ-(ਫ਼ਾ. بازار ਬਾਜ਼ਾਰੀ) ਅਵਾਰਾ, ਵਿੱਭਚਾਰੀ
ਬਜਾਰੀ ਸੋ ਜੁ ਬਜਾਰਹਿ ਸੋਧੇ॥ (ਭਾਵ ਕੰਜਰ)

- ਗੋਡ ਕਥ, ੧੦, ੩ : ੧ (873)

ਬੰਦ-(ਫ਼ਾ. بند ਬੰਦ) ਬੰਧਨ, ਸੰਗਲ
ਮਿਰਤਕ ਭਏ ਦਸੈ ਬੰਦ ਛੁਟੇ ਮਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਸਭ ਛੋਰੇ॥

- ਆਸਾ ਕਥ, ੧੮, ੫ : ੧ (480)

ਬਦ-(ਫ਼ਾ. بد ਬਦ) ਭੈੜਾ, ਬੁਰਾ, ਬਦ
ਬਨਿਤਾ ਛੋਡਿ ਬਦ ਨਦਰਿ ਪਰ ਨਾਰੀ॥

- ਪ੍ਰਭਾ ੫, ਅਸ ੨, ੫ : ੩ (1348)

ਬੰਦਉ-(ਫ਼ਾ. ١٤٥ ਬੰਦਾ) ਬੱਝਾ ਹੋਇਆ, ਸੇਵਕ, ਬੰਦਾ

ਬੰਦਉ ਹੋਇ ਬੰਦਗੀ ਗਰੈ॥

- ਗਉ ਕਬ, ਬਾਅ ੨੯ : ੩ (341)

ਬੰਦਸਿ-(ਫ਼ਾ. ١٤٥ ਬੰਦਸ) ਬਣਾਵਟ ਅਥਵਾ ਸ਼ਕਲ ਵਾਲਾ ਭਾਵ ਵਰਗਾ

ਤੈਡੀ ਬੰਦਸਿ ਮੈ ਕੋਇ ਨ ਡਿਠਾ ਤੁ ਨਾਨਕ ਮਨਿ ਭਾਣਾ॥(ਭਾਵ ਵਰਗਾ)

- ਰਾਮ ਪ, ਵਾਰ ੧੫੪, ਪ, ੧ : ੧ (964)

ਬੰਦਗੀ-(ਫ਼ਾ. ١٤٥ ਬੰਦਗੀ) ਭਗਤੀ, ਇਬਾਦਤ

ਬੰਦੇ ਬੰਦਗੀ ਇਕਤੀਆਰ॥

- ਗਉ ਕਬ, ੬੯, ੧* : ੧ (338)

ਸੇਖ ਫਰੀਦੈ ਧੈਰੁ ਦੀਜੈ ਬੰਦਗੀ॥

- ਆਸਾ ਫਰ, ੧, ੪ : ੨ (488)

ਬਦਦੁਆਇ-(ਫ਼ਾ. ١٤٥ ਬਦ+ਦੁਆ) ਬਦ-ਅਸੀਸ

ਲੈਦਾ ਬਦਦੁਆਇ ਤੂੰ ਮਾਇਆ ਕਰਹਿ ਇਕਤ॥

- ਸਿਰੀ ਪ, ੭੧, ੩ : ੧ (42)

ਬਦਨਾਉ-(ਫ਼ਾ. ١٤٥ ਬਦਨਾਮ) ਬੁਰੀ ਸ਼ੋਭਾ (ਸੋਅ) ਵਾਲਾ, ਬਦਨਾਮ

ਜਉ ਛੁਟਤਿ ਘਰਿ ਘਰਿ ਫਿਰੈ ਦੁਹ- ਚਾਹਣਿ ਬਦਨਾਉ॥

- ਸੋਰ ੪, ਵਾਰ ੭੨੪, ੩, ੨ : ੨ (645)

ਬਦਨਾਵੀ-(ਫ਼ਾ. ١٤٥ ਬਦਨਾਮੀ) ਭੈੜੀ ਸ਼ੋਭਾ

ਜੇ ਕੋ ਨਾਉ ਲਏ ਬਦਨਾਵੀ ਕਲਿ ਕੇ ਲਖਣ ਏਈ॥

- ਰਾਮ ੧, ਅਸ ੧, ੩ : ੨ (902)

ਬਦਫੈਲੀ-(ਫ਼ਾ. ١٤٥ ਬਦਫਿਅਲੀ) ਬੁਰੇ ਕੰਮ, ਬਦਕਾਰੀ, ਮੰਦੇ ਕੰਮ

ਖਾਇ ਖਾਇ ਕਰੇ ਬਦਫੈਲੀ ਜਾਣੁ ਵਿਸੁ ਕੀ ਵਾਤੀ ਜੀਉ॥

- ਮਾਝ ਪ, ੩੭, ੨ : ੩ (105)

ਬਦਬਖਤ-(ਫ਼ਾ. ١٤٥ ਬਦਬਖਤ) ਅਭਾਗਾ, ਮੰਦਭਾਗਾ

ਬਦਬਖਤ ਹਮ ਚੁ ਬਖੀਲ ਗਾਫਿਲ ਬੇਨਜਰ ਬੇਬਾਕ॥

- ਭਿਲੰ ੧, ੧, ੪ : ੧ (721)

ਬਦਰਾ-(ਅ. ١٤٥ ਬਦਰਾਹ) ਬੈਲਾ, ਤੋੜਾ, ਤੋਬਰਾ, ਝੋਲਾ

ਨਾਨਕ ਬਦਰਾ ਮਾਲ ਕਾ ਭੀਤਰਿ ਧਰਿਆ ਆਇ॥

- ਸੁਹੀ ੩, ਵਾਰ ੧੨੪, ੧, ੧ : ੧ (789)

ਬਦਲਹਾ-(ਫ਼ਾ. ١٤٥ ਬਦਲਾ) ਇਵਜ਼ ਵਿਚ, ਬਦਲੇ ਵਿਚ

ਦੁਲਭ ਜਨਮੁ ਚਿਰੰਕਾਲ ਪਾਇਓ ਜਾਤਉ ਕਉਡੀ ਬਦਲਹਾ॥

- ਸਾਰ ਪ, ੪, ੧ : ੧ (1203)

ਬਦਲਾਵਨਿ-ਬਦਲ ਵਿਚ, ਵੱਟੇ ਵਿਚ, ਇਵਜਾਨੇ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ, 'ਬਦਲਹਾ'
ਆਨ ਦੇਵ ਬਦਲਾਵਨਿ ਦੈਹਉ॥

- ਗੋਛ ਨਾਮ, ੬, ੧ : ੨ (874)

ਬਦਲੇ-ਬਦਲ ਵਿਚ, ਵੱਟੇ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਬਦਲਹਾ'
ਹੀਰੇ ਜੈਸਾ ਜਨਮੁ ਹੈ ਕਉਡੀ ਬਦਲੇ ਜਾਇ॥

- ਗਉ ੧, ੧੮, ੧ : ੨ (156)

ਬਦਲੈ-ਇਵਜਾ ਵਿਚ, ਵੱਟੇ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਬਦਲਹਾ'
ਇਹੁ ਮਾਣਕੁ ਜੀਉ ਨਿਰਮੋਲੁ ਹੈ ਇਉ ਕਉਡੀ ਬਦਲੈ ਜਾਇ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨੨, ੩ : ੩ (22)

ਬੰਦਾ-(ਫ਼ਾ. ۱۷ ਬੰਦਾ) ਦਾਸ, ਸੇਵਕ
ਵਖਤੁ ਵੀਚਾਰੇ ਸੁ ਬੰਦਾ ਹੋਇ॥

- ਸਿਰੀ ੪, ਵਾਰ ੪੪, ੧, ੧ : ੨ (84)

ਬੰਦਿ-(ਫ਼ਾ. ۱۷ ਬੰਦ) ਬੰਧਨ ਤੋਂ
ਬੰਦਿ ਖਲਾਸੀ ਭਾਣੈ ਹੋਇ॥

- ਜਪੁ ੧, ੨੫ : ੧੦ (5)

ਬੰਦਿਗੀ-(ਫ਼ਾ. ۱۷ ਬੰਦਗੀ) ਭਗਤੀ
ਕਰਿ ਬੰਦਿਗੀ ਛਾਡਿ ਮੈ ਮੇਰਾ॥

- ਸੂਹੀ ਰਵਿ, ੨, ੨ : ੩ (794)

ਬਦੀ-(ਫ਼ਾ. ۱۷ ਬਦੀ) ਬੁਰਾਈ
ਜੇ ਬਦੀ ਕਰੇ ਤਾ ਤਸੁ ਨ ਛੀਜੈ॥

- ਧਨਾ ੧, ੬, ੧ : ੨ (662)

ਬੰਦੀ-(1) ਦਾਸੀ, ਸੇਵਕ, ਵੇਖੋ 'ਬੰਦਾ'
ਮਾਇਆ ਬੰਦੀ ਖਸਮ ਕੀ ਤਿਨ ਅਗੈ ਕਮਾਵੈ ਕਾਰ॥

- ਸਿਰੀ ੪, ਵਾਰ ੧੮੪, ੩, ੨ : ੨ (90)

(2) ਬੰਧਨ, ਕੈਦ, ਵੇਖੋ 'ਬੰਦ'
ਬੰਦੀ ਅੰਦਰਿ ਸਿਫਤਿ ਕਰਾਏ ਤਾ ਕਉ ਕਹੀਐ ਬੰਦਾ॥

- ਆਸਾ ੧, ੩੬, ੪ : ੨ (359)

ਬਦੀਆ-(ਫ਼ਾ. ۱۷ ਬਦੀ) ਬੁਰਾਈਆਂ, ਪਾਪ
ਕੁਦਰਤਿ ਨੇਕੀਆ ਕੁਦਰਤਿ ਬਦੀਆ ਕੁਦਰਤਿ ਮਾਨੁ ਅਭਿਮਾਨੁ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੩੪, ੧, ੨ : ੬ (464)

ਬੰਦੀਖਾਨਾ-(ਫ਼ਾ. ۱۷ ਬੰਦੀਖਾਨਾ) ਕੈਦਖਾਨਾ, ਜੇਲ੍ਹ
ਲਬੁ ਅਪੋਰਾ ਬੰਦੀਖਾਨਾ ਅਉਗਣ ਪੈਰਿ ਲੁਹਾਰੀ॥

- ਬਸੰ ੧, ਅਸ ੮, ੩ : ੨ (1191)

ਬੰਦੇ-(ਫ਼ਾ. ੪੫ ਬੰਦਾਹ) ਸੇਵਕ, ਦਾਸ

ਹਮ ਮਸਕੀਨ ਖੁਦਾਈ ਬੰਦੇ ਤੁਮ ਰਾਜਸੁ ਮਨਿ ਭਾਵੈ॥

- ਆਸਾ ਕਬ, ੧੨, ੧ : ੧ (480)

ਨਗਜ ਤੇਰੇ ਬੰਦੇ ਦੀਦਾਰੁ ਅਪਾਰੁ॥

(ਭਾਵ ਭਗਤ)

- ਭੈਰ ੫, ੧੦, ੧ : ੧ (1138)

ਬੰਧ-ਬੰਧਨ, ਵੇਖੋ 'ਬੰਦ'

ਜੇਤੀ ਸਿਆਨਪ ਕਰਮ ਹਉ ਕੀਏ ਤੇਤੇ ਬੰਧ ਪਰੇ॥

- ਗਉ ੫, ੧੫੯, ੨ : ੧ (214)

ਬੰਧਨ-ਸੰਗਲ, ਜੰਗਲ, ਵੇਖੋ 'ਬੰਦ'

ਪੰਡਿਤੁ ਪੜੈ ਬੰਧਨ ਮੋਹ ਬਾਧਾ ਨਹ ਬੂਝੈ ਬਿਖਿਆ ਪਿਆਰਿ॥

- ਸਿਰੀ ੩, ੫੧, ੨ : ੨ (33)

ਬੰਧਨਾ-ਬੰਧਨ, ਪਕੜ, ਫਾਹੀ, ਵੇਖੋ 'ਬੰਦ'

ਹਉਮੈ ਏਈ ਬੰਧਨਾ ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਜੋਨੀ ਪਾਹਿ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੨੮, ੨ : ੨ (466)

ਬੰਧਨਿ-(1) ਬੰਧਨ ਸਦਕਾ, ਬੰਧਨ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਬੰਦ'

ਬੰਧਨਿ ਬਿਨਸੈ ਮੋਹ ਵਿਕਾਰ॥

- ਆਸਾ ੧, ਅਸ ੧੦, ੨ : ੨ (416)

ਇਕਨਾ ਮਨਮੁਖਿ ਸਬਦੁ ਨ ਭਾਵੈ ਬੰਧਨਿ ਬੰਧਿ ਭਵਾਇਆ॥

- ਸਿਰੀ ੩, ੨੪, ੪ : ੧ (69)

(2) ਰੱਸੀ, ਜੰਜੀਰ, ਸੰਗਲ, ਵੇਖੋ 'ਬੰਦ'

ਦਿਸਟਿ ਬਿਕਾਰੀ ਬੰਧਨਿ ਬਾਧੈ ਹਉ ਤਿਸਕੈ ਬਲਿ ਜਾਈ॥

- ਪ੍ਰਭਾ ੧, ੯, ੧ : ੧ (1329)

ਬੰਧਨੁ-ਫਾਹੀ, ਜਾਲ, ਵੇਖੋ 'ਬੰਦ'

ਬੰਧਚਿ ਬੰਧਨੁ ਪਾਇਆ॥

- ਰਾਮ ਕਬ, ੧੦, ੧ : ੧ (971)

ਬੰਧਾ-ਫਾਹੀ, ਬੰਧਨ, ਵੇਖੋ 'ਬੰਦ'

ਬਾਧਿਓ ਆਪਨ ਹਉ ਹਉ ਬੰਧਾ॥

- ਗਉ ੫, ਬਾਅ ੩੯ : ੫ (258)

ਬੰਧੁ-ਬੰਦਨ, ਵੇਖੋ 'ਬੰਦ'

ਮਾਇਆ ਮੋਹ ਬੰਧੁ ਪ੍ਰਭਿ ਕੀਤਾ॥

- ਗਉ ੫, ਬਾਅ ੩੪ : ੬ (257)

ਬਰਕਸ-(ਫ਼ਾ. عكس) ਬਰਅਕਸ)ਵਿਪਰੀਤ, ਉਲਟ, ਵਿਰੁੱਧ

ਦਿਨ ਕੀ ਬੈਠ ਖਸਮ ਕੀ ਬਰਕਸ ਇਹ ਬੇਲਾ ਕਤ ਆਈ॥

- ਗਉ ਕਬ, ੫੪, ੩ : ੧ (335)

ਬਰਕਤਿ-(ਅ. مركات ਬਰਕਤ) (1) ਅਧਿਕਤਾ, ਵ੍ਰਿਧੀ, ਵਾਧਾ, ਦੂਣ-ਸਵਾਈ

ਬਰਕਤਿ ਤਿਨ ਕਉ ਅਗਲੀ ਪੜਦੇ ਰਹਨਿ ਦਰੁਦ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧, ੩ : ੩ (53)

(2) ਬਦੌਲਤ, ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਦਕਾ

ਜੋ ਮਨਿ ਚਿਤਿ ਇਕੁ ਅਰਾਧਤੇ ਤਿਨ ਕੀ ਬਰਕਤਿ ਖਾਹਿ ਅਸੰਖ ਕਰੋਤੇ॥

- ਗਉ ੪, ਵਾਰ ੧੧ : ੨ (306)

ਬਰਕਤੀ-ਬਰਕਤ ਸਦਕਾ, ਬਖਸਿਸ਼ ਸਦਕਾ, ਵੇਖੋ 'ਬਰਕਤਿ'(2)

ਪੰਡਿਤ ਤਿਨ ਕੀ ਬਰਕਤੀ ਸਭੁ ਜਗਤੁ ਖਾਇ ਜੋ ਰਤੇ ਹਰਿ ਨਾਇ॥

- ਸੋਰ ੪, ਵਾਰ ੧੨੨, ੩, ੨ : ੩ (647)

ਬਰਖੁਰਦਾਰ-(ਫ਼ਾ. مبرور دار ਬਰਖੁਰਦਾਰ)ਚੰਗੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ, ਅਜਿਜ਼, ਖੁਸ਼-ਕਿਸਮਤ, ਭਲਾ ਬੱਚਾ

ਖੁਦਾਇ ਏਕੁ ਬੁਝਿ ਦੇਵਹੁ ਬਾਗਾਂ ਬੁਰਗੁ ਬਰਖੁਰਦਾਰ ਖਰਾ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੧੨, ੧੦ : ੩ (1084)

ਬਰਾਤ-(ਅ. مرات ਬਰਾਤ) ਜਾਗੀਰ, ਉਹ ਪਰਵਾਨਾ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ

ਤੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਤਾਪੁ ਗਾਉ ਸਉ ਪਾਏ ਦੁਇ ਲਖ ਟਕਾ ਬਰਾਤ ॥

- ਸਾਰ ਕਬ, ੧, ੧:੧ (1251)

ਬਰਾਬਰਿ-(ਫ਼ਾ. مبرابر ਬਰਾਬਰ) ਤੁਲ, ਸਮਾਨ, ਵਾਂਗ

ਜੀਅਤਾ ਅਗਨਿ ਬਰਾਬਰਿ ਤਪੈ ਭੀਤਰਿ ਵਗੈ ਕਾਤੀ॥

- ਗਉ ੧, ੧੨, ੬ : ੧ (156)

ਬਰਾਬਰੇ-ਤੁਲ, ਸਮਾਨ, ਵੇਖੋ 'ਬਰਾਬਰਿ'

ਨਾਨਕ ਕੋਤੀ ਨਰਕ ਬਰਾਬਰੇ ਉਜੜੁ ਸੋਈ ਬਾਉ॥

- ਜੋਤ ੫, ਵਾਰ ੯੨, ੫, ੨ : ੨ (707)

ਬਲਾਇ - (ਅ. بلا ਬਲਾਹ) ਆਫ਼ਤ, ਬਿਪਤਾ, ਮੁਸੀਬਤ

ਤਿਸ ਕੀ ਗਈ ਬਲਾਇ ਮਿਟੇ ਅੰਦੇਸਿਆ॥

- ਗੁਜ ੫, ਵਾਰ ੫:੨ (519)

ਬਾਸਾ - (ਫ਼ਾ. باس باਸਾਹ) ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਪੰਛੀ

ਉਹੀ ਤੇ ਹਰਿਓ ਉਹਾ ਲੇ ਧਰਿਓ ਜੈਸੇ ਬਾਸਾ ਮਾਸ ਦੇਤ ਝਾਟੁਲੀ॥

- ਸਾਰ ੫, ੬੧, ੧:੧ (1216)

ਬਾਸੇ-(ਫ਼ਾ. باس باਸਾ) ਬਾਸਾ, ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਪੰਛੀ, ਵੇਖੋ 'ਬਾਸਾ'

ਵਸਿ ਆਇਹੁ ਵੇ ਜਨ ਇਸੁ ਮਨ ਕਉ ਮਨੁ ਬਾਸੇ ਜਿਉ ਨਿਤ ਭਉਦਿਆ॥

- ਸੂਹੀ ੪, ਛੰਤ ੬, ੨:੧ (776)

ਬਾਕੀ-(ਫ਼ਾ. باقی ਬਾਕੀ) ਬਕਾਇਆ

ਧਰਮਰਾਇ ਕਾ ਦਫਤਰੁ ਸੋਧਿਆ ਬਾਕੀ ਰਿਜਮ ਨ ਕਾਈ॥

- ਸੂਹੀ ਕਬ, ੫, ੩: ੨ (793)

ਬਾਗ-(ਫ਼ਾ. ۛۛ ਬਾਗ) ਉਹ ਸਥਾਨ ਜਿਥੇ ਫਲ ਤੇ ਫੁਲਦਾਰ ਬੂਟੇ ਲਗੇ ਹੋਣ

ਬਾਗ ਸੁਹਾਵੇ ਸੋਹਣੇ ਚਲੈ ਹੁਕਮੁ ਅਫਾਰ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ਅਸ ੨੬, ੬ : ੨ (70)

ਬਾਗ-(ਅ. ۛۛ ਬਾਗ) ਚੀਕ, ਅਜਾਨ, ਨਮਾਜ਼ ਲਈ ਪੁਕਾਰ

ਕਹੁ ਰੇ ਮੁਲਾ ਬਾਗ ਨਿਵਾਜ॥

- ਭੈਰ ਕਬ, ੪, ੧* : ੧ (1158)

ਬਾਗਾਂ-ਬਾਗਾਂ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਨਮਾਜ਼ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਪੁਕਾਰਾਂ, ਵੇਖੋ 'ਬਾਗ'

ਬਾਗਾ ਬੁਰਗੁ ਸਿੰਫੀਆ ਨਾਲੇ ਮਿਲੀ ਕਲਾਣ॥

- ਸੂਹੀ ੩, ਵਾਰ ੧੪੪, ੧, ੨ : ੧ (790)

ਬਾਗਾਂ-ਨਮਾਜ਼ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਪੁਕਾਰਾਂ

ਖੁਦਾਇ ਏਕੁ ਬੁਝਿ ਦੇਵਹੁ ਬਾਗਾਂ ਬੁਰਗੁ ਬਰਖੁਦਾਰ ਖਰਾ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੧੨, ੧੦ : ੩ (1084)

ਬਾਗਾਤਿ-(ਫ਼ਾ. ۛۛ ਬਾਗਾਤ) ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬਾਗ

ਕਿਆ ਤੂੰ ਰਤਾ ਗਿਰਸਤ ਸਿਉ ਸਭ ਫੁਲਾ ਕੀ ਬਾਗਾਤਿ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ੯੨, ੨ : ੨ (50)

ਬਾਗੀਚੇ-(ਫ਼ਾ. ۛۛ ਬਾਗੀਚਾ) ਛੋਟੇ ਬਾਗ

ਸਗਲ ਮੇਵੇ ਸੁੰਦਰ ਬਾਗੀਚੇ॥

- ਗਉ ੫, ੮੧, ੩ : ੨ (179)

ਬਾਗੁ-ਉਹ ਸਥਾਨ ਜਿਥੇ ਫਲਦਾਰ ਅਥਵਾ ਫੁਲਦਾਰ ਬੂਟੇ ਹੋਣ, ਵੇਖੋ 'ਬਾਗ'

ਸਭੁ ਤਨੁ ਮਨੁ ਹਰਿਆ ਹੋਇਆ ਮਨੁ ਖਿੜਿਆ ਹਰਿਆ ਬਾਗੁ॥

- ਬਿਲਾ ੪, ਵਾਰ ੧੪, ੪, ੧ : ੪ (849)

ਬਾਜ-(ਫ਼ਾ. ۛۛ ਬਾਜ) ਇਕ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਪੰਛੀ

ਕੇਲ ਕਰੇਦੇ ਹੰਝ ਨੋ ਅਚਿੰਤੇ ਬਾਜ ਪਏ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੯੯ : ੨ (1383)

ਬਾਜਾ-'ਬਾਜ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਵੇਖੋ 'ਬਾਜ'

ਸੀਹਾ ਬਾਜਾ ਚਰਗਾ ਕੁਹੀਆ ਏਨਾ ਖਵਾਲੇ ਘਾਹ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੪੪, ੧, ੧ : ੧ (144)

ਬਾਜਾਂ-'ਬਾਜ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਵੇਖੋ 'ਬਾਜ'

ਹਰਣਾਂ ਬਾਜਾਂ ਤੈ ਸਿਕਦਾਰਾ ਏਨਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਾਉ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੨੨੪, ੧, ੨ : ੧ (1288)

ਬਾਜਾਰ-(ਫ਼ਾ. ۛۛ ਬਾਜਾਰ) ਵੇਚਣ ਤੇ ਖਰੀਦ ਕਰਨ ਦਾ ਸਥਾਨ

ਹਟ ਪਟਣ ਬਾਜਾਰ ਹੁਕਮੀ ਫਹਸੀਓ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੮ : ੨ (141)

ਬਾਜ਼ਾਰੀ-(ਫ਼ਾ. بازاری) ਅਵਾਰਾ, ਭੌਂਦੂ, ਉਜੌਡ
ਜੇ ਕੋ ਦਰਗਹ ਬਹੁਤਾ ਬੋਲੈ ਨਾਉ ਪਵੈ ਬਾਜ਼ਾਰੀ॥

- ਆਸਾ ੧, ੩੬, ੩ : ੧ (359)

ਬਾਜ਼ਾਰੀਆ-(ਫ਼ਾ. بازاریਆ) ਮਾਮੂਲੀ ਸੌਦਾਗਰ, ਪਰਚੁਨ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ
ਵਿਣੁ ਨਾਵੈ ਬਾਜ਼ਾਰੀਆ ਭੀਹਾਵਲਿ ਹੋਈ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੧੨ : ੨ (1283)

ਬਾਜੀ-(ਫ਼ਾ. باजी) ਖੇਡ, ਤਮਾਸ਼ਾ
ਜਗੁ ਸੁਪਨਾ ਬਾਜੀ ਬਨੀ ਖਿਨ ਮਹਿ ਖੇਲੁ ਖੇਲਾਇ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੧੧, ੩ : ੧ (18)

ਬਾਜੀਗਰ-(ਫ਼ਾ. باजीگر) ਨਟ, ਬਾਜੀ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ
ਬਾਜੀਗਰ ਸਉ ਮੋਹਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਬਨਿ ਆਈ॥ (ਭਾਵ ਪ੍ਰਭੂ)

- ਆਸਾ ਰਵਿ, ੬, ੩ : ੨ (487)

ਬਾਜੀਗਰਿ-ਨਟ ਨੇ, ਖੇਡ ਰਚਣ ਵਾਲੇ ਨੇ, ਵੇਖੋ 'ਬਾਜੀਗਰ'
ਬਾਜੀਗਰਿ ਜੈਸੇ ਬਾਜੀ ਪਾਈ॥

- ਸੂਹੀ ੫, ੧, ੧ : ੧ (736)

ਬਾਜੀਗਰੀ-(ਫ਼ਾ. باजीگري) ਤਮਾਸ਼ਾ, ਬਾਜੀਗਰ ਦੀ ਖੇਡ
ਬਾਜੀਗਰੀ ਸੰਸਾਰੁ ਕਬੀਰਾ ਚੇਤਿ ਢਾਲਿ ਪਾਸਾ॥

- ਆਸਾ ਕਬ, ੨੩, ੩ : ੨ (481)

ਬਾਜੀਗਰੁ-ਨਟ, ਵੇਖੋ 'ਬਾਜੀਗਰ'
ਜੈਸਾ ਭੇਖੁ ਕਰਾਵੈ ਬਾਜੀਗਰੁ ਓਹੁ ਤੈਸੇ ਹੀ ਸਾਜੁ ਆਨੈ॥ (ਭਾਵ ਪ੍ਰਭੂ)

- ਗਉ ੫, ੧੨੬, ੩ : ੨ (206)

ਬਾਦਿਸਾਹ-(ਫ਼ਾ. بادشاه) ਬਾਦਸ਼ਾਹ) ਤਖ਼ਤ ਦਾ ਸੁਆਮੀ, ਰਾਜਾ, ਸੁਲਤਾਨ
ਬਾਦਿਸਾਹ ਸਾਹ ਸਭ ਵਸਿ ਕਰਿ ਦੀਨੇ॥

- ਗਉ ੫, ੧੦੮*, ੨ : ੧ (201)

ਬਾਦਿਸਾਹਾ-ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਵੇਖੋ 'ਬਾਦਿਸਾਹ'
ਸਤਿਗੁਰ ਗਿਆਨੁ ਸਦਾ ਘਟਿ ਚਾਨਣੁ ਅਮਰੁ ਸਿਰਿ ਬਾਦਿਸਾਹਾ॥

- ਸੋਰ ੩, ੨, ੪ : ੧ (600)

ਬਾਦਿਸਾਹੀਆ-(ਫ਼ਾ. بادشاهي) ਬਾਦਸ਼ਾਹਿਤ) ਰਾਜ, ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ
ਛਤ੍ਰਧਾਰ ਬਾਦਸਾਹੀਆ ਵਿਚਿ ਸਹਜੇ ਪਰੀਆ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ੨੨, ੧ : ੨ (42)

ਬਾਦਿਸਾਹੁ-(ਫ਼ਾ. بادشاه) ਬਾਦਸ਼ਾਹ) ਰਾਜ ਦਾ ਸੁਆਮੀ, ਸੁਲਤਾਨ
ਬਾਦਿਸਾਹੁ ਚੜ੍ਹਿਓ ਅਹੰਕਾਰਿ॥

- ਭੋਰ ਨਾਮ, ੧੦, ੫ : ੧ (1165)

ਬਾਬਾ-(ਫ਼ਾ. ۶۶ ਬਾਬਾ) ਪਿਤਾ, ਬਾਪ, ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ, ਬਜ਼ੁਰਗ

ਬਾਬਾ ਮੈ ਵਰੁ ਦੇਹਿ ਮੈ ਹਰਿ ਵਰੁ ਭਾਵੈ ਤਿਸ ਕੀ ਬਲਿਰਾਮ ਜੀਉ॥ (ਪ੍ਰਭੂ)

- ਸੂਰੀ ੧, ਛੰਡ ੧, ੨ : ੧ (763)

ਬਿਅਫਤਮ-(ਫ਼ਾ. بيفتم, ਬਿਉਫਤਮ)ਡਿੱਗ ਪਿਆ

ਆਖਿਰ ਬਿਅਫਤਮ ਕਸ ਨ ਦਾਰਦ ਚੂੰ ਸਵਦ ਤਕਬੀਰ॥

- ਤਿਲੀ ੧, ੧, ੨ : ੨ (721)

ਬਿਸਮਿਲਿ-(ਫ਼ਾ. بسم, ਬਿਸਮਿਲ) ਜਿਬਾਹ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ, ਅੱਧ-ਮੋਇਆ, ਘਾਇਲ

ਬਿਸਮਿਲਿ ਕੀਆ ਨ ਜੀਵੈ ਕੋਇ॥ (ਰੱਬ ਦਾ ਕੀਤਾ)

- ਭੈਰ ਨਾਮ, ੧੦, ੩ : ੨ (1165)

ਬਿਸੀਆਰ-(ਫ਼ਾ. بيسار, ਬਿਸਿਆਰ) ਬਹੁਤ

ਇਕਨਾ ਗਲੀ ਜੰਜੀਰੀਆ ਇਕਿ ਤੁਰੀ ਚੜਹਿ ਬਿਸੀਆਰ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੨੩ : ੩ (475)

ਬਿਹਾਲ-(ਫ਼ਾ. بھال, ਬਿਹਾਲ) ਭੈੜੇ ਹਾਲ ਵਾਲਾ, ਦੁਖੀ

ਲਖ ਘਾਟੀ ਉਚੈ ਘਨੈ ਚੰਚਲ ਚੀਤ ਬਿਹਾਲ॥

- ਚਉ ਪ, ੯ : ੧ (1364)

ਬਿਹਾਲਿਆ-ਵਿਆਕੁਲ, ਦੁਖੀ, ਵੇਖੋ 'ਬਿਹਾਲ'

ਨੈਣ ਨ ਦੇਖਹਿ ਸਾਧ ਸਿ ਨੈਣ ਬਿਹਾਲਿਆ॥

- ਫੁਨ ਪ, ੧੪ : ੧ (1362)

ਬਿਗਾਨਾ-(ਫ਼ਾ. بيگانہ, ਬੇਗਾਨਾ) ਓਪਰਾ, ਹੋਰ ਵੇਖੋ 'ਬਿਰਾਨਾ'

ਤਬ ਇਹੁ ਬਾਵਰੁ ਫਿਰਤ ਬਿਗਾਨਾ॥

- ਗਉ ਪ, ਅਸ ੧, ੧ : ੨ (235)

ਬਿਗਾਨੀ-ਪਰਾਈ, ਦੂਜੇ ਦੀ, ਵੇਖੋ 'ਬਿਗਾਨਾ'

ਨਾਮ ਬਿਹੂਨ ਧ੍ਰਿਗੁ ਦੇਹ ਬਿਗਾਨੀ॥

- ਗਉ ਪ, ੧੩੪, ੧* : ੨ (192)

ਬਿਚਾਰਾ-(ਫ਼ਾ. بچارا, ਬੇਚਾਰਾ) ਵਿਚਾਰਾ, ਨਿਮਾਣਾ, ਦੀਨ

ਨਾਨਕੁ ਗਰੀਬੁ ਕਿਆ ਕਰੈ ਬਿਚਾਰਾ ਹਰਿ ਭਾਵੈ ਤਿਤੁ ਰਾਹਿ ਚਲੀ॥

- ਦੇਵ ੪, ੨, ੨ : ੨ (527)

ਬਿਚਾਰੀ-ਵਿਚਾਰੀ, ਨਿਮਾਣੀ, ਦੀਨ, ਵੇਖੋ 'ਬਿਚਾਰਾ'

ਕਿਆ ਚੇਰੀ ਹਾਥ ਬਿਚਾਰੀ॥

- ਸੋਰ ਕਬ, ੫, ੩ : ੨ (655)

ਬਿਚਾਰੇ-ਵਿਚਾਰੇ, ਨਿਮਾਣੇ, ਦੀਨ, ਵੇਖੋ 'ਬਿਚਾਰਾ'

ਕਿਆ ਕਿਛੁ ਕਰੈ ਕਿ ਕਰਣੈਹਾਰਾ ਕਿਆ ਇਸੁ ਹਾਥਿ ਬਿਚਾਰੇ॥

- ਗਉ ਪ, ੧੬੫*, ੧ : ੧ (216)

ਬਿਦਾਇ-(ਫ਼ਾ. ۱۰ ਬਦਾ) ਬਕਬਾਦ, ਬੁਝਬੁਝਾਹਟ

ਜਬ ਅਜਰਾਈਲ ਬਸਤਨੀ ਤਬ ਚਿ ਕਾਰੇ ਬਿਦਾਇ॥

- ਤਿਲੀ ਪ, ੧, ੩ : ੨ (723)

ਬਿਬਾਕਾ-(ਫ਼ਾ. ۱۰ ۴ ۵ ਬੇਬਾਕੀ) ਹਿਸਾਬ ਸਾਫ਼ ਹੋਣਾ, ਲੈਣ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਰੀ, ਲੇਖਾ ਮੁਕ ਜਾਣਾ

ਹਉਮੈ ਰੋਗ ਮਿਟੇ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਜਮ ਤੇ ਭਏ ਬਿਬਾਕਾ॥

- ਧਨਾ ਪ, ੪, ੩ : ੨ (671)

ਬਿਰਾਦਰ-(ਫ਼ਾ. ۱۰ ۱, ਬਿਰਾਦਰ) ਭਰਾ, ਭਾਈ

ਖਿਲਖਾਨਾ ਬਿਰਾਦਰ ਹਮੁ ਜੰਜਾਲਾ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਸੋਲਾ ੧੨, ੮ : ੨ (1084)

ਬਿਰਾਦਰਾ-ਭਰਾ, ਭਾਈ, ਵੇਖੋ 'ਬਰਾਦਰ'

ਵਲੀ ਨਿਆਮਤਿ ਬਿਰਾਦਰਾ ਦਰਬਾਰ ਮਿਲਕ ਖਾਨਾਇ॥

- ਤਿਲੀ ਪ, ੧, ੩ : ੧ (723)

ਬਿਰਾਦਰਾ-ਭਰਾਵਾਂ, ਭਾਈਆਂ, ਵੇਖੋ 'ਬਿਰਾਦਰ'

ਜਨ ਪਿਸਰ ਪਦਰ ਬਿਰਾਦਰਾ ਕਸ ਨੇਸ ਦਸਤੰਗੀਰ॥

- ਤਿਲੀ ੧, ੧, ੨ : ੧ (721)

ਬਿਰਾਨਾ-(ਫ਼ਾ. ۱۰ ۱, ਬੇਗਾਨਾ) ਪਰਾਏ ਦਾ, ਦੂਸਰੇ ਦਾ

ਭਾਤੀ ਕਉ ਓਹੁ ਭਾਤਾ ਮਿਲਿਆ ਹੋਹੁ ਸਗਲ ਭਇਓ ਬਿਰਾਨਾ॥

- ਗੁਜ ਪ, ੮, ੩ : ੨ (497)

ਬਿਰਾਨਾ-ਪਰਾਇਆ, ਬਿਗਾਨਾ ਵੇਖੋ 'ਬਿਰਾਨਾ'

ਅਪਨਾ ਬਿਗਾਰਿ ਬਿਰਾਨਾ ਸਾਢੈ॥

- ਗੋਛ ਰਵਿ, ੨, ੩ : ੩ (875)

ਬਿਰਾਨੀ-ਪਰਾਈ, ਬਿਗਾਨੀ, ਵੇਖੋ 'ਬਿਰਾਨਾ'

ਵਜਹੁ ਸਾਹਿਬ ਕਾ ਸੇਵ ਬਿਰਾਨੀ॥

- ਆਸਾ ਪ, ੨੨, ੨ : ੧ (376)

ਬਿਰਾਨੇ-ਬਿਗਾਨੇ, ਪਰਾਏ, ਵੇਖੋ 'ਬਿਰਾਨਾ'

ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਬੈਲ ਬਿਰਾਨੇ ਹੁਈਹੈ॥ (ਭਾਵ ਨਖਸਮੇ)

- ਗੁਜ ਕਬ, ੧, ੧* : ੧ (524)

ਬਿਰਾਨੇ-ਪਰਾਏ, ਵੇਖੋ 'ਬਿਰਾਨਾ'

ਬਾਟਿ ਪਾਰਿ ਘਰੁ ਮੁਸਿ ਬਿਰਾਨੇ ਪੇਟੁ ਭਰੈ ਅਪ੍ਰਾਧੀ॥

- ਸਾਰ ਪਰ, ੧, ੨ : ੧ (1253)

ਬੀਨਾ-(ਫ਼ਾ. ۱۰ ۱, ਬੀਨਾ) (1) ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ, ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾ

ਤੂ ਦਰੀਆਉ ਦਾਨਾ ਬੀਨਾ ਮੈ ਮਛਲੀ ਕੈਸੇ ਅੰਤੁ ਲਹਾ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੩੧, ੧ : ੧ (25)

(2) ਸਿਆਣਾ, ਸਮਝ ਵਾਲਾ

ਨਾ ਕੇ ਪਤਿਆ ਪੰਡਿਤੁ ਬੀਨਾ ਨਾ ਕੇ ਮੁਰਖੁ ਮੰਦਾ॥

- ਆਸਾ ੧, ੩੬, ੪ : ੧ (359)

ਬੀਨਾਈਐ-(ਫ਼ਾ. بِنَا بِنَاਈ) ਨਜ਼ਰ ਭਾਵ ਨਿਗਰਾਨੀ

ਤੁ ਦੇਖਹਿ ਬਾਪਿ ਉਬਾਪਿ ਦਰਿ ਬੀਨਾਈਐ॥

- ਸੂਹੀ ੧, ਅਸ ੪, ੩ : ੨ (752)

ਬੀਨਿਆ-(ਫ਼ਾ. بِنَا ਬੀਨਾ) ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ, ਦਿਬ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਾਲਾ ਭਾਵ ਗਿਆਨੀ

ਆਪੇ ਦਾਨਾ ਬੀਨਿਆ ਆਪੇ ਪਰਧਾਨਾ॥

- ਬਿਹਾ ੪, ਵਾਰ ੧੯ : ੧ (556)

ਬੀਨੈ-ਦੇਖਦਾ, ਵੇਖੇ 'ਬੀਨਿਆ'

ਪਾਖੰਡਿ ਰਾਚਿ ਤਤੁ ਨਹੀ ਬੀਨੈ॥

- ਬਿਲਾ ੧, ਬਿਤੀ ੧੩ : ੪ (840)

ਬੀਬੀ-(ਫ਼ਾ. بِي بِيਬੀ) ਕੁਲੀਨ ਨਾਰੀ

ਬੀਬੀ ਕਉਲਾ ਸਉ ਕਾਇਨੁ ਤੇਰਾਨਿਰੰਕਾਰ ਆਕਾਰੈ॥

- ਭੈਰ ਨਾਮ, ੧, ੩ : ੨ (1167)

ਬੁਗੋ-(ਫ਼ਾ. بُو بُو ਬੁਗੋ) ਆਖ, ਕਹਿ

ਬੁਗੋ ਨਾਨਕ ਅਰਦਾਸਿ ਪੇਸਿ ਦਰਵੇਸ ਬੰਦਾਹ॥

- ਤਿਲੈ ੫, ੧, ੪ : ੨ (723)

ਬੁਗੋਇ-ਆਖ, ਕਹੇ, ਵੇਖੇ 'ਬੁਗੋ'

ਮੁਕਾਮੁ ਓਹੀ ਏਕੁ ਹੈ ਨਾਨਕਾ ਸਚੁ ਬੁਗੋਇ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧੭, ੮ : ੨ (64)

ਬੁਗੋਈ-ਆਖੀ, ਦੱਸੀ, ਵੇਖੇ 'ਬੁਗੋ'

ਦੁਾਰਿਕਾ ਨਗਰੀ ਰਾਸਿ ਬੁਗੋਈ॥

- ਤਿਲੈ ਨਾਮ, ੩, ੧ : ੨ (727)

ਬੁਗੋਯਦ-ਆਖਦਾ ਹੈ, ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਵੇਖੇ 'ਬੁਗੋ'

ਨਾਨਕ ਬੁਗੋਯਦ ਜਨੁ ਤੁਰਾ ਤੇਰੇ ਚਾਕਰਾ ਪਾਖਾਕ॥

- ਤਿਲੈ ੧, ੧, ੪ : ੨ (721)

ਬੁਤ-(ਫ਼ਾ. بُت ਬੁਤ) ਮੂਰਤੀਆਂ

ਬੁਤ ਪੁਜਿ ਪੁਜਿ ਹਿੰਦੁ ਮੁਏ ਤੁਰਕ ਮੁਏ ਸਿਰੁ ਨਾਈ॥

- ਸੋਰ ਕਥ, ੧, ੧ : ੧ (654)

ਬੁਰਗੁ-(ਫ਼ਾ. بُرْغُ ਬੁਰਗੁ) ਖੋਖਲਾ ਸਿੰਘ, ਤੁਤੀ, ਨਾਦ

ਬਾਗਾ ਬੁਰਗੁ ਸਿੰਝੀਆ ਨਾਲੇ ਮਿਲੀ ਕਲਾਣ॥

- ਸੂਹੀ ੩, ਵਾਰ ੧੪੮, ੧, ੨ : ੧ (790)

ਬੁਲਗ-(ਅ. بُلْغُ ਬੁਲਗ) ਗਲ, ਬਾਤ

ਸਤਸੰਗਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਧੰਨੁ ਧਨੋ ਧੰਨ ਧੰਨ ਧਨੋ ਜਿਤੁ ਮਿਲਿ ਹਰਿ ਬੁਲਗ ਬੁਲੰਗੀਆ॥

- ਕਾਨ ੪, ਵਾਰ ੧ : ੪ (1313)

ਬੁਦ-(ਫ਼ਾ. بُدُ ਬੁਦ) ਸੀ

ਅਸਮਾਨ ਮਿਨੇ ਲਹੰਗ ਦਰੀਆ ਗੁਸਲ ਕਰਦਨ ਬੁਦ॥

- ਤਿਲੀ ਕਬ, ੧, ੩ : ੧ (727)

ਬੇਐਬ-(ਅ. بَعْبُ ਬੇਐਬ) ਨੁਕਸ-ਰਹਿਤ, ਵਿਕਾਰ-ਰਹਿਤ

ਹਕਾ ਕਬੀਰ ਕਰੀਮ ਤੁ ਬੇਐਬ ਪਰਵਦਗਾਰ॥

- ਤਿਲੀ ੧, ੧, ੧ : ੨ (721)

ਬੇਸੁਮਾਰ-(ਫ਼ਾ. بَسْمَارُ ਬੇਸੁਮਾਰ) ਅਣਗਿਣਤ, ਬੇਅੰਤ

ਬੇਸੁਮਾਰ ਅਥਾਹ ਅਗਨਤ ਅਤੌਲੈ॥

- ਗਉ ਪ, ਸੁਖ ੨੧, ੮ : ੯ (292)

ਬੇਸੁਮਾਰੁ-ਬੇਅੰਤ, ਅਣਗਿਣਤ, ਵੇਖੋ 'ਬੇਸੁਮਾਰ'

ਨਿਹਚਲ ਆਸਨੁ ਬੇਸੁਮਾਰੁ॥

- ਰਾਮ ਪ, ੨੦, ੨ : ੪ (889)

ਬੇਹਾਲ-(ਫ਼ਾ. بَهَالُ ਬੇਹਾਲ) ਮੰਦੇ ਹਾਲ, ਭੈੜੀ ਹਾਲਤ

ਜਬ ਜਮੁ ਆਇ ਸੰਘਾਰੈ ਮੁੜੇ ਤਬ ਤਨੁ ਬਿਨਸਿ ਜਾਇ ਬੇਹਾਲ॥

- ਬਿਲਾ ਪ, ੧੬, ੧* : ੨ (805)

ਬੇਕਾਰ-(ਫ਼ਾ. بَكَّارُ ਬੇਕਾਰ) ਨਿਕੰਮਾ

ਨਿੰਦਕ ਟਿਕਨੁ ਨ ਪਾਵਨਿ ਮੁਲੇ ਉਡਿ ਗਏ ਬੇਕਾਰ॥

- ਧਨਾ ਪ, ੫੨, ੧* : ੨ (683)

ਬੇਖਬਰ-(ਫ਼ਾ. بَخْبَرُ ਬੇਖਬਰ) ਅਣਜਾਣ, ਬੇਸਮਝ

ਦਰੰਗੁ ਪਤਿ ਪਤਿ ਖੁਸੀ ਹੋਇ ਬੇਖਬਰ ਬਾਦੁ ਬਕਾਹਿ॥

- ਤਿਲੀ ਕਬ, ੧, ੨ : ੧ (727)

ਬੇਗਮਪੁਰਾ-(ਫ਼ਾ. بَغْمُ ਬੇਗਮ) ਉਹ ਸਥਾਨ ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਫਿੱਕਰ, ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ

ਬੇਗਮਪੁਰਾ ਸਹਰ ਕੋ ਨਾਉ॥

- ਗਉ ਰਵਿ, ੨, ੧ : ੧ (345)

ਬੇਗਾਨਾ-(ਫ਼ਾ. بَغْلَانُ ਬੇਗਾਨਾ) ਓਪਰਾ, ਨਾਵਾਕਫ਼

ਏਤੇ ਕੁਕਰ ਹਉ ਬੇਗਾਨਾ ਭਉਕਾ ਇਸੁ ਤਨ ਤਾਈ॥

- ਬਿਲਾ ੧, ੧, ੪ : ੧ (795)

ਬੇਗਾਰੀ-(ਫ਼ਾ. بَغَارُ ਬੇਗਾਰ) ਵਗਾਰੀ, ਬਿਨਾ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ

ਖੇਦ ਭਇਓ ਬੇਗਾਰੀ ਨਿਆਈ ਘਰ ਕੈ ਕਾਮਿ ਨ ਆਇਆ॥

- ਟੋਡੀ ਪ, ੪, ੩ : ੨ (712)

ਬੇਚਾਰਾ-(ਫ਼ਾ. ۱۰۴۱ ਬੇਚਾਰਾ) ਵਿਚਾਰਾ, ਦੀਨ, ਚਾਰਾ ਰਹਿਤ

ਆਪਣ ਵਾਲਾ ਕਿਆ ਬੇਚਾਰਾ॥

- ਆਸਾ ੧, ੧, ੪ : ੧ (349)

ਬੇਚਾਰੇ-ਵਿਚਾਰੇ, ਦੀਨ, ਵੇਖੋ 'ਬੇਚਾਰਾ'

ਕਿਆ ਹਮ ਜੀਅ ਜੰਤ ਬੇਚਾਰੇ ਬਰਨਿ ਨ ਸਾਕਹ ਏਕ ਰੋਮਾਈ॥

- ਬਿਲਾ ਪ, ੯੧, ੧ : ੧ (822)

ਬੇਦਾਰ-(ਫ਼ਾ. ۱۰۴۱ ਬੇਦਾਰ) ਜਾਗਦੀ, ਸੁਚੇਤ, ਖਬਰਦਾਰ

ਦੁਨੀਆ ਹੁਸੀਆਰ ਬੇਦਾਰ ਜਾਗਤ ਮੁਸੀਅਤ ਹਉ ਰੇ ਭਾਈ॥

- ਰਾਮ ਕਬ, ੧੨, ੧* : ੧ (972)

ਬੇਨਜਰ-(ਫ਼ਾ. ۱۰۴۱ ਬੇਨਜਰ) ਅੰਨਾ ਭਾਵ ਗਿਆਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਵਿਹੂਨਾ/ਵਿਰਵਾ

ਬਦਬਖਤ ਹਮ ਚੁ ਬਖੀਲ ਗਾਫਿਲ ਬੇਨਜਰ ਬੇਬਾਕ॥

- ਤਿਲੀ ੧, ੧, ੪ : ੧ (721)

ਬੇਨਿਵਾਜਾ-(ਫ਼ਾ. ۱۰۴۱ ਬੇਨਿਵਾਜੀ) ਜੋ ਨਮਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਦਾ

ਫਰੀਦਾ ਬੇਨਿਵਾਜਾ ਕੁਤਿਆ ਏਹ ਨ ਭਲੀ ਰੀਤਿ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੨੦ : ੧ (1381)

ਬੇਪਰਵਾਹ-(ਫ਼ਾ. ۱۰۴۱ ਬੇਪਰਵਾਹ) ਬੇਫਿਕਰ, ਪਰਵਾਹ (ਇੱਛਾ) ਰਹਿਤ

ਦੁਸਰ ਨਾਹੀ ਅਵਰ ਕੋ ਨਾਨਕ ਬੇਪਰਵਾਹ॥

- ਗਉ ਪ, ਬਾਅ ੧੨੨ : ੨ (252)

ਬੇਪਰਵਾਹੁ-ਬੇਫਿਕਰ, ਨਿਸਚਿੰਤ, ਵੇਖੋ 'ਬੇਪਰਵਾਹ'

ਬੇਪਰਵਾਹੁ ਰਹਤ ਹੈ ਸੁਆਮੀ ਇਕ ਨਾਮ ਕੈ ਆਧਾਰ॥ (ਅਲਗਰਜ਼)

- ਰਾਮ ਪ, ਪ, ੨ : ੨ (884)

ਬੇਪੀਰਿ-(ਫ਼ਾ. ۱۰۴۱ ਬੇਪੀਰ) ਨਿਗੁਰਾ, ਜਿਸਦਾ ਕੋਈ ਪੀਰ (ਗੁਰੂ) ਨਾ ਹੋਵੇ

ਸੁਨਿ ਅੰਧਲੀ ਲੋਈ ਬੇਪੀਰਿ॥

- ਗੋਡ ਕਬ, ੬, ੪ : ੩ (871)

ਬੇਬਾਕ-(ਫ਼ਾ. ۱۰۴۱ ਬੇਬਾਕ) ਹਿਸਾਬ ਸਾਫ ਹੋਣਾ; ਨਿਡਰ, ਦਲੇਰ, ਨਿਰਭਉ

ਬਦਬਖਤ ਹਮਚੁ ਬਖੀਲ ਗਾਫਿਲ ਬੇਨਜਰ ਬੇਬਾਕ॥

- ਤਿਲੀ ੧, ੧, ੪ : ੧ (721)

ਬੇਬਾਣਿ-(ਫ਼ਾ. ۱۰੪੧ ਬੀਆਬਾਨ) ਉਜਾੜ, ਵਸੋਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ, ਸੁੰਨੀ

ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਚਿਤਿ ਨ ਆਇਓ ਛੁਟੇਗੀ ਬੇਬਾਣਿ॥

- ਸਿਰੀ ਪ, ੨੩, ੧ : ੨ (43)

ਬੇਮੁਹਤਾਜ-(ਫ਼ਾ. ۱۰੪੧ ਬੇਮੁਹਤਾਜ) ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੁਬਾਜੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਸਨੂੰ ਕੋਈ ਬੁਝ ਨ ਹੋਵੇ

ਸਭਹੀ ਮਧਿ ਸਭਹਿ ਤੇ ਬਾਹਰਿ ਬੇਮੁਹਤਾਜ ਬਾਪਾ॥

- ਸਿਰੀ ਪ, ੯੭, ੨ : ੨ (51)

ਬੇਮੁਹਤਾਜ-ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੁਥਾਜੀ ਨਹੀਂ, ਵੇਖੋ 'ਬੇਮੁਹਤਾਜ'
ਬੇਮੁਹਤਾਜ ਪੂਰਾ ਪਾਤਿਸਾਹੁ॥

- ਗਉ ਪ, ੯੫, ੪ : ੧ (184)

ਬੇਮੁਹਤਾਜੇ-ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੁਥਾਜੀ ਨਹੀਂ, ਵੇਖੋ 'ਬੇਮੁਹਤਾਜ'
ਪ੍ਰਭ ਕਉ ਸਿਮਰਹਿ ਸਿ ਬੇਮੁਹਤਾਜੇ॥

- ਗਉ ਪ, ਸੁਖ ੧, ਪ : ੫ (263)

ਬੇਰੀ - (ਫ਼ਾ. ۞) ਬੇਰੀ ਪਤਨੀ, ਸੋਜ (ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼)
ਨਾਰੀ ਬੇਰੀ ਘਰ ਦਰ ਦੇਸ॥

- ਪ੍ਰਭਾ ੧, ੧, ੪:੧ (1327)

ਬੇਵਜੀਰ-(ਫ਼ਾ. ۞) ਬੇਵਜੀਰ) 'ਵਜੀਰ' ਅਖਰੀ ਅਰਥ ਭਾਰ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲਾ ਭਾਵ 'ਸਹਾਇਕ', ਬੇਵਜੀਰ
ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸਹਾਇਕ ਨਹੀਂ
ਬੇਵਜੀਰ ਬਡੇ ਧੀਰ ਧਰਮ ਅੰਗ ਅਲਖ ਅਗਮ ਖੇਲੁ ਕੀਆ ਆਪਣੈ ਉਛਾਹਿ ਜੀਉ॥

- ਸਵ ੪, ਗਯੋ ੮ : ੨ (1402)

ਬੈ-(ਯ. ۞) ਬੈਆ) (1) ਪੱਕਿ ਤੌਰ ਤੇ ਖਰੀਦਣਾ
ਬਹੁਤੁ ਦਰਬੁ ਹਸਤੀ ਅਰੁ ਘੋੜੇ ਲਾਲ ਲਾਖ ਬੈ ਆਨੀ॥

- ਆਸਾ ਪ, ੩੮, ੧ : ੨ (379)

(2) ਪੱਕਿ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁੱਲ ਲੈ ਕੇ ਦੇਣਾ
ਇਹੁ ਤਨੁ ਵੇਚੀ ਬੈ ਕਰੀ ਜੇ ਕੋ ਲਏ ਵਿਕਾਇ॥

- ਸੁਹੀ ੧, ੨, ੪ : ੧ (730)

ਬੈਸਾ-(ਫ਼ਾ. ۞) ਬੈਸਹ) ਝਾੜ, ਟਾਹਣੀ
ਤਲੈ ਰੇ ਬੈਸਾ ਉਪਰਿ ਸੁਲਾ॥

- ਆਸਾ ਕਬ, ੨੨, ੩ : ੧ (481)

ਬੈਖਰੀਦੁ-(ਫ਼ਾ. ۞) ਬੈਆਖਰੀਦ) ਪੱਕਿ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁੱਲ ਖਰੀਦਿਆ
ਮੈ ਬੈਦਾ ਬੈਖਰੀਦੁ ਸਚੁ ਸਾਹਿਬੁ ਮੇਰਾ॥

- ਆਸਾ ਪ, ੧੦੩, ੧ : ੧ (396)

ਬੋਰੈ-(ਫ਼ਾ. ۞) ਬੂਯ) ਸੁਗੰਧਤ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਸਚੁ ਪਾਇਓ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਸਚੁ ਨਾਮੁ ਸੰਗਤੀ ਬੋਰੈ॥

- ਸਵ ੨, ੯: ੨ (1392)

ਭ

ਭਿਸਤ-(ਫ਼ਾ. *بھست* ਬਹਿਸੁ) ਸਵਰਗ

ਦਿਲ ਮਹਿ ਸੋਚਿ ਬਿਚਾਰਿ ਕਵਾਏ ਭਿਸਤ ਦੋਜਕ ਕਿਨਿ ਪਾਈ॥

- ਆਸਾ ਕਬ, ੮, ੧ : ੨ (477)

ਭਿਸਤਿ-ਸਵਰਗ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਭਿਸਤ'

ਗਲੀ ਭਿਸਤਿ ਨ ਜਾਈਐ ਛੁਟੈ ਸਚੁ ਕਮਾਇ॥

- ਮਾਰ ੧, ਵਾਰ ੭੪, ੧, ੨ : ੩ (141)

ਭਿਸਤੀ-(ਫ਼ਾ. *بھستی* ਬਹਿਸਤੀ) ਸਵਰਗ ਦਾ ਨਿਵਾਸੀ

ਪੀਰੁ ਪਛਾਣੈ ਭਿਸਤੀ ਸੋਈ ਅਜਰਾਈਲੁ ਨ ਦੋਜ ਠਰਾ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੧੨, ੧੧ : ੩ (1084)

ਭਿਸਤੁ-ਸਵਰਗ, ਵੇਖੋ 'ਭਿਸਤ'

ਹੋਇ ਕਿਰਸਾਣੁ ਈਮਾਨੁ ਜੰਮਾਇ ਨੈ ਭਿਸਤੁ ਦੋਜਕੁ ਮੂੜੇ ਏਵ ਜਾਣੀ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨੨, ੧ : ੨ (24)

ਮ

ਮਉਜ-(ਫ਼ਾ. *موج* ਮੌਜ), ਤਰੰਗ, ਅਨੰਦ, ਚੋਜ, ਲੀਲਾ

ਚਰਨ ਕਮਲ ਕੀ ਮਉਜ ਮਹਿ ਰਹਉ ਐਤਿ ਅਰੁ ਆਇ॥ (ਮਸਤੀ)

- ਸਲੋ ਕਬ, ੧੨੦ : ੨ (1370)

ਮਉਜੁਦ-(ਫ਼ਾ. *موجود* ਮੌਜੂਦ) ਹਾਜ਼ਰ, ਪ੍ਰਤੱਖ

ਜਿਹ ਧਿਰਿ ਦੇਖਾ ਤਿਹ ਧਿਰਿ ਮਉਜੁਦ॥

- ਸਿਰੀ ੪, ਵਾਰ ੪੪, ੧, ੧ : ੮ (84)

ਮਉਤ-(ਫ਼. مَوْت ਮੌਤ) ਮੌਤ, ਮ੍ਰਿਤੁ

ਮਲਕਲ ਮਉਤ ਜਾ ਆਵਸੀ ਸਭ ਦਰਵਾਜੇ ਭੀਨਿ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੧੦੦ : ੩ (1383)

ਮਉਤੈ-ਮੌਤ ਦਾ, ਮ੍ਰਿਤੁ ਦਾ, ਵੇਖੋ 'ਮਉਤ'

ਫਰੀਦਾ ਮਉਤੈ ਦਾ ਬੰਨਾ ਏਵੈ ਦਿਸੈ ਜਿਉ ਦਰੀਆਵੈ ਢਾਹਾ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੯੮ : ੧ (1383)

ਮਉਦੀਫਾ-(ਅ. مَوْجِدَة ਵਜ਼ੀਫ਼ਹ) ਨਿਤਕਰਮ

ਸਗਲੀ ਜਾਨਿ ਕਰਹੁ ਮਉਦੀਫਾ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਸੋਲਾ ੧੨, ੧੦ : ੧ (1084)

ਮਉਲਾ-(ਅ. مَوْلَا ਮੌਲਾ) (1) ਮਦਦਗਾਰ, ਮਾਲਕ

ਸੋਈ ਮਉਲਾ ਜਿਨਿ ਜਗੁ ਮਉਲਿਆ ਹਰਿਆ ਕੀਆ ਸੰਸਾਰੈ॥ (ਪ੍ਰਫੁਲਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ)

- ਸਿਰੀ ੧, ੨੮, ੧ : ੧ (24)

ਮਉਲਾ ਖੇਲ ਕਰੇ ਸਭਿ ਆਪੇ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਅਸ ੮, ੨ : ੧ (1020)

(2) ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਮੁਕਤੀ-ਦਾਤਾ

ਮਿਹਰਵਾਨ ਮਉਲਾ ਤੁਹੀ ਏਕ॥

- ਰਾਮ ਪ, ੪੫, ੩ : ੧ (897)

ਮਉਲਾਣਾ-(ਅ. مَوْلَانَا ਮੌਲਾਨਾ) ਮੁਲਾ, ਮੌਲਵੀ

ਦੇਹ ਮਸੀਤਿ ਮਨੁ ਮਉਲਾਣਾ ਕਲਮ ਖੁਦਾਈ ਪਾਕੁ ਖਰਾ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਸੋਲਾ ੧੨, ੨ : ੩ (1083)

ਮਉਲਾਨਾ-ਮੌਲਵੀ, ਮੁਲਾ, ਵੇਖੋ 'ਮਉਲਾਣਾ'

ਦੇਹੀ ਮਹਜਿਦਿ ਮਨੁ ਮਉਲਾਨਾ ਸਹਜ ਨਿਵਾਜ ਗੁਜਾਰੈ॥

- ਭੈਰ ਨਾਮ, ੧, ੩ : ੧ (1167)

ਮਉਲੈ-ਮਉਲਾ(ਮਦਦਗਾਰ), ਮਾਲਕ ਨੇ, ਭਾਵ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ, ਵੇਖੋ 'ਮਉਲਾ'

ਸੋਈ ਕੰਮੁ ਕਮਾਵਣਾ ਕੀਆ ਧੁਰਿ ਮਉਲੈ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਵਾਰ ੨੩ : ੨ (1102)

ਮਸਹੂਰ-(ਅ. مشهور ਮਸ਼ਹੂਰ) ਪ੍ਰਸਿੱਧ

ਆਬਾਦਨੁ ਸਦਾ ਮਸਹੂਰ॥

- ਗੁਰੂ ਰਵਿ, ੨, ੨ : ੩ (345)

ਮਸਕਤਿ-(ਅ. مشقة ਮਸ਼ਕਤ) ਮਿਹਨਤ, ਘਾਲਣਾ

ਜਿਨੀ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਆ ਗਏ ਮਸਕਤਿ ਘਾਲਿ॥

- ਜਪੁ ੧, ੩੮੯ : ੫ (8)

ਮਸਕਲ-(ਅ. مَمْلُك, ਮਿਸਕਲ) ਜੰਗਲ ਉਤਾਰਨ ਵਾਲਾ ਔਜ਼ਾਰ/ ਸੰਦ

ਅਵਲਿ ਅਉਲਿ ਦੀਨੁ ਕਰਿ ਮਿਠਾ ਮਸਕਲ ਮਾਨਾ ਮਾਲੁ ਮੁਸਾਵੈ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੮੮, ੧, ੧ : ੨ (141)

ਮਸਕਲੈ-ਜੰਗਲ ਲਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਔਜ਼ਾਰ/ਸੰਦ ਨਾਲ, ਵੇਖੋ 'ਮਸਕਲ'

ਦਰੁ ਸੇਵੇ ਉਮਤਿ ਖਤੀ ਮਸਕਲੈ ਹੋਇ ਜੰਗਲੀ॥

- ਰਾਮ ਬਸ, ਵਾਰ ੩ : ੬ (967)

ਮਸਕੀਨ-(ਅ. مسكين, ਮਿਸਕੀਨ) ਹਲੀਮ, ਨਿਮਾਣਾ, ਆਜਿਜ, ਵਿਚਾਰਾ

ਹਮ ਗਰੀਬ ਮਸਕੀਨ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੇ ਹਰਿ ਰਾਖੁ ਰਾਖੁ ਵਡ ਵਡਾ ਹੇ॥

- ਗਉ ੪, ਸੋਹ ੪, ੪ : ੧ (13)

ਮਸਕੀਨੀ-ਗਰੀਬੀ, ਨਿਮ੍ਰਤਾ, ਆਜਜੀ, ਵੇਖੋ 'ਮਸਕੀਨ'

ਸਹਜ ਸੁਹੇਲਾ ਫਲੁ ਮਸਕੀਨੀ॥

- ਗਉ ੫, ਅਸ ੧, ੧* : ੧ (235)

ਮਸਤ-(ਫ਼ਾ. مست, ਮਸਤ) ਮਤਵਾਲਾ, ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ

ਜਿਨੁ ਪੀਆ ਸੇ ਮਸਤ ਭਏ ਹੈ ਤੂਟੇ ਬੰਧਨ ਫਾਹੇ॥

- ਆਸਾ ੧, ੮, ੨ : ੧ (351)

ਮਸਤਾਨਾ-(ਫ਼ਾ. مستان, ਮਸਤਾਨ) ਮਤਵਾਲਾ, ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਮਤਾ/ਦੀਵਾਨਾ

ਸਗ ਨਾਨਕ ਦੀਬਾਨ ਮਸਤਾਨਾ ਨਿਤ ਚੜੈ ਸਵਾਇਆ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੨੭੮, ੧, ੨ : ੭ (1291)

ਮਸਤੁ-ਮਤਵਾਲਾ, ਵੇਖੋ 'ਮਸਤ'

ਜਿਉ ਮੈਗਲੁ ਮਸਤੁ ਦੀਜੈ ਤਲਿ ਕੁੰਡੈ ਗੁਰ ਅੰਕੁਸੁ ਸਬਦੁ ਦ੍ਰਿਤਾਵੈਗੋ॥

- ਕਾਨ ੪, ਅਸ ੫, ੧* : ੨ (1310)

ਮਸਲਤਿ-(ਫ਼ਾ. مصلحت, ਮਸਲਹਤ, مشورت, ਮਸ਼ਵਰਤ) ਨੇਕ ਸਲਾਹ; ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਮੰਤ੍ਰੀ

ਤੂੰਹੈ ਮਸਲਤਿ ਤੂੰਹੈ ਨਾਲਿ॥

- ਗਉ ੫, ੧੭੪, ੧ : ੧ (200)

ਮਸਾਇਕ-(ਅ. مشايخ, ਮਸਾਇਖ) 'ਸੇਖ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਸੂਫੀ ਲੋਕ, ਦਰਵੇਸ਼

ਸੇਖ ਮਸਾਇਕ ਕਾਜੀ ਮੁਲਾ ਦਰਿ ਦਰਵੇਸ ਰਸੀਦ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧, ੩ : ੨ (53)

ਮਸਾਇਕਾ-ਮਸਾਇਕ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਦਰਵੇਸ਼, ਵੇਖੋ 'ਮਸਾਇਕ'

ਹਮ ਜੇਰ ਜਿਮੀ ਦੁਨੀਆ ਪੀਰਾ ਮਸਾਇਕਾ ਰਾਇਆ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੩੮, ੧, ੧ : ੧ (143)

ਮਸਾਇਕੁ- ਦਰਵੇਸ਼, ਫਕੀਰ, ਵੇਖੋ 'ਮਸਾਇਕ'

ਨਾ ਕੋ ਸੇਖੁ ਮਸਾਇਕੁ ਹਾਜੀ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ਸੋਲਾ ੧੫, ੧੧ : ੨ (1036)

ਮਸੀਤ-(ਅ. مسجد ਮਸਜਿਦ) ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਪੂਜਾ ਦਾ ਸਥਾਨ

ਮਿਹਰ ਮਸੀਤਿ ਸਿਦਕੁ ਮੁਸਲਾ ਹਕੁ ਹਲਾਲ ਕੁਰਾਣੁ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੭੮, ੧, ੧ : ੧ (140)

ਮਸੂਰਤਿ-(ਅ. مشورت ਮਸਵਰਤ) ਸਲਾਹ, ਮਸਵਰਾ

ਮਤਾ ਮਸੂਰਤਿ ਅਵਰ ਸਿਆਨਪ ਜਨ ਕਉ ਕਛੁ ਨ ਆਇਓ॥

- ਗੁਜ ੫, ੧੨, ੧ : ੧ (498)

ਮਸੈਲਾ-(ਅ. مسئله ਮਸਲਹ) ਸਮਸਿਆ, ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਗਲ

ਸਚਾ ਸੁ ਸਾਹਿਬ ਸਚੁ ਤਪਾਵਸੁ ਸਚੜਾ ਨਿਆਉ ਕਰੇਗੁ ਮਸੈਲਾ॥

- ਤਿਲੰ ੧, ੫, ੨: ੮ (723)

ਮਹ-(ਫ਼ਾ. ماਹ ਮਾਹ), ਮਾਹ ਦਾ ਸੰਖੇਪ, ਮਹੀਨਾ

ਵਰਤ ਨ ਰਹਉ ਨ ਮਹ ਰਮਦਾਨਾ॥

- ਭੋਰ ੫, ੩, ੧ : ੧ (1136)

ਮਹਜਰੁ-(ਅ. محضر ਮਹਜਰ) ਉਹ ਲਿਖਤ ਜਿਸ ਉੱਪਰ ਬਹੁਤਿਆਂ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਹੋਣ

ਮਹਜਰੁ ਝੁਠਾ ਕੀਤੇਨੁ ਆਪਿ॥

- ਗਉ ੫, ੧੬੮, ੧ : ੧ (199)

ਮਹਜਿਦਿ-(ਅ. مسجد ਮਸਜਿਦ) ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਪੂਜਾ ਦਾ ਸਥਾਨ

ਦੇਹੀ ਮਹਜਿਦਿ ਮਨ ਮਉਲਾਨਾ ਸਹਜ ਨਿਵਾਜ ਗੁਜਾਰੈ॥

- ਭੋਰ ਨਾਮ, ੧, ੩: ੧ (1167)

ਮਹਦੁਦੁ-(ਅ. محذور ਮਹਦੁਦ) ਪਟਾ, ਹਦਬੰਦੀ ਦੀ ਲਿਖਤ

ਮੈ ਮਹਦੁਦੁ ਲਿਖਾਇਆ ਖਸਮੈ ਕੈ ਦਰਿ ਜਾਇ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੧੮੮, ੧, ੧:੬ (1286)

ਮਹਰਮ-(ਅ. محرم ਮਹਰਮ) ਵਾਕਫ਼, ਜਾਣੂ

ਮਹਰਮ ਮਹਲ ਨ ਕੋ ਅਟਕਾਵੈ॥

- ਗਉ ਰਵਿ, ੨, ੩ : ੨ (345)

ਮਹਲ-(ਫ਼ਾ. محل ਮਹਲ) ਘਰ, ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ, ਵਡਾ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਘਰ

ਮੋਹਨ ਤੇਰੇ ਉਚੇ ਮੰਦਰ ਮਹਲੁ ਅਪਾਰਾ॥

- ਗਉ ੫, ਛੰਤ ੨, ੧ : ੧ (248)

ਮਹਲਤਿ-(1). 'ਮਹਲ' ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਹਵੇਲੀ, ਵੇਖੋ 'ਮਹਲ'

ਕਰਿ ਫੁਰਮਾਇਸਿ ਖਾਇਆ ਵੇਖਿ ਮਹਲਤਿ ਮਰਣਿ ਵਿਸਾਰਿਆ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੧੭: ੪ (472)

(2). (ਅ. محلات ਮਹੱਲਤ) ਉਤਰਨ ਦੀ ਥਾਂ, ਡੇਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ, 'ਮਹੱਲਾ' ਦਾ ਬਹੁ ਵਚਨ

ਨਉ ਸਤ ਚਉਦਹ ਤੀਨਿ ਚਾਰਿ ਕਰਿ ਮਹਲਤਿ ਚਾਰਿ ਬਹਾਲੀ॥

- ਬਸੰ ੧, ਅਸ ੮, ੧ : ੧ (1190)

ਮਹਲਾ-(1)(ਫ਼ਾ. مغل ਮਹਲ) ਮਹਲਾਂ, ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਘਰਾਂ

ਦਰ ਘਰ ਮਹਲਾ ਸੋਹਣੇ ਪਕੇ ਕੋਟ ਹਜ਼ਾਰ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧੬, ੩ : ੧ (63)

(2)(ਅ. مغلّ ਮੱਹਲਾ) ਉਤਰਨ ਦੀ ਬਾਂ

'ਮਹਲਾ ੧' ਭਾਵ ਬਾਣੀ ਦੇ ਉਤਰਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ

(ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦਾ) ਸਥਾਨ/ ਹਿਰਦਾ

ਮਹਲਿ- ਨਿਵਾਸ/ਟਿਕਾਣੇ ਤੇ, ਵੇਖੋ 'ਮਹਲ'

ਆਪੇ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਵਹੀ ਸਾਚੈ ਮਹਲਿ ਹੁਦਰਿ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੧੬, ੨ : ੩ (20)

ਮਹਲੀ-ਮਹਲਾ ਵਿਚ ਭਾਵ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਮਹਲ'

ਤਾ ਮਨੁ ਖੀਵਾ ਜਾਣੀਐ ਜਾ ਮਹਲੀ ਪਾਏ ਥਾਉ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੫, ੨ : ੩ (16)

ਮਹਲੁ-ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਭਾਵ ਪ੍ਰਭੂ ਹਜ਼ੂਰੀ, ਵੇਖੋ 'ਮਹਲ'

ਨਿਜ ਘਰਿ ਮਹਲੁ ਪਾਵਹੁ ਸੁਖ ਸਹਜੇ ਬਹੁਰਿ ਨ ਹੋਇ ਗੋ ਫੇਰਾ॥

- ਗਉ ੫, ਸੋਹ ੫, ੩ : ੨ (13)

ਮਿਹਰਾਮਤਿ-(ਅ. مہرہ مہرہ) ਕ੍ਰਿਪਾ, ਦਇਆ

ਤੂ ਕਰਿ ਮਿਹਰਾਮਤਿ ਸਾਈ॥

- ਪ੍ਰਭੂ ਕਬ, ੨, ੧* : ੨ (1349)

ਮਕਸੂਦ-(ਅ. مقصود ਮਕਸੂਦ) ਮਨੋਰਥ, ਇਰਾਦਾ, ਮਕਸਦ

ਨਾਉ ਤੇਰਾ ਗਹਣਾ ਮਤਿ ਮਕਸੂਦ॥

- ਪ੍ਰਭਾ ੧, ੧, ੧ : ੨ (1327)

ਮਕਾ-(ਅ. مکہ ਮੱਕਹ) ਅਰਬ ਦਾ ਇੱਕ ਨਗਰ ਜਿਥੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ

ਜਿੱਥੇ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਤੇ ਆਵੇਸ਼ਕ (ਜ਼ਰੂਰੀ) ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ

ਮਕਾ ਮਿਹਰ ਰੋਜਾ ਪੈਖਕਾ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੧੨, ੫ : ੧ (1083)

ਮਖਸੂਦ-ਮਨੋਰਥ, ਮਕਸਦ, ਵੇਖੋ 'ਮਕਸੂਦ'

ਸਿਦਕੁ ਕਰਿ ਸਿਜਦਾ ਮਨੁ ਕਰਿ ਮਖਸੂਦ॥

- ਸਿਰੀ ੪, ਵਾਰ ੪੮, ੧, ੧ : ੨ (84)

ਮਗੋਲ-(ਫ਼ਾ. مغول, مغول ਮੁਗਲ, ਮਗੋਲ) ਤੁਰਕਸਤਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਉੱਚ-ਕੌਮ ਦਾ ਨਾਂ

ਦੁਾਰਿਕਾ ਨਗਰੀ ਕਾਹੇ ਕੇ ਮਗੋਲ॥

- ਤਿਲੀ ਨਾਮ, ੩, ੨ : ੨ (727)

ਮਜਮੀ-(ਅ. مجملہ ਮਜਮਅ) ਇਕੱਠ, ਸਮੂਹ

ਪੰਚ ਮਜਮੀ ਜੋ ਪੰਚਨ ਰਾਖੇ॥

- ਭੈਰ ੫, ੫੩, ੧ : ੧ (1151)

ਮਜਲਸ-(ਅ. مجلس مجلس) ਸਭਾ, ਮਹਿਫਲ

ਮਜਲਸ ਕੁਝੇ ਲਬ ਕੀ ਪੀ ਪੀ ਹੋਇ ਖੁਆਰੁ॥

- ਬਿਹਾ ੪, ਵਾਰ ੧੨੮, ਮਰ, ੧ : ੩ (553)

ਮਜਲਸਿ-ਸਭਾ, ਮਹਿਫਲ ਭਾਵ ਦਰਬਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਮਜਲਸ'

ਮਜਲਸਿ ਦੁਰਿ ਮਹਲੁ ਕੇ ਪਾਵੈ॥

- ਭੈਰ ਕਬ, ੧੫, ੧* : ੨ (1161)

ਮਜ਼ੁਰ-(ਫ਼ਾ. مزرع مزرع) ਮਿਹਨਤਾਨਾ ਲੈ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ

ਰੋਵਹਿ ਪਾਡਵ ਭਏ ਮਜ਼ੁਰ॥

- ਰਾਮ ੩, ਵਾਰ ੧੪੮, ੧, ੧ : ੯ (954)

ਮਜ਼ੁਰੀ-(ਫ਼ਾ. مزرعي مزرعي) ਮਿਹਨਤਾਨਾ

ਨਿੰਦਾ ਕਰਿ ਕਰਿ ਬਹੁ ਭਾਰੁ ਉਠਾਵੈ ਬਿਨੁ ਮਜ਼ੁਰੀ ਭਾਰੁ ਪਹੁਚਾਵਣਿਆ॥

- ਮਾਝ ੩, ਅਸ ੧੫, ੪ : ੩ (118)

ਮਜ਼ੁਰ-ਮਿਹਨਤਾਨਾ ਲੈ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਵੇਖੋ 'ਮਜ਼ੁਰ'

ਹੋਇ ਮਜ਼ੁਰੁ ਗਇਆ ਠਗਾਇ ਠਗਿ॥

- ਰਾਮ ੧, ਓਅੰ ੧੩ : ੬ (931)

ਮਨ-(ਫ਼ਾ. من مَن) (1). ਉੱਤਮ ਪੁਰਖ, ਮੈਂ

ਕਾਲੂਬਿ ਅਕਲ ਮਨ ਗੌਰੁ ਨ ਮਾਨੀ॥

ਮਨ ਕਮੀਨ ਕਮਤਰੀਨ ਤੂ ਦਰੀਆਉ ਖੁਦਾਇਆ॥

-ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੨੭੮, ੧, ੨:੨;੩(1291)

(2) ਤੋਲ ਦੀ ਇਕ ਇਕਾਈ

ਮਨ ਦਸ ਨਾਜੁ ਟਕਾ ਚਾਰਿ ਗਾਂਠੀ ਐਡੋ ਟੇਢੋ ਜਾਤੁ॥

- ਸਾਰ ਕਬ, ੧, ੧* : ੨ (1251)

ਮਨਸਾ-(ਅ. منشا منشا) ਇੱਛਾ, ਇਰਾਦਾ, ਕਾਮਨਾ

ਸਤਿਗੁਰ ਕੈ ਬਲਿਹਾਰਣੈ ਮਨਸਾ ਸਭ ਪੂਰੇਵ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ੭੫, ੩ : ੪ (44)

ਮਨਹਿ-(ਅ. منع منع) ਵਰਜੇ, ਦੂਰ ਕਰੇ, ਰੋਕੇ

ਆਪੇ ਦੁਰਮਤਿ ਮਨਹਿ ਕਰੇਇ॥

- ਆਸਾ ੧, ੩, ੩:੨ (349)

ਮਨੀ-(ਫ਼ਾ. من + ابي مَن+ਈ) ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਹਾਜਰਾ ਹਜ਼ੂਰਿ ਦਰਿ ਪੇਸਿ ਤੂੰ ਮਨੀ॥

- ਤਿਲੀ ਨਾਮ, ੧, ੧: ੨ (727)

ਮਰਗ-(ਫ਼ਾ. مرگ مرگ) ਮੌਤ

ਫਰੀਦਾ ਮੰਡਪ ਮਾਲੁ ਨ ਲਾਇ ਮਰਗ ਸਤਾਣੀ ਚਿਤਿ ਧਰਿ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੫੮ : ੧ (1381)

ਮਰਘਟ-(ਫ਼ਾ. مړگ مړغا) ਮਸਾਣਾ, ਸ਼ਮਸ਼ਾਨ-ਘਾਟ

ਮਰਘਟ ਲਉ ਸਭੁ ਲੋਗੁ ਕੁਟੰਬੁ ਭਇਓ ਆਗੈ ਹੰਸੁ ਅਕੋਲਾ॥

- ਸੋਰ ਕਥ, ੨, ੩:੨ (654)

ਮਰਤਬਾ-(ਅ. مارتبا مارتبا) ਦਰਜਾ, ਰੁਤਬਾ, ਪਦਵੀ

ਵਡੀ ਹੁ ਵਡਾ ਅਪਾਰੁ ਤੇਰਾ ਮਰਤਬਾ॥

- ਰਾਮ ਪ, ਵਾਰ ੧੮: ੧ (965)

ਮਰਦ-(ਅ. مرد مارد) ਬਹਾਦਰ, ਸੂਰਮਾ

ਆਵਨਿ ਅਠਤਰੈ ਜਾਨਿ ਸਤਾਨਵੈ ਹੋਰੁ ਭੀ ਉਠਸੀ ਮਰਦ ਕਾ ਚੇਲਾ॥

- ਤਿਲੰ ੧, ਪ, ੨ : ੫ (723)

ਮਰਦਾ-(ਫ਼ਾ. مرد مارد) ਪੁਰਸ਼

ਏਤੇ ਅਉਰਤ ਮਰਦਾ ਸਾਜੇ ਏ ਸਭ ਰੂਪ ਤੁਮ੍ਹਾਰੇ॥

- ਪ੍ਰਭਾ ਕਥ, ੨, ੫ : ੧ (1349)

ਮਰਦਾਨਾ (ਫ਼ਾ. مردانه ماردانه) ਮਰਦਾਂ ਵਰਗਾ

ਮਰਦੁ }

ਸੋਈ ਮਰਦੁ ਮਰਦੁ ਮਰਦਾਨਾ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਸੋਲਾ ੧੨, ੧੪ : ੨ (1084)

ਮਲਉਨ-(ਅ. ملعون ملعون) ਫਿਟਕਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸੁਭਾਵ

ਸੋ ਮੁਲਾ ਮਲਉਨ ਨਿਵਾਰੈ ਸੋ ਦਰਵੇਸੁ ਜਿਸੁ ਸਿਫਤਿ ਧਰਾ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਸੋਲਾ ੧੨, ੬ : ੩ (1084)

ਮਲਕ-(ਅ. ملك ملك) ਰਾਜਾ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ

ਮੀਰ ਮਲਕ ਉਮਰੇ ਫਾਨਾਇਆ ਏਕ ਮੁਕਾਮ ਖੁਦਾਇ ਦਰਾ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਸੋਲਾ ੧੨, ੮ : ੩ (1084)

ਮਲਕਲਮਉਤ-(ਅ. ملكلومت ملكلومت) ਮੌਤ ਦਾ ਫਰਿਸ਼ਤਾ

ਮਲਕਲਮਉਤ ਜਾ ਆਵਸੀ ਸਭ ਦਰਵਾਜੇ ਭੰਨਿ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੧੦੦ : ੩ (1383)

ਮਲਕੁ-(ਫ਼ਾ. ملك ملك) ਫਰਿਸ਼ਤਾ

ਫਰੀਦਾ ਦੁਹੁ ਦੀਵੀ ਬਲੀਦਿਆ ਮਲਕੁ ਬਹਿਠਾ ਆਇ॥

(ਭਾਵ ਮੌਤ ਦਾ ਫਰਿਸ਼ਤਾ)

- ਸਲੋ ਫਰ, ੪੮ : ੧ (1380)

ਮਲਾਇਕਾ-(ਫ਼ਾ. ملائكة ملائكة) ਫਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ, ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ

ਸਿਦਕੁ ਸਬੂਰੀ ਸਾਦਿਕਾ ਸਬਰੁ ਤੋਸਾ ਮਲਾਇਕਾ॥

- ਸਿਰੀ ੪, ਵਾਰ ੨੨, ੧, ੨ : ੧ (83)

ਮਲਾਰੁ-(ਅ. ملاّ ਮਲਾਹ) ਕਿਸਤੀ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਖੇਵਟ
ਨਾ ਬੇੜੀ ਨਾ ਤੁਲਹੜਾ ਨਾ ਤਿਸ ਵੰਝੁ ਮਲਾਰੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧੦, ੪: ੨ (59)

ਮਲੂਕ-(ਫ਼ਾ. ملوك ਮਲੂਕ) ਬਾਦਸ਼ਾਹ
ਮਹਰ ਮਲੂਕ ਕਹਾਈਐ ਰਾਜਾ ਰਾਉ ਕਿ ਖਾਨੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧੬, ੬: ੧ (63)

ਮਲੂਕੀ-(ਫ਼ਾ. ملك ਫਰਿਸਤਾ) ਫਰਿਸਤਿਆਂ ਵਾਲਾ
ਫਾਹੀ ਸੁਰਤਿ ਮਲੂਕੀ ਵੇਸੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨੯, ੩: ੧ (24)

ਮਾਇਆ-(ਫ਼ਾ. مایه ਮਾਯਹ) ਪ੍ਰੀਤੀ, ਧਨ, ਦੌਲਤ
ਲੈਦਾ ਬਦ ਦੁਆਇ ਤੂੰ ਮਾਇਆ ਕਰਹਿ ਇਕਤ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ੭੧, ੩: ੧ (42)

ਮਾਸਾ-(ਫ਼ਾ. ماشه ਮਾਸ਼ਾ) ਤੋਲੇ ਦੀ ਇੱਕ ਇਕਾਈ
ਘੜੀ ਮੂਰਤ ਕਾ ਲੇਖਾ ਲੇਵੈ ਰਤੀਅਹੁ ਮਾਸਾ ਤੋਲ ਕਵਾਇਆ॥

- ਮਾਝ ੩, ਅਸ ੨੯, ੫: ੨ (127)

ਮਾਹ-(ਫ਼ਾ. ماه ਮਾਹ) ਮਹੀਨਾ
ਮਾਹ ਦਿਵਸ ਮੂਰਤ ਭਲੇ ਜਿਸ ਕਉ ਨਦਰਿ ਕਰੇ॥

- ਮਾਝ ੫, ਬਾਰਾ ੧੪: ੭ (136)

ਮਾਹਾ-ਮਹੀਨੇ, ਵੇਖੋ 'ਮਾਹ'
ਮਾਹਾ ਰੁਤੀ ਸਭ ਤੂੰ ਘੜੀ ਮੂਰਤ ਵੀਚਾਰਾ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੬: ੧ (140)

ਮਾਹਿ- (1) ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਮਾਹ'
ਮੰਘਰਿ ਮਾਹਿ ਸੋਹੰਦੀਆ ਹਰਿ ਪਿਰ ਸੰਗਿ ਬੈਠੜੀਆਹ॥

- ਮਾਝ ੫, ਬਾਰਾ ੧੦: ੧ (135)

(2). (ਅ. ماهه ਮਿਆਹ) ਜਲ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ, ਪਾਣੀ
ਗੁਰਿ ਮਿਲਿਐ ਸੁਖੁ ਪਾਈਐ ਅਗਨਿ ਮਰੈ ਗੁਣ ਮਾਹਿ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨੦, ੧: ੩ (21)

ਮਾਹੀਤਿ-(ਅ. ماهیت ਮਾਹੀਤ) ਅਸਲੀਅਤ, ਤੱਤਸਾਰ
ਮੰਗਲਵਾਰੇ ਲੇ ਮਾਹੀਤਿ॥

- ਗਉ ਕਬ, ਵਾ ੩: ੧ (344)

ਮਾਹੁ-ਮਹੀਨਾ, ਵੇਖੋ 'ਮਾਹ'
ਕਵਣਿ ਸਿ ਰੁਤੀ ਮਾਹੁ ਕਵਣੁ ਜਿਤੁ ਹੋਆ ਆਕਾਰੁ॥

- ਜਪੁ ੧, ੨੧: ੧੦ (4)

ਮਾਤਰ-(ਫ਼ਾ. مآثر ਮਾਦਰ) ਮਾਤਾ

ਮਾਤਰ ਪਿਤਰ ਤਿਆਗਿ ਕੈ ਮਨੁ ਸੰਤਨ ਪਾਹਿ ਬੇਚਾਇਓ॥

- ਸਾਰ ੫, ੧੩੭, ੧ : ੧ (1230)

ਮਾਨਾ-(ਫ਼ਾ. مانا ਮਾਨਾ) ਤੁਲ, ਵਰਗਾ

ਅਵਲਿ ਅਉਲਿ ਦੀਨੁ ਕਰਿ ਮਿਠਾ ਮਸਕਲ ਮਾਨਾ ਮਾਲੁ ਮੁਸਾਵੈ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੮੨, ੧, ੧ : ੨ (141)

ਮਾਮਲਾ-(ਅ. معامله ਮੁਆਮਲਾਹ) ਝਗੜਾ, ਵਿਵਾਦ, ਧੰਧਾ

ਵਾਟ ਨ ਕਰਈ ਮਾਮਲਾ ਜਾਣੈ ਮਿਹਮਾਣੁ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੨੨੨, ੨, ੨ : ੩ (148)

ਮਾਮੂਰ-(ਅ. مأمور ਮਅਮੂਰ) ਰੱਜੇ ਹੋਏ ਭਾਵ ਅਮੀਰ, ਖੁਸ਼ਹਾਲ

ਉਹਾ ਗਨੀ ਬਸਹਿ ਮਾਮੂਰ॥

- ਗਉ ਰਵਿ, ੨, ੨ : ੪ (345)

ਮਾਰਫਤਿ-(ਅ. معرفت ਮਅਰਿਫਤ)ਗਿਆਨ/ ਆਤਮਗਿਆਨ ਦੁਆਰਾ/ ਰਾਹੀਂ

ਮਾਰਫਤਿ ਮਨੁ ਮਾਰਹੁ ਅਬਦਾਲਾ ਮਿਲਹੁ ਹਕੀਕਤਿ ਜਿਤੁ ਫਿਰਿ ਨ ਮਰਾ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੧੨, ੩ : ੩ (1083)

ਮਾਲ-(ਅ. مال ਮਾਲ)(1) ਧਨ, ਦੌਲਤ

ਮਾਲ ਕੈ ਮਾਣੈ ਰੂਪ ਕੀ ਸੋਭਾ ਇਤੁ ਬਿਧੀ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਆ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨੭, ੧* : ੨ (24)

(2) ਸਾਜ਼ ਸਾਮਾਨ

ਮਿਥਿਆ ਰਾਜ ਜੋਬਨ ਧਨ ਮਾਲ॥

- ਗਉ ੫, ਸੁਖ ੫, ੪ : ੩ (268)

ਮਾਲਕੁ-(ਅ. مالك ਮਾਲਿਕ) ਮਾਲਕ, ਸੁਆਮੀ

ਦਿਲਾ ਕਾ ਮਾਲਕੁ ਕਰੇ ਹਾਕੁ॥

- ਰਾਮ ੫, ੪੫, ੩ : ੩ (897)

ਮਾਲੂਮੁ-(ਅ. معلوم ਮਅਲੂਮ) ਗਿਆਨ ਵਿਚ/ ਅਨੁਭਵ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੋਇਆ, ਜਾਣਿਆ ਹੋਇਆ

ਤੈ ਮੈ ਕੀਆ ਸੁ ਮਾਲੂਮੁ ਹੋਈ॥

- ਪ੍ਰਭਾ ਨਾਮ, ੩, ੧* : ੨ (1351)

ਮਿਆਨੁ-(ਫ਼ਾ. ميان ਮਿਆਨਹ, ਮਆਨ) ਵਿਚਕਾਰ, ਮਧਭਾਗ

ਆਪੇ ਨੇੜੈ ਦੁਰਿ ਆਪੇ ਹੀ ਆਪੇ ਮੰਝਿ ਮਿਆਨੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੩੧, ੪ : ੧ (25)

ਮਿਆਲਾ-(ਅ. مآل ਮਆਲ) ਖੇਤ ਦੀ ਵੱਟ, ਡੌਲ

ਖੇਤਿ ਮਿਆਲਾ ਉਚੀਆ ਘਰਿ ਉਚਾ ਨਿਰਣਉ॥

- ਗੁਜ ੩, ਵਾਰ ੨੧੨, ੩, ੧ : ੧ (517)

ਮਿਸਿਮਿਲ-(ਫ਼ਾ. **ميسيل** ਬਿਸਮਿਲ) ਬਿਸਮਿਲਾ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਭਾਵ ਮਾਰ ਦੇਹਿ
ਮਿਸਿਮਿਲਿ ਤਾਮਸੁ ਭਰਮੁ ਕਦੁਰੀ॥

- ਭੈਰ ਕਥ, ੪, ੨: ੧ (1158)

ਮਿਸਲ-(ਅ. **مشل**, ਮਿਸ਼ਲ) ਵਰਗੀ ਬਰਾਬਰੀ; ਦਰਜਾ, ਰੁਤਬਾ
ਮਿਸਲ ਫਕੀਰਾ ਗਾਖੜੀ ਸੁ ਪਾਈਐ ਪੂਰ ਕਰੰਮਿ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੧੧੧:੨ (1384)

ਮਿਹਮਾਣੁ-(ਫ਼ਾ. **مهمان** ਮਹਿਮਾਣ) ਪਰਾਹੁਣਾ, ਅਥਿਤੀ, ਅਭਿਆਗਤ
ਆਸਾ ਮਨਸਾ ਜਲਾਇ ਤੁ ਹੋਇ ਰਹੁ ਮਿਹਮਾਣੁ॥

- ਸੋਰ ੪, ਵਾਰ, ੧੧੨, ੩, ੧: ੩ (646)

ਮਿਹਰ-(ਫ਼ਾ. **مهر**, ਮਿਹਰ) ਕ੍ਰਿਪਾ, ਦਇਆ
ਮਿਹਰ ਕਰੇ ਜਿਸੁ ਮਿਹਰਵਾਨੁ ਤਾਂ ਕਾਰਜੁ ਆਵੈ ਰਾਸਿ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ੭੭, ੩: ੩ (44)

ਮਿਹਰੰਮਤਿ-(ਅ. **مرحمت** ਮਰਹਮਤ) ਕਿਰਪਾ, ਦਇਆ
ਤਉ ਨਾਨਕ ਸਰਬ ਜੀਆ ਮਿਹਰੰਮਤਿ ਹੋਇ ਤ ਮੁਸਲਮਾਣੁ ਕਹਾਵੈ॥

- ਮਾਤ ੧, ਵਾਰ ੮੨, ੧, ੧: ੫ (141)

ਮਿਹਰਵਾਨਿ-(ਫ਼ਾ. **مهرمان**, ਮਿਹਰਬਾਨ) ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ, ਦਇਆਵਾਨ
ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਮਿਹਰਵਾਨਿ ਭਰਮੁ ਭਉ ਮਾਰਿਆ॥

- ਬਿਲਾ ੪, ਵਾਰ ੧੧: ੨ (854)

ਮਿਹਰਵਾਨੁ-ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ, ਵੇਖੋ 'ਮਿਹਰਵਾਨਿ'
ਮਿਹਰ ਕਰੇ ਜਿਸੁ ਮਿਹਰਵਾਨੁ ਤਾਂ ਕਾਰਜੁ ਆਵੈ ਰਾਸਿ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ੭੭, ੩: ੩ (44)

ਮਿਹਰਾਮਤਿ-(ਅ. **مرحمت** ਮਰਹਮਤ) ਕਿਰਪਾ, ਦਇਆ
ਤੁ ਕਰਿ ਮਿਹਰਾਮਤਿ ਸਾਈ॥

- ਪ੍ਰਭੂ ਕਥ, ੨, ੧*: ੨ (1349)

ਮਿਹਰੀ-(ਫ਼ਾ. **مهر** ਮਹਰ) 'ਮਹਰ'- ਇਸਤ੍ਰੀ-ਧਨ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਭਾਵ ਪਤਨੀ
ਦਿਹਰੀ ਬੈਠੀ ਮਿਹਰੀ ਰੋਵੈ ਦੁਆਰੈ ਲਉ ਸੰਗਿ ਮਾਇ॥

- ਕੇਦਾ ਕਥ, ੬, ੧: ੧ (1124)

ਮਿੰਨਤਿ-(ਅ. **منت** ਮਿੰਨਤ) ਬੇਨਤੀ, ਤਰਲਾ, ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ
ਕਰਿ ਮਿੰਨਤਿ ਕਰਿ ਜੋਦੜੀ ਮੈ ਪ੍ਰਭੁ ਮਿਲਣੈ ਕਾ ਚਾਉ॥

- ਸਿਰੀ ੪, ੬੮, ੧: ੩ (41)

ਮਿਲਕ-(ਅ. **ملك** ਮਿਲਕ) ਮਿਲਖ, ਜਾਗੀਰ
ਰਾਜ ਮਿਲਕ ਸਿਕਦਾਰੀਆ ਰਸ ਭੋਗਣ ਬਿਸਥਾਰ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ਅਸ ੨੬, ੬: ੧ (70)

ਮਿਲਖ- ਜਾਗੀਰ, ਵੇਖੋ 'ਮਿਲਕ'

ਬਾਗ ਮਿਲਖ ਘਰ ਬਾਰ ਕਿਥੈ ਸਿ ਆਪਣੇ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੮ : ੬ (141)

ਮੀਰ-(ਫ਼ਾ. میر) ਮੀਰ) ਸਰਦਾਰ, ਅਮੀਰ ਦਾ ਸੰਖੇਪ

ਨਾਮੇ ਕੇ ਸ਼੍ਰਾਮੀ ਮੀਰ ਮੁਕੰਦ॥

- ਤਿਲੀ ਨਾਮ, ੩, ੪ : ੨ (727)

ਮੀਰਾ-ਮਾਲਕ, ਸਾਹ, ਵੇਖੋ 'ਮੀਰ'

ਤੂ ਮੀਰਾ ਸਚੀ ਠਕੁਰਾਈ ਨਾਨਕ ਬਲਿ ਬਲਿ ਜਾਵਣਿਆ॥

- ਮਾਝ ੫, ਅਸ ੩੭, ੮ : ੩ (132)

ਮੀਰੂ-ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਸਰਦਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਮੀਰ'

ਕੋਟੀ ਹੂ ਪੀਰ ਵਰਜਿ ਰਹਾਏ ਜਾ ਮੀਰੂ ਸੁਣਿਆ ਧਾਇਆ॥

- ਆਸਾ ੧, ਅਸ ੧੨, ੪ : ੧ (417)

ਮੁਸਕ-(ਫ਼ਾ. مشک) ਮੁਸਕ) ਕਸਤੂਰੀ, ਖੁਸ਼ਬੂ, ਸੁਗੰਧ

ਰਸੀਆ ਹੋਵੈ ਮੁਸਕ ਕਾ ਤਬ ਫੁਲ ਪਛਾਣੈ॥

- ਤਿਲੀ ੧, ਅਸ ੧, ੯ : ੨ (725)

ਮੁਸਕਲ-(ਫ਼ਾ. مشک) ਮੁਸਕਲ) ਔਖ, ਕਠਨਾਈ

ਜਹ ਮੁਸਕਲ ਹੋਵੈ ਅਤਿ ਭਾਰੀ॥

- ਗਉ ਪ, ਸੁਖ ੨, ੧ : ੫ (264)

ਮੁਸਕਲੁ-ਔਖ, ਵੇਖੋ 'ਮੁਸਕਲ'

ਜਾ ਕਉ ਮੁਸਕਲੁ ਅਤਿ ਬਣੈ ਢੋਈ ਕੋਇ ਨ ਦੇਇ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ੨੬, ੧ : ੧ (70)

ਮੁਸਕਾਈ-(ਫ਼ਾ. مشک) ਮੁਸਕ) ਕਸਤੂਰੀ ਦੀ ਸੁਗੰਧੀ

ਅੰਤਰਿ ਵਾਸੁ ਬਹੁਤੁ ਮੁਸਕਾਈ ਭ੍ਰਮਿ ਭੁਲਾ ਮਿਰਗੁ ਸਿੰਝਾਰੇ॥

- ਨਟ ੪, ਅਸ ੪, ੪ : ੧ (982)

ਮੁਸਕਿ-ਕਸਤੂਰੀ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਮੁਸਕ'

ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਮੁਸਕਿ ਝਕੋਲਿਆ ਸਭੁ ਜਨਮੁ ਧਨੁ ਧੰਨਾ॥

- ਆਸਾ ੪, ਛੰਤ ੧੫, ੧ : ੪ (449)

ਮੁਸਤਾਕ-(ਅ. مشتاق) ਮੁਸਤਾਕ) ਇਛਕ, ਚਾਹਵਾਨ

ਨੈਣ ਪਸੰਦੋ ਸੋਇ ਪੇਖਿ ਮੁਸਤਾਕ ਭਈ॥

- ਆਸਾ ੫, ੧੦੫, ੩ : ੧ (397)

ਮੁਸਤਾਕੁ-ਚਾਹਵਾਨ, ਵੇਖੋ 'ਮੁਸਤਾਕ'

ਕਰਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਮੁਸਤਾਕੁ॥

- ਤਿਲੀ ੫, ੪, ੧* : ੧ (724)

ਮੁੰਸਫ਼-(ਅ. مُنْصَف ਮੁਨਸਿਫ਼) ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਿਣ ਕੇਮਾਲੀਆ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅਫਸਰ
ਨਉ ਡਾਡੀ ਦਸ ਮੁੰਸਫ਼ ਧਾਵਹਿ ਰਈਅਤ ਬਸਨ ਨ ਦੇਹੀ॥

- ਸੂਰੀ ਕਬ, ੫, ੨ : ੧ (793)

ਮੁਸਫੀ-(ਅ. مُصْفِي ਮੁਨਸਿਫ਼, مُصْفِي ਮੁਨਸਫੀ) ਇਨਸਾਫ਼/ਨਿਆਂ ਦੀ
ਕ੍ਰਿਆ, ਨਿਆਂਕਰਤਾ
ਵਢੀਅਹਿ ਹਥ ਦਲਾਲ ਕੇ ਮੁਸਫੀ ਏਹ ਕਰੇਇ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੧੭੮, ੧, ੧:੩ (472)

ਮੁਸਲਮਾਣ-(ਅ. مُسْلِمَانِ ਮੁਸਲਮਾਨ) ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ, ਮੋਮਨ
ਸਰਮ ਸੁੰਨਤਿ ਸੀਲੁ ਰੋਜਾ ਹੋਹੁ ਮੁਸਲਮਾਣ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੭੮, ੧, ੧:੨ (140)

ਮੁਸਲਮਾਨ-ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ, ਵੇਖੋ 'ਮੁਸਲਮਾਣ'
ਮਿਟੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੀ ਪੇੜੈ ਪਈ ਕੁਮਿਆਰ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੬੮, ੧, ੨ : ੧ (466)

ਮੁਸਲਮਾਨੁ-ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ, ਵੇਖੋ 'ਮੁਸਲਮਾਣ'
ਮੁਸਲਮਾਨੁ ਕਰੇ ਵਡਿਆਈ॥

- ਰਾਮ ੩, ਵਾਰ ੧੧੮, ੧, ੨ : ੫ (951)

ਮੁਸਲਾ-(ਅ. مُسَلَّا ਮੁਸੱਲਾ) ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਵਛਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ 'ਸਫ਼', ਫੁੱਹੜੀ
ਮਿਹਰ ਮਸੀਤਿ ਸਿਦਕੁ ਮੁਸਲਾ ਹਕੁ ਹਲਾਲੁ ਕੁਰਾਣੁ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੭੮, ੧, ੧ : ੧ (140)

ਮੁਸਲਿਮ-(ਅ. مُسْلِم ਮੁਸਲਿਮ) ਤਸਲੀਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ
ਹੋਇ ਮੁਸਲਿਮੁ ਦੀਨ ਮੁਹਾਣੈ ਮਰਣ ਜੀਵਣ ਕਾ ਭਰਮੁ ਚੁਕਾਵੈ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੮੮, ੧, ੧ : ੩ (141)

ਮੁਸਾਫਰੁ-(ਅ. مُسَافِر ਮੁਸਾਫਰ) ਪਾਂਧੀ, ਰਾਹੀ
ਹੋਇ ਪੈ ਖਾਕ ਫਕੀਰ ਮੁਸਾਫਰੁ ਇਹੁ ਦਰਵੇਸ਼ੁ ਕਬੂਲੁ ਦਰਾ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੧੨, ੧ : ੩ (1083)

ਮੁਹਕਮ-(ਅ. مُحْكَم ਮੁਹਕਮ) ਪੱਕੀ, ਮਜ਼ਬੂਤ
ਵਡੀ ਕੌਮ ਵਸਿ ਭਾਗਹਿ ਨਾਹੀ ਮੁਹਕਮ ਫਉਜ ਹਠਲੀ ਰੇ॥

- ਆਸਾ ੫, ੧੩੨, ੨ : ੧ (404)

ਮੁਹਤਾਜ-(ਅ. مُتَحَاج ਮੁਹਤਾਜ) ਲੋੜਵੰਦ, ਬੁੜਵਾਲਾ, ਆਤੁਰ
ਹਰਿ ਬਿਸਰਤ ਸਭ ਕਾ ਮੁਹਤਾਜ॥

- ਬਿਲਾ ੫, ੩, ੩:੪ (802)

ਮੁਹਤਾਜੀ-(ਅ. مُتَحَاجِي ਮੁਹਤਾਜੀ) ਨਿਰਭਰਤਾ, ਮੁਬਾਜੀ
ਤਿਨ ਚੁਕੀ ਮੁਹਤਾਜੀ ਲੋਕਨ ਕੀ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਅੰਗੁ ਕਰਿ ਬੈਠਾ ਪਾਸਿ॥

- ਗਉ ੪, ਵਾਰ ੧੦੮, ੪, ੨ : ੨ (305)

ਮੁਹਤਾਜ਼-ਲੋੜਵੰਦ, ਵੇਖੋ 'ਮੁਹਤਾਜ਼'

ਦੁਬਿਧਾ ਰੋਗੁ ਸੁ ਅਧਿਕ ਵਡੇਰਾ ਮਾਇਆ ਕਾ ਮੁਹਤਾਜ਼ੁ ਭਇਆ॥

- ਭੋਰ ੧, ਅਸ ੧, ੮ : ੨ (1153)

ਮੁਹਬਤਿ-(ਅ. محبت ਮੁਹੱਬਤ) ਪਿਆਰ, ਪ੍ਰੇਮ; ਸਨੇਹ

ਭੋਰੀ ਭਰਮੁ ਵਢਾਇ ਪਿਰੀ ਮੁਹਬਤਿ ਹਿਕੁ ਤੂ॥

- ਗਉ ਪ, ਵਾਰ ੧੯੪, ੫, ੧:੧(322)

ਮੁਹਬਤੇ-ਪਿਆਰ ਨਾਲ, ਵੇਖੋ 'ਮੁਹਬਤਿ'

ਮੁਹਬਤੇ ਮਨਿ ਤਨਿ ਬਸੈ ਸਚੁ ਸਾਹ ਬੰਦੀ ਮੋਚ॥

- ਤਿਲੰ ਪ, ੫, ੧* : ੨ (724)

ਮੁਹਲਤਿ-(ਅ. مهلت ਮੁਹਲਤ) ਅਵਧੀ, ਸਮਾਂ, ਮਿਆਦ

ਮੁਹਲਤਿ ਪੁੰਨੀ ਚਲਣਾ ਤੂੰ ਸੰਮਲੁ ਘਰ ਬਾਰੁ॥

- ਸਿਰੀ ਪ, ੯੨, ੧ : ੨ (50)

ਮੁਹਾਰ-(ਅ. مهار ਮਹਾਰ) ਘੋੜੇ ਦੇ ਮੁਖ ਤੇ ਪਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸਾਜ਼, ਲਗਾਮ

ਦੇਇ ਮੁਹਾਰ ਲਗਾਮੁ ਪਹਿਰਾਵਉ॥

- ਗਉ ਕਬ, ੩੧, ੧: ੧ (329)

ਮੁਕਦਮ-(ਅ. مقدم ਮੁਕੱਦਮ) (1) ਚੌਧਰੀ

ਰਯਤਿ ਮਹਰ ਮੁਕਦਮ ਸਿਕਦਾਰੈ॥

- ਗਉ ੧, ਅਸ ੧੪, ੫ : ੧ (227)

(2) ਅਹਿਲਕਾਰ, ਮਾਮਲਾ ਉਗਰਾਹੁਣ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ

ਰਾਜੇ ਸੀਹ ਮੁਕਦਮ ਕੁਤੇ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੨੨੪, ੧, ੨ : ੫ (1288)

ਮੁਕਾਮ-(ਫ਼ਾ. مقام ਮੁਕਾਮ)ਟਿਕਾਣਾ, ਠਹਿਰਣ ਦੀ ਥਾਂ

ਬਾਨ ਮੁਕਾਮ ਜਲੇ ਬਿਜ ਮੰਦਰ ਮੁਛਿ ਮੁਛਿ ਕੁਇਰ ਰੁਲਾਇਆ॥

- ਆਸਾ ੧, ਅਸ ੧੨, ੪ : ੨ (417)

ਮੁਕਾਮੁ-ਟਿਕਾਣਾ, ਵੇਖੋ 'ਮੁਕਾਮ'

ਮੁਕਾਮੁ ਕਰਿ ਘਰਿ ਬੈਸਣਾ ਨਿਤ ਚਲਣੈ ਕੀ ਧੋਖ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧੭, ੧ : ੧ (64)

ਮੁਗਲ-(ਫ਼ਾ. مغل ਮੁਗਲ) ਤਾਤਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਆਤਸ਼-ਪ੍ਰਸਤ ਬਹਾਦਰ ਜਾਤੀਜੋ ਪਿੱਛੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣ

ਗਈ

ਮੁਗਲ ਪਠਾਣਾ ਭਈ ਲੜਾਈ ਰਣ ਮਹਿ ਤੇਗ ਵਗਾਈ॥

- ਆਸਾ ੧, ਅਸ ੧੨, ੫ : ੧ (418)

ਮੁਗਲੁ-ਤਾਤਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਬਹਾਦਰ ਜਾਤੀ, ਵੇਖੋ 'ਮੁਗਲ'

ਆਪੈ ਦੋਸੁ ਨ ਦੇਈ ਕਰਤਾ ਜਮੁ ਕਰਿ ਮੁਗਲੁ ਚੜਾਇਆ॥

- ਆਸਾ ੧, ੩੯, ੧ : ੨ (360)

ਮੁਜੇਰੇ-(ਅ. مزارع ਮੁਜਾਰਿਅ)ਮੁਜਾਰਾ, ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ
ਪੰਜਿ ਕਿਰਸਾਣ ਮੁਜੇਰੇ ਮਿਹਡਿਆ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ਅਸ ੨੯, ੫ : ੨ (73)

ਮੁਦਤਿ-(ਅ. مدت ਮੁਦੱਤ) ਸਮਾਂ, ਦੇਰ
ਏਤੀ ਨ ਜਾਨਉ ਕੇਤੀਕ ਮੁਦਤਿ ਚਲਤੇ ਖਬਰਿ ਨ ਪਾਇਓ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ੪, ੧* : ੨ (999)

ਮੁਨਾਰੇ-(ਅ. منار ਮੀਨਾਰ) ਉੱਚਾ ਬੁਰਜ
ਕਬੀਰ ਮੁੱਲਾ ਮੁਨਾਰੇ ਕਿਆ ਚਵਹਿ ਸਾਈ ਨ ਬਹਰਾ ਹੋਇ॥

- ਸਲੋ ਕਬ, ੧੮੪ : ੧ (1374)

ਮੁਮਾਰਖੀ-(ਅ. مبارک ਮੁਬਾਰਕ) ਸੂਭ, ਬਰਕਤ ਵਾਲਾ, ਵਧਾਈ
ਮਾਹਾ ਮਾਹ ਮੁਮਾਰਖੀ ਚੜਿਆ ਸਦਾ ਬਸੰਤੁ॥

- ਬਸੰ ੧, ੧, ੧ : ੧ (1168)

ਮੁਰਗਾਈ-(ਫ਼ਾ. مرغ + آب ਮੁਰਗ਼+ਆਬ=ਮੁਰਗ਼ਾਬੀ) ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੰਛੀ
ਜੈਸੇ ਜਲ ਮਹਿ ਕਮਲੁ ਨਿਰਾਲਮੁ ਮੁਰਗਾਈ ਨੈਸਾਣੇ॥

- ਰਾਮ ੧, ਸਿਗੋ ੫ : ੧ (938)

ਮੁਰਗੀ-(ਫ਼ਾ. مرغ ਮੁਰਗ਼) ਕੁੱਕੜੀ, ਇੱਕ ਮਦੀਨ ਪੰਛੀ
ਜਉ ਸਭ ਮਹਿ ਏਕੁ ਖੁਦਾਇ ਕਹਤ ਹਉ ਤਉ ਕਿਉ ਮੁਰਗੀ ਮਾਰੈ॥

- ਪ੍ਰਭਾ ਕਬ, ੪, ੧:੨ (1350)

ਮੁਰਦਾਰੁ-(ਫ਼ਾ. مردار ਮੁਰਦਾਰ) ਲੋਥ, ਮੁਰਦਾ ਸਰੀਰ
ਲਬੁ ਕੁਤਾ ਕੁਤੁ ਚੁਹਤਾ ਠਗਿ ਖਾਧਾ ਮੁਰਦਾਰੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੪, ੧ : ੧ (15)

ਮੁਰੀਦਾ-(ਅ. مريد ਮੁਰੀਦ) ਸ਼ਿਸ਼, ਚੇਲਾ, ਪੈਰੋਕਾਰ
ਜੋ ਗੁਰੁ ਦਸੈ ਵਾਟ ਮੁਰੀਦਾ ਜੋਲੀਐ॥

- ਆਸਾ ਫਰ, ੨, ੩ : ੨ (488)

ਮੁਲਖੁ-(ਅ. ملك ਮੁਲਕ) ਦੇਸ, ਰਾਜ
ਅਲਹੁ ਏਕੁ ਮਸੀਤਿ ਬਸਤੁ ਹੈ ਅਵਰੁ ਮੁਲਖੁ ਕਿਸੁ ਕੇਰਾ॥

- ਪ੍ਰਭਾ ਕਬ, ੨, ੧ : ੧ (1349)

ਮੁਲੰਮਾ-(ਅ. ملنح ਮੁਲੰਮਾ) ਗਿਲਟ ਕਰਕੇ ਲਿਆਂਦੀ ਓਪਰੀ ਚਮਕ,
ਕੁਤੁ ਠਗੀ ਗੁਝੀ ਨਾ ਰਹੈ ਮੁਲੰਮਾ ਪਾਜੁ ਲਹਿ ਜਾਇ॥

- ਗਉ ੪, ਵਾਰ ੭੪, ੪, ੨ : ੫ (303)

ਮੁਲਾ-(ਅ. ملا ਮੁੱਲਾ) ਵਿਦਿਆ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ, ਵਿਦਵਾਨ, ਮੌਲਵੀ
ਤਾ ਤੁ ਮੁਲਾ ਤਾ ਤੁ ਕਾਜੀ ਜਾਣਹਿ ਨਾਮੁ ਖੁਦਾਈ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨੮, ੨ : ੧ (24)

ਮੁਲਾਂ-ਵਿਦਵਾਨ, ਮੌਲਵੀ, ਵੇਖੋ 'ਮੁਲਾ'
ਕਾਜੀ ਮੁਲਾ ਹੋਵਹਿ ਸੇਖ॥

- ਬਸੰ ੧, ੩, ੩ : ੧ (1169)

ਮੁੰਲਾਂ-ਵਿਦਵਾਨ, ਮੌਲਵੀ, ਵੇਖੋ 'ਮੁਲਾ'
ਨਾ ਓਇ ਜੋਗੀ ਨ ਓਇ ਜੰਗਮ ਨਾ ਓਇ ਕਾਜੀ ਮੁੰਲਾ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੨੬੬, ੧, ੧ : ੧੦ (149)

ਮੁੰਲਾਂ-ਵਿਦਵਾਨ, ਮੌਲਵੀ, ਵੇਖੋ 'ਮੁਲਾ'
ਕਬੀਰ ਮੁੰਲਾ ਮੁਨਾਰੇ ਕਿਆ ਚਵਹਿ ਸਾਈ ਨ ਬਹਰਾ ਹੋਇ॥

- ਸਲੋ ਕਬ, ੧੮੪ : ੧ (1374)

ਮੁਇ-(ਫਾ. ^{ਮੁਇ} ਮੁਇ) ਵਾਲ, ਕੇਸ
ਮਮ ਸਰ ਮੁਇ ਅਜਰਾਈਲ ਗਿਰਫਤਾਰ ਦਿਲ ਹੋਚਿ ਨ ਦਾਨੀ॥

- ਤਿਲੰ ੧, ੧, ੧* : ੨ (721)

ਮੁਸ-(ਫਾ. ^{ਮੁਸ} ਮੁਸ) ਚੁਹਾ
ਰੇ ਮਨ ਮੁਸ ਬਿਲਾ ਮਹਿ ਗਰਬਤ ਕਰਤਬ ਕਰਤ ਮਹਾ ਮੁਘਨਾ॥

- ਸਮੁ ੫, ੪* : ੧ (1387)

ਮੇ-(ਫਾ. ^{ਮੇ} ਮੇ) ਵਰਤਮਾਨ ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਤਯ, ਪਦਪੂਰਤੀ ਅਥਵਾ ਰਚਨਾ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਮੇ ਰਵਦਿ ਬਾਦਿਸਾਹਾ ਅਫਜੂ ਖੁਦਾਇ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੩੬, ੧, ੧ : ੨ (143)

ਮੇਖ-(ਫਾ. ^{ਮੇਖ} ਮੇਖ) ਕਿੱਲ, ਤੋਪੇ
ਮੇਖਾ)

ਫਰੀਦਾ ਬਿੰਬਤਿ ਮੇਖਾ ਅਗਲੀਆ ਜਿੰਦੁ ਨ ਕਾਈ ਮੇਖ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੪੭ : ੧ (1380)

ਮੇ-ਰਵਦਿ-(ਫਾ. ^{ਮੇ} ਮੇ-ਰਵਦ) ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਨਾਸਵੰਤ ਹੈ
ਮੇ ਰਵਦਿ ਬਾਦਿਸਾਹਾ ਅਫਜੂ ਖੁਦਾਇ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੩੬, ੧, ੧ : ੨ (143)

ਮੇਰਵੀ-(ਫਾ. ^{ਮੇਰਵੀ} ਮੇਰਵੀ) ਤੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਕੁਜਾ ਆਮਦ ਕੁਜਾ ਰਫਤੀ ਕੁਜਾ ਮੇਰਵੀ॥

- ਤਿਲੰ ਨਾਮ, ੩, ੧ : ੧ (727)

ਮੇਵਾ-(ਫਾ. ^{ਮੇਵਾ} ਮੇਵਾ) ਫਲ, ਸੁਕਾਇਆ ਹੋਇਆ ਅੰਗੂਰ
ਭਾਰ ਅਠਾਰਹ ਮੇਵਾ ਹੋਵੈ ਗੁਰੁਤਾ ਹੋਇ ਸੁਆਉ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੮੬, ੧, ੨ : ੧ (142)

ਮੈ-(ਫ਼ਾ. ۷ مے) ਮਧ, ਨਸ਼ਾ, ਸ਼ਰਾਬ

ਮੈ ਮਤ ਜੋਬਿਨ ਗਰਬਿ ਗਾਲੀ ਦੁਧਾ ਬਣੀ ਨ ਆਵਏ॥

- ਗਉ ੧, ਛੰਤ ੧, ੧ : ੫ (242)

ਮੈਦਾ-(ਫ਼ਾ. ۱۴۰ मैदा) ਬਾਰੀਕ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਅੰਨ, ਬਾਰੀਕ ਆਟਾ

ਕਿਆ ਮੇਵਾ ਕਿਆ ਘਿਉ ਗੁੜੁ ਮਿਠਾ ਕਿਆ ਮੈਦਾ ਕਿਆ ਮਾਸੁ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੦੪, ੧, ੨ : ੩ (142)

ਮੈਦਾਨੁ-(ਫ਼ਾ. ۱۴۱ मैदान) ਪੱਧਰੀ ਸਤਹ, ਖੁਲ੍ਹੀ ਥਾਂ

ਫਰੀਦਾ ਮਨੁ ਮੈਦਾਨੁ ਕਰਿ ਟੋਇ ਟਿਬੇ ਲਾਹਿ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੭੪ : ੧ (1381)

ਮੋਦੀ-(ਅ. ۱۳۱ مودی) ਭੰਡਾਰੀ

ਮੋਦੀ ਕੇ ਘਰ ਖਾਨਾ ਪਾਕਾ ਵਾ ਕਾ ਲੜਕਾ ਮਾਰਿਆ ਥਾ॥

- ਗੋਡ ਨਾਮ, ੩, ੨: ੨ (875)

ਮੋਮ-(ਫ਼ਾ. ۱۳۲ موم) ਸ਼ਹਿਦ ਦੀਆਂ ਮੱਖੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਬਣਿਆ ਇੱਕ ਲੇਸਦਾਰ ਪਦਾਰਥ ਜੋ ਬਹੁਤ

ਨਰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸ਼ਹਿਦ ਦੀ ਮੈਲ

ਮੁਸਲਮਾਣੁ ਮੋਮ ਦਿਲ ਹੋਵੈ॥ (ਨਰਮ)

- ਮਾਰੂ ੫, ਸੋਲਾ ੧੨, ੧੩ : ੧ (1084)

ਮੋਰਚਾ-(ਫ਼ਾ. ۱۳۳ مورچا) ਜੰਗਲ

ਮੋਰਚਾ ਨ ਲਾਗੈ ਜਾ ਹਉਮੈ ਸੋਖੈ॥

- ਮਾਝ ੩, ਅਸ ੧੦, ੪: ੨ (115)

ਮ੍ਰਿਨਾਨੇ-(ਫ਼ਾ. ۱۳۴ مړینان) ਮਿਯਾਨਹ, ਮਆਨ) ਵਿਚਕਾਰ, ਮਧਭਾਗ

ਅਸਮਾਨ ਮ੍ਰਿਨਾਨੇ ਲਹੰਗ ਦਰੀਆ ਗੁਸਲ ਕਰਦਨ ਬੁਦ॥

- ਤਿਲੋਂ ਕਬ, ੧, ੩: ੧ (727)

ਯ

ਯਕ-(ਫ਼ਾ. ۱۳۵ يک) ਇੱਕ

ਯਕ ਅਰਜ ਗੁਫਤਮ ਪੇਸਿ ਤੋ ਦਰ ਗੋਸ ਕੁਨ ਕਰਤਾਰ॥

- ਤਿਲੋਂ ੧, ੧, ੧ : ੧ (721)

ਯਕੀਨਾ-(ਅ. يَكِينٌ ਯਕੀਨ) ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਭਰੋਸਾ, ਨਿਸਚਾ, ਸਿਦਕ
ਨਾਨਕ ਤਿਨਾ ਖਾਕੁ ਜਿਨਾ ਯਕੀਨਾ ਹਿਕ ਸਿਉ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਵਾਰ ੧੫ ਸ, ੫, ੧ : ੨ (1099)

ਯਕੀਨੁ-ਭਰੋਸਾ, ਨਿਸਚਾ, ਵੇਖੋ 'ਯਕੀਨਾ'
ਸਚੁ ਨਿਵਾਜ ਯਕੀਨੁ ਮੁਸਲਾ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਸੋਲਾ ੧੨, ੨ : ੧ (1083)

ਯਾਦਿ-(ਫ਼ਾ. يادِ ਯਾਦ) ਚੇਤੇ ਵਿਚ, ਸਮਰਣ ਵਿਚ
ਜਬ ਲਗੁ ਰਿਦੈ ਨ ਆਵਹਿ ਯਾਦਿ॥

- ਆਸਾ ੧, ੯, ੧ : ੪ (351)

ਯਾਰ-(ਫ਼ਾ. يار ਯਾਰ) ਮਿੱਤਰ, ਦੋਸਤ
ਯਾਰ ਮੀਤ ਸੁਨਿ ਸਾਜਨਹੁ ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਛੂਟਨੁ ਨਾਹਿ॥

- ਗਉ ਪ, ਬਾਅ ੪੩ ਸ : ੧ (259)

ਯਾਰਾਂ-ਹੇ ਮਿੱਤਰ, ਵੇਖੋ 'ਯਾਰ'
ਹਲੇ ਯਾਰਾਂ ਹਲੇ ਯਾਰਾਂ ਖੁਸਿ ਖਬਰੀ॥

- ਤਿਲੈ ਨਾਮ, ੩, ੧* : ੧ (727)

ਯਾਰੁ-ਮਿੱਤਰ, ਵੇਖੋ 'ਯਾਰ'
ਅਜਰਾਈਲੁ ਯਾਰੁ ਬੰਦੇ ਜਿਸੁ ਤੇਰਾ ਆਧਾਰੁ॥

- ਤਿਲੈ ਪ, ੪, ੩ : ੧ (724)

ਰ

ਰਈਅਤਿ-(ਅ. رعيّة ਰਈਯਤ) ਪਰਜਾ ਨੂੰ
ਨਉ ਡਾਡੀ ਦਸ ਮੁੰਸਫ ਯਾਵਹਿ ਰਈਅਤਿ ਬਸਨ ਨ ਦੇਹੀ॥

- ਸੂਹੀ ਕਬ, ੫, ੨ : ੧ (793)

ਰਸੀਦ-(ਫ਼ਾ. رسیده) ਪੁੱਜਾ ਹੋਇਆ, ਪੁੱਗਿਆ ਹੋਇਆ

ਸੇਖ ਮਸਾਇਕ ਕਾਜੀ ਮੁਲਾ ਦਰਿ ਦਰਵੇਸ ਰਸੀਦ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧, ੩ : ੨ (53)

ਰਸੂਲਿ-(ਫ਼ਾ. رسولی) ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ (ਸਿੱਖਿਆ)

ਦੋਜਕਿ ਪਉਦਾ ਕਿਉ ਰਹੈ ਜਾ ਚਿਤਿ ਨ ਹੋਇ ਰਸੂਲਿ॥

- ਗਉ ਪ, ਵਾਰ ੮੪, ੫, ੨ : ੨ (320)

ਰਹਮ-(ਅ. رحم) ਦਇਆ, ਕ੍ਰਿਪਾ

ਰਹਮ ਤੇਰੀ ਸੁਖ ਪਾਇਆ ਸਦਾ ਨਾਨਕ ਕੀ ਅਰਦਾਸਿ॥

- ਤਿਲੰ ਪ, ੩, ੪ : ੨ (724)

ਰਹੰਮ-ਦਇਆ, ਵੇਖੋ 'ਰਹਮ'

ਜਿਸ ਨੇ ਕਰੇ ਰਹੰਮ ਤਿਸੁ ਨ ਵਿਸਾਰਦਾ॥

- ਗੁਜ ਪ, ਵਾਰ ੪ : ੨ (518)

ਰਹਮਾਣੁ-(ਅ. رحمان) ਰਹਮਾਣੁ ਦਇਆਲੂ, ਰਹਿਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ

ਨਾਨਕ ਨਾਉ ਭਇਆ ਰਹਮਾਣੁ॥

- ਰਾਮ ੧, ਅਸ ੧, ੭ : ੩ (903)

ਰਹਮਾਨਾ-ਹੇ ਰਹਿਮ ਵਾਲੇ, ਹੇ ਦਇਆਲੂ, ਵੇਖੋ 'ਰਹਮਾਣੁ'

ਭਿਸਤੁ ਨਜੀਕਿ ਰਾਖੁ ਰਹਮਾਨਾ॥

- ਭੈਰ ਕਬ, ੧੫, ੪ : ੪ (1161)

ਰਹਰਾਸਿ-(ਫ਼ਾ. راس) ਰਾਹਏ-ਰਾਸਤ) ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ ਭਾਵ ਰਹੁ-ਰੀਤੀ, ਮਰਯਾਦਾ

ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮੁ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਾਨ ਸਖਾਈ ਹਰਿ ਕੀਰਤਿ ਹਮਰੀ ਰਹਰਾਸਿ॥

- ਆਸਾ ੧, ਸੋਦ ੪, ੧* : ੨ (10)

ਰਹੀਮ-(ਅ. رحيم) ਰਹੀਮ) ਦਇਆਵਾਨ, ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ

ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ ਰਹੀਮ॥

- ਰਾਮ ਪ, ੯, ੧* : ੨ (885)

ਰਹੀਮਾ - ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ (ਪ੍ਰਭੂ), ਵੇਖੋ 'ਰਹੀਮ'

ਸਿਫਤਿ ਮੁਹਬਤਿ ਅਥਾਹ ਰਹੀਮਾ॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਸੋਲਾ ੧੨, ੧੫ : ੨ (1084)

ਰਹੀਮਾ-ਦਇਆਲੂ, ਵੇਖੋ 'ਰਹੀਮ'

ਕਰੀਮਾ ਰਹੀਮਾ ਅਲਾਹ ਤੂ ਗਨਾ॥

- ਤਿਲੰ ਨਾਮ, ੨, ੧ : ੧ (727)

ਰਹੀਮੁ-ਦਇਆਵਾਨ, ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ, ਵੇਖੋ 'ਰਹੀਮ'

ਸਭ ਦੁਨੀ ਆਵਣ ਜਾਵਣੀ ਮੁਕਾਮੁ ਏਕੁ ਰਹੀਮੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੧੭, ੬ : ੨ (64)

ਰੰਗ-(ਫ਼ਾ. ڪر رੰਗ) (1) ਵਰਣ, ਰੰਗ

ਲਾਲੁ ਰੰਗ ਪੁਰਨ ਪੁਰਖੁ ਬਿਧਾਤਾ॥

- ਗਉ ੫, ੧੪੧, ੧* : ੨ (194)

(2) ਖੁਸ਼ੀਆਂ, ਮੌਜ-ਮੇਲਾ, ਅਨੰਦ

ਰਸ ਭੋਗਹਿ ਖੁਸ਼ੀਆ ਕਰਹਿ ਮਾਣਹਿ ਰੰਗ ਅਪਾਰ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ੭੧, ੧ : ੨ (42)

ਰੰਗੁ-(1) ਵਰਣ, ਰੰਗ, ਵੇਖੋ 'ਰੰਗ' (1)

ਲਾਲੁ ਗੁਲਾਲੁ ਗਹਬਰਾ ਸਚਾ ਰੰਗੁ ਚੜਾਉ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੧੨, ੧ : ੨ (18)

(2) ਅਨੰਦ, ਮੌਜ, ਖੁਸ਼ੀ, ਵੇਖੋ 'ਰੰਗੁ' (2)

ਰੰਗੁ ਮਾਣਿ ਲੈ ਪਿਆਰਿਆ ਜਾ ਜੋਬਨੁ ਨਉਹੁਲਾ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨੪, ੧* : ੧ (23)

ਰਜਾਇ-(ਅ. ڪر رجا) (1) ਭਾਣੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਖੁਸ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ

ਕਾਰ ਕਮਾਵਹਿ ਸਚ ਕੀ ਲਾਹਾ ਮਿਲੈ ਰਜਾਇ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੯, ੬ : ੨ (59)

(2) ਭਾਣਾ, ਹੁਕਮ, ਮਰਜ਼ੀ

ਮਨ ਮੇਰੇ ਗੁਰ ਕੀ ਮੰਨਿ ਲੈ ਰਜਾਇ॥

- ਸਿਰੀ ੩, ੬੦, ੧* : ੧ (37)

ਰਜਾਈ-ਰਜਾ ਵਿਚ, ਭਾਣੇ ਵਿਚ, ਹੁਕਮ ਵਿਚ, ਵੇਖੋ 'ਰਜਾਇ'

ਜੇ ਧਨ ਖਸਮੈ ਚਲੈ ਰਜਾਈ॥

- ਸਿਰੀ ੪, ਵਾਰ ੮੮, ੩, ੧ : ੩ (85)

ਰਜਾਏ-ਰਜਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਰਜਾਇ'

ਜਿਸੁ ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਭੇਟਸੀ ਸੋ ਚਲੈ ਰਜਾਏ॥

- ਆਸਾ ੫, ੧੦੩, ੨ : ੨ (396)

ਰੰਵਾਣੀ-(ਫ਼ਾ. ڪر رنجا) ਦੁਖੀ

ਹਉ ਦੋਹਾਗਣਿ ਖਰੀ ਰੰਵਾਣੀ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ੫, ੨ : ੧ (990)

ਰੰਵਾਣੈ-ਦੁਖ ਦੇਵੇ, ਵੇਖੋ 'ਰੰਵਾਣੀ'

ਤਉ ਕੜੀਐ ਜੇ ਭੁਲਿ ਰੰਵਾਣੈ॥

- ਭੈਰ ੫, ੧੮, ੩ : ੨ (1140)

ਰਫਤੀ-(ਫ਼ਾ. ڪر رفتي) ਗਿਆ ਸੀ

ਕੁਜਾ ਆਮਦ ਕੁਜਾ ਰਫਤੀ ਕੁਜਾ ਮੇਰਵੀ॥

- ਤਿਲੀ ਨਾਮ, ੩, ੧ : ੧ (727)

ਰਬ-(ਅ. ب / ਰਬ) ਪ੍ਰਭੂ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ

ਰਬ ਦੀ ਰਜਾਇ ਮੰਨੇ ਸਿਰ ਉਪਰਿ ਕਰਤਾ ਮੰਨੇ ਆਪੁ ਗਵਾਵੈ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੮੪, ੧, ੧ : ੪ (141)

ਰਬਾਣੀਐ-(ਅ. رباڻي / ਰਬਾਨੀ) ਰੱਬ ਦੀ, ਜਿਸਦਾ ਰੱਬ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਹੈ

ਹੁਕਮੇ ਹੀ ਸਿਰਿ ਮਾਰ ਬੰਦਿ ਰਬਾਣੀਐ॥

- ਆਸਾ ੧, ਅਸ ੧੬, ੫ : ੨ (420)

ਰਬਾਬ-(ਅ. رباب / ਰਬਾਬ) ਇਕ ਤੰਤੀ ਸਾਜ਼

ਤੂਟੀ ਤੰਤੁ ਰਬਾਬ ਕੀ ਵਾਜੈ ਨਹੀ ਵਿਜੋਗਿ॥

- ਰਾਮ ੧, ਓਅੰ ੩੨ : ੨ (934)

ਰਬਾਬਾ-ਇਕ ਤੰਤੀ ਸਾਜ਼, ਰਬਾਬ, ਵੇਖੋ 'ਰਬਾਬ'

ਕਰ ਕਰਿ ਤਾਲ ਪਖਾਵਜੁ ਨੈਨਹੁ ਮਾਥੈ ਵਜਹਿ ਰਬਾਬਾ॥

- ਰਾਮ ੫, ੨, ੧ : ੧ (884)

ਰਬਾਬੀ-(ਅ. ربابي / ਰਬਾਬੀ) ਰਬਾਬ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲਾ

ਫੀਲੁ ਰਬਾਬੀ ਬਲਦ ਪਖਾਵਜ ਕਉਆ ਤਾਲ ਬਜਾਵੈ॥

- ਆਸਾ ਕਬ, ੬, ੧ : ੧ (477)

ਰਬਾਬੁ- ਇਕ ਤੰਤੀ ਸਾਜ਼, ਵੇਖੋ 'ਰਬਾਬ'

ਕਬ ਕੋ ਭਾਲੈ ਘੁੰਘਰੂ ਤਾਲਾ ਕਬ ਕੋ ਬਜਾਵੈ ਰਬਾਬੁ॥

- ਆਸਾ ੪, ੬੨, ੧ : ੧ (368)

ਰਬਿ- ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ, ਵੇਖੋ 'ਰਬ'

ਜੇ ਤੈ ਰਬੁ ਵਿਸਾਰਿਆ ਤ ਰਬਿ ਨ ਵਿਸਰਿਓਹਿ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੧੦੭ : ੨ (1383)

ਰਬੁ-ਪ੍ਰਭੂ, ਵੇਖੋ 'ਰਬ'

ਲੇਖਾ ਰਬੁ ਮੰਗੋਸੀਆ ਬੈਠਾ ਕਢਿ ਵਹੀ॥

- ਰਾਮ ੩, ਵਾਰ ੧੩੩, ੧, ੨ : ੨ (953)

ਰਮਜਾਨਾ-(ਅ. رمضان / ਰਮਜ਼ਾਨ) ਚੰਦਵਰਸ਼ ਦਾ ਨੌਵਾਂ ਮਹੀਨਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਰੋਜ਼ੇ ਰਖਦੇ ਹਨ

ਬ੍ਰਹਮਨ ਗਿਆਸ ਕਰਹਿ ਚਉਬੀਸਾ ਕਾਜੀ ਮਹ ਰਮਜਾਨਾ॥

- ਪ੍ਰਭਾ ਕਬ, ੨, ੩ : ੧ (1349)

ਰਮਦਾਨਾ-ਰਮਜ਼ਾਨ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਜਦੋਂ ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਵੇਖੋ 'ਰਮਜ਼ਾਨ'

ਵਰਤ ਨ ਰਹਉ ਨ ਮਹ ਰਮਦਾਨਾ॥

- ਭੈਰ ੫, ੩, ੧ : ੧ (1136)

ਰਯਤਿ-(ਫ਼ਾ. رعت / ਰਈਯਤ) ਪਰਜਾ

ਰਾਜੇ ਰਯਤਿ ਸਿਕਦਾਰ ਕੋਇ ਨ ਰਹਸੀਓ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੮ : ੧ (141)

ਰਵਾਣੀ-(ਫ਼ਾ. رَوَانِي) ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ, ਰਵੇ-ਰਵੀ

ਚਿਤ੍ਰ ਜਿਨ ਕਾ ਹਿਰਿ ਲਇਆ ਮਾਇਆ ਬੋਲਨਿ ਪਏ ਰਵਾਣੀ॥

- ਰਾਮ ੩, ਅਨੰ ੨੪ : ੫ (920)

ਰਵਿਆਸੁ-(ਫ਼ਾ. رَوِيَانَسُ) ਰਵਤਨ) ਜਾਣਾ

ਜਿਨਾ ਪਿਛੈ ਹਉ ਗਈ ਸੇ ਮੈ ਪਿਛੈ ਭੀ ਰਵਿਆਸੁ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਵਾਰ ੯੩, ੫, ੧: ੧ (1097)

ਰਾ-(ਫ਼ਾ. رَا) ਰਾ ਨੂੰ

ਹਮਾ ਰਾ ਏਕੁ ਆਸ ਵਸੇ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੩੩, ੧, ੫ : ੨ (144)

ਰਾਇ-(ਅ. رَاي) ਰਾਜਾ

ਓਟ ਗੋਵਿੰਦ ਗੋਪਾਲ ਰਾਇ ਸੇਵਾ ਸੁਆਮੀ ਲਾਹੁ॥

- ਮਾਝ ੫, ਬਾਰਾ ੧੧ : ੩ (135)

ਰਾਇਓ-ਰਾਜਾ, ਵੇਖੋ 'ਰਾਇ'

ਸਰਬ ਗੁਨਾ ਨਿਧਿ ਰਾਇਓ॥

- ਸੋਰ ੫, ੬੧, ੪* : ੩ (624)

ਰਾਇਆ-(1) (ਫ਼ਾ. رَايَا) ਰਈਯਤ) ਪਰਜਾ, ਰਿਆਇਆ

ਆਪੇ ਹੀ ਰਾਜਨੁ ਆਪੇ ਹੀ ਰਾਇਆ ਕਹ ਕਹ ਠਾਕੁਰੁ ਕਹ ਕਹ ਚੇਰਾ॥

- ਬਿਲਾ ੫, ੧੧੭, ੧ : ੨ (827)

(2) (ਅ. رَايَا) ਰਾਜਾ, ਪਾਤਸ਼ਾਹ

ਏਕੈ ਏਕੈ ਤੂ ਰਾਇਆ॥

- ਰਾਮ ੫, ੬, ੧* : ੨ (884)

ਰਾਸਿ-(1)(ਫ਼ਾ. رَاسِي) ਆਰਾਸਤਾ) ਸਵਾਰਿਆ ਹੋਇਆ, ਸਜਾਇਆ ਹੋਇਆ

ਜੋ ਨ ਢੰਹਦੋ ਮੂਲਿ ਸੋ ਘਰੁ ਰਾਸਿ ਕਰਿ॥

- ਆਸਾ ੫, ੧੦੭, ੩ : ੧ (397)

(2) (ਫ਼ਾ. رَاسِي) ਰਾਸਤੀ) ਠੀਕ ਰਾਹ ਉੱਪਰ

ਏਵ ਭਿ ਆਖਿ ਨ ਜਾਪਈ ਜਿ ਕਿਸੈ ਆਣੇ ਰਾਸਿ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੨੩, ੨, ੩: ੪(463)

(3) (ਫ਼ਾ. رَاسِي) ਰਾਸਤ) ਸੱਚਾ

ਮਿਠਾ ਸੋ ਜੋ ਭਾਵਦਾ ਸਜਣੁ ਸੋ ਜਿ ਰਾਸਿ॥

- ਗੁਜ ੩, ਵਾਰ ੨੧੩, ੩, ੨ : ੧ (517)

(4) (ਫ਼ਾ. رَاسِي) ਰਾਸ਼) ਗਾਹੇ ਹੋਏ ਅੰਨ ਦਾ ਢੇਰ (ਧੜ)

ਰਾਸਿ ਬਿਰਾਨੀ ਰਾਖਤੇ ਖਾਯਾ ਘਰ ਕਾ ਖੇਤੁ॥

- ਸਲੋ ਕਥ, ੯੮ : ੨ (1369)

ਰਾਸੀ-(ਫ਼ਾ. راسي) ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਣਾ

ਦੁਖ ਪਾਪ ਕਾ ਡੇਰਾ ਢਾਠਾ ਕਾਰਜੁ ਆਇਆ ਰਾਸੀ ਰਾਮ॥

- ਸੂਰੀ ਪ, ਛੰਤ ੨, ੩ : ੨ (781)

ਰਾਸੇ-ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ, ਸੰਵਰ ਗਿਆ, ਰਾਸਤ ਹੋ ਗਿਆ, ਵੇਖੋ 'ਰਾਸਿ' (3)

ਵਡੀ ਵਡਿਆਈ ਅਚਰਜ ਸੋਭਾ ਕਾਰਜੁ ਆਇਆ ਰਾਸੇ॥

- ਸੋਰ ਪ, ਪ, ੪ : ੧ (609)

ਰਾਹ - (1) (ਫ਼ਾ. راه) ਰਸਤਾ, ਮਾਰਗ

ਲਿਵ ਧਾਤੁ ਦੁਇ ਰਾਹ ਹੈ ਹੁਕਮੀ ਕਾਰ ਕਮਾਇ॥

- ਸਿਰੀ ੪, ਵਾਰ ੧੨੪, ੩, ੨ : ੩ (87)

ਰਾਹਾ-ਰਸਤਾ, ਮਾਰਗ, ਵੇਖੋ 'ਰਾਹ'

ਵਿਣੁ ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਤਤੁ ਨ ਪਾਈਐ ਸਚ ਸੁਚੇ ਸਚੁ ਰਾਹਾ ਹੇ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ਸੋਲਾ ੧੨, ੪:੩(1032)

ਰਾਹਿ-ਰਾਹ ਤੇ, ਵੇਖੋ 'ਰਾਹ'

ਏਤੁ ਰਾਹਿ ਪਤਿ ਪਵਤੀਆ ਚੜੀਐ ਹੋਇ ਇਕੀਸ॥

- ਜਪੁ ੧, ੩੨ : ੩ (7)

ਰਾਹੁ-ਮਾਰਗ, ਰਸਤਾ, ਵੇਖੋ 'ਰਾਹ'

ਹੁਕਮੀ ਹੁਕਮੁ ਚਲਾਏ ਰਾਹੁ॥

- ਜਪੁ ੧, ੩ : ੧੩ (2)

ਰਾਹੈ-(ਫ਼ਾ. راه) ਰਾਹ, ਮਾਰਗ

ਨਾਨਕ ਅੰਧਾ ਹੋਇ ਕੈ ਦਸੇ ਰਾਹੈ ਸਭਸੁ ਮੁਹਾਏ ਸਾਥੈ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੬੪, ੧, ੨ : ੪ (140)

ਰਾਹੋ-ਰਸਤਾ, ਮਾਰਗ, ਵੇਖੋ 'ਰਾਹ'

ਨਾਨਕੁ ਬੋਲੈ ਸੁਣਿ ਬੈਰਾਗੀ ਕਿਆ ਤੁਮਾਰਾ ਰਾਹੋ॥

- ਰਾਮ ੧, ਸਿਗੇ ੨ : ੪ (938)

ਰਾਦੇ-(ਫ਼ਾ. راد) ਖਿਆਲ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ, ਤਿਆਗ ਦਿੱਤੇ

ਕਵਨ ਨਰਕੁ ਕਿਆ ਸੁਰਗੁ ਬਿਚਾਰਾ ਸੰਤਨ ਦੇਉ ਰਾਦੇ॥

- ਰਾਮ ਕਬ, ੩, ਪ: ੧ (969)

ਰਿਜਕੁ-(ਅ. رزق, ਰਿਜਕੁ) ਰੋਜ਼ੀ, ਉਪਜੀਵਕਾ

ਸੈਲ ਪਥਰ ਮਹਿ ਜੰਤ ਉਪਾਏ ਤਾ ਕਾ ਰਿਜਕੁ ਆਗੈ ਕਰਿ ਧਰਿਆ॥

- ਗੁਜ ਪ, ਸੋਦ ਪ, ੧ : ੨ (10)

ਰਿਜਮ -(ਫ਼ਾ. ريم) ਰੋਜ਼ਾ ਬੋਝਾ ਜਿਹਾ, ਰਤਾ ਕੁ

ਧਰਮ ਰਾਇ ਕਾ ਦਫਤਰੁ ਸੋਧਿਆ ਬਾਕੀ ਰਿਜਮ ਨ ਕਾਈ॥

- ਸੂਰੀ ਕਬ, ਪ, ੩ : ੨ (793)

ਰੁਹੁ-(ਫ਼ਾ. روح) ਆਤਮਾ ਭਾਵ ਜੀਵ

ਗਹਿਲਾ ਰੂਹੁ ਨ ਜਾਣਈ ਸਿਰੁ ਭੀ ਮਿਟੀ ਖਾਇ॥

- ਸਲੋ ਫਰ, ੨੬ : ੨ (1379)

ਰੇਸਮੀ-(ਫ਼ਾ. ریشمی ريسمى) ਰੇਸ਼ਮ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ
ਸਾਕਤ ਸਿਰਪਾਉ ਰੇਸਮੀ ਪਹਿਰਤ ਪਤਿ ਖੋਈ॥

- ਬਿਲਾ ੫, ੪੪, ੩ : ੨ (811)

ਰੇਬੈਸਾ-(ਫ਼ਾ. ریشم ريسا, ਅ. ريس ريسى) ਝਾੜ, ਟਾਹਣੀਆਂ; ਗੁਛਾ
ਤਲੈ ਰੇ ਬੈਸਾ ਉਪਰਿ ਸੁਲਾ॥

- ਆਸਾ ਕਬ, ੨੨, ੩: ੧ (481)

ਰੈਬਾਰਿਆ-(ਫ਼ਾ. ریشم ريسار) ਰਹਿਬਰ, ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਆਗੂ
ਪਰਿਵਰਤਿ ਨਿਰਵਿਰਤਿ ਹਾਠਾ ਦੇਵੈ ਵਿਚਿ ਧਰਮੁ ਫਿਰੈ ਰੈਬਾਰਿਆ॥

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੫ : ੩ (1280)

ਰੈਬਾਰੀ-(ਫ਼ਾ. ریشم ريسارى) ਅਗਵਾਈ, ਰਹਿਬਰੀ
ਸਤਿਗੁਰੁ ਵਿਸਟੁ ਮੇਲਿ ਮੇਰੇ ਗੋਵਿੰਦਾ ਹਰਿ ਮੇਲੇ ਕਰਿ ਰੈਬਾਰੀ ਜੀਉ॥

- ਗਉ ੪, ੬੭, ੪ : ੩ (174)

ਰੋਜ-(ਫ਼ਾ. روز رोज) ਦਿਨ
ਸਬ ਰੋਜ ਗਸਤਮ ਦਰ ਹਵਾ ਕਰਦੇਮ ਬਦੀ ਖਿਆਲ॥

- ਤਿਲੀ ੧, ੧, ੩ : ੧ (721)

ਰੋਜਗਾਰੁ-(ਫ਼ਾ. روزگار رोजگار) ਕਾਰੋਬਾਰ
ਖਾਟਣ ਕਉ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰੋਜਗਾਰੁ॥

- ਧਨਾ ੫, ੨੩, ੧: ੨ (676)

ਰੋਜਾ-(ਫ਼ਾ. روز رोजا) ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਰਖਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਵਰਤ
ਸਰਮ ਸੁੰਨਤਿ ਸੀਲੁ ਰੋਜਾ ਹੋਹੁ ਮੁਸਲਮਾਣੁ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੭੪, ੧, ੧ : ੨ (140)

ਰੋਜਿ-ਨਿਤ, ਹਰ ਦਿਨ, ਵੇਖੋ 'ਰੋਜ'
ਨ ਭੀਜੈ ਸੋਗੀ ਕੀਤੈ ਰੋਜਿ॥

- ਸਾਰ ੪, ਵਾਰ ੧੪, ੧, ੨ : ੩ (1237)

ਰੋਜੀ-(ਫ਼ਾ. روز رोजى) ਭੋਜਨ, ਉਪਜੀਵਕਾ
ਜਲ ਮਹਿ ਜੰਤ ਉਪਾਇਅਨੁ ਤਿਨਾ ਭਿ ਰੋਜੀ ਦੇਇ॥

- ਰਾਮ ੩, ਵਾਰ ੧੮੪, ੨, ੧ : ੨ (955)

ਰੋਜੁ-ਨਿਤ, ਹਰ ਦਿਨ, ਵੇਖੋ 'ਰੋਜ'
ਰੋਵਨਹਾਰੀ ਰੋਜੁ ਬਨਾਇਆ॥

- ਭੈਰ ੫, ੩੩, ੧ : ੧ (1145)

ਲ

ਲਸਕਰ-(ਅ. لشكر ਲਸਕਰ) ਫੌਜ, ਸੈਨਾ

ਸੁਲਤਾਨੁ ਹੋਵਾ ਮੇਲਿ ਲਸਕਰ ਤਖਤਿ ਰਾਖਾ ਪਾਉ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੧, ੪ : ੧ (14)

ਲਸਕਰੀਆ-(ਅ. لشكری ਲਸਕਰੀ) ਲਸਕਰ ਨੇ, ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ

ਲਸਕਰੀਆ ਘਰ ਸੰਮਲੇ ਆਇ ਵਜਹੁ ਲਿਖਾਇ॥

- ਰਾਮ ੧, ਓਅੰ ੪੫ : ੧ (936)

ਲਸਕਰੁ-ਫੌਜ, ਸੈਨਾ, ਵੇਖੋ 'ਲਸਕਰ'

ਘਰੁ ਲਸਕਰੁ ਸਭੁ ਤੇਰਾ॥

- ਸੋਰ ੫, ੫੪, ੧ : ੨ (622)

ਲਹੰਗ-(ਅ. لنگ لਹੰਗ, ਫ਼ਾ. لحن ਲਹਨ) ਆਵੱਸ, ਨਿਸਚੇ ਹੀ, (ਵਗਦਾ/ਲੰਘਦਾ ਹੈ); ਮਧੁਰ/ਸੁਰੀਲੀ

ਆਵਾਜ਼

ਅਸਮਾਨ ਮਿਠਾਨੇ ਲਹੰਗ ਦਰੀਆ ਗੁਸਲ ਕਰਦਨ ਬੁਦਾ॥

- ਤਿਲੋ ਕਬ, ੧, ੩ : ੧ (727)

ਲਹਬਰ-(ਅ. لہب لਹਬ) ਅੱਗ ਦੀ ਲਾਟ ਭਾਵ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੀ ਅੱਗ

ਪਾਤਾਲੀ ਆਕਾਸੀ ਸਖਨੀ ਲਹਬਰ ਬੁਝੀ ਖਾਈ ਰੇ॥

- ਆਸਾ ੫, ੪੪, ੧ : ੨ (381)

ਲੰਗਰਿ-(ਫ਼ਾ. لنگر ਲਨਗਰ) ਰਸੋਈ-ਘਰ ਵਿਚ, ਭੋਜਨਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ

ਲੰਗਰਿ ਦਉਲਤਿ ਵੰਡੀਐ ਰਸੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਖੀਰਿ ਪਿਆਲੀ॥

- ਰਾਮ ਬਸ, ਵਾਰ ੩ : ੯ (967)

ਲੰਗਰੁ-ਭੋਜਨਸ਼ਾਲਾ, ਵੇਖੋ 'ਲੰਗਰਿ'

ਲੰਗਰੁ ਚਲੈ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਹਰਿ ਤੋਟਿ ਨ ਆਵੀ ਖਟੀਐ॥

- ਰਾਮ ਬਸ, ਵਾਰ ੨ : ੫ (966)

ਲਗਾਮੁ-(ਫ਼ਾ. لگام ਲਗਾਮ ਅਥਵਾ لگام ਲਗਾਮ) ਵਾਗਡੋਰ, ਘੋੜੇ ਦਾ ਦਹਾਨਾ

ਦੇਇ ਮੁਹਾਰ ਲਗਾਮੁ ਪਹਿਰਾਵਉ॥

- ਗਉ ਕਬ, ੩੧, ੧ : ੧ (329)

ਲਤੀਫ਼-(ਅ. لطیف ਲਤੀਫ਼) ਬਾਰੀਕ, ਤੀਖਣ

ਫਰੀਦਾ ਜੋ ਤੂ ਅਕਲਿ ਲਤੀਫ਼ ਕਾਲੇ ਲਿਖੁ ਨ ਲੇਖ॥ (ਭਾਵ ਸਿਆਣਾ)

- ਸਲੋ ਫਰ, ੬ : ੧ (1378)

ਲਫਜ਼-(ਫ਼. لفظ ਲਫਜ਼) ਸ਼ਬਦ, ਬੋਲ

ਭਿਸਤੁ ਪੀਰ ਲਫਜ਼ ਕਮਾਇ ਅੰਦਾਜ਼॥

- ਮਾਰੂ ਪ, ਸੋਲਾ ੧੨, ਪ : ੨ (1084)

ਲਾਇਤਬਾਰ-(ਫ਼. لايتبار ਲਾਇਅਤਿਬਾਰ) ਬਿਨਾਂ ਭਰੋਸੇ ਵਾਲਾ, ਇਤਬਾਰ ਗੁਆਉਣ ਵਾਲਾ,

ਬੇਇਤਿਬਾਰਾ, ਚੁਗਲ

ਨਿੰਦਕ ਲਾਇਤਬਾਰ ਮਿਲੇ ਹੜਵਾਣੀਐ॥ (ਚੁਗਲ)

- ਮਲਾ ੧, ਵਾਰ ੨੧ : ੭ (1288)

ਲਾਇਤਬਾਰੀ-ਭਰੋਸੇ ਦਾ ਅਭਾਵ, ਉਹ ਗੱਲ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਾਂਦਾ ਰਹੇ, ਭਾਵ ਚੁਗਲੀ

ਨਿੰਦਾ ਚਿੰਦਾ ਕਰਹਿ ਪਰਾਈ ਝੂਠੀ ਲਾਇਤਬਾਰੀ॥

- ਗਉ ੧, ੧੩, ੨ : ੨ (155)

ਲਾਇਤਬਾਰੂ-ਚੁਗਲੀ, ਵੇਖੋ 'ਲਾਇਤਬਾਰੀ'

ਲਾੜੀ ਚਾੜੀ ਲਾਇਤਬਾਰੂ॥

- ਰਾਮ ੧, ਓਅੰ ੧੩ : ੩ (931)

ਲਾਇਕੀ-(ਫ਼. لايق لي, ਲਿਆਕਤ) ਯੋਗਤਾ

ਬਹੁ ਗੁਨਿ ਧੁਨਿ ਮੁਨਿ ਜਨ ਖਟ ਬੇਤੇ ਅਵਰੁ ਨ ਕਿਛੁ ਲਾਇਕੀ ਰੇ॥

- ਆਸਾ ਪ, ੧੩੩, ੧ : ੧ (404)

ਲਾਲ-(ਅ. لال ਲਾਲ, ਫ਼. لال ਲਾਲ) (1) ਇਕ ਕੀਮਤੀ ਪੱਥਰ, ਰਤਨ, ਮਾਣਕ

ਧਰਤੀ ਤ ਹੀਰੇ ਲਾਲ ਜੜਤੀ ਪਲਾਘਿ ਲਾਲ ਜੜਾਉ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੧, ੨ : ੧ (14)

(2) ਇੱਕ ਵਰਣ, ਸੂਹਾ, ਸੁਰਖ ਰੰਗ

ਲਾਲ ਰੰਗ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖੁ ਬਿਧਾਤਾ॥

- ਗਉ ਪ, ੧੪੧, ੧* : ੨ (194)

ਲਾਲਾ-(1) (ਫ਼. لالا ਲਾਲਾ) ਗੁਲਾਮ, ਸੇਵਕ

ਲਾਲਾ ਹਾਟਿ ਵਿਹਾਝਿਆ ਕਿਆ ਤਿਸੁ ਚਤੁਰਾਈ॥

- ਗਉ ੪, ੪੬, ੪ : ੧ (166)

(2) ਕੀਮਤੀ ਪੱਥਰ, ਵੇਖੋ 'ਲਾਲ' (1)

ਰਤਨ ਜਵਾਹਰ ਹਰਿ ਮਾਣਕ ਲਾਲਾ॥

- ਵਡ ਪ, ੬, ੨ : ੧ (563)

(3) (ਫ਼. لاله ਲਾਲਾਹ) ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ ਇੱਕ ਫੁੱਲ

ਬੀਵਹਿ ਲਾਲਾ ਅਤਿ ਗੁਲਾਲਾ ਸਬਦੁ ਚੀਨਿ ਗੁਰ ਮੀਠਾ॥

- ਸੂਹੀ ਪ, ਛੰਤ ੧, ੧ : ੪ (777)

(4) ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ, ਵੇਖੋ 'ਲਾਲ' (2)

ਹਰਿ ਰੰਗ ਰਾਗ ਭਏ ਮਨ ਲਾਲਾ ਰਾਮ ਨਾਮ ਰਸ ਖੀਵਨਿ॥

- ਸਾਰ ੫, ੯੧, ੧ : ੨ (1222)

ਲਾਲੀ-ਦਾਸੀ, ਵੇਖੋ 'ਲਾਲ' (1)

ਪ੍ਰਿਅ ਕੀ ਚੇਰੀ ਕਾਂਢੀਐ ਲਾਲੀ ਮਾਨੈ ਨਾਉ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੨, ੩ : ੧ (54)

ਲਾਲੂ-(1) ਲਾਲ ਰੰਗ, ਵੇਖੋ 'ਲਾਲ' (2), 'ਲਾਲ' (4)

ਲਾਲੂ ਗੁਲਾਲੂ ਗਹਬਰਾ ਸਚਾ ਰੰਗੁ ਚੜਾਉ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੧੨, ੧ : ੨ (18)

(2) ਕੀਮਤੀ ਪੱਥਰ, ਵੇਖੋ 'ਲਾਲ' (1)

ਮਨ ਮਹਿ ਮਾਣਕੁ ਲਾਲੂ ਨਾਮੁ ਰਤਨੁ ਪਦਾਰਥੁ ਹੀਰੁ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨੧, ੪ : ੧ (22)

ਲਾਲੇ-ਸੇਵਕ, ਵੇਖੋ 'ਲਾਲ' (1)

ਰਾਮ ਹਮ ਸਤਿਗੁਰ ਲਾਲੇ ਕਾਂਢੇ॥

- ਗਉ ੪, ੫੯, ੧* : ੧ (171)

ਲਾਲੈ-ਸੇਵਕ ਨੇ, ਵੇਖੋ 'ਲਾਲ' (1)

ਲਾਲੈ ਆਪਣੀ ਜਾਤਿ ਗਵਾਈ॥

- ਆਸਾ ੩, ੪੬, ੧ : ੧ (362)

ਲਾਲੈ-ਕੀਮਤੀ ਪੱਥਰ, ਵੇਖੋ 'ਲਾਲ' (1)

ਲਾਲੂ ਅਮੋਲਾ ਲਾਲੋ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ੨੩, ੧* : ੧ (1006)

ਲੀਆ-(ਅ. لِيَا ਲੀਏਨ) ਫਿਟਕਾਰਿਆ ਹੋਇਆ, ਪਿਰਕਾਰਿਆ ਹੋਇਆ

ਸੰਤਨ ਕਾ ਲੀਆ ਧਰਤਿ ਬਿਦਾਰਉ॥

- ਗੋਡ ੫, ੧੮, ੧ : ੧ (867)

ਲੇਫ-(ਅ. لِف, ਲਿਹਾਫ) ਰਜਾਈ

ਨਾ ਜਲੁ ਲੇਫ ਤੁਲਾਈਆ ਨਾ ਭੋਜਨ ਪਰਕਾਰੋਵਾ॥

- ਵਡ ੧, ਅਲਾ ੪, ੩ : ੨ (581)

ਲੇਫੁ-ਰਜਾਈ, ਵੇਖੋ 'ਲੇਫ'

ਲੇਫੁ ਨਿਹਾਲੀ ਪਟ ਕੀ ਕਾਪਤੁ ਅੰਗਿ ਬਣਾਇ॥

- ਮਾਰੂ ੧, ਅਸ ੯, ੪ : ੧ (1014)

ਵ

ਵਖਤ-(ਫ਼ਾ. وقت, ਵਕਤ) ਸਮਾਂ, ਪਲ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸਮਾਂ

ਪੰਜ ਵਖਤ ਨਿਵਾਜ ਗੁਜਾਰਹਿ ਪੜਹਿ ਕਤੇਬ ਕੁਰਾਣਾ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ੨੮, ੪ : ੧ (24)

ਵਖਤੈ-ਸਮੇਂ ਸਿਰ, ਵੇਖੋ 'ਵਖਤ'

ਸੇਈ ਪੂਰੈ ਸਾਹ ਵਖਤੈ ਉਪਰਿ ਲੜਿ ਮੁਏ॥

- ਮਾਝ ੧, ਵਾਰ ੧੭੪, ੧, ੧ : ੨ (145)

ਵਜਹਿ-(ਫ਼ਾ. وجہ, ਵਜਹ, ਵਜੂਹ,) ਵਜ੍ਹਾ ਤੋਂ, ਕਾਰਨ ਤੋਂ, ਸਬੱਬ ਤੋਂ

ਡਾਨੁ ਸਗਲ ਗੈਰ ਵਜਹਿ ਭਰਿਆ ਦੀਵਾਨ ਲੇਖੈ ਨ ਪਰਿਆ॥

- ਆਸਾ ਪ, ੧੫੨, ੩ : ੧ (408)

ਵਜਹੁ-(ਅ. وجہ, ਵਜਹ) ਤਨਖ਼ਾਹ, ਉਜਰਤ

ਵਾਪਾਰੀ ਵਣਜਾਰਿਆ ਆਏ ਵਜਹੁ ਲਿਖਾਇ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੯, ੬ : ੧ (59)

ਵਜੀਰ-(ਅ. وزير, ਵਜੀਰ) ਮੰਤਰੀ

ਆਪੇ ਸਾਹਿਬੁ ਆਪਿ ਵਜੀਰ॥

- ਗਉ ੩, ੨੬, ੪ : ੩ (159)

ਵਜੀਰਟਿਆ-ਮੰਤਰੀ, ਵਜੀਰ, ਵੇਖੋ 'ਵਜੀਰ'

ਆਪੇ ਵਡ ਪਾਤਿਸਾਹੁ ਆਪਿ ਵਜੀਰਟਿਆ॥

- ਰਾਮ ਪ, ਵਾਰ ੧ : ੬ (957)

ਵਜੀਰਾ-ਮੰਤਰੀ, ਭਾਵ ਸੰਤਾਂ, ਗੁਰੂਆਂ, ਵੇਖੋ 'ਵਜੀਰ'

ਸਰਣਿ ਪਰਿਓ ਠਾਕੁਰ ਵਜੀਰਾ॥

- ਗਉ ੫, ੧੪੯*, ੩ : ੧ (212)

ਵਜੀਰੁ-ਮੰਤਰੀ, ਵੇਖੋ 'ਵਜੀਰ'

ਏਕੈ ਸਾਹਿਬੁ ਏਕੁ ਵਜੀਰੁ॥

- ਆਸਾ ੧, ਅਸ ੩, ੫ : ੪ (413)

ਵਤਨਗਹ-(ਫ਼ਾ. وطن, ਵਤਨਗਹ) ਰਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ, ਨਿਵਾਸ-ਸਥਾਨ

ਅਬ ਮੋਹਿ ਖੁਬ ਵਤਨਗਹ ਪਾਈ॥

- ਗਉ ਰਵਿ, ੨, ੧* : ੧ (345)

ਵਰਸ-(ਫ਼ਾ. ۱۰۰ ਬਾਰਸ) ਬਾਰਸ ਵਾਲਾ

ਸਾਗਰ ਲਹਰਿ ਸਮੁੰਦਰ ਵੇਲਿ ਵਰਸ ਵਰਾਹੁ॥

- ਸੂਰੀ ੩, ਵਾਰ ੧੦੮, ੧:੨ (788)

ਵਰਫ-(ਫ਼ਾ. ۱۰۰ ਬਰਫ) ਕੱਕਰ, ਬਰਫ, ਜੰਮਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਣੀ

ਪਾਲਾ ਕਕਰੁ ਵਰਫ ਵਰਸੈ ਗੁਰਸਿਖੁ ਗੁਰ ਦੇਖਣ ਜਾਈ॥

- ਸੂਰੀ ੪, ਅਸ ੧, ੨੨ : ੨ (758)

ਵਲੀ-(ਫ਼ਾ. ۱۰੦ ਵਲੀ) ਮਾਲਕ, ਸੁਆਮੀ

ਵਲੀ ਨਿਆਮਤਿ ਬਿਰਾਦਰਾ ਦਰਬਾਰ ਮਿਲਕ ਖਾਨਾਇ॥

- ਤਿਲੰ ੫, ੧, ੩ : ੧ (723)

ਵਾਉ-(ਫ਼ਾ. ۱੦੦ ਹਵਾ) ਹਵਾ, ਪੌਣ

ਚਿਤਿ ਆਵੈ ਓਸੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਲਗੈ ਨ ਤਤੀ ਵਾਉ॥

- ਸਿਰੀ ੫, ੨੬, ੧ : ੪ (70)

ਵਾਈ-(ਅ. ۱੦੦ ਵਾਈ) ਵਾਅਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲਾ

ਵੈਦੋ ਨ ਵਾਈ ਭੈਣੋ ਨ ਭਾਈ ਏਕੋ ਸਹਾਈ ਰਾਮੁ ਹੇ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ੩੨, ੧:੧ (1008)

ਵਾਹ-(ਫ਼ਾ. ੧੦੦ ਵਾਹ) ਪ੍ਰਸੰਸਾ/ ਵਿਸਮਾਦ ਦਾ ਸ਼ਬਦ, ਬਹੁਤ ਖੂਬ, ਅਸਚਰਜ

ਸੇਵਕ ਕੈ ਭਰਪੂਰ ਜੁਗੁ ਜੁਗੁ ਵਾਹ ਗੁਰੁ ਤੇਰਾ ਸਭੁ ਸਦਕਾ॥

- ਸਵ ੪, ਗਯੋ ੧੧ : ੧ (1403)

ਵਾਹਿ- ਪੰਨ ਹੈ, ਪੰਨਤਾਯੋਗ ਹੈ, ਵੇਖੋ 'ਵਾਹ'

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿ ਜੀਉ॥

- ਸਵ ੪, ਗਯੋ ੬ : ੧ (1402)

ਵਾਹੁ-ਪੰਨ ਹੈ

ਤਿਸੁ ਕਉ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਜਿ ਵਾਟ ਦਿਖਾਵੈ॥ (ਭਾਵ ਕੁਰਬਾਨ ਜਾਈਏ)

- ਗਉ ੧, ਅਸ, ੧੨, ੬ : ੧ (226)

ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਕਿਆ ਖੂਬੁ ਗਾਵਤਾ ਹੈ॥

- ਆਸਾ ਕਬ, ੧੩, ੧* : ੧ (478)

ਵਾਦਿ-(ਫ਼ਾ. ੧੦੦ ਬਾਦ) ਹਵਾ, ਫਜ਼ੂਲ, ਬੇਅਰਥ, ਨਿਰਾਰਥਕ

ਬਿਨੁ ਬੂਝੇ ਸਭੁ ਵਾਦਿ ਜੋਨੀ ਭਰਮਤੇ॥

- ਸੂਰੀ ੫, ਅਸ ੫, ੫ : ੨ (762)

ਵਾਦੁ-ਵਿਅਰਥ ਗਲਾਂ, ਵੇਖੋ 'ਵਾਦਿ'

ਵੇਦ ਪੜੈ ਪੜਿ ਵਾਦੁ ਵਖਾਣੈ ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸਨੁ ਮਹੇਸਾ॥

- ਮਲਾ ੩, ੧, ੨ : ੧ (1257)

ਵਾਰ-(ਫ਼ਾ. ۱۱, ਵਾਰ)(1) ਵਾਰੀ, ਦਫ਼ਹ

ਕਰਉ ਬੰਦਨਾ ਅਨਿਕ ਵਾਰ ਸਰਨਿ ਪਰਉ ਹਰਿ ਰਾਇ॥

- ਗਉ ਪ, ਬਿਤੀ ੨੪ : ੧ (296)

(2) ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਵੇਰ, ਵਾਰੀ

ਇਕਿ ਚਾਲੇ ਇਕਿ ਚਾਲਸਹਿ ਸਭਿ ਆਪਨੀ ਵਾਰ॥

- ਬਿਲਾ ਪ, ੩੧, ੩:੨ (808)

ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ, ਕ੍ਰਮ, ਵੇਖੋ 'ਵਾਰ'(2)

ਵਾਰੀ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਕੋਇ ਨ ਬੰਧੈ ਧੀਰ॥

- ਰਾਮ ੧, ਓਅੰ ੪੪ : ੨ (936)

ਵਾਰੀਐ-ਕ੍ਰਮ, ਵੇਰ, ਅਵਸਰ ਤੇ, ਵੇਖੋ 'ਵਾਰ'(2)

ਜੋ ਆਇਆ ਸੋ ਚਲਸੀ ਸਭੁ ਕੋਈ ਆਈ ਵਾਰੀਐ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੨੦ : ੩ (474)

ਵਾਰੂ-ਵਾਰੀ, ਵੇਖੋ 'ਵਾਰ'(2)

ਬੋਹਿਬਿ ਚੜਉ ਜਾ ਆਵੈ ਵਾਰੂ॥

- ਗਉ ੧, ੨, ੪ : ੧ (153)

ਵਾਰੋਵਾਰ-ਵਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਵੇਖੋ 'ਵਾਰ'(2)

ਬਿਨੁ ਸਬਦੈ ਜਗੁ ਭੂਲਾ ਫਿਰੈ ਮਰਿ ਜਨਮੈ ਵਾਰੋਵਾਰ॥

- ਸਿਰੀ ੧, ਅਸ ੮, ੨ : ੩ (58)

ਵਿਦਾ-(ਅ. ۱۱, ਵਿਦਾਅ; ਫ਼ਾ. ۱۱, ਵਿਦਾਅ) ਰੁਖਸਤ ਕਰਨਾ, ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣਾ

ਆਪੇ ਸੰਗਤਿ ਸਦਿ ਬਹਾਲੈ ਆਪੇ ਵਿਦਾ ਕਰਾਵੈ॥

- ਬਿਹਾ ੪, ਵਾਰ ੬: ੪ (551)

ਵਿਲਾਇਤ-(ਫ਼ਾ. ۱۱, ਵਿਲਾਇਤ), ਵਤਨ, ਆਪਣਾ ਦੇਸ਼

ਦਰ ਘਰ ਮਹਲਾ ਹਸਤੀ ਘੋੜੇ ਛੋਡਿ ਵਿਲਾਇਤ ਦੇਸ ਗਏ॥

- ਆਸਾ ੧, ੩੩, ੨ : ੧(358)

ਵੇਗਾਰਿ-(ਫ਼ਾ. ۱۱, ਵੇਗਾਰ) (1) ਵਿਗਾਰੀਆਂ ਵਾਂਗ, ਬਿਨਾਂ-ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਾਂਗ

ਨਾਮੁ ਨ ਲਹੈ ਬਹੁਤੁ ਵੇਗਾਰਿ ਦੁਖੁ ਪਾਏ॥

- ਮਾਭ ੩, ਅਸ ੨੫, ੪ : ੨ (124)

(2) ਬਿਨਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦਾ ਕੰਮ

ਵੇਗਾਰਿ ਫਿਰੈ ਵੇਗਾਰੀਆ ਸਿਰਿ ਭਾਰੁ ਉਠਾਇਆ॥

- ਗਉ ੪, ੪੮, ੧ : ੨ (166)

ਭੈ ਵਿਚਿ ਅਗਨਿ ਕਢੈ ਵੇਗਾਰਿ॥

- ਆਸਾ ੧, ਵਾਰ ੪੪, ੧, ੧ : ੩ (464)

ਵੇਚਾਰਾ-(ਫ਼ਾ. ۱۱, ਵੇਚਾਰਾ) ਦੀਨ, ਸਹਾਇਤਾ ਰਹਿਤ, ਗਰੀਬ, ਨਿਤਾਣਾ

ਆਖਣਵਾਲਾ ਕਿਆ ਵੇਚਾਰਾ॥

- ਆਸਾ ੧, ਸੋਦ ੨, ੪ : ੧ (9)

ਵੇਚਾਰਿਆ-ਵਿਚਾਰੇ, ਦੀਨ, ਵੇਖੋ 'ਵੇਚਾਰ'

ਪਾਵੈ ਤ ਸੋ ਜਨੁ ਦੇਹਿ ਜਿਸਨੋ ਹੋਰ ਕਿਆ ਕਰਹਿ ਵੇਚਾਰਿਆ॥

- ਰਾਮ ੩, ਅਨੰ ੮ : ੨ (918)

ਵੇਚਾਰੀਆ-ਵਿਚਾਰੀ, ਦੀਨ, ਵੇਖੋ 'ਵੇਚਾਰ'

ਦੇਹ ਨਿਮਾਣੀ ਲਿਵੈ ਬਾਝਹੁ ਕਿਆ ਕਰੇ ਵੇਚਾਰੀਆ॥

- ਰਾਮ ੩, ਅਨੰ ੬ : ੨ (917)

ਵੇਚਾਰੇ- ਦੀਨ, ਵਿਚਾਰੇ, ਵੇਖੋ 'ਵੇਚਾਰ'

ਜੀਅ ਜੰਤ ਏ ਕਿਆ ਵੇਚਾਰੇ ਕਿਆ ਕੋ ਆਖਿ ਸੁਣਾਇ॥

- ਸਿਰੀ ੩, ੪੮, ੨ : ੨ (32)

ਵੇਦਾਵੈ-(ਅ. ੧੭, ੨ ਦਅਵਾ) ਅਧਿਕਾਰ

ਹਉ ਨਿਰਗੁਣ ਢਾਢੀ ਬਖਸਿਓਨੁ ਪ੍ਰਭਿ ਪੁਰਖਿ ਵੇਦਾਵੈ॥

- ਮਾਰੂ ੫, ਵਾਰ ੯: ੮ (1097)

ਵੇਪਰਵਾਹ-(ਫ਼ਾ. ੧੭, ੨ ਬੇਪਰਵਾਹ) ਬੇਫ਼ਿਕਰ, ਬੇਪਰਵਾਹ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ

ਓਇ ਵੇਪਰਵਾਹ ਨ ਬੋਲਨੀ ਹਉ ਮਲਿ ਮਲਿ ਧੋਵਾ ਤਿਨ ਪਾਇ॥

- ਸਿਰੀ ੪, ੬੯, ੧ : ੩ (41)

ਵੇਪਰਵਾਹਾ-ਬੇਫ਼ਿਕਰ, ਬੇਪਰਵਾਹ, ਵੇਖੋ 'ਵੇਪਰਵਾਹ'

ਮੀਤੁ ਹਮਾਰਾ ਵੇਪਰਵਾਹਾ॥

- ਗੁਰੂ ੫, ੧੦੯, ੨ : ੧ (187)

ਵੇਪਰਵਾਹੁ-ਬੇਫ਼ਿਕਰ, ਬੇਮੁਹਤਾਜ, ਵੇਖੋ 'ਵੇਪਰਵਾਹ'

ਨਾਨਕ ਵਿਗਸੈ ਵੇਪਰਵਾਹੁ॥

- ਜਪੁ ੧, ੩ : ੧੪ (2)

ਵੇਪਰਵਾਹੁ ਅਨੰਦਮੈ ਨਾਉ ਮਾਣਕ ਹੀਰਾ॥ (ਬੇਮੁਹਤਾਜ)

- ਆਸਾ ੫, ੧੧੨, ੨ : ੧ (400)

ਵੇਪਰਵਾਹੇ- ਜੋ ਬੇਪਰਵਾਹ ਹੈ, ਬੇਮੁਹਤਾਜ ਹੈ, ਵੇਖੋ 'ਵੇਪਰਵਾਹ'

ਸਾਚੇ ਠਾਕੁਰ ਵੇਪਰਵਾਹੇ॥

- ਮਾਝ ੩, ਅਸ ੨੨, ੮ : ੨ (122)

ਵੇਪਰਵਾਹੈ-ਬੇਫ਼ਿਕਰ, ਬੇਮੁਹਤਾਜ, ਵੇਖੋ 'ਵੇਪਰਵਾਹ'

ਸਰ ਭਰ ਸੋਖੈ ਭੀ ਭਰਿ ਪੋਖੈ ਸਮਰਥ ਵੇਪਰਵਾਹੈ॥

- ਰਾਮ ੧, ਓਅੰ ੪੧ : ੩ (935)

ਵੇਪੀਰ-(ਫ਼ਾ. ੧੭, ੨ ਬੇਪੀਰ) ਨਿਗੁਰਾ

ਅਗੈ ਗਏ ਨ ਮੰਨੀਅਨਿ ਮਾਰਿ ਕਢਹੁ ਵੇਪੀਰ॥

- ਸੋਰ ੧, ੧, ੪ : ੩ (595)

ਵੇਮੁਹਤਾਜਾ-(ਫ਼ਾ. ੧੭, ੨ ਬੇਮੁਹਤਾਜ) ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੁਬਾਜੀ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ,

ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ

ਵੇਮੁਹਤਾਜਾ ਵੇਪਰਵਾਹੁ॥

- ਆਸਾ ੫, ੨੧, ੪ : ੧ (376)

ਵੇਮੁਹਤਾਜੁ-ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੁਹਤਾਜੀ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬੁਝ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ,
ਵੇਖੋ 'ਵੇਮੁਹਤਾਜ'
ਵੇਮੁਹਤਾਜੁ ਪੂਰਾ ਪਾਤਿਸਾਹੁ॥

- ਰਾਮ ਪ, ੩੨, ੪ : ੨ (893)

ਵੈ-(ਫਾ. ੧੨ ਵੈ) ਉਸ, ਉਹ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ
ਵੈ ਸੁਤ ਵੈ ਬਿਤ ਵੈ ਪੁਰ ਪਾਟਨ ਬਹੁਰਿ ਨ ਦੇਖੈ ਆਇ॥

- ਕੇਦਾ ਕਬ, ੬, ੨ : ੧ (1124)

ਪ੍ਰਥਮ ਰਾਗ ਭੈਰਉ ਵੈ ਕਰਹੀ॥

- ਰਾਗ ੧ : ੩ (1429)

- 0 - 0 - 0 -

ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਗੁਰਮਤਿ ਟਰੱਸਟ ਵਲੋਂ ਛਪ ਚੁੱਕੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ

੧. ਤੁੱਕ ਤਤਕਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ - ਸ. ਅਮਰ ਸਿੰਘ

ਪਾਠ ਤੁੱਕ-ਤਤਕਰਾ, ਅਨੁਕ੍ਰਮਣਿਕਾ ਤੇ ਕੋਸ਼

੨. ਬਾਣੀ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ - ਸ. ਅਮਰ ਸਿੰਘ

੩. ਬਾਣੀ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ - ਸ. ਅਮਰ ਸਿੰਘ

੪. ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ - ਸ. ਅਮਰ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

੫. ਸ੍ਰੀ ਮੁੱਖ ਬਾਣੀਆਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦ - ਡਾ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ. ਬਲਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੋਸ਼ੀ

੬. ਅਤਿਰਿਕਤ ਭਗਤ ਬਾਣੀ - ਸ. ਅਮਰ ਸਿੰਘ, ਸ. ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ

੭. ਭੱਟਾਂ ਦੇ ਸਵੱਯੇ - ਡਾ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ. ਬਲਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੋਸ਼ੀ

੮. ਬਚਿਤਰ ਨਾਟਕ - ਡਾ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ. ਬਲਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੋਸ਼ੀ

੯. ਜਪੁ ਪਾਠ, ਤੁੱਕ-ਤਤਕਰਾ, ਅਨੁਕ੍ਰਮਣਿਕਾ ਤੇ ਕੋਸ਼ - ਸ. ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

੧੦. ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ (ਤੁੱਕ-ਤਤਕਰਾ) - ਸ. ਅਮਰ ਸਿੰਘ, ਬੀਬਾ ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ

੧੧. ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ (ਤੁੱਕ-ਤਤਕਰਾ) - ਸ. ਅਮਰ ਸਿੰਘ

੧੨. ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ (ਤੁੱਕ-ਤਤਕਰਾ) - ਸ. ਅਮਰ ਸਿੰਘ, ਸ. ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ

੧੩. ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ (ਤੁੱਕ-ਤਤਕਰਾ) - ਪ੍ਰੋ. ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ

੧੪. ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਚਯਿਤਾ ਭਗਤ - ਸ. ਰਤਨ ਸਿੰਘ

੧੫. ਵੀਚਾਰ ਸਾਂਝਾਂ - ਸ. ਰਤਨ ਸਿੰਘ

੧੬. 'ਹਉਮੈ' ਦਾ ਗੁਰਮਤਿ ਪਰਿਪੇਖ - ਸ. ਅਮਰ ਸਿੰਘ

੧੭. 'ਸਤਸੰਗਤਿ' ਦਾ ਗੁਰਮਤਿ ਪਰਿਪੇਖ - ਸ. ਅਮਰ ਸਿੰਘ

੧੮. 'ਸੁੱਖ' ਦਾ ਗੁਰਮਤਿ ਪਰਿਪੇਖ - ਸ. ਹਰਿਬੰਸ ਸਿੰਘ

੧੯. 'ਨਦਰਿ' ਦਾ ਗੁਰਮਤਿ ਪਰਿਪੇਖ - ਸ. ਅਮਰ ਸਿੰਘ

੨੦. 'ਨਿੰਦਾ' ਦਾ ਗੁਰਮਤਿ ਪਰਿਪੇਖ - ਸ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ

੨੧. ਮੇਰਾ ਜੀਵਨ ਮੇਰੀਆਂ ਯਾਦਾਂ - ਸ. ਰਤਨ ਸਿੰਘ

੨੨. ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਆਏ ਅਰਬੀ-ਫਾਰਸੀ ਮੂਲਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਕੋਸ਼

(ਤੀਜਾ ਸੋਧਿਆ ਹੋਇਆ ਅਡੀਸ਼ਨ) - ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ

੨੩. ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਉਤਰਾਂ ਦਾ ਕੋਸ਼ - ਸ. ਪਰਮਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ

੨੪. ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਵਤ੍ਰਿਤ ਅਧਿਆਤਮਕਤਾ - ਸ. ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ

੨੫. ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚਲੀਆਂ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਕੋਸ਼ -ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ

੨੬. ਮਹਿਮਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ - ਡਾ. ਨਵਰਤਨ ਕਪੂਰ

੨੭. ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀਆਂ ਜਨਮ ਸਾਖੀਆਂ ਵਿਚਲੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੇ ਮਿਥਿਾਸਕ

ਸੰਕੇਤਾਂ ਦਾ ਕੋਸ਼

- ਸ. ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ

੨੮. 'ਦੁੱਖ' ਦਾ ਗੁਰਮਤਿ ਪਰਿਪੇਖ - ਸ. ਹਰਿਬੰਸ ਸਿੰਘ